

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

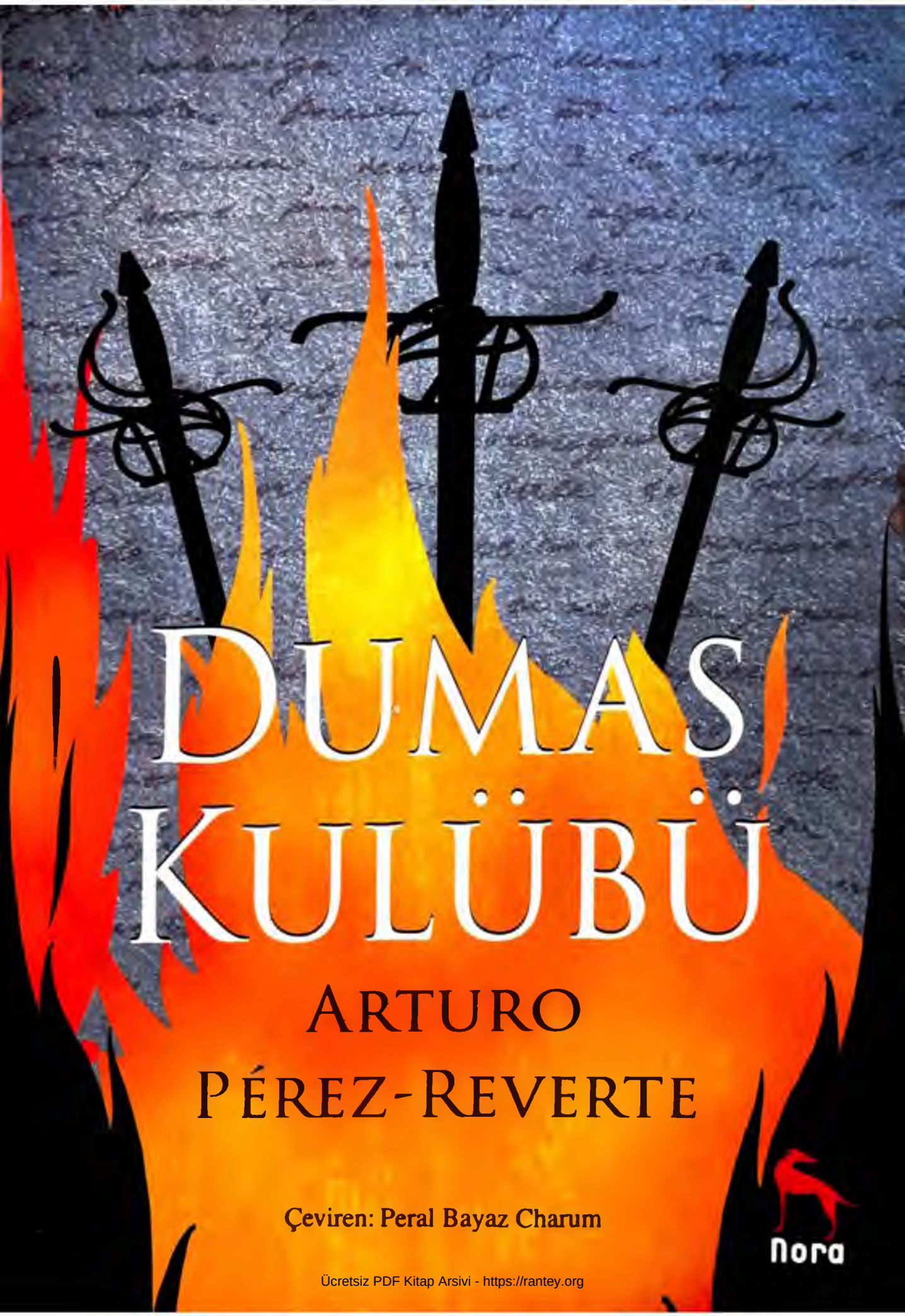
RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

DUMAS KULÜBÜ

ARTURO
PÉREZ-REVERTE

Çeviren: Peral Bayaz Charum

2016 yılında İspanya'nın en önemli on yazarından biri seçilen Arturo Pérez-Reverte, *Dumas Kulübü* adlı kitabında postmodern polisiyenin gücünü, matematik ve yazın dünyasıyla kusursuz bir şekilde harmanlıyor. Kitabın kahramanı Lucas Corso, Dumas'ın *Üç Silahşorlar* adlı kitabının kayıp bir bölümüyle *Dokuz Kapı* adlı başka bir kayıp metnin ilişkisini araştırırken, bir yandan da kendini Lucifer efsanesinin gizemli labirentinin tam ortasında buluyor.

Yayıncılık ve kitap koleksiyonculuğunun geçmişteki sırlarını keşfedip bulmacayı tamamlamak isteyen her kitapseverin soluk soluğa okuyacağı bu roman, Şeytan'ı, okuru ve yazarı karşı karşıya getirip beklenmedik bir sona doğru yol alıyor.

The New York Times'in dikkat çeken kitaplar listesinde yer alan *Dumas Kulübü*, okuru kendisiyle yüzleştiren şaşırtıcı bir başucu kitabı...

nemesiskitap - norakitap - masalperestkitap
nemesiskitap.com - norakitap.com
www.kitap365.com

nemesi
KİTAP

MASAL
PEREST

nora

ISBN 978-975-2473-65-2

9 789752 473652
KDV'den muaf

DUMAS KULÜBÜ

NORA KİTAP / Roman

Yayın Numarası 91

Dumas Kulübü Arturo Pérez-Reverte

Özgün Adı El Club Dumas
o La Sombra de Richelieu

Çeviren Peral Bayaz Charum

İllüstrasyon Macide Damla Akyürek

Genel Yayın Yönetmeni Senem Kaleli

Yayın Koordinatörü Elçin Kazancı

Redaksiyon Emre Kalcı

Son Okuma Ayça Metin

Kapak Tasarımı Cem Özcan

Sayfa Düzeni Efdal Basan

zm

© Arturo Réverte-Perez, 1993

Türkçe Yayın Hakkı © Nora Kitap, 2020

Bu kitabın yayın hakları Kalem Ajans aracılığıyla alınmıştır.

Yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Nora Kitap, Nemesis Kitap'ın alt markasıdır.

© De esta edición:

2010, Santillana Ediciones Generales, S. L.

Torrelaguna, 60. 28043 Madrid

www.perezreverte.com

ISBN: 978-975-2473-65-2

Baskı: Kasım 2020

NORA KİTAP

Gümüşsuyu Mah. Osmanlı Sok. Osmanlı İş Merkezi 18/9

Beyoğlu/İstanbul

Tel: 0212 222 10 66 - 243 30 73 Faks: 0212 222 46 16

Sertifika No: 49065 info@norakitap.com

MATBAA

MY Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti

Maltepe Mah. Yılanlı Ayazma Sk. No: 8/F Zeytinburnu / İstanbul

Tel: 0212 674 85 28

Sertifika No: 47939

DUMAS KULÜBÜ

ARTURO PÉREZ-REVERTE

İspanyolca Aslından Çeviren:
Peral Bayaz Charum

Arturo Pérez-Reverte

1951'de İspanya'nın Cartagena şehrinde doğdu. 21 yıl süreyle yazılı ve görsel basında savaş muhabiri olarak çalıştıktan sonra bu işi bıraktı ve tümüyle edebiyata yöneldi. Önemli eserleri arasında, *El Maestro de Esgrima* (1988; *Kılıç Üstadı*, Everest Yayınları, 2001), *La Tabla de Flandes* (1990; *Flaman Tablosu*, İletişim Yayınları, 2003), *El Club Dumas* (1992; *Dumas Kulübü*, İletişim Yayınları, 1998); *El Capitán Alatriste* (1996; *Komutan Alatriste*, YKY, 2008) sayılabilir.

Duzenleme
Ny.Ozlem

*Beni savaşmam gerektiğine
inandıran Cala'ya...*

İÇİNDEKİLER

I. Anjou Şarabı.....	13
II. Ölünün Eli	42
III. Cüppe Giyenler ve Kılıç Kuşananlar.....	62
IV. Yüzünde Yara İz Olan Adam.....	90
V. Remember.....	119
VI. Düzmece Kitaplar ve Araya Sokulan Sayfalar Üzerine	140
VII. Bir Numara ve İki Numara	165
VIII. Postuma Necat.....	206
IX. Bonapart Sokağındaki Kitapçı.....	233
X. Üçüncü Nüsha	256
XI. Sen Rıhtımları.....	292
XII. Buckingham ve Milady	321
XIII. İşler Karışıyor.....	344
XIV. Meung Dehlizlerinde	367
XV. Corso ve Richelieu	392
XVI. Gotik Roman İçin Bir Kaynak.....	420

1

Flaşın parlayan ışığı, hâlâ asılı duran cesedin silüetini duvara yansıttı. Ceset salonun ortasındaki abajurun çengeline asılmıştı. Fotoğrafçı etrafında dönerek makinesinin deklanşörüne bastıkça ortalığa dağılan ışık gölgesini sırayla duvardaki tabloların, büfenin vitrinindeki porselenlerin, kitaplıktaki kitapların üzerinde ve perdeleri açık, camları yağmurdan ıslanmış kocaman pencerelerde dolaştırıyordu.

Soruşturmayı genç bir savcı yürütüyordu. Seyrekleşmiş saçları dağınık ve sıırıksıklamdı, tıpkı omzunda vurulu duran yağmurluğu gibi. Soruşturmanın tutanağını, daktilosunu önündeki iskemleye yerleştirmiş, kendisi de kanepede oturan kâtibe dikte ediyordu. Tuş sesleri sanki savcının monoton sesine, etrafta dolaşan ve alçak sesle yorumlar yapan polislere tempo tutuyordu.

“...Pijamanın üstünde robdöşambr var. Ölüm nedeni robdöşambrın kemeriyle boğulmak. Eller bir kravatla vücudun önünde bağlanmış durumda. Sol ayak terlikli, sağ ayak çıplak...”

Savcı çıplak ayağa dokundu ve gövde abajurun çengeline bağlı, gergin ipek kordonun ucunda yavaşça önce soldan sağa, sonra da

aksi yönde hafifçe dönerek ilk pozisyonuna geldi, tıpkı bir pusulanın mıknatıslı iğnesinin küçük hareketlerle kuzeyi bulması gibi. Savcı uzaklaşırken cesedin etrafında parmak izleri arayan üniformalı bir polis memuruna çarpmamak için yana kaçtı. Yerde kırık bir vazo vardı, yanında sayfaları açık bir kitap duruyordu. Açık olan sayfada bazı satırların altı kırmızı kalemle çizilmişti. Kitap “Bragelonne Viskontu”nun ucuz ciltli, eski bir baskısıydı. Savcı polis memurunun omzunun üzerinden eğilerek altı çizilmiş metine şöyle bir göz attı:

“‘Sattılar beni, diye fısıldadı. Her şey biliniyor!’

‘Er veya geç, sonunda her şey öğrenilir,’ diye yanıtladı Port-hos.”

Savcı, kâtibe bu satırları da not etmesini ve kitabı soruşturma dosyasına koymasını emretti, sonra açık pencerenin yanında sigara içen uzun boylu bir adama doğru yürüdü.

“Ne düşünüyorsunuz?” diye sordu yanına yaklaşıncı.

Uzun boylu adamın üstünde deri bir ceket vardı ve ceketin cebine bir polis kokartı asılmıştı. Adam hemen yanıt vermedi, önce bakmadan elindeki sigarayı, arkasındaki pencereden dışarı fırlattı.

“Görünen köy kılavuz istemez,” diye savcının anlayabileceği imalı bir laf etti. Polis memurunun aksine savcının yüzü sokağa dönüktü ve yağmur yağmaya devam ediyordu. Birisi odanın, öbür tarafındaki kapıyı açınca rüzgâr yağmur damlalarını yüzüne savurdu.

“Kapayın şu kapıyı,” diye dönmeden emir verdi savcı. Sonra da polis memuruna, “Bazı cinayetlere intihar süsü verilmeye çalışılır,” dedi.

“Ya da tersi,” dedi öbürü, istifini bozmayarak.

“Kravat ve eller konusunda ne düşünüyorsunuz?”

“Bazen son anda pişman olurlar... Aksi olsaydı zaten arkadan bağlı olurdu elleri.”

“Önde arkada, fark etmezdi,” diye karşı çıktı savcı. “Kordon ince ve sağlam, ayaklar boşta kaldığı anda eller serbest olsa da hiçbir şansı olmazdı.”

“Olabilir. Otopsiden sonra öğreneceğiz.”

Savcı bir kez daha baktı cesede. Parmak izi alan polis memuru, elinde kitap, yerden kalkıyordu.

“Şu açık duran sayfa da ilginç.”

Uzun boylu polis omuzlarını silkti.

“Ben pek fazla kitap okumam,” dedi. “Ama Porthos şu şeylerden biri değil miydi... Athos, Porthos, Aramis ve d’Artagnan.” Parmaklarıyla isimleri sayıyordu, bitirince durakladı ve düşünceli bir halde: “Tuhaf, hep merak etmişimdir, niye üç silahşorlar denir! Aslında onlar dört kişi,” dedi polis memuru.

I. ANJOU ŞARABI

*Okur en korkunç sahnelere tanıklık
edebilmek için hazırlıklı olmalı.
Eugene Sue, Paris Esrarı*

Adım Boris Balkan ve bir zamanlar *La Cartuja de Parma*'nın çevirisini yapmıştım. Bunun dışında, yazdığım eleştiri ve edebi makaleler birçok Avrupa gazetesinin pazar ilavelerinde ve dergilerde yayımlandı. Üniversitelerin yaz okullarında çağdaş yazarlar üzerine ders verdim ve XIX. yüzyıl romanı üzerine basılmış bazı kitaplarım var. Korkarım hiçbir olağanüstü yapıtlar değil. Özellikle intiharın cinayet gibi gösterildiği bugünlerde romanlar Roger Ackroyd'un doktoru tarafından yazılıyor ve gereğinden fazla insan aynaya baktıklarında hissettikleri iki yüz sayfalık büyüleyici duyguları yayımlamak için yarış ediyor.

Ama biz hikâyemize dönelim.

Lucas Corso'yu, koltuğunun altına sıkıştırdığı *Anjou Şarabı*'yla, beni görmeye geldiği gün tanıdım. Corso kitapseverler için paralı misyoner olarak çalışan, başkaları hesabına kitap avcılığı yapan bir adamdı. Tabii bu işlerde elini pisliğe bulaştırma riski de var. Ayrıca başarılı olmak için ağız kalabalığı yapmak, gelişmiş bir tepki gücü gibi yetenekler, sabır ve bol bol şans gerekir. Corso bütün bu saydığım özellikleri taşıyordu. Bir de inanılmaz bir belleği vardı; birilerinin bir kitap için servet ödeyeceğini duyacak olsa, o kitabın hangi

eski kitapçıda uyukladığını hemen anımsayabilirdi. Müşterileri hep seçkin ve tanınmış kimselerdi. Yalnızca katalogtan satan ve ancak emin işlere yatırım yapan, ellerinde aynı anda elliden fazla kitap bulundurmayan, Milano, Paris, Londra, Barselona veya Lozan'da bulunan yirmi kadar kitapçıydı. Kısacası, antika kitap aristokratları. Bu adamlar için ince deri yerine parşömen veya sayfanın kenarında üç santim fazla kenar boşluğu binlerce dolar ek kazanç demektir. Onlar Gutenberg kurtları, antika kitap fuarı şahinleri, açık artırma şampiyonlarıydı. Gerekğinde özel bir elyazmasını ele geçirmek için analarını bile satmaktan çekinmez, ama müşterilerini maroken koltuklu, Duomo'ya ya da Konstanz Gölü'ne bakan salonlarda kabul ederlerdi. Ellerini asla kirletmez, namuslarına toz kondurmazlardı. Corso gibi adamlar işte bu tür işler içindi.

Keten torbasını omzundan çıkarıp yere, uzun zamandır boya yüzü görmemiş, Oxford ayakkabılarının yanına koydu. Yazı masamın üstünde, makalelerimi ve baskıya gönderilecek metinleri düzeltmek için kullandığım dolmakalemimin yanında duran, Rafael Sabatini'nin portresine bakmaya başladı. Resimle ilgilenmesi hoşuma gitmişti. Genelde, büroma gelen ziyaretçiler, bu resmi bir aile büyüğünün fotoğrafı sanıp önemsemezlerdi. Tepkisini gözden kaçırmamak için onu dikkatle izledim ve otururken hafifçe gülümsemiğini fark ettim. Çocuksu bir yüz hareketiydi bu, çizgi film kahramanı tavşanın seyircilerin hemen beğenisini kazanan burun kıvrımına benzer bir yüz hareketi. Daha sonraları, acımasız, sıska kurt gibi sırtabildiğini ve bu iki farklı gülümsemeyi, yerine göre çok iyi kullandığını da öğrenecektim. Ama tabii bütün bunları öğrenmem çok zaman aldı. O anda çok inandırıcı görünüyordu, ben de yaklaşmak için bir atılım yapmayı göze aldım.

"O, güldürü yeteneği ve dünyanın çılgın olduğu inancıyla doğmuştu," diye fotoğrafı işaret ederek bir alıntı yaptım.

Yavaşça, onaylar gibi başını salladığını gördüm ve içimde ona karşı, insanın suç ortağına duyduğu yakınlığa benzer bir sempati duydum. Ve o zamandan beri de, bütün olanlara karşın aynı duyguyu hâlâ koruyorum. Bir yerlerden, el çabukluğuyla, eski kabanı ve kadife pantolonu kadar buruşuk, filtresiz bir sigara çıkarmıştı. Gözleriyle, burnunun üzerinde çarpık duran, metal çerçeveli gözlüğünün arkasından beni incelerken sigarayı elinde çevirip duruyordu. Dağınık, hafif kırılmış saçları alnının üstüne düşmüştü. Öbür elini, saklı bir tabancanın namlusunu tutar gibi cebine sokmuştu. Cepleri kitaplar, kataloglar, kâğıt parçaları ve –bunu da daha sonra öğrenecektim– Bols şişeleriyle dolu koca çukurlardı sanki.

“...*Ve bu onun tek servetiydi,*” diye, hiç zorlanmadan tamamladı alıntıyı ve gülümseyerek koltuğa yayıldı. “Yine de doğruyu söylemek gerekirse *Kaptan Blood*’u daha çok severim.”

Elimdeki dolmakalemi havaya kaldırarak şiddetle karşı çıktım.

“Yanlış yaparsınız. Dumas için *Üç Silahşorlar* ne ise, Sabatini için de *Scaramouch* aynı şey,” ve saygıyla resme baktım. “O doğuştan güldürü yeteneği olan bir yazar. Bütün macera romanları arasında böylesine ilk iki satırla yarışacak başka bir örnek bulamazsınız.”

“Doğru olabilir,” dedi biraz düşündükten sonra ve bir dosya içindeki elyazmasını masanın üzerine koydu. Elyazmasının sayfaları tek tek plastik koruyuculara konmuştu.

“Dumas’dan söz etmeniz ne ilginç bir rastlantı.”

Dosyayı okuyabileceğim şekilde çevirerek önüme doğru itti. Kâğıdın yalnızca bir tarafında yazı vardı. Fransızca yazılmıştı ve iki renk kâğıt kullanılmıştı: Birisi zamanla sararmış beyaz bir kâğıt, diğeri ise yine yılların eskittiği soluk mavi kareli bir kâğıt. Yalnızca renkler değildi farklı olan, kâğıdın rengine göre yazı da değişiyordu. Mavi kâğıtların üzerinde, sonradan siyah mürekkeple ve beyaz

kâğıtlardaki yazıyla, ama daha küçük ve ince yazılmış notlar vardı. Elyazması toplam on beş sayfaydı ve bunlardan on biri maviydi.

“İlginç!” dedim, sakın görünmeye çalışarak bir kâğıtlara, bir beni dikkatle izleyen Corso’ya baktım. “Bunları nereden buldunuz?”

Bir kaşını kaldırdı, büyük bir olasılıkla benden istediklerini öğrenmek için ne kadar ayrıntılı bilgi vermesi gerektiğini hesaplıyordu. Sonunda öncekilerden değişik bir yüz hareketi daha yaptı, bu kez saf tavşan suratı takınmıştı. Evet, Corso tam anlamıyla bir profesyoneldi.

“Hiç işte. Bir müşterim getirdi.”

“Anlıyorum.”

Kısa ve ölçülü bir sessizlik oldu. Bazı koşullarda, ölçülü olmak, tedbirli ve dikkatli olmanın ötesinde, kurnazlık anlamına da gelebilir.

“Tabii eğer isterseniz size isim de verebilirim,” diye ekledi.

Ben gerek olmadığını söyleyince rahatlamış göründü. Elindekiler hakkında düşündüklerimi sormadan önce parmağıyla gözlüğünü düzeltti. Ben de hemen yanıtlamayıp elyazmasının sayfalarını, son sayfadan başlayarak ilk sayfaya gelene kadar tek tek çevirdim. Başlık büyük ve daha kalın harflerle yazılmıştı: Anjou Şarabı.

İlk satırları yüksek sesle okumaya başladım:

*Après des nouvelles presque désespérées du roi, le bruit de sa convalescence commençait à se reprendre dans le camp...**

* (Fr.) “Kral’ın sağlığıyla ilgili umutsuz haberlerden sonra, iyileştiğine dair dedikodular yaygınlaşmaya başlamıştı...” (ç.n.)

Kendimi tutamayıp hafifçe gülümsedim. Corso beni düşündüklerimi söylemeye davet eder gibi başını salladı.

“Kuşkusuz Alexandre Dumas’ın bu satırlar. *Anjou Şarabı, Üç Silahşorlar*’ın kırk bilmem kaçınıcı bölümü, yanılmıyorsam.”

“Kırk ikinci,” diye düzeltti. “Kırk ikinci bölüm.”

“Orişinal mi? Dumas’ın el yazısı mı yani?”

“Bunun için buradayım. Bunu öğrenmek için.”

Bana biraz aşırı gelen bu sorumluluktan kaçır gibi omuz silktim.

“Niye ben?”

Sadece vakit kazanmaya yarayan, aptalca bir soruydu bu. Corso’ya da yapay bir alçakgönüllülük gibi gelmiş olacak ki yüzündeki sabırsızlık ifadesini saklamaya çalışarak, “Siz bu konularda bilirkişisiniz,” diye kestirdi. “Bu ülkenin en saygın edebiyat eleştirmeni olmaktan öte XIX. yüzyıl halk edebiyatını da çok iyi tanlıyorsunuz.”

“Stendhal’i unutuyorsunuz.”

“Hayır unutmuyorum. *Panama Manastırı*’nı okumuştum.”

“Ne diyorsunuz! Bana onur veriyorsunuz.”

“İnanmayın canım! Aslında Consuelo Berges’in çevirisini daha çok beğenirim.”

Beraberce güldük. Bu hallerini hâlâ sempatik buluyordum ve insanları tavlama için kullandığı taktikleri sezinlemeye başlamıştım.

“Kitaplarımı tanlıyorsunuz demek?”

“Bazılarını. *Lüpen, Raffles, Rocambole, Holmes*’i örneğın. Sonra, Valle-Inclan, Baroja ve Galdos üzerine yaptığınız çalışmaları. zı. Bir de Dumas: *Bir Devın İzleri* ve *Monte Kristo Kontu* üzerine yazdığınız makaleyi.”

“Bütün bunları okudunuz mu?”

“Hayır. İşimin kitaplarla ilgili olması hepsini okumamı gerektirmiyor.”

Yalan söylüyordu ya da abartıyordu. En azından okumadığını söylerken. İşini sorumlulukla yaptığı belliydi. Beni görmeye gelmeden önce, benimle ilgili ne bulduysa gözden geçirmiş olmalıydı. Hani şu kitap fareleri vardır ya bulduğu küçücük bir kâğıt parçasını bile yutar gibi okuyan, işte bu adam onlardandı.

“Anlıyorum,” diye yanıtladım, bir şeyler söylemiş olmak için.

Bir an, bir şey unutup unutmadığını düşünüyormuş gibi kaşlarını çattı, sonra gözlüğünü çıkararak camlarına hohladı ve kabanının cebinden çıkardığı bumburuşuk bir mendille silmeye koyuldu. Corso üzerine çok büyük gelen bu giysinin içinde her ne kadar kırılgan görünse de, cin gibi zeki, sakın yapılı ama dikkatli bir adamdı. Yüzünün hatları ince ve keskindi, dikkatle bakan gözleri her an tehlikeli olabilirdi, saf bir ifade takınıp birini tuzağa düşürebilirdi. Zaman zaman, özellikle de hareketsiz durduğunda, daha ağır ve beceriksiz izlenimi veriyordu. Hani insanların sigara, garsonların fazladan içki ikram ettiği ve kadınların korumaları altına almak isteyeceği zavallılar vardır ya, işte onlardan biri gibi bir zavallı. Aradan zaman geçip insan ne dümenler çevirdiğini anlayıp durumu kontrol altına almak istediğinde iş işten geçmiş oluyordu. O artık atını dörtlüyle uzaklara sürmüş, çoktan kuşanmıştı kılıcını.

“Dumas’ya dönelim,” dedi, gözlüğüyle elyazmasını işaret ederek.

“Bu yazar hakkında beş yüz sayfa yazan birisi el yazısını görünce bir şeyler duyumsamalı bence. Öyle değil mi?”

Tıpkı bir rahibin ayin sırasında kullandığı gereçlere saygıyla dokunması gibi, elimi plastik zarflarda korunan sayfaların üzerinde gezdirdim.

“Korkarım sizi düş kırıklığına uğratacağım, hiçbir şey duyumsamıyorum.”

Yine ikimiz aynı anda bir kahkaha attık. Corso'nun kendine özgü bir gülüşü vardı, dişlerini sıkarak, sanki karşısındakiyle kendisi aynı şeye gülmüyorlarmış duygusu veren. Art niyetli, buz gibi, biraz da küstah, ortalıkta soğuk bir hava yaratan bir gülümseme; gülen kişi gittikten sonra bile havada uzun zaman asılı kalan bir gülümseme.

“Sırayla gidelim,” dedim. “Elyazması sizin mi?”

“Benim olmadığını daha önce de söyledim. Bir müşterim yeni satın almış ve bunca zamandır *Üç Silahşorlar*'ın böyle bir bölümünün orijinal, eksiksiz bir elyazmasının varlığından kimsenin haberinin olamaması onu şaşırtmış. Gerçek olup olmadığını belgelemek istiyor, bu işi de ben üstlendim.”

“Böylesine önemsiz bir işle uğraşmanız beni şaşırttı doğrusu,” dedim ve bu sözlerim içtendi, çünkü Corso'nun ününü çok önceden duymuştum. “Sonuçta, bu çağda Dumas...”

Sözümü anlamlı, acı bir gülümsemeyle kestim ama Corso aldırmadı ve savunmaya geçti.

“Müşterim aynı zamanda yakın arkadaşımıdır,” diye açıkladı. “Ona yardım ediyorum.”

“Anlıyorum, ama size yardımcı olabilir miyim, bilemiyorum. Daha önce de bazı elyazmaları görmüşlüğüm var. Bu da gerçek olabilir, ama iş belgelemeye gelince, iyi bir grafoloji uzmanına danışmak gerek. Paris'te bu işi iyi bilen birini tanıyorum: Achille Replinger. Saint Germain des Pres'de elyazmaları ve tarihi belgeler üzerine uzmanlaşmış bir kitapçı dükkânının sahibi... Kendisi de XIX. yüzyıl Fransız yazarları uzmanı, çok sevimli bir insandır, benim de iyi arkadaşım,” diyerek duvarda asılı duran bir yazıyı işaret ettim. “Balzac'ın bu mektubunu yıllarca önce ondan satın almıştım. Tabii, oldukça yüksek bir fiyata.”

Adres defterimi çıkardım ve adresi bir kâğıda not ettim, Corso'yu tanıtmak için bir de kartımı ilıstırdım. Önce verdiklerimi, içi notlar ve kâğıtlarla dolu eski bir cüzdana yerleştirdi, sonra da kabanının cebinden bir not defteri ve ucunda silgi olan bir kalem çıkarttı. Okul çocuklarının kalemleri gibi Corso'nun kaleminde de diş izleri vardı.

“Size bazı sorular sorabilir miyim?”

“Tabii, buyrun.”

“Üç *Silahşorlar*'ın elyazması bir bölümü olduğunu biliyor muydunuz?”

Yanıtlamadan önce Montblanc'ımın kapağını kapattım ve başımla hayır işareti yaptım,

“Bilmiyordum. Bu yapıt yayımlanmadan önce *Le Siècle* gazetesinde, 1844 yılının Mart ve Haziran ayları arasında tefrika olarak yayımlanmıştı... Dizgiye hazırlayan işini tamamlar tamamlamaz elyazması çöp sepetine gidermiş. Yine de bazı bölümler kalmış bir yerlerde, bunlar hakkındaki bilgileri Garnier'nin 1968 baskısının eklerinde bulabilirsiniz.”

“Dört ay kısa bir süre,” dedi Corso, düşünürken yine kaleminin ucunu ısıırıyordu. “Dumas ne çabuk yazıyormuş.”

“O zamanlar bütün yazarlar çabuk yazarmış. Stendhal *Manastır*'ını sekiz haftada tamamlamış. Zaten Dumas'nın yardımcıları varmış, o zamanın argosunda bunlara siyah köleler denirmiş. *Silahşorlar*'da çalışanın adı Augusto Maquet... Sonraları da beraber çalışmayı sürdürmüşler, *Yirmi Yıl Sonra* ve seriyi tamamlayan *Bragelonne Viskontu*'nu da beraber yazmışlar. Bunlardan başka *Monte Kristo Kontu* ve diğer birkaç tefrikanın tamamlanmasında da beraber çalışmışlar... Sanırım bu romanları siz de okumuşsunuzdur?”

“Tabii, herkes gibi.”

“Eskiden olduğu gibi ‘herkes’ demek istiyorsunuz...” dedim, el-yazmasının sayfalarını dikkatle çevirerek. “Dumas adının baskıları artırdığı, yayımcıları zengin ettiği günler geride kaldı. Dumas’nın hemen hemen bütün romanları önce böyle basılmıştı, tefrika olarak yani, sayfanın sonunda *devamı gelecek sayıda* yazısıyla. Okurlar gelecek bölüme kadar heyecanla beklerlerdi. Siz de duymuşsunuzdur bu anlattıklarımı kuşkusuz.”

“Önemli değil. Siz devam edin.”

“Başka ne anlatmamı istersiniz? Kilisenin onayladığı tefrikalarda başarının anahtarı basit bir oyun: Roman kahramanlarının okuyucunun kendisini onlarla özdeşleştirebileceği özelliklere ve erdemlere sahip olması... Şimdilerde televizyon dizilerinin izleyiciler üzerindeki etkilerini biliyoruz. Bu romanların, nitelik ve beğeniler konusunda fazla talepkâr olmayan, eğlence ve sürprizlere susamış, o zamanın burjuvalarını ne biçim etkileyeceğini siz düşünün artık... Dâhi Dumas bunu çok iyi anlamıştı ve bir simyacı titizliğiyle, laboratuvarında üretime geçti: Birkaç damla şundan, biraz bundan, artı dehası. Sonuç: alışkanlık yapan bir uyuşturucu...” gururlanarak, elimle göğsümü işaret ettim. “Şimdi bile bu tür romanların tiryakileri var.”

Corso durmadan not alıyordu, daha sonraları adı o kötü olaylara karıştığında, bir tanıdığı onu “bir kara yılan gibi dikkatli, acımasız ve öldürücü” olarak tanımlayacaktı. Başkalarının karşısında kendine özgü bir duruşu vardı, burnunun üstünde her zaman çarpık duran gözlüğünün arkasından bakar, söylenenleri iyi niyetli görünmeye çalışarak ama belli bir kuşkuyla dinlerdi. Tıpkı bir fahişenin aşk tanrısı Eros üzerine yazılmış bir soneyi hoşgörüyü dinlemesi gibi... Bu haliyle sanki karşısındakine iş işten geçmeden yanlışlarını düzeltmesi için bir fırsat tanıyor gibiydi.

Bir süre sonra not almayı bıraktı ve başını kaldırdı.

“Ama sizin çalışmalarınız yalnız halk yazınıyla sınırlı değil. Başka türlerde de tanınmış bir eleştirmensiniz...” Doğru sözcüğü bula mamış gibi bir an durakladı. “Daha ciddi konularda da yazıyor-sunuz. Dumas da yapıtlarını kolay edebiyat olarak tanımlıyordu... Bu da bir anlamda okurlarını küçümsemek olmuyor mu?”

Bu küçük, hileli taktikler rakibime avantaj sağlıyordu. Düşün-celerini açıklarken sanki olayların dışındaymış, taraf tutmuyormuş gibi davranıyordu ama karşısındakini ufak darbelerle huzursuz ediyordu. İnsan sinirlenince kendini savunmak için konuşmaya başlar, yeni savlar atar ortaya, bu da rakibi için daha fazla bilgi demektir. Böyle olduğunu bildiğim halde, belki de bunu bildiğim için –ben de bu konularda oldukça deneyimli sayılırım– Corso’nun taktiklerini seziyordum. Yine de kendimi tutamadım:

“Boş laflarla vakit kaybetmeyelim,” diye karşı çıktım, sabırsızlanarak. “Bu roman üzerine tonlarca kğit harcandı ama Dumas’nın dehası hepsinden üstündü... Edebiyatta zaman öğesi, bir sel felaketinde olduğu gibi çok önemlidir. Tanrı yalnız onun tarafında olanların yardımına koşar. Size hodri meydan diyorum, bana D’Artagnan ve arkadaşları kadar uzun ömürlü bir roman kahramanı daha gösterin, Conan Doyle’un *Sherlock Holmes*’undan başka... * Silaşsorlar* dizisi, hiç kuşkusuz, bir macera romanı. Onda türünün tüm günahlarını bulabilirsiniz. Ama aynı zamanda bu tür romanlarda alışılmış entelektüel düzeyin çok üstünde. Günümüzde değişen değerler ve kahramanlıkların aptalca küçümsenmesine karşın hâlâ taptaze kalan bir dostluk ve macera öyküsü. Öyle görünüyor ki, Joyce’tan sonra plajda boğulan Nausicaa’dan vazgeçip Molly Bloom’la yetinmemiz gerekecek... Benim *Cuma mı, Pusula mı?* adlı yazınsal denememi okudunuz mu? İki *Ulysses* arasında bir seçim yapmak gerekecek olsa ben Homeros’unkini yeğlerdim.”

Bu son tümceyi söylerken Corso'nun tepkisini görmek amacıyla sesimi bir ton yükselttim. Üzerine alınmamış gibi görünmek için gülümsemeye çalışıyordu, ama *Scaramouch*'tan söz ettiğimde yüzünün aldığı ifadeyi anımsayarak doğru iz sürdüğümü anlamıştım.

“Neye değinmek istediğinizi anlıyorum,” dedi sonunda. “Bu konudaki düşünceleriniz ve polemikleriniz herkesçe biliniyor, Bay Balkan.”

“Biliniyor, çünkü böyle olması için çaba gösterdim. Biraz önce değindiğiniz küçük görme konusuna gelince, sanırım *Üç Silahşorlar*'ın yazarının 1830 ve 1848 devrimleri sırasında sokaklarda dövüştüğünü, bedelini cebinden ödeyerek Garibaldi'ye silah sağladığını bilmiyorsunuz besbelli... Unutmayın ki Dumas'nın babası cumhuriyetçi bir generaldi... Dumas'nın kendisi de halk ve özgürlük sevgisinin simgesiydi.”

“Gerçekleri aktarmada çok fazla titiz olmasa da.”

“Önemli olan gerçekleri aktarmak değil. Onu tarihi iğfal etmekle suçlayanlara verdiği yanıtı biliyor musunuz?... Şöyle diyor: ‘Doğru, iğfal ediyorum ama dünyaya güzel yaratıklar getiriyorum.’ Nasıl?”

Dolmakalemi masanın üzerine bırakıp ayağa kalktım ve duvarları boydan boya kaplayan kitap dolu vitrinlere doğru yürüdüm. Birini açıp içinden, koyu renk, deri ciltli bir kitap çıkardım.

“Bütün büyük öykücüler gibi,” diye ekledim. “Dumas da bir yalancıydı... Onu iyi tanıyan Dash Kontesi anılarında herhangi bir olayı Dumas'nın anlatmış olmasının bu düzmece öykünün hemen tarih olarak kabul edilmesi için yeterli bir neden olduğunu söyler... Kardinal Richelieu'yü anımsayın: Zamanının en seçkin simalarındandı, ama Dumas'nın hilekâr ellerinden geçince karşımıza ne kadar kötü ve çirkin, dahası alçak biri olarak çıkıyor...”

Elimde kitapla Corso'ya döndüm. “Bunu biliyor musunuz? Sandralı Gatien de Courtilz’in yapıtı, XVII. yüzyılın sonlarına doğru yaşayan bir silahşorun öyküsünü anlatıyor. Gerçek d’Artagnan, d’Artagnan Kontu Charles de Batz-Castelmore’nin anıları. Charles de Batz-Castelmore Gaskonya’da, 1615’te doğmuş gerçek bir silahşor, yalnız Richelieu zamanında değil de Mazarino devrinde yaşamış. 1673’te Maestrich kuşatması sırasında roman kahramanı adaşı gibi nişanını Mareşal’in elinden alırken ölmüş... Gördüğünüz gibi Dumas’nın tarihi iğfal etmesi çok güzel yaratıklar getirmiş dünyaya... Tarihin adını unuttuğu, tanınmayan bir Gaskonyalıdan dev bir efsane yaratmış yazarın dehası.”

Corso hâlâ koltukta oturmuş, beni dinliyordu. Kitabı eline verdim, dikkat ve ilgiyle göz gezdirmeye başladı. Sayfaları yavaş yavaş, parmağının ucuyla, kenarına dokunarak çeviriyordu. Zaman zaman bazı isimlere ve bölümlere daha dikkatle bakıyordu. Gözlüğün camlarının arkasından bakan gözleri kendinden emin ve devingendi. Bir an durdu ve not defterine şunları yazdı: ‘*Memoire de M. d’Artagnan, G. de Courtilz, 1704, P Rouge, 4 cilt, 4. baskı*’. Sonra kitabı kapattı ve uzun uzun bana baktı.

“Dumas’nın bir sahtekâr olduğunu siz de kabul ediyorsunuz.”

“Öyle,” dedim yeniden yerime otururken. “Ama dâhi bir sahtekâr. Bazı yazarların, başkalarının eserlerinden çalıntı yapmaya ayırdıkları zamanı o, bugün hâlâ var olan, masalsi bir dünya yaratmak için kullandı. Sık sık ‘*İnsan çalmaz, fetheder. Fethettiği her kenti imparatorluğuna bağlar: Kendi yasalarını getirir, konularıyla ve kahramanlarıyla doldurur, fatihin görüntüsü kente yansır...*’. Yazında yaratıcılık bundan başka ne olabilir? Fransa tarihi Dumas’nın yapıtlarına esin kaynağı oldu. Olağanüstü bir hileydi: Çerçeveyi bozmadan tabloyu değiştirmek, sunulan hazineyi pervasızca yağma etmek. Dumas baş kahramanları ikinci plana alıyor, kendi halinde-

ki insanları birinci plana çıkarıyor, onları baş kahraman yapıyor, gerçek hayatta iki satırla geçirilecek önemsiz olaylarla sayfalar dolduruyordu... D'Artagnan'la arkadaşları arasında hiçbir zaman dostluk antlaşması diye bir şey olmadı, aslında birbirlerini tanıımıyorlardı bile... Fere Kontu diye birisi yoktu ya da birçok Fere kontu vardı ama hiçbirinin adı Athos değildi. Ama Athos da yaşamış bir kişi, Athoslu bir soylu, adı Armando de Sillegue ve daha d'Artagnan kralın silahşoru olmadan önce bir düelloda yenik düşerek ölmüş... Aramis de aslında Henry de Aramitz, Oloron malikânesinin laik başrahibi, 1640 yılında dayısının kumandasındaki silahşorlara katılmış, sonra da karısı ve dört çocuğuyla çiftliğine çekilmiş. Porthos'a gelince..."

"Bir de gerçek Porthos olduğunu söylemeyeceksiniz herhalde."

"Evet o da yaşadı. Adı Isaac de Portau'ydu ve Aramis ya da Aramitz'i tanımış olması gerekir, çünkü ondan üç yıl sonra katılmış birliğe, 1643'te. Kroniklere göre genç yaşta ölmüş: Hastalıktan, savaşta veya Athos gibi düelloda."

Corso D'Artagnan'ın Anılar'ında parmaklarıyla trampet çalar-ken başını hafifçe eğdi ve gülümsedi.

"Biraz daha devam edersek gerçek bir Milady olduğunu da söyleyeceksiniz."

"Çok doğru. Ama ne adı Ana de Brioul'dü ne de Winter düşesi-ydi. Omzunda da zambak dövmesi yoktu, ama Richelieu'nün ajanıydı, bu doğru. Aslında Carille Kontesi'ydi ve bir baloda Buckingham Dükü'nün elmaslı ayakkabı tokalarını çaldığı da gerçek. Yüzüme öyle bakmayın. Ben uydurmuyorum, La Rochefoucauld anılarında anlatıyor bunları. Ve La Rochefoucauld sözüne güvenilir biriydi."

Corso beni dikkatle izliyordu. Öyle kolay kolay birine hayranlık duyacak biri değildi, hele kitap konusunda, ama yine de etkilenmiş

görünüyordu. Sonradan, onu daha iyi tanıdığım, hayranlığının içtenlikli mi yoksa kötü niyetli, profesyonel bir kurnazlık mı olduğunu sormuşumdur hep kendime. Şimdi, her şey olup bittikten sonra, inanıyorum ki ben onun gözünde istediği bilgileri alabileceği bir kaynaktan başka bir şey değildim. Ve Corso aslında hep önüme kemik atıyordu.

“Bütün bu anlattıklarınız çok ilginç,” dedi.

“Paris’e gidecek olursanız Replinger size başka şeyler de anlatacaktır,” dedim ve masanın üzerindeki elyazmasına baktım... “Gerçi yol masrafına değer mi bilemiyorum. Bu bölüm sizce ne kadar edebilir, satılırsa yani?”

Şüpheli bir tavırla tekrar kaleminin ucunu ısırmaya başladı.

“Çok fazla etmez. Aslında Paris’e başka bir iş için gideceğim.”

Yazık der gibi biraz hüznle gülümsedim. Bütün servetim İbarra baskısı bir *Don Quijote* ve bir Volkswagen’den oluşuyordu. Tabii araba bana kitaptan çok daha tuzluya mal olmuştu.

“Neden söz ettiğinizi anlıyorum,” dedim, aynı şeyleri düşündüğümü gösteren bir ses tonuyla. Corso ne çare der gibi bir yüz hareketi yaptı. Yırtıcı kurnazlığı, buruk yüz ifadesinden belli oluyordu.

“Japonlar Van Gogh ve Picasso koleksiyonu yapmaktan usanıp paralarını antika kitaba yatırıma kadar bekleyeceğiz.”

Kızmış ve alınmış gibi yaparak arkama yaslandım.

Tanrı bizi o günlerden korusun.

“Bunu kendiniz için söyleyin, Bay Balkan,” dedi çarpık duran gözlüğünün arkasından bakarak. “Kendi hesabıma zengin olmaktan başka hiçbir şey umurumda değil.”

Ayağa kalkarken not defterini torbasına koydu ve torbayı omzuna astı. Burnunun üzerinde kayıp duran metal çerçeveli

gözlüğü ve yapmacık sakinliği gözümde kaçmadı. Daha sonraları kendi ve başkalarının kitapları arasında yalnız yaşadığını öğrenecektim. Kiralık kitap avcılığından başka Napolyon'un savaş oyunlarında uzman olduğunu ve Waterloo Muhaberesi'nden bir gün önceki mevzileri oyun tahtası üzerinde ezbere ve eksiksiz olarak düzebildiğini de. Bildik, biraz tuhaf bir hayat öyküsü. Ama daha sonraları da bu öykünün tamamını, bir türlü öğrenemeyecektim. Şunu da belirtmeliyim: Böyle anlatıldığında Corso'nun hayatının hiçbir çekici yanı yok gibi görünüyor. Yine de anlatacaklarımın önemini korumak için, ısrarla o miskin görünüşünün üzerinde durmam gerekiyor. Evet, onda kadınların çekici erkeklerinse *sempatik* buldukları şey tam da o alaycı ama korumasız, saf ama cüretkâr –bunları nasıl bir arada sürdürebiliyordu, hâlâ anlamış değilim– beceriksizliğinde yatıyordu. Bu çekicilik veya sempatiklik tuhaf bir duyguydu, tıpkı iyimserlikle cüzdanımızı almak için elimizi cebimize attığımızda çalındığını anladığımız zaman hissettiklerimize benzer bir duygu.

Corso elyazmasını aldı ve onu sokak kapısına kadar geçirdim. Aralarında Stendhal, Conrad ve Valle-Inclán'nın da portrelerinin bulunduğu ve bütün direnişlerime karşın komşuların merdiven boşluğuna asmakta ısrar ettikleri, korkunç resimlerin karşısında el sıkıştık.

Ve işte ancak o zaman cesaret buldum sormak için:

“İtiraf edeyim ki elyazmasını nereden bulduğunuzu merak ediyorum.”

Yanıtlamadan önce bir an kararsız durakladı. Ama ona nazik davranmışım ve bu yüzden kendini bana karşı borçlu hissediyordu. Üstelik başka zaman da işi düşebilirdi, kısacası başka seçeneği kalmamıştı.

“Belki tanırırsınız,” diye yanıtladı sonunda. “Müşterim elyazmasını Taillefer denen adamdan almış.”

Biraz şaşırılmış gibi yaptım.

“Enrique Taillefer mı? Editör?”

Bakışlarını antrenin duvarlarında gezdirdi. Sonra evet anlamında başını salladı.

“Ta kendisi.”

İkimiz de sustuk. Bu kez Corso başka bir şey söylemek istemiyormuş gibi omuz silkti, nedenini çok iyi biliyordum. Evet, nedeni herhangi bir gazetenin haber sayfasında kolayca bulunabilirdi, Enrique Taillefer bir hafta önce ölmüştü. Onu, evinin salonunda, asılı bulmuşlardı, ipek robdöşambrının kemeri boynunun etrafına dolanmış, ayakları boşlukta sallanırken. Yerde açık bir kitap ve kırık bir porselen vazo vardı.

Her şey olup bittikten bir süre sonra, Corso hikâyenin kalan kısmını anlatmayı kabul etti. Böylece şimdi, tanık olmadığım bazı olayları gerçeğe oldukça yakın olarak, yeniden sıralayabilirim: Ölümle sonuçlanan olaylar zincirini hazırlayan koşullar ve Dumas Kulübü’nün çevresinde oluşan esrarın nasıl çözümlendiği. Kitap avcısının verdiği sırlardan yola çıkıp, Doktor Watson’un bu olaya katkısını da göz önünde tutarak, sizlere ikinci perdenin Corso ile Makarova’nın barındaki görüşmemizden bir saat sonra başladığını söyleyebilirim. Flavio La Ponte üzerideki yağmur damlalarını silkeleyerek, barda oturan Corso’nun yanına gitti ve kendine gelmek için hemen bir bira ısmarladı. Sonra dönüp kinle sokağa baktı, artık rahatlamıştı, ama kendini biraz evvel iki ateş arasından geçmiş gibi hissediyordu. Şakır şakır yağmur yağıyordu.

“*Armengol ve Oğulları, Libros Antiguos y Curiosidades Bibliográficas*, sana savaş açmayı düşünüyor,” dedi Corso’ya. Sarı,

kıvırcık sakalına bira köpüğü bulaşmıştı. “Biraz önce avukatları telefon etti.”

“Suçum neymiş?” diye sordu Corso.

“Yaşlı bir kadıncağızı aldatıp kitaplığını soymak. Bu işi kendileri yapmak için daha önce kadından söz aldıklarına yemin ediyorlar.”

“Öyleyse onlar da benim gibi ellerini çabuk tutsalardı.”

“Ben de öyle dedim ama ateş püskürüyorlar. Kitapları almak için gittiklerinde *Persiles* ve *Fuero Real de Castilla* yok olmuş. Üstelik kalan kitaplara da değerlerinin çok üzerinde fiyat biçmişsin. Şimdi kadın satmaya yanaşmıyormuş. Verdikleri fiyatın iki katını istiyormuş,” dedi ve göz kırparak keyifle birasından bir yudum aldı. “Bütün bir kitaplığı böyle kapatmak, işte ‘oyuna getirmek’ diye buna derler.”

“Ne dendiğini biliyorum,” dedi Corso ve köpek dişlerini göstererek hınzır hınzır sırttı. “Armengol ve Oğulları da iyi bilirler.”

“Bu kadar acımasız olman gerekmezdi,” dedi La Ponte, tarafsız bir tutum takınarak. “Ama onları en çok kızdıran *Fuero Real*’i ellerinden kaçırmış olmak. Onu götürmen büyük alçaklıkmış. Öyle diyorlar.”

“Orada mı bırakacaktım yani Diaz de Montalvo’nun Latince kılavuzunu, kimin yayımladığı bilinmiyor, ama büyük bir olasılıkla Sevilla’da, 1482’de basılmış...” dedi ve arkadaşına bakarak işaret parmağının ucuyla gözlüğünü yerleştirdi. “Sen ne düşünüyorsun?”

“Bence olağanüstü. Ama onlar çok kızmışlar.”

“Buz koysunlar!”

Aperatif saati gelmişti. Bar tıklım tikiş doluydu, omuz omuza, sigara dumanları ve bağırsımlar arasında dirsekleriyle tezgâha döken bira köpüklerine değmemeye çalışıyorlardı.

“Söylenenlere bakılırsa,” diye ekledi La Ponte, “*Persiles* ilk örnekmış. Cildine imza atan da Trautz-Bauzonnet.”

Corso başıyla hayır işareti yaptı.

“Hayır cilt Hardy yapımı. Maroken kaplı.”

“Bana göre hava hoş. Ben zaten bu işte parmağım olmadığını anlatmaya çalıştım. Bilirsin kavgaya alerjim vardır.”

“Yüzde otuzunu alınca geçiyor ama alerjin!”

La Ponte eliyle dur işareti yaptı.

“Dur bakalım. Her şeyi aynı kefeye koyamazsın, Corso. Aramızdaki bu güzel dostluk başka, çocuklarımın rızkı başka.”

“Çocuğun yok ki senin.”

La Ponte alaycı bir yüz hareketiyle:

“Bana biraz zaman tanı. Daha gencim,” dedi.

Kısa boylu, yakışıklı, zarif ve oldukça çapkın bir adamdı. Tepesindeki seyrekleşmiş saçları aynaya bakarak eliyle yatıştırdı, sonra bir profesyonel çapkın edasıyla etrafta kadınlar olup olmadığını araştırdı. Bu konuda her zaman dikkatliydi, tıpkı konuşurken kısa cümleler kurmaya özen gösterdiği gibi. Kültürlü bir kitapçı olan babası ona yazmayı Azorin’den metinler dikte ederek öğretmişti. Şimdilerde Azorin’i çok az insan anımsıyordu, ama La Ponte hâlâ onun yazı biçimini kullanıyordu. Bir sürü nokta koyarak yazardı. Mayor caddesindeki kitapçı dükkânının, klasik erotik kitaplarla dolu arka odasında, müşterilerini etkilemek istediğinde bu biçimi kullanmak özgüvenini artırıyordu.

“Üstelik,” diye devam etti sözlerine, “*Armengol ve Oğullarıyla* halletmem gereken işler var. Nazik, kısa vadede bol kârlı işler.”

“Benimle de,” diye ekledi Corso, bira bardağının üzerinden arkadaşına bakarak. “Beraber çalıştığım tek cebi delik kitapçı sensin. Ve bu kitapları sen satacaksın.”

“Tamam,” dedi soğukkanlılıkla La Ponte, özür diler gibi. “Biliyorsun bu işlerde hem becerikliyimdir hem de pragmatik ve takipçi.”

“Biliyorum.”

“Kovboy filmlerindeki gibi, bir dost olarak en fazla omzumdan hafif bir yara almayı göze alabilirim ancak.”

“En fazla!” diye kabullendi Corso.

“Aslında fark etmez,” dedi La Ponte, dalgın dalgın etrafına bakınarak, “Persiles için müşterim hazır nasıl olsa.”

“Öyleyse bir bira daha ısmarla. Komisyonundan düşeriz.”

Dostlukları eskilere dayanıyordu. Birayı köpüklü, Bols marka cini siyah seramikten gemici bardaklarında içmeyi severlerdi ikisi de, ama en çok sevdikleri şey eski kitaplar ve Madrid soylularının katıldığı açık artırmalardı. Tanışalı çok oluyordu. Bir gün Corso’nun, bir müşterisinin isteği üzerine, İspanyol yazarların kitaplarını satan kitapçılarda, bir katalogda adı geçen ama kimsenin görmediği, bilinen 1499 baskısından önce basılmış bir *Celestina*’yı ararken yolu La Ponte’nin dükkânına düşmüştü. Tabii, La Ponte’nin dükkânında bu kitap yoktu, varlığından bile haberdar değildi. Ama elinde Julio Ollero’nun *Diccionario de Rarezas e Inverosimilitudes Bibliográficas*’ı* vardı ve orada Corso’nun aradığı kitabın adı geçiyordu. Kitaplar üzerine sohbet ederlerken aralarında bir yakınlık doğdu, La Ponte dükkânı kapattı ve Makarova’nın barına gittiler. Orada bir yandan ne buldularsa devirirken, bir yandan da Melville’in bastığı kitaplar üzerine fikir alışverişinde bulundular. Pequod’dan, La Ponte’nin çocukluğunda Azorin’den yaptığı çalıntılardan söz ettiler. La Ponte sek içtiği üçüncü Bols’tan sonra “*Bana İsmail de...*” diye başladı. Corso da ona İsmail demekle yetinmeyip şerefine ezberden zıpkıncı Achab’ın öyküsünü okudu:

* Nadir ve Tuhaf Kitaplar Sözlüğü. (ç.n.)

Allahsız demiri üç kere döküp kestiler ve zıpkın beyaz balinanın hakkını verecek kıvama geldi...

Tabii bu da gerektiğince ıslatılarak kutlandı, öyle ki La Ponte bara girip çıkan kızları gözlemeyi bırakıp Corso'ya ömrünün sonuna kadar bağlılık yeminleri yağdırmaya başladı. Aslına bakılırsa La Ponte saf bir insandı, militanlık derecesine varan utanmazlığı ve antika kitap satıcılığındaki süreğen profesyonelliğine karşın, gözlüğü her zaman çarpık duran bu taze arkadaşının yeni bir atılım için kurnazca hazırlıklar yaptığından habersizdi. Oysa Corso dükkânda konuştukları sırada raflara göz gezdirirken, ilgisini çeken birkaç kitap görmüştü ve onların pazarlığına girme planları kuruyordu. Ama aslına bakılırsa, La Ponte de kıvrık, sarı sakalı, yumuşacık denizci Billy Budd bakışları, gerçekleştiremediği balina avcılığı düşleriyle Corso'nun sempatisini kazanmıştı. Üstelik bu adam Peqoud'nun bütün tayfalarının –Achab, Stubb, Starbuck, Flask, Perth, Parsi, Queequeg, Tashego, Daggoo– *Moby Dick*'te adı geçen tüm gemilerin –*Goney, Town-Ho, Jeroboam, Jungfrau, Bouton de Rose, Soltero, Deleite, Raquel*– adlarını tek tek sayabiliyordu. Bütün bunların yanı sıra, ve bu en önemlisiydi, gri kehribarın ne olduğunu biliyordu. Bol bol kitaplardan ve balinalardan konuştular. Böylece, o gece Nantucket'lı Zıpkıncıların Kardeşliği kurulmuş oldu. Flavio La Ponte dernek başkanı, Lucas Corso veznedar seçildi ve ikisi, hoşgörülü Makarova'nın koruması altında kurulan, derneğin biricik üyeleri idi. O gece Makarova son içkilerin parasını almayı kabul etmemiş, onlara kendi ikramı olarak bir şişe cin daha açmıştı.

“Paris'e gidiyorum,” dedi Corso, aynadan para makinesine on beş saniyede bir para atan şişman kadına bakarak. Kadıncağz makineden gelen garip müziğin namelerine, hiç durmamacasına gözünün önünden geçen renkler ve meyvelerin büyüüne kapılmış, düğmeye basan elinin dışında tüm vücudu hareketsiz, hipnotize olmuş gibi sonsuza kadar orada kalabilirdi. “Senin şu *Anjou Şarabı*'nı halletmeye.”

Corso arkadaşının yan gözle ona bakıp burun kıvrıldığını gördü. Corso'nun Paris'e gitmesi fazladan masraf ve başka zorluklar demekti onun için. La Ponte mütevazı ve cimri bir kitapçıydı.

“Biliyorsun ki böyle bir lüksü kaldıramam.”

Corso içkisini yudumluyordu.

“Kaldırırsın,” diye yanıtladı ve cebinden yeniden içki ısmarlamak için para çıkarırken, “Başka bir iş için gidiyorum,” diye ekledi.

“Başka bir iş...” diye tekrarladı La Ponte, arkadaşına ilgiyle bakarak.

Makarova tezgâhın üstüne iki bira daha koydu. İriyarı, sarışın, kırk yaşlarında bir kadındı. Saçları kısa kesilmişti. Bir kulağına, Rus balıkçı gemisinde çalıştığı günlerin anısına, halka bir küpe takardı. Üzerinde dar bir pantolon, kolları omuzlarına kadar kıvrılmış bir gömlek vardı. Ona erkeksi bir hava veren tek şey kalm kaslı kolları değildi. Her zaman ağzının kenarında, kendi kendine yanan bir sigarayla dolanırdı. Baltıklı görünüşüyle daha çok Leningrad'ta gemi fabrikalarında çalışan bir ustabaşını anımsatıyordu. Makarova:

“O kitabı okudum,” dedi Corso'ya, sözcüklerin üzerine basa basa. Konuşurken sigarasının külleri ıslak gömleğine dökülüyordu. “Şu Bovary denen kadın. Zavallı budala.”

“Kutlarım seni, hemen de nasıl çıktın işin aslını,” diye karşılık verdi Corso.

Makarova tezgâhın üstünü bir bezle kuruladı. Zizi barın öteki ucundan, kasayı açıp kaparken bile Makarova'yı gözlüyordu. Birbirlerine taban tabana zıt iki kadındı bu çift: Zizi, Makarova'dan çok daha genç, ufak tefek yapılı ve çok kıskançtı. Bazen barı kapatmadan önce, ikisi iyice çakır keyif, en sona kalan müdavimlerin önünde, saç saça baş başa kavgaya tutuşurlardı. Bu kavgaların birinde, Zizi bir gözü morarmış, kızgın ve öç almaya

kararlı, çekip gitmişti. Üç gün sonraki dönüşüne dek Makarova'nın gözyaşları *şap şap* diye bira bardaklarına dökülmüştü. Zizi'nin döndüğü akşam, barı erkenden kapatmışlardı. Herkes onları birbirlerinin beline sarılmış, iki genç kız gibi, kapı aralıklarında öpüşürken görmüştü.

"Paris'e gidiyor," dedi La Ponte başıyla Corso'yu işaret ederek. "Oynadığı oyunu iyi saklıyor."

Bu arada Makarova boşalan bardakları topluyor, gözünün ucuy-
la da Corso'yu izliyordu.

"Her zaman gizli bir işi olur," dedi genizden gelen boğuk bir ses ve ilgisiz bir edayla. "Bir yerlerde."

Sonra bardakları eviyeye bırakıp iri omuzlarını oynata oynata başka müşterilere bakmaya gitti. Makarova'nın karşı cinse duyduğu nefretten kurtulan tek erkek Corso'ydu. Bir kez, Makarova, bir gay ve lezbiyenler mitinginde, bir polis memurunun suratını dağıtmaktan tutuklanmıştı. Zizi o geceyi karakolda, bir bank üzerinde geçirmişti. Corso bazı forslu tanıdıklarını arayıp suçu hafifletmeye yardımcı olmuş ve bir şişe cin ve yemişlerle bütün gece Zizi'ye eşlik etmişti. Corso'nun iki kadımla olan bu yakınlığı nedense La Ponte'yi fena halde kışkandırır-
dı.

"Niye Paris?" diye sordu La Ponte ama aklı başka yerdeydi. Biraz önce sol dirseği hoş, yumuşacık bir şeye değmişti. Dokunduğu şeyin, yanında oturan genç sarışının kocaman göğüsleri olduğunu keşfetmiş olmaktan çok mutlu görünüyordu.

Corso birasından bir yudum daha aldı.

"Portekiz'e, Sintra'ya da gideceğim," dedi. Hâlâ para makinesinin önündeki şişman kadına bakıyordu. Kadın bütün madeni paralarını makineye kaptırmış, Zizi'den parasını bozmasını istiyordu. "Varo Borja'mn işi için."

Arkadaşının dişlerinin arasından çıkarttığı keskin ıslık sesi çınladı kulaklarında. Varo Borja, ülkenin en önemli kitapçısıydı. Gösterişsiz kataloğunda her zaman çok değerli kitaplar bulunan, parayı esirgemeyen ünlü bir kitapsever. La Ponte, Varo Borja'nın adını duymaktan çok etkilenmişti. *Kitap* sözcüğünü duyar duymaz hemen takındığı o kurnaz hırsız tavrıyla bir bira daha istedi ve bu konuda daha fazla bilgi edinmek için Corso'yu soru yağmuruna tuttu. Gerçi La Ponte cimri ve kanıtlanmış bir korkak olarak tanınırdı ama kıskançlık huyu yoktu. Güzel ve tavlanabilir kadınlara sahip olma yarışı dışında... Profesyonel hayatında, birkaç değerli parçayı, hiçbir riske girmeden, ucuza kapatmış olmanın mutluluğunu yaşar, arkadaşının yaptığı işe ve müşterilerine gerçek bir hayranlık duyardı.

“*Dokuz Kapı*’dan söz edildiğini duydun mu?” dedi Corso.

O sırada kitapçı, bu kez belki de içkileri Corso'nun ödemesini beklediğinden, acele etmeden ceplerini karıştırıyor, bir yandan da gösterişli komşusunu incelemeye hazırlanıyordu ki bir anda her şeyi unutmuş gibi, ağzı bir karış açık:

“Deme, Varo Borja bu kitabı almak mı...” diye sordu, sözünü tamamlayamadan.

Corso cebindeki son paraları tezgâhın üzerine koydu. Bu arada Makarova iki bira daha dolduruyordu.

“Kitap çoktan beri onun. Üstelik ele geçirmek için koca bir servet ödemiş.”

“Gerçekten ödemiş mi, emin misin? O kitabın yalnızca üç veya dört nüshası var bildiğim kadarıyla.”

“Üç,” diye düzeltti Corso. “Biri Sintra’da, Fargas’ın koleksiyonunda. Öteki Paris’teki Ungern Vakfında, üçüncüsü de Varo Borja’nın Madrid’deki Terral-Coy Kütüphanesi’nin açık artırmasında satın aldığı elyazması.” La Ponte, Corso’nun anlattıklarını, sakalını

sıvazlıyarak, dikkatle dinliyordu. Fargas'ın kim olduğunu biliyordu, Portekizli bir kitapsever. Barones Ungern'e gelince, o deli kadın gizli ve şeytani güçler üzerine yazdığı kitaplarla milyoner olmuştu. Son kitabı *Çıplak İsis* marketlerde satış rekorları kırıyordu.

“Benim anlayamadığım şey,” dedi La Ponte, “senin bu işle ilişkin.”

“Kitabın öyküsünü biliyor musun?”

“Çok az,” diye yanıtladı kitapçı, bilgisizliğini kabullenerek. Corso biranın köpüğüyle parmağını ıslattı ve tezgâhın üzerindeki mermere bir şeyler çizmeye başladı.

“Tarih: XVII. yüzyıl ortaları. Sahne: Venedik. Baş oyuncu: Aristide Torchia adında bir yayımcı. Bir gün *Karanlıklar Ülkesinin Dokuz Kapısı* adlı, şeytanı çağıran bir kitap yayımlıyor. Zamanlar bu tür yazın için hiç mi hiç uygun değil. Engizisyon Mahkemesi hiçbir zorlukla karşılaşmadan Torchia'yı ele geçirmeyi başarıyor. Suçu: şeytani zanaatlar ve benzeri uğraşlar. Söylenenlere bakılırsa bu suçlara bir kara kitap klasiği olan meşhur *Delomelanon*'u –ki yaygın bir inanca göre çevirmeni Lucifer'in* ta kendisi– tekrar yayımlamak da eklenince durumu daha da vahimleşiyor...”

Makarova tezgâhın öbür tarafından onlara yaklaşmış, ellerini gömleğiyle kurularken ilgiyle onları dinliyordu. La Ponte bardağını kaldırmışken aklına bir kurnazlık gelmiş gibi durakladı.

“Peki kitap ne olmuş?”

“Ne olacak, olağanüstü görkemli bir ateşe çıra...” dedi Corso ve hınzırca burun kıvırdı, böyle bir şöleni görememekten yakınır gibi. “Anlatılanlara göre ateşin cayırtıları arasından şeytanın çığlıkları duyuluyormuş.” Makarova dirsekleri mermerin üzerinde hâlâ

* Hristiyanlığın ilk çağlarında Lucifer adı –ışık tutucu– İsa için kullanılırdı. ortaçağda şeytanın özel adı olarak kullanılmaya başlandı. (*Meydan Larousse Ansiklopedisi.*) (ç.n.)

ıslak duran çiziklere dayalı, basınçlı bira fiçilerinin yanı başında, inanmıyormuş gibi homurdandı. Kendini beğenmişliği, kuzeyli anlayışı, erkeksi ciddiyeti batıl inançlara ve Akdenizliliğin karanlık düşüncelerine ters düşüyordu. Bu tür inançlara daha yatkın olan La Ponte ise susamış gibi birden birasını dikti: “Duyulan yayımcının çılgınlığıydı herhalde.”

“Ne demezsin!”

La Ponte bu sahneyi gözünün önüne getirmeye çalışarak titredi.

“Engizisyon için Şeytan’la savaşmak bir onur meselesiydi. Bu kurallara uyularak işkenceye yatırılan yayımcı,” diye devam etti Corso, “çılgıklar arasında kitabın bir elyazması daha olduğunu itiraf etmiş. Bilmediği bir yerlerde saklı olduğunu söyledikten sonra da kapamış ağzını ve diri diri yakılana dek bir daha hiç açmamış. Yanarken bile yalnızca *Ay* demek için açmış, o kadar.”

Makarova alaycı bir gülümsemeyle yetindi. Yayımcı Torchia’nın anısına mı yoksa son sırrını ağzından almayı beceremeyen cellatlarına mı güldüğü belli değildi. La Ponte ise kaşlarını çatı.

“Yalnızca bir kitabın kurtulmuş olduğunu söylüyorsun,” diye karşı çıktı. “Ama biraz önce üç kitaptan söz ediyordun.”

Corso gözlüğünü çıkarmış, ışığa tutarak camlarının temiz olup olmadıklarını kontrol ediyordu.

“Zaten sorun da bu ya,” dedi “...Savaşlar, yağmalar, yangınlar arasında kitaplar bir meydana çıkmış bir kaybolmuş. Hangi kitabın gerçek olduğu da bilinmiyor.”

“Belki de hepsi sahte,” diye fikir yürüttü Makarova, sağduyulu bir yaklaşımla.

“Belki. Bana düşen iş de bu: Varo Borja’nın elindeki kitap orijinal mi yoksa zavallıya sahte kitabı mı yutturmuşlar, araştırmak. Sintra ve Paris’e bunun için gideceğim,” La Ponte’ye bakmak için

tekrar gözlüklerini taktı. “Bu arada senin elyazması işinle de ilgileneneceğim.”

Kitapçı düşüncelere dalmıştı, ama aynadan, yan gözle, iri göğüslü komşusunu izlemeyi de bırakmıyordu.

“Diğer işle kıyaslayınca sana *Üç Silahşorlar*’la zaman kaybettirmek gülünç.”

“Gülünç mü?” dedi Makarova, tarafsızlığından vazgeçmiş gibi, La Ponte’nin son sözlerinden gerçekten alınmış görünüyordu. “Şimdiye kadar okuduğum en iyi roman!”

Sözlerinin altını çizer gibi eliyle tezgâha sert bir darbe indirdi, kollarının kaslarını gerdirerek. Corso, Boris Balkan bu sözleri duysa memnun olurdu diye geçirdi içinden. Dumas’ın romanı Makarova’nın kendi hazırladığı ve yazınsal danışmanlığını üstlendiği özel *bestseller* listesinde *Harb ve Sulh*, *Watership Tepesi* ve Highsmith’in *Carol*’ının yanında seçkin bir yeri vardı.

“Merak etme,” dedi Corso La Ponte’ye. “Masrafları Varo Borja’nın hesabına yazacağım. Aslında bana sorarsan senin *Anjou Şarabı* gerçek. Kim böyle bir kitabın sahtesini yapmak zahmetine girsin ki.”

“Her türlü işi üstlenecek biri bulunur,” diye laf attı Makarova, bilgiçlik taslayarak.

La Ponte de Corso’yla aynı fikirdeydi, bu işin fazla üzerinde durmak saçmaydı aslında. Merhum Taillefer gerçek olduğu konusunda garanti vermişti: Bay Alexandre’m kendi el yazısı. Bu konuda Taillefer’e rahatça güvenilebilirdi.

“Ona zaman zaman antika yazılar götürürdüm,” dedi ve birasından bir yudum alarak kıs kıs güldü. “Karısının bacaklarını seyretmek için iyi bir bahaneydi bu ziyaretler. Nefis bir sarışın. Görülmeye değer bir kadın. Elyazmasını nasıl aldığımı anlatayım.

Bu ziyaretlerimden birinde Enrique Taillefer'in bir çekmece açtığını gördüm, içinden *Anjou Şarabı*'nı çıkarıp masanın üzerine koydu. Birdenbire 'Bu sizin' dedi, 'eğer bilirkişi raporu almak için gereki- ni yapar ve raporu alırsanız hemen satışa çıkarabilirsiniz'."

Bir müşteri Makarova'ya eliyle işaret ederek alkolsüz bir *bitter* istedi ama Makarova oralı olmadı. O sırada tezgâha dayanmış, ağ- zında sigarası, gözlerine dumanlar kaçarak, heyecanla anlatılanları dinliyordu.

"Hepsi bu kadar mı?" diye sordu Corso.

La Ponte anlamadığını gösteren bir yüz hareketi yaptı.

"Aşağı yukarı. Elyazmalarına olan merakını bildiğim için vaz- geçirmeye çalıştım. Az bulunan, antika bir kitap için canını vere- bilirdi. Ama kararlıydı. 'Siz almazsanız, bir başkasının olacak' de- yince bam telime bastı tabii. Yani iş konusunda demek istiyorum."

"Gereksiz bir açıklama," dedi Corso. "Bildiğim kadarıyla senin tek duyarlılık gösterdiğin konu bu zaten."

La Ponte şefkat arayışı içinde bakışlarını Makarova'nın gri göz- lerine çevirecek oldu ama hemen pişman olup vazgeçti. O gözlerde, sabaha karşı Norveç fiyordlarında bulabileceği sıcaklıktan fazlasını bulmak imkânsızdı.

"Sevildiğini bilmek ne kadar güzel bir duygu!" dedi, kırılgan ve kızgın.

Bitter içmek isteyen adam çok susamış olmalı diye geçirdi için- den Corso çünkü hâlâ ısrar ediyordu. Makarova, adama ters ters baktı ve hiç istifini bozmadan, çok istiyorsa, yüzünü dağıtmadan önce başka bir bar bulmasını önerdi. Adam mesajı almış olmalı ki bir an düşündükten sonra ortadan kayboldu.

"Enrique Taillefer tuhaf bir adamdı," dedi La Ponte, bir kez daha tepesindeki seyrekleşen saçları düzelterek, hâlâ gözleriyle ay-

nadan tombul sarışını izliyordu. “Elyazmasını benim satmamı ve reklamını yapmamı istiyordu.” Sarışını rahatsız etmemek için sesini alçalttı. “Bana gizemli gizemli ‘Birileri şaşıracak’ dedi ve dalga geçer gibi göz kırptı. Dört gün sonra da ölü olarak bulundu.”

“Ölmüş,” diye genizden gelen bir sesle tekrarladı Makarova, üstüne basa basa. Gittikçe daha çok ilgisini çekiyordu anlatılanlar.

“İntihar etmiş,” diye düzeltti Corso, ama Makarova intiharla ölüm arasında ne fark var der gibi omuz silkti. Şüpheli bir elyazması ve bir ölü vardı ortada: Nefis bir roman yazmak için yeterli malzeme.

La Ponte intihar lafını duyunca evet anlamına gelen hüzünlü bir yüz hareketi yaptı:

“Öyle diyorlar.”

“Pek inanmış görünmüyorsun.”

“İnanmıyorum. Her şey çok tuhaf. Tekrar kaşlarını çattı, yüzü karardı. Aynayı unutmuştu.”

“Burnuma pis kokular geliyor.”

“Taillefer sana elyazmalarını nasıl ele geçirdiğini anlatmadı mı?”

“Başlangıçta sormadım. Sonra da geç oldu.”

“Karısıyla konuştun mu?”

Duldan söz edilmesi keyiflendirmişti kitapçıyı. Ağzı kulaklarında:

“Hikâyenin bu bölümü de şimdilik bana kalsın,” sesinde unuttuğu bir hileyi anımsayan kumarbazın muzipliği vardı. “Böylece daha sonra hakkını aynı olarak tahsil edersin! Yoksa Varo Borja’dan *Dokuz Aldatmaca Kitabı* için alacağının onda birini bile veremem sana.”

“Ben de bir *Audubon* keşfedip zengin bir kitapçı olmanı beklerim. Şimdilik senden para almayı erteliyorum.”

La Ponte yine kırılmış gibi baktı. Corso onun gibi bir utanmaz için bu alınganlığın fazla yapmacık olduğunu düşündü.

“Ben de dostluğumuz adına yardım ediyorsun sanmıştım,” diye karşı çıktı kitapçı. “Nantucke Zıpkıncılar’ın Kardeşliği’ni unuttun mu?”

“Dostluk?” Corso birileri bu sözcüğün anlamını açıklasın der gibi etrafına bakındı. “Barlar ve mezarlıklar vazgeçilemez dostlarla dolu.”

“Kimden yanasın, Allah’ın belası?”

“Senden,” dedi Makarova. “Corso her zaman senden yanadır.”

La Ponte hüznle, komşusu iri göğüslü kızın, manken gibi yürüyen bir adamın kolunda çıktığını fark etti. Corso ise hâlâ para makinesinin yanında duran şişman kadına bakıyordu. Kadıncağız son kuruşuna kadar harcamış, ne yapacağını bilemeden, kolları iki yanına düşmüş makinenin yanında öylece duruyordu. Onun yerine makinenin düğmelerine şimdi esmer, uzun boylu, koca bıyıklı, yüzünde yara izi olan bir adam basıyordu. Bir anda, adamın görüntüsü Corso’nun kafasında, ne olduğunu hatırlayamadığı, ama çok bildik bir anıyı yeniden canlandırdı. Şişman kadının umutsuzluğuna inat makine şimdi gürültüyle birbiri ardından para kusuyordu.

Makarova, Corso’ya son bir bira ikram etti. Bu kez, La Ponte kendininkini ödemek zorunda kaldı.

II. ÖLÜNÜN ELİ

*Milady gülümsüyordu. D'Artagnan
bu gülümsemenin ona cehennem
azabı çektireceğini anlamıştı.
Alexandre Dumas, Üç Silahşorlar*

Kimi dul kadınları avutmak kimsenin aklına gelmez, ama kimilerinin seve seve yardımına koşmak için bütün yetişkin erkekler birbirleriyle yarış ederler. Liana Taillefer kuşkusuz bu ikinci gruba giren dullardandı. Uzun boylu, sarışın, beyaz tenli bir kadındı. Hareketleri aheste ahesteydi. Hani şu sigarasından bir nefes çekmesi bir asır süren ve bu işi karşısındaki erkeğin gözlerinin içine bakarak yapan kadınlar vardır ya, işte onlardan biri. Kim Novak'ı andıran edalı hali, dolgun vücut ölçüleri ve banka hesabıyla, merhum Taillefer Yayınevi A.Ş.'nin tek vârisiydi. *İyi bir parti sözü* Liana Taillefer için yetersiz bile sayılabilirdi. Deyim yerindeyse, yemek kitapları basarak kotarabileceği paranın haddi hesabı yoktu. Örnekse, *De La Mancha Yöresinden Bin Nefis Tatlı Tarifi*. Ya da on beşinci baskısı da tükenen ve yemek kitapları arasında klasik bir yapıt sayılabilecek, *Izgaranın Sırları*.

Liana Taillefer bir zamanlar Alumbres Markizi'nin malikânesi olan eski bir saraydan dönme apartmanın lüks dairelerinden birinde oturuyordu. Daire, ev sahiplerinin sonradan görme zevkine uygun olarak döşenmişti. Ancak böyle açıklanabilirdi vitrinde yanyana

duran Llandró porseleni, bir kazla bir köylü kızı ve Saksonyalı küçük porselen çobanlar, büyük bir olasılıkla açığöz bir antikacının merhum Enrique Taillefer veya karısına attığı bir kazık. Salonda eşya olarak, olmazsa olmaz, bir Biedermeier yazı masası ile bir Steinwood piyano vardı. Bunların yanı sıra, Liana Taillefer'in bacak bacak üstüne atarak rahatça oturmakta olduğu beyaz deri kaplı bir de kanepeler. Üzerinde diz-kapağının tıpatıp bir karış üstünde fakat bacakların kalan kısmının heybetini düşlemeye engel olmayan –Lucas Corso'nun sonradan o günkü karşılaşmalarını anlatırken söylediği gibi, yas ortamına uygun– siyah bir etek vardı. Corso'nun bu gözlemlerini yabana atmamak gerek, yoksa insan görünüşe aldanarak bu kitap avcısını, gün boyu köşesinde örgü ören, pazar sabahları kahvaltısını oğlunun yatağına getiren yaşlı annesiyle aynı evde oturan ve bazı filmlerde gördüğümüz gibi, bir tabutun arkasından gözleri kan çanağı, tarifsiz yaslar içinde *anneciğim* diye burnunu çekerek yürüyen zavallı bir yetim olarak düşünebilir. Ama Corso hayatta hiçbir zaman zavallı olmamıştı. Ayrıca annesi de yoktu. Dahası, insan onu iyice tanıyınca, hiçbir zaman bir annesi olmadığını bile düşünebilirdi.

“Sizi böyle bir zamanda rahatsız ettiğim için üzgünüm,” dedi Corso. Sırtında kabani, keten torbası dizlerinin üzerinde, onu hangi erkek grubuna dahil edebileceğine karar vermek için buz gibi mavi gözleriyle tepeden tırnağa süzen Liana Taillefer'in karşısında, koltuğun kenarına ilişmiş, hiç kıpırdamadan oturuyordu. Corso kendisinin herhangi bir sınıfa dahil edilmesinin neredeyse imkânsız olduğunun bilincinde olsa da kadına belli bir izlenim vermek için hiçbir çaba göstermedi. Bu durumlarda kullanılması gereken yöntemleri çok iyi biliyordu. Henüz Tailler A.Ş.'nin dul karısının özel borsasında Corso'nun hisse senetleri düşüşteydi. Kapıyı açan hizmetçi kadın onu satıcı sanmış ve kapıyı yüzüne kapatmasına ramak kalmıştı. Ama Corso hizmetçiyi atlatıp salona girmeyi ba-

şarmıştı. Sonra on dakika beklemek zorunda bırakılmıştı. Şimdilik Corso dul kadının küçümseyerek baktığı bir merak konusundan başka bir şey değildi. Ancak dul kadın tam o sırada çantasından çıkardığı dosyayla ilgilenmeye başlamıştı ve durum değişecek gibi görünüyordu. Bu arada Corso, çarpık duran gözlüğünün ardından, elinden geldiğince, Liana Taillefer'in bakışlarına karşılık vermeyi başarmıştı, bir denizin ortasında kükreyen kayalara benzeyen bacaklarına –Scylla ve Caribdis, Corso kültürü geniş biriydi– ve daha yukarılarda siyah moher kazağın yutar gibi sarmaladığı, göz alıcı –evet tam bu deyimdi deminden beri Corso’nun bulmak için kafa yorduğu– göğüslere bakmamaya çalışarak.

“Bu belgenin,” diyebildi sonunda, “varlığından haberiniz olduğunı söylerseniz, bana çok yardımcı olursunuz.”

Dosyayı eline uzatırken istemeyerek kıpkırmızı ojeli uzun parmaklarına dokundu. Ya da parmaklar ona dokundu. Her nasılsa, bu hafif temas Corso’nun senetlerinin yükselmekte olduğunun bir göstergesiydi. Corso güzel dulları rahatsız etme alışkanlığı olmadığını göstermek için gerektiğince beceriksiz bir el hareketiyle alnını kaşıdı. Şimdi buz gibi bakan mavi gözler ilgiyle dosyadan ona çevrilmişti.

“Haberim olması mı gerekiyordu?” diye sordu dul kadın. Sesi biraz kısık çıkıyordu ve ciddi görünüyordu. Belli ki geceyi kötü geçirmişti. Hâlâ plastik koruyuculara dokunmamıştı ve Corso’yu dikkatle izliyordu, sanki dosyayı açıp merakını gidermeden önce başka bir şey bekliyormuş gibi. Corso büyük bir ciddiyetle gözlüğünü yerleştirdi. Henüz resmiyet safhasındaydılar, bunun için çok etkili olan o dürüst tavşan gülümsemesini daha sonraya bıraktı.

“Kısa bir süre öncesine kadar kocanıza aitti,” dedi sözünü tamamlayıp tamamlamamaya karar veremedi. “Toprağı bol olsun.”

Kadın bu sözleri bekliyormuş gibi hafifçe başını salladı ve dosyayı açtı. Corso dulun omzu üzerinden duvara bakıyordu. Duvarda bir Tapies’le imzası okunmayan bir sulu boya tablo arasında çiçeklerle süslü bir fotoğraf asılıydı: *Liana Lasauca. 1970-1971 mezunları*. Corso bir yerlerinde –neresinde olursa olsun– hafif bir ıslaklık hissetmiş olsaydı, bu çiçeklerle süslü, kısa çoraplı sarışın kızların grup fotoğrafı onu duygulandırabilirdi. Ama öyle olmadı. Corso bakışlarını bu kez de daha küçük, gümüş başka bir çerçeveye yöneltti. Fotoğrafta merhum Enrique Taillefer A.Ş. boynuna asılı altın bir şarap kupası, önünde deri önlük, sağ elinde çok sükse yapmış kitaplarından biri, sol eliyle önünde koca bir tepside duran, Segovia usulü hazırlanmış, yavru domuz kızartmasını kesmeye hazırlanırken objektife bakıyordu. Tepsi içinde, ayakları havaya dikilmiş duran hayvanın hemen arkasında huzurlu, koca göbekli ve mutlu görünüyordu. Corso bir an evvel göçmüş olması onu hiç değilse yüksek kolesterol, asit ürik gibi bir sürü dertten kurtarmış diye geçirdi aklından. Ve içinden “Liana Taillefer kocası hayattayken canı orgazm çektiğinde acaba ne yapıyordu” diye sormaktan kendini alamadı. Yalnızca konunun teknik yanına dönük bir meraktı bu tabii ki. Sırf bu soruyu yanıtlamak amacıyla, bir kez daha, dul kadının göğüslerine ve bacaklarına bir göz attı. Sonunda, bir domuz yavrusuyla yetinecek kadın olmadığına karar kıldı.

“Dumas’ninki,” dedi kadın ve Corso birden kendini toparlayıp gözlerini yeniden yukarı doğru kaldırdı. Liana Taillefer boyalı tırnaklarıyla sayfaları koruyan plastik dosyanın üzerinde trampet çalıyordu. “Şu meşhur bölüm. Tabii haberim var.” Başını önüne eğmiş, saçları yüzüne düşmüştü ve yüzünü örten sarı perdenin arkasından konuğuna kuşkuyla bakıyordu. “Sizde ne işi var?”

“Kocanız satmış. Sahte olmadığını kanıtlamaya çalışıyorum.”

Dul kadın omuz silkti.

“Bildiğim kadarıyla gerçek,” dedi ve dosyayı geri verdi, uzun uzun iç geçirerek. “Satmış mı dediniz?...Tuhaf,” dedi. Düşünceli görünüyordu. “Enrique bu kâğıtlara çok değer verirdi.”

“Belki nereden aldığını hatırlarsınız.”

“Bilemeyeceğim. Sanırım birisi armağan etmişti.”

“Elyazmaları koleksiyonu yapar mıydı?”

“Tek bildiğim elinizdeki.”

“Satmaktan hiç söz etmemiş miydi?”

“Hayır. Sattığını sizden duyuyorum. Kim satın almış?”

“Müşterim ve arkadaşım olan bir kitapçı. İsteddiği bilgileri verince açık artırmayla satışa çıkaracak.”

Liana Tallefer onunla biraz daha ilgilenmeye karar vermiş gibi görünüyordu. Yani Corso’nun hisse senetleri az da olsa yeni bir yükselme kaydetmişlerdi yerel borsada. Buruşuk mendiliyle silmek için gözlüğünü çıkardı. Gözlüksüz korumasız kaldığını biliyordu. Sokakta miyop tavşan gibi gözlerini kırıştırdığında herkes yardımına koşardı.

“Her zaman bu işi mi yaparsınız?” diye sordu, kadın. “Yani elyazmalarının gerçekliğini belgelemek?”

Belli belirsiz bir evet işareti yaptı Corso. Gözlüğünü çıkarınca dul kadının bu kadar yaklaşacağını beklemediği için şaşırmişti.

“Bazen. Daha çok nadir ve kıymetli kitaplar, gravürler ve benzeri şeyler ararım. Bu iş için de para alırım.”

“Ücretiniz ne kadar?”

“İşine bağlı,” dedi Corso gözlüğünü yeniden burnunun üzerine yerleştirerek. Kadının vücudunun kavisleri yeniden belirginleşti. “Bazen çok, bazen de az, piyasanın durumuna göre.”

“Bir tür dedektiflik yani?” diye neşeli bir tonla sordu. “Kitap dedektifliği.”

Artık Corso için de gülümseme zamanı gelmişti. Çok ince hesaplanmış bir alçakgönüllülükle, zekâsını belli eden bir gülücük lütfetti. Albenisi olan bir gülümseme.

“Evet, sanırım öyle diyebiliriz.”

“Ve beni müşterinizin isteği üzerine ziyarete geldiniz...”

“Evet, öyle,” dedi, artık güvenli görünebilirdi, parmağıyla elyazmasına dokundu. “Sonuçta bu elyazması buradan çıkmış. Sizin evinizden.”

Yavaşça evet anlamında başını salladı kadın. Düşünceli görünüyordu.

“Tuhaf,” dedi bir süre sonra, “Enrique’yi Dumas’nın bu elyazmasını satarken gözümün önüne getiremiyorum. Gerçi son zamanlarda üzerinde bir gariplik vardı ama... Kitapçının adı ne demiştiniz? Yani elyazmasının yeni sahibinin.”

“Adını söylemedim henüz.”

Gözlerini kocaman kocaman açarak Corso’yu tepeden tırnağa süzdü Liana Taillefer, ama sakın bir hali vardı. İsteklerini ya da emirlerini mi demeli, yerine getirmeleri için erkeklere üç saniyeden fazla zaman tanımaya alışık değildi anlaşılan.

“Söyleyin öyleyse.”

Corso biraz bekledi, Liana Taillefer’in parmakları sabırsızlıkla koltuğun kenarında trampet çalmaya başlayana kadar.

“La Ponte,” dedi sonunda. Bu da oyunlarından biriydi: Aslında vereceği ufak bir ödünü karşısındakilerin kendi zaferleri gibi görmelerini sağlamak. “Tanıyor musunuz?”

“Tabii tanıyorum, kocama kitap satardı.” Canı sıkılmış gibi kaşlarını çatı. “Bazen o aptal tefrikaları getirmek için gelirdi. Umarım elinde bir makbuz vardır... Zahmet olmazsa bir fotokopisini rica edeceğim.”

Corso ona doğru eğilerek olur anlamında belli belirsiz bir işaret yaptı.

“Kocanız, Alexandre Dumas’ya çok mu düşkündü?”

“Dumas ını dediniz?” Liana Taillefer gülümsedi. Saçlarını arkaya atmıştı ve gözlerinde alaycı bir pırıltı vardı. “Gelin benimle.”

O asırlar süren jestlerinden birini tekrarlayarak ayağa kalktı, neden kalktığını unutmuş gibi bir süre etrafına bakınarak eteğini düzelitti. Ayağında düz ayakkabılar olmasına rağmen boyu Corso’dan bir hayli uzundu. Kadın önde Corso arkada çalışma odasına doğru yürüdüler. Corso arkasında ilerlerken bir yüzücünün sırtını andıran geniş omuzlarını ve ince belini inceliyordu. Otuz yaşlarında olduğunu düşündü. Artık, hani şu hiç çaba harcamadan Eric’ler ve Sigfrid’ler doğuran, kuzeyli, sarışın hatunlara benzemeye başlamıştı.

“Keşke yalnız Dumas tutkunu olsaydı,” dedi Liana açtığı çekmeceyi göstererek, “Şuna bakın.”

Corso itaat etti. Duvarlar, kalın ciltlerin ağırlığı altında bel veren raflarla kaplıydı. Profesyonel bir tepki ile tükürük bezlerinin normalden daha fazla tükürük salgıladığını duyumsadı. Gözlüğünü düzelterek raflara biraz daha yaklaştı: *Charny Kontesi*, A. Dumas, sekiz cilt, La Novel Illustrada Yayınları, Yayın Yönetmeni: Vicente Blasco Ibáñez. *Dianalar*, A. Dumas, üç cilt. *Üç Silahşorlar*, A. Dumas, Miguel Guijarro Yayınları, Ortega’nın Gravürleri, dört cilt, *Monte Kristo Kontu*, A. Dumas, dört cilt, Juan Ros Yayınevi, A. Gil gravürleri... Ayrıca, *Rocambole*’nin Ponson de Terrail tarafından yayımlanmış kırk cildi, Zevaco’nun *Pardayanlar*’ının tamamı. Ve Victor Hugo’nun dokuz ciltlik kitaplarının yanı sıra Paul Feval’in de bir o kadar kitabı, Feval’in kitaplarından biri *Kambur* adlı eseri, lüks deri ciltli, Dumas’nın başka kitapları ve altın kantikler. Saymaya devam edelim: Benito Pérez Galdós’un çevirisiyle Dickens’ın *Pickwick*’i,

yanında bir sürü Barbey d'Aurevilly yapıtı ve Eugenie Sue'nin *Paris Gizleri*. Gene Dumas'nın başka yapıtları: *Kırkbeşler*, *Kraliçenin Gerdanlığı*, *Yehu ve Arkadaşları* ve *Korsikalının İntikamı*. Sabatini'den on beş cilt, Ortega ve Frias, Conan Doyle, Manuel Fernandez ve Gonzalez, Mayne Reid Patricio de la Escosura'nın kitapları...

"Çok etkileyici," dedi Corso, "Kaç kitap var burda?"

"Bilmiyorum. İki binden fazla sanırım. Üç bin mi?... Hemen hepsi de ilk örnekler veya ilk basılan tefrikalar, yayımlanmalarından hemen sonraki ilk ciltleriyle... Bazıları da resimli kitaplar. Kocam deli gibi topluyordu bunları, hiç düşünmeden istenilen fiyatı ödeyerek."

"Görünüşe bakılırsa gerçek bir amatör koleksiyoncuymuş."

"Amatör mü?" Liana Taillefer'in yüzünde anlam vermesi güç bir gülümseme belirdi. "Onunki tam anlamıyla bir tutkuydu."

"Ben tutkusunun gastronomi olduğunu sanıyor..."

"Yemek kitapları para kazanmak içindi. Enrique'de biraz Kral Midas'lık vardı. En uyduruk yemek kitabı bile o basınca yılın kitabı oluyordu. Ama onun asıl ilgi alanı buydu. En büyük zevki bu odaya kapanıp eski kitapları okşamaktı. Kötü kâğıtlara basılmış tefrikaları korumak ve saklamak vazgeçilmez tutkusuydu. Şu termometre ve barometreyi görüyor musunuz?... Beğendiği kitapları ezberlemişti, kendi kendine yüksek sesle tekrarlardı. Bazen okurken kendini öylesine kaptırırdı ki ağzından 'Aman Tanrım', 'Allah kahretsin' veya buna benzer ünlemler yükselirdi. Son aylarını ise yazarak geçirdi."

"Tarihi bir roman mı yazıyordu?"

"Bir tefrika. Tabii bu tür yazının bütün kurallarına uyarak," dedi ve raflardan birine doğru gitti. El yazısıyla yazılmış bir tomar kâğıt çıkardı, iri harflerle, kâğıdın bir yüzüne yazılmıştı. "Başlığı nasıl buluyorsunuz?"

“Ölü Eli ya da Avusturyalı Anna'nın Hizmetkârı,” diye yüksek sesle okudu Corso. “Güzel bir başlık,” dedi, doğru sözcüğü arar gibi, parmaklarını şakağında gezdirerek. “Bence insana istemeden bazı çağrışımlar yaptırıyor.”

“Ve kurşun gibi ağır,” dedi elyazmasını yerine koyarken kadın. “Ama çağ dışı bir sürü saçmalık dolu, inanın bana. Ne dediğimi çok iyi biliyorum, çünkü her bölümü yazıp bitirdikten sonra, tüm yazdıklarını okurdu bana, başından sonuna kadar,” dedi, büyük harflerle yazılmış başlığa biraz hınçla bir iki kere parmağıyla vurarak. “Aman Tanrım, inanın o uşaktan ve hınzır kraliçesinden nefret ettim.”

“Bastırmayı düşünüyor muydu?”

“Evet, takma bir isim kullanarak. Sanırım Tristan de Logueville, Paulo Florentini ya da buna benzer bir isim seçmişti. Bu tür oyunlara pek meraklıydı.”

Merakları arasında kendini asmak da var mıydı?

Liana Taillefer gözlerini kitaplarla kaplı duvarlara dikmişti. Sessiz kalmayı yeğledi. Corso rahatsız eden bir sessizlik, diye geçirdi içinden. Dalgın numarası yapıyordu ama pek de inandırıcı olamıyordu. Kendine, sahne arkasında sırasını bekleyen bir oyuncu havası vermek ister gibi bir hali vardı.

“Nedenini hiçbir zaman bilemeyeceğim,” diye yanıtladı sonunda Liana, bu kez takındığı tavır biraz daha başarılıydı. “Son haftalarda bunalıma girmiş gibiydi, insanlardan kaçıyor, çalışma odasından hiç çıkmıyordu. Sonra bir gün, öğleden sonra, kapıyı vurup sokağa çıktı. Eve sabaha karşı döndü. Ben yatmıştım, odasının kapısının kapandığını duydum. Ertesi sabah hizmetçi kızın çığlıklarıyla uyandım. Enrique kendini avizenin çengelinden asmıştı.”

Sözlerinin Corso üzerinde yarattığı etkiyi anlamak ister gibi şimdi dikkatle onu süzüyordu. Kitap avcısı önlüklü ve domuz

yavrusunun önünde çekilmiş fotoğrafı anımsayarak, olanların Liana Taillefer'in keyfini pek kaçırmadığını düşündü. Bir an kadının gözlerinde hafif bir parlama görür gibi oldu, gözyaşlarını tutmak mı istiyordu? Yok, hayır, gözleri kupkuruydu. Aslında gözlerinin kuru olması da bir şey ifade etmeyebilirdi. Kuşaklar boyunca kadınlar, gözlerine sürme sürmüşler ve bu duruma benzer durumlarda duygularını saklamayı öğrenmişlerdi. Liana Taillefer'in bakışlarını hafifçe gölgelendiren makyajı hiç bozulmamıştı.

“Mektup veya bir yazı bırakmadı mı?” diye sordu Corso. “Genellikle intihar edenler bir mektup bırakırlar.”

“Bu zahmete girmeyi istememiş olmalı. Ne bir açıklama, ne de bir satır. Hiçbir şey yok. Bu düşüncesizliği bana pahalıya mal oldu. Savcı ve polisler tarafından uzun uzun sorguya çekildim. Çok tatsız bir durum, inanın.”

“Sizi anlıyorum,” dedi Corso.

“Hım... Umarım.”

Liana Taillefer bu sözlerle sohbetlerinin sona erdiğini belirtiyordu. Kapıya kadar beraberce gittiler, orada elini uzattı. Corso da elini uzattı, elyazması dosyasını koltuğunun altına koymuş, keten torbayı omzuna asmıştı. El sıkışırken parmaklarında ve avucunda kadının kararlı dokunuşunu duyumsadı. İçinden iyi not vermişti kadına. Ne şen dul, ne kocasının acısıyla kıvranan kadın, ne de sersem herif gitti dolaptan çıkabilirsin sevgilim diyen birinin soğukkanlılığı. Dolapta biri var mıydı? Olabilirdi, ama bunu araştırmak Corso'nun görevleri arasına girmiyordu. Enrique Taillefer'in intiharı da onu ilgilendirmiyordu, her ne kadar tuhaf uşak, kraliçe hikâyelerine, uçuk elyazmalarına karışmış olsa da. Hayır, ne güzel dul, ne de gerisi onu ilgilendirmezdi. En azından şimdilik.

Liana Taillefer'e baktı. Şimdilerde kimi sevindiriyor, bilmek isterdim diye geçirdi içinden. Yalnızca profesyonel bir meraklı bu. Kafasında bir portre çizdi: Olgun, yakışıklı, paralı bir adam. Yüzde seksen ihtimalle merhumun bir arkadaşı. Kendi kendine yayımcının ölümünün bunlarla bir ilgisi olup olmadığını sordu ama bu düşünceleri hemen kafasından attı. Meslek deformasyonu mu nedir, bazen tam bir polis gibi davranıyordu. Bu düşünceler onu iliklerine kadar ürpertti. İnsan, ruhunun derinliklerinde hangi pisliklerin, hangi aptallıkların yattığını bilmiyordu.

"Bana zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederim," dedi repertuarındaki en sevimli ve sempatik tavşan gülümsemesini takınarak.

Ama bu gayreti boşa gitti. Liana dikkatle elyazmasına bakıyordu.

"Teşekkür etmenize gerek yok. Yalnız, sırf merakımı gidermek için, elinizdeki işin sonuçlarını bilmek isterdim."

"Sizi bilgilendiririm... Ha, bir şey daha. Kocanızın koleksiyonunu elden çıkarmayı düşünür müsünüz?"

Kadın, Corso'ya biraz şaşırmış gibi baktı. Corso bunca yıllık deneyimlerinden biliyordu ki genelde bir kitapsever öldüğünde, koleksiyonu da yirmi dört saat içinde cenazenin çıktığı kapıdan çıkardı. Leş kargası rakiplerinin henüz uğramamış olmalarını tuhaf buldu. Sonuçta, kendi ağzıyla söylediklerine bakılacak olursa Liana Taillefer kocasının edebi zevklerini paylaşmıyordu.

"Doğrusu bunu düşünecek vaktim olmadı... Bu kitapların sizi ilgilendirdiğini mi söylemek istiyorsunuz?"

"Olabilir," dedi Corso.

Kadın bir an durakladı. Gereğinden birkaç saniye fazla sürmüştü belki de bu duraksama...

"Her şey o kadar yeni ki," dedi sonunda, iç çekerek. "Belki daha sonra."

Corso parmaklıklara tutunarak merdivenlerden inmeye başladı. Ayaklarını sürüklüyordu. Basamaklarda bir süre oyalandı, inmeye pek istekli görünmüyordu, hani bir şey unuttuğunu sanan biri, bir türlü ayrılmaya karar veremez ya, işte öyle bir tavır. Ama Corso hiçbir şey unutmadığını çok iyi biliyordu. Merdiven sahanlığına geldiğinde yukarı baktı ve Liana Taillefer'in hâlâ merdivenlerin başında, onu izlediğini gördü. Düşünceli ve endişeli bir hali vardı ya da en azından Corso'ya öyle gelmişti. Kitap avcısı ağır çekim hareketlerle birkaç basamak daha indi. Artık kadının boynundan yukarısı görüş açısının dışında kalıyordu. Liana Taillefer'in sorgulayan bakışlarından uzak, gözleri son bir kez kadının vücudunda gezindi, göğüslerinden başlayarak önce kalçalarına indi sonra da biraz ayırık, davetkar iki sütun gibi duran beyaz ve diri bacaklarına.

Corso kapıdan çıkıp sokağa geldiğinde kafasının içinde yanıtlanması gereken bir sürü soru vardı. En az beş tane, bunları önemlilik derecelerine göre sıraya sokması gerekiyordu. Retiro'nun karşısındaki kaldırımda durdu, bir taksi bulmak ümidiyle başını sola çevirdi. Birkaç metre ötede kaldırımın kenarına park etmiş, kocaman bir Jaguar duruyordu. Siyaha yakın duman rengi bir üniforma giymiş bir şoför kaportaya dayanmış gazete okuyordu. Tam o anda gözlerini gazetesinden kaldırdı ve Corso ile göz göze geldiler. Bakışları yalnızca bir saniye çakıştı, sonra şoför gözlerini indirerek gazetesini okumaya devam etti. Esmer, bıyıklı bir adamdı, bir yanağında yukarıdan aşağıya kadar inen bir yara izi vardı. Görünüşü Corso'da tanıdık biri izlenimi yarattı. Evet, çok iyi bildiği birine benziyordu. Belki Makarova'nın barında para makinesiyle oynayan uzun boylu adamı anımsatmıştı. Yine de sanki başka bir şey daha vardı. Corso'nun anılarında, uzaklarda kalmış, belirsiz başka bir şeyi çağırıyordu.

Ama bu konuda daha fazla kafa yormasına fırsat kalmadan boş bir taksi görüldü. Yolun öbür tarafından yağmurluklu ve James Bond çantalı bir adam taksiye durması için işaret ediyordu. Taksisi şoförünün ona doğru bakmasını fırsat bilerek kapısını açıp öbür adamın burnunun dibinde taksiye atlayıverdi.

Boş gözlerle etrafına bakarak arka koltuğa yerleşti ve şoföre radyoyu kışmasını söyledi. Bir taksinin kapısını her kapayıştta bedenini saran dinginliğe bayılırdı. Böyle zamanlarda hissettiği, geçici ateşkese benzeyen bir duyguydu. Her şey yolculuk süresince kapıların ardında kalıyor, hayat sanki askıya alınıyordu. Görüş açısından memnun başını arkaya dayadı.

Artık ciddi şeyler düşünmenin zamanı gelmişti: Örneğin *Dokuz Kapı* ve bu işin ilk evresi olan Portekiz yolculuğunu. Ama Corso bir türlü dikkatini toplayamıyordu. Enrique Taillefer'in dul karısıyla yaptığı konuşma kafasında bir sürü soru işareti bırakmıştı ve tuhaf bir rahatsızlık duyuyordu. Bütün bu olaylarda anlayamadığı bir şeyler, içinde sanki olaylara yanlış açıdan bakıyormuş gibi bir duygu vardı. Jaguar'ın şoförünün de aklını büsbütün karıştırdığını ancak bilmem kaçınıcı kırmızı ışıktaki beklerken fark edebildi. Reaksiyonunun bu kadar gecikmesine kızdı. Adamı Makarova'nın barından önce hiç görmemiş olduğundan emindi. Ama bulamadığı bir anı kafasının içinde dönüp duruyordu. Kendi kendine 'seni tanıyorum, bundan eminim' diye tekrarlıyordu. 'Uzun bir zaman önce sana benzeyen biriyle karşılaştım. Belleğimin karanlık bir köşesinde duruyor bu anı, biliyorum'.

Grouchy hiç görünürlerde yoktu, ama zaten önemi de kalmamıştı artık. Bulow'dan gelen Prusyalılar, hemen arkalarında hafif Sumont ve Subervie süvarileriyle, Chapelle St. Lambert tepelerinden çekiliyorlardı. Sol kanatta sorun yoktu: Fransız zırhlılarının ardından İskoçyalı kırmızı piyade taburları da yenilgiye uğramış

ve dağılmışlardı. Orta kesimdeki Jerome bölüğü, sonunda Hougomont'u almayı başarmıştı. Mont St. Jean'ın kuzeyinde, emektar Muhafız Birliği'nin mavi erleri yavaş ama önlenemez bir kararlılıkla toparlanıyorlar, karşı taraftaki Wellington ise tam bir kargaşa içinde o küçük kente, Waterloo'ya doğru çekiliyordu. Artık iş son darbeyi indirmeye kalmıştı.

Lucas Corso savaş alanını inceledi. Tabii, çözüm, Ney'deydi. Kahramanlar kahramanı Ney'de. Onu ön saflara yerleştirdi, Erlon ve Jerome birliğini, daha doğrusu, birlikten kalanları Brüksel yolunda saldırı adımıyla ilerletti. İngiliz birlikleriyle karşı karşıya geldiklerinde, Corso koltuğunda biraz yayıldı ve nefesini tuttu, bu atılımdan alacağı sonuca güveniyordu: Ne yapacağına ancak otuz saniye önce karar vermişti ve bu karar 22,000 insan için bir ölüm kalım meselesiydi. Bu duyguların tadını çıkararak, mavi ve kırmızı üniformalıların oluşturduğu sık hatlara, Soignes ormanının açık yeşiline ve başı dumanlı tepelere bakarak keyiflendi. Aman Tanrım bu ne nefis bir meydan muharebesiydi...

Çatışma zorlu oldu, zavallılıklar. Erlon'nun askerlerinin oluşturduğu tabur, mıymıntı domzun ottan kulübesi gibi, bir anda darmadağın oldu, ama Ney ve Jerôme'un adamları hatlarını korudular. Emektar Muhafız Birliği önüne çıkanları yerle bir ederek ilerliyor, İngiliz askerleri birbiri ardından haritadan siliniyordu. Artık Wellington'un geri çekilmekten başka çaresi kalmamıştı. Corso Fransız ihtiyat bölüğüne, Brüksel'e giden yolu kestirdi. Sonra, sakın ama kararlı, son darbeyi indirdi. Ney'i, başparmağıyla işaret parmağı arasında sıkı sıkı tutarak, üç kare ilerletti. Tablolara bakıp elindeki zarları hesapladı, orantı sekize üçtü. Wellington'un sonu gelmişti. Şansa çok az bir şey bırakmıştı.

Yeniden tablolara baktı ve sadece bir 3'ün yeterli olduğunu gördü. Son kez atmak için zarları eline aldığı anda, bir an içi cız etti.

Bazen savaş kazanılmış olsa da, en iyi oyuncu bile, son anda Ney'i kaybedebilirdi. Ama böyle olmadı ve beş attı. Napolyo'nun mavi fişine tırnağının ucuyla hafifçe dokunurken bıyık altından gülüyordu. Duygularını anlıyorum arkadaşım. Wellington ve kalan beş bin askeri ya ölmüş ya da esir düşmüşlerdi ve işte imparator Waterloo zaferini kazanmıştı. Alonzanfandöpati. Bütün tarih kitaplarının canı cehenneme!

Uzun uzun gerindi. Masanın üstünde, savaş alanının 1:5000'lik tahtası, kitaplar, grafikler, kahve fincanı ve izmarit dolu küllüğün yanındaki kol saati gecenin üçünü gösteriyordu. Öbür tarafta, bar olarak kullanılan dolabın üstünde duran viski şişesinin kırmızı etiketindeki Johnnie Walker adımını atarken çapkın çapkın Corso'ya bakıyordu. Pis kırmızı suratlı diye geçirdi içinden Corso, binlerce yurttaşının Flandres kumsallarında kalması umurunda bile değil.

İngiliz'e arkasını dönerek bakışlarını karşı duvardaki kitaplıkta, iki ciltlik *Azize Helene'in Anıları ve Kırmızı ve Siyah*'ın Fransız baskısı arasında duran, el değmemiş Bols şişesine çevirdi. Şişeyi aldı ve bardağına cin doldururken Stendhal'i masanın üzerine koydu ve rastgele açıp okumaya başladı:

...Rousseau'nun İtiraflar'ı, yazarın düş gücünü kullanarak dünyayı betimlediği tek kitabı. Grande Armée Raporları'ndan yaptığı derlemeler ve Azize Helene'in Anıları baş yapıtlarıydı. Bu üç kitap için ölüme bile razı olabilirdi. Diğerlerine asla önem vermemişti.

Ayakta, uyuşan eklemlerini gerdirerek içkisini yudumladı. Kan gövdeyi götürdükten sonra silahların sustuğu savaş meydanına son bir kez göz attı. Bardakta kalan cini bir dikişte içti, kendini insanların yaşamını kurşun askerler gibi gönlünce yöneten çakır keyif bir tanrı gibi duyumsuyordu. Wellington Dükü Lord Arthur Welles-

ley'i Ney'e kılıcını teslim ederken gözünün önüne getirmeye çalıştı. Genç askerlerin cesetleri çamurda yatıyor, binicisiz atlar ortalıkta dolanıyordu, yerde paramparça olmuş bir topun kundağı altında kalan Gri İskoçyalılar bölüğünden bir subay ölümle pençeleşirken, kanlar içindeki elinde bir kadın resmi ve bir tutam sarı saç olan altın bir madalyon tutuyordu. Her taraf karanlıklara gömülürken bir yerlerden son valsın nameleri duyuluyordu. Ve dans eden genç kız genç subayın gözlerinin içine bakıyor, başındaki taç şöminin alevleriyle parlıyordu. Genç kız çaydanlıktan çıkan cinin kucağına atılmaya hazırdı. Ya da köşedeki kasabın.

Waterloo. İhtiyar kumbaracı askeri dedesinin dedesi de artık mezarında, kemikleri sızlamadan, rahatça uyuyabilirdi. Onu oyun tahtasının küçük mavi karelerinden birinin üstünde Brüksel yolunu simgeleyen koyu renk çizgi üzerinde, yüzü kapkara, bıyıkları baruttan yarı yanmış hâlde düşledi. Üç gün süren çarpışmadan sonra susuzluktan harap ve yorgun ilerliyordu. Kumbaracı boş boş bakıyordu, Corso her zaman bütün savaşçıların gözlerinde bu boş bakışları görmüştü. Diğer silah arkadaşları gibi dedesinin dedesi de yorgundu, ayı postundan yapılmış delik deşik yeleşimini tüfeğinin ucuna takıp havaya kaldırmıştı. Yaşasın İmparator. Bonapart'ın yalnızlık içindeki, bodur, kanserli hayaletinin intikamı alınmıştı. Tanrıdan rahmet. Hık, hık, Yaşaaa...

Kumbaracı askeri bir bardak cin daha doldurdu ve 17701851, Legion d'Honneur, Azize Héléne Şövalyeleri'nden, süvari, ölesiye Bonapart yanlısı, bir yüzyıl sonra dünyaya gelen küçük torunun doğduğu Akdeniz kentinde Fransız Konsolosluğu yapan Jean-Pax Corso şerefine duvarda asılı duran kılıca dönerek, sessizce kadehini kaldırdı. Ağzında cin tadı, alçak sesle bir önceki yüzyıldan beri bir kuşaktan diğerine geçen ve şimdi onun son temsilcisi olduğu ailenin yegâne varlığı olan şu satırları tekrarladı:

*...Ve İmparator, sabırsızlanan ordusunun
önüne geçip, haykırarak atını koşturacak.
Ve ben, silahım elimde, yerden kalkıp
bir kez daha İmparatorun ardından
savaşa gideceğim.*

La Ponte'ye telefon etmek için almacı kaldırırken kendi kendine güldü. Odanın sessizliğinde dönmeye devam eden plağın cızırtısı duyuluyordu. Duvarların büyük bir kısmı üzerleri kitaplarla dolu raflarla kaplıydı. Karanlığa bakan cihannümadan ıslak damlar görünüyordu. Aslında manzara akşamüstü güneşinin ışınları bacalar-
dan çıkan dumanları ve hava kirliliğini yararak her tarafı kızılımsı kahverengi kalın bir perdeyle kapladığı kış günleri dışında pek olağanüstü değildi. Çalışma masası, Waterloo savaşının oyun tahtası ve bilgisayar, tam bu manzaranın karşısına, o gece yağmur damla-
larının camlarını ıslattığı cihannümanın önüne yerleştirilmişti. Du-
varların kitaplıklardan boş kalan kısmında emektar Muhafız alayı subayının demir kakmalı deri kını içinde asılı duran kılıcından baş-
ka ne bir tablo ne de bir fotoğraf asılıydı. Kitaplar ve kılıç dışında özel hayatıyla ilgili en ufak bir iz yoktu. Hani şu insanoğlunun iç-
güdüsel olarak anıları ve geçmişiyle kurduğu bazı bağlar vardır ya, Corso'nun evinde bu tür şeylerden eser yoktu. Bu da evine gelen-
leri çok şaşırtırdı. Geçmişine ilişkin eşyalar gibi, Lucas Corso'nun geldiği dünya da çoktan yok olmuştu. Zaman zaman anımsadığı o yüzler yeniden dünyaya dönecek olsalar onlar da Corso'yu tanıya-
mazlardı artık. Böyle olması belki de daha iyiydi. Sanki o mekânın sahibi hiçbir zaman hiçbir şeye sahip olmamış, bir geçmişi olma-
mıştı. Sanki hep kendi kendine yetmişti, üzerinde taşıdıklarıyla ye-
tinmişti, tıpkı bütün eşyalarını kabanının altında taşıyan ermiş bir kent serserisi gibi. Yine de onu o kızılımsı akşamüstleri camekânlı balkonun karşısında, gözleri Hollanda ciniyle mahmur görme şan-

sına sahip olmuş nadir kişiler, terkedilmiş zavallı tavşancık gülüşünün, hiç değilse görünüşte, içten olduğunu söylerlerdi.

Telefonun diğer ucundan La Ponte'nin uykulu sesi geldi.

“Biraz evvel Wellington’u ezdim,” diye müjdeyi verdi Corso.

Şaşkın bir sessizlikten sonra La Ponte çok sevindiğini söyledi. O kalles Albion, o pis ciğerli börekler, kış günlerinde ısınmak için radyatörleri açmak için yanına yerleştirilmiş alete para atmak gereken o mendebur oteller. Hele o sömürgeci Kipling, o Balacava, Trafalgar ve Las Malvinas’daki haddini bilmezlikler. Sonra La Ponte el yordamıyla komodinin üstünde kol saatini ararken sesi kesildi, Corso saatin üç olduğunu söyleyince ağzında bir şeyler gevelemeye başladı ama söyledikleri arasında yalnızca Allah’ın belası, şerefsiz gibi sözcükler anlaşılabilirdi.

Corso telefonu kapatırken hâlâ içinden gülüyordu. Bir keresinde bir açık artırma için gittiği Buenos Aires’ten La Ponte’ye bir fıkra anlatmak için ödemeli olarak aramıştı: ‘Öyle çirkin bir orospuymuş ki bakire ölmüş.’ Ha Ha Ha! Çok komik. Ama döndüğünde faturayı sana yutturacağım, sersem herif. Ve yıllarca önce Nikon’un kollarında uyandığı sabah, ilk iş olarak La Ponte’ye çok güzel bir kadın tanıdığını ve o anda hissettiklerinin aşka benzer bir şeyler olduğunu söylemek için yine telefona sarılmıştı. Corso, Nikon’u her arzuladığında, hâlâ gözlerini kapayıp o günkü halini, saçları yastıktan dökmüş, yavaş yavaş uyanırken düşleyebiliyordu. Almacı kulağından ayırmadan La Ponte’ye içinde tuhaf, anlatması zor, daha önce hiç bilmediği duyguların kıpırdadığını, benliğinin şefkatle titrediğini anlatmıştı. Corso telefonda konuşurken Nikon sessizce Corso’yu izlemişti. Ve Corso biliyordu ki telefonun öbür ucunda ‘Çok sevindim, Corso, dostum, kutlarım, zamanı gelmiş de geçiyordu artık’ diyen ses uyanışını, zaferini, mutluluğunu içten paylaşıyordu. O sabah La Ponte’yi Nikon kadar sevmişti. Ya da Nikon’u La Ponte kadar.

Evet, ama o sabah şimdi çok uzaklarda kalmıştı. Corso lambayı söndürdü. Gecenin karanlığında yağmur yağmaya devam ediyordu. Yatak odasında boş yatağın kenarına oturdu, karanlıkta hareketsiz, çarşaflar arasından gelmeyen soluğu dinleyerek son bir sigara yaktı. Sonra artık orada, yastığın üstünde olmayan saçları okşamak için elini uzattı. Nikon onun tek pişmanlığıydı. Şimdi yağmur hızlanmıştı, cama düşen yağmur damlaları dışardan gelen soluk ışıkla çarşafın üstünde bir sürü noktaları, siyah lekeleri, hayattan alınmış küçük parçalar gibi darmadağınık oynatıyordu, gölge oyunları gibi.

“Lucas.”

Hayatta yalnız Nikon’dan duymaya alışık olduğu adını yüksek sesle söyledi. Bu beş harf bir zamanlar paylaşmak istedikleri ama sonra paramparça olan vatanın simgesiydi. Corso bütün dikkatini sigaranın karanlıkta kıpkırmızı görünen ateşine toplamaya çalıştı. Bir zamanlar Nikon’u çok sevdiğine inanmıştı. Onu güzel ve akıllı, bir azize kadar inançlı, çektiği siyah beyaz fotoğraflar, kocaman gözlü çocuklar, yaşlı insanlar, sadık bakışlı köpekler kadar ihtiras dolu bulduğu zamanlarda sevmişti. Onu, halkların özgürlüğünü savunurken, hapisteki aydınlar, ezilen etnik gruplar ve dayanışmalar için imza toplarkenki haliyle sevmişti. Fok balıklarının kurtarmaya çabaladığı zaman da çok sevmişti. Bir keresinde Corso’yu bile ikna etmişti fok balıklarıyla ilgili bir bildiri imzalamaya.

Yanında uyuyan hayali uyandırmamak için yavaşça kalktı yataktan, zaman zaman gerçekten duyduğunu sandığı soluk alışları dinleyerek. Kitapların gibi cansızsın, hayatta hiç kimseyi sevmedin, Corso. Nikon onu terk etmeden önce, yalnızca soyadıyla hitap etmişti, ilk ve son kez bedenini teslim etmek istememişti. Corso’nun hiçbir zaman istemediği o çocuğu aramaya gidiyordu.

Pencereyi açtı, gecenin rutubetli soğuşu girdi içeri, yağmur damlaları yüzünü ıslattı. Sigarasından son bir nefes çekti ve sonra yavaşça bıraktı. Kırmızı nokta karanlıkta kavisler çizerek kayboldu.

O gece başka yerlere de yağmur yağıyor muydu? Nikon'un bıraktığı son izler üzerine? Waterloo'daki savaş meydanına, Corso'nun dedesinin dedesi ve arkadaşlarının üzerine? Bonapart artık yok olduğu için, bronz heykellerin unutulmuş eski yollarda can çektiğine inandığı için giyotine gönderilen Julian Sorel'in kırmızı ve siyah mezarının üzerine?... Ne aptalca bir yanlış. Corso, yenik ama bilinçli bir savaşçı olarak her şeyini yitirmişti ama bilinçli bir asker olarak, dalgaların kıyıya sürükleyip boğulmaktan kurtardığı kâğıt ve deriden hayaletlerin başında nöbet tutarak kendine yeni bir savaş meydanı seçebileceğini herkesten daha iyi biliyordu.

III.

CÜPPE GİYENLER ve KILIÇ KUŞANANLAR

“Mezardakiler konuşmaz.”

*“Tanrı isterse pekâlâ konuşurlar,
diye karşı çıktı, Lagardere.”*

Paul Feval, *Kambur*

Sekreter kızın topuk sesleri pırıl pırıl cilalı parkelerde yankılanıyordu. Lucas Corso hafif bir müzik eşliğinde, duvarları açık krem rengi boyanmış, gizli ampüllerle aydınlanan uzun koridorda ağır meşe bir kapının önüne kadar kızın arkasından yürüdü. Kapıya geldiklerinde sekreter kız, görgü kurallarına uyarak, soğuk bir gülümsemeyle kenara çekilinceye kadar bekledi ve sonra içeri girdi. Varo Borja yarım ton akaju arasında, nefis bir Toledo manzarası eski ki-remit damlar, katedralin masmavi gökyüzüne uzanan gotik kulesi ve ileride Alcazar’ın gri gövdesi, karşısına yerleştirilmiş siyah deri bir koltukta oturuyordu.

“Buyrun, oturun Corso. Nasılsınız?”

“Sağolun, iyiyim.”

“Sizi beklettim.”

Özür dilemiyor, yalnızca beklettiğinin bilincinde olduğunu söylüyordu, o kadar. Corso burun kıvırdı.

“Üzerinde durmaya değmez. Bu kez kırk beş dakikayı geçmedi bile.”

Corso konuklara ayrılan koltuğa yerleşirken Varo Borja gülümseme zahmetine katlanmadı. Kitapçının ve panoramik manzaranın ters olarak yansıdığı parlak yüzeyli masanın üstünde oldukça karmaşık, modern tasarımlı, iç ve dış hatlı bir telefon aygıtından başka hiçbir şey yoktu. Varo Borja elli yaşlarında, saçsız tepesi ultraviyole dalgalarla bronzlaştırılmış, sonradan zorla edinilmiş saygınlığa sahip bir adamdı. Gözleri küçük ama cıvıl cıvıldı ve kurnazca bakıyorlardı. Oldukça iri göbeğini süslü yelekler ve düz kesimli, ölçülerine göre diktirilmiş ceketlerle gizliyordu. Nereden geldiği bilinmeyen bir de markilik unvanı vardı. Gençlik yılları çalkantılı geçmişti ve bu yüzden polis arşivlerinde adına hazırlanmış bir fiş bulunuyordu. Daha sonraları, adı sahtekârlıktan bir skandala karışmış ve kendi isteğiyle Brezilya ve Paraguay'da dört yıl sürgün hayatı yaşamıştı.

“Size bir şey göstereceğim.”

Tavırları oldukça kabaydı, bazen terbiyesizliğe kadar varan bu tavırları bilinçli olarak koruyordu. Corso kitapseverin ayağa kalkıp küçük, vitrinli bir dolaba doğru yürüdüğünü ve cebinden çıkardığı altın zincirin ucundaki küçük bir anahtarla kilidi açtığını gördü. Müşterilere açık bir dükkânı yoktu Varo Borja'nın; dünyanın en önemli kitap fuarlarına tek standla katılırdı ve katalogunda hiçbir zaman elliden fazla kitap bulunmazdı, ama hepsi de özenle seçilmiş kitaplardı. Değerli, nadir kitapların dünyanın her yerinde izini sürer, eline geçirmek için de her şeyi göze alır, türlü hilelere başvurur, sırasında zor kullanmaktan çekinmezdi. Sonra da ele geçirdiği bu kitaplarla, piyasanın dalgalanmalarına ayak uydurarak spekülasyonlar yapardı. İş yaptığı kişiler listesinde koleksiyoncular, restorasyon uzmanları, gravürcüler, yayımcılar ve tabii Corso gibi kitap avcıları vardı.

“Nasıl buldunuz?”

Corso kitabı almak için, sanki küçücük bir bebeği kucağına alacakmış gibi, dikkatle elini uzattı. Gösterdiği kitap, basıldığı devrin zevklerine uygun yaldızlı süsleri olan, kahverengi deri ciltli, çok iyi korunmuş bir kitaptı.

“Colonna’nın *La Hypnerotomachia di Poliphilo*’su,” dedi Corso. “Sonunda ele geçirebildiniz demek.”

“Üç gün önce. 1545, Venedik. *In casa di figlioli di Aldo*. Ağaç üstüne yüz altmış gravür... Bana sözünü ettiğiniz İsviçreli hâlâ ilgileniyor mu bu kitapla?”

“Sanırım evet. Bütün gravürler tamam mı?”

“Tabii. Kitaptaki dört gravür dışında bütün diğer gravürler, 1499 baskısından yeniden basılmış.”

“Müşterimin ilk baskıları tercih edeceğini düşünüyorum ama bir ikinci baskı alması için ikna etmeye çalışırım... Beş yıl önce, Monaco açık artırmasında başka bir nüshasını kaçırmıştı.”

“Artık onun bileceği iş.”

“Bana birkaç hafta zaman verin onu bulmam için.”

“Kendim konuşmayı tercih ederim,” dedi Varo Borja, plajda yüzücü arayan bir köpek balığı gibi sırtarak. “Tabii, her zamanki komisyonunuzu vereceğim.”

“Mümkün değil, İsviçreli *benim* müşterim.”

Varo Borja alaycı alaycı güldü.

“Kimseye güvenmiyorsunuz, değil mi? Bebekliğinizi düşünüyorum da, annenizin sütünü emmeden önce bir güzel incelerdiniz herhalde.”

“Siz de satardınız kesin,” dedi Corso.

Varo Borja kitap avcısını dikkatle inceledi, o anda yüzünde ne tavşancığa benzeyen bir anlatım vardı ne de sevimli görünmeye çalışıyordu, daha çok dişlerini gösteren bir kurdu andırıyordu.

“Kişiliğinizin hangi yanını beğeniyorum biliyor musunuz?... Ortalıkta cirit atan bunca demagog ve yalancı pehlivan arasında satılık katil rolünü bunca doğallıkla kabullenmeniz... Jules César’ı korkutan o sıska ve tehlikeli adamlara benziyorsunuz... Geceleri nasıl uyursunuz?”

“Bacaklarımı uzatarak, çok rahat.”

“İnanmıyorum. Birkaç damla sakinleştirici aldığınız halde yine de uzun süre gözünüzü kırpmadığınıza iddiaya girerim. Size bir şey söyleyeyim mi? İçgüdüsel bir tepkiyle sıska, dediği dedik ve heyecanlı insanlardan çekinirim. Böyleleriyle ancak yersiz yurtsuz, hiçbir kompleksi olmayan, yalnız iyi ücret karşılığı çalışan insanlarsa iş görürüm. Vatan, aile ya da bir ideali savunan insanlara güvenmem ben.”

Kitapçı *Poliphilo*’yu yeniden yerine koydu. Sonra gevrek, keyifsiz bir kahkaha attı:

“Hiç arkadaşınız var mı, Corso?... Bazen kendi kendime sizin gibi birinin arkadaşı olup olamayacağını soruyorum.”

“Canınız cehenneme...”

Bu sözler gerçek bir soğukkanlılıkla söylenmişti. Varo Borja hafifçe gülümsedi. Alınmış görünmüyordu.

“Haklısınız. Arkadaşlığınız beni ilgilendirmiyor. İş konusunda sağlam ve sürekli bağlılığınızı paramla satın alıyorum. Öyle değil mi?... Buyruğunda olduğu kral bırakıp gitmiş, savaş kaybedilmiş olsa da, ve kurtuluş şansı olmasa da, şerefle sonuna kadar verdiği sözü tutan bir profesyonel gibi davranırsınız.”

Alaycı ve kışkırtıcı bir tavırla Corso’nun tepkisini bekliyordu. Ama Corso biraz sabırsız bir jestle o bakmadan sol kolundaki saate dokundu.

“Söylemek istediğiniz başka bir şey olursa bana mektupla bildirebilirsiniz,” dedi. “Soğuk şakalarınıza gülmek için para almıyorum.”

Varo Borja bir süre düşünür gibi yaptı. Sonra hâlâ alaycı bir ses tonuyla:

“Evet haklısınız, Corso. İşimize dönelim,” konuya girmeden önce şöyle bir etrafına bakındı. “Astarloa’nın *Eskrim Sanatı Üzerine Denemeler*’ini hatırlıyor musunuz?”

“Evet. 1870 baskısı, ender bulunan bir kitap. Birkaç ay önce bir nüsha getirmişt看 size.”

“Onu alan müşterim şimdi de *Kılıçlar Akademisi*’ni istiyor. Biliyor musunuz?”

“Müşteriyi mi, kitabı mı, anlayamadım... Belirteç kullanmama-yı öyle abartıyorsunuz ki aklım karışıyor.”

Varo Borja, Corso’ya ters ters baktı, söylediklerinden pek hoşlanmadığı anlaşılıyordu.

“Herkes sizin gibi az ve öz konuşamaz. Kitaptan söz ediyordum.”

“XVII. yüzyıl, bir Elzevir yapıtı. İki yapraklı formalara basılmış, içinde gravürler olan bir cilt. Bence eskrim üzerine yazılmış en güzel deneme. Ve de en pahalı.”

“Satın almak isteyen kişi fiyatı ne olursa olsun ödemeye hazır.”

“Öyleyse hemen bulmalıyım.”

Varo Borja yeniden eski kente bakan pencerenin karşısındaki koltuğa yerleşmiş, bacak bacak üstüne atarak işaret parmaklarını yeğinin ceplerine takmış, halinden memnun görünüyordu. Bütün Avrupa’da en seçkin meslektaşlarından pek azı böyle bir manzara-ya sahip olabilirdi. Ama manzara Corso’yu etkilemiyordu. Bu insanlar işlerini yürütebilmek için Corso gibilerinin eline bakıyordu. Bunu her ikisi de çok iyi biliyordu.

Çarpık gözlüğünü burnunun üstüne yerleştirdi ve kitapçıya baktı.

“*Poliphilo*’yu ne yapalım?”

İlgilenmekle ilgilenmemek arasında bir kararsızlıkla kitabın durduğu vitrine ve Corso'ya baktı.

“Tamam,” dedi azarlar gibi. “İsviçreli ile pazarlık edin.”

Corso kazandığı bu küçük zafer karşısındaki memnuniyetini belli etmeden başını salladı. İsviçreli diye birisi yoktu ama bu yalnızca onu ilgilendiriyordu. Öyle bir kitap için nasıl olsa bir müşteri bulunurdu.

“Şimdi de şu sizin *Dokuz Kapı*'ya gelelim,” diye öneride bulundu Corso ve kitapçının gözlerinin parladığını fark etti.

“Konuşalım. İş kabul ediyor musunuz?”

Corso başparmak tırnağının kenarındaki derileri koparıyordu dişleriyle. Kopardığı bir parçayı yavaşça pırıl pırıl masaya doğru üfledi.

“Bir an için elinizdeki nüshanın sahte olduğunu düşünün. Ve gerçek nüshanın diğer ikisinden biri olabileceğini. Ya da hiçbirinin gerçek olmadığını.”

Varo Borja rahatsız görünüyordu. Corso'nun masaya tükürdüğü deri parçasını arıyordu. Bulamayınca aramaktan vazgeçti.

“Böyle bir durum olursa,” dedi, “benim vereceğim talimatları dikkatle izleyip uygulamanız gerek.”

“Neymiş bu talimatlar?”

“Sırası gelince söylerim.”

“İsrar ediyorum. Anlatın,” dedi Corso ve kitapçıya bakınca kararsızlık içinde olduğunu sezdi. Beyninin bir köşesinde, avcılık içgüdüleriyle tuhaf bir *tik tak* duydu. Bir yeri bozuk olan bir makinede belli belirsiz duyulan tıkırtıya benzer bir ses.

“Anlatıp anlatmayacağıma,” diye yanıtladı diğeri bir süre sonra, “işin gidişine göre karar veririz.”

“Neye karar vereceğiz?” Corso rahatsız olmaya başlamıştı. “Kitaplardan birisi özel bir koleksiyonda, öbürü kamusal bir vakfın elinde, hiçbirisi satılık değil. Bu demek oluyor ki bu iş burada biter, yani benim araştırmalarım ve sizin beklentileriniz. Ama size söylüyorum, sahte olan bu kitap veya diğerleri, hangisi olursa olsun, iş bitince ben paramı alırım.”

Kitapçının yüzünde o kadar da kolay değil anlamında bir gülümseme belirir gibi oldu.

“Orasını o zaman düşünürüz.”

“Ben de bundan korkuyorum zaten... Aklınızdan kötü şeyler geçiriyorsunuz, değil mi?”

Varo Borja elini hafifçe havaya kaldırmış, masanın üzerine düşen gölgesine bakıyordu. Sonra gölgeyle buluşana kadar yavaşça indirdi elini. Corso yüzük parmağında kocaman altın bir mühür olan bu büyük ve tüylü ele baktı. Çok iyi tanıyordu bu eli. Onu olmayan banka hesaplarının çeklerine imza atarken, sahte damgalar vururken, ihanet edeceği elleri sıkarken görmüştü. Beynindeki *tık taklar* sürüyordu. Birden tuhaf bir yorgunluk hissetti. Artık bu işi kabul etmek istediğinden pek emin değildi.

“Emin değilim,” dedi yüksek sesle. “Bu işi kabul etmek istediğimden emin değilim.”

Varo Borja sesindeki kararlılığı fark etmiş olacak ki hemen tutumunu değiştirdi. Çenesini iki eline dayamıştı, hareketsiz duruyordu, pencereden gelen ışık açılmış tepesinde parlıyordu. Gözlerini Corso’dan ayırmadan düşünüyor gibiydi.

“Size neden kitapçılık yapmaya başladığımı anlatmış mıydım?”

“Hayır. Ama lanet olsun, umrumda değil...”

Varo Borja abartılı bir kahkaha attı. Bu, iyilikle anlatmaya niyetli olduğunun habercisiydi. Corso kızgınlığını başka zamana erteleyebilirdi.

“Size canım ne isterse söylemek için para veriyorum.”

“Şu ana kadar henüz hiçbir ödeme yapmadınız.”

Varo Borja bir çekmece açtı, içinden bir çek defteri çıkararak masanın üzerine koydu. Corso çaresizlik içinde etrafına bakınıyordu. Hoşçakalın, iyi günler deyip çekip gitmenin tam zamanıydı ya da burada kalıp bekleyecekti. Bir de artık içki ikram etmenin zamanı gelmişti ama karşısındakinin böyle misafirperverlikleri yoktu. Yapacak bir şey yok anlamında cebindeki küçük cin şişesine dirseğiyle dokunarak omuz silkti. Daha fazla düşünmek gereksizdi. Teklif edileni beğense de beğenmese de çekip gitmeyeceğini biliyordu. Aynı şeyi Varo Borja da biliyordu. Kitapsever çekin üzerine miktarı yazdı, imzaladı ve Corso’ya uzattı.

Corso çeke dokunmadan, şöyle bir göz attı.

“Beni ikna ettiniz,” diye içini çekti. “Sizi dinliyorum.”

Kitapçı zaferini belli edecek herhangi bir hareket yapmaya gerek görmedi. Sadece emin ve soğukkanlılıkla, neyse sıkıcı bir pazarlık bitti der gibi, hafifçe başını eğdi.

“Bu işlere bir rastlantı sonucu karıştım,” diye anlatmaya başladı. “Bir gün meteliksizdim, elimdeki tek servet ölen büyük amcamın kitaplığıydı... Aşağı yukarı iki bin kitap, ama bunlardan yalnızca yüz kadarı değerliydi. Aralarında *Don Quijote*’nin lüks bir baskısı, XIII. yüzyıl baskısı birkaç kutsal kitap ve Geoffroy Tory’nin *Chamofluary*’sinin dört nüshasından bir tanesi... Nasıl?”

“Çok şanslıymışsınız.”

“Öyle ya!” diye onayladı, kendinden emin ve tarafsız bir tavırla. Başarılı kimselerin kendinden söz ederken takındığı kendini beğenmişlik havası yoktu yüzünde. “...O zamanlar değerli kitap koleksiyoncuları hakkında bilgim yoktu, ama genelde bazı insanların nadir ürünleri elde edebilmek için çok para verdiklerini biliyordum.

Benim elimde de çok nadir ürünler vardı... Böylece daha önce hiç bilmediğim şeyler öğrendim: Yayınevi adları, kitaplardaki mürekkep lekeleri, altın oranı veya yelpaze türü ciltleme... Bu işe merak sardıkça bir şey daha öğrendim: Her kitap satılmaz, satılacak kitaplar vardır, saklanacak kitaplar vardır. Bu sonunculara, yani saklanacak kitaplara ilgi duymaya başladınız mı sonu gelmez. Kitapseverlik aynen bir dini kabul etmek gibidir, bir kere başladınız mı bütün bir ömür boyu sürer.”

“Hikâyeniz çok duygulandırıcı. Şimdi söyler misiniz *Dokuz Kapı*’nın sizin inançlarınızla ne ilgisi var?”

“Daha önce de elimdeki nüsha sahte çıkarsa ne yapacağımızı sormuştunuz... O sorunuzu yanıtlamak için anlattım bu hikâyeyi: Kitap sahte.”

“Nereden biliyorsunuz?”

“Sahte olduğundan hiç kuşku yok.”

Corso yüzünü buruşturdu. Bu yüz hareketi kitapseverlikte kesin gerçekler konusunda ne düşündüğünü yansıtıyordu:

“Mateu’nun *Bibliografie Universelle*’inde ve Terral-Coy kataloğunda gerçek olarak adı geçiyor.”

“Evet,” diye onayladı Varo Borja. “Ancak Mateu’de ufak bir yanlış var. Sekiz gravürden söz ediliyor, halbuki bu kitapta dokuz tane var... Resmen gerçek olduğunu söylemek bir şey ifade etmez. Bibliyografyalara göre Fargas ve Ungern’nin ellerindeki kitaplar da öyle.”

“Kimbilir belki hepsi gerçektir. Üçü de yani.”

Kitapçı başıyla hayır işareti yaptı.

“Bu imkânsız. Torchia davasının tutanakları kuşkuya yer bırakmayacak kadar açık: Yalnız bir tek nüsha kurtulmuş,” dedi ve

ağzını çarpıtarak gizemli gizemli gülümsedi. “Ayrıca, gerçek olmadığını kanıtlayan başka bilgiler de var elimde.”

“Ne gibi,”

“Bu sizi ilgilendirmez.”

“Öyleyse, beni neden çağırdınız?”

Varo Borja koltuğunu arkaya doğru iterek ayağa kalktı.

“Gelin benimle.”

“Daha önce de söyledim,” dedi Corso, başını sallayarak. “Bu hikâye ilgimi çekmiyor.”

“Yalan söylüyorsunuz. Öğrenmek için can atıyorsunuz ve şu aşamada parasız bile üstlenebilirsiniz bu işi.”

Çeki iki parmağıyla alıp yeleğinin cebine soktu. Sonra Corso’ya yukarı kata çıkan merdivenleri gösterdi. Kitapçının büro olarak kullandığı yer evinin arka tarafındaydı. Evi kentin tarihi kesiminde, ortaçağdan kalma bir malikâneydi. Varo Borja satın almak ve yenilemek için yüklü bir servet harcamıştı. Corso’yu evin girişiyle antreyi bağlayan bir koridordan geçirerek modern, dijital bir kilitle açılan kapının önüne getirdi. Yerleri siyah mermer kaplı, tavanında tahta kalaslar ve pencerelerinde eskiden kalma demirler bulunan büyük bir odaya girdiler. Bu odada da bir çalışma masası, kocaman deri koltuklar ve taştan yapılmış bir şömine vardı. Bütün duvarlar camlı kitaplıklarla ve şık çerçeveli gravürlerle kaplıydı. Holbein ve Dürer dedi içinden Corso.

“Çok hoş bir mekân,” dedi Corso, buraya daha önce hiç gelmemişti. “Ama ben hep kitaplarınızı dükkânınızın bodrumunda sakladığınızı sanıyordum...”

Varo Borja, Corso’nun yanına geldi.

“Bunlar benim kitaplarım, hiçbirisi satılık değil. Kimileri şövalye ve macera romanları koleksiyonu yapar, kimileri de soyluların hayatlarına meraklıdır. Kimileriye *Don Quijote* ararlar ya da sayfa kenarı boşlukları kalın kitap toplarlar... Burada gördüğünüz bütün kitapların bir tek kahramanı var: Şeytan.”

“Bakabilir miyim?”

“Bakasınız diye getirdim sizi buraya.”

Corso birkaç adım attı. Kitapların ciltleri eski ve orijinaldi. Üzeri deri kaplı tahta basımcılığın ilk zamanlarından kalma kitaplardan tutun da maroken kaplı, üzeri madeni plakalarla süslü kitaplara varana kadar ne isterseniz bulabilirdiniz. Yürürken boyasız ayakkabıları mermerde gıcırdıyordu; vitrinlerden birinin önünde durdu ve içine bakmak için hafifçe eğildi: Juan Rivio’nun *De spectris et apparitionibus*’su; Benedicto Casiano’nun *Summa diabolica*’sı; Pierre Crespet’in *La haine de Satan*; Rahip Tritemio’nun *Steganografia*’sı; del Pontiano’nun *De Consummatione saeculi*’sı... Hepsisi de Corso’nun sadece kataloglarda adlarını gördüğü çok kıymetli ve ender kitaplardı.

“Bu manzaradan daha güzel bir şey olabilir mi, söyleyin bana?” dedi, Corso’nun en ufak bir hareketini bile dikkatle izleyen Varo Borja. “Hiçbir şey bu yumuşacık parıltı kadar güzel olamaz: Derinin üzerindeki yıldızların camların ardından görünüşü... Ya içlerinde saklı olan hazine, yüzyılların emeği ve bilgeliği... Evrenin ve insanoğlunun kalbindeki sırların açıklamaları.” Böyle bir servete sahip olmanın sözlerle anlatılamayacağını göstermek ister gibi kollarını önce biraz kaldırdı, sonra da iki yanına bıraktı. “Böyle bir koleksiyona sahip olmak için cinayet işlemeyi göze alacak insanlar tanıyorum.”

Corso gözlerini kitaplardan ayırmadan evet anlamında başını salladı.

“Siz, örneğin,” diye lafı gediğine koydu. “Tabii şahsen yapmazsınız bu işi. Sizin yerinize başkalarının öldürmesini sağlarsınız.”

Varo Borja küçümseyen bir kahkaha attı.

“İşte zengin olmanın avantajlarından biri daha: İnsan kirli işlerini yaptırmak için birini kiralayabiliyor ve böylece her dem bakire kalabiliyor.”

Corso kitapçıya baktı ve birkaç saniyelik bir suskunluktan sonra:

“Bu sizin görüşünüz,” dedi, kafasından bir şeyler geçiriyor gibiydi. “Ama bana göre ellerini kirletmeyenler daha aşağılık kişilerdir. Bakireler yani.”

“Sizin kimi aşağılık bulduğunuz umurumda değil, biz işimize bakalım.”

Varo Borja kitaplıklardan birkaç adım uzağa çekildi. Bu kitaplıkların her birinde yüzlerce cilt vardı.

“*Ars Diavoli...*” en yakında bulduğu bir kitabı alıp açtı ve parmaklarıyla okşar gibi sayfalarını çevirmeye başladı. “Başka hiçbir yerde bu kadar kitabı bir arada göremezsiniz. Hepsi de az bulunan, çok dikkatle seçilmiş kitaplar. Bu koleksiyonu tamamlamak yıllarımı aldı, ama en değerlisi eksikti.”

Aralarından birini çekti. Kapağı Venedik yapımı siyah deridendi, üzerinde isim yoktu ama sırtında beş şiraze ve ön kapakta yaldızla işlenmiş bir beşgen vardı. Corso kitabı eline aldı ve dikkatle açtı. İlk sayfa, orijinal kapak sayfası, latince yazılmıştı: *DE UMBRARUM REGNI NOVEN PORTIS, Karanlıklar Ülkesinin Dokuz Kapısı*. Altında yayımcının amblemi, amblemin hemen altında yer, yazarın adı ve tarih geliyordu: *Venetiae, apud Aristidem Torchiam. M.DC.LX.VI. Cum Superiorum privilegio veniaqve*. Yetkililerin yararı ve izniyle.

Varo Borja büyük bir ilgiyle kitabın Corso üzerindeki etkisini izliyordu.

“Bir kitapsever kitaplara dokunmasından belli olur,” dedi sonunda.

“Ben kitapsever değilim,” dedi Corso.

“Doğru. Ama bazen tavırlarınız kiralık kitap avcısı olduğunuzu unutturuyor... Kitaplar söz konusu olunca bazı insanların tavırları insanı rahatlatıyor. Bazılarının ise kitaplara dokunması bile bir cinayet.”

Corso birkaç sayfa daha çevirdi. Bütün yazılar Latinceydi; kalın, çok iyi kalite, yılların aşındırmasına dayanıklı bir kâğıt kullanılmıştı. Ortaçağa ait sahneleri resimleyen çok güzel dokuz gravür vardı içinde. Rastgele resimli bir sayfa açtı. Latince bir V ile numaralanmıştı, bir yanında İbranice diğer yanında ise Yunanca olarak yazılmış bir sayı vardı. Sayfanın altında tamamlanmamış ya da şifreli bir yazı: *FR.ST.A.* Resimde kapalı bir kapı önünde, tüccar kılıklı bir adam, arkasındaki bir elinde kum saati öbür elinde bir tırpan tutan iskeletten habersiz, önündeki çuvaldan çıkardığı altınları sayıyordu.

“Ne düşünüyorsunuz?” diye sordu kitapçı.

“Sahte olduğunu söylüyorsunuz ama hiç de sahte gibi görünmüyor. Dikkatle incelediniz mi?”

“Büyüteçle, son virgülüne kadar. Altı ay önce, Gualterio Ter-ral’in mirasçıları kitaplığını satmaya karar verince satın aldım ve o günden bu yana bol bol zamanım oldu incelemek için.”

Kitap avcısı birkaç sayfa daha çevirdi. Resimler çok güzeldi; gizemli ve yalın bir zariflikleri vardı. Bir başka gravürde başı, kılıcını kaldırmış siyah giysili bir cellat tarafından kesilmek üzere olan bir genç kız resmedilmişti.

“Mirasçıların sahte bir kitabı satışa çıkaracaklarını sanmıyorum,” dedi Corso, incelemesini bitirince. Bol paraları var, kitaplar da umurlarında değil. Öylesine ilgisizler ki kütüphanedeki kitapların listesini bile açık artırmayı yapan Claymore firması üstlendi...

İhtiyar Terral'i tanırdım. Sahte veya elden ele dolaşmış bir kitabı asla satın almazdı.

"Ben de aynı fikirdeyim," dedi Varo Borja. "Üstelik *Dokuz Kapı*, Terral'e kusursuz bir kitapsever olan kayınpederi Bay Lisaro Coy'dan miras kalmış."

"O da," diyerek kitabı masanın üzerine bıraktı Corso ve kabanının cebinden not defterini çıkardı, "kitabı İtalyan Domenico Chiara'dan satın almış. Weiss kataloğuna göre 1817'den beri kitabın sahipleri Chiara ailesi fertleri..."

Kitapçı memnun başını salladı.

"Bakıyorum konuyla yakından ilgilenmişsiniz."

"Tabii ki ilgilendim," dedi Corso ve saçmalama der gibi baktı Varo Borja'ya. "Bu benim işim."

Varo Borja özür diler gibi bir yüz hareketi yaptı:

"-Ben Terral ve mirasçılarının iyi niyetlerinden şüphe etmiyorum," diye açıkladı. "Üstelik bu nüshanın antika olmadığını da söylemedim."

"Sahte dediniz ya."

"Belki de doğru sözcük sahte sözcüğü değil."

"Ne demek istiyorsanız açıkça söyleyin. Tüm nitelikleri zamanının ölçütlerine uygun." Corso kitabı yeniden eline aldı, bir eliyle bir kenarından tutup öbür elinin başparmağıyla dokunarak sayfaları hızla çevirdi ve kulağını yapraklara yaklaştırarak çıkardıkları sesi dikkatle dinledi. "Kâğıtların çıkardığı ses bile tutuyor."

"Bu kitapta öyle bir şey var ki kulağıma hiç hoş gelmiyor, kâğıtların çıkardığı sesi kastetmiyorum.

"Belki de gravürler..." diyecek oldu Corso:

"Ne olmuş gravürlere?" diye karşı çıktı Varo Borja.

“Biraz tuhaf bir yanları var. İnsan bakır üzerine kazınmış gravürler bekliyor. 1666’da artık kimse ağaç üstüne gravür yapmıyordu.”

“Unutmayın ki bu kitap özel bir baskı. Resimler yayımcının ele geçirdiği varsayılan daha eski gravürlerin reproduksiyonları.”

“*Delomelanicon*... Gerçekten buna inanıyor musunuz?” dedi Corso.

“Benim neye inandığımı sizi ilgilendirmez. O kitaptaki dokuz orijinal gravürün rastgele birinin elinden çıkmadığı söylenir... Söylenceye göre, Lucifer yenilgiye uğrayıp gökyüzünden kovulunca ona inananların kullanması için sihirli bir formül oluşturmuş: Bir tür karanlıklar kodeksi. Bir sır gibi dikkatle saklanan, birçok kez yakılan, satın alma şansına sahip olanlara altın fiyatına satılan o korkunç kitap... Bu resimler aslında cehennemi hiyeroglifler. Metnin yardımı ve gerekli bilgilerle doğru bir şekilde yorumlanırlarsa karanlıklar prensini yardıma çağırmak için yararlı olabilirler.”

Corso kabul ettiğini göstermek için abartılı bir hareketle başını salladı.

“İnsanın ruhunu satması için daha iyi yollar biliyorum.”

“Hafife almayın, çünkü görüldüğünden çok daha ciddi bu olaylar... *Delomelanicon*’un anlamını biliyor musunuz?”

“Sanırım. Yunanca *Delo*, çağırmak ve *Melas*: Siyah, karanlıktan geliyor.”

Varo Borja aferin der gibi alaycı bir eda ile kıkırdadı.

“Kültürlü bir paralı misyoner olduğunuzu az kalsın unutuyordum. Evet haklısınız: Karanlığı çağırmak veya karanlıkları aydınlatmak anlamına geliyor. Peygamber Daniel, Hipokrat, Flavio Josefa, Alberto Magno ve III. Leon’un bu olağanüstü kitaptan üstü kapalı söz ettikleri biliniyor. Her ne kadar insanlar yalnızca altı bin yıldır yazabiliyor olsalar da, *Delomelanicon*’nun yazının keş-

fedilmesinden üç kat daha eski olduğu sanılıyor... İlk kez otuz üç yüzyıl önce yazılan Turis'in papirüslerinde adı geçiyor. Sonra MÖ I. yüzyılla MS II. yüzyıl arasında, *Corpus Hermeticum*'da sözü ediliyor. *Asclemandres*'e göre bu kitap *aydınlıkla yüz yüze gelmeye* yardımcı oluyor. Ve İskenderiye Kütüphanesi 646 yılında üçüncü kez ve tamamen yanmadan önce hazırlanmış olan kısmi envanterde de kitaptaki dokuz sihirli muammadan açıkça söz ediliyormuş... Kitabın bir mi yoksa birkaç nüshası mı olduğu, İskenderiye kütüphanesi yangınından kurtarılan başka bir nüsha var mı, bilinmiyor... O zamandan beri kitap yangınlar, savaşlar ve felaketler arasında bir ortaya çıkıyor, bir kayboluyor.”

Corso inanmadığını gösteren bir yüz hareketiyle kesti Varo Borja'nın sözünü.

“Her zaman olduğu gibi. Bütün iyi kitaplar için aynı söylence yinelenir, Thot'dan tutun da Nicolas Flamel'e değin... Bir keresinde kimyanın sırlarına meraklı bir müşteri Fulcanelli ve yandaşlarının sözünü ettikleri bir bibliyografya ısmarlamıştı. Onu bu bibliyografyada adı geçen kitapların yarısından çoğunun hiç yazılmamış olduğuna bir türlü inandıramamıştım.”

“Ama bu kitap yazılmış,” dedi Varo Borja. “Papalık katoloğunda bile adı geçtiğine göre herhalde varlığı bir gerçek... Ne dersiniz?”

“Benim ne dediğim önemli değil. Öyle avukatlar vardır ki savundukları kişinin suçsuzluğuna inanmazlar, ama yine de beraat ettirmeyi başarırlar.”

“Zaten önemli olan da bu ya. Ben size inançlarınız için değil, yetenekleriniz için para ödüyorum.”

Corso birkaç sayfa daha çevirdi. Bir resimli sayfa daha buldu. I numaralı resim: Bir tepede, etrafı surlarla çevrili bir kent görülüyor, tuhaf görünüşlü, silahsız bir süvari atını kente doğru sürüyor,

bir parmağını ağzına götürmüş sus işareti yapıyor ya da birilerini suçuna ortak etmek istiyor. Gravürün altındaki yazı ise şöyle: *NEM. PERVT QUI N.N LEG. CERT.RIT.*

“Kısaltılmış, ama kolay çözülebilir bir şifre,” diye açıkladı Varo Borja, Corso’nun reaksiyonunu gözden kaçırmamaya çalışarak. *“Nemo pervenit qui non legitime certaverit...”*

“Kurallara uymadan savaşan hiç kimse amacına varamaz...” mı demek oluyor?

“Aşağı yukarı. Şimdiye kadar dokuz gravürün altyazıları arasında tek çözülebilen. Cinbilim, şifrecilik ve büyücülük uzmanı Roger Bacon’ın kitabındaki açıklamanın hemen hemen aynı... Bacon daha önce, büyük bir olasılıkla, Kral Salomon’a ait olan ve içinde korkunç gizlerin açıklaması bulunan bir *Delomelanicon*’a sahip olduğunu iddia ediyor. Resimli parşömenlerden oluşan bu kitap da *‘İçinde şeytanı çağırmak için yöntemler’* bulunduğu gerekçesiyle, Papa VI. Inocencio’nun emriyle 1350’de yakılmış... Üç yüzyıl sonra da, Aristid Torchia Venedik’te, orijinal resimlerle, yeniden yayımlamaya karar vermiş.”

“Resimler mükemmel,” diye karşı çıktı Corso. “Orijinal gravürler olamaz. Öyle olsa kullanılan baskı tekniği daha eski olurdu.”

“Aynı fikirdeyiz. Kuşkusuz Torchia yenilemiş.”

Bir başka gravürde, üstünde III yazılı olanda, bir dere ve derenin iki yakasını birbirine bağlayan, iki ucunda kuleli kapıları olan bir köprü resmedilmişti. Corso, başını hafifçe kaldırınca Varo Borja’nın anlamlı anlamlı gülümsediğini gördü, tıpkı kazanında kaynattığı karışımdan emin olan bir simyacı gibi.

“Bir başka referans da...” dedi kitapçı, “usçuluk akımının kurbanı, matematikçi, dünyanın güneş etrafında döndüğünü savunan Giordano Bruno’dan...” Sonra bu ayrıntılar pek önemli değil der

gibi bir hareket yaptı eliyle ve devam etti. “Ama Bruno’nun büyüye önemli bir yer verdiği yetmiş bir kitabından yalnızca bir bölümü. Bruno *Delamelanicon*’dan açıkça söz ediyor, dahası *Delo* ve *Melas* gibi Yunanca sözcükler kullanıyor ve ışığın yeniden ortalığı aydınlatması için kullanılması gereken yöntemlerden söz etmeden önce de diyor ki: *Bilgilerini artırmak isteyenlerin yolunda gizli dokuz kapı var...* “Sic luceat Lux diye yazmış, ne tuhaf bir rastlantı, değil mi?” diye sözünü kesti ve Corso’ya kitabın yayımcısının simgesini gösterdi: Şimşegin bir dalını kopardığı bir ağaç, bir yılan ve bir özdeyiş. “Aristide Torchia’nın *Dokuz Kapı*’nın kapağında kullandığı simgenin aynısı... Nasıl?”

“İyi de pek önemli gibi gelmiyor bana. Bir metinden istediğiniz anlamı çıkarmak çok kolay, hele eski ve üstü kapalı bir metinse.”

“Ya da bazı önlemler alınarak yazılmışsa. Aslında Giordano Bruno yaşamı sürdürmenin altın kuralını unutmuştu: *Scire, tacere*. Bilmek ve susmak. Görünüşe bakılırsa çok şey biliyormuş ama gereğinden fazla konuşmuş. Rastlantılardan söz etmeye devam edelim isterseniz: Giordano Bruno’yu Venedik’te hapsediyorlar, onu inatçı bir kilise karşıtı ilan ediyorlar ve 1600 Şubat ayında Roma’da, Campo dei Fiori’de canlı canlı yakıyorlar. Aynı güzergâh, aynı yerler, aynı günler altmış sekiz yıl sonra Aristide Torchia’nın öldürülmesine sahne oluyor: Venedik’te tutuklanıyor, Roma’da işkence görüyor, 1667 Şubat ayında Campo dei Fiori’de yakılıyor. Artık o zamanlar pek kimse yakılmıyordu, ama, altını çizerek söylüyorum, onu yakıyorlar.”

“Doğrusu çok etkileyici,” dedi Corso oysa hiç de etkilenmiş görünmüyordu.

Varo Borja kızgın kızgın homurdandı.

“Bazen kendi kendime acaba siz hayatta tek bir şeye olsun inanabilir misiniz diye soruyorum.”

Corso biraz düşünür gibi durdu, sonra kayıtsız bir tavırla omuz silkerek:

“Çok zaman önce inanırdım... Ama o zaman genç ve acımasızdım. Şimdi kırk beş yaşımdayım, ihtiyarladım ve gene acımasızım.”

“Ben de yaşlandım. Ama hâlâ bazı şeylere inanıyorum. Nabzımın atışını hızlandıran şeylere.”

“Para gibi örneğin, öyle mi?”

“Hafife almayın. Para insanlara gizli kapıları açan bir anahtar. Örneğin sizi satın alıyor. Ya da bana hayatta en değer verdiğim şeyleri, bu kitapları elde etmemi sağlıyor,” odanın içinde, içi kitaplarla dolu vitrinlerin önünde, birkaç adım attı. “Bu kitaplar onları yazanların aynasıdır. Yazarların kaygılarını, gizlerini, isteklerini, yaşamlarını, ölümlerini yansıtır. Yaşayan nesnelerdir, onları beslemeyi, korumayı bilmek gerek.”

“Ve kullanmayı...” dedi Corso.

“Bazen.”

“Bu da olmuyor.”

“Olmuyor.”

“Siz denediniz.”

Corso soru sormuyor, doğruluyordu. Varo Borja ona düşmanca baktı.

“Aptallık etmeyin. Diyelim ki sahte olduğundan eminim, işte o kadar. Bunun için de diğer nüshalarla karşılaştırmak istiyorum.”

“Sahte olması için hiçbir neden olmadığına ısrar ediyorum. Çoğu kez aynı zamanda basılmış olsalar da iki kitap arasında farklılıklar olabiliyor... Aslma bakarsanız, tıpatıp aynı iki kitap bulamazsınız. Daha basıldıkları ilk günden başlayarak bazı ayrıntılar onları farklı kılıyor. Sonra her nüshanın farklı bir yaşamı oluyor:

Sayfalar kayboluyor, yeni sayfalar ekleniyor veya çıkarılıyor, cildi değiştiriliyor... İki yıl içinde aynı matbaada basılmış iki kitap birbirlerine hiç benzemez hale gelebiliyor. Bu kitabın da başına böyle bir şey gelmiş olabilir.”

“Araştırın. *Dokuz Kapı*’nın geçmişini bir cinayeti araştırır gibi araştırın. İz sürün, her sayfayı, her gravürü, kâğıtları, cildini ayrı ayrı inceleyin... Soruşturmanızı gerilere götürün, elimdeki nüshanın geçmişini öğrenmek için. Sonra Sintra’da ve Paris’te aynı işi yineleyin.”

“Kitabınızın sahte olduğunu nasıl öğrendiğinizi bilmek çok işime yarayacak,” dedi Corso.

“Bunu size açıklayamam. Önsezime güvenin yeter.”

“Önseziniz size pahalıya mal olacak.”

“Siz parayı harcamaya bakın.”

Çeki cebinden çıkarıp Corso’nun eline verdi. Corso, kararsız, birkaç kez çeki elinde döndürdü.

“Niçin peşin olarak ödüyorsunuz? Şimdiye kadar hep iş bitince öderdiniz.”

“Yüklü harcamalarınız olacak. Bu hemen harekete geçmeniz için,” dedi ve Corso’nun eline kalın bir dosya tutuşturdu. “Şimdiye kadar topladığım bütün bilgiler burada, size faydalı olabilir.”

Corso hâlâ çeke bakıyordu.

“İlk ödeme olarak çok fazla,” dedi.

“Zorluklarla karşılaşabilirsiniz...”

“Demeyin!”

Bu işnelemenin ardından kitapçı öksürdü ve gırtlakını temizledi, Corso işin püf noktasına gelmiş olduklarını düşündü.

“Eğer üç nüshanın da sahte olduğunu veya üçünde de eksikler olduğunu kanıtlayacak olursanız...” diye devam etti Varo Borja,

“göreviniz tamamlanmış olur ve o zaman hesaplaşırız.” Bir an durdu, eliyle bronzlaşmış kelinin sıvazladı ve biraz rahatsız gülümsedi. “Ama bir tanesi gerçek olabilir. İşte o zaman daha çok paraya ihtiyacınız olabilir. Çünkü eğer herhangi biri gerçek çıkarsa, ne pahasına olursa olsun, bunun için gerekli masraf ve yöntemleri hiç düşünmeden kitabı ele geçirmek istiyorum.”

“Şaka ediyor olmalısınız?”

“Şaka eder gibi bir halim mi var, Corso?”

“Ama bu yasal değil.”

“Siz daha önce de yasa dışı işler yapmıştınız.”

“Bu kadar büyüğünü, hayır.”

“Benim ödeyeceğim kadar parayı da kimse ödememişti size.

Güvence olarak ne veriyorsunuz?”

“Kitabı götürmenize izin veriyorum, yapacağınız çalışma için size orijinali lazım olacak... Az mı buluyorsunuz?”

Tık, tak. Corso hâlâ *Dokuz Kapı*’yı elinde tutuyordu, kitabı Varo Borja’ya geri vermeden önce çeki içine koydu ve üzerindeki tozu üfler gibi yaptı.

“Biraz önce paranın her şeyi satın alabileceğini söylediniz, öyleyse kendiniz deneyin. Gidip kitapların sahipleriyle siz görüşün de biraz kışınız terlesin.”

Geri döndü, kapıya doğru yürürken kitapçının sesini ne zaman duyacağını düşünüyordu. Üç adım sonra duydu.

“Bu cüppeli insanlara göre bir iş değil,” dedi Varo Borja.

“Kılıç kuşananların işi.”

Ses tonu değişmişti. O kibirli, emeğini kiraladığı kitap avcısına karşı olan küçümseyici tavrı gitmişti. Duvarda asılı duran camlı çerçevenin içindeki Dürer’in, ağaç üstüne gravüründeki

melek hafifçe kanat çırpı, Corso'nun ayakları yavaş yavaş siyah mermerin üzerinde bir daire çizdi. Varo Borja kitaplarla dolu vitrinlerin yanında, demir parmaklıkları arasından Katedral görünen pencerenin karşısında, parasıyla alabileceği bir sürü şeyle çevrili, ne yapacağını bilemeden gözlerini kırptırıyor. Yüzünde hâlâ kibirli bir ifade vardı ve aşağılayıcı bir tavırla parmaklarıyla kitabın kapağında trampet çalıyordu. Corso, malum zafer anından çok önce yenilgiyi insanların gözlerinde okumayı öğrenmişti ya da korkuyu. Sesini çıkarmadan tekrar Varo Borja'ya doğru yürürken kalbi rahat ve mutlu atıyordu. Kitapçının karşısına gelince *Dokuz Kapı*'nın sayfaları arasından ucu görünen çeki çekti ve katlayıp cebine koydu. Sonra dosyayı ve kitabı aldı.

“Haberlerimi bekleyin,” dedi.

İyi zar tuttuğunu anlamış, tehlikeli bir oyunda ilk adımını atmıştı. Artık geri dönmek için çok geçti. Arkasında kendi sessiz kahkahasını bırakarak merdivenlerden indi. Varo Borja yanılıyordu. Bazı şeyler parayla satın alınamazdı.

Büyük giriş kapısı sokaktan demir parmaklıklarla ayrılan, bir kuyu ve iki Venedik aslanının bulunduğu bir avluya açılıyordu. Tajo tarafından nemli ve soğuk bir rüzgâr esiyordu. Corso kapının Arap mimarisi tarzındaki kemerinin altında durup, kabanının yakasını kaldırmak zorunda kaldı. Sonra sakince dar ve eğri büğrü taşlar döşenmiş sessiz yoldan geçerek önüne demir masalar sıralanmış bir bar ve kilise çanının yakınında birkaç tane yaprakları dökülmüş kestane ağacının bulunduğu küçük bir meydana geldi. Köşede kuytu, güneş alan bir masaya yerleşti, rutubetten uyuşmuş bedenini biraz ısıtmak istiyordu. İki kadeh buzsuz, sek cin kendine gelmesine yardımcı oldu. Varo Borja'nın *Dokuz Kapı* üzerine yaptığı araştırma belgelerinin içinde olduğu dosyanın kapağını işte ancak o zaman açtı ve içindekilere bir göz attı.

Dosyada daktiloyle yazılmış, her iki kitabın tarihçesini içeren bir rapor vardı, *Delomelanicon* ya da *Karanlığa Çağrı*'nın, Torchia'nın 1666'da Venedik'te basılan *Karanlıklar Ülkesinin Dokuz Kapısı*'nın. Ayrıca bu rapora ek olarak kaynakçalar, klasik metinlerden bazı alıntıların fotokopileri ve bilinen diğer iki nüsha üzerine bilgiler –sahipleri, restorasyon çalışmaları, satın alınış tarihleri, bugün bulundukları adresler vb.– bulunuyordu. Bir de Aristide Torchia davasının tutanaklarının kopyalarıyla Gennaro Galeazzo adlı bir görgü tanığının talihsiz yayımcının son dakikalarını anlatan sözleri:

...Önceden kurulmuş olan iskele gibi sehpanın üzerine çıktı. Tanrı'yla barışmayı kabul etmemişti ve inatla susuyordu. Ateşe verdiklerinde duman nefes almasını zorlaştırdı. Gözleri yerinden fırlamıştı, kendini Peder'e teslim etti. Orada bulunanlardan bazıları onun aziz mertebesine yükseldiğini, çünkü ölürken Tanrı'ya yakardığını söylüyorlardı. Diğerleri ise Tanrı'ya değil, yedi kat yerin dibine seslendiğini iddia ediyorlardı...

Meydanın karşı tarafından bir araba geçti ve Katedrale doğru giden yolun köşesinde gözden kayboldu. Köşeyi döndükten sonra motorun sesi bir süre daha duyuldu, sanki sürücü arabayı bir an durdurmuş sonra yoldan aşağıya inmeye başlamıştı. Corso kitabın sayfalarına öylesine dalmıştı ki pek oralı olmadı. İlk sayfa kitap kapağı olarak hazırlanmıştı. İkinci sayfa boştu. Üçüncü sayfanın ilk harfi nefis bir *N* harfiydi, ve metin şifreyle yazılmış bir girişle başlıyordu:

Nos p.tens L.f.r. juv.te. Stm. Blz.b, Lvtm, Elm, atq Ast.rot. ali.q, h.die ha. ems ace.t pct fo.de.is c.m t. qui no.st; et h.ic pol.icem am.rem mul. flo.em virg.num de.us mon. hon v.lup et op.for icab tr d.o,eb.iet i.li c.ra er. No.is of.ret se.el in ano sag.sig. s.b. ped.

*cocul.ab sa Ecl.e et no.s r.gat i.sius er.t; p.ct v.v.t an v.q fe.ix in
t.a hom. et ven.os.ta int. nos ma. et D:*

Fa. t in inf int co.s daem.

Satanas. Belzebub, Lcfr, Elimi, Leviathan, Astaroth

Siq pos mag. diab. et daem. pri. cp dom.

Sözüm ona yazarının adı gizlenmeye çalışılan ama besbelli olan bu girişten sonra, asıl metin başlıyordu. Corso ilk satırları okudu:

*D.mine mag.que L.fr, te D.um m. et. pr ag.sco et pol.c.or t ser
ire. a.ob.re quam.dp.vvre; et rn.io al.rum d. et js.ch.st. et a.s
sn.ts tq.e s.ctas e. ec.les. apstl. et rom. et om. i sc.am. et o.nia
ips. s.cramen. et o.nes .atio et r.g. q.ib fid. pos.nt int.rcd. p.o me;
et t.bi po.lceor q. fac. qu.tqu.t m.lum pot., et atra. ad mala p.
omn. Et ab.rncio chrsm. et b. ptm et omn...*

Başını kaldırıp kilise kapısının üstündeki küçük kemerlerde Son Yargıyı simgeleyen, zamanla yağmur ve rüzgârın aşındırdığı kabartmalara baktı. Ortada kapıyı ikiye bölen sütunun tepesindeki nişin içinde yerleştirilmiş Aziz heykelinin sağ eli havaya kalkmıştı. Aziz'in bu haliyle kutsamaktan çok cezalandıran bir havası vardı. Sol elinde açık bir kitap tutuyordu. Corso çağrışım yapmaktan kendini alamadı. Etrafına, kilisenin kulesine ve çevresindeki binalara baktı; hepsinin cepheleri piskoposluğun armalarıyla doluydu. Büyük bir olasılıkla, bir zamanlar bu meydanın da Engizisyon ateşlerine tanıklık etmiş olduğunu düşündü. Evet burası Toledo'ydu ve karanlık tarikatların, gizemlerin, yalancı dönmelerin beşiği idi. Ve de Tanrısızların.

Kitaba dönmeden önce cinden uzun bir yudum içti. Kısaltılmış latinceyle yazılmış metin toplam yüz elli yedi sayfaydı. Son sayfa boştu. Geri kalan dokuz sayfa, söylenceye göre Lucifer'in ta

kendisinin gerçekleştirdiği çok tanınmış gravürlerden oluşmuştu. Her gravürün üzerinde Romen, İbrani ve Yunan rakamlarıyla yazılmış bir sayı ve kısaltılmış şifreli bir cümle vardı. Tarot'daki figürleri veya ortaçağ gravürlerini anımsatıyorlardı: Kral ve dilenci, keşiş, ayağından asılmış adam, ölüm, cellat. Sonuncu gravürde ejderhanın üzerine binmiş çok güzel bir kadın resimlenmişti. Corso, Kilise'nin o zamanki ahlak ölçülerine göre fazla güzel buldu kadını.

Bu resmin aynısına Mateu'nun *Bibliografia Universal*'inin fotokopisinde rastladı, ama aslında tam da aynı değildi. Corso'nun elindeki kitap Terral-Coy baskısıydı, fotokopisi çekilen gravür ise, Mayorcalı bir bilgenin 1929 yılındaki bir açıklamasına bakılacak olursa, öteki kitaplardan birinden alınmıştı:

Torchia (Aristide). De Umbrarum Regni Novem Portis. Venetiae, apud Aristidem Torchiam. MDCLXVI. In folio. 160 s., kapak. Metin dışı 9 resim. Çok seçkin resimler Bilinen yalnız 3 nüsha var, Fargas Kütüphanesi, Sintra, port. (bk. resim). Coy Kütüphanesi, Madrid, (9. resim eksik). Morel Kütüphanesi, Paris, fr.

Demek ki dokuz numaralı resmin eksik olduğu doğru değildi. Corso böylece ilk yanlışını saptamış oldu. Dokuz numaralı gravür önce Coy'un, sonra Terral-Coy'un kitaplığında bulunan, şimdi ise Varo Borja'ya ait olan elindeki kitapta, tastamam duruyordu. Kuşkusuz Mateu'nun kataloğunda bir baskı yanlışlığı vardı ya da Mateu'nun kendi yanlışlığıydı. 1929'da *Bibliografia Universal* basıldığında baskı teknikleri henüz fazla ilerlememişti; uzmanlar görmedikleri ve sadece üçüncü kişiler aracılığıyla tanıdıkları kitapları alıyorlardı kataloglarına. Belki de resim diğer kitaplardan birinde eksikti. Corso bu olasılığı not aldı. Bunu mutlaka araştırmak gerekiyordu.

por ti solo ser causada
siente agora el gran dolor
que me das en tu partida
agradece el gran amor
que te puse con lauer
reparando tu venida.

S. l. ni a. (hacia 1525). 4.º let.
gót. 4 hojas sin foliación con la sign. a.

HOMERO. La Ulyxea de Homero. Repartida en XIII. Libros. Traduzida de Griego en Romance castellano por el Señor Gonçalo Perez. Venetia, en casa de Gabriel Giolito de Ferrariis, y sus hermanos, MDLIII. 12.º let. curs. 209 hojas foliadas, incluso los prels. y una al fin, en cuyo reverso se repiten las señas de la impresion.

He visto la primera edicion, con el siguiente titulo: *De la Ulyxea de Homero. XIII. libros, traduzidos de Griego en Romance Castellano por Gonçalo Perez. Anvers, en casa de Iuan Stetio, 1550. 8.º let. cursiva. 4 hojas prels. y 295 fols.*

Nic. Antonio menciona otra tambien de Anvers, 1555. 12.º

Poema en ciento treinta y cinco octavas. Hal al fin una disertacion en prosa, intitulada: *Prueba, que haun Gigantes, y que oy los oy.* y por cierto para mi sola prueba que el autor era sumamente cándido ó tenía muy grandes tragaderas: sea esto dicho con perdon de los varios testos biblicos y de santos Padres que aduce en confirmacion de sus ideas gigantescas.

OVIDIO NASON. Metamorphoseos del excelente poeta Ouidio Nason. Traduzidos en verso suelto y octava rima: con sus allegorias al fin de cada libro! Por el Doctor Antonio Perez Sigler. Nueuamente agora enmudados, y añadido por el mismo autor vn Diccionario Poetico copiosissimo. Bvrgos, Iuan Baptista Varesio, 1609. 12.º let. curs. 21 hojas prels. y 585 fols.

Este tomito por ser tan grueso suele hallarse dividido en dos volumenes. No estoy cierto si mi ejemplar está perfectamente completo con las 21 hojas de preliminares.

N.NC SCO TEN.BR. LVX

Sedano, en el tom. VII. del *Autores* llama á esta primera edicion; sin embargo me pone en duda al ver lleva la Aprobacion, la Censura, el Privilegio, la Fe de erratas y la Tasa fechadas en 1686. Por otra parte tambien puede ser cierto lo sentado por dicho Sedano, pues D. José Pellicer, al principio de su Introduccion biográfico-literaria, observa que *salen ya á luz pública, despues de*

Bu resmin aynisina Mateu'nun
Bibliografıa Universal'inin fotokopisinde rastladi...

Saat üçü vurdu ve kilisenin kulesinden ve damlardan güvercinler uçtu. Corso birden yeni kendine gelmiş gibi yerinden sıçradı. Ceplerini araştırdı, bir kâğıt para çıkararak masanın üstüne bıraktı ve ayağa kalktı. İçtiği cin hoş bir duygu vermiş, onu gürültülerden ve dış dünyadan uzaklaştırmıştı. Kitabı ve dosyayı keten torbasına koyup omzuna astı ve bir süre kapının üzerindeki nişte hava alan Aziz'e baktı. Acelesi yoktu ve biraz temiz hava alıp açılmaya ihtiyacı vardı. Tren istasyonuna kadar yürümeye karar verdi.

Yolu kısaltmak için Katedral'in avlusuna girdi. Turistlere hediye eşya satan, kapalı büfenin yanından geçerek bir süre duvar resimlerini restore etmek için kurulmuş boş iskelelere bakarak ilerledi. Avluda kimsecikler yoktu ve ayak sesleri galerinin tavanlarında yankılanıyordu. Bir ara arkasında bir ses duyar gibi oldu. Bir rahip günah çıkarmaya geç kalmıştı.

Bir demir kapıdan dar ve karanlık, arabaların iki yanındaki duvarları ancak sıyrarak geçebileceği bir sokağa çıktı. İşte tam o anda, sağ tarafa doğru dönerken, sol taraftan bir motor sesi geldi. Bulunduğu yerden arabayı göremiyordu. Köşede sokağın daraldığını gösteren bir trafik işareti vardı ve işaretin yanına geldiğinde motor sesi hiç beklenmedik bir şekilde çoğaldı. Sonra sesin daha da yaklaştığını fark etti. Ne çabuk diye düşünürken başını arkaya çevirmesine kalmadan siyah bir cismin üzerine doğru geldiğini gördü. İçkinin etkisiyle refleksleri yavaşlamıştı ve dikkati hâlâ trafik işaretindeydi. İçgüdüsel bir hareketle kendini korumak için direk duvar arasında kalan boşluğa sığındı. Vücudunu bu daracık aralığa dimdik nasıl soktuysa, araba geçerken yalnızca eline çarptı. Darbe öylesine şiddetliydi ki dizleri büküldü ve yolun yamru yumru parke taşlarının üzerine yığıldı. Bu arada siyah otomobil sokaktan aşağıya doğru inerek gözden kayboldu.

Corso zedelenen elini ovuşturarak istasyona doğru yürümeye devam etti. Ama artık sık sık dönüp arkasına bakıyordu. Torbadaki *Dokuz Kapı* omzunu çökertiyordu. Üç saniyelik kaçamak bir görüntü yetmişti, esmer, bıyıklı ve yüzünde yara izi olan adam bu kez Jaguar değil de bir Mercedes'in içindeydi. Bu, Makarova'nın barında para makinesinin önünde gördüğü, Liana Taillefer'in evinden çıkarken şoför üniformasıyla gazete okuyan adamdı.

IV. YÜZÜNDE YARA İZİ OLAN ADAM

Nereden geliyor, bilmiyorum.

*Ama nereye gideceğini söyleyebilirim:
cehenneme.*

Alexandre Dumas, Monte Kristo Kontu

Corso evine döndüğünde akşam oluyordu. Kabanının cebine soktuğu yaralı eli çok fena zonkluyordu. Banyoya gitti, buruşuk pijamayı ve havluyu yerden kaldırdı ve bileğini beş dakika soğuk suyun altına tuttu. Sonra birkaç kutu konserve açtı ve mutfakta ayakta yedi yemeğini.

Garip bir gün geçirmişti, tehlikelerle dolu. Başından geçenleri düşündü bir süre, birbirini izleyen bu garip olaylar aklını karıştırmıştı. Ama kaygıdan çok merak uyandırmışlardı onda. Genelde etrafındaki gelişmelere hep ilgisiz bir kadercilikle yaklaşır, bir sonra atacağı adımı hayatın akışına bırakırdı. Olaylar karşısında takındığı bu tarafsız ve ilgisiz tavır, birinci plana çıkmasını gerektirmiyordu hiçbir zaman. O sabah Toledo'da, dar sokaktaki olaya kadar o hep infaz eden olmuştu. Kurbanlar her zaman başkalarıydı. Corso yalan söylemesi veya pazarlık etmesi gerektiğinde, insanlarla yalnızca nesnel ilişkiler kurar, duygusal bağlar kurmamaya özen gösterirdi. Her zaman geri planda kalıp kendi çıkarı için çalışan paralı misyoner, tarafsız üçüncü adam olarak kalmayı yeğlerdi. Belki de bu tavırdan ötürüydü kendini her zaman güven içinde hissetmesi.

Gözlüğünü çıkardığı zaman insanlar ve nesneler nasıl uzaklaşıp, belirsizleşiyor, cisimlerinin silikleşmesiyle onları nasıl yok olmuş sayabiliyorsa bu duygu da öyle bir şeydi işte. Şimdi ise, yaralanan elindeki nesnel acı, şiddete varan öznel bir tehlike karşısında olmanın verdiği duygu, manzarayı kaygı verici bir şekilde değiştireceğe benziyordu. Birçok kez cellat rolünü benimsemiş olan Corso Lucas kendini kimsenin kurbanı olarak görmeye alışık değildi. Ve böyle bir duruma düşecek olursa ne yapması gerektiğini bilemiyordu.

Elinin ve bütün diğer kaslarının gerildiğini, ağzının kuruduğunu duyumsadı. Bols şişesini açtı, torbasında bir aspirin aradı. Her zaman kitapların, kurşun ve tükenmez kalemnin, not defterinin, çok işlevli İsviçre çakısının, pasaport ve paranın, kalın ajandasının, kendine ve başkalarına ait kitaplarının yanı sıra bol miktarda aspirin de bulundururdu torbasında. Böylece gerektiğinde, arkasında hiçbir şey bırakmadan ortadan yok olabilirdi, tıpkı kabuğunu sırtında taşıyan bir sümüklüböcek gibi. Bu torba sayesinde tesadüflerin veya müşterilerinin onu sürüklediği herhangi bir yerde kendisini evinde hissedirdi: Havalimanlarında, tren istasyonlarında, tozlu Avrupa kitapçılarında, anısında eriyerek kaybolmuş, kısa sürelerle kaldığı, karanlıkta sıçrayarak uyandığı, elektrik düğmesini ararken şaşkınlıkla telefona çarptığı otel odalarında... Hayattan ve bilinçten çalınmış renksiz anlar. Sabahları gözlerini açtığında, bedenin düşünce ve bellekten daha çabuk uyandığı, o ilk otuz saniye süresince hiçbir zaman, hiçbir şeyden, tam olarak emin olamamıştı, kendi varlığından bile.

Bilgisayarın başına geçti, not defterini ve birkaç referans kitabını masanın üstüne, sol tarafa yerleştirdi, *Dokuz Kapı* ve Varo Borja'nın verdiği dosyayı da sağ tarafa koydu. Sonra koltukta arkasına yaslandı ve elindeki sigarayı beş dakika kadar ağzına götürmeden, kendi kendine yanmaya bıraktı. Bu süre boyunca da Bols'unu yu-

dumlayıp, bilgisayarın boş ekranına ve kitabın kapağını süsleyen beşgene boş boş baktı. Sonunda uyanır gibi oldu. Sigarayı bir külükte bastırarak söndürdü, burnunun üzerinde çarpık duran gözlüğünü düzeltti ve çalışmaya başladı. Varo Borja'nın dosyasındaki bilgilerle Crozet'in *Yayımcılar ve İlginç Kitaplar Ansiklopedisinde* yazılanlar birbirini tutuyordu:

TORCHIA, Aristide, Yayımcı, gravürcü, Venedik ciltçisi. (1620-1667). Yayımcı amblemi: Şimşegin parçaladığı bir ağaca sarılmış yılan. Eğitimini çırak olarak Leyden'de (Hollanda) Elzevir'in atölyesinde tamamladı. Venedik'e dönünce çok beğenilen, küçük forma, felsefe ve hermetik bilim üzerine eserler yayımladı, (in-12, in16**). Bunların arasında en önemlileri Bilgelğin Gizleri, Nicolas Tamisso (3 cilt, in-12, Venedik 1650) ve ilginç bir yapıt olan Tutsak Düşüncelerin Anahtarı (1 cilt, 132x75 mm, Venedik 1653). de Paolo d'Este'nin Üç Sanat Kitabı (6 cilt, in-8, Venedik 1658), Simyacılığın Gizleri ve Hiyerogliflerin İlginç Açıklaması (1. cilt, in-8, Venedik 1659), Bernardo Trevisano'nun Kayıp Sözcüklerinin yeni bir baskısı (1 cilt, in-8, Venedik 1661) ve Karanlık Ülkesinin Dokuz Kapısı (1 cilt, in-folio*** Venedik 1666). Bu kitabın basımı onu Engizisyonun eline düşürdü. Atölyesinde basılmış basılacak ne kadar kitap varsa yok edildi. Torchia da yapıtlarıyla aynı kaderi paylaştı. Sihirbazlık ve büyücülükten mahkûm oldu ve 17 Şubat 1667'de yakılarak öldürüldü.*

* Hermetizm: Madenlerin birbirine dönüşümünü ve evrensel hekimliği konu eden, simyacıların büyüyle ilgili öğretileri, Hermes Trismegistos'un simyacılığın babası olduğunu söylerler ve adı oradan gelir. Yeniçağ ile hermetizm daha çok gizlilik ve büyücülük anlamı kazanmıştır. (*Meydan Larousse Ansiklopedisi*) (ç.n.)

** in-12 ve in-16: on iki ve on altı sayfalık formalar olarak basılmış kitap (ç.n.)

*** in-folio: bir tabaka kâğıdı dörde katlayarak yapılan formalar halinde basılmış kitap (ç.n.)

Bilgisayarı bırakıp Venediklinin hayatına mal olan kitabın ilk sayfasını okumaya koyuldu. Kitabın başlığı şöyleydi: *DE UMBRA-RUM REGNI NOVEN PORTIS*. Hemen altında yayımcının amblemi vardı, sade bir imza ya da fiyakalı bir süsleme olan bir mühürdü bu. Crozet'in yazdığı gibi Aristide Torchia'nın amblemi şimşegin dalını kopardığı bir ağaçtı. Yılan ağacın gövdesine sarılmıştı ve kuyruğunu ısınyordu. Ambleme *Sic luceat Lux*: Işık böyle parlar, yazısı eşlik ediyordu. Sayfanın alt tarafında yer adı, yayınevinin adı ve tarih konmuştu: *Venetiae, apud Aristidem Torchiam*. Venedik, Aristide Torchia yayınevi. Daha aşağıda, yukardakilerden bir süsleme ile ayrılmış *M.DC.LX.VI*. ve *Cum superiorum privilegio veniaque* yazılmıştı. Üstlerinin yararına ve izniyle.

Corso yeniden bilgisayarda yazmaya koyuldu:

*Ex-libris** ve el yazısı notlar bulunmayan bir nüsha. Müzayedeci Terral-Coy (Claymore-Madrid) kataloğuna göre eksiksiz. Mateu'nun kitabında yanlış bilgi (bu nüshada 9 resimden yalnızca 8'i olduğunu söylüyor). In-folio. 299x215 mm. 2 boş sayfa, toplam 160 sayfa, artı 9 gravür, I'den VIII'a kadar numaralanmış. Sayfalar: 1. sayfa yayımcının amblemi ve kitabın adı, diğer 157 sayfa metin. Son sayfa boş, yayınevi, yayımcı adı yazılmamış. Resimler kâğıtlarla aynı boyutta, arka yüzleri boş.

* Kitapseverlerin kitaplarının arkasına yapıştırdıkları ve üstünde adları ve rumuzları bulunan süs etiketi (*Meydan Lcrousse Ansiklopedisi*,) (ç.n.)

DE VMBRARVM REGNI
NOVEM PORTIS

Sic

Lucent

Lux

Venetiae, apud Aristidem Torchiam

M. DC. LX. VI.

Cum superiorum privilegio veniaque

CLAVS. PAT.T

VERB. D.SUM C.S.T ARCAN.

7

V

2

FR. ST. A

VIC. I.T VIR.

N.NC SCO TEN.BR. LVX

Resimleri tek tek inceledi. Varo Borja'nın dediğine göre alt yazılarda resimlerin orijinallerinin Lucifer'in elinden çıktığı yazılıydı. Bütün gravürlere Romen rakamlarıyla yazılmış bir numara, resmin iki tarafına ise bu rakamların İbranice ve Yunanca karşılıkları yazılmıştı. Ayrıca resmin alt tarafında kısaltılmış Latince bir cümle vardı. Yeniden yazmaya başladı:

- I. NEM. PERV. TQUI. N.N. LEG. CERT.RIT: *Bir atlı surlar içinde bir kente doğru atını sürüyor. Parmağı dudağının üzerinde, dikkatli ve sessiz olmayı öğütüyor*
- II. CLAUS. PAT.T.: *Kapalı bir kapının önünde bir keşiş. Elinde iki anahtar ve yerde bir lamba var. Beraberinde bir köpek bulunuyor Yan tarafında İbranicedeki Teth'e benzeyen bir işaret var.*
- III. VERB. D.SUM C.S.T.ARCAN.: *Bir başıbozuk veya bir yolcu bir dere üzerindeki köprüye doğru yürüyor. Köprü'nün iki yanında kapıları kapalı iki kule var Bir bu-luttan elinde ok ve yay bulunan bir okçu köprüye giden yola doğru nişan almış.*
- IIII. (-IV- Romen rakamlarıyla her zaman yazıldığı gibi değil de, IIII olarak yazılmış). FOR. N.N OMN. A.QUE: *Taş bir labirent önünde bir soytarı. Girişteki kapı kapalı. Yerde üç zar var ve her birinin üç yüzü görünüyor, üstte kalan yüzlerinde sırasıyla 1,2 ve 3 var*
- V. FR.ST.A. *Bir cimri veya bir seyyar satıcı, bir çuvaldan çıkardığı altınları sayıyor. Hemen yanında, Ölüm'ü simgeleyen bir iskelet duruyor; bir elinde bir kum saati, diğer elinde uzun saplı bir dirgen tutuyor.*
- VI. DIT.SCO M.R.: *Tarot'taki asılmış adama benzeyen, ayağından asılı, elleri arkadan bağlanmış bir adam. Bir şa-*

tonun mazgalından sarkıtılmış, kapalı duran bir kapının yakınında. Yan duvardaki küçük pencereden eldivenli bir el çıkmış, alevler içinde bir kılıç tutuyor.

VII. DIS.S P.TI.R MAG: Bir kral ve bir dilenci tüm kareleri beyaz bir tahta üzerinde satranç oynuyorlar. Pencereden Ay görünüyor. Pencerenin altında, kapalı kapının yan tarafında iki köpek kavga ediyor.

VIII. VIC. I.T VIR.: Şehrin surlarına yakın bir yerde diz çökmüş bir kadın çıplak boynunu cellata uzatmış. Arka planda, üzerinde üç insan figürü bulunan bir rulet var: İnsan figürlerinden biri yukarıda, biri yükseliyor, diğeri inişe geçmiş.

VIII. (her zaman kullanılan IX yerine, dokuz da VIII olarak yazılmış). N.NC SC.O TEN.BR. LUX: Yedi başlı bir ejderhaya binmiş çıplak bir kadın. Elinde açık duran bir kitap tutuyor ve bir hilal cinsel organını örtüyor. Arkada, bir tepe üzerinde, ateşler içinde bir şato. Diğer sekiz resimde olduğu gibi bu şatonun da kapısı kapalı.

Yazmayı bıraktı ve uyuşan kaslarını açmak için gerindi ve esnedi. Odanın içi, masa lambasının koni biçimindeki ışığı ve ekrandaki ışık dışında kapkaranlıktı. Pencereden sokak lambalarının sönük ışığı giriyordu. Ne görmek istediğini bilmeden dışarıya bir göz atmak için pencereye doğru yürüdü. Belki de kaldırımın kenarına park etmiş, ışıkları sönük, içinde koyu renk siluet olan bir otomobil göreceğini sanmıştı. Ama dikkatini çekecek hiçbir şey yoktu ortalıkta. Yalnız bir an, binaların karanlık gölgeleri arasında uzaklaşan bir ambulansın sireni duyuldu. Yakındaki kilisenin saat kulesine baktı: Gece yarısını beş dakika geçiyordu.

Tekrar bilgisayar ve kitabın başına döndü. Bir süre ilk sayfaya, yayımcının amblemine, Aristide Torchia'nın yapıtları için seçtiği o zehirli yılanı baktı. *Sic Luceat Lux*. Yılanlar ve şeytanlar, dualar ve gizli anlamlar. Alaycı bir jestle bardağını yayımcının anısına kaldırdı, ya çok cesur yahut da çok aptal bir adam olmalıydı. Bu tür işler XVII. yüzyıl İtalya'sında pahalıya mal olurdu, her ne kadar *cum superium privilegio veniaque* yapılsa da.

Tam o anda, Corso birden kafasında bir şimşek çakmış gibi durdu. Odanın karanlık köşelerine bakarak daha önce fark etmemiş olmasına kızdı ve yüksek sesle kendine beddualar yağdırdı. *Üstlerinin yararına ve izniyle... Olamazdı.*

Gözlerini sayfadan ayırmadan arkasına yaslandı ve buruşuk sigaralarından bir tane daha yaktı. Sigaranın dumanı lambanın ışığında hareler çizerek saydam bir perde gibi yükseldi, arkasındaki satırları dalgalandırarak.

Bu *cum superiorum privilegio veniaque* da ne demek oluyordu. Ya saçmalamıştı ya da fevkalade bir kurnazlık örneği idi. *Impri-matur* alışılmış bir yetkiliyle ilgili olamazdı. Katolik kilisesi, 1666 yılında, böyle bir kitabın basılmasına asla izin vermezdi. Ondan önceki baskısı, *Delamelonicon*, elli beş yıldan beri yasaklanmış kitaplar listesindeydi. Öyleyse Aristide Torchia'nın söz ettiği izin Papalığın izni değildi. Sivil yetkililer, Venedik Cumhuriyeti Hükümeti de değildi herhalde. Kuşkusuz başka üstleri kastediyordu.

Telefonun sesi Corso'nun düşüncelerini yarıda kesti. Arayan Flavio La Ponte'ydi. Bazı kitapları satın alabilmek için –zorunlu bir paket, ya hep ya hiç– bir Avrupa tramvay biletleri koleksiyonu satın aldığını anlatmak için arıyordu. Hepsi delikli ve ülkelere göre sınıflandırılmış ve ayakkabı kutularına yerleştirilmiş tam 5775 bilet. Ciddi söylüyordu. Koleksiyoncu ölmüş ve ailesi bütün bu döküntüleri başından atmak istiyordu. Belki Corso ilgilenecek

birini tanır diye düşünmüştü. Tabii. Kitapçı zor olduğu kadar patolojik olan böyle bir eziyetin, 5775 bileti bir arada görmekten başka bir işe yaramadığını biliyordu. Kim satın alırdı böyle bir eşekliği? Evet, belki de, iyi fikir: Londra Taşımacılık müzesi. Ah şu İngilizler ve sapıklıkları!... Corso bu işle ilgilenebilir miydi, acaba?

Dumas'nın elyazması için de kaygılanıyordu La Ponte. Adını söylemeyen iki kişi telefon etmişti, bir erkek ve bir kadın. *Anjou Şarabı*'yla ilgili. Bir gariplik vardı bu işte. Hayır, arkadaşının vereceği raporu beklediğinden hiç kimseye söz etmemişti. Corso, Liana Taillefer'le konuşmasında kitabın yeni sahibinin adını söylediğini anlattı.

“Seni tanıyordu, kocasına yaptığın ziyaretlerden. Ha, az kalsın unutuyordum,” dedi, kadının sözlerini anımsıyarak, “makbuzun bir kopyasını istiyor.”

Kitapçı telefonun öbür ucundan bir kahkaha attı. “Ne makbuzu, hangi makbuz! Taillefer satmıştı, o kadar. Ama dul kadın bu konuyu tartışmak istiyorsa,” diye ilave etti, şehvetli bir kahkaha atarak “onun açısından bir sorun yoktu. Corso yayımcının, ölmeden evvel birilerine elyazmasından söz etmiş olabileceğini söylediye de La Ponte böyle bir olasılığa pek inanmıyordu. Taillefer bu alışverişin kendisi söylemedikçe aralarında bir sır olarak kalmasında çok ısrar etmişti. Sonra da hiç sesi çıkmamıştı, kendini asması bir işaret sayılmazsa tabii.”

“İntihar da,” dedi Corso, “herhangi bir başka işaret kadar geçerli.”

La Ponte, Corso'yla hemfikir olduğunu imalı bir gülüşle açıkladı ve hemen sonra Corso'nun Liana Taillefer'e yaptığı ziyaretin ayrıntılarını araştırmaya geçti. Bir süre daha küstahlıklarını sayıp döktükten sonra Corso'nun Toledo macerasını anlatmasına fırsat vermeden veda etti. Ertesi gün buluşmaya karar verdiler.

Kitap avcısı telefonu kapatınca yeniden *Dokuz Kapı*'nın başına döndü. Fakat başka imgeler geliyordu gözlerinin önüne ve dikkati Dumas'nın elyazmasına kayıyordu durmadan. Sonunda kalkıp, ağrıyan elini oğuşturarak, mavi ve beyaz kâğıtlı dosyayı almaya gitti. Bilgisayarın başına dönünce DUMAS dosyasını açmak için tuşlara bastı. Bilgisayarın ekranı göz kırpmaya başladı. BIO dosyasını açtı:

Dumas Alexandre (namıdiğer Alexandre Davy de la Pailletterie). Doğum tarihi: 24-7-1802. Ölümü: 5-12-1870. General Thomas Alexandre Dumas'nın oğlu. Toplam 257 roman, anı ve öykü kitabının yazarı. 25 tiyatro eseri yazmış. Baba tarafından melez. Zenci kanı karışımı ona egzotik bir ifade vermiş. Fiziksel nitelikleri: Uzun boylu, kalın boyunlu, kıvrıkcık saçlı, etli dudaklı, uzun bacaklı, kuvvetli. Karakteri: Eğlenceyi sever, değişken, otoriter, yalancı, sözünü tutmaz, halk arasında sevilen. Bilinen 27 sevgili, iki meşru ve dört gayri meşru çocuk. Büyük servetler kazanmış fakat bütün servetini kumarda, seyahatlerde har vurup harman savurmuş, pahalı şarap ve gönderdiği çiçeklere yatırmış. Bir yandan kitaplarını yayımlayıp bol para kazanırken diğer yandan sevgilileri, arkadaşları ve Monte Kristo'daki malikânesini dolduran bir sürü asalak arasında sürdürdüğü bohem yaşamı yüzünden her şeyini kaybetmiş. Paris'ten kaçma nedeni, arkadaşı Victor Hugo gibi politik nedenlerle değil, borçlarını ödeyememesinden kaynaklanıyor.

Arkadaşları: Hugo, Lamartine, Michelet, Gérard de Nerval, Nodier; George Sand, Théophile Gautier; Alfred de Vigny ve daha birçokları. Düşmanları: Balzac, Badere ve diğerleri.

Bu bilgiler arasında Corso'nun işine yarayacak pek bir şey yoktu. Bir dizi yanlış yapıyor ya da yanlış iz sürüyormuş duygusu vardı içinde. Yine de bir yerde kesin bir ilişki olmalıydı. Sağlam eliyle DUMAS.ROM. yazdı:

Alexandre Dumas'ın tefrika olarak yayımlanan romanları:

1831: Tarihten Sahneler (*Revue des Deux Monde*). 1834: Jaques I ve II. Jaques (*Journal des Enfants*). 1835: Isabel de Baviere (*Dumont*). 1836: Murat (*La Presse*). 1837: Pascal Bruno (*La Presse*). Bir Tenorun Öyküsü (*Gazette Musicale*). 1838: Kont Horace (*La Presse*). Neron'un Bir Gecesi (*La Presse*). La salle d'Armes (*Revue de Paris*). Kaptan Paul (*Le Siècle*). Jaques Ortis (*Dumont*). John Davis'in Hayatı ve Maceraları. Kaptan Panfil (*Dumont*). 1840: Bir Eskrim Ustasının Anıları (*Revue de Paris*). 1841: Harmentalli Şövalye (*Le Siècle*). 1843: Sylvandire (*La Presse*). Gelinlik (*La Mode*). Albine (*Revue de Paris*). Ascanio (*Le Siècle*). Fernande (*Revue de Paris*). Amaury (*La presse*). 1844: Üç Silahşorlar (*Le Siècle*). Gabriel Lambert (*La Chronique*). Regentli Kız (*Le Commerce*). Korsikalı Kardeşler (*Démocratie Pacifique*). Monte-Kristo Kontu (*Journal de Débat*). La Bouillie de la Comtesse Berthe (*Hetzel*). Fındıkkıranın Öyküsü (*Hetzel*). Kraliçe Margot (*La Presse*). 1845: Nanon de Lartigues (*La Patrie*). Yirmi Yıl Sonra (*Le Siècle*). Maison-Rouge'dan Gelen Şövalye (*Démocratie Pacifique*). Bayan Monsoreau (*Le Constitutionnel*). Madame de Condé (*La Patrie*). 1846: Cambes Vikontesi (*La Patrie*). Mauléon'lu Piç (*Le Commerce*). Bir Doktorun Anıları: Joseph Balsamo (*La Presse*) Pessac Manastırı (*La Patrie*). 1847: Kırkbeş (*Le Constitutionnel*). Bragelonne Vikontu (*Le Siècle*). 1848: Kraliçenin Gerdanlığı (*La Presse*). 1849. Pere Olifus'un Düğünü (*Le Constitutionnel*). 1850: Tanrıya Kalmış (*Événement*). Siyah Lale (*Le Siècle*). Güvercin (*Le Siècle*). Melek Pitou (*La Presse*). 1851: Olympe de Cleves (*Le Siècle*). 1852: Allah ve Şeytan (*Le Pays*). Charny Kontesi (*Cadot*). Isaac Laquedem (*Le Constitutionnel*). 1853: Ashbournelu Çoban (*Le Pays*). Catherine Blum (*Le Pays*).

1854: Catherine Charlotte'un Hayatı (*Les Mousquetaire*). Eşkiya (*Les Mousquetaire*). Paris Serserileri (*Le Mousquetaire*). Kaptan Richard (*Le Siècle*). Savoie Dükü'nün Genç Hizmetkârı (*Le Constitutionnel*). Yehu'nun Arkadaşları (*Journal pour tous*) 1857 Saksonya'nın Son Kralı (*Le Monte-Cristo*). Kurt Bakıcısı (*Le Siècle*). Av ve Aşk (*Cadot*). Black (*Le Constitutionnel*). 1858: Machecoul Kurtları (*Journal pour tous*). Bir Polisin Anıları (*Le Siècle*). Buzdan Ev (*La Monte-Cristo*). 1859: Firkateyn (*Le Monte-Cristo*). Ammalat-Beg (*Moniteur Universel*): Sukabağı ve Evin Öyküsü (*Revue Eropéenne*). Bir Aşk Hikâyesi (*Le Monte-Cristo*) 1860: Horace'ın Anıları (*Le Siècle*). La Ruine Baba (*Le Siècle*). Escoman Markisi (*Le Constitutionnel*). Javalı Doktor (*Le Siècle*). Jane (*Le Siècle*). 1861: Florensiya'da Bir Gece (*Lévy-Hetzel*) 1862: Gönüllü (*Le Monte-Cristo*). 1863: SanFelice (*La Presse*). 1864: Dianalar (*Lévy*). Ivanhoe (*Pub. de Siècle*) 1865: Bayan Volubte (*L'Avenir National*). Moret Kontu (*Les Nouvelles*). 1866: Vicdan Borcu (*Le Soleil*). Parisliler ve Taşralılar (*La Presse*). Mazarra Kontu (*Le Mousquetaire*). 1867: Mavi ve Beyaz (*Le Mousquetaire*). Prusya Canavarı (*La Situation*). 1869: Saint-Hermineli Hector (*Moniteur Universel*). Esra-rengiz Doktor (*Le Siècle*). Markinin Kızı (*Le Siècle*)'.

Corso merhum Enrique Taillefer'in bütün bu kitapları ele geçirmek için neler verebileceğini düşünerek bıyık altından güldü. Gözlüğü buğulanmıştı, çıkarıp camlarını dikkatle sildi. Gözlüksüz bakınca ekrandaki yazılar da bulanık görünüyordu, tıpkı gözünün önünden geçen diğer ayırt edemediği tuhaf imgeler gibi. Temiz gözlüğü takınca ekrandaki yazılar netleşti ama kafasındaki imgeler hâlâ belirsiz, hâlâ anlamsızdı. Her şeye karşın Corso doğru bir pist üzerinde olduğuna inanıyordu. Bilgisayar yeniden göz kırptı:

Baudry, *Le Siècle* gazetesi editörü. 14 Mart ve 11 Temmuz 1844'de *Üç Silahşorlar*'ı yayımlıyor.

Diğer fişlere de bir göz attı. Elindeki bilgilere göre, Dumas yazarlık hayatının farklı dönemlerinde tam elli dört yardımcıyla çalışmıştı. Yardımcılarının birçoğu ile ilişkileri kavgayla son bulmuştu. Ama Corso'yu tek bir isim ilgilendiriyordu:

Maquet, Auguste-Jules. 1813-1886. Alexandre Dumas'ya birçok tiyatro yapıtlarında ve 19 romanında yardımcı olmuştur. Bu eserlerin en çok tanınanları *Monte Kristo Kontu*, *Kırmızı Evdeki Şövalye*, *Siyah Lale*, *Kraliçenin Gerdanlığı* ve, özellikle *Üç Silahşorlar* dizisidir. Maquet Dumas'nın yanında çalışarak ün ve bol para kazanmıştır. Dumas'nın sefalet içinde ölmesine karşın, Maquet Saint-Mesme'deki şatosunda, zengin olarak dünyaya veda etmiştir. Dumas'sız, kendi başına yazdığı hiçbir kitap uzun ömürlü olamamıştır.

Kendi tuttuğu biyografik notlara geçti. Dumas'nın *Anıları*'ndan alıntılara rastladı:

"Kolay okunan yazını biz icat ettik, Hugo, Balzac, Soulié, De Musset ve ben. Ve böylece, bu tür yapıtların yazarları olarak, iyi kötü, nam kazandık..."

"... Gerçeklerin karşısında benim hayal gücümle yarattıklarım, bir kimsenin harabeleri dolaşırken, yıkıntılar arasında, artık olmayan koridorlarda kapılardan başını eğerek ilerleyerek, binanın yaşam dolu günlerini gözünde canlandırması, neşeli şarkı ve kahkahaları ya da acı hıçkırıkları duyması gibi bir şey."

Corso çaresizlik içindeydi, ekrana bakmaktan vazgeçti. Kafasındaki imgeler o daha tanımlayamadan belleğinin derinliklerinde kayboluyorlardı. Ayağa kalktı ve karanlık odada biraz yürüdü. Sonra masa lambasının ışığını yerde, duvarın dibinde duran kitapları aydınlatacak gibi

ayarladı. Eğilip iki kalın kitabı eline aldı, Baba Alexandre Dumas'ın *Anıları*'nın yeni baskılarını. Masanın başına geçti ve sayfaları çevirmeye başladı. Kitapta gördüğü üç fotoğraf dikkatini çekene dek boş bakışlarla sayfaları çevirmeye devam etti. Fotoğrafların ilkinde Dumas oturduğu yerden Isabelle Constant'a gülümsüyordu, damarlarındaki Afrikalı kanı dalgalı saçlarında, melez görüntüsünde hemen kendini ele veriyordu. Corso fotoğrafın altındaki yazıda Isabelle Constant'ın romancının sevgilisi olduğunda on beş yaşında olduğunu okudu. İkinci fotoğrafta, olgunluk çağındaki Dumas kızı Marie'yle beraberdi. Şöhretin zirvesine ulaşmış Tefrika Babası, fotoğrafçının karşısında rahat ve efendice poz vermişti. Corso'ya göre en eğlenceli ve en anlamlı olanı üçüncü fotoğraftı. Altmış beş yaşlarında, saçları kırlaşmış ama hâlâ gür, kocaman göbeğinden ötürü ceketinin önünü kapayamayan Dumas son sevgililerinden biri olan Adah Menken'e sarılmıştı. Fotoğrafın altında Adah Menken ile ilgili şu bilgiler veriliyordu: *—...çok düşkün olduğu ruh çağırma ve kara büyü seanslarından sonra hafif giysiler içinde hayatındaki önemli erkeklerle fotoğraf çektirmekten hoşlanırdı...*— Fotoğrafta Menken'in üstünde boynunu, kollarını ve bacaklarını açıkta bırakan, o dönem için fazla açık saçık, bir giysi vardı. Genç kadın başını muhteşem ihtiyarın omzuna yaslamış, sarıldığı adama değil de objektife bakıyordu. İhtiyara gelince, yüzü zevk ve sefaya adanmış uzun bir ömrün izlerini taşıyordu. Zevk düşkünü iki tombul yanağın arasına sıkışmış dudaklarında hem mutluluk hem de alaycılık okunuyordu. Muzip bir gülümsemeyle gözlerini fotoğrafçıya dikmiş, sanki ondan yardım istiyordu: Kahramanlarının öyküleriyle birçok kadını düşlere boğan şişman bir ihtiyar ve onu bir zafer simgesi gibi yanına alan, pervasız ve ateşli genç bir kadın. Sanki ihtiyar Dumas hayat yolunun bu son dönemecinde, ölümünden üç yıl önce, eline geçen fırsatı, genç ve güzel, yumuşacık tenli, ateşli dudaklı bu kadının kendisiyle fotoğraf çekirme kapisini yerine getirdiği için fotoğrafçıdan anlayış bekler gibiydi. Utanmaz ihtiyar kurt.

Altmış beş yaşlarında, saçları kirlaşmış ama hâlâ gür, kocaman göbeginden ötürü ceketinin önünü kapayamayan Dumas son sevgililerinden biri olan Adah Menken'e sarılmıştı.

Corso esneyerek kitabı kapattı. Kol saati, sık sık kurmayı unuttuğu eski bir kronometre, on ikiyi çeyrek geçe durmuştu. Pencereye gitti ve sürgülü camlardan birini açtı. Gecenin serin havası ciğerlerine doldu. Sokakta hâlâ görünürde kimsecikler yoktu.

Bilgisayarı kapatmak için tekrar masanın başına dönerken, ortalıkta tuhaf bir şeyler dönüyor diye geçirdi aklından. Gözleri elyazmasının olduğu dosyaya ilişti. Farkında olmadan dosyayı açtı. Bir kez daha iki farklı elyazısıyla yazılmış on bir mavi ve dört beyaz sayfayı inceledi. *Après des nouvelles presque désespérées du roi...* Kralın ümitsiz hastalık haberlerinden sonra... Üst üste duran kitaplara yaklaştı ve aralarından kalın bir tıpkıbasım çekti: J.C. Lattès 1988. Kitabı Le Vasseur yayımlamıştı ve içinde *Üç Silahşorlar* serisinin tamamı ile *Monte Kristo Kontu* ve Dumas ile çağdaş bazı gravürler vardı. *Anjou Şarabı* adlı bölüm 144'üncü sayfada başlıyordu. Elyazmasıyla karşılaştırarak okumaya başladı. Metinler, birkaç küçük yanlış dışında, tıpatıp aynıydı. Kitabın bu bölümünde Maurice Leloi'nın iki resmi ve Huyot'un gravürleri vardı. Kral XIII. Louis on bin askerle Rochelle kuşatmasına gidiyor. İlk sırada dört süvari görülüyor, ellerinde fitilli tüfek ve üzerlerinde Treville alayının üniformaları var. Bunlardan üçü hiç kuşkusuz Athos, Porthos ve Aramis. Birazdan Artagnan'lı arkadaşlarıyla buluşacaklar. D'Artagnan o sıralar Des Essarts Bey'inin alayında basit bir teğmen. Henüz, Gaskonyalı'nın Anjou şarabına ölümcül düşmanı Milady'nin zehir koyduğundan haberi yok. Milady, Kont Wardes kimliğine bürünerek yatağına girme cüretini gösteren ve başkasının yerine bir aşk gecesi yaşayan d'Artagnan'dan öç almak istiyor. Üstelik işleri büsbütün karıştıran bir ayrıntı daha var: d'Artagnan bu arada, bir rastlantı eseri Milady'nin korkunç sırrını, celladm işareti olan omzundaki zambak dövmesini keşfediyor. Bu bilgiler ışığında ve Milady'nin harisliği de ayan beyan bilindiğine göre ikinci resmi

yorumlamak işten değil: d'Artagnan ve arkadaşlarının şaşkın bakışları karşısında hizmetkâr Fourreau efendisine gönderilen şarabı içtiği için korkunç acılar içinde ölüyor. Yirmi yıldan beri okumadığı metnin büyüüne kapılan Corso, silahşorların d'Artagnan'la Milady'den söz ettikleri bölüme kadar geldi:

"Ee!" dedi d'Artagnan Athos'a. "Görüyorsun ya sevgili dostum, öldüresiye bir savaş bu."

Athos başını salladı.

"Evet, evet," dedi. "Görüyorum, ama bunun o kadının işi olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Onun olduğundan eminim."

"İtiraf ederim ki ben hâlâ şüpheliyim."

"Ya omzundaki o zambak dövmesine ne denilir?"

"Fransa'da haltlar karıştıran bir İngiliz olabilir ve işlediği bir suç yüzünden vurulmuştur bu damga."

"Athos, size karınız olduğunu söylüyorum," diye yineledi d'Artagnan. İki işaretin tıpatıp aynı olduğunu nasıl hatırlamazsınız?"

"Yine de öbür kadının öldüğüne yemin edebilirim. Onu kendi ellerimle boğdum."

Bu kez de d'Artagnan başını salladı.

"Tamam da şimdi ne yapacağız?" dedi genç oğlan.

"Kesin olan bir şey var, o da insan böyle, başının üstünde Damokles'in kılıcıyla, yaşayamaz," dedi Athos. "Bu duruma bir son vermeliyiz."

"Tamam da, nasıl?"

"Şimdi beni dinleyin, onu bulmaya çalışın ve bir açıklama yapmasını isteyin. Ona deyin ki 'Ya barış ya da sonuna kadar savaş! Size erkek sözü, sizin aleyhinizde ne bir söz söylerim ne

de size bir şey yaparım. Siz de bana karşı tarafsız kalacağınıza söz vermelisiniz. Yoksa Şansölye, kral, cellat, kim varsa bütün sarayı ayağa kaldırır, işaretli olduğunuzu söylerim, sizi yargı önüne çıkartırım ve eğer affedecek olurlarsa yemin ediyorum bir köşede sizi kuduz bir köpek gibi yakalar öldürürüm."

"Bu yöntemi beğendim," dedi d'Artagnan...

Anılar başka anıları çağrıştırır. Corso kafasından hızla geçen, tanıdık bir imgeyi yakalayıp durdurmak istedi. Ve bu kez kaybolmadan sabitleştirmeyi başardı, bir kere daha kafasındaki imge siyah elbiseli adamdı, Liana Tallefer'in evinin önündeki Jaguar'ın şoförü, Toledo'da Mercedes'in direksiyonundaki yüzünde yara izi olan adam. Ve işte Milady sayesinde belleğini harekete geçirmişti.

Şaşkın, olayları bir kez daha düşünmeye koyuldu. Ve birden imge iyice belirginleşerek tekrar gözünün önüne geldi. Tabii, Milady idi. Milady de Winter, d'Artagnan'ın onu ilk gördüğü gün, kitabın ilk bölümünde olduğu gibi: Meung malikânesinin önünde, arabanın kapısındaki camdan başını dışarı çıkarmış, bir yabancıyla konuşuyor... Corso bu pasajı bulmak için hızla sayfaları çevirdi. Fazla aramasına gerek kalmadı:

...Kırk, kırk beş yaşlarında, siyah gözlü, keskin bakışlı, soluk tenli, dikkat çekecek kadar büyük burunlu, siyah bıyıkları özenle kesilmiş bir adam...

Rochefort. Kardinal'in kötü adamı, d'Artagnan'ın düşmanı, birinci bölümde d'Artagnan'dan bir temiz bir sopa yemişti, M. de Treville'e gönderilen tavsiye mektubunu çalarak Gaskonyalı'nın Athos, Porthos ve Aramis'le neredeyse düello etmesine dolaylı olarak neden olan adam... Bu beyin jimnastiği, düşündükleri ve kişiler arasındaki inanılmaz çağrışımlar Corso'nun aklını daha beter karıştırdı. Milady'nin arkadaşıyla onu Toledo'da arabasıyla ezmek

isteyen şoför arasındaki ilişki ne olabilirdi?.. Sonra bir de o yara izi. Okuduğu paragrafta yara izinden söz edilmiyordu, ama bunu da çok iyi hatırlıyordu, Rochefort'un yüzünde bir işaret vardı. Bu bulgunun doğrulandığı pasajı bulana kadar sayfaları çevirdi. Sonunda, üçüncü bölümde d'Artagnan'nın maceralarını Treville'e anlattığı pasajı buldu:

"Söyler misin?" dedi, "O adamın şakağında hafif bir yara izi yok muydu?"

"Evet, kurşun sıyrığı gibi..."

Şakağında hafif bir yara izi. Evet bu pasaj şüphelerini doğruluyordu ama Corso bu yara izini *daha büyük* olarak anımsıyordu ve şakakta değil de yanakta, siyah giysili şoförünkü gibi. Biraz daha düşündükten sonra bir kahkaha attı. Şimdi sahne tamamlanmıştı, üstelik renkli: Lana Turner *Üç Silahşorlar*'da arabanın penceresinde, yanında kötü kişiliği gerektiğince iyi işlenmiş bir Rochefort: teni Dumas'nın metninde olduğu gibi soluk değil, tam tersi esmer, başında tüylü bir şapka ve yüzünde, bu kez, büyük, sağ yanağını yukardan aşağıya kaplayan bir yara izi. Demek ki anı, yazından değil de sinemadan esinleniyordu. Kitabı değil de filmi anımsaması Corso'da ilginç bir tepki yarattı, biraz eğlenceli, daha çok da rahatsızlık veren. Kahrolası Hollywood!

Film neyse de, sonunda her şey yerli yerine oturmaya başlıyordu: O gizemli, düzensiz notalı melodide artık gizli ama ortak bir nakarat vardı. Tallefer'in dul karısını anlamaya başlıyordu: Birtakım yüzler ve mekânlar, roman kahramanları ve gerçek kişiler arasında tuhaf ve henüz aydınlanmamış ilişkiler. Dumas'nın romanı ve bir XVII. yüzyıl kitabı, şeytan ve *Üç Silahşorlar*, Milady ve Engizisyon alevleri... Her şey somut olmaktan çok saçma, gerçek olmaktan çok romanımsı görünse de.

Işığı söndürdü ve yatağına uzandı. Ama bir süre uyuyamadı, bir imge onu bir türlü rahat bırakmıyordu, karanlıkta gözleri açıkken bile önünden geçip duruyordu. Eskilerden, gençliğinde okuduğu kitaplardan bugüne uzanan, gölgeler arasında bir manzara, yirmi yıl sonra yeniden, neredeyse elle tutulur düşler olarak geri dönmüşlerdi. Yara izi. Rochefort. Meung’lu adam. Ekselansın paralı katili.

V. REMEMBER

*Şöminenin önündeki koltukta hâlâ
onu bıraktığı zamanki gibi oturuyordu.
Agatha Christie, Roger Ackroyd Cinayeti*

Olayların bu aşamasında yeniden sahneye çıkmam gerekiyor, çünkü Corso beni tam o sırada aradı. Yanılmıyorsam Portekiz'e gitmeden birkaç gün önceydi. Bana daha sonra anlattıklarına göre Dumas'nın elyazması ve Varo Borja'nın *Dokuz Kapı*'sının koca bir aysbergin sadece görünen uçları olmasından şüphelenmeye başlamış. Olayları tam olarak anlayabilmesi için Enrique Taillefer'in kravatla bağlı elleri gibi birbirine bağlı olan bütün hikâyelerin ayrıntılarını açıklığa kavuşturması gerektiğini düşünüyordu. Kendisine bunun kolay olmadığını söyledim, çünkü yazın dünyasında hiçbir zaman kesin sınırlar yoktur, her olay başka bir olaya dayanır, birçok olay üst üste gelir ve sonunda aynalar ve rus matruşkaları gibi içinden çıkılmaz metinlerarası bir oyuna dönüşürler, onları tanımlamak, yaratıcılarını saptamak o kadar zorlaşır ki böyle bir riski ancak ya çok aptal meslektaşlar ya da kendine çok güvenenler göze alabilirler. Bu da Suetonio ya da Apollonio de Rodas'ı hiç hesaba katmadan, *Quo Vadis*'i doğrudan Robert Graves'in hanesine yazmaya benzer. Bana gelince, yalnızca hiçbir şey bilmediğimi biliyorum. Ve bir şeylerin aslını öğrenmek isteyince de kitaplara başvuruyorum çünkü onlar hiçbir zaman unutmazlar.

“Rochefort Kontu *Üç Silahşorlar*’ın ikinci plandaki kahramanlarının en önemlilerinden biridir,” diye anlattım Corso’ya, ikinci gelişinde. “Kardinal’in adamı ve Milady’nin dostu, d’Artagnan’ın da kazandığı ilk düşman. Tarihi tam olarak söyleyebilirim size: 1625 Nisan ayının ilk Pazartesi günü, yer Meung-sur-Loire... Roman kahramanı Rochefort’dan söz ediyorum, tabii. Bir de Gatien de Courtilz adında, Rochefort’a benzeyen gerçek biri yaşamış. Gerçek D’Artagnan’a atfedilen *Anılar*’da adı Rosnas olarak geçer... Ama gerçek hayatta yüzünde yara izi olan bir Rochefort hiçbir zaman olmadı. Dumas bu kahramanı başka bir kitaptan, büyük bir olasılıkla gerçek olmayan ve Courtilz’in olduğu sanılan, *MLCDR*’nin (*Monsieur le Comte de Rochefort*) *Anıları*’ndan almıştı. Kimilerine göre ise, sözü edilen anılar 1625’te dünyaya gelmiş olan Rochefort Markisi Henry de Aloigny’e ait, ama belki de artık çok kılı kırk yarıyorum.”

Gediklisi olduğum kahvenin penceresinden bulvarın akşam trafiğinin ışıklarına baktım. Gazeteler, kahve fincanları ve dumanların yükseldiği küllüklerle dolu masanın etrafında bizimle beraber bazı dostlar oturuyordu: Birkaç yazar, şöhreti inişe geçmiş bir ressam, yıldızı yeni yeni parlayan genç bir kadın gazeteci, dört-beş öğrenci, hani şu bir köşede hiç ses etmeden oturup size Tanrı gibi bakanlardan... Bütün bu insanların arasında Corso kabanını çıkarmadan, omzunu cama dayamış, cinini yudumluyor ve arada bir de not alıyordu.

“Doğal olarak,” diye ekledim, “*Üç Silahşorlar*’ın yetmiş yedi bölümü boyunca Rochefort’la d’Artagnan arasındaki düelloyu bekleyen okur, düş kırıklığına uğrar. Dumas sorunu üç satırla çözer ve çatışmayı ya da çatışmaları el çabukluğuyla es geçer. Kahramanlarla *Yirmi Yıl Sonra*’da yeniden buluştuğumuzda d’Artagnan ve Rochefort üç kere dövüşmüşler ve Rochefort’un vücudunda bilmem

kaç tane tuş izi vardır. Ama artık aralarında nefret değil de, hani şu iki eski düşmanın arasında gelişen bir tür saygı vardır ya işte ona benzer bir ilişki doğmuştur. Bir kez daha hayatın cilveleri onları iki düşman ordunun saflarında karşı karşıya getirir, ama artık onlar birbirlerini yirmi yıldır tanıyan soylu şövalyelerdir... Mazarino'nun yanında savaşırken yenilgiye uğrar Rochefort. Sonra Bastille'den kaçır, Beaufort Dükü'nün firar etmesine yardım eder, gizlice Fronde olaylarına karışır ve d'Artagnan'ın kucağında ölür. Dövüşürken kalabalık arasında onu tanıyamayan d'Artagnan kılıcını Rochefort'un göğsüne saplar ve öldürür... '*Hak oyunu üçtür,*' der Rochefort Gaskonyalı'ya, 'Beni üç kere tuşa getirdiniz ve üçünde de kurtuldum, ama dördüncüsünden kurtulamayacağım.' Ve can verir. 'Eski bir dostu öldürdüm, biraz önce,' diyecektir d'Artagnan Port-hos'a... işte Richelieu'nun emektar adamının gömüt yazısı yerine geçecek sözleri..."

Bu öykü farklı gruplar arasında hararetli bir tartışma başlattı. Bir zamanların jönprömiyesi, televizyon dizisinde *Monte Kristo*'yu oynayan, ve o akşam genç gazeteci kadından gözünü ayırmayan yaşlı aktör roman kahramanlarıyla ilgili anılarını anlatmaya başladı. Ressam ve masamızdaki diğer iki yazar da onu coşturmayı üstlendiler. Böylece Dumas'dan Zevako'ya, Zevako'dan da Paul Feval'e geçtik, sonunda her zaman olduğu gibi, Sabatini'nin tartışma götürmez dehasını Salgari'yle karşılaştırarak bitirdik sohbetimizi. Aramızdan birinin çekinerek Jules Verne'den söz etmeye yeltendiğini anımsıyorum, ama oradakilerin alaylı karşı çıkmalarıyla hemen susturuldu. O heyecanlı ortamda Verne'in soğuk ve ruhsuz kahramanlarına yer yoktu.

O sıralar pek revaçta olan ve büyük bir gazetenin Pazar ilavesinde yazıları çıkan gazeteci kadına gelince, onun yazın kültürü Milan Kundera'yla başlıyordu. Tartışma süresince suspus olmuştu, yalnız

televizyonda gördüğü eski filmlerden tanıdığı bazı isimler, fıkralar veya kahramanlardan söz edilince –Siyah Kuğu, Yáñez, Nevers’in Kılıç Yarası gibi– biraz rahatlıyordu. Bu arada Corso, sabırlı avcı tavrıyla, içki bardağının üzerinden bana bakıyor, yeniden onu ilgilendiren konuya dönmek için fırsat kolluyordu. Ve bir ara gazeteci kızın, “Macera romanları her şeye karşın fazla hafif, öyle değil mi? Yani, demek istiyorum ki...” diye ağzında gevelediği sözlerinin masada oturanlar arasında yarattığı sessizlikten yararlandı kalemını ısırarak.

Corso, Faber kaleminin silgisini dişledi.

“Bay Balkan, Rochefort’un bu öyküde oynadığı rolü nasıl yorumluyorsunuz?” diye sordu.

Bunun üzerine herkesin, özellikle de aralarında iki kızın bulunduğu öğrencilerin bakışları bana çevrildi. Neden bilmem, bazı çevrelerde beni bir tür yazın tanrısı olarak görürler ve her ağzımı açışta insanlar kulak kesilip söyleyeceğim gerçekleri beklerler. Bu konuda adım öylesine büyük ki, saygın bir edebiyat dergisinde yayımlanan ve altında imzam bulunan bir eleştirimle genç bir yazarı yüceltebilir veya yok edebilirim. Saçma gibi gelecek, haklısınız, ama işte hayat böyle. Son Nobel ödülünü alan *Ben, Onan, Kendimi Arıyorum*’u ve *Evet, Benim*’i hatırlarsınız. Bu yapıtların yazarı, on beş yıl önce, bir 1 Nisan günü *Le Monde*’da çıkan bir buçuk sayfalık bir yazımla dikkatleri üzerine çekti. Bundan ötürü kendimi hiç affetmeyeceğim, ama benim ne suçum var, bu işler böyle işte.

“Başlangıçta, Rochefort bir düşman,” diye söze başladım. “Gizli güçlerin, karanlık komploların simgesi... D’Artagnan ve arkadaşlarının hayatlarını tehlikeye atan şeytani tuzakları, arka planda kalarak Kardinal’in entrikalarını hazırlayan adam...”

Öğrenci kızlardan birinin gülümsediğini gördüm, ama yüzünde gördüğüm dalgın, biraz da alaycı anlatım söylediklerimle ilgili miydi, yoksa sohbetimize uzak düşüncelerden mi kaynaklanıyordu, anlayamadım. Bu tavır beni biraz şaşırtmıştı, çünkü daha önce de söylediğim gibi, genelde öğrenciler beni, bir yazıcısının *L'Osservatore Romano* için özel papalık genelgesini kaleme alırken gösterdiği özenin on misli fazla dikkat göstererek dinlerler. Bu yüzden onu ilgiyle izlemeye başladım. Aslında bu kız, lacivert yağmurluğu, koltuğunun altına sıkıştırdığı kalın kitaplarla daha sohbetimizin başından beri dikkatimi çekmişti. Yeşil gözleri insanda tuhaf bir endişe uyandıracak kadar açık renk, saçları kısacık alagarson kesilmişti. Masaya fazla yaklaşmamış, biraz uzakta oturuyordu. Bu tür toplantılarımızı dinlemeye gelen öğrenciler olurdu her zaman, ben de onlara kahve ısmarlardım. Ama bu genç kıızı daha önce hiç görmemiştim. Uzun süre güneşte ve açık havada kalmış birisinin yanık, esmer teniyle tam bir çelişki oluşturan o çok açık renk, neredeyse saydam gözleri daha önce görüp de unutmuş olamazdım. İnce, çevik görünümlü bir kızdı, kot pantolonun sıkı sıkı sarmaladığı uzun bacakların da yanık tenli olacağını hayal edebiliyordu insan. Şimdi bile bugün gibi gözlerimin önünde: Yüzük, saat, küpe gibi takılar kullanmıyordu, kulak memelerine de hiç dokunulmamıştı.

“Rocheft, görünmesiyle kaybolması bir olan, hiçbir zaman erişilemeyen bir adam,” diye konuşmamı sürdürdüm, ama kafamı toparlamakta epey güçlük çekiyordum. “Esrarın yara iziyle işaretlenen maskesi. Rocheft bir çelişkinin, d’Artagnan’ın çaresizliğinin göstergesi: d’Artagnan onun izini sürüyor ama bir türlü ele geçiremiyor, öldürmek istiyor öldüremiyor. Yirmi yıl sonra, o da bir yanlışlık sonucu öldürüyor, ama artık rakibi değil, dostu.”

“Senin d’Artagnan da amma beceriksiz ha!” diye fikir yürüttü sohbet arkadaşlarımdan yaşlı yazar. Son romanından sadece beş

yüz adet satabilmişti, ama Emilia Forster takma adıyla yayımlanan polisiye romanları iyi para kazandırıyor ona. Bana istediğimi söyleme fırsatı verdiği için, teşekkür eder gibi baktım.

“Hiç şüpheniz olmasın, efendim. Hayatının en büyük aşkını zehirleyerek öldürüyorlar. Yiğitliğine, Fransa Krallığı’na verdiği hizmetlere rağmen yirmi yıl boyunca adsız bir teğmen olarak kalıyor. Ve nihayet Bragelonne Vikontu’nun son satırlarında, Mareşallik rütbesine yükseldiğinde, ki bunun için dört cilt ve dört yüz yirmi beş bölüm beklemek zorunda kalmıştı, bir Hollandalının kurşunlarına kurban gidiyor.”

“Gerçek d’Artagnan gibi,” dedi aktör, bu arada bir elini köşe yazarı genç kadının bacağına koymayı başarmıştı.

Kahvemden bir yudum aldım ve evet anlamında başımı salladım. Corso gözlerini üzerimden ayırmıyordu.

“Böylece d’Artagnan’ların sayısı üç oldu,” diye açıkladım. “Birincisini, Charles de Batz Castelmor, onu ölünce *Gazette de France*’da çıkan bir yazıdan tanıyoruz. 23 Haziran 1673’te, Maestrich kuşatması sırasında boğazından aldığı bir kurşun yarasıyla ölüyor. Adamlarının yarısından fazlası da onunla birlikte yok oluyorlar... Ölümüne ilişkin elimizdeki bu bilgilerden başka hayatta iken de roman kahramanı adaşından biraz daha şanslı olduğunu biliyoruz.”

“O da Gaskonyalı mıydı?”

“Evet, Lupiac’lı. Bu kasaba hâlâ duruyor ve bu d’Artagnan’ın anısına bir de levha koymuşlar: *Asıl adı Charles de Batz olan d’Artagnan burada 1615 yılında doğdu ve Maastricht kuşatması sırasında 1673’te öldü.*”

“Tarihlerde bir tutarsızlık var,” dedi Corso, notlarına bakarak. “Dumas’ya göre kitabın başında, yani 1625 yılında d’Artagnan on sekiz yaşındaydı. Bu hesaba göre, o sıralar gerçek d’Artagnan an-

cak on yaşlarında olmalı,” diye devam etti ve terbiyeli, şüpheli bir tavşan gibi gülümsedi. “Kılıç kullanmak için çok genç.”

“Evet,” diye onayladım. “Richelieu ve XIII. Louis ile birlikte elmas ayakkabı tokaları öyküsüne karışabilsin diye böyle bir hileye başvuruyor Dumas. Charles de Batz Paris’e çok genç yaşta gelmiş olmalı. 1640’ta, Arras kuşatmasıyla ilgili belgelerde adı Senyör Des Essarts’ın muhafız birliğinde geçiyor. İki yıl sonra da Rosellon’u desteklediğini görüyoruz... Ama hiçbir zaman Richelieu’nun emrinde şövalyelik etmemiş, çünkü seçkinler birliğine XIII. Louis’in ölümünden sonra katılmış. Aslında Kardinal Mazarin’in himayesi altındaymış... Gerçekten de iki d’Artagnan arasında on, on beş yıllık bir fark var, ama zaten Dumas *Üç Silahşorlar* büyük bir başarı kazanınca, öyküde anlattığı olayları Fransa tarihinin kırk yılını daha kaplayacak şekilde uzatmış. Daha sonraki bölümlerde kurmaca öyküler gerçeklere daha bir yakın.”

“Gerçekten yaşanmış olaylar hangileri? Yani Gerçek d’Artagnan’ın katıldığı olaylar demek istiyorum.”

“Gerçek olan birçok olay var. Mazarin’in mektuplarında ve Savunma Bakanlığı’nın tutanaklarında sık sık demin sözünü ettiğimiz d’Artagnan’ın adı geçiyor. Roman kahramanı d’Artagnan gibi o da Fronde isyanında Kardinal’in adamı olarak XIV. Louis’in sarayında yüksek görevlerde bulunmuş. Hatta Maliye Bakanı Fouquet’in tutuklanması ve Saray’a getirilmesi gibi hassas bir görev verilmiş kendisine. Bu bilgi Madame Sevigne’nin mektuplarıyla da doğrulanıyor. Ayrıca, XIV. Louis ile nişanlısı Marie Thérèse de Asturia’yı aramak için Faisans Adaları’na gittiğinde bizim ressam Velazquez’le de tanışmış...”

“Anladığıma göre tam bir soylu kişi. Dumas’nın kavga meraklısı kahramanından çok farklı birisi.”

Elimi kaldırarak Dumas'nın d'Artagnan'ının savunmasına geçtim.

“Görünüşe aldanmayın. Charles de Batz, namı diğer d'Artagnan, ömrünün sonuna kadar savaşmış. Flandre'da Turena'nın emrinde bulundu, 1657'de Gri Şövalyelerin Teğmenliği'ne terfi ettirilmiş, bu da bölük komutanlığı karşısı bir rütbe. On yıl sonra şövalye yüzbaşısı oldu ve Flandre'da süvari generalliği ile eşdeğerde bir görevle katıldı şavaşa.”

Corso'nun gözleri gözlüğünün camları ardında fıldır fıldırdı.

“Afedersiniz,” diyerek masanın üzerinden bana doğru eğildi, kalem hâlâ elinde duruyordu, yarım kalan bir tarih veya sözcüğü tamamlamak ister gibiydi. “Hangi yıla rastlıyor bu olay?”

“Generalliğe yükselmesi mi? 1667. Neden merakınızı çekti?”

Bir an alt dudağını ısırırken diş etleri göründü. Ama sadece bir an.

“Hiç,” dedi Corso, bunu söylerken yüzüne yeniden o anlaşılmaz anlatım geri gelmişti. “Aynı yıl Roma'da bir adamı yakmışlardı da. Tuhaf bir rastlantı,” dedi dalgın, boş gözlerle yüzüme bakarak. “Aristide Torchia adı size bir şey hatırlatıyor mu?”

Anımsamaya çalıştım, ama en ufak bir fikrim yoktu.

“Hayır, hiçbir fikrim yok,” diye yanıtladım. “Dumas'yla bir ilgisi mi var?”

Bir an durakladı ve düşündü.

“Hayır,” dedi sonunda, ama pek inanarak söylemiyordu bunu. “Sanmıyorum. Ama siz devam edin lütfen. Gerçek d'Artagnan'dan söz ediyordunuz, Flandre'da kalmıştık...”

“Demin de söylediğim gibi Maastrich'te öldü, adamlarının başında. Kahramanca bir ölüm: İngiliz ve Fransızların bulunduğu kesimi kuşatıyorlardı, safları yarmak çok tehlikeliydi. D'Artagnan müttefiklerine olan saygısını göstermek için en önde gitmek istemişti... Bir kurşun boyun kemiğini parçaladı.”

“Öyleyse hiçbir zaman mareşalliğe erişemedi.”

“Hayır. Bu sadece Alexandre Dumas’ın cömertliği. Cimri XIV. Louis’nin et ve kemikten d’Artagnan’dan esirgediği şanı, Dumas roman kahramanı d’Artagnan’a bağışlıyor... Bu konuda birkaç ilginç kitap biliyorum, isterseniz adlarını not alın. Bir tanesi Charles Samaran’ın: *D’Artagnan, Kral’ın Şövalyelerinin Yüzbaşısı, Bir Roman Kahramanının Gerçek Hayat Öyküsü*, 1912 yılında basılmış. Diğer *Gerçek d’Artagnan*, yazarı Montesquieu-Fezensac Dükü, gerçek d’Artagnan’ın soyundan gelen birisi. Sanırım bu kitap da 1963’de basılmış.”

Bu ayrıntılar her ne kadar Dumas’nın elyazmasıyla doğrudan ilişkili gibi görünmese de, Corso bütün anlattıklarımı dikkatle not alıyordu. Sanki bu bilgiler onun için bir ölüm kalım meselesiydi. Zaman zaman başını defterden kaldırıp, gözlüğünün ardından bana merakla bakıyordu. Bazen de dinlemiyormuş gibi başını eğiyor, derin düşüncelere dalıyordu. O sıralar *Anjou Şarabı*’yla ilgili tüm gelişmelerden en ince ayrıntılarına kadar haberdar olduğu halde *Dokuz Kapı*’nın daha ileride olayları ne yönde etkileyebileceğini kestirmekten acizdim dahası kitap avcısının aklının ucundan bile geçiremeyeceği ipuçları vardı elimde. Ama Corso, rasyonel bir kafa yapısına sahip olduğu halde o anda elinde olan bilgilerden yola çıkarak olaylar arasında korkunç ilişkiler kurmaya başlamıştı, ve deyim yerindeyse, olayların kaynağı olabilecek roman kahramanlarının kimler olduğunu keşfetmişti. Bütün bunlar biraz karmaşık gelebilir, ama o sıralar Corso’nun durumunun da hiç iç açıcı olmadığını unutmamalıyız. Bu açıklamalarım zamanlama olarak her ne kadar o vahim olaylar dizisi gerçekleşikten sonraya rastlasa da olayların en belirgin ve ortak niteliği olan kısır döngü, Escher’in resimlerini, Bach’ın şakalarını anımsamaya çalışın, bizi Corso’nun mantığının sınırlı çerçevesinde sürekli olarak başa dönmeye zorluyor. Bilmek ve susmak. Şike yapılsa bile kurallar olmazsa oyun da olmaz..

“Kabul,” dedi kitap avcısı, söylediğim kitapların adlarını not aldıktan sonra. “Bu birinci d’Artagnan, gerçek olan. Üçüncüsü Dumas’ın roman kahramanı. Yanılmıyorsam ikisi arasındaki ilişki Gatien de Courtilz’in bana geçen gün gösterdiğiniz kitabı: *M. d’Artagnan’ın Anıları*.”

“Haklısınız. Zincirin kayıp halkası diyebileceğimiz üçüncü d’Artagnan, aralarında en az tanınanı. Orta halli bir Gaskon, hem roman kahramanı hem gerçek, Dumas romanının kahramanını yaratırken en fazla ondan yararlanmış... Sandras’lı Gatien de Courtilz d’Artagnan’la aynı yıllarda yaşamış bir yazar. Gerçek d’Artagnan’ın yazına yakın kişiliğini sezmiş ve hemen kolları sıvamış. Bir buçuk yüzyıl sonra, Dumas Marsilya’ya yaptığı bir yolculukta bu kitabın varlığından haberdar oluyor. Kaldığı pansiyonun sahibesinin erkek kardeşi Belediye Kütüphanesi’nin müdürü. Söylenceye göre 1700’de basılmış olan kitabı Dumas’ya gösteren de bu adam. Dumas kitaptan yararlanabileceğini anlayınca kütüphaneden ödünç alıyor, bir daha da geri vermiyor.”

“Dumas’ın öncüsü Gatien de Courtilz hakkında ne biliyoruz?” diye sordu Corso.

“Epey bir şeyler. Çünkü polisin elinde kabarık bir suç dosyası var. 1644 veya 1647’de doğmuş, şövalyelik yapmış, *Royal-Etranger*’de borazancı olarak. *Royal-Etranger* o zamanların yabancılar lejyonu gibi bir şey... Sonra da Beaupre-Choiseul süvari bölüğünde yüzbaşı olmuş. D’Artagnan’ın öldüğü Hollanda savaşı bitince, orada kalmış ve kılıcı bırakıp kaleme sarılmış, biyografiler, tarihi öyküler, düzmece anılar yazmaya başlamış, Fransa Sarayı’nda yaşanan dedikodu ve tehlikeli ilişkileri yazılarına konu etmiş... Yazdıkları yüzünden başı belaya girmiş. *M. d’Artagnan’ın Anıları* umulmadık bir sükse yapmış: On yılda beş baskı. Ama ailesi ve yakınlarıyla ilgili bazı ayrıntıların öykülendirilmesi XIV. Louis’yi

kızdırmış. Fransa'ya dönüşünde yazdıkları Courtilz'e pahalıya mal olmuş, yakalanıp devlet adına Bastille'de konuk edilmiş. Hem de oldukça uzun bir süre, ölümünden biraz öncesine kadar."

Konuştuğlarımızla hiç ilgisi olmamakla beraber aktör, bir an duraklamamı fırsat bilerek, De Marquina'nın *Flandres'te Güneş Battı*'sından bir pasaj okumaya başladı. *Başımızda / yaralı bir yüzbaşı / acele ediyordu / son anları yaklaştı, çünkü. / Baylar, ne yüzbaşıydı ama / o gün başımızdaki yüzbaşı...* Ya da buna benzer bir şeyler işte. Hiç utanmadan, eli hâlâ gazeteci kadının bacağına, onun gözüne girmeye çalışıyordu. Diğerleri ise, özellikle de Emilia Forster diye imza atan yazar, gıpta ve hınç dolu bakışlarını aktörden yana çevirmişlerdi.

Corso, saygısızlık etmemek için bir an suskun kalıp sonra da sözü tekrar bana vermek için sordu:

"Dumas'nın d'Artagnan'ı Courtilz'e neler borçlu?"

"Pek çok şey. Her ne kadar *Yirmi Yıl Sonra*'da daha değişik kaynaklar kullanılmış olsa da *Üç Silahşorlar*'daki öyküleri ana hatlarıyla Courtilz'in kitabında bulabilirsiniz. Dumas bu kitaptaki olayları dehasıyla zenginleştiriyor, ama aslında anlattıklarının hepsi diğer kitapta var: d'Artagnan'ın babasının duaları, Treville'in mektubu, Courtilz'in metninde iki kardeş olan şövalyelerin düelloları... Milady bile orada. Ve d'Artagnan'la d'Artagnan iki su damlası kadar benziyorlar birbirlerine. Courtilz'in d'Artagnan'ı biraz daha hınzır, daha cimri ve az güvenilir. Yine de Dumas'nın d'Artagnan'ının ta kendisi."

Corso masaya doğru biraz daha eğildi.

"Daha önce Rochefort'un d'Artagnan ve arkadaşlarının öyküsündeki kötü adam olduğunu söylemişsiniz... Ama Rochefort sadece bir emir kulu."

“Doğru. Richelieu Kardinali olan Ekselans Armand-Jean du Plessis’in paralı...”

“Kahpe herif,” dedi Corso.

“Vurun kahpeye!” diye aktör bir kez daha söze karıştı, yeni yeni pasajlar okumaya istekliydi. O tefrika gibi akşamüstü sohbetinden etkilenen öğrencilerden kimisi harıl harıl not alıyor, kimisi de gözlerini açmış dikkatle dinliyordu. Sadece yeşil gözlü kız, hiç ses etmeden, sanki bir rastlantı eseri oradaymış gibi, bir kenarda oturuyordu.

“Dumas için,” diye devam ettim, yeniden söz alarak, “en azından *Silahşorlar* dizisinin ilk bölümlerinde, Richelieu romantik ve esrarengiz macera romanlarının vazgeçilmez kişilerinden biriydi: Karanlıkta kalan güçlü düşman, Kötülük’ün somut örneği. Gerçek hayatta, Richelieu Fransa için önemli bir tarihi kişilik, *Silahşorlar*’daysa ancak yirmi yıl sonra hakkı veriliyor. Böylece kurnaz Dumas romanına zarar vermeden gerçeğe buluşuyor. Yeni bir alçak buluyor: Mazarin. Dumas, her ne kadar, Richelieu’nun ölümünün ardından D’Artagnan ve arkadaşlarının ağzından eski düşmanını yüceltse de, bu düzeltmenin hiçbir ahlaki değeri yok. Dumas için kolay bir pişmanlık gösterisi... Çünkü, birinci ciltte, Buckingham’ın öldürülmesi ve Avusturyalı Anne’ın mahvedilmesini planlarken, veya kötü kalpli Milady’e sınırsız yetki verirken, Kardinal kötü adam rolünü başarıyla gerçekleştiriyor. Lagardere için Gonzaque Prensi ne ise, D’Artagnan için de Ekselansları aynı şey ya da profesör Moriarty ile Sherlock Holmes’un ilişkisinde olduğu gibi. Gizli ve şeytani bir kişilik...”

Corso sözümü kesmek için bir atılım yaptı. Bu hareketi tuhafıma gitmişti, çünkü epeydir onun reaksiyonlarını kestirebiliyor, genelde karşısındakini, sözünü kesmeden, sonuna kadar dinlediğini artık iyice biliyordum.

“İki keredir *şeytani* sözcüğünü kullanıyorsunuz,” dedi notlarına bakarak. “İki keresinde de Richelieu’den söz ediyordunuz... Kardinal’in kara büyüye düşkünlüğü var mıydı?”

Bu sözler ortalıkta tuhaf bir hava estirdi. Genç kız Corso’ya merakla bakmaya başlamıştı, Corso ise bana bakıyordu, ben de kıza. Bu garip üçgenden habersiz, Corso yanıtlamı bekliyordu.

“Richelieu’nün birçok şeye merakı vardı,” diye açıkladım. “Fransa’yı güçlü bir devlet yapmaya çalışmaktan başka resim, halı, porselen ve heykel koleksiyonlarına ayıracak zaman da buluyordu. Ayrıca hatırı sayılır bir kitapseverdi. Kitaplarını düve derisi ve kırmızı marokenla kaplardı...”

“Ve üzerinde üç köşesi hayvan başıyla süslü gümüş arması...” diye sabırsızlanarak sözümü kesti Corso, bu ayrıntılar onun için önemli değildi ve uzun uzun anlattıklarımı dinlemek istemiyordu. “Çok tanınmış bir Richelieu kataloğu var.”

“Bu kataloğa kitapların tamamı alınmamış ama, çünkü koleksiyon olduğu gibi muhafaza edilememiş. Kitaplarının bir kısmı bugün Fransız Milli Kütüphanesi’nde, bir bölümü de Mazarine ve Sorbonne’da. Birçokları ise özel koleksiyoncuların elinde. İbrance, Asurca elyazmaları ve çok değerli matematik, tıp, hukuk ve tarih kitapları varmış. Sorunuzda haklısınız, kitaplarının arasında müneccimlik ve cincilikten tutun da kara büyüye kadar falcılıkla ilgili yapıtların bulunması, araştırmacıları bir hayli şaşırtmış.”

Corso gözlerini gözlerimden ayırmadan yutkundu. Dikkat kesilmişti ve yay gibi gerilmişti.

“Bu kitaplardan herhangi birinin adını biliyor musunuz?”

Başımın hayır işareti yaptım, yanıtlamadan önce. Israrı beni rahatsız etmişti. Kız hâlâ konuşmalarımızı dikkatle dinliyordu ama artık ilgi odağı ben değildim.

“Benim bir tefrika kahramanı olarak Richelieu hakkındaki bildiklerim,” dedim, özür diler gibi, “o kadar derinlere inmiyor.”

“Peki Dumas? Onun bu konulara merakı var mıydı?” diye sordu bu kez de Corso.

Bu soruya yanıtlım kesin oldu:

“Hayır. Dumas hayatın tadını çıkaran bir insandı. Tanıdıkları sevinse de utansa da bütün yaptıkları ayan beyan ortadaydı. Bazı batıl inançları vardı gerçi: Nazara inanırdı, saatinin zincirine nazar boncuğu takar, Madame Desbarolles’e dualar okuturdu, ama onu gizli saklı kara büyü yaparken gözümün önüne getiremiyorum. Mason bile değildi, *XIV. Louis ve Yüzyılı* adı yapıtında bunu açıkça itiraf eder... Çok borcu vardı, yayımcıları ve borçlandığı kimseler zamanını iyi kullanması için onu sıkıştırıyorlardı. Belki de bir ara masonlukla ilgilenmiş olabilir, romanlarında kullanabilmek için. Ama hiçbir zaman onlara katılmamıştı. Elimdeki bilgilerden çıkar-
dığım sonuçlara göre *Joseph Balsam ve Les Mohicans de Paris*’de betimlediği mason gelenekleri, doğrudan doğruya Clavel’in *Frank-masonluğun İlginç Tarihçesinden* alıntı.”

“Ya Adah Menken?”

Corso’ya gerçekten saygı duyarak baktım. Böyle bir soruyu ancak Dumas’ı çok iyi tanıyan biri sorabilirdi.

“Onun durumu farklı. Adah-Isaacs Menken. Dumas’ın son sevgilisi, Kuzey Amerikalı bir aktrist. Dumas 1867 sergisinde *Bozkır Korsanları*’nın bir gösterisine gidiyor. Sahnede dört nala gelen bir atı gaspeden genç ve güzel bir kız dikkatini çekiyor. Tiyatrodan çıkarken, genç kız gayet teklifsiz, romancının boynuna sarılıp bütün romanlarını okuduğunu, isterse hemen onunla yatmaya hazır olduğunu söylüyor. Aslında Dumas’ın bir kadına tutulması için bu kadarı bile gerekmezdi. Tabii kadının davetine memnuniyetle

uyuyor. O sıralar genç kadının, bir milyonerin karısı, bir kralın sevgilisi olduğu, bilmem nerede kendisine generallik rütbesi verilmiş olduğu söylentileri dolaşıyor etrafta... Ama aslında Portekiz asıllı, Amerika'da dünyaya gelmiş bir Yahudi ve serseri boksör karışımı garip bir adamın metresi. Dumas ve genç kadın skandallara neden olan bir ilişki kuruyorlar. Menken açık saçık giysilerle fotoğraf çek-tirmekten hoşlanırmış ve Dumas'nın Paris'teki son ikametgâhı olan Malesherbes Sokağı 107 numaraya sık sık uğradığı söyleniyor. Bir kaza geçirip attan düşüyor ve otuz üç yaşında karınzarı patlamasın-dan ölüyor.”

“Kara büyüye merakı var mıymış?”

“Öyle olduğu söylenir. Tuhaf ayinlerden, üzerine uzun giysi-ler giyip tütsüler yakarak karanlıkların efendisine armağanlar ver-mekten hoşlanırmış... O zamanlar bu tür tavırlar şeytan çarpması diye yorumlansa da bugün artık pornografik olarak tanımlayabi-liriz. Eminim ki ihtiyar Dumas bu söylentilerin bir tanesine bile inanmamıştır ama sahnelenen oyundan oldukça hoşlanmış olduğu kesin. Menken şeytan çarptığında, herhalde yatakta bir hayli ateşli olurdu.”

Masada bir kahkaha koptu. Ben bile kendi esprime hafifçe gü-lümsedim, ama genç kız ve Corso ciddiyetlerini bozmadılar. Kızın açık renk gözleri dalgın ve düşünceli bakıyordu, kitap avcısı ise yavaşça başını sallıyordu, ama sanki dinlemiyormuş, oradan çok uzaklardaymış gibi bir havası vardı. Pencereden caddeye bakıyor, sessizce kayıp giden ve gözlüğünün camlarında parıldayan farların ışığında bulamadığı bir sözcük arıyordu sanki. Aradığı bu sözcük, anlattığım bölük pörçük öyküleri, geçmiş zamanın karanlık sula-rında yüzen kuru ve ölü yapraklarla bütünleştirerek tek bir öyküye dönüştürecek sihirli anahtardı.

Hikâyenin bu aşamasında, neredeyse “her şeye kadir” öykücü rolünü bir yana bırakarak ikinci plana geçsem iyi olacak. Böylece, kitap avcısının sonradan anlattıklarını da dikkate alarak, trajik olayların daha sonraki gelişmelerini düzenli bir şekilde sıralayabilirim. Hikâyemize, Corso’nun evine dönüp kapıcıyla karşılaştığı andan başlayarak devam edelim: Kapıcı apartmanın girişini süpürmeyi bitirmiş, bodrumda duran çöp varillerini dışarı çıkarmıştı. Odasının kapısını kapatmaya hazırlanırken Corso’yu gördü.

“Öğleden sonra televizyonunuzu tamir etmeye geldiler,” dedi.

Corso yeterince polisiye roman okumuş, bir sürü polisiye filmler görmüş olduğu için bunun ne anlama geldiğini anlamakta güçlük çekmedi. Ona şaşkınlıkla bakan kapıcının karşısında gülmesini tutamadı.

“Epey bir zamandır televizyonum yok...”

Kapıcı bin bir dereden su getirerek özür dilemeye kalktıysa da Corso fazla oralı olmadı. Her şey olağanüstü keyifli bir şekilde önceden kestirilebilir bir hal almaya başlamıştı.. Madem ki söz konusu olan bir macera romanı yazmaktı, payına düşen rolü kendi seçmeliydi: Akıllı ve eleştirici bir okuru oynamalıydı, binlerinin ona yamamak istedikleri gibi zavallı bir kahraman rolünü değil. Zaten başka seçeneği de yoktu. Şüpheli ve çabuk heyecana kapılmayan bir yapısı vardı. Onu kolay kolay terletemeyecekler, ağzından *kader* sözcüğünü çıkartamayacaklardı.

“Kötü bir şey yapmamışımdır umarım, Bay Corso,” dedi kapıcı.

“Yok canım. Tamirci esmerdi, değil mi? Bıyıklı ve yüzünde yara izi olan bir adamdı.”

“Ta kendisi.”

“Üzülmeysin. Şakacı bir arkadaşım.”

Kapıcı rahat bir nefes alarak, “Üstümden koca bir yük kalktı,” dedi.

Corso *Dokuz Kapı* ve elyazması için endişelenmedi. Torbasında taşımadığı zamanlar Makarova’nın barında bıraktırdı bu tür değerli eşyalarını. Bu tür şeyleri saklamak için dünyanın en güvenilir yeri orasıydı. Merdivenleri, bundan sonraki sahneyi gözünün önüne getirmeye çalışarak, sakın sakın çıktı. Bu aşamada daha nitelikli bir okur düzeyine erişmişti ve artık fazlaca beylik bir sahne canlandırmak ona yakışmazdı. Yine de kapıyı açınca rahatladı. Yere savrulmuş kâğıtlar, ters çevirilmiş çekmeceler filan yoktu, ne de çakı darbeleriyle paramparça edilmiş koltuklar. Her şey o gün öğlen, evden çıkarken bıraktığı gibi duruyordu.

Çalışma masasının yanına kadar gitti. Hatırladığı kadarıyla disket kutuları, kâğıtlar ve diğer belgeler de yerli yerindeydi. Yüzünde yara izi olan adam, Rochefort ya da her kimse, becerikli birine benziyordu ama her şeyin bir sınırı vardı. Bilgisayarı çalıştırınca Corso’nun yüzü sevinçle parladı. Kazanmıştı:

DAGMAR PC 555 K (SI) ELECRONIC PLC SON KULLANMA 19:35 / PRŞ / 3 / 21

A > ECHO OFF

A>

Ekran, bilgisayarın son olarak o gün saat 19:35’te kullanılmış olduğunu gösteriyordu. Oysa Corso son yirmi dört saat içinde bilgisayara dokunmamıştı. Yüzünde yara olan adam kapıcıyı aldatarak içeri girdiğinde, yani 19:35’te, Corso bizimle kahvedeydi.

İlk anda fark edemediği başka bir şey daha vardı, telefonun yanında. Bir raslantı olamazdı, esrarengiz ziyaretçinin dikkatsizliği ise hiç değildi. Küllükte kendi izmaritlerinden başka, kısa bir süre önce söndürülmüş, bir izmarit daha vardı. Yarı içilmiş, markası üzerinde

duran bir Havana purosunu. Puroyu parmaklarının ucuyla aldı ve bir süre ne düşüneceğini bilemeden durakladı. Anlamını sökmeye başlayınca köşeye sıkıştırılmış bir kurt edasıyla köpek dişlerini göstererek sırttı.

Puro Monte Kristo markaydı, tabii ki.

Birisi Flavio La Ponte'nin evini de ziyaret etmişti. Onun ziyaretçisi bir muslukçuydu.

“Bana hiç de komik gelmiyor diyerek selamladı Corso’yu La Ponte. Makarova’nın kadehini doldurmasını bekledi ve selofan kâğıdından küçük bir zarf içinde getirdiklerini tezgâhın üzerine boşalttı. Corso’nun küllükte bulunduğu yarı içilmiş puro ile aynı marka bir puro izmariti daha.”

“Edmond Dantes tekrar hücumda,” diye yapıştırdı Corso.

La Ponte olayın romanımsı havasını paylaşmıyordu.

“Pahalı purolar içiyor, itoğluit!” Elleri titriyordu, sarı sakalından birkaç damla cin damladı. “Yatağımın yanındaki komodinin üstünde buldum.”

Corso, La Ponte’nin endişeli haline aldırmadan dalga geçmeye devam etli.

“Sakin ol Flavio. Yiğitlik öldü mü?” dedi elini omzuna koyarak. “Nantucket’li Zıpkıncıların Kardeşliği’ni hatırlasana...”

Kitapçı surat asarak omuz silkti.

“Bir zamanlar yiğitliğine yiğittim. Ama sekiz yaşına gelip de hayatta kalmanın önemini anlayana kadar sürdü yiğitliğim. O gün bugündür de daha yumuşak başlı biri oldum.”

Corso içkisini yudumlarken Shakespeare’den pasajlar okudu. Korkak bin kere ölür, cesur ... Ama La Ponte, Shakespeare’le filan avutulacak tiplerden değildi. En azından o pasajlarla.

“Aslında korkmuyorum,” dedi, başı öne eğik ve dalgın bir halde. “Beni endişelendiren bir şeyler kaybetmek... Paramı, olağanüstü seks gücümü. Hayatımı...”

Gerekçeler geçerliydi ve Corso bu tür olasılıkların gerçekten insanı endişelendireceğini kabul etmek zorunda kaldı sonunda. Kitapçı başka işaretler olduğunu da ekledi sözlerine: Dumas’ın elyazmasını ne pahasına olursa olsun almak isteyen esrarengiz birileri, gece yarısı esrarengiz telefonlar...

Corso birden ilgilenerek olduğu yerde doğruldu.

“Gece yarısı telefon mu ediyorlar?”

“Evet, ama hiçbir şey söylemiyorlar. Bir süre öylece bekleyip sonra telefonu kapatıyorlar.”

Kitapçı sıkıntılarını anlatırken, Corso birkaç dakika önce geri aldığı torbasını yokladı eliyle. Bütün gün barın arkasında, şişeler ve kutular arasında saklamıştı Makarova torbayı.

“Ne yapmalıyım bilmiyorum,” diye bitirdi sözlerini La Ponte, trajik bir surat takınarak.

“Elyazmasını sat ve kurtul. İşler sarpa sarmaya başladı.”

Kitapçı hayır anlamında başını salladı, bir duble cin daha istedi.

“Enrique Taillefer’e o elyazmasını açık artırmada satacağıma dair söz verdim.”

“Taillefer öldü. Sen zaten hayatta verdiğin hangi sözü tuttun ki.”

La Ponte üzgün, sanki bunu hatırlatmana gerek yok der gibi, başını salladı. Sonra da birden aklına hoş bir şey gelmiş gibi yüzü aydınlandı, gözlerinde şaşkın bir ifade belirdi. Gülümsemek için kendini biraz zorluyordu.

“Az kalsın unutuyordum! Bil bakalım kim telefon etti?”

“Milady.”

“Biraz daha gayret, bilecektin: Liana Taillefer.”

Corso arkadaşına, birden üzerine sonsuz bir yorgunluk çökmüş gibi baktı. Sonra da cin bardağını aldı ve nefes almadan, bir dikişte boşalttı bardağı.

“Biliyor musun, Flavio?” dedi, elinin tersiyle ağzını kurulayarak. “Bazen bu romanı daha önce okumuşum gibi geliyor bana.”

La Ponte alnını kırıştırdı.

“*Anjou Şarabı*’nı geri almak istiyor,” dedi. “Olduğu gibi, gerçekliğini filan kanıtlamadan...kendinden pek emin değilmiş gibi bir hali vardı, içkisiyle dudaklarını ıslattı ve gülümser gibi yaptı. “Sana tuhaf gelmedi mi kadının bu ilgisi?”

“Sen ne dedin?” diye sordu Corso.

Kitapçı kaşlarını kaldırdı.

“Ne diyeceğim, benim yapabileceğim bir şey olmadığım, elyazmasının sende olduğunu ve bir kontrat imzalamış olduğumuzu.”

“Yalan söyledin demek... Kontrat filan imzalamadık.”

“Tabii yalan. Ama işler karışırsa senin üstüne atarım. Tabii bu davetini kabul etmeme engel değil: Dul hanımefendiyle bir akşam başbaşa yemek yiyeceğiz. İş yemeği. Bu meseleyi konuşmak için. Gördüğün gibi, bendeniz hızlı zıpkıncı.”

“Zıpkıncı mıpkıncı değilsin. Pis piçin birisin, hain.”

“Evet, İngiltere beni böyle yaptı, sidikli Graham Green’in diyeceği gibi. Okulda benim adımla *Ben yap-ma-dım*’a çıkarmışlardı. Matematikten nasıl geçtiğimi sana anlatmadım mı?” Tekrar kaşlarını kaldırdı, o günleri özlemle anar gibi. “Doğuştan jurnalciyim arkadaş, ben.”

“Öyleyse Liana Taillefer’e dikkat et.”

“Neden?” La Ponte bardaki aynada kendine bakıyordu. Kösnül bir yüz hareketi yaptı. “Kocasına tefrika götürdüğüm zamanlardan beri beğenirim o ablayı. Çok klas bir kadın.”

“Evet,” diye tasdik etti Corso. “Klasına diyecek yok!”

“Bana baksana, sen bu kadından neden hoşlanmadın, anlamıyorum. Ne güzel kadın işte.”

“Ortada bir bit yeniği var.”

“Bitlere bayılırım. Hele sarışın güzellerin başına yerleşmişlerse.”

Corso kravatının düğümüyle oynadı.

“Beni dinle sersem herif. Polisiye romanlarda hep yakın arkadaşlar ölür. Şimdi anlıyor musun espriyi? Bu bir polisiye roman ve sen de benim arkadaşımsın.” Corso bu mantığı pekiştiren bir yüz işareti yaptı. “Yani namlunun ucundasın.”

Dul kadını aklından çıkaramayan La Ponte korkmamakta inat ediyordu.

“Bir dakika. Ben şimdiye kadar hiç tongaya bastım mı? Üstelik neremden vurulmak istediğimi de söyledim sana: Omzumdan.”

“Şaka yapmıyorum. Taillefer öldü.”

“İntihar etli.”

“Kim bilir?... Başkaları da ölebilir.”

“Sen öl, öyleyse. Oyunbozan. Pis pezevenk.”

Gecenin kalan bölümü aynı konu üzerine çeşitlemelerle geçti. Birkaç kadeh daha içip Corso Portekiz’e gidince telefonlaşmak üzere ayrıldılar. La Ponte korka korka, içkilerin parasını ödemedен gitti ama Rochefort’un izmaritini armağan olarak bırakmıştı. Böylece, demişti, iki izmarit birbirlerine eşlik ederler.

VI. DÜZMECE KİTAPLAR VE ARAYA SOKULAN SAYFALAR ÜZERİNE

*Rastlantı mı? Hay Allah!
Bırakın da güleyim. Böylesi açıklamalarla
ancak aptalları kandırabilirsiniz.
Michél Zevaco, Pardayanlar*

CENİZA KARDEŞLER CİLT VE KİTAP RESTORASYONU

Tahta levha camları tozdan görünmeyen bir pencereye asılmıştı. Kırık dökük, her tarafı çatlaklarla dolu, güneş ve rutubetten rengi solmuş bir levha. Ceniza kardeşlerin atölyesi Madrid'in loş ve harap sokaklarından birinde, dört katlı eski bir binanın bodrumundaydı.

Lucas Corso iki kere zile bastı ama yanıt alamadı. Saatine baktı ve duvara yaslanarak beklemeye karar verdi. Pedro ve Pablo Ceniza'nın alışkanlıklarını iyi bilirdi. O saatte, birkaç sokak ötede, *La Taurina* adlı barda tezgâha dayanmış, kitapları ve boğa güreşlerini konuşarak yarım şişe şarabı deviriyor olmalıydılar. İkisi de bekâr, ayyaş ve aksiydiler ve hiç birbirlerinden ayrılmazlardı.

On dakika sonra yan yana sokağın öbür ucunda belirdiler. Gri iş önlükleri, ömür boyu baskı tezgâhına ve mengenelere eğilmekten kamburlaşmış ince kemikli gövdeleri üstlerinde birer kefen gibi du-

ruyordu. İki de daha elli yaşını doldurmamıştı ama içine çökmüş yanaklarına, ince zanaatları uğruna harcadıkları elleri ve gözlerine, sık sık kullanmak zorunda kaldıkları parşömen kâğıtlarının beyazlığı sanki tenlerine vurmuştu, uçuk benizlerine. Bakarak en az on yaş fazlasını verebilirdiniz. Birbirlerine çok benziyorlardı: Aynı kocaman burun, ayırmadan arkaya doğru taranmış seyrek saçlar, kafaya yapışık kulaklar. Tek farklı yanları boyları ve konuşmalarıydı: Pablo, küçük kardeş, Pedro'dan daha uzun boylu ve daha sessizdi. Yılların tiryakisi Pedro, ağabey, konuşurken sık sık öksürürdü ve sigaraların birini söndürüp birini yakarken elleri titrerdi.

“Sizi tekrar görmek ne güzel, Bay Corso. Ne zamandır uğramıyordunuz.”

Kullanmaktan aşınmış tahta merdivenleri, Corso önde onlar arkada indiler. Kapı gıcırdayarak açıldı ve elektrik düğmesine basar basmaz alacakaranlık atölye birden aydınlanıverdi. İçerde, ön planda, çinko ile kaplanmış, üzeri aletler; kimisi dikilmiş, kimisi zamklanmış kitap desteleri, boyalı deriler, zamk şişeleri, demir köşelikler ve daha bir sürü aletlerle dolu bir masa ve yanında kitapları sıkıştırmak için kullanılan eski bir mengene duruyordu. Her taraf kitap doluydu: Üst üste konmuş maroken, kumlu deri ya da vidalayla ciltlenmiş kitaplar, yerlerine gönderilmek üzere paketlenmiş kitaplar, ciltleri tamamlanmamış rustik kapaklı kitaplar... Bank ve raflardaki güve ve rutubetten harap olmuş eski kitaplar da yenilenmeyi bekliyordu. Havada kâğıt, zamk ve deri karışımı keskin bir koku vardı. Corso memnun burun deliklerini açtı. Sonra kitabı bez torbasından çıkarıp masanın üstüne koydu.

“Bu kitap hakkında fikrinizi almak istiyorum,” dedi.

Böyle bir iş için ilk gelişi değildi. Pedro ve Pablo Ceniza çekingen, yavaşça masaya yaklaştılar. Her zaman olduğu gibi ilk konuşan ağabey oldu.

“*Dokuz Kapı...*” dedi, kitabı yerinden oynatmadan sıska, nikotinden sararmış parmakları sanki canlı bir deriyi okşuyormuş gibi dokunuyordu. “Çok güzel ve nadir bir kitap.”

Pedro’nun gözleri, bir farenin kül rengi gözlerini andırıyordu. Önlüğü, saçları, gözleri ve soyadı gibi. Kitaba ağzı sulanarak bakıyordu.

“Daha önce görmüş müydünüz?”

“Evet. Bir yıl kadar oluyor. Claymore bizden Gualterio Terral’in kütüphanesindeki yirmi kitabı onarmamızı istemişti.”

“Size geldiğinde ne durumdaydı?”

“Mükemmel. Bay Terral kitaplarını çok iyi korurdu. Hemen hemen bütün kitaplar iyi durumdaydı, yalnız bir Teixeira bizi biraz uğraştırdı. Diğerlerini, bu da dahil olmak üzere, yalnızca biraz temizlemek gerekti, o kadar.”

“Bu kitap sahte,” dedi Corso, durup dururken. “En azından öyle olduğunu söylüyorlar.”

İki kardeş birbirlerine baktılar.

“Sahte, sahte...” diye fısıldadı ağabey, keyfi kaçmış gibi. “Kitaplardan söz ederken fazla hafife alınarak kullanılan bir sözcük.”

“Çok fazla hafife alınarak...” diye tekrarladı diğeri, bir yankı gibi.

“Siz bile, Bay Corso, bizi şaşırttınız. Sahte bir kitap yapmak kârlı bir iş değil, kazanılacak kârın çok üstünde emek harcamak gerektirir. İyi yapılmış sahtelerden söz ediyorum tabii, rastgele birine satmak için yapılan uyduruk kopyalardan değil.”

Corso özür diler gibi bir ifade takındı.

“Bütün kitap sahte demedim. Yalnız içindeki bazı şeyler sahte. Bazı sayfaları eksik olan bir nüsha, diğerlerindeki orijinallere bakılarak tamamlanmış olabilir örneğin...”

“Tabii. Bunun için de işin püf noktasını bilmek gerek. Ama bir kitabı fotokopi veya tıpkıbasımla tamamlamakla...” Gözlerini Corso’dan ayırmadan kardeşine döndü. “Sen anlat Pablo,” dedi.

“İşin kurallarına uyarak tamamlamak aynı şey değil,” diye tamamladı Ceniza kardeşlerin küçüğü.

Corso suça ortaklık eder gibi havucu paylaşan tavşan edasıyla dudak büktü.

“Bu nüsha da dediğiniz gibi olabilir.”

“Öyle olduğunu kim söylüyor?”

“Sahibi. Ve rastgele biri de değil.”

Pedro Ceniza sıska omuzlarını silkti ve içtiği sigaranın ateşiyle bir yenisini yaktı. Yeni sigaradan ilk nefesi çeker çekmez kuru bir öksürük tuttu, ama hiç aldırmadan içmeye devam etti.

“Gerçek bir nüsha ile karşılaştırma fırsatınız oldu mu?”

“Hayır ama yakında olacak. Bunun için de önce sizin fikrinizi almak istedim.”

“Çok değerli bir kitap. Bizim uğraşımız bilim değil,” bir kez daha kardeşine döndü. “Öyle değil mi, Pablo?”

“Bizimki bir zanaat,” dedi Pablo.

“Duydunuz. Sizi düş kırıklığına uğratmak istemeyiz.”

“Uğratmazsınız. Sizler gibi *Speculum Vitae*’nin sahtesini üretebilen, hem de bilinen tek nüshasından, bunu Avrupa’nın en iyi kataloğunda gerçek diye göstermeyi başaranlar önlerine konan bir kitap sahte mi yoksa gerçek mi bilir.”

İkisi birden, acı acı gülümsediler. Edi ile Būdū diye aklından geçirdi Corso. Siyam kedileri gibi, okşandıklarında hemen mır mır mırılıyorlar.

“Bu işte parmağımız olduğu hiçbir zaman saptanamadı,” dedi sonunda, Pedro Ceniza. Yan gözle kitaba bakarak ellerini oğuşturuyordu.

“Hiçbir zaman,” diye tekrarladı kardeşi, hüzünle. İkisi de hapse girmek pahasına da olsa, emeklerinin kamuoyunca tanınmamış olmasından üzgün görünüyorlardı.

“Doğru söylüyorsunuz,” diye onayladı Corso. “Söylentiye göre Marius Michel’in mozaik ciltle kapladığı ve Manoukian’ın katalogunda yer alan Chaucer olayında da delil bulunamamıştı. Ne de Baron Bielke’nin, tarafınızdan tamamlanan *Bible Polygotte*’unun üç sayfası. Öyle mükemmel yapılmıştı ki bu iş, uzmanlar bugün bile gerçekliğini tartışmaktan kaçınıyorlar...”

Pedro Ceniza sararmış, çok uzun tırnaklı elini havaya kaldırdı.

“Önce birkaç noktaya açıklık getirmeliyiz, Bay Corso. Para kazanmak için kitap kopyaları üretmek bir şey, sanat aşkı ile yaratmak, daha doğrusu yeniden yaratmak ve sırf bu yaratıcılığın verdiği zevk için çalışmaksa bambaşka bir şey... Ciltçi kurnazca göz kırparak gülümsedi. Küçük, fare gözüne benzeyen gözleri *Dokuz Kapı*’ya takıldı ve bir kez daha parıldadı. “Biraz evvel iyi olarak nitelediğiniz çalışmalara katıldığımızı anımsamıyorum, eminim kardeşim de anımsamıyordur.”

“Mükemmel demiştim,” dedi Corso.

“Öyle mi demiştiniz? Fark etmez.” Ağızlığını dudaklarına götürdü, sigarasından derin bir nefes çekerken yanakları içine çöküyordu. “Bu işi yapan kim ya da kimler olursa olsun, yaptığı veya yaptıklarını zevkle, manen tatmin olmak için yapmışlardır ki bunun da karşılığı para olamaz. Bundan emin olabilirsiniz...”

“*Sine pecunia*,” diye ilave etti kardeşi.

Pedro Ceniza sigaranın dumanını burnundan ve dudaklarının arasından üflüyordu, biraz manidar bir bakışla. Ve sözlerine devam etti:

“Örneğin *Speculum*’u ele alalım, hani şu Sorbon’un gerçek diye satın aldığı. Sizin sahte kitap yapımcıları dedikleriniz sadece kâğıt, dizim, baskı ve cilt için elde edecekleri kârın en az beş katını harcamışlardır bu iş için. Birçok kimse bunu anlayamaz... Velasquez’in dehasına sahip olan ve onun eserlerini aynen yapabilen bir ressam için önemli olan nedir? Para kazanmak mı, yoksa yaptığı resmi Prado Müzesi’nde, *Nedimeler* ve *La Fragua de Vulcano*’ların arasında görmek mi?”

Corso aynı fikirde olduğunu belirtmekte hiçbir sakınca görmedi. Sekiz yıl boyunca Ceniza Kardeşler’in *Speculum*’u Paris Üniversitesi kütüphanesinde, en değerli kitaplar arasında durmuştu. Sahte olduğu uzmanlar sayesinde değil de bir rastlantının sonucu meydana çıkmıştı. Dili uzun bir aracı yüzünden.

“Polis hâlâ rahatsız ediyor mu?”

“Çok az. Hatırlarsanız, olay satın alan ve aracılar arasında, Fransa’da patlak vermişti. Adımızdan söz ediliyordu ama hiçbir zaman ispat edilemedi. Pedro Ceniza yine bıyık altından gülüyordu, delil yetersizliğine üzülerken. Polisle iyi ilişkiler içindeyiz, bazen kitap kontrolü yapacakları zaman fikrimizi almaya bile geliyorlar Dumanları tüten sigarasıyla kardeşini işaret etti. “Kütüphane damgalarını silmede, iye damgaları ve ex-librisleri yok etmede Pablo’nun üzerine yoktur. Bazen bu işleri tersine yapmasını isteyenler de olur. Biliyorsunuz: Yaşa ve bırak yaşasın.”

“Peki, *Dokuz Kapı* hakkında ne düşünüyorsunuz?”

Kardeşlerin büyüğü bir kardeşine bir kitaba baktı ve başını salladı.

“Üzerinde çalıştığımızda dikkatimizi çeken bir şey olmadı. Kâğıtlar ve mürekkep, kitap basıldığı tarihlerde kullanılan kâğıt ve

mürekkeplerin aynı. Üstünkörü bakılsa bile bu gibi ayrıntılar gözden kaçmaz.”

“Bizim gözümüzden kaçmaz,” diye düzeltti Pablo.

“Peki, şimdi?”

Pedro Ceniza iyice küçülen sigarasını parmak uçlarıyla tutarak son bir nefes daha çekti ve sonra yere attı. Sigara ayakları arasında kendi kendine yanmaya devam etti bir süre. Yerdeki muşambada bir sürü yanık izi vardı.

“XVII. yüzyıl Venedik yapımı cilt de iyi durumda...” Kardeşler kitabın üstüne eğilmişlerdi, ama yalnız ağabey dokunuyordu uzun ve beyaz parmaklarıyla. Bu görünüşleriyle cesedi samanla nasıl dolduracaklarını inceleyen iki mummyacıyı andırıyorlardı. “Kaplama da kullanılan deri siyah maroken, üzerinde yaldızlı çiçek süslemeleri var...”

“Venedik stili olarak biraz fazla ağırbaşlı,” diye fikir yürüttü Pablo Ceniza.

Ağabey yeni bir öksürük nöbetiyle aynı düşüncayı paylaştığını belirtti.

“Kapağı yapan usta veya ustalar kitabın içeriğine uyma gereği duymuş olmalı...” dedi ve Corso’ya baktı. “Kapakların içini incelediniz mi? XVI. ve XVII. yüzyıllarda yapılan ciltler, kullanılan deriye göre farklı olabilir. O devirde kapakların sertliği birbirine yapıştırılıp preslenmiş kâğıtlarla elde edilirdi. Bazen ciltlenen kitabın müsveddeleri veya eski nüshalarının sayfaları kullanılırdı... Bazen de kapak içlerinde öyle sayfalar bulunuyor ki ciltlenen kitaptan çok daha değerli olabiliyorlar.” Masanın üzerinde duran kâğıtları işaret etti. “Şurada bir örnek var. Anlatsana, Pablo.”

“Hiçbir değeri olmayan bazı XVI. yüzyıl bildirilerinin cilt kapaklarının içinde,” dedi küçük kardeş, sanki cansız kâğıtlardan değil de pornografi dergilerinden söz ediyormuş gibi çapkın çapkın

gölümsüyordu. “1483’te Haçlı Seferleri sırasında Papalık mühürüyle gönderilen emirler...”

Pedro Ceniza *Dokuz Kapı*’yı dikkatle incelemeye devam ediyordu.

“Ciltte bir anormallik görünmüyor,” dedi. “Her şey yerli yerinde. İlginç bir kitap. Öyle değil mi? Sırtta beş şiraze, kapakta kitabın ismi yok ve o esrarengiz beşgen... Torchia, Venedik 1666. Belki de kendi ciltlemiştir. Çok güzel bir cilt.”

“Kâğıt hakkında ne düşünüyorsunuz?”

“Tam da sizin sorabileceğiniz bir soru, Bay Corso.” Ciltçi ıslatmak ister gibi dilini dudaklarında gezdirdi. Sonra kitabın kenarını tutarak başparmağı ile sayfaları hızla çevirdi. Bütün dikkatini toplayarak çıkan sesi dinledi, tıpkı Corso’nun Varo Borja’nın evinde yaptığı gibi. “Çok kaliteli bir kâğıt. Bugün kullanılanlarla asla kıyaslanamaz... Şimdilerde basılan kitapların ortalama yaşam süresini biliyor musunuz? Sen söyle Pablo.”

“Yetmiş yıl,” diye homurdandı Pablo kızgın kızgın, sanki suç Corso’nunmuş gibi. “Topu topu yetmiş zavallı yıl.”

Ağabey masanın üzerindeki aletleri karıştırıyordu. Sonunda eline bir büyüteç aldı ve kitaba iyice yaklaştı.

“Yüzyıl sonra,” diye alçak sesle, bir gözünü kapayıp kâğıdı iyice incelemek için, sayfayı ışığa doğru tuttu, “bugün kitapçılarda olan kitapların hepsi yok olacak. Ama iki yüzyıl veya beş yüzyıl önce basılmış bu kitaplar aynen kalacaklar... Bugün basılan kitaplar da yaşadığımız zamanlara uygun... Öyle değil mi, Pablo?”

“Bombok kâğıtlara basılmış, bombok kitaplar,” dedi Pablo.

Pedro Ceniza, kitabı büyüteçle incelemeyi sürdürerek, kardeşi-ne hak verir gibi başını salladı.

“Pablo’yu duydunuz. Selülozdan yapılan kâğıt sararır ve çabuk yırtılır, kuru bir yaprak gibi parçalanır. Çabuk yaşlanır ve hemen ölür.”

“Bu kitap öyle değil,” dedi Corso kitabı işaret ederek.

Ciltçi hâlâ sayfaları ışığa tutarak inceliyordu.

“Bu kâğıt iplik kâğıt, o zamanların en iyi kâğıtlarından. Bezlerden yapılmış, kaliteli bir kâğıt, zaman aşımına ve hor kullanımlara dayanıklı... Evet doğru. Ketenden yapılmış. Gerçek keten kâğıdı.” Gözünü büyüteçten kaldırarak kardeşine baktı. “Tuhaf. Niye Venedik kâğıdı değil? Kalın, süngerimsi, lifli... İspanya da mı yapılmış acaba?”

“Valencia’da,” dedi diğeri. “Jativa keteni.”

“Evet, evet, doğru. O dönemde Avrupa’da yapılan kâğıtların en iyilerinden. Basımcı ithal etmiş olabilir... Adam işini mükemmel yapmak için epey sıkıntıya girmiş.”

“Bile bile yapmış,” dedi Corso. “Ve hayatına mal olmuş.”

“Eh, o zamanlar bu meslekte böyle riskler de vardı,” dedi Pedro Ceniza ve Corso’nun uzattığı buruşuk sigarayı aldı, öksürüğe aldırmadan hemen yaktı. “Evet kâğıt diyorduk... Biliyorsunuz, kâğıtla kandırmak zor. Eklenen sayfalarda kullanılan kâğıt kitabın basıldığı zamandan kalma boş bir tomardan alınmalı. O zaman bile farklı olur: Zamanla yapraklar koyulaşır, mürekkep paslanır... Tabii, ilave edilecek kâğıtlara da lekeler yapılabilir, çayla yıkanıp renkleri koyulaştırılabilir... İyi bir restorasyonda eklenen sayfalar diğerlerinin aynı olmalı ve kitabın bütününde farklılıklar görülmemeli. Bu ayrıntılar çok önemli. Öyle değil mi Pablo? Ah, ah!” diye iç çekti.

“Peki, tanınız ne?”

“İmkânsız, çok esaslı, inandırıcı bir restorasyonla yapılabilecekleri göz ardı etmeden, kitabın cildinin XVII. yüzyıla ait olduğu-

nu düşünüyörüz... Bu içindeki bütün sayfaların başka bir nüshaya değil de. bu cilde ait olduğı demek değil tabii ki. Bunu da bir olasılık olarak kabul edebiliriz. Kullanılan kâğıda gelince. gerçekliğı saptanmış başka kitaplarda kullanılan kâğıtlara çok benziyor, yani kâğıtlar da o dönemin diyebiliriz.”

“Tamam. Cilt ve kâğıtlar gerçek. Şimdi metne ve resimlere bakalım.”

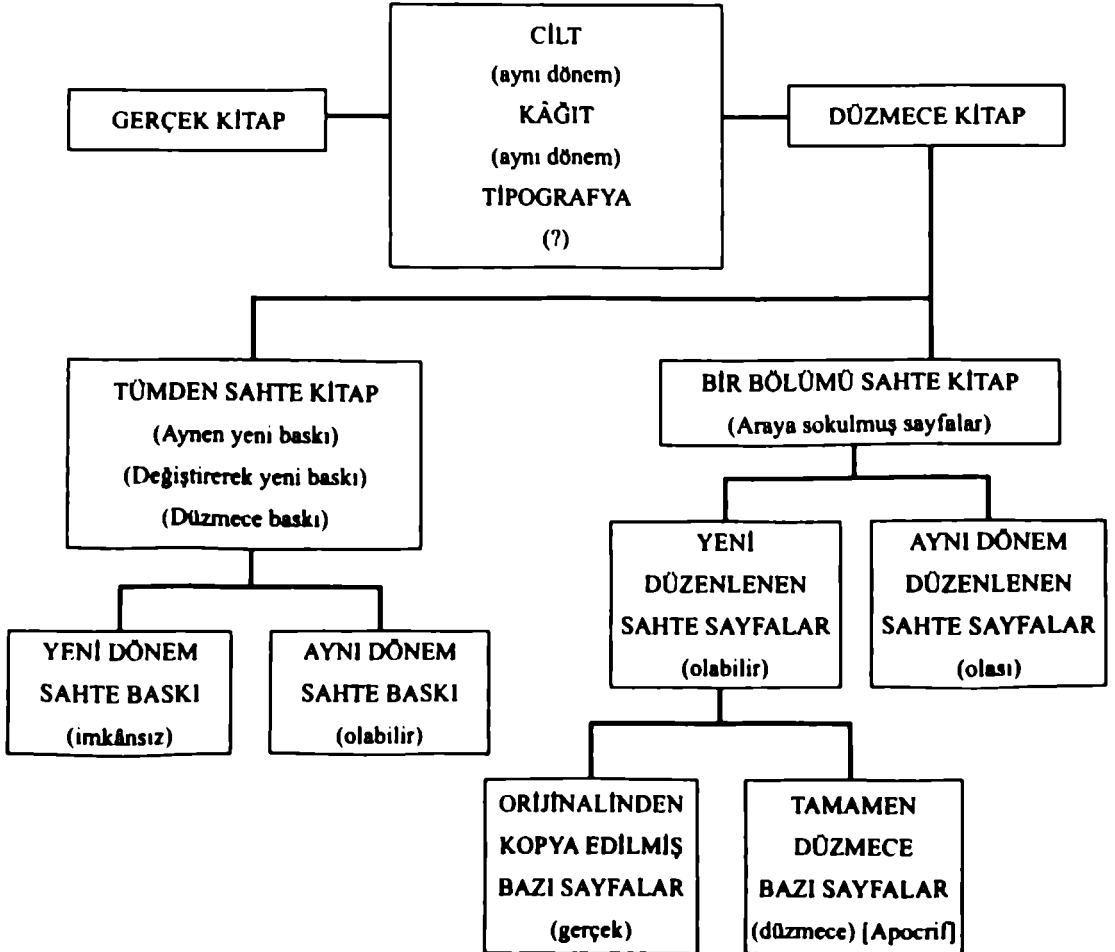
“Bunu saptamak daha zor. Tipografya açısından, çıkış noktası olarak iki olasılık var. Birincisi: Kitap gerçek, fakat haklı olarak, sizin de tahmin edebileceğiniz nedenlerle, sahibi öyle olmadığını söylüyor. Olabilir, ama zayıf bir olasılık. Gelelim ikinci olasılığa, yani kitabın sahte olduğı savı. Bu durumda da iki ayrı seçenek akla gelebilir. Birincisi: Metnin tümü sahte, sonradan düzenlenmiş, o dönemin kâğıtlarına basılmış ve eski kapaklar kullanılmış. Olabilir ama bu da pek akla yakın değil. Daha açık konuşmak gerekirse, hiç inandırıcı değil. Böyle bir kitabı yeniden yapmak çok, ama çok pahalıya mal olur... Sahte olabileceğı yönünde bir ikinci olasılık var: Asıl kitabın basıldığı döneme yakın yıllarda basılmış olması. O yıllarda yapılan yeni bir baskıdan söz ediyoruz, gizlice ve ilk baskı gibi gösterilerek. Başlık sayfasındaki 1666 tarihinden on veya yirmi yıl sonra. Ama niçin?”

“Söz konusu kitap lanetlenmiş bir kitap,” diye söze karıştı, Pablo Ceniza.

“Olabilir,” diye onayladı Corso. “Aristide Torchia’nın baskıda kullandığı araçları, levhaları, harfleri falan ele geçiren biri yeniden basmış olabilir...”

Kardeşlerden büyük olanı eline bir kalem almış, bir yüzünde yazı olan bir kâğıdın arkasına bir şeyler karalıyordu.

“Bu olasılıklardan bir tanesi. Diğer olasılıklar ya da hipotezler diyelim, daha akla yakın... Örneğin sayfalardan çoğu gerçek, ama eksikleri olan bir nüsha düşünün; sayfaları koparılmış ve kaybolmuş... Ve birisi eksik olan bu sayfaları, o zamandan kalma kâğıt ve uygun bir baskı tekniği kullanarak sabırla tamamlamış. Eğer böyle ise karşımıza yine iki şık çıkıyor. Bir: Eksik sayfalar tam olan başka bir nüshadan kopya edilmiş. İki: Orijinal veya kopya edilecek sayfalar bulunmadığı için bu sayfaların içeriği yeniden uydurulmuş...” Sözü burasında ciltçi Corso’ya çizdiklerini gösterdi. “İşte o zaman bu şemada görüldüğü gibi gerçek bir kopyalamayla karşı karşıyayız demektir.”

Corso ve küçük kardeş şemaya bakarken, Pedro Ceniza *Dokuz Kapı*'ya yeniden bir göz attı.

“Bence,” diye ekledi, dikkatlerini tekrar ona çevirdiklerinde, “birkaç sızma olmuş, o kadar. Araya sıkıştırılan sayfalar da ya ilk baskıya yakın bir zamanda yapılmış ya da, çok iyi bir çalışmayla, günümüzde. İki dönem arasındaki zamanı dikkate almıyoruz, çünkü eski bir eserin yeniden bu kadar mükemmel bir şekilde üretilmesi yakın zamana kadar mümkün değildi.”

Corso şemayı Pedro Ceniza'ya geri verdi.

“Diyelim ki durum böyle, eksik sayfaları olan bir kitap kondu önünüze. Ve modern tekniklerle tamamlamanız isteniyor. Ne yapardınız?”

Ceniza kardeşler tek ses olarak iç çektiler, böyle bir olasılık karşısında, mesleki açıdan ağızlarının suyu aktığı belliydi. Şimdi ikisi de gözlerini *Dokuz Kapı*'ya dikmişlerdi.

“Diyelim ki,” diye açıklamaya karar verdi ağabey, “elimizdeki bu yüz altmış sekiz sayfalık kitabın yüzüncü sayfası eksik... Yüz ve doksan dokuz tabii ki, çünkü bir yaprağın iki yüzü veya o iki sayfa ve tamamlamak istiyoruz. Bütün marifet ikizini bulmakta.”

“İkizi mi?”

“Meslekte kullanılan bir argo,” diye açıklık getirdi Pablo Ceniza. “Bütün sayfaları tamam olan bir başka nüsha demek.”

“Ya da en azından kopyalamak istediğimiz bu iki sayfanın orijinallerinin bulunduğu bir nüsha. Eğer mümkünse, elimizdeki kopya ile beraber ikizini de elde etmek iyi olur, baskılar farklı mı ya da harfler nasıl aşınmış görüp karşılaştırmak için... Siz de çok iyi bilirsiniz, oynak ve çabuk aşman harfler kullanıldığı dönemlerde, el baskılarında sık sık aynı zamanda yapılan bir baskının ilk ve son kitapları arasında büyük farklar olabilir, harfler döner, mürekkebin tonu değişir... Böyle bir inceleme, eklenen yaprakta düzeltmeler

yaparak diğer sayfalara benzetilmesi için gereklidir... Sonra foto-mekanikle bir reproduksiyon yaparız. Elde ettiğimiz bu plastik fotolitten de bir polimer veya çinko plaka çıkarırız.”

“Kabartmalı bir plaka,” dedi Corso, “reçine veya metalden yapılmış.”

“Evet. Yeni teknikler ne kadar mükemmel olursa olsun, hiçbir zaman o eski tahta veya mürekkeplenmiş kurşun baskıların belirgin özelliği olan kâğıt üzerindeki o kabarıklıklar verilemiyor. Bu yüzden sayfanın tümünü, kolay şekil verilebilir bir malzemeden, reçine veya metalden üretmemiz gerekiyor. Böylece 1666’da kullanılan oynak çelik harflerle basılan bir sayfaya teknik olarak çok benzer sonuçlar alabiliriz. Sonra da bu levhayı bir mengeneye koyarak el baskısını yaparız, bundan dört yüz yıl önce olduğu gibi... Tabii o dönemin kâğıdı üzerine, baskıdan önce ve sonra eskitme yöntemleriyle elden geçirilmiş eski kâğıtlar kullanarak... Ayrıca kullanacağımız mürekkebin bileşimini de inceleriz, diğer sayfalardaki mürekkebe benzemesi için bazı kimyasal maddeler karıştırılması gerekebilir. Ve böylece suçu ifa etmiş oluruz.”

“Sayfanın orijinalinin olmadığını düşünün. Diyelim ki eksik sayfaları kopya edebileceğiniz bir kaynakça yok elinizde.”

Ceniza Kardeşler kendilerinden emin, ikisi birlikte güldüler.

“O zaman,” dedi ağabey, “daha ilginç olur çalışma.”

“Belgeleme ve imgeleme,” diye ekledi, küçük kardeş.

“Bir de tabii, cesaret. *Dokuz Kapı*’nın bu eksikli nüshasının Pablo ve benim elimizde olduğunu düşünün. Bu durumda kitabın diğer yüz altmış altı sayfasından yararlanırsınız. Elimizdeki kitap aynı zamanda yayımcının kullandığı bir harf ve imgeler kataloğu demektir bizim için. Kitaptan alfabenin tüm harflerinin örneklerini çıkarabiliriz. Elde ettiğimiz alfabeyi fotoğraf kâğıdı üzerine çıkar-

tırız. Bu bize her harfi istediğimiz sayıda yeniden üretme olanağı sağlar ve böylece bütün bir sayfayı doldurabiliriz... Aslında en iyisi, eski yayımcıların yaptığı gibi harfleri kurşundan dökmek... Ne yazık ki bu çok karmaşık ve bugün için çok pahalı bir yöntem. Yani şimdi kullanılan teknikleri kullanmak zorundayız. Bir çakıyla harfleri ayıracağız. Bu işi Pablo yapar, onun eli daha yatkın. Sonra harfleri bir şablon üzerine elle yerleştirerek iki sayfanın her satırını ayrı ayrı düzeltiriz, tıpkı XVII. yüzyıl müretteplerinin yaptığı gibi. Bu işlemi gerçekleştirdikten sonra kâğıt üzerine bir örnek basarız ve bu örnekteki bozuklukları, yapışık harfleri yok ederiz, veya orijinal metindekilere benzer kusurlar ekleriz... Bundan sonra iş bir negatif çıkartıp ondan da kabartmalı bir reproduksiyon yapmak, yani baskı levhası.”

“Ya eksik sayfalar resimse?”

“Hiç fark etmez. Elimizde orijinal gravür varsa, reproduksiyonda kullanılacak yöntemler daha da kolay. Bu kitaptaki resimlerin ağaç üstüne gravür olması, ki burada hatlar bakır veya kazıma bıçağıyla yapılan hatlardan daha açık renk, daha temiz bir iş çıkarmayı kolaylaştırıyor.”

“Orijinal gravürün olmadığını düşünün.”

“Yine sorun olmaz. Referanslar varsa taklit ederiz, o da yoksa uydururuz. Tabii, önce öbür resimlerde kullanılan tekniği iyice inceleriz. İyi yapılmış herhangi bir resim işimizi görür.”

“Peki, ya baskısı?”

“Biliyorsunuz ki ağaç üstüne oyma baskı kabartmalı bir gravürden başka bir şey değil: Boyuna kesilmiş bir tahta parçası beyaza boyanıp üzerine resim çizilecek. Sonra da yontulup yüksek kalan kısımlara mürekkep sürülerek kâğıda geçirilecek... Ağaç üstüne oyma baskı reproduksiyonlarda iki seçenek var: Resmin bir kop-

yasını yapmak, bu kez doğrudan reçine üzerine. Diğer seçenek, eğer iyi bir gravürcü ressam bulunabilirse, o dönemin tekniklerini kullanarak tahtayı oyarak gerçek bir oyma baskı yapmak ve doğrudan basmak... Ben, kardeşim gibi iyi bir yontucum olduğu için, doğrudan tahta baskıyı seçerim. Olanaklar olduğu sürece zanaat her zaman sanatla yarışmalı.”

“Ve böylesi daha dürüst,” diye işin inceliğini gösteren bir açıklama yaptı Pablo.

Corso da suça ortak olmaya hazır olduğunu gösteren bir yüz hareketiyle onlara katıldı.

“Sorbon’daki *Speculum*’da olduğu gibi.”

“Olabilir. Belki de restorasyonu yapan veya yapanlar da aynı düşüncedeydiler... Öyle değil mi Pablo?”

“Hiç kuşkusuz onlar da birer romantik,” diye onayladı küçük kardeş, gülümsemeye çalışarak.

“Kuşkusuz,” dedi Corso, sonra da kitabı işaret ederek, “şimdi, kararınızı bekliyorum,” diye noktaladı konuşmayı.

“Bence gerçek,” diye yanıtladı Pedro Ceniza duraksamadan. “Biz bile bu kadar mükemmel bir kopya yapamayız. Bakınız kâğıdın kalitesi, sayfalardaki lekeler, tıpatıp aynı tonlar, mürekkebin değişik renkleri, tipografya da... Aralarına sahte sayfalar karışmış olabilir, ama olduğunu sanmıyorum. Eğer sahte olan herhangi bir şey varsa ancak o dönemde yapılmış olabilir... Kaç nüsha var bilinen? Üç mü? Sanırım üçünün de sahte olabileceğini aklınıza getirmişsinizdir.”

“Evet düşündüm. Kitaptaki ağaç üstüne oyma baskılar hakkında ne düşünüyorsunuz?”

“Biraz tuhaf. Bütün o simgeler... Ama onlar da zamanın baskıları. Levhaların kâğıt üzerindeki basınç derecesi hepsinde aynı.

Mürekkep, kâğıdın tonları... Belki de ipucu nasıl ve ne zaman basıldıklarında değil de içeriklerindedir. Daha fazla bilgi veremediğimiz için üzgünüz,” dedi Pedro Ceniza.

“Yanılıyorsunuz,” dedi Corso kitabı kapamaya hazırlanırken. “Aslında epey bir yol aldık.”

Pedro Ceniza bir hareketle Corso’yu durdurdu.

“Bir şey daha... Sanırım sizin de dikkatinizi çekmiştir, gravürcünün damgası.”

Corso şaşırmıştı.

“Neden söz ettiğinizi anlayamadım?”

“Resimlerin altındaki mikroskopik imzalar... Gösterir misin, Pablo?”

Ağabey ellerini önlüğüne sildi, terlemişlerdi. Sonra *Dokuz Kapı*’ya yaklaşarak büyüteçle bazı sayfaları gösterdi.

“Bütün gravürlerde bilinen kısaltmalar var: *invenit* için *Inv.* orijinali yapan ressamın imzasıyla ve *sculpsit* için *Sculp.* gravürü yapan... Dikkatle bakarsanız dokuz ağaç üstüne gravürlerin yedisinde *sculp.* olarak *A.Torch.* kısaltması görülüyor. Demek ki kitabı yayımlayanın kendisi hem resimleri çizmiş hem de gravürleri yapmış. Ama diğer ikisinde sadece *sculp.* olarak görülüyor. Yani bunlarda yalnız ağacı oymakla yetinmiş. Resmi yapansa başkası, *inv.* baş harfleri *L.F.* olan birisi...”

Kardeşinin açıklamalarını başını sallayarak dinleyen Pedro Ceniza bilmem kaçınıcı sigarasını yaktı ve söze karıştı:

“Ne dersiniz, fena bir keşif değil, değil mi?” Dumandan öksürürken, kurnaz fareciğinkine benzeyen gözlerinde bir pırıltı seziliyordu ve Corso’nun yüzünün alacağı ifadeye merakla bakıyordu. “Onu yakmışlar ama yalnız değilmiş.”

“Doğru,” dedi kardeşi, melankolik bir gülümsemeyle. “Birisi ayaklarının altındaki odunları ateşlemeye yardım etmiş.”

Aynı gün öğleden sonra, Liana Taillefer, haber vermeden, Corso’nun ziyaretine geldi. O saatte kitap avcısı keten gömleği, eski kadife pantolonuyla pencereden kentin kızılımsı kahverengi ateşler içindeki damlarını seyrediyordu. Belki uygun değildi zamanlama, belki başka bir saatte gelmiş olsaydı daha sonra olanlardan birçoğu önlenebilirdi. Ama bunu hiçbir zaman bilemeyeceğiz. Saptayabildiğimiz kadarıyla olaylar şöyle gelişti: Corso camın önündeydi, cin bardağındaki içki azaldıkça bakışları mahmurlaşıyordu. Tam o sırada zil çaldı ve kapıda Liana Taillefer görüldü. Sarı saçları, upuzun boyu, İngiliz yapımı yağmurluğun altındaki şık tayyör ve siyah çoraplarıyla çok etkileyiciydi. Saçlarını ensesine toplamıştı ve başında Borsalino marka, tütün rengi, geniş kenarlı bir şapka vardı. Kendine çok yakışan o çapkın havayla hafifçe bir yana eğmişti şapkayı. Bu kendinden emin, her şeyi göze almış, güzel kadın havası herkesin dikkate alması gereken önemli bir ayrıntıydı.

“Bu şerefi neye borçluyum?” diye sordu Corso. Aptalca bir soruydu, ama o saate, bir de kanma karışan onca Bols’ten sonra Corso’dan daha parlak bir konuşma beklemek haksızlık olurdu. Bu arada Liana Taillefer birkaç adım atmış ve masanın üstünde, bilgisayar ve disket kutularının yanında duran Dumas’nın elyazmasının önünde durmuştu.

“Hâlâ bunun üzerinde mi çalışıyorsunuz?” diye sordu.

“Tabii,” diye yanıtladı kitap avcısı.

Kadın gözlerini *Anjou Şarabı*’ndan kaldırıp etrafına, duvarları kaplayan ve her tarafa yayılmış kitaplara baktı. Corso bir fotoğraf, ev sahibinin kimliğini açıklayacak bir şeyler aradığını anlamıştı. Aradığını bulamayan Liana Taillefer ise rahatsız ve kibirli bir ha-

reketle bir kaşını kaldırarak etrafa bakınmayı sürdürdü. Sonunda gözleri Yaşlı Muhafız'ın kılıcına takıldı.

“Kılıç koleksiyonu mu yapıyorsunuz?”

Neden-sonuç mantığıyla ve tümevarım yöntemiyle verilmiş bir yargı. Hiç değilse, diye düşündü Corso, içi biraz rahatlayarak, Lia-na Taillefer zor durumları çözümlemede görüldüğü kadar becerikli değil. Tabii, onunla dalga geçmiyorsa. Ölçüyü kaçırmamaya özen göstererek hafifçe gülümsedi.

“Bir tek bunun koleksiyonunu yapıyorum. Adı süvari kılıcı.”

Kadın ifadesini değiştirmeden başıyla onayladı. Bilgisiz mi yoksa iyi bir oyuncu mu, anlaşılmıyordu.

“Bir aile yadigârı mı?”

“Satın aldım,” diye yalan söyledi Corso. “Duvarda hoş görüneceğini düşündüm. Her taraf kitap olunca biraz monoton oluyor da...”

“Niye resim ve fotoğraf asmıyorsunuz?”

“Hatırlamaya degecek kimse yok.” Merhum Taillefer'in gümüş çerçeve içinde duran, önlüklü, domuz yavrusunu keserken çekilmiş fotoğrafını anımsadı. “Sizin durumunuz farklı tabii.”

Corso'yu dikkatle inceliyordu, belki de sözlerindeki küstahlık derecesini ölçmeye çalışıyordu. Mavi gözlerinde çelik gibi bir anlatım vardı, öylesine soğuk ki insanı ürpertiyordu. Odanın içinde, bir an yanında kitaplar olan pencerenin önünde duraklayarak biraz daha gezindi ve tekrar çalışma masasının başına döndü. Kan rengi, kırmızı ojeli parmağını Dumas'nın elyazmalarının durduğu dosyanın üzerinde dolaştırdı. Kimbilir, belki de Corso'nun bir şeyler söylemesini bekliyordu ama Corso ses çıkarmadı, sessizce beklemek daha çok işine geliyordu. Eğer kadın bir şey yapmaya kalkışır ve bunu belli ederse, kirli görevi yerine getirmek için ilk adımı ona attıracaktı. Kadının işini kolaylaştırmaya hiç niyeti yoktu.

“Oturabilir miyim?”

Liana Taillefer’in sesi biraz kısık çıkıyordu. Kötü geçmiş bir geceden izler, diye geçirdi aklından Corso. Kendisi odanın orta yerinde elleri cebinde ayakta bekliyordu. Liana Taillefer, etrafına bakınarak kendine özgü o yavaş ve bitmek bilmeyen hareketlerle şapkasını ve yağmurluğunu çıkardı. Kenarda duran eski bir kanepayı kestirmişti gözüne. Bacak bacak üstüne atarak, usulcacık oturmak için kanepeye doğru yürüdü. Etekliği bu pozisyon için fazla kısaydı, o kadar kısaydı ki kitap avcısı bir damla bile cin içmemiş olsa, bu görüntüyü yine de işgalcilik olarak niteleyebilirdi.

“Sizinle bir iş görüşmesine geldim,” dedi kadın.

Besbelli. Böyle görkemli bir çıkarma nedensiz olamazdı. Corso kendini beğenmiş olabilirdi, ama aptal değildi.

“KONUŞALIM,” dedi Corso. “Flavio La Ponte ile planladığınız yemeği yiyebildiniz mi?”

Hemen yanıtlamadı kadın. Birkaç saniye o sakın, kendinden emin, küçümser edayla baktı Corso’ya.

“Henüz hayır,” dedi sonunda, istifini bozmadan. “Önce sizinle görüşmek istedim.”

“Buyrun, sizi dinliyorum.”

Liana Taillefer kanepeye biraz daha yaslandı. Bir elini soluk deri döşemenin arasından samanlar görünen küçük bir yırtığının üstüne koymuştu.

“Siz para kazanmak için çalışıyorsunuz.”

“Doğru.”

“En fazla parayı verene satıyorsunuz kendinizi.”

“Bazen,” dedi Corso ve sivri dişlerini göstererek sırttı. Kendi sahasında oynuyordu, artık sempatik tavşan maskesini indirebilirdi. “Aslında satmıyorum, kiraliyorum. Humphrey Bogart’ın filmlerde yaptığı gibi. Ya da fahişeler gibi...”

Liana Taillefer, çocukluğunda rahibeler okulunda dantel örmüş bir dul olsa da Corso’nun kullandığı bu uygunsuz sözcüklerden pek rahatsız olmuş görünmüyordu.

“Size bir iş teklif etmek istiyorum.”

“Ne kadar iyi! Son zamanlarda herkes bana iş teklif ediyor.”

“İyi para öderim.”

“Fevkalade. Herkes çok para ödemek istiyor.”

Kadm kanepenin kolundaki yırtıktan bir sap saman çekmiş, dalgın dalgın parmağına doluyordu.

“Arkadaşınız, La Ponte size ne kadar ödüyor.”

“Flavio mu? Hiçbir şey. Kimse ondan bir kuruş bile koparamaz.”

“Öyleyse neden onun hesabına çalışıyorsunuz?”

“Siz de söylediniz. Arkadaşım.”

Kadının düşünceli bir tavırla arkadaş sözcüğünü tekrarladığını duydu.

“Bunu sizin ağzınızdan duymak tuhaf,” dedi bir süre sonra, küçümser gibi belli belirsiz bir gülümsemeyle. “Kız arkadaşlarınız da var mı?”

Corso acele etmeden kadının bacaklarına baktı, topuklarından başlayarak gözlerini bacaklarında gezdirdi, baldırlarına kadar geldi ve iyice yüz­süzleşerek ekledi:

“Bazı anılarım var. Bu gece de repertvuarımı sayenizde zenginleştirebilirim.”

Kadın Corso'nun bu küstahlığını hiç ses çıkarmadan dinledi. Belki dokundurmayı anlamadı diye düşündü Corso.

“Bir fiyat söyleyin,” dedi kadın soğukkanlılıkla. “Kocamın el-yazmasını istiyorum.”

Pazarlık iyi yönde geliyordu. Corso Liana Taillefer'in karşısındaki tabureye oturdu. Bu açıdan siyah çoraplar içindeki bacaklar daha hoş bir manzara sunuyorlardı. Ayakkabılarını çıkarmış, çıplak ayaklarıyla halının üstüne basıyordu.

“Geçen görüştüğümüzde bana ilgilenmiyor izlenimi vermiştiniz.”

“Daha iyi düşündüm. Bu elyazmasının özel...”

“Duygusal mı?” diye kısa kesti Corso, alaycı bir tonla.

“Onun gibi bir şey,” şimdi sesinde saldırgan bir tını vardı. “Ama düşündüğünüz anlamda değil.”

“Peki onu ele geçirmek için neleri göze alabilirsiniz?”

“Söyledim ya. Size iyi para öderim.”

Corso yazık der gibi gülümsedi ve savunmaya geçti.

“Beni incitiyorsunuz. Ben bu işte profesyonelim.”

“Siz bir paralı misyonersiniz ve sizin gibiler kolay taraf değiştirirler. Ben de kitap okurum.”

“Yeterince param var.”

“Şu anda paradan söz etmiyorum.”

Kadın kanepeye uzanmıştı ve bir ayağını öbürünün üzerinde gezdiriyordu. Siyah çorapların içindeki, kırmızı ojeli parmakları gözünde canlandırmaya çalıştı Corso. Hareket edince, etek hafiften sıyrılmış, siyah jartiyerin yanından beyaz teni görünüyordu, ta yukarlarda, tüm gizemlerin tek bir gizeme dönüştüğü, o zaman gibi sonsuza doğru uzayıp giden yerde. Kitap avcısı bakışlarını başka yöne çevirmekte zorlandı. Çelik gibi mavi gözler üzerine mihlan-

mıştı. Ayağa kalkıp kanepeye yaklaşmadan gözlüğünü çıkardı. Kadın Corso'nun hareketlerini gözleriyle izliyordu, iyice yakınına gelip dizleri birbirine değdiği zaman bile bakışlarını ondan ayırmadı. Liana Taillefer elini kaldırdı ve kırmızı ojeli uzun parmaklar kadife pantolonun fermuarına değdi. Hâlâ küçümseyerek ve kendinden emin, belli belirsiz gülümsüyordu. Corso sonunda üzerine doğru eğildi ve etekliğini beline kadar kaldırdı.

Bir beraberlikten çok karşılıklı bir saldırıydı. Kanepede bir hesaplaşma: İki yetişkin arasında kaba ve zorlu bir boğuşma, zaman zaman içten gelen çığlıklar, kadının insafsızca Corso'nun ciğerlerine saplanan dişleri ve tırnakları... Böyle oldu, avuç içi kadar bir yerde, soyunmadan. Corso buruşuk elleriyle kadının geniş kalçalarına kadar sıvanmış eteğini tutuyor ve jartiyerin britleri kasıklarına saplanıyordu. Göğüslerini bile göremedi, sadece birkaç kez elleye bildi, o kadar. Sutyenin, ipek bluzun ve boğuşmanın hararetiyle Liana Taillefer'in çıkarmaya bile vakit bulamadığı ceketinin altındaki memeleri sıkı, sıcak ve cüsseliydi. Şimdi ikisi de orada, hâlâ buruşmuş giysiler arasında birbirlerine dolanmış, boğuşmaktan nefesleri kesilmiş iki güreşçi gibi dingin duruyorlardı. Ve Corso kendi kendine bu beladan nasıl kurtulacağını soruyordu.

"Rochefort kim?" diye sordu, krizin bir an önce patlak vermesi için.

Liana Taillefer on santimlik bir mesafeden Corso'ya baktı. Günbatımının ortalığa saçtığı pembe ışık yüzünü aydınlatıyordu. Topuzu bozulmuş, dağınık sarı saçları kanepenin derisini kaplamıştı.

"Hiç önemli değil," dedi kendini toparlayarak, "artık elyazmasını geri alacağım ya." Corso kadının yarı açık gerdanına bir veda öpücüğü kondurdu. Bir daha uzun süre bu boynu öpemeyeceğini seziyordu.

“Hangi elyazması,” dedi bir şey demiş olmak için ve o anda kadının bakışlarının sertleştiğini, altındaki bedeninin gerildiğini fark etti.

“*Anjou Şarabı* tabii ki.” İlk kez sesinde kaygı seziliyordu. “Geri vereceksiniz, değil mi?”

Corso bu siz’e dönüşten hoşlanmamıştı. Boğuşmaları sırasında birbirlerine sen dediklerini hayal meyal anımsıyordu.

“Hiç öyle bir şey söylemedim.”

“Sanmıştım ki...” dedi Liana Taillefer.

“Yanılmışsınız.”

Çelik gözler kızgınlıkla parladı. Hırsla doğruldu, sert bir kalça hareketiyle Corso’yu üstünden ittirdi.

“Alçak herif!”

Durumdan birkaç arsız şakayla paçasını kurtarmaya hazırlanan Corso, birden şiddetle arkaya doğru itildiğini duyumsadı ve yere, dizleri üzerine düştü. Kemerinin tokasını ilâştirerek toparlanmaya çalışırken Liana Taillefer’in, yüzü sapsarı, ayağa kalktığını fark etti. Giysilerini bile düzeltmemişti, hâlâ nefis baldırları çıplaktı. Bir anda Corso’nun suratına öyle müthiş bir şamar indirdi ki Corso sol kulak zarının davul gibi ses çıkardığını duydu.

“Rezil!” diye devam etti kadm hızını alamayarak.

Kitap avcısı sendeledi, darbe dayanılır gibi değildi. Aptallaşmış, yere düşmemek için bir dayanak arayan boksör gibi etrafına bakındı. Liana Taillefer önünden geçti ama onu doğru dürüst göremedi bile, kulağı müthiş ağrıyordu.

Aptal aptal duvardaki Waterloo kılıcına bakıyordu ki kırılan bir cam sesi işitti. İşte o zaman kadm pencereden içeri vuran kızılımsı ışıkla bir kez daha belirginleşti. Eteğini indirmişti, bir elinde elyazması, öbür elinde kırık bir şişe tutuyordu. Şişenin keskin tarafı Corso’nun gırtlığına doğru yaklaşıyordu.

Arkaya doğru bir adım atarak ani bir refleksle kolunu kaldırdı. Tehlike gözünü açmıştı. Şimdi damarlarında şakır şakır adrenalin akıyordu. Kadının silahlı elini ittirip boynuna bir yumruk yapıştırdı ve onu hareketsiz hale getirmeyi başardı. Bundan sonraki sahne daha sakindi: Corso yerden elyazmasını ve cam parçalarını topluyor ve Liana Taillefer saçları yüzüne dökülmüş yeniden kanepede oturuyordu. Elleriyle ağrıyan boynunu tutuyor, zor nefes alıyor ve hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.

“Kendini ölmüş bil, Corso,” dediğini duydu. Artık güneş kentin öbür ucunda tamamen kaybolmuş ve evin içi gölgelerle dolmuştu. Corso utanarak ışığı yaktı ve taksi çağırmak için almacı kaldırmadan önce kadına yağmurluğunu ve şapkasını uzattı. Onunla göz göze gelmekten kaçmıyordu. Sonra, merdivenlerde ayak seslerinin uzaklaştığını duydu ve bir süre pencerenin önünde hareketsiz, yükselen ayın ışığında damların üzerindeki gölgeleri seyretti.

Kendini ölmüş bil, Corso.

Bir bardağı tepeleme cinle doldurdu. Liana Taillefer’in aldatıldığını anladığında yüzünün aldığı ifadeyi kafasından çıkaramıyordu. Kama gibi öldürücü bakışlar, intikamcı ve öfkeli bir gülümseme. Şaka değildi, gerçekten öldürmek istemişti onu. Bir kez daha anılar yavaş yavaş uyanmaya ve bütün benliğini sarmaya başladı, ancak bu kez gözünün önünde canlandırmak için belleğini zorlaması gerekmedi. Simge de, geldiği yer de çok net olarak kafasında şekillendi. *Üç Silahşorlar*’ın tıpkıbası nüshası çalışma masasının üzerinde duruyordu. Aradığı sahneyi bulmak için kitabı açtı: 129. sayfa. Dağılmış eşyaların arasında, Milady, elinde kama, intikamcı bir şeytan gibi yataktan fırlayarak d’Artagnan’ın üzerine atılıyordu. D’Artagnan, yarı çıplak ve şaşkın geriliyor ve kılıcının ucuyla kadını durduruyordu.

Dagılmış eşyaların arasında Milady, elinde kama intikamcı bir şeytan gibi yataktan fırlayarak D'Artagnan'ın üzerine atılıyordu.

VII. BİR NUMARA VE İKİ NUMARA

Şeytan çok kurnazdır.

Ve söylendiği kadar da çirkin değil.

Jacques Cazotte, *Âşık Şeytan*

Kızı gördüğünde Lizbon Ekspresi'nin kalkmasına birkaç dakika kalmıştı. Corso peronda, vagonunun –*Companhia Internacional de Carrvagens-Camas*– merdivenlerinin yanında duruyordu. Birinci mevki vagonuna doğru yürüyen bir grup yolcu arasında gördü kızı. Omzunda bir sırt çantası asılıydı ve üstünde ilk gördüğünde giydiği lacivert yağmurluk vardı. Corso ilk bakışta kim olduğunu bulamamıştı, yalnız o çok açık, neredeyse saydam, yeşil gözler ve çok kısa kesilmiş saçlar tanıdık gelmişti. Bu yüzden kızı, iki vagon ötede kaybolana kadar, bir süre gözleriyle takip etti. Lokomotifin düdüğü çaldı, merdivenleri çıkıp tren memuru arkasından kapıyı kapayınca Corso bilindik gelen bir sahneyi gözünde canlandırdı: Boris Balkan'la yaptıkları kahve sohbeti sırasında kız masanın öbür ucunda oturuyordu.

Koridorda kompartımanına doğru ilerledi. Vagonlar sarsıla sarsıla, takır tukur yol alıyor, istasyonun ışıkları her seferinde pencerenin önünden daha hızla geçiyordu. Corso küçücük kompartımanında zorlukla hareket ediyordu. Yatağın üstüne oturmadan önce kabasını ve ceketini çıkarıp keten torbasının yanına astı. Torbada *Dokuz*

Kapı ve Dumas'nın elyazmasından başka bir de Les Cases'in Azize Helene'in Anıları vardı:

14 Haziran 1816, Cuma. İmparator bütün geceyi rahatsız geçirdi...

Bir sigara yaktı. Tren zaman zaman aydınlık bir yerlerden geçerken yüzü yanar söner bir lambanın ışığıyla aydınlanıyormuş gibi parlıyordu. Corso arada bir başını kitaptan kaldırıp dışarı bakıyor sonra tekrar Napolyon'un son demlerinde ölümle pençeleşmesine ve İngiliz zindancı Sir Hudson Lowe'un kurnazlıklarına dönüyordu. Okurken arada bir kaşlarını çatıyor, sık sık gözlüğünü düzeltiyordu. Bazen de okumayı bırakıp, pencerenin camına vuran, suretine bakıyor ve kendi kendine alaycı bir yüz işareti yapıyordu. O yaşı ve onunki gibi bir özgeçmişe sahip olsa da, zaferi kazananların yenik düşen o koca Dev'e uygun gördükleri sefil son, Atlantik ortasında bir kayaya mahkûm edilişi, Corso'yu hâlâ öfkelen-diriyordu. Tarihi olaylar ve bugün serin kafayla olaylara bakışı... Ne tuhaf bir duygu... Emektar Waterloo savaşçısının kılıcına saygı dolu bir hayranlık duyan o diğer Lucas Corso, ailesinin mitlerine kavgacı bir heyecanla katılan, genç yaşta Bonapart taraftarı, çan seslerinin yankılandığı sefer öykülerinin anlatıldığı resimlerle dolu bütün o kitapları bir hamlede yutan, kulağına savaş meydanında gümbürdeyen davullar gibi gelen o isimleri –Wagram, Lena, Smolensko, Marengo– kendi kendine tekrarlayan o küçük çocuk, şimdi çok uzaklarda kalmıştı. Kocaman kocaman açılan o gözler, bazen kafasında, bazen kitap sayfalarında ya da bir koku veya bir sesle canlanan Artık Olmayan Ülke'den gelen o yağmur, yağmur damlalarının geceleri pencerenin camına yansıttığı o çoktan beri yok olmuş hayaletler...

Tren memuru elindeki küçük çingırağı şingırdatarak kapının önünden geçti. Vagon restoranın kapanmasına yarım saat kaldığını haber veriyordu. Corso kitabı kapattı, ceketini giydi, torbasını omzuna taktı ve kompartımandan çıktı. Koridorun sonunda, iki tarafa açılan kapıdan ve vagonları birbirine bağlayan körüklü bölümden, soğuk bir rüzgâr üflüyordu. Birinci mevki kompartımanların bulunduğu vagona geçerken, ayaklarının altından tamponların birbirlerine vurarak çıkarttığı ses geliyordu. Koridorda yanından geçen yolculara çarpmamak için kenara çekilirken, yarı boş olan ilk kompartımanlardan birinde kızı gördü. Kapının hemen yanında oturuyordu, üstünde kazak ve kot pantolon vardı, ayakkabılarını çıkarmış, ayaklarını karşısındaki koltuğa uzatmıştı. Corso önünden geçerken kız gözlerini okuduğu kitaptan kaldırdı ve bir an göz göze geldiler. Genç kızın gözlerinde kendisini tanıdığına dair bir işaret göremeyince Corso da, içgüdüsel bir dürtüyle, selamını yarıda kestti. Kızsa Corso'nun selam vereceğini anlamış olmalı ki merakla ona baktı, ama kitap avcısı koridorda yoluna devam etmeye başlamıştı bile.

Yemeğini, iki yana sallana sallana, çabucak yedi ve restoran kapanmadan kahvesiyle bir kadeh cin içecek zaman bile kaldı. Ufukta, gecenin bir ucundan, ham ipek rengindeki dolunay yavaş yavaş yükselmeye başlamıştı. Ay ışığında gözlerinin önünden hızla telefon direkleri geçiyordu, sanki ayarı iyi yapılmamış bir projektörden karanlık ovaya yansıyan film kareleri gibi.

Kompartımanına dönerken birinci mevki vagonunun koridorunda yeniden kızla karşılaştı. Camı indirmiş, pencerenin karşısında yüzünü dışarıdan gelen soğuk havaya vermiş, dışarıya bakıyordu. yanına yaklaşıncı dar koridordan geçebilmek için yan döndü. İşte o zaman kız da ona doğru dönerek:

“Sizi tanıyorum,” dedi.

Yakından bakınca gözleri daha açık renk ve daha yeşil görünüyordu. Mart ayı sonlarıydı. Güneşte yanmış teni, yanık tenin üzerinde daha da parlak görünen gözleri, soldan ayrılmış kısa erkeksi saçlarıyla sporcu, alışılmışın dışında, hoş bir ikircil görünümü vardı. İnce, uzun boylu ve çevikti. Ve çok genç.

“Haklısınız,” diye doğruladı Corso, duraklayarak, “Birkaç gün önce, kahvede karşılaştık.”

Kız gülümsedi. Yüzünde yeni bir çelişki belirdi: Bronz rengi tenine karşın dişleri bembeyazdı, ağzı büyük ve güzeldi. Flavio La Ponte görse sakalını sıvazlayarak çok hoş bir kız derdi kesin.

“D’Artagnan’ı soran sizdiniz.”

Açık camdan giren soğuk rüzgâr kısa saçlarını uçuruyordu. Hâlâ yalınayaktı; beyaz spor ayakkabıları oturduğu koltuğun yanında duruyordu. Corso koltuğun üzerinde bıraktığı kitaba bir göz attı: *Sherlock Holmes’un Maceraları*. Ucuz bir baskı diye geçirdi aklından, karton kapaklı, Meksika’daki Editorial Porrva baskısı.

“Soğuk alacaksınız,” dedi Corso.

Genç kız hâlâ gülümseyerek başıyla hayır işareti yaptı, ama manivelayı çevirdi ve cam yukarı çıktı. Yoluna devam etmeyi düşünen Corso, cebinden bir sigara çıkarmak için biraz durakladı. Sigarayı, her zaman yaptığı gibi, cebinden çıkarıp doğrudan ağzına götürecekti ki kızın ona baktığını gördü.

“Sigara kullanıyor musunuz?” diye eli havada, biraz kararsız sordu.

“Bazen.”

Corso elindeki sigarayı ağzına götürdü ve cebinden bir tane daha çıkardı. Filtresiz, siyah kâğıtlı bir sigaraydı ve cebinden çıkan tüm sigaralar gibi ezik büzüktü. Kız sigarayı parmakları arasına yerleştirirken markasına baktı ve Corso kutudaki son kibritle önce kendi sigarasını sonra da kızinkini yaktı.

“Sert bir sigara,” dedi kız, dumanı ağzından üflerken, ama Corso’nun beklediği gibi yüzünü buruşturmamıştı. Sigarayı bir tuhaf tutuyordu, başparmağıyla işaret parmağı arasında yanan tarafı dışa doğru. “Bu vagonda mı yolculuk ediyorsunuz?”

“Hayır, bir sonrakinde,” diye yanıtladı Corso.

“Yataklı vagonda. Çok şanslısınız,” dedi ve pantolonun arka cebine vurup, olmayan cüzdanını işaret ederek ilave etti, “Keşke ben de böyle yolculuk edebilsem. Neyse ki kompartıman dolu değil.”

“Öğrenci misiniz?”

“Onun gibi bir şey.”

Tren tünele girerken tiz bir düdük sesi duyuldu. Kız dışardaki karanlık dikkatini çekmiş gibi cama doğru döndü. Biraz huzursuz, dikkatle camdaki görüntüsüne başını dayayarak dışarı baktı, sanki pencereyle tünelin duvarları arasında sıkışmış dar hava boşluğunda bir şeyler arıyordu. Vagon tünelden çıkıp küçük ışıklar görülmeye başladığında rahatlar gibi oldu ve yeniden gülümsedi.

“Trenleri severim.”

“Ben de,” dedi Corso.

Genç kız hâlâ pencereden dışarı bakıyor, bir elinin parmak uçlarıyla cama dokunuyordu.

“Düşünebiliyor musunuz?” diye sordu. Bir şeyler hatırlatmak ister gibi anlamlı anlamlı gülümsedi. Sanki çok özel anıları canlandırmıştı gözünde. “Bir gece Paris’ten ayrılmak ve Venedik kanallarında açmak gözlerini, İstanbul’a doğru yol alırken...”

Corso dudak büktü. Kaç yaşlarında vardı bu kız? Belki on sekiz, bilemedin yirmi. Corso bu kez başka bir öneri getirdi:

“Calais’yle Brindisi arasında,” dedi, “poker oynamak ya da...”

Kız onu daha dikkatle süzüyordu şimdi.

“Fena değil,” dedi bir an düşündükten sonra. “Viyana’yla Nice arasında şampanyayla kahvaltı yapmaya ne dersiniz?” diye sordu.

“İlginç. Basil Zaharoff’u dikizlemek gibi bir şey,” dedi bu sefer de Corso.

“Ya da Nijinski’yle kala çekmek.”

“Ya Coco Channel’in incilerini çalmaya ne dersiniz?”

“Paul Morand’la flört etmek... Yahut Mister Barnabooth’la...” diye sürdürdü kız da.

Ve ikisi birden güldüler. Corso dişlerini sıkarak keyifle, kız, başı cama dayalı, içten bir kahkahayla güldü. Açık renk gözlerine, alagarson kesilmiş kısa saçlarına yakışan gönülden, yüksek sesli bir kahkaha.

“Artık öyle trenler kalmadı,” dedi Corso.

“Biliyorum.”

Önce işaret direğinin ışıkları şimşek gibi geçti gözlerinin önünden. Arkasından iyi aydınlanmamış bomboş bir istasyon peronu ve hızdan okunamayan bir levha. Ay aralıklarla ağaçların ve damlaların belli belirsiz siluetlerini aydınlatarak hızla yükseliyordu. Sanki trenle çılgın ve anlamsız bir uçuş yarışına girişmişti.

“Adınız?” diye sordu kız.

“Corso. Sizinki?”

“Irene Adler.”

Corso kızı tepeden tırnağa inceledi. Kızsa hiç istifini bozmadan pencereden dışarı bakmaya devam ediyordu.

“Böyle isim olmaz.”

“Corso da tuhaf bir isim.”

“Yanılıyorsunuz. Adım Corso. Koşan adam anlamına geliyor.”

“Hiç koştururan bir adama benzemiyorsunuz. Sakin bir haliniz var.”

Yanıt vermeden başını öne eğmekle yetindi Corso ve kızın koridorun halısı üstündeki çıplak ayaklarına baktı. Sonra kızın ısrarla ona bakmaya devam ettiğini fark etti –ama bu Corso’dan beklenmeyecek bir tepkiydi– ve bundan rahatsız oldu. İçinden fazla genç diye geçirdi. Eliyle gözlüğünü düzeltti ve yoluna devam etmeye hazırlandı.

“İyi yolculuklar,” dedi kız.

“Teşekkür ederim.”

Kızın arkasından baktığından emin birkaç adım attı ve arkasından seslendiğini duydu:

“Kimbilir belki bir yerlerde tekrar görüşürüz.”

“Belki,” diye yanıtladı Corso.

Olamaz. O diğer, tedirgin Corso tekrar dönmüştü, Büyük Ordu karlarla beraber eriyordu, Moskova yangını postalların izlerinde cayırdıyordu. Böyle çekip gidemezdi, topukları üzerinde döndü ve sıska kurt gibi sırtarak:

“Demek Irene Adler,” diye tekrarladı, bir şeyler hatırlamak ister gibi. “*Kızıl Leke*, öyle mi?”

“Hayır,” diye yanıtladı kız, sakın bir edayla. “*Bohemya Skandalı*.” Şimdi o da gülümsüyordu ve karanlıkta bakışları zümrüt parçacıkları gibi parlıyordu. “*Kadın*, sevgili Watson.”

Corso, nasıl da bilemedim der gibi elini alnına götürdü.

“Tabii,” dedi ve artık tekrar karşılaşacaklarından adı gibi emindi.

Corso Lizbon’da elli dakikadan az kaldı, tıpatıp Santa Apolonia istasyonundan Rossioo istasyonuna varabilmesi için gereken süre kadar. Bir buçuk saat sonra, Da Pena kalesinin gri kulelerini örten bulutlarla kaplı gökyüzünün altında, Sintra kaldırımlarını arşınlı-

yordu. Görünürlerde taksi yoktu. Palacio Nacional'ın kocaman baccalarının karşısındaki küçük otele kadar yavaş yavaş yürüdü. Bir çarşamba sabahıydı, saat onu gösteriyordu ve meydanda ne bir turist vardı ne de bir otomobil. Tepelere, sık yeşillikler arasında sivrilen damlara ve yüzyıllık sarmaşıklarla kaplı köşklerin kulelerine bakan bir oda bulmak zor olmadı.

Duş yapıp kahvesini içtikten sonra resepsiyonda duran gence Quinta da Soledade'nin nerede olduğunu sordu. Genç tepeye çıkan yolu gösterdi. Bu meydanda da taksi yoktu ama bir köşede atlı arabalar duruyordu. Corso arabacıyla pazarlığını tamamladıktan birkaç dakika sonra Torre da Regaleira'nın yeni Mağrip stili taş işlemlerinin altından geçiyordu. Nal sesleri gölgede kalan duvar oyuklarında, yolun kenarındaki küçük su kanallarında ve çeşmelerde, duvarları kaplayan eğreltiotlarında, pencere demirlerinde, ağaç gövdelerinde, yosun kaplı merdivenlerde ve terkedilmiş köşklerin çinilerinde yankılanıyordu.

La Quinta da Soledade XVIII. yüzyıldan kalma dikdörtgen bir binaydı; dört bacası vardı. Koyu renk duvar kaplaması sızan yağmur sularıyla renk değiştirmiş ve lekelenmişti. Corso arabadan indi ve demir kapıyı açmadan bir süre etrafı inceledi. Kapının iki yanında, duvarın bittiği yerde, granit sütunlar üstünde, küften yeşilimsi bir renk almış, iki taş heykel vardı. Birisi bir kadın büstüydü, diğeri de birinci heykele benziyordu ama yukarı kadar uzanan sarmaşık dalları altında gizlenmişti.

Eve doğru yürürken ayaklarının altından kuru yaprakların hışırtısı geliyordu, iki yanında mermer heykeller olan bir yoldu bu, ama hemen hemen bütün heykeller düşmüş, boş sütunların yanında yerde duruyorlardı. Bahçenin tamamen terkedilmiş gibi bir hali vardı. Her tarafı otlar kaplamıştı ve bankların demirlerinden yerdeki taşlar pas lekesi olmuştu. Sol tarafta, su bitkileriyle kaplı ha-

vuzun yanında kırık çinilerin arasında tombul yanaklı, boş gözlerle bakan, elleri kopmuş kocaman bir meleğin yarı aralık ağzından su sızan bir çeşme vardı. Etrafa Corso'nun bile kayıtsız kalamadığı sonsuz bir hüznün çökmüştü. Quinta da Soledade, Yalnızlıklar Köşkü, diye tekrarladı. Bu ad köşkün içinde bulunduğu duruma çok uyuyordu.

Kapının önüne gelene kadar yukarı doğru bakarak, taş merdivenleri çıktı. Başıyla gökyüzü arasındaki eski bir güneş saatinin romen rakamlı kadrani artık saati göstermiyordu. Üzerinde bir yazı vardı: *Omnes vulnerant, postuma necat.*

'Hepsi yaralar, sonuncusu öldürür' diye yüksek sesle tekrarladı.

"Seremoniye tam zamanında yetiştiniz," dedi Fargas.

El sıkıştılar ancak Corso biraz şaşırılmıştı. Victor Fargas uzun boylu ve çok zayıftı, El Greco'nun tablolarındaki soylu kişilere benziyordu. Öylesine zayıftı ki kocaman ve kalın yün kazağıyla, kabuğunun içinde yürüyen bir kaplumbağayı andırıyordu. Bıyığı son derece özenle kesilmişti. Pantolonunun paçaları bollaşmıştı ama uzun süre kullanmaktan eskimiş demode iskarpinleri pırl pırlırdı. Corso, ilk bakışta, kocaman, bomboş bir ev, çıplak duvarlar, ıslak tavan boyaları ve rutubetin kemirdiği alçılar dikkatini dağıtmadan önce Fargas'la ilgili olarak ancak bu ayrıntıları saptayabilmişti.

Fargas konuğunu tepeden tırnağa inceledi.

"Bir konyak içmek istersiniz sanırım," dedi uzun uzun düşündükten sonra doğru bir karar vermiş gibi ve Corso'nun onu izleyip izlemediğine aldırmış etmeden, hafifçe aksayarak koridorda ilerlemeye başladı. Fargas önde, Corso arkada bir sürü boş ya da birkaç işe yaramaz eşyanın sağa sola bırakılmış olduğu odalardan geçtiler. Tavanlardan boş ya da ucunda sinek pislikleri dolu ampuller olan kablolar sarkıyordu.

Yaşam izlerine rastlanan tek mekân, birbirine camlı sürme kapılarla açılan iki salondur. Salonun armalı buzlu camlı açık duran kapılarından başka mekânların üzerlerinde bir zamanlar asılı duran resim ve eşyaların izleri kalmış, paslanmış çiviler, uçları boş elektrik kabloları olan kâğıtla kaplı duvarları görünüyor. Salonun hüznü manzarasının üstünü kubbe taklidi bir tavan kaplıyordu. Etrafı bulutlarla süslenmiş kubbenin ortasında İbrahim Peygamber'in oğlunu kurban etme sahnesini canlandıran bir tablo vardı: Boyaları solmuş saygıdeğer bir ihtiyar, elinde tuttuğu bir kamayı sarışın bir gencin boynuna indirmeye hazırlanırken havadaki eli kocaman kanatlı bir melek durdurmuştu. Yalancı kubbenin alt yanında, kocaman camlı bir kapı arka bahçeye bakan bir terasa açılıyordu. Kapının camları iyice kirlenmiş, kırılan camların yerleri kartonla tıkanmıştı.

"Home, sweet home!" dedi Fargas.

İnandırıcı olmayan bir ironi seziliyordu sözlerinde. Görünüşe bakılırsa ev sahibi bu şakayı o kadar çok tekrarlamıştı ki artık kendisi bile etkisine inanmaz olmuştu. İspanyolca'yı belirgin ama saygın bir Portekiz aksanıyla konuşuyordu. Çok yavaş, önünde çok zaman varmış gibi hareket ediyordu, belki de sakat olan bacağından dolayı.

"Bir konyak?" diye tekrar sordu, oraya neden gittiklerini unutmış gibi.

Corso belli belirsiz, evet anlamında başını salladı ama Fargas bu hareketini fark etmedi. Geniş salonun diğer tarafında kocaman bir şöminenin yanında üst üste konmuş odunlar duruyordu. Eşya olarak birkaç birbirine benzemeyen koltuk, bir masa, üzerinde bir petrol lambasıyla iki şamdan, kutusu içinde bir keman ve başka birkaç ufak süs eşyasının durduğu bir büfe vardı. Yerde iplikleri çıkmış halılar, renkleri solmuş kilimler üzerine, pencerelerden giren ışıkk-

tan mümkün olduğu kadar uzakta, çok düzenli bir şekilde bir sürü kitap sıralanmıştı. Beş yüz, belki de daha fazla diye aklından geçirdi Corso. Kim bilir belki de bine yakın. Aralarında *incunable*'ler* ve *codex*'ler** de vardı. Deri ve parşömen kitaplar, kapaklarının kenarları metal levhali antika kitaplar, *in-folio*'lar,*** Elzevir basımı kitaplar, üstleri kabartmalı, çiçek süslemeli, fermuarlı ciltler.... Bir de salonun köşelerine dağılmış bir düzineye yakın fare kapanı olduğunu fark etti Corso. Çoğunda peynir kalmamıştı.

Büfenin içinde bir şeyler arayan Fargas elinde bir kadeh ve bir şişe Remy Martin'le Corso'nun yanına döndü. İçinde ne kadar içki kaldığını anlamak için şişeyi ışığa doğru tutuyordu.

"Altın sarısı Tanrı kanı," dedi tutkulu bir edayla. "Ya da Şeytan kanı," dedi yalnızca dudaklarıyla gülümsüyordu, sinemanın eski jönleri gibi bıyığını kıvrırarak, ama bakışları hâlâ sabit ve anlamsızdı, gözlerinin altında çok uzun zamandan beri uykusuzluk çekiyormuş gibi torbalar vardı. Corso kadehi alırken ellerinin zarif, iş görmeye alışık eller olmadığını gözlemledi. Kadehi yukarı kaldırırken ince kristal hafif bir titreşimle parlıyordu.

"Güzel bir kadeh," dedi Corso, övgüyle, bir şey söylemiş olmak için.

Kitapsever de aynı fikirdeydi, çaresizlikle alay etmek arası bir yüz hareketi yaptı, durumun ikircilliğinin altını çizmek ister gibi: Kadeh, şişede kalan üç parmak konyak, bomboş bir ev ve kendisi: Zarif, solgun ve buz gibi donmuş hayalet.

* Kitapseverler ve antika kitapçılar arasında 1500'den önce basılmış kitaplar, Latince incunabula, 'beşik' anlamına gelen sözcükle anılır. Labarre, A. *Kitabın Tarihi*, İletişim Ya. CEP Üniversitesi, İstanbul, 1994, s.63 (ç.n.)

** Codex İS 2. ve 4. yüzyıllar arasından başlayarak içiçe konan formlardan oluşturulan kitaplara verilen ad. *Meydan Larousse Ansiklopedisi* (ç.n.)

*** İri iri yapraklı dört sayfalı formlar. *Meydan Larousse Ansiklopedisi* (ç.n.)

“Bundan başka tek bir şişe daha kaldı,” dedi sır verir gibi.

“Onun için gözüm gibi bakıyorum.”

Corso bir şey demeden sadece baş sallamakla yetindi. Kısa bir an bakışları duvarlarda dolandı, sonra tekrar kitaplara döndü.

“Eskiden çok muhteşem bir köşk olmalı,” dedi.

Ev sahibi omuz silkti.

“Evet, öyleydi. Eski aileler de eski kültürler gibi, bir gün geliyor tükeniyorlar ve yok oluyorlar,” diyerek boş boş etrafına bakındı, gözleri sanki artık orada olmayan nesneleri yansıtıyordu. “İnsanlar başlangıçta korumaları için Tuna nehrinin limes’lerini barbarlara teslim ediyor, sonra onları zenginleştirerek alacaklılar konumuna yükseltiyor... Sonuçta bir gün isyan ediyorlar, evinizi kuşatıp her şeyinizi yağmalıyorlar,” bir an karşısındakini kuşkuyla süzdü. “Umarım ne demek istediğimi anlıyorsunuz.”

Corso başıyla onayladı. Sohbetlerinin bu noktasında yüzüne en başarılı suç ortağı tavşan gülümsemesini takınmıştı.

“Çok iyi anlıyorum,” diye bir de sözle doğruladı. “Saksonya porselenleri üzerinde yürüyen demir çizmeler. Onlardan söz ediyorsunuz, değil mi? Tuvaletler içindeki hizmetçiler. Kızlarını minyatürlerle süslü elyazmalarıyla silen sonradan görmeler.”

Fargas evet anlamında başını salladı. Gülümsüyor ve memnun görünüyordu. Öbür kadehi almak için topallayarak, büfeye doğru yürüdü.

“Sanırım,” dedi, “bir konyak da ben içebilirim.”

Sessizce, birbirlerinin gözlerine bakarak kadeh tokuşturdular, aynı gizli tarikatın iki üyesi gibi. Bir süre sonra kitapsever kadehi tuttuğu eliyle kitapları göstererek sınavı geçen Corso’yu görünmeyen bir engeli aşarak yaklaştırmaya davet etti.

“İşte bunlar. Yarisından çoğu değerli sekiz yüz otuz dört kitap,” kadehinden bir yudum içti ve etrafına bakınarak işaretparmağıyla ıslanan bıyıklarını sildi. “Onları görkemli günlerinde, sedir ağacı kitaplıklarda görebilmiş olsaydınız keşke... Bir ara beş bin kitabı bir araya getirmeyi başarmıştım. Sonra... Bunlar kurtulanlar.”

Corso keten torbasını yere bırakarak kitaplara doğru yürüdü. Koşullu tepkiyle parmak uçlarının gıdıklandığını duyumsadı. Manzara nefisti. Gözlüğünü düzeltti ve ilk bakışta 1588, ilk örnek, in-quatro, ince deri kaplı, Vasari ve Berengario de Capri’nin, XVI. yüzyıl yapımı bir *Tractatus* ilişti gözüne.

“Bütün tanınmış bibliyografilerde adı geçen Fargas koleksiyonunun bu durumda olacağını hiç düşünmemiştim. Eşyalardan yoksun, boş bir evde, yere dizilmiş, duvara dayanmış, bir sürü kitap...”

“İşte hayat böyle, dostum. Ama sizi temin ederim, hepsi çok iyi durumda... Böceklenmemeleri, kurtlanmamaları için her birini, tek tek, kendim temizleyip kontrol ediyorum, havalandırıyorum. Işıktan, sıcak ve rutubetten zarar görmemelerine dikkat ediyorum. Aslında gün boyu onlara bakmaktan başka bir iş yaptığım yok.”

“Diğerleri ne oldu?”

Kitapsever kaşlarını çattı ve o da kendine aynı soruyu soruyormuş gibi camdan dışarı baktı..

“Biliyor musunuz?” dedi bir süre sonra, Corso onunla tekrar göz göze geldiğinde çok mutsuz bir adam olduğunu düşündü. “Bu köşk, birkaç eşya ve babamın kitaplığı dışında, bana miras olarak sadece bir yığın borç kaldı. Bütün elime geçen parayı kitaplara yatırdım. Gelirim tükenince de her şeyi sattım: Tablolar, mobilyalar, porselen yemek takımları. Tutkulu bir kitapsever olmanın ne demek olduğunu bilirsiniz, ama ben kitapsever değil kitap delisiyim. Kitaplığımın dağılacağını düşünmek bile sonsuz acı veriyordu.”

“Sizin durumunuzda olan birçok insan tanıyorum.”

“Gerçekten mi?” dedi Fargas merakla Corso’ya bakarak. “Yine de tam olarak anlayacağınızı sanmıyorum. Geceleri kalkıp kitaplarımın arasında acıyla kıvranan bir hayalet gibi dolaşırdım. Onlarla konuşur, sadakat sözü vererek kapaklarını okşardım... Hepsi boşa gitti. Bir gün karar vermek zorunda kaldım: Büyük bir bölümünü feda edip sadece en sevdiklerimi ve en değerli olanları saklamak... Ne siz, ne de başkası bunun ne demek olduğunu anlayamazsınız: Benim kitaplarım akbabalara yem oldu.”

“Gözümde canlandırabiliyorum,” dedi Corso, böyle bir cenazeyi kaldırmaya seve seve yardımcı olabilirdi.

“Canlandırabiliyor musunuz? Hayır. Yüzyıllar boyu yaşasanız da bilemezsiniz ne demek olduğunu. Satılacakları ayırmam iki ay sürdü. Altmış bir gün süren bir can çekişme, üstelik ateşim yükselmişti, neredeyse ölümüne neden olacaktı bu karar. Sonunda alıp götürdüler, çıldıracağım sandım... Aradan on iki yıl geçmesine rağmen dünmüş gibi anımsıyorum.”

“Peki şimdi?”

Kitapsever boş kadehini gösterdi, sanki kadeh bir şeylerin simgesiymiş gibi.

“Epey bir zamandır yeniden kitaplarıma başvurmam gerekiyor. Aslında yaşamımı sürdürmek için fazla para gerekmiyor. Haftada bir gün gelip evi temizliyorlar, yemeğimi kasabadan getiriyorlar... Bütün paramı köşkü elden çıkarmamak için vergi olarak devlete veriyorum.”

Sülük veya tahta kurusu der gibi telaffuz etmişti *devlet* sözcüğünü. Corso anlayışla başını salladı. Bir kez daha boş duvarlara bakarak.

“Evi de satabilirsiniz.”

“Doğru,” dedi Fargas, önemsemeden. “Ama sizin anlamadığınız pek çok şey var.”

Corso eğilip yerden aldığı ince deri kaplı bir in-folio’yu ilgiyle inceliyordu. Dürer’in *De Symmetria*’sı, Paris 1557, Latince ilk Nuremberg baskısından yapılmış yeni bir baskı. Çok iyi durumda ve geniş sayfa kenarı boşluklu bir nüshaydı. Flavio La Ponte görse çılgına dönerdi. Aslında kim görse bayılırdı böyle bir kitaba.

“Sık sık kitap satıyor musunuz?” diye sordu Corso.

“Yılda iki veya üç kitap yetiyor bana. Epeyce dönendikten sonra bir cilt seçiyorum ve satıyorum. Size daha önce, kapıyı açtığımda, söz ettiğim seremoni buydu. Bir müşterim var, hemşeriniz, yılda birkaç kez uğrar.”

“Tanır mıyım?” diye bir çıkış yaptı Corso.

“Bilmem tanır mısınız?” diye yanıtladı kitapsever, isim söylemeden. “Tam da şu günlerde bekliyorum kendisini, ve siz geldiğinizde kurbanımı seçmeye hazırlanıyordum.” Zarif ellerinden birini kaldırıp boynuna götürerek giyotinle başını kesiyormuş gibi yaptı, zoraki bir gülümsemeyle. “Diğerlerinin, birlikteliklerini sürdürebilmeleri için, kendini feda edecek olanı.”

Corso başını kaldırıp tavana, kaçınılmaz analogiye, baktı. İbrahim Peygamber, yüzünü baştan başa kaplayan derin bir çatlakla, kamalı sağ elini sımsıkı tutan melekten kurtarmak için olağanüstü bir gayret sarfediyordu. Melek öbür elini ihtiyarı azarlar gibi salıyordu. İshak başı taşın üstüne, keskin kamanın altında, kendini kaderine terk etmiş, öylece duruyordu. Sarı saçlı, pembe yanaklı, hani şu hiçbir zaman hayır demeyen güzel oğlanlardan biri. Biraz ileride, tüyleri böğürtlenin dikenlerine dolanmış koyuna benzer bir hayvan vardı. Corso hiç düşünmeden, koyunun tarafını tuttu.

“Sanırım başka seçenek yok,” dedi kitapsevere bakarak.

“Olsa durur muydum? Ben de hemen onu seçerdim...” Fargas hıncını belli ederek güldü. “Ama aslan payım zorla almak istiyor, köpek balıkları da kan ve et kokusu almışlar. Ne yazık ki sonradan Fransa kralı olan Artois Kontu gibi insanlar yok artık. O fıkrayı biliyor musunuz? İhtiyar Paulmy Marki’sinin altmış bin kitabı varmış ve bir gün iflas etmiş. Marki’yi alacaklıların elinden kurtarmak için kitaplığını Artois Kontu satın almış, ama Kont kitapların ihtiyarda kalmasını şart koşmuş. Böylece, Paulmy eline geçen parayla yeni kitaplar alıp artık onun olmayan kütüphaneyi zenginleştirmiş...”

Elleri pantolonunun ceplerinde, kitapların etraflarında dolanıyor, sakat ayağının üzerinde dönerek tek tek kitaplarına bakıyordu. Bu haliyle Alamein’de ordusunu denetleyen sıska ve yenik Montgomery’e benziyordu.

“Bazen onlara elimi bile süremiyorum, kapaklarını açamıyorum.” Durakladı ve eğilip halının üstünde duran bir kitabı kaldırıp yerine koydu. “Tozlarını alıp saatlerce seyretmekle yetiniyorum. Her cildin içinde ne olduğunu, en ince ayrıntılarına kadar biliyorum... Şu kitap örneğin: *De Revolutionis celestium*, Nicolas Copernic. İkinci baskı, Bale 1566. Bir hiç! Değil mi? Ya da *Vulgata Clementina*, şu sağınızda, hemşeriniz Cisneros’un altı ciltlik *Po-liglota*’sının ve Nuremberg’in *Chronicarum*’unun arasında duran. Öbür taraftaki ilginç in-folio’ya bakın: Simon de Colines’in *Praxis criminis persequendi*’si, 1541. Ya da elinizdeki, manastır yapımı, dört şirazeli ve çiçeklerle süslü cilde bakın. İçinde ne olduğunu biliyor musunuz?... Jacques de la Voragine’in *Altın Efsane*’si, Bale 1493, Nicolas Kesler tarafından basılmış.”

Corso kitaba şöyle bir göz attı. Olağanüstü güzel, bu da geniş sayfa kenarı boşlukları olan bir kitaptı. Gözlüğünü mendiliyle silmeden önce dikkatle kitabı yerine koydu. Öyle güzeldi ki en soğukkanlı insana bile sıcak terler döktürürdü.

“Deli misiniz! Bütün bu kitapları satsanız hiç para sıkıntınız kalmaz.”

“Biliyorum,” dedi Fargas eğilip kitabı yerine yerleştirirken. “Ama kitaplarımı satacak olsam yaşamımı sürdürmem için hiçbir neden kalmaz ki, para sorunum varmış, yokmuş umurumda bile olmaz.”

Corso çok kötü durumda olan bir sıra kitabı gösterdi. Aralarında *incunable*’ler, elyazmaları vardı ve ciltlerine bakılacak olursa hepsi de XVII. yüzyıldan öncesine ait kitaplardı.

“Bunların arasında birçok şövalye romanı da var...”

“Evet, babamdan miras. En büyük tutkusu *Don Kişot* kitaplığının doksan beş kitabını bir araya getirmektir, özellikle de papalığın yasaklar listesindekileri. *Os Lusíadas*’ın, 1780, dört ciltlik Ibarra baskısının yanında gördüğünüz şu ilginç *Don Kişot* da babamdan kalma. İlk baskıya konulan resimlerden başka XVIII. yüzyılın birinci yarısında İngilizlerin bastığı nüshadan alınmış resimlerle zenginleştirilmiş, sekiz orijinal sulu boya, bir de Cervantes’in doğum belgesinin deri üzerine basılmış tıpkıbaskı bir kopyası... Herkesin kendine göre bir saplantısı oluyor işte. Diplomat olan ve İspanya’da uzun yıllar yaşayan babamın tutkusu da Cervantes’ti. Başkalarında bazen bu saplantılar hastalığa dönüşüyor. Kimileri ne kadar iyi yapılmış olursa olsun, yenilenmiş kitaplara tahammül edemez, kimileri ise elliden fazla nüshası olan bir kitabı asla almaz. Benim de tutkum, belki de fark etmişsinizdir, el sürülmemiş, kenarları düzeltilmemiş kitaplardı. Elimde cetvel açık artırmaları, kitapçı dükânlarını dolaşırdım. Sayfa kenarları kesilip düzeltilmemiş, bakire bir kitap bulunca dizlerim titrerdi... Nodier’nin bir kitapsever için yazdığı güldürüyü okudunuz mu? Bana da aynı şeyler olurdu. Kitapları hiç düşünmeden, giyotinle kolayca kesen ciltçileri ellerim titremeden öldürebilirdim. Ve sayfa kenarı boşluğu kilisenin kitap

listelerinde yazılı olandan iki milim daha geniş bir kitap keşfettiğimde dünyalar benim olurdu.”

“Ben de aynı tutkunun kurbanıyım.”

“Aman ne hoş bir rastlantı. Artık sizi bir din kardeşi gibi selamlayabilirim.”

“Hemen heyecanlanmayın. Benim ilgim estetik açıdan değil, kazanç açısından.”

“Fark etmez. Sizi sevdim. Kitap konusunda geleneksel ahlak kurallarının geçersiz olduğuna inananlardanım.” Odanın öbür ucundan Corso’nun yanına gelerek, bir sır verir gibi eğildi. “Biliyor musunuz? Hani şu sizin, İspanyolların, Barselona’lı katil kitapçıyı anlatan bir efsaneniz var ya, işte ben de kitap için adam öldürebilirim.”

“Tavsiye etmem. İnsan hep böyle önemsiz görünen ufacık bir şeyle başlıyor, ama sonra iş yalan söylemeye, seçimlerde oy kullanmaya veya benzeri şeyler yapmaya kadar varıyor.”

“Hatta kendi kitaplarını satmaya bile...”

“Evet, o talihsizliğe bile düşülüyor.”

Fargas hüznle başını sallıyordu, sonra bir an gizli düşüncelere dalarak, kaşları çatık, hareketsiz kaldı. Kendini toparlayınca bir süre ısrarla Corso’ya baktı.

“Söyledikleriniz bana, kapıyı çaldığınız zaman yapmakta olduğum işi hatırlattı yeniden. Bu sorunla her karşılaşmamda kendimi dinini inkâr eden bir papaz gibi hissediyorum... Günah sözcüğünü kullanmam sizi şaşırtır mı?”

“Hayır, hiç şaşırtmaz. Bence çok yerinde bir benzetme.”

Fargas büyük acılar içindeymiş gibi yumruklarını sıkıyordu. Bakışları boş odada, yerdeki kitaplarda dolaştıktan sonra yeniden Corso’ya çevrildi. Sanki birisinin zoruyla yalancıktan gülümsüyordu.

“Evet, günah yalnızca inanç olan yerde vardır... Yalnız inançlı birisi günah işler ve bugünahı işlerken de korkunç davranışının bilincinde olabilir. İnanmadığımız bir dine karşı gelmek bizi hiçbir zaman korkulara boğmaz. Bu, zorda kalınca, inanmadığınız bir tanrıya küfretmek kadar saçma..”

Corso aynı fikirde olduğunu göstermekte zorlanmadı.

“Neden söz ettiğinizi biliyorum. Bu Dönek Julien’in *Beni yendin, Galileo*’sundan bir pasaj.”

“Böyle bir pasajın varlığından haberim yoktu.”

“Önemli değil, zaten uydurma bir şey. Okuldaki bir papaz tekrarlardı sık sık, bize doğru yolu göstermek için. Zaten Julien de savaş meydanında tanrısız bir gökyüzüne karşı kan tükürerek öldü.”

Kitapsever, Corso’nun bütün söyledikleri kendi durumuna çok uygunmuş gibi durmadan baş sallıyordu. Ağzının kenarı seyiriyordu, bakışları bir noktaya takılmış kalmıştı.

“Evet şu anda ben de tam öyle hissediyorum kendimi,” dedi. “Geceleri uyuyamıyorum, kalkıp bu salona geliyorum, kitapların karşısına, yeni bir günah işlemeye kararlı...” Konuşurken Corso’ya o kadar yaklaşmıştı ki Corso bir adım geriye çekilmek zorunda kaldı. “Kendime ve kitaplarıma karşı günah işlemek üzere... Bir kitaba dokunuyorum, sonra hemen pişman olup çekiyorum elimi; bir başkasını alıyorum, sonra onu da yerine koyuyorum... Diğerleri birlikte kalabilsinler diye birini feda etmek, ağacın keyfini çıkarmak için bir dalını yolup koparmak...” Sağ elini göstererek, “bu parmaklardan birini kessem daha iyi,” dedi.

Nasıl keseceğini gösterirken eli titriyordu. Corso ise yine başını sallıyordu. Uzun uzun dinleyebilirdi, bu da işinin bir başka gereği idi. Hatta Fargas’ın duygularını anlayabilirdi. Ama oyuna katılmaya hiç niyeti yoktu. Bu onun savaşı değildi. Varo Borja’nın dediği gibi,

o sadece paralı bir misyonerdi ve oraya bir ziyaret için gelmişti. Oysa Fargas’a bir papaz ya da psikiyatrist gerekiyordu.

“Kimse bir kitapseverin bölüğünü kurtarmak için kılıcına davranmaz,” dedi Corso alçak sesle.

Esprisi kitapseverin boş bakışlarında kaybolup gitti. Fargas Corso’ya bakıyor ama onu görmüyordu. Büyümüş gözbebeklerinde sadece kitaplar vardı.

“Öyleyse hangisini seçmeli?” diye devam etti Fargas. Corso kabanının cebinden sigara paketini çıkarmış Fargas’a ikram ediyordu ama onun gözü hiçbir şey görmüyor, içine kapanmış kendi sesinden başka bir ses işitmiyor, kendi vicdanının çelişkilerinden başka bir şey duyumsamıyordu. “Epeyce bakındıktan sonra iki kitap seçebildim,” dedi ve yerden iki kitap alıp masanın üzerine koydu. “Bakalım siz ne diyeceksiniz?”

Corso masaya yaklaştı ve kitaplardan birini açtı. Karşısına bir gravür çıktı. Resimde maden ocağında çalışan üç erkek ve bir kadın görülüyordu. Georgius Agricola’nın *De re metallica*’sının Bale’de Froben ve Episcopijs tarafından, 1556 yılındaki ilk baskısından beş yıl sonra basılan Latince, ikinci baskısıydı. Sigarasını yakarken hımm diye beğendiği anlamına gelen bir ses çıkardı.

“Görüyorsunuz ya, seçmek hiç de kolay değil.” Fargas şimdi Corso’nun en ufak bir hareketini kaçırmamak için dikkat kesilmişti. Kitap avcısı parmak uçlarıyla sayfaları çevirirken diğeri onu dikkat ve kuşkuyla izliyordu. “Her seferinde bir tek kitap satmalıyım ve bu kitap herhangi bir kitap olamaz. Feda edilen, diğerlerini en az altı ay için kurtarabilmeli... Bu da benim Minotauros* için ödemem gereken bir haraç,” diyerek alnını kaşıdı. “Labirentin sonunda

* Mitolojide gövdesi insan başı boğa, Pasphae’nin oğlu. Minos onu bir labirente hapsetmiş ve Alenas’dan her yıl haraç olarak gençlerin başını istemiş. Theseus Minos’u öldürünce, Minos’un kızı Ariadne’nin, verdiği bir yunak ipi kullanarak labirentten çıkmış, (ç.n.)

hepimizi bekleyen bir Minotauros vardır... Önce onu biz usumuzda yaratırız, ama sonra o bize kendi korkunçluğunu dayatır.”

“Neden daha az değerli birkaç kitabı birden satmıyorsunuz? Böylece gereken parayı elde eder ve daha değerli kitapları ya da en sevdiklerinizi saklayabilirsiniz.”

“Birilerini kurtarmak için diğerlerini küçük düşürmek mi?” diye parladı kitapsever. “Asla. Benim gözümde hepsi ölümsüz bir ruh taşıyor ve aynı haklara sahip. Doğru, daha fazla sevdiklerim olabilir. Olmaz mı hiç? Ama hiçbir zaman onları daha az değer verdiğim yoldaşları karşısında yüceltecek tek bir söz bile söylemem, farklılıklarını belli edecek hiçbir hareket yapmam. Tam tersi. Tanrı’nın bile insanlığı kurtarmak için kendi evladını kurban ettiğini unutmayın. Ve İbrahim...” Sanki tavandaki resimden söz ediyormuş gibi başını havaya kaldırdı ve tümcesini bitirmeden kesti.

Corso şimdi de öbür kitabı açmıştı. On sekizinci yüzyıldan kalma, İtalyan yapımı, parşömen ciltli bir in-folio. 1544’de Venedik’te Giunta tarafından basılmış nefis bir Vergilius. Kitapsever birden kendini toparladı.

“Harikulade, değil mi?” diye sorarak telaşla kitabı Corso’nun elinden çekti. “Şu başlık sayfasına, kenar süslerine bakın... Yüz on üç mükemmel ağaç üstüne gravür. Sadece üç yüz kırk beşinci sayfa ufak bir restorasyon görmüş, aşağı köşesinde, belli bile olmuyor. Rastlantıya bakın, benim en sevdiğim resim bu: Énée Cehennemde, yanında Sybylla. Bu kadar güzel bir gravür görmüş müydünüz? Üç duvarın arkasındaki alevlere, günahkârların kazanına, bağırsaklarını yiyen kanatlı hayvana bakın...” Kalp atışları neredeyse bileklerinde ve şakaklarında görülüyordu. Okuyabilmek için kitabı yüzüne o kadar yaklaştırmıştı ki sesi zor duyuluyor, gözlerinin içi parlıyordu. “*Moenia lata videt, triplici circumdata muro, quae rapidus flammis ambit torrentibus amnis...*” Kendinden geçerek bir

an durakladı. “Gravürcünün Ortaçağ’a, özgü çok güzel ve çarpıcı, Vergilius’vari bir Hades* mefhumu varmış.”

“Olağanüstü bir örnek,” diye onayladı kitap avcısı, sigarasından bir nefes çekerek.

“Yalnız bu kadarla da kalmıyor. Kâğıda bir dokunun. *Esemplare buono e genuino con le figure assai ben impresse*, diye adı geçiyor, eski kataloglarda...” derken sesi alçalmaya başladı, dalgınlaşmış ve yaşadığı karabasanın derinliklerinde kaybolmuştu bir kez daha. “Sanırım bunu satacağım.”

Corso alelacele sigaranın dumanını üfledi.

“Sizi anlamıyorum. Bu kitabın en sevdiklerinizden biri olduğu besbelli. Agricola da öyle. Onlara dokununca elleriniz titriyor.”

“Ellerim mi? Ruhum tutuşuyor, cehennem ateşleriyle. Size anlatabildiğimi sanıyordum... Feda edeceğim bir kitaba hiçbir zaman kayıtsız kalamam. Yoksa bu acıklı davranış başka nasıl açıklanabilir? Açık pazar kurallarına göre pis bir alışveriş, yüksek fiyatlı bir kitap yerine birkaç ucuz kitap...” Şiddetle yadsıdı, aşağılayıcı bir tavırla. Hakaretini nereye tüküreceğine karar vermek ister gibi etrafına bakındı. “En çok sevdiklerimi, diğerleri arasında güzellikleriyle en fazla parlayanları, bana tattırdıkları sevgiye karşılık olarak ellerinden tutup kurban edilecekleri yere kadar kendim götürüyorum. Hayat elimden birçok şeyi alabilir, doğru. Ama hiçbir zaman beni bir zavallı durumuna sokamaz.”

Nereye gittiğini bilmeden birkaç adım attı. Bu acıklı sahne, ak-sayan ayağı, kocaman kazağı ve eski pantolonu, yorgun ve kırılgan görünüşünü daha da vurguluyordu.

* Yunan mitolojisinde Cehennem Tanrısı, (*Meydan Larousse Ansiklopedisi*) (ç.n.)

“Bu yüzden hâlâ bu evdeyim,” diye devam etti sözlerine. “Duvarları arasında yitirdiğim kitaplarımın hayaletleri dolaşıyor. Yanında zavallı görünümlü odunlar duran şöminenin önünde duraklamıştı. “Bazen bana öyle geliyor ki benden hesap soruyorlar... O zaman şu gördüğünüz kemanı alıyorum ve onları yatıştırmak için saatlerce çalışıyorum, bu karanlık evde bir mahkûm gibi dolaşarak...” Yüzünü yeniden Corso’ya dönmüştü ve pencerenin kirli camından giren ışık gözlerinde parlıyordu. “Serseri kitapsever!”

Yavaş yavaş masaya doğru geldi ve ellerini kitapların üzerine koydu. Kararını o ana bırakmış gibi sordu.

“Siz benim yerimde olsanız hangisini seçerdiniz?”

Corso rahatsız, heyecanla kıpırdadı.

“Beni bu işe karıştırmayın. Şansım varmış, sizin yerinizde değilim.”

“Siz de söylüyorsunuz: Şans. İnce bir değerlendirme. Sizin yerinizde başka bir aptal olsa bana imrenirdi belki de. Evinde böyle bir hazineye sahip olmak... Ama hangisini satmalıyım, hâlâ söylemediniz. Hangi oğul feda edilecek...” dedi ve birden içinde bir yerlerde, çok canı yanıyormuş gibi burkuldu. “Yedi kuşak öteye kadar, on parmağı...” diye ilave etti kısık bir sesle, “yakamda olsun...”

Agricola’yı halının üstündeki yerine yerleştirdi ve Vergilius’un parşömen kabını okşayarak dişlerinin arasından on parmağı diye fısıldıyordu. Gözleri dolmuştu, elinin titremesi artmıştı.

“Sanırım bunu satacağım,” diye yineledi.

Fargas hâlâ delirmemişse, delirmesine ramak kalmıştı. Corso boş duvarlara, rutubetten lekelenmiş duvar kâğıtlarının üzerindeki tablo izlerine baktı. İmkânsız görünen yedinci kuşak umurunda değildi. Görünüşe bakılırsa kendi soyu gibi, yani Corso’lar nasıl Lucas Corso’yla tükeneceklerse, Fargas’lar da bu kitapseverle tükeneceklerdi. Ya da belki nihayet huzura kavuşacaklardı. Sigarasının dumanı tavandaki eskimiş resimlere doğru, dümdüz yükseliyordu,

tıpkı durgun bir şafak vakti tutuşan bir kurbandan yükselen dumanlar gibi. Corso pencereden dışarı, yabancı otların kapladığı bahçeye baktı, böğürtlene dolanmış bir koyun arıyordu ama kitaplardan başka bir şey göremedi. Melek, tuttuğu kamalı eli bıraktı ve ağlayarak uzaklaştı. Rüzgâr artık başka yönden esiyordu. Zavalılık!

Corso şömineye atmadan önce sigarasından son bir nefes çekti. Yorgundu ve sırtındaki kabana rağmen üşüyordu. Boş duvarlar arasında çok uzun süre dinlemişti Fargas'ı. Etrafta yüzündeki anlatımı görebileceği aynalar olmamasına sevindi. Mekanik bir hareketle saatine baktı. Victor Fargas halıların üzerine mihlanmış bu hazineyi bunca zaman seyredebilmenin bedelini ondan merhamet dilenerek yeterince ödetmişti. Corso'ya göre artık asıl işten söz etmenin zamanı çoktan gelmişti.

"Ya *Dokuz Kapı*?" dedi.

"Ne olmuş *Dokuz Kapı*'ya?"

"Buraya onun için geldim. Umarım mektubumu almışsınızdır."

"Mektubunuz? Aa, evet, tabii! Anımsıyorum. Bütün bunlar... Affedin. *Dokuz Kapı*, tabii..."

Uykuda gezer gibi şaşkın bir halde etrafına bakındı. Büyük bir gayret sarf etmiş gibi yorgun görünüyordu. Düşünmek için bir dakika istercesine parmağını kaldırdı, sonra topallayarak, salonun başka bir köşesine doğru yürüdü. Orada, yerde soluk bir Fransız gobleninin üzerine sıralanmış yüz kadar kitap duruyordu. Corso, goblen iyice eskimiş olsa da üzerindeki desenin Büyük İskender'in Darius karşısında kazandığı zaferin tasviri olduğunu anlamıştı.

"İskender'in, rakibinin hazinelerinin durduğu sandığı," dedi Fargas goblenin üzerindeki figürleri göstererek. "Homeros'un kitaplarını saklamak için kullandığını biliyor muydunuz?" Memnun, Makedonyalının parçalanmış profiline bakarak başını salladı. "Kitapsever bir yandaş. İyi çocuk."

Büyük İskender'in edebiyat merakı Corso'nun umurunda değildi. Diz çökmüş kitapların isimlerine bakıyordu. Hepsi de büyü, simyacılık, şeytan üzerine yazılmış denemelerdi: *Les trois livres de l'Art, Destructor omnium rerum, Disertazioni sopra le apparizioni de spiriti e diavoli, De origine, moribus et rebus gestis Satanae*.

"Nasıl buldunuz?" diye sordu Fargas.

"Fena görünmüyorlar."

Kitapsever isteksiz güldü. O da Corso'nun yanında diz çökmüş, kitaplara son baktığından bu yana yerinden oynayıp oynamadıklarını kontrol ediyordu.

"Hiç fena değil, doğru. Aralarında en az onu çok nadir kitaplar... Kitaplığın bu bölümündeki tüm kitaplar, cinbilim, demonoloji ve astronomiye meraklı bir mason olan dedemden kalma... Bakın, şu bir klasik: Collin de Plancy'nin *Cehennem Sözlüğü*, 1842, ilk örnek. Bu da 1571'de basılan Leonardo Fioravanti'nin *Compendi dei secreti*... Şuradaki ilginç in-12 forma da *Mucizeler Kitabı*'nın ikinci baskısı." Corso'ya göstermek için başka bir kitap daha çıkardı. "Şu Isis'e bakın... Bu kitabı biliyor muydunuz?"

"Tabii. Atanasius Kircher'in *Oedipus Aegiptiacus*'u."

"Doğru. 1652'de Roma'da basılmış." Fargas kitabı yerine koydu, Corso'nun siyah deri, kapağında isim yerine bir beşgen olan Venedik yapımı cildini çok iyi tanıdığı bir başka kitap aldı eline. "İşte aradığınız kitap: *De Umbrarum Regni Novem Portis*... Yani *Karanlıklar Ülkesinin Dokuz Kapısı*."

Corso elinde olmadan heyecanlandı. En azından kitabın dışı, çantasındakiyle aynıydı. Fargas kitabı eline verdi, Corso ancak sayfaları çevirmeye başlayınca kendini toparlayabildi. İki su damlası gibi birbirinin aynıydılar. Fargas'ın nüshasının ön kapağının derisi biraz yıpranmıştı ve sırtında yapıştırılıp sonrada çıkartılan bir etiket

izi vardı. Bunun dışında kitap Varo Borja'nınki kadar iyi durumdaydı, VIII numaralı gravür dahil.

"Eksiksiz ve iyi durumda," dedi Fargas, Corso'nun yüzünde beliren anlatımı doğru yorumlayarak. "Üç buçuk yüzyıldan beri dünyayı dolaşıyor ama kapağını açınca sanki baskıdan yeni çıkmış gibi... Sanki yayımcısı Şeytan'la anlaşma yapmış..."

"Belki de yapmıştır," dedi Corso.

"Kullandığı yöntemi keşke ben de bilsem, hiç fena olmaz," dedi kitapsever, boş salona ve yerde sıralanmış duran kitaplara tek tek bakarak. "Kitaplarımı saklamak karşılığında ruhumu..."

"Deneyebilirsiniz," dedi Corso, *Dokuz Kapı*'yı işaret ederek. "Söylenenlere bakılırsa sırrı bu kitapta saklı."

"Bu saçmalıklara hiçbir zaman inanmadım. Ama belki de inanma zamanı gelmiştir. Ne dersiniz? Siz İspanyolların, bir sözü var: Nehirde kaybolanı..."

"Elinizdeki nüsha eksiksiz ve kurallara uygun mu? Yani tuhaf hiçbir şeye rastlamadınız mı?"

"Hayır asla. Sayfalar tamam, gravürler de yerli yerinde, dokuz tane ve başlık sayfası dedemin yüzyıl başında satın aldığı günkü gibi, hiç dokunulmadan duruyor. Kataloglarda anlatılanlar ve diğer nüshalarla, Paris'teki Ungern ve Terral Coy'un nüshalarıyla tam bir uyum içinde."

"O nüsha artık Terral-Coy'a ait değil. Şimdi Toledo'da Varo Borja koleksiyonunda."

Kitapseverin bakışlarında şüphe belirdi. Corso telaşlandığını fark etti.

"Varo Borja mı dediniz?" Bir şey daha ilave edecekti ama son anda vazgeçti. "Saygın, takdir edilen bir koleksiyon..." Halının

üstündeki kitaplara bakarak birkaç adım attı. “Varo Borja...” diye tekrar etti, düşünceliydi. “Demonoloji uzmanı, değil mi? Çok zengin bir kitapçı. Yıllardır elinizdeki *Dokuz Kapı*’nın peşindeydi, ne pahasına olursa olsun... Diğer nüshayı ele geçirdiğinden haberim yoktu. Onun hesabına mı çalışıyorsunuz?”

“Zaman zaman,” diye itiraf etti Corso.

Fargas, biraz şaşkın bir halde birkaç kez başını salladı ve dikkati tekrar yerdeki kitaplara çevrildi.

“Sizi göndermesi tuhaf. Nasıl olsa...”

Cümlesini tamamlamadan sustu ve gözlerini Corso’nun torbasına dikti.

“Kitap yanınızda mı? Bakabilir miyim?”

Masanın yanına gittiler. Corso kitabı Fargas’inkinin yanına koydu. Kitapsever heyecanla sık sık nefes alıp veriyordu, yüzünde yeniden o hayranlık ifadesi belirmişti.

“İyice bakın,” dedi alçak sesle, sayfaların arasındaki bir şeyleri uyandırmaktan korkar gibi konuşuyordu. “İkisi de kusursuz, çok güzel ve aynı... Yanmaktan kurtulan üç kitaptan ikisi üç yüz elli yıl sonra ilk kez buluşuyorlar...” Gene elleri titriyordu, damarlarında hızla dolanan kanı sakinleştirmek için bileklerini ovuşturuyordu. “Yetmiş ikinci sayfadaki errataya bakar mısınız? Seksen yedinci sayfanın dördüncü satırındaki s şurada nasıl kırılmış... Aynı kâğıt, tıpatıp aynı baskı... Ne olağanüstü, değil mi?”

“Öyle,” dedi Corso ve hafifçe öksürerek ilave etti, “biraz burada kalıp iyice incelemek istiyorum.”

Fargas keskin bir bakış fırlattı. Kuşkulanmış gibiydi.

“Nasıl isterseniz,” dedi. “Ama kitap Terral-Coy’unki ise gerçekliği zaten belgelenmiş demektir.” Corso’ya merakla, kafasındaki-

leri okumak ister gibi bakıyordu. “Varo Borja da böyle olduğunu biliyor olmalı.”

“Sanırım biliyor,” dedi Corso tarafsızlığını göstermek ister gibi gülümseyerek. “Ama ben kitabın gerçekliğini kanıtlamak için para alıyorum.” Hâlâ hafifçe gülümsüyordu, işin en hassas noktalarından birine gelmişti sıra. “Doğru, paradan söz edince aklıma geldi. Size teklif yapmak için de yetkim var.”

Kitapseverin merakı şimdi güvensizliğe dönüşmüştü.

“Nasıl bir teklif?”

“Ticari. Önemli bir miktar,” sözün burasında Corso elini Fargas’ın kitabının üzerine koydu. “Sizi ekonomik yönden uzun süre rahatlatacak bir teklif.”

“Varo Borja mı ödüyor?”

“O da ödeyebilir.”

Fargas iki parmağıyla çenesini kaşıdı.

“Kitaplardan biri zaten onun,” dedi. “Yoksa üçünü bir araya getirmek mi istiyor?”

Bu adam belki biraz kaçıktı ama aptal, asla. Corso fazla bir açıklamada bulunmadı. Belki... Koleksiyoncu kaprisi işte. Ama Fargas bu kitabı satılığa çıkarırsa, Vergilius’u elinde tutabilirdi. Buna benzer bir şeyler mırıldandı.

“Anlamıyorsunuz,” diye yeniden çıkıştı kitapsever, oysa Corso çok iyi anlıyordu. Yapacak hiçbir şey yoktu.

“Tamam, unutun,” dedi. “Öylesine söylemişim.”

“Ben gelişigüzel kitap satmıyorum. Seçiyorum. Derdimi anlatabildiğimi sanıyordum.”

Buruşuk ellerinin üstündeki damarlar düğüm düğüm olmuştu. Çok sinirlenmişti. Corso taktik değiştirip beş dakika kadar sakin-

leştirici sözler söylemeyi yeğledi. Teklif ikinci planda kalan, basit bir formaliteydi. Asıl istediğinin iki kitabı karşılaştırmak olduğunu söyleyerek sözü bağladı. Sonunda Fargas evet anlamında başını sallayınca da rahat bir nefes aldı.

“Bunun bir sakıncası yok,” dedi kitapsever. Güvensizliği biraz kaybolmuş gibiydi. Corso’dan hoşlandığı belliydi, eğer öyle olmasaydı işler başka türlü gelişirdi. “Ama korkarım sizi pek rahat ettiremeyeceğim...”

Koridordan geçirerek Corso’yu küçük bir odaya kadar götürdü. Burada da kenarı kırık bir piyano, bir masa ve üzerine mumlar ak-mış, bronz bir şamdan, birkaç eski iskemle vardı.

“Hiç değilse sakın bir yer,” dedi Fargas. “Ve pencerenin camları kırık değil.”

Bir şey unutmuş gibi parmaklarını şaklattı, sonra gidip konyak şişesiyle kadehi getirdi.

“Demek Varo Borja sonunda kitabı ele geçirdi...” diye tekrarladı, sanki bir şeyden çok keyiflenmiş gibi için için gülüyordu. Sonra şişeyi ve kadehi yere, *Dokuz Kapı*’nın iki nüshasından uzağa koydu. Misafirperver bir ev sahibi gibi, her şeyin yolunda olup olmadığını kontrol etmek için etrafına bakındı ve odadan çıkmadan önce Corso’yu alaycı bir eda ile selamandı.

“Lütfen rahatınıza bakın, evinizdeymiş gibi.”

Corso kalan konyağı kadehe doldurdu, notlarını çıkarttı ve ça-lışmaya koyuldu. Önceden bir kâğıt üzerine hazırladığı çizelgeyi çıkardı: Sayfayı mürekkepli kalemle üçe bölmüş ve her bölüme bir numara ve isim yazmıştı:

Kitabın her sayfasını dikkatle inceleyerek Birinci Nüsha ile İkinci Nüsha arasındaki farkları kaydetmeye başladı, en ufak farklılıklara kadar ne görse kaydediyordu:

BİRİNCİ NÜSHA (VARO BORJA) Toledo
İKİNCİ NÜSHA (FARCAS) Sintra
ÜÇÜNCÜ NÜSHA (VON UNGERN) Paris

Kâğıtta bir leke, bir nüshadaki mürekkebin rengi diğerinden daha koyu... Sıra birinci gravüre gelince –*NEM. PERVT. T QUI N.N LEG. CERT.RIT*, okura susmasını öneren şövalye– torbasından yedi kat artırmalı bir büyüteç çıkardı ve ikiz ağaç üstüne gravürleri, her bir çizgiyi karşılaştırarak, dikkatle inceledi. Tıpatıp aynıydılar. Hatta gravürlerin kâğıt üzerine baskısı da aynı basımevinde yapılmıştı. İki nüshada da normalin dışında silik, çarpık kırık bir satır, bir harf görülmüyordu. Bu da Birinci Nüsha ve İkinci Nüsha’nın birbiri ardından basıldığı ve aynı mengenenin altından çıktığı anlamına geliyordu. Ccniza kardeşlerin deyimiyle Corso’nun elinin altındaki iki nüsha ikizdi.

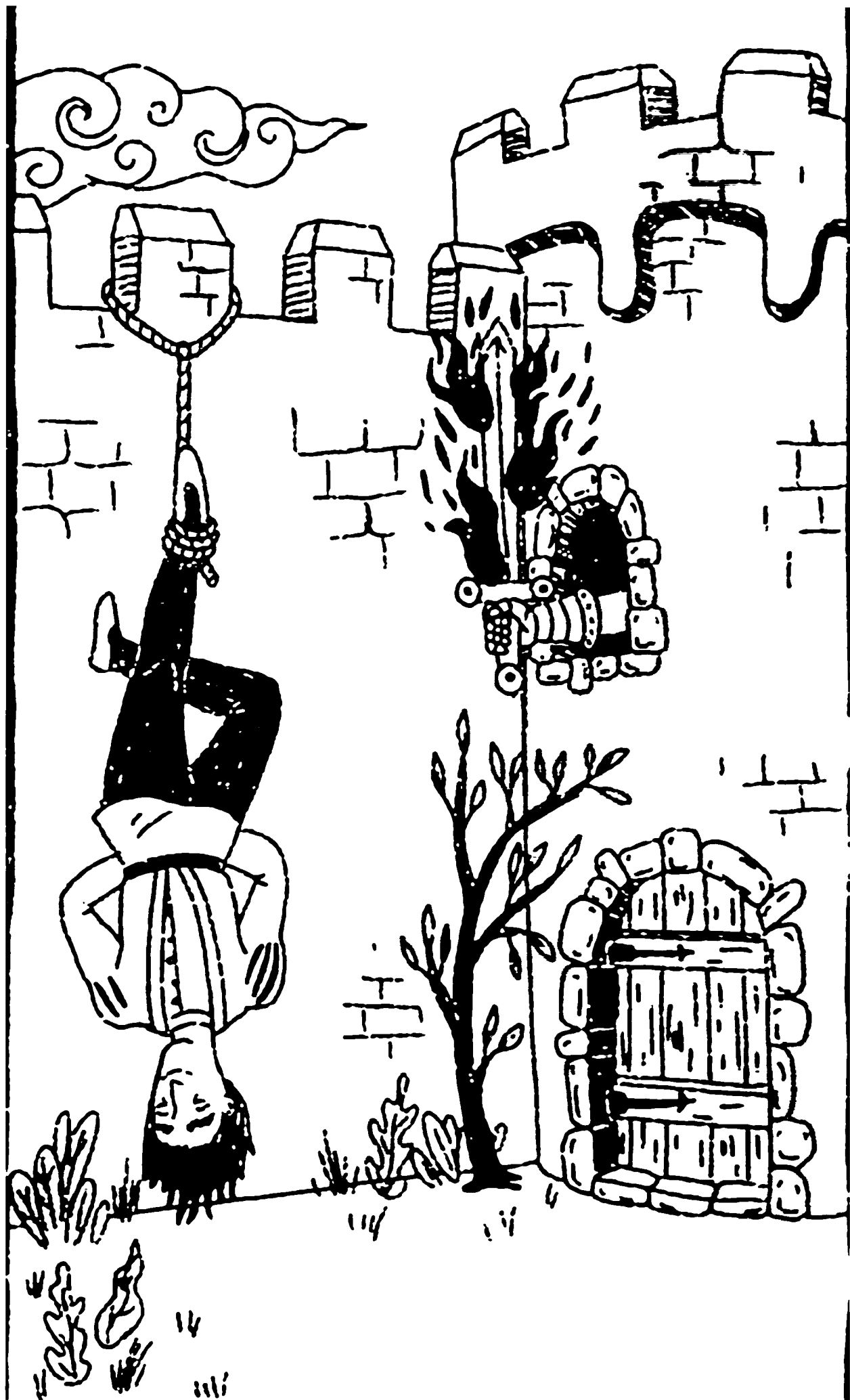

VERB. D.SUM C.S.T ARCAN.

FOR N.N OMN. A.QVE

N.NC SCO TEN.BR. LVX

Not almaya devam etti. İkincinin on dokuzuncu sayfasında bulunduğu bir eksik onu biraz oyaladı. Sonunda sadece bir mürekkep lekeciği olduğunu gördü. Birkaç sayfa daha çevirdi. İkinci Nüsha da aynı yapıya sahipti: İki boş sayfa ve sekiz yapraklık yirmi defter halinde dikilmiş yüz altmış sayfa. İkinci Nüsha'da da Birinci Nüsha'da olduğu gibi gravürler aynı cins kâğıtların tek tarafına basılmış ve metinden ayrı olarak kitap ciltlenirken belirli yerlere yerleştirilmişlerdi. Her iki nüshada da tam olarak aynı yerlere konmuşlardı:

- I. 16-17. sayfalar arasına
- II. 32-33
- III. 48-49
- III. 64-65
- V. 80-81
- VI. 96-97
- VII. 112-113
- VIII. 128-129
- VIII. 144-145

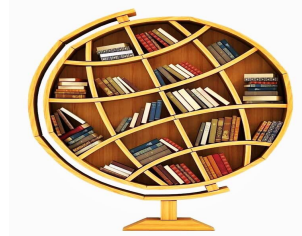
Varo Borja ya oynatmıştı ya da Corso'ya verdiği görevde bir bit yeniği vardı. Kitabın sahte olması mümkün değildi. Olsa olsa taklit olabilirdi, ama o dönemde yapılmış ve ikisi de aynı elden çıkmıştı, iki nüsha da dürüstlüğü kâğıt üzerinde cisimleşmiş kanıtıydı.

Büyüteçle ikinci gravüre –Sakallı tüccar, elinde iki anahtar, kapalı kapı ve yerde bir lamba– bakmadan önce kadehi başına dikti. Önündeki iki gravüre bakarken birden o an yapmakta olduğu işi altı yanlışı arayan çocuğun oyununa benzetti. Gerçekten de öyle, diye geçirdi içinden, burun kıvrarak, aynen bu oyunu oynuyordu. Yaşam bir oyundu. Ve kitaplar da yaşamın aynası.

İşte tam o anda gördü. Her şey bir anda oldu, hani bazen öyle

bir açıdan bakarız ki anlamsız, karmaşık gibi görünen şeyler birden düzene girer, netleşir. Corso kahkaha atar gibi ciğerlerindeki havayı boşalttı ama gülmedi, sadece inanmıyorum der gibi tuhaf bir ses çıkardı. Olamazdı. Bunun şakaya gelir yanı yoktu, şaşkın şaşkın başını salladı. Elinin altındaki istasyonun köşesindeki gazeteciden alınan bir bilmece kitabı değildi, üç buçuk yüzyıl önce basılmış iki kitap vardı gözlerinin önünde. Yayımcısının hayatına mal olmuş iki kitap, yıllarca Engizisyon'un yasak kitaplar listesinde baş yeri almış. En saygın kataloglarda hakkında şunlar yazılıydı: *Resim II, Latince altyazı. İki anahtar tutan yaşlı adam ve kapalı kapının önünde bir lamba...* Ama şu ana kadar hiç kimse, var olan üç nüshayı karşılaştırmamıştı. Böyle bir kitabın iki nüshasını bir araya getirmek hiç kolay değildi, pek gereği de yoktu zaten, iki anahtar tutan ihtiyar. Bu kadarı yetiyordu.

Corso masanın başından kalktı ve pencereye doğru yürüdü. Nefesiyle buğulanan camdan bir süre dışarıya baktı. Sonuçta Varo Borja haklıydı. Görünüşe bakılırsa Aristide Torchia, Campo dei Fiori'de odun yığınlarının üstünde, alevler canını almadan bir güzel dalga geçmişti herkesle. Ölümünden sonrası için dahiyane bir şaka.

VIII.

POSTUMA NECAT

- Sesi çıkmıyor mu?

- Hayır.

- N'apalım, demek ki ölmüş.

Maurice Leblanc, *Arsen Lüpen*

Corso görevinin en zor yanının ne olduğunu herkesten iyi biliyordu: Genelde kataloglar kitapları görmemiş olan uzmanlar tarafından, ikinci elden edinilen bilgilere dayanır ve başkalarının anlattıkları doğru varsayılarak hazırlanır. Böylece yanlış veya eksik bir açıklama, birisi bir rastlantı eseri yanlış gün ışığına çıkarana kadar yüzyıllar boyunca elden ele dolaşır. İşte *Dokuz Kapı*'nın da başına aynı şey gelmişti. Kilise tarafından hazırlanan bibliyografyadaki zorunlu atıflar dışında, diğer bibliyografyalarda gravürler üzerine yapılan açıklamalar özet halindeydi, ayrıntılara girilmemişti. Corso'nun o anda karşısında duran gravür üzerine yazılmış bütün metinlerde, elinde iki anahtar tutan yaşlı bir bilgeden söz ediliyordu. Ama kimse anahtarları hangi elinde tuttuğunu söylemiyordu. Corso artık bu soruyu yanıtlayabilirdi: Birinci nüshadaki gravürde *sol* elinde, İkinci nüshadaki gravürde ise *sağ* elindeydi.

Üçüncü Nüsha'da hangi elinde olduğunu araştırmak kalıyordu geriye, ama bunu öğrenmek şimdilik mümkün değildi. Corso akşamın geç saatlerine kadar Quinta da Soledade'de kaldı. Uzun bir süre mum ışığında çalıştı, iki kitabı da tekrar tekrar inceleyerek durmadan not aldı. Savını kanıtlayıncaya kadar, defalarca tek

tek bütün gravürleri inceledi. Yeni kanıtlar çıktı ortaya. Sonunda keşfini, aldığı notlarda, çizelgelerde, çizdiği şemalar üzerinde bir kez daha inceledi. Birinci nüshada, İkinci nüshadaki gravürlerden beş tanesinde farklılıklar vardı. II. gravürde ihtiyarın anahtarları bir nüshada sağ öbüründe sol elinde tutmasından başka, III. resimdeki labirentlerden birinde çıkış vardı, diğeri ise çıkışsızdı. V. gravürde iskeletin elindeki kum saatinin kumu, Birinci nüshada aşağıda, İkinci nüshada ise yukardaydı. VII. gravürdeki satranç tahtasına gelince, Varo Borja'nın kitabında karelerin hepsi beyazdı, Fargas'ın-kinde ise tüm kareler siyahtı. Ve VIII. gravürde, genç kızın başını kesmeye hazırlanan cellat başının etrafında haleyi andıran bir çizgiyle intikamcı bir meleğe dönüşmüştü.

Daha başka şeyler de buldu, büyüteçle yaptığı dikkatli inceleme meyvelerini vermeye başlıyordu. Gravürlerin çizgileri arasında pek belirgin olmayan gravürcünün işaretlerinde ise başka ipuçları gizlenmişti: Bu işaretlere göre *A.T.* yani Aristide Torchia, her iki nüshada da ihtiyarın olduğu gravürde *yontucu* olarak görülüyordu, ama sadece İkinci Nüsha'da *ressam* olarak kaydedilmişti. Birincide ressamın adı *L.F.* olarak geçiyordu. Ceniza kardeşler bu konuda Corso'yu uyarmışlardı. Aynı farklılık dört resimde daha tekrarlanıyordu. Demek oluyor ki tüm ağaç üstüne gravürler yayımcı tarafından oyulmuştu, ama resimlerin orijinalleri başka bir ressama aitti. Yani yakın zamanlarda yayımlanmış sahte kopya ya da yeni baskılar söz konusu değildi. Kitapların yayımcısı Torchia, *yetkililerin yararına ve izniyle*, kendi eserini belli bir plana göre kendisi değiştirmişti. Değişiklik yaptığı resimlere kendi imzasını koymuş, diğerlerinde ise *L.E.*'nin imzasını bırakmıştı. Torchia cellatlarına bir tek kitap kaldığını söylemişti. Ancak gerçekte üç kitap bırakmıştı geride ve belki de üçünün tek bir kitap olmasını sağlayacak bir de şifre. Ve bu gizi beraberinde mezara götürmüştü.

Eski bir kolaj yöntemi olan, Umberto Eco'nun da Hanau üzerine yaptığı çalışmada kullandığı, karşılaştırmalı çizelgelere başvurdu Corso. Farkların işaret edildiği kartlar sıraya konduğunda şöyle bir tablo oluşuyordu:

	I	II	III	IIII	V	VI	VII	VIII	VIIII
Birinci	–	sol el	–	çıkış yok	kum aşağıda	–	tahta beyaz	hale yok	–
İkinci		sağ el	–	çıkış var	kum yukarıda	–	tahta siyah	hale var	–

Resimlerin altındaki imzalara gelince : *Yontucu ve ressam* olarak A.T (yayımcı Torchia) ve L.E (bilinmiyor?, Lucifer?) sıralanıyor ve ortaya aşağıdaki çizelge çıkıyordu:

	I	II	III	IIII	V	VI	VII	VIII	VIIII
Birinci	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)
İkinci	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)

Tuhaf bir bilmece. Ama sonuçta Corso'nun elinde somut bir şey vardı: Belli bir anlam içeren bir şifrenin var olduğu. Bütün bu bulgularının bir anda gözlerinin önünde yok olmasından korkar gibi usulca yerinden kalktı, ama üstünde sürdüğü izin sonunda avını yakalayacağına güvenen avcının rahatlığı vardı, zorluklarla karşılaşsa da sonunda yakalayabileceği bir av olduğundan emindi artık.

El, Çıkış, Kum, Tahta, Ağıl.

Pencereden dışarı baktı. Kirli camın öbür tarafında, bir ağacın dalları arasından kızıl bir aydınlık kalıntısı gecenin karanlığına katılmamakta direniyordu.

Birinci ve İkinci nüshalarda. 2,4,5,7 ve 8. No'larda farklı imzalar.

Bir an önce Paris'e gitmesi gerekiyordu. Üçüncü nüsha oradaydı ve belki de bilmecenin çözümü o nüshadaydı. Ama acele sonuçlandırılması gereken başka bir sorun Corso'yu endişelendiriyordu. Varo Borja kesin konuşmuştu, ikinci kitabı alışılmış yollardan elde edemezse, ele geçirmek için daha değişik bir yöntem bulmalıydı. Doğal olarak Fargas'a ve kendisine en az zarar verecek, en az risk içeren bir plan düşünmesi gerekiyordu, akılcı ve tedbirli. Kabanının cebinden bu işi yapabilecek birinin telefon numarasına bakmak için adres defterini çıkardı. Tam Amilcar Pinto'ya göre bir işti bu.

Dibine kadar yanan bir mum kıvrır kıvrır bir duman çıkararak söndü. Evin bir yerlerinden keman sesi geliyordu. Corso bir kez daha dişlerini sıkarak gülümsedi. Sigarasını yakmak için bir mumun üzerine eğilince ışıklar ve gölgeler yüzünde oynaştı. Doğrultu, müziği dinlemeye koyuldu. Bir ağıtı andıran nameler boş ve karanlık mekânlara, kırık dökük, tozlu eşyalara, örümcek ağlarıyla kaplı tavanlara, duvarlardaki gölgelere yayılıyordu. Ve dışarda, karanlıkla, parmaklıkların paslanmış demirlerinin üstünde iki kadın yüzü, birinin gözleri açık, öbürü sarmaşıklarla örtülü, kımıldamadan, Victor Fargas'ın durdurulmuş zamanın boşluğunda yitirdiği kitaplarının öcünü almak için kemanından çıkarttığı nağmeleri dinliyorlardı.

Kasabaya kadar yolun sol tarafından, kabanının yakasını kulaklarına kadar kaldırarak elleri ceplerinde yirmi dakika yürüdü. Henüz ay çıkmamıştı. Corso zaman zaman yolu bir siyah kubbe gibi örten ağaçlardan düşen gölgelere basarak geçiyordu. Sonsuz sessizliği bozan tek şey parke taşlarla kaplı yolun üzerinde ayakkabılarının çıkarttığı gıcırta ve yol kenarındaki kanaldan, karanlıkta seçilemeyen sarmaşıklar ve ladenler arasından yokuş aşağıya akan suyun

sesiydi. Arkasından yaklaşan bir otomobilin farlarının ışığında Corso büyütölmüş silüetinin dalga dalga yandaki ağaçların gövdelelerinden koruluğun derinliklerine kayışını seyretti. Ancak yeniden karanlığa gömölünce rahat bir nefes alabildi ve kaslarının gevşediğini o zaman fark etti. Her köşede bir hayalet görenlerden değildi aslında. Olaylar ne kadar inanılmaz olurlarsa olsunlar, dedesinin dedesi Corso'dan kalma bir alışkanlıkla, daha çok yaşlı bir askerin kadercığıyle bakardı dünyaya: İnsan istediğı kadar atını aksi yöne sürmeye çalışsın, kaçınılmaz kader sizi her zaman Semerkant'ın en yakın kapısında, bir Venedik kaması ya da İskoç tüfeğıyle tırnaklarının içini temizleyerek bekler. Kitap avcısı, her ne kadar genelde böyle düşünüyor olsa da, Toledo sokaklarında olanlardan sonra şu sıralar ne zaman arkasından yaklaşan bir motor sesi duysa haklı olarak korkuya kapılıyordu.

Belki de bu yüzden, bir otomobilin farları yanında durunca telaşlandı Corso ve hemen torbasını sağ omzundan sol omzuna geçirdi. Bir yandan da, öbür eliyle kabanının cebindeki bir tomar anahtarı arıyordu, bu anahtarlar kendine fazla yaklaşan birinin gözünü oymak için en etkili silahtı. Ancak durum sakın görünüyordu. Yanında duran büyük ve koyu renk bir kamyondu ve içinde, gösterge tablosunun ölü ışığında bir erkek silüeti görünüyordu. Ses tonu kibar ve terbiyeliydi.

“İyi geceler,” diye selamladı adam. Aksam ne İspanyola ne de Portekizliye benziyordu. “Ateşiniz var mı?”

Gerçekten ateş istiyor olabilirdi, veya uyduruk bir bahaneydi. Ama o anda aslını araştırmanın yolu yoktu. Yine de koşarak kaçmak yahut sigarasını yakmak için ateş istedi diye anahtarların en sivrisini adamın gözüne batırır vermek de yakışık almazdı. Corso anahtarları bıraktı, kibrit kutusunu çıkarıp avucunun içinde bir kibrit yaktı.

“Teşekkür ederim.”

Yara izi yerli yerinde duruyordu, tabii ki. Eski bir izdi, büyük ve yukardan aşağıya doğru uzayan bir yarık, şakağında başlıyor, yanağının orta yerine kadar iniyordu. Adam Monte Kristo marka purosunu yakmak için eğildiğinde iyice inceleme fırsatı bulmuştu Corso. Kibriti adamın siyah, gür bıyıklarını ve karanlıkta dikkatle bakan koyu renk gözlerini görmeye yetecek kadar uzun bir süre yanık tuttu. Sonra kibrit avucunun içinde sonuna kadar yanıp tükendi ve yabancının yüzünü siyah bir maske kapladı ve gösterge tablosunun soluk ışığında yeniden bir siluete dönüştü.

“Allah kahretsin! Kimsiniz siz?” diye bağırdı Corso.

Hiç de akıllıca bir soru değildi, üstelik sinirlendiğini belli etmişti. Ne olursa olsun, artık çok geçti, o sorusunu bitirmeden motorun gürültüsü sesini bastırmıştı. İki kırmızı nokta karanlık asfaltın üstünde bir anlık bir iz bırakarak yoldan aşağıya doğru iniyordu. Son virajda kırmızı ışıklar bir an için daha parlaklaştı, sonra gözden kayboldu ve her taraf önceki karanlığa büründü, sanki o kamyonet hiç geçmemişti oradan.

Kitap avcısı hâlâ yolun kenarında hareketsiz, bu sahneyi belleğinde yerli yerine yerleştirmeye çalışıyordu. Madrid’de, Tailleferin dul karısının evinin önünde. Toledo’da, Varo Borja’yı ziyaretinden sonra. Ve şimdi de Sintra’da, Victor Fargas’ın evinde geçirdiği öğle sonrasının ardından. Dumas’nın tefrikaları, odasında asılı bulunan bir yayımcı, tuhaf kitabı ile yakılan bir diğer yayımcı... Ve bütün bu esrarlı olayların yanı sıra Corso’yu gölgesi gibi takip eden Rochefort: XVII. yüzyılın roman kahramanı şoför kılığında, lüks araba kullanıcısı olarak yeniden ortaya çıkmıştı. Otomobille adam öldürmeye kalkışmaktan ve iki eve tecavüzden sorumlu. Monte Kristo puroları tiryakisi. Çakmak taşımayan bir tiryaki.

Alçak sesle bir güzel sövdü. Bu senaryoyu yazanın yüzünü dağıtabilmek için çok nadir, iyi durumdaki antika bir kitabı feda etmeye hazırdı.

Otele gelir gelmez birkaç telefon görüşmesi yaptı. Önce defterindeki Lizbon numarasını çevirdi. Şansı yaver gitti ve Amilcar Pinto'yu evinde buldu. Telefonu asık suratlı karısı yanıtladı. Onunla sonuna kadar açık televizyondan gelen sesler, çocuk çığlıkları, iki yetişkin insanın kavga eden sesleri eşliğinde bir süre konuştuktan sonra Amilcar Pinto'yu istedi. Sonunda Pinto telefona gelebildi ve bir buçuk saat sonra görüşmeyi kararlaştırdılar, Lizbon'la Sintra arasındaki elli kilometreyi kat etmesi için gereken süre. Bu işi bitirince saatine bakarak Varo Borja'nın telefon numarasını çevirdi, ama kitapçı Toledo'daki evinde değildi. Telesekretere not bıraktı ve Madrid'de Flavio La Ponte'nin numarasını çevirdi. Ondan da yanıt alamayınca keten torbayı gardırobun üstünde bir köşeye sakladı ve bir şeyler içmek için odadan çıktı.

Otelin salon kapısını iter itmez kızı gördü. Yanılmış olamazdı: Kısa saçlar, erkek çocuk havası, ağustos ortasındaymış gibi yanık bir ten. Koltuğun yanındaki lambanın konik ışığında, çıplak ayaklarını karşısındaki koltuğa uzatmış kitap okuyordu. Üstünde yine kot pantolon, beyaz penye bir tişört vardı ve omzuna yün bir süveter atmıştı. Corso eli kapının tokmağında, kafasına balyoz yemiş gibi tuhaf bir duyguyla kalakaldı. Rastlantı mı, önceden planlanmış bir karşılaşma mı, ne dersiniz deyin, artık bu kadarı da fazlaydı.

Hâlâ gördüklerine inanamıyordu ama sonunda kıza yaklaşmaya karar verdi. Yanına gelince genç kız yemyeşil gözlerini kitaptan kaldırdı. Trende karşılaştıklarında olduğu gibi gözlerinde yine derin suların saydamlığı vardı. O derinliklerde boğulmaktan korkuyormuş gibi garip bir duyguyla, ne diyeceğini bilemeden, bir süre yanında durdu.

“Sintra’ya geleceğinizi söylememiştiniz,” dedi Corso.

“Siz de söylemediniz.”

Yanıtlarken sakin sakin gülümsüyordu, ne rahatsız olmuş ne de şaşırılmış bir hali vardı. Hatta Corso’yla karşılaşmaktan mutlu görünüyordu.

“Burada ne yapıyorsunuz?” diye sordu Corso.

Kız ayaklarını indirdi ve oturması için Corso’ya yer gösterdi ama kitap avcısı ayakta kalmaya kararlı gibiydi.

“Geziyorum,” dedi elindeki kitabı göstererek. Trende okuduğu kitap değildi bu kez okuduğu: Charles Maturin’nin *Göçmen Melmoth* adındaki kitabıydı. “Okuyorum. Ve beklenmedik rastlantılar yaşıyorum.”

“Beklenmedik,” diye tekrarladı Corso, yankı gibi.

Doğru olsa da olmasa da bir tek gece için fazlaydı bu kadar rastlantı. Kızın otelde olmasıyla, yolda Rochefort’un karşısına çıkışı arasında bağlantı kurmaya çalıştığını fark etti. Olayların birbiriyle bağdaştığı bir nokta olmalıydı ama bu noktayı bulmaktan çok uzaktı henüz. Bakışlarını hangi yöne çevirmesi gerektiğini bilmiyordu.

“Oturmaz mısınız?”

Kızın davetine uydu ama endişeliydi. Genç kız kitabı kapatmış merakla ona bakıyordu.

“Turiste benzemiyorsunuz,” dedi kız.

“Değilim.”

“Çalışıyor musunuz?”

“Evet.”

“Göreviniz ne olursa olsun Sintra’da çalışmak ilginç olmalı.”

Bir tek bu eksikti diye geçirdi aklından Corso, işaretparmağıyla gözlüğünü düzelterek. Bir de akşam akşam sorguya çekilmek, sorguya çeken güzel ve gencecik bir kız olsa da. Belki de sorun buydu: Tehlikeli olmak için fazla gençti. Ya da tehlike belki de kızın gençliğinden kaynaklanıyordu. Kızın masaya bıraktığı kitabı aldı ve şöyle bir göz gezdirdi. Modern bir İngiliz baskısıydı ve bazı paragrafların kurşun kalemle altı çizilmişti. Altı çizilmiş paragraflardan birini okumaya başladı:

O sırada gözlerini, yerini karanlıklara bırakarak solan güne dikmişti. Doğaüstü bu karanlık sanki Tanrının en parlak ve güzel yaratımına: 'Yerini bana bırak, artık parıldama,' diyordu.

“Gotik romanları sever misiniz?” diye sordu Corso.

“Okumayı severim,” dedi. Başını hafifçe öne doğru eğmişti ve ışık çıplak ensesine vuruyordu. “Kitaplara dokunmayı... Her zaman çantamda birkaç kitapla dolaşırım.”

“Sık mı seyahat edersiniz?”

“Çok sık. Yüzyıllardan beri.”

Corso bu yanıt üzerine dudak büktü. Kız çok ciddi konuşmuştu, çok önemli bir şeyden söz eden bir çocuk edasıyla, bir kaşını kaldırarak.

“Sizi öğrenci sanıyordum,” dedi bu kez de Corso.

“Her zaman değil.”

Corso *Melmoth*'u masanın üstüne bıraktı.

“Çok gizemli bir gençsiniz. Yaşınız kaç? On sekiz, on dokuz? Ama bazen çok daha yaşlı görünüyorsunuz.”

“Belki de. İnsanın yüzü yaşadıklarını, okuduklarını yansıtır. Siz kendinize baksanıza.”

“Ne olmuş bana?”

“Nasıl gülüyorsunuz, hiç dikkatinizi çekmedi mi? Yaşlı bir askere benziyorsunuz.”

“Yaşlı bir askerin nasıl güldüğünü bilmiyorum.”

“Ama ben biliyorum.” Kızın gözleri matlaşmıştı, şimdi belleğinde yüzüyorlardı. “Bir kez denizi arayan on bin adam tanıdım.”

Corso abartılı bir ilgiyle kaşını kaldırdı.

“Demeyin. Bu okuduklarınıza mı ait yoksa yaşadıklarınıza mı?”

“Bilin bakalım!” dedi ve sözlerine devam etmeden bir süre gözlerini Corso’ya dikti. “Zeki birine benziyorsunuz, Bay Corso.”

Sonra ayağa kalkarak masadan kitabını, yerden beyaz ayakkabılarını aldı. Gözleri yeniden canlılık kazanıyordu ve kitap avcısı bu gözlerde bildik görüntülerin titreştiğini fark etti. Evet, bu bakışlarda daha önceden görmüş olduğu bir şeyler vardı.

“Belki yine karşılaşırız,” dedi kız gitmeden önce. “Bir yerlerde.”

Corso böyle olacağına bir an bile kuşku duymadı. Karşılaşmak isteyip istemediğinden de pek emin değildi. Ancak bu düşünceleri fazla uzun süremedi, kız kapıdan çıkarken Amilcar Pinto da içeri giriyordu.

Yeni gelen kısa boylu ve şişman bir adamdı. Esmer, cilalanmış gibi parlayan bir teni, makasla düzeltilmiş kocaman ve sık bıyıkları vardı. Geçimini sağlaması gereken beş çocuk, karısı ve gizli gizli sigaralarını içen yaşlı bir babası olmasa namuslu bir polis memuru olabilirdi. Yirmi yıl önce güzel bir melez olan karısıyla Mozambik bağımsızlığını kazandığında, Maputo’nun adı daha Lourenço Marques’ken ve kendisi madalyalı, ufak tefek, cesur bir paraşütçü çavuşu olduğu sıralarda evlenmişti. Corso bu kadınla birkaç kez, Pinto’yla iş görüşmek için evlerine gittiğinde, evin kirli çocuk ve haşlanmış sebze kokan antresinde konuşmuştu. Her zaman kocaman göğüsleri sarkmış, gözlerinin etrafında yorgun-

luk halkaları, ayağında eski sandaletler, saçı kırmızı bir yazmayla bağlanmış dolaşırdı.

Polis memuru küçük salona girerken yanından geçen kıza yan gözle şöyle bir göz attı ve hızla gelip kitap avcısının karşısındaki koltuğa gömüldü. Sanki Lizbon'dan yürüyerek gelmiş gibi nefes nefeseydi.

“Kim bu kız?”

“Önemli biri değil,” diye yanıtladı Corso. “Genç bir İspanyol turist.”

Bu sözler Pinto'yu sakinleştirmişti, ıslak avuçlarını pantolonuna silerek iyi der gibi başını salladı. Sıkça tekrarladığı bir tikti bu. Çok terlerdi, gömlek yakalarının boynuna değdiği yerde, her zaman simsiyah bir çizgi olurdu.

“Bir problem var,” dedi Corso.

Portekizli çözümlenemeyecek problem yoktur der gibi gevrek gevrek güldü. Sen ve ben anlaştığımız sürece diye geçiriyordu içinden.

“Eminim,” diye yanıtladı, “beraberce çözümleyebiliriz.”

Şimdi gülme sırası Corso'daydı. Amilcar Pinto'yu dört yıldır tanıyordu. Tatsız bir olay olmuş ve bazı çalınmış kitaplar Feira da Ladra'da satışa çıkarılmıştı. Corso kitapları tanılamak için Lizbon'a gelmişti. Pinto birkaç kişiyi tutuklamış ama dönüş yolunda kitap sahibinin çok değerli kitaplarından bazıları, bir daha bulunmamak üzere, sırta kadem basmıştı. O gece bu çok verimli arkadaşlığın ilk adımını kutlamak için Barrio Alto'nun müzikli barlarında sarhoş olana dek içmişlerdi. Bu arada, eski paraşütçü çavuş sömürgelerde geçirdiği günleri hasretle anarak, Corso'ya Gorongosa savaşında nasıl havaya uçmasına ramak kaldığını anlatmıştı. Sonra da geceyi Santa Lucia'nın terasında avaz avaz şarkılar söyleyerek tamamlamışlardı; ay ışığının aydınlattığı Alfama mahallesi ayaklarının

altında, karşılarında pırıl pırıl Tajo, üzerinde Belem Kulesi'ne ve Atlantik'e doğru tekneler kayan gümüş bir ova...

Garson Pinto'nun ısmarladığı kahveyi getirdi. Corso sözüne devam etmek için garsonun uzaklaşmasını bekledi.

“Bir kitap var.”

Polis memuru kahvesine şeker atmak için orta masasına doğru eğildi.

“Her zaman bir kitap vardır zaten,” dedi, sesini alçaltarak Pinto..

“Ama bu çok özel.”

“Hangisi değil ki!”

Corso tekrar gülümsedi. Buz gibi bir gülümseme.

“Sahibi satmak istemiyor.”

“Çok kötü,” dedi fincanı ağzına götürürken Pinto ve keyifle kahvesini yudumladı. “Ticaret iyi şeydir. Metalar gider gelir, elden ele dolaşırlar. Zenginlik üretirler, aracılara para kazandırırılar...” Ellerini bir kez daha pantolonuyla kurulamak için fincanı bıraktı. “Ürünler el değiştirmeli. Serbest piyasanın kuralı bu, yaşamın kuralı. Satmamak yasaklanmalı, bir suç bu.”

“Ben de aynı fikirdeyim,” dedi Corso. “Bu konuda bir şeyler yapmalısın.”

Pinto arkasına dayandı, kendinden emin ve sakin karşısındakinin söyleyeceklerini bekliyordu. Bir keresinde, Mozambik'te, *mato*'da bir baskın sırasında, balta girmemiş ormanda, ölümcül bir teğmeni on kilometre boyunca omuzlarında taşımıştı. Sabaha karşı teğmenin öldüğünü anlamış, ama onu orada, yere bırakmak istememiş ve ceset sırtında karargâhına kadar yola devam etmişti. Teğmen çok gençti ve Pinto annesinin onu Portekiz'de toprağa vermek isteyeceğini düşünmüştü. Bunun için Pinto'ya madalya vermişlerdi. Şimdi çocukları evde bu paslanmış madalyalarla oynuyorlardı.

“Belki bu şahsı tanırsın: Victor Fargas.”

Polis memuru evet anlamında baş salladı.

“Fargas ailesi ünlü bir ailedir,” diye açıkladı. “Buranın çok eski ailelerinden. Bir zamanlar çok güçlüydüler, ama artık güçleri kalmadı.”

Corso Pinto’nun eline kapalı bir zarf tutuşturdu.

“Gereken bütün bilgiler bu zarfın içinde: Kitabın sahibi, adı ve durduğu yer.”

“Biliyorum o köşkü.” Pinto dilini üst dudağında gezdirerek bıyığını ıslattı. “Öyle bir yerde değerli kitaplar bulundurmak çok tehlikeli. Her an bir vicdansız girebilir.” Victor Fargas’ın tedbirsizliğine gerçekten acıyormuş gibi baktı Corso’ya. “Örneğin, böyle birini hatırladım şimdi, bana şükran borcu olan Chiado’lu bir hırsız.”

Corso ceketindeki görünmeyen tozları silkeledi. Bu onun işi değildi. En azından, işin gerçekleşme şekli onu ilgilendirmiyordu.

“Yapıldığında burada olmak istemiyorum.”

“Merak etme, kitap senin. Bay Fargas gerektiğinden fazla rahatsız edilmeyecek. Bilemedin kırık bir cam. Temiz iş. Ücrete gelince...”

Corso, Pinto’ya elinde açmadan duran zarfı işaret etti.

“Ön ödeme olarak dörtte biri, kalanı kitabı teslim alınca.”

“Sorun yok. Ne zaman gidiyorsun?”

“Yarın erkenden. Paris’ten ararım seni.” Pinto kalkmaya hazırlanırken Corso durdurdu. “Bir şey daha var. Uzun boylu, en az bir seksen, bıyıklı ve yüzünde yara izi olan bir adamın kim olduğunu öğrenmek istiyorum. İnce yapılı, ne İspanyol ne de Portekizli. Bu akşam buralarda dolaşıyordu.”

“Tehlikeli mi?”

“Bilmiyorum. Madrid’den beri beni takip ediyor.”

Polis memuru zarfın arkasına not alıyordu.

“Bizim işle ilişkisi var mı?”

“Sanırım. Ama başka bir bilğim yok,” diye yanıtladı Corso.

“Bir şeyler yapmaya çalışırım. Burada, Sintra karakolunda arkadaşlarım var. Lizbon’da merkezdeki arşivlere de bir göz atarım.”

Zarfı ceketinin iç cebine koyarak ayağa kalktı. Pinto zarfı cebine yerleştirirken Corso bir an sol koltuğunun altında tabancasının sapını gördü.

“Bir kadeh atmak istemez miydin?”

Pinto başıyla hayır diyerek iç çekti.

“İsterdim ama kara oğlanların üçü de kızamıktan yatıyorlar. Bu serserilerin biri öbürüne geçiriyor hastalığı.”

Yorgun bir tavırla ama gülerek söylemişti bu sözleri. Corso’nun hayatındaki bütün kahramanlar yorgundu.

Otelin kapısına kadar beraber gittiler. Kapının önünde Pinto’nun eski Citroen 2 CV’si duruyordu. El sıkışırken Corso yeniden Victor Fargas konusuna değindi.

“Verilecek rahatsızlıkların asgariye indirilmesinde ısrarlıyım... Basit bir hırsızlık olayı.” Polis memuru motoru çalıştırdı ve ışıkları yaktı, bu arada açık pencereden Corso’ya suçlayan gözlerle bakıyordu. Alınmış görünüyordu.

“Ayıp ettin. Profesyoneller arasında lafı mı olur!”

Pinto’dan ayrıldıktan sonra kitap avcısı aldığı notları düzenlemek için odasına çıktı, ve kâğıtları yatağın üstüne yaydı, *Dokuz Kapı*’yı yastığın üstüne koydu ve geç saatlere kadar çalıştı. Kendini çok yorgun hissediyordu, sıcak bir duş alırsa dinleneceğini düşündü. Tam banyoya doğru gidiyordu ki telefon çaldı. Varo Borja arıyordu, Fargas’la ne konuştuğunu öğrenmek istiyordu. Corso, beş resimle ilgili bulgularından söz ederek kısaca bilgi verdi. Sonra, “Ha! Unutuyordum,” diye ilave etti. “Dostumuz satmak istemiyor.”

Telefonun öbür ucunda sessizlik oldu, kitapçı düşünüyor olmalıydı. Fakat ne düşündüğü belli değildi: Resimleri mi, yoksa Fargas'ın olumsuz yanıtını mı? Yeniden konuştuğunda ses tonunda son derece ihtiyatlı bir hava seziliyordu.

“Olasılıklardan biriydi,” dedi. Corso bu kez de neden söz ettiğini anlayamamıştı. “Pürüzü ortadan kaldırabilir misiniz?”

“Olabilir,” diye yanıtladı Corso.

“Kararı size bırakıyorum.”

Bundan sonra fazla bir şey konuşmadılar. Corso, Pinto'yla yaptığı görüşmeden söz etmedi. Borja da ‘pürüzün’ hangi yöntemle aşılacağı konusuyla ilgili bilgi istemedi. Yalnızca paraya gereksinimi olup olmadığını sordu. Corso’nun yanıtı hayırdı. Bir daha Corso Paris’e vardığında konuşmayı kararlaştırdılar ve telefonu kapattılar.

Varo Borja'yla konuştuktan sonra Corso bir kez daha La Ponte'nin numarasını çevirdi ama bu kez de yanıt alamadı. Notlarıyla, kâğıtları topladı ama Dumas'nın mavi kâğıtlı elyazması ve siyah kapağında beşgen olan cilt hâlâ ortada duruyordu. İkisini de torbasına yerleştirip torbanın sapını karyolanın ayağına bağladı ve yatağın altına sakladı. Böylece ne kadar derin uyursa uyusun odaya giren birisi onu uyandırmadan torbayı alamazdı. Rahatsızlık veren bir yük diye düşündü banyoya duş almaya giderken, üstelik bilmediği bir nedenle tehlikeli.

Dişlerini fırçaladı ve duşun altına girmek için soyundu. Giysilerini yere bırakırken buğulanmış aynada zayıf bir kurda benzeyen ince ve sert yüzünü gördü. Bir kez daha, ta eskilerden kalma, bir yürek daralması sardı bütün benliğini, vücudu ve belleğini bir iple sıkıyorlarmış gibi için için bir acı duyuyordu. Nikon. Hâlâ kemezinin tokasını her gevşetiğinde anımsıyordu onu. Nikon hep kendi elleriyle çözmek isterdi. Bu aralarında tuhaf bir ritüele dönüşmüş-

tü. Gözlerini kapattı ve yine Nikon'un yatağın kenarına oturmuş, önce pantolonunu ve sonra külotunu yavaş yavaş, şefkatli bir gülümsemeyle, o anın tadına vararak, çıkarışı canlandı. Yavaş ol Lucas Corso, gevşe biraz! Bir gün ondan habersiz resmini çekmişti yüzükoyun uyurken, kaşları çatık, yanaklarında uzamış sakalının gölgesi ve yarı açık dudakları arasında acı bir gülümsemeyle. Yorgun, kuşkulu, acıyla kıvranan bir kurda benziyordu karla kaplı gibi görünen bomboş, beyaz yastığın düzlüğünde. Corso bu fotoğrafı tesadüfen Nikon'un laboratuvar olarak kullandığı banyoda, saptayıcı küvetinde bulduğunda çok kızmıştı. Negatifini de fotoğrafı da paramparça etmişti ve Nikon hiç ses çıkarmamıştı.

Duşun altına girince sıcak su Corso'nun bütün vücudunu sardı. Sular yüzünden akarken gözkapakları yanıyor ve boğucu buharlar arasından avaz avaz yalnızlığını haykırmamak için dişlerini sıkıyor, kaslarını geriyordu. Dört yıl, bir ay ve on iki gün boyunca her sevişmelerinden sonra Nikon duşun altında arkasına geçip usulca-cık, uzun uzun sırtını sabunlardı. Ve sık sık yağmurda kaybolmuş küçük bir kız gibi göğsüne sarılır öperdi. 'Bir gün seni tanıyamadan ayrılacağım, o zaman benim kocaman, simsiyah gözlerimi anımsayacaksın. Uyurken korkuyla inlememi. Bir türlü yok etmeyi beceremediğin korkulu düşlerimi. Ben gittikten sonra bütün bunları anımsayacaksın' derdi.

Başını buharla ıslanan beyaz fayanslara dayadı ve cehennemi andıran o rutubetli boşlukta durdu. Nikon'dan ne önce ne de sonra kimse sırtını sabunlamamıştı. Hiçbir zaman. Hiç kimse. Asla.

Duştan çıktı ve eline *Azize Helena'nın Anıları*'nı alıp doğru yatağa girdi. Ama ancak birkaç satır okuyabildi.

İmparator sözü tekrar savaşa getirerek devam etti. "İspanyollar şerefli insanlar gibi savaştılar..."

İki yüzyıl önce yazılmış Napolyon'un İspanyolları öven bu satırlarını okurken hafifçe gülümsedi. Çocukluğunda, belki de dedesinden duyduğu bir sözü anımsadı: 'Biz İspanyollar bir tek şeyi iyi yaparız: Goya'nın tablolarına poz vermek'... Şerefli insanlar demişti Bonapart. Corso Varo Borja'yı ve çek defterini, Flavio La Ponte'yi, genç dulun yok pahasına elde edilen kitaplarını düşündü. Yalnızlığın bembeyaz boşluğunda dolanan Nikon'un görüntüsünü düşündü. En çok artıranın elinde kalan avları ve kendisini düşündü.

Uykuya daldığında hâlâ acı acı gülümsüyordu.

Uyandığında ilk gördüğü penceredeki gri aydınlık oldu. Daha çok erken. Uyku sersemi el yordamıyla gece masanın üstüne bıraktığı saatini arıyordu ki telefonun çaldığını fark etti. Almacı iki kere düşürdü ve ancak üçüncü denemede kulağıyla yastık arasına yerleştirmeyi başarabildi.

"Buyurun?"

"Dün geceki arkadaşınızım. Tanıdınız mı? Irene Adler. Otelin lobisindeyim. Hemen konuşmamız gerek. Şimdi."

"Bu da ne demek oluyor?"

Ama kız telefonu kapamıştı bile. Küfrederek gözlüğünü aradı, yorganı üstünden attı, uykulu ve şaşkın pantolonunu giydi. Birden paniğe kapılarak yatağın altına baktı. Torba yerli yerinde duruyordu. Odanın içindeki diğer eşyaları gözden geçirdi. Her şey yolundaydı anlaşılan, olanlar dışarıda oluyor olmalıydı. Kapıya vurulmadan önce banyoya gidip yüzüne biraz su çarptı.

"Saatin kaç olduğundan haberiniz var mı sizin?"

Genç kız yağmurluğunu giymiş, omzunda çantası, gözleri her zamankinden daha yeşil kapıda duruyordu.

"Sabahın altı buçuğu," dedi kız, sakın bir edayla. "Ve acele giyinmeniz gerekiyor."

“Aklınızı mı kaçırdınız?”

“Hayır,” diyerek Corso’nun davet etmesini beklemeden odaya girdi, eleştiren gözlerle etrafına bakındı. “Çok az zamanımız var.”

“Zamanımız mı?”

“Sizin ve benim, işler çok karıştı.”

Corso kızgın, burnundan soluyarak:.

“İnsanlarla dalga geçmek için hiç de uygun bir saat seçmemişsiniz,” dedi.

“Aptallık etmeyin,” diyerek tehlike işareti verir gibi kaşlarını çatı kız. Çocuksu görünüşü ve gençliğine rağmen o anda değişik, daha olgun ve güvenli bir hali vardı. “Çok ciddi konuşuyorum.”

Çantasmı açık duran yatağa koymuştu. Corso alıp kapıyı göstererek eline tutuşturdu.

“Defolun!”

Kız kımıldamadı, dikkatle Corso’ya bakıyordu.

“Beni dinleyin,” dedi, açık renk gözlerini Corso’ya iyice yaklaştırarak. İki yeşil nokta yanık yüzünde eriyen iki buz parçası gibi parlıyorlardı. “Victor Fargas’ın kim olduğunu biliyor musunuz?”

Corso kızın omuzlarının üzerinden aynada kendini görüyordu, tam ağzı açık bir salak.

“Tabii biliyorum,” diyebildi sonunda kendini toparlayarak.

Tepkisi birkaç saniye geçikmişti ve hâlâ şaşkınlıkla gözlerini kırıştırıyordu. Kız, söylediklerinin yarattığı etkiden memnun olup olmadığını belli etmeden bekliyordu. Aslında başka şeyler düşünür gibi bir hali vardı,

“Ölmüş,” dedi.

Tam bir nesnellikle söylemişti bu sözcüğü, kahvaltıda kahve içtim ya da dışıye gittim der gibi sakın bir sesle. Corso duyduklarını içine sindirmek ister gibi derin bir nefes aldı.

“Olamaz. Dün akşam beraberdim. İyi görünüyordu.”

“Artık iyi değil. Daha doğrusu artık yok.”

“Nereden biliyorsunuz?”

“Biliyorum işte,” diye yanıtladı kız.

Corso sigara aramaya giderken, inanmıyormuş gibi başını sallıyordu. Yarı yolda Bols şişesini gördü ve koca bir yudum devirdi ve midesine inen içkinin etkisiyle ürperdi. Sigarasından ilk nefesi çekene dek kıza bakmamaya özen gösterdi. Bu sabah oynaması gereken rolden hiç mi hiç memnun değildi. Rolünü içine sindirmek için zamana ihtiyacı vardı.

“Madrid’deki kahvede, trende, dün akşam ve bu sabah,” diye ağızındaki sigaranın dumanı gözlerine dolarken parmaklarıyla saymaya başladı. “Dört rastlantı biraz fazla değil mi?”

Kız sabırsızlıkla başını salladı.

“Daha akıllı olduğunuzu sanıyordum. Kim diyor rastlantı olduklarını?”

“Neden takip ediyorsunuz beni?”

“Sizden hoşlanıyorum.”

Corso’nun gülecek hali kalmamıştı, ağızını bükmele yetindi.

“Saçma,” dedi.

Kız düşünceli düşünceli bir süre süzdü Corso’yu.

“Sanırım öyle,” dedi. “Hiç çekici bir erkek değilsiniz, hep aynı eski kaban ve gözlüklerle.”

“Öyleyse?”

“Başka bir yanıt arayın. Ne isterseniz düşünebilirsiniz. Ama şimdi çabuk olun. Hemen Victor Fargas’ın evine gitmeliyiz.”

“Gitmeli miyiz?”

“Evet. Siz ve ben, polis gelmeden.”

Demir kapıyı açıp iki yanında yere düşmüş heykeller olan sütunlu yolda ilerlerken, ayaklarının altındaki kuru yapraklar hışırıyordu. Taş merdivenlerin tepesindeki güneş saati sabahın grimsi aydınlığında yine saati göstermiyordu. *Postuma necat*. Son kalan öldürür, diye okudu ikinci kez Corso. Kız gözleriyle Corso’nun bakışlarını izliyordu.

“Çok doğru,” dedi her zamanki soğukkanlılığıyla ve kapıyı itti. Kapalıydı.

“Arka taraftan,” diye önerdi Corso.

Fayanslı havuzun yanından geçerek evin etrafını dolandılar. Fısıkiye görevi gören, gözleri oyuk, elleri kırık kocaman meleğin ağzından hâlâ su sızıyordu havuza. Genç Irene Adler ya da her kimse, lacivert yağmurluğu ve omzuna asılı küçük çantasıyla Corso’nun önünde ilerliyordu. Kot pantolonun sardığı uzun bacakları üzerinde inanılmaz bir rahatlık ve çeviklikle yürüyordu; nereye gittiğini çok iyi bilen birinin kararlılığıyla, başı öne eğik. Corso ise farklı bir ruh hali içindeydi. Kafasındaki soruları daha sonraya ertelemiş, kızı izliyordu. Alelacele bir duş yapmıştı ve içinde bütün değer verdiği eşyalarını taşıdığı keten çantası omzundaydı ama aklı *Dokuz Kapı*’da, Victor Fargas’ın evinde olan ikinci kitaptaydı.

Hiç güçlük çekmeden salonun arka bahçeye bakan camlı kapısından içeri girdiler. Tavanda, İbrahim Peygamber elinde kamasıyla yere sıralanmış kitapları koruyordu. Görünürde kimsecikler yoktu.

“Fargas nerede?” diye sordu Corso.

Kız omuz silkti.

“Hiçbir fikrim yok.”

“Ölmüş olduğunu söylediniz.”

“Öyle,” dedi ve büfenin üzerinde duran kemanı eline alıp merakla inceledi, etrafına, boş duvarlara ve yerdeki kitaplara baktı. “Ama nerede olduğunu bilmiyorum.”

“Benimle dalga mı geçiyorsunuz?”

Kız kemanı çenesinin altına yerleştirmişti, birkaç kez tellerini tıngırdattı, sonra çıkan seslerden hoşlanmayıp kutusuna koydu. Başını kaldırıp Corso’ya baktı.

“Şüpheli adam!”

Yine dalgındı ve hafifçe gülümsüyordu, kitap avcısı bu hem uçarı hem de anlaşılması güç rahatlığın ancak aşırı bir olgunluktan ileri gelebileceğini anlamıştı. Bu küçük kız, gençliğinden ve görünüşünden beklenmeyecek kadar karmaşık dürtüler ve düşüncelerin etkisiyle belli kurallara uyarak hareket ediyordu.

Birden Corso’nun kafasındaki her şey silindi: Kız, bu tuhaf macera, hatta Victor Fargas’ın bir yerlerde olduğu varsayılan cesedi. Arbeles Savaşı’nı betimleyen paramparça halının üzerindeki cinbilim kitaplarının arasında bir boşluk vardı. *Dokuz Kapı* yerinde değildi.

“Allah kahretsin,” diye birkaç kere fısıldadı ve kitapların karşısında diz çöktü.

Aradığım ilk bakışta görebilen antremanlı bakışları bir uçtan öbür uca taradı yerdeki kitap dizisini. Siyah deri ciltli, beş şiraze-
li, üzerinde adı yazılı olmayan, kapağında beşgen olan. Umbrarum regni... Yanılması imkânsızdı. Bilmecenin üçte biri, tam olarak yüzde 33,33 kül olmuştu.

“Allah belanı versin Corso!” diye kendi kendine bela okudu.

Pinto’nun harekete geçmiş olması için çok erken diye düşünüyordu. Portekizli bu kadar kısa sürede işi örgütleyemezdi. Kız ondan bu tepkiyi bekliyormuş gibi Corso’ya bakıyordu. Kendini toparlayarak sordu kızı:

“Kimsin sen?”

Son on iki saat içinde bu soruyu ikinci kez, iki ayrı insana soruyordu. Her şey hızla karışmaya başlamıştı. Genç kız kendisine yöneltilen soru karşısında hiç istifini bozmadı.

Bir an Corso’nun gözlerinin içine bakarak dinledi ve sonra bakışlarını boşluğa çevirdi. Ya da belki yerdeki kitaplara bakıyordu.

“Kim olduğum hiç önemli değil,” diye yanıtladı sonunda. “Siz asıl kitabın nerede olduğunu sorun kendi kendinize.”

“Ne kitabı?” dedi Corso

Yine cevap vermeden Corso’ya baktı kız, Corso ise kendini iyiden iyice aptal hissetmeye başlamıştı.

“Çok fazla şey biliyorsun,” dedi kızı. “Hatta benim bildiğimden fazlasını.”

Yine omuz silkti kız, sanki görebiliyormuş gibi Corso’nun saatine bakıyordu.

“Fazla zamanınız kalmadı.”

“Ne kadar zamanım kaldığı umurumda değil.”

“Siz bilirsiniz. Ama beş saat sonra Lizbon, Portela havalimanından Paris’e bir uçak kalkıyor. Yetiştirmek için çok az zamanımız kaldı.”

Aman Tanrım! Corso kabartının içinde korkuyla titredi. Bu kız etkin bir sekreterdi sanki, elinde not defteri şefine günlük işlerini sıralayan birinci sınıf bir sekreter. Terslemek için ağzını açtı. Küçük hanım, o meraklı gözlerle, falan filan... Allah’ın cezası cadı.

“Niçin gidecek mişim?” sözleri döküldü ağzından.

“Çünkü polis birazdan gelebilir.”

“Gizleyecek bir şeyim yok.”

Genç kız belli belirsiz gülümsedi, sanki daha önceden bildiği bir güldürü duymuş gibi. Sonra çantasını sırtına vurdu ve Corso’ya el sallayarak veda etti.

“Portekiz’de sizin içtiğiniz marka bulunmasa da, tutukevine tütün getiririm size.”

Odaya son bir defa bakmaya gerek görmeden bahçeye çıktı. Corso onu durdurmak için arkasından gidecekti ki gözüne şömine ilişti.

İlk anın şaşkınlığı geçince yavaş yavaş, sanki olaylara daha normal bir yol izlemeleri için fırsat tanımak istiyormuş gibi, şömineye yaklaştı. Ama ocağın başına gelince artık bazı şeylerin geri dönüşü olmamacasına yön değiştirmiş olduklarına tanık oldu. Örneğin, dün gecedен bu sabaha kadar geçen kısa sürede nadir kitap bibliyografyaları, ki yüzlerce yıllık içerikleriyle karşılaştırıldığında bir gece öncesinden o ana kadar geçen zaman çok kısa sayılırdı, geçerliliklerini yitirmişlerdi. *Dokuz Kapı*’nın artık bilinen üç değil iki nüshası vardı. Üçüncü nüshadan, daha doğrusu bu nüshadan geriye kalandan, dumanlar tütmekteydi.

Bir şeye dokunmamaya dikkat ederek diz çöktü. Kapaklar, belbelleli deri kaplı oldukları için, sayfalardan daha az zarar görmüşlerdi. Sırtındaki beş şirazeden ikisi olduğu gibi duruyordu, beşgenin ise yalnızca yarısı yanmıştı. Sayfalar hemen hemen tümüyle yanmıştı, ancak üzerlerinde bir iki yazı bulunan birkaç kenar boşluğu kalmıştı o kadar. Corso elini hâlâ sıcak olan küllere yaklaştırdı.

Bir sigara çıkardı ve yakmadan ağzına koydu. Bir gece evvel gördüğü için şöminedeki odunların yerlerini tek tek anımsıyordu.

Küllerin durumundan –yanan odunlar kitabın tam altındaydı, çünkü daha kimse cüruflara dokunmamıştı– ateşin kitap üstündeyken sonuna kadar yandığı anlaşılıyordu. Yanlış hatırlamıyorsa şöminede dört-beş saatlik odun vardı, küller hâlâ sıcak olduğuna göre ateş söneli ancak o kadar zaman olmuştu. Bu iki sürenin toplamı sekiz-on saat ediyordu. Demek ki birisi kitabı odunların üzerine koymadan ateşi saat onla gece yarısı arasında yakmıştı. Ve bunu yapan her kimse sonradan sönmüş korları yok etmekle vakit kaybetmek istememişti.

Corso şöminede yanmaktan kurtulan parçaları eski bir gazete kâğıdına sardı. Kâğıtlar sertleşmiş ve kırılganlaşmıştı. Bu yüzden toplama işi epey bir zaman aldı. Bu işi yaparken sayfaların ve kapakların ayrı ayrı yanmış olduklarını gözlemledi; demek ki onları ateşe atan çabuk yanmalarını sağlamak için birbirinden ayırmıştı.

Kurtarma operasyonu bitince bir süre de salonu incelemek için oyalandı. Vergilius ve Agricola hâlâ Fargas’ın bıraktığı yerlerdeydiler: *De re metallica*, yerli yerinde, diğer kitapların arasında, halının üzerinde duruyordu; Vergilius masanın üstünde, kitapseverin adağını yerine getiren bir rahip edasıyla dua eder gibi ‘Sanırım bunu satacağım’ derken bıraktığı yerdeydi... Sayfaları arasında bir kâğıt duruyordu, kâğıda bakmak için kitabı açtı. Tamamlanmamış bir alındı makbuzuydu bu:

Victor Coutinho Fargas, kimlik numarası 3554712, ev adresi Quinta da Soledade, Colares yolu, 4. km. Sintra.

Bana ait –Vergilius, Opera nunc recens accuratissime castigata... adlı, Venezia, Giunta, 1544 - (Essling 61. Sander 7671). In-folio, 10, 587, 1c, içinde 113 ağaç üstüne oyma gravür bulunan kitabın satış bedeli olan 800.000 eskudoyu aldım. Kitap eksiksiz ve iyi durumdadır.

Satın alan...

Makbuzun üstüne isim ve imza yazılmamıştı. Corso kitabı kapattı ve hiçbir iz, parmak izi, yazılı kâğıtlar veya benzeri şeyler bırakmadığından emin olmak için bir gün evvel çalıştığı odaya gitti. İzmaritleri de başka bir gazeteye sararak cebine koydu. Biraz daha bakındı, yürürken ayak sesleri bütün evde yankılanıyordu. Ama ev sahibinin izine rastlamadı.

Yeniden kitapların yanından geçerken elinde olmaksızın bir an durdu. Çok kolay olurdu: Elzevir baskısı, çok değerli, az bulunur, kolayca her yere sığan birkaç küçük kitap... Bayağı çekici geliyordu bu fikir. Ama Corso sağduyusu kuvvetli bir avcıydı. Eğer işler sarpa sararsa, böyle bir şey yapmış olmak onu daha da zor durumda bırakırdı. Bu düşüncelerle derin bir iç çekerek Fargas koleksiyonuna veda etti.

Camlı kapıdan bahçeye indi, ayaklarını yaprakların üzerinde sürüyerek kızı aramaya koyuldu. Onu tombul meleğin ağzından su dökülen, yosun ve bitkilerle kaplı havuza bakan merdivenlere oturmuş buldu. Dalgın dalgın havuza bakıyordu, ayak sesleri kızı düşüncelerinden kopardı.

Corso torbasını merdivenlerin en alt basamağına koydu, kendisi de kızın yanına oturdu. Sonra epey zamandır ağzında duran sigarayı yaktı. Kibriti fırlattı ve başını eğerek sigarasından uzun bir nefes çekti. Sonra kıza dönerek:

“Şimdi her şeyi anlat bakalım,” dedi.

Kız havuza bakmaya devam ediyordu, başını hayır der gibi yavaşça kaldırdı. Davranışlarında ne saldırganlık ne de saygısızlık vardı. Tam aksine başı, çenesi, ağzının kıvrımları ona şefkatli ve düşünceli bir hava veriyordu; sanki Corso’nun varlığı, hüznü ve bakımsız bahçe, suyun şırlıtısı onu fazlasıyla duygulandırmıştı. Yağmurluğu, hâlâ omzunda asılı duran sırt çantasıyla inanılmaz genç, neredeyse korumasız görünüyordu. Ve çok yorgun.

“Gitmemiz gerek,” dedi. Öyle alçak sesle söylemişti ki bu sözleri Corso az kalsın duymayacaktı. “Paris’e.”

“Önce Fargas’la ne ilgin var onu söyle bana. Bütün bu olanlarla ilgin ne?”

Yine ses etmeden başını salladı. Corso sigarasının dumanını üfledi. Hava o kadar rutubetliydi ki duman dağılmadan bir süre gözlerinin önünde uçtu. Kıza bakarak:

“Rochefort’u tanıyor musun?” diye sordu.

“Rochefort mu?”

“Adı neyse işte, onu. Uzun boylu, yüzünde yara izi olan adam. Dün gece buralarda dolanıyordu.” Konuştukça bütün bu olanların ne kadar aptalca olduğunu daha iyi anlıyordu. Kendi de inanmıyormuş gibi şüpheli, yüzünü buruşturdu. “Hatta konuştum kendisiyle.”

Genç kız tekrar başıyla kaldırarak yadsıdı, gözlerini havuzdan ayırmıyordu.

“Hayır, tanımıyorum.”

“Öyleyse burada ne işin var?”

“Sizi koruyorum.”

Corso ayakkabılarının ucuna baktı ve uyuşan ellerini oğuşturdu. Havuzun mırıltısı sinirine dokunmaya başlamıştı. Sigarasından son bir nefes çekmek için parmaklarını ağzına götürdü. Sigaranın ateşi az kalsın dudaklarını yakacaktı. Acı bir tadı vardı sigaranın.

“Çılgınsın ve inatçısın sen, küçük,” dedi, sigarayı fırlattı ve gözlerinin önünde dağılan dumanları seyrederek ekledi. “Bir keçi kadar.”

Kız hâlâ suskundu. Bir süre sonra Corso cebinden cin şişesini çıkardı ve kıza ikram etmeden içti. Sonra yeniden başını kıza doğru çevirdi.

“Fargas nerede?”

Kız yanıt vermekte biraz gecikti, bakışları hâlâ dalgındı. Sonunda çenesiyle işaret etti.

“Orada.”

Corso kızın gözlerini izledi. Havuzda, tombul meleğin ağzından akan suyun döküldüğü yerde, su bitkileri ve kuru yapraklar arasında bir insan vücudu yüzüyordu, yüzükoyun.

IX. BONAPART SOKAĞINDAKİ KİTAPÇI

- *Evet, dostum, dedi, büyük bir ciddiyetle Athos.*
- *Yeryüzünde bir daha yüzleşme tehlikesiyle karşılaşmayacağımız tek varlıklar ölülerdir. Bunu hiçbir zaman unutmayın.*

Alexandre Dumas, *Üç Silahşorlar*

Corso halinden memnun, hasır kollukta arkasına yaslandı ve bir kadeh cin daha istedi. De Buci sokağındaki Atlas kahvesinin terasında, güneş vuran masaların arasında kendini rahat hissediyordu. Aydınlık ve soğuk Paris sabahlarından biriydi. Sen nehrinin sol kıyısında şaşkın samuraylar, spor ayakkabılı ve metro biletini Hemingway'in kitabının arasına sokmuş anglosaksonlar, fileleri *baguettes* ve kıvırcık yeşil salatalık dolu hanımlar, kahve molası vermek için bir *cafe*'ye doğru yürüyen uzun boylu, burnu estetikli galeri sahibi kadınlar karıncalar gibi kaynaşıyorlardı. Çok çekici genç bir kadın, olgun ve yakışıklı bir adamın –antikacı veya bir kadın simsarı ya da ikisi birden– kolunda lüks bir şarküterinin vitrinine bakıyordu. Bu insanlardan başka, her yerine parlak tokalar ve iğneler takmış bir Harley Davidson, pahalı şarap satan bir dükkânın önüne bağlanmış şımarık ve hırçın bir Foksterrie'ye, bir *boutique*'in kapısında flüt çalan saçları arkadan örülü bir genç oğlan... Corso'nun yanındaki masada da şık giyimli Afrikalı bir çift çok bol zamanları varmış gibi, uzun uzun öpüşüyorlardı, sanki böyle güneşli bir Paris sabahında nükleer tehlike, AIDS, ozon tabakasının delinmiş olmasının onlar için hiçbir önemi yokmuş gibi.

Kızı Mazarine sokağının köşesinden dönüp, oturduğu kahveye doğru yürürken gördü. O her zamanki çocuk haliyle yürüyordu, kot pantolonun üstüne giydiği yağmurluğun önü açık, güneşli sokakta ta uzaktan, insanların arasında rahatça yürüyor, yanık yüzü ile tam bir tezat içinde olan açık renk gözleri iki parlak ışık gibi pırıl pırıl parlıyordu. Flavio La Ponte onu bu haliyle görse, çıldırtacak kadar güzel derdi kesin, yüzünün en iyi görünen, sakalının daha sık ve dalgalı tarafını çevirip gırtlığını temizleyerek. Ama Corso, La Ponte değildi, onun için ne bir şey söyledi, ne de bir şey düşündü. Tam o sırada cin kadehini masaya koyan suratı asık garsona bakarak –*pas de Bols, m'sieu*– eline parayı tutuşturmakla yetindi. Bahşiş *compris*, oğlum. Bu arada yaklaşan kızı da izlemeyi sürdürüyordu. Nikon midesine koca bir yumruk gibi oturmuştu zaten. Ve şimdilik bu kadarı yeterliydi. Yüzünün bir yanının diğerinden daha iyi olduğundan da pek emin değildi, hiçbir zaman da emin olmamıştı. Ve Allah kahretsin, umurunda da değildi.

Mendiliyle silmek için gözlüğünü çıkardı. Bu hareketiyle sokak birtakım silik çizgilere, yüz hatları belirsiz silüetlere dönüştü. Ama bu silüetlerden bir tanesi diğerlerinden ayrılıyordu, iyice netleşmese de kısa saçlar, uzun bacaklar, beyaz spor ayakkabıların görüntüsü, biraz zorlanarak da olsa, daha bir belirginleşti ve masanın yanına gelip boş iskemleye oturdu.

“Dükkânı gördüm. Burdan birkaç köşe ötede,” dedi kız.

Corso gözlüğünü taktı ve yanıtlamadan kıza baktı. Lizbon’dan buraya kadar beraber yolculuk etmişlerdi. Yaşlı Dumas *kıtı kıtına* deyimini kullanırdı kuşkusuz, Sintra’dan Lizbon havalimanına gidişlerini betimlerken. Corso havalimanından uçak kalkmadan yirmi dakika önce Amilcar Pinto’ya telefon edip Victor Fargas koleksiyonunun bibliyografyasını yapanların düşecekleri sıkıntıyı anlatmış ve öngörülen planı iptal etmesini söylemişti. Ödemeye gelince,

Pinto girdiği sıkıntılardan dolayı kararlaştırdıkları miktarı alacaktı. Telefon onu yatağından kaldırmıştı ve Portekizli çok şaşırmış olsa da olumlu bir tepki göstermişti: Ne çevirdiğini bilmiyorum ama Corso, sen ve ben dün gece görüşmedik, ne dün gece ne de daha önce, gibi bir şeyler geveledi ağzında ve her şeye rağmen Fargas'm ölümünü gizlice araştırmaya söz verdi. Tabii resmen haberi olunca, şimdilik hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi davranacaktı, zaten bilmeye de pek hevesli değildi. Kitapsevere yapılacak otopsiye geline, Corso şimdiden, bilirkişilerin intihar raporu vermeleri için dua etmeye başlasa iyi ederdi. Herhangi bir olasılığa karşın, yüzü yaralı arkadaş ilgili makamlara şüpheli olarak bildirilecekti. Telefonla haberleşmeye devam edebilirlerdi ama Corso'dan uzun bir süre Portekiz'de görünmemesini önemle rica ediyordu. Pinto, "Ha, son bir şey daha..." dediği sırada, hoparlörler Paris uçağının kalkışını anons ediyorlardı. Bir daha arkadaşlarını olası cinayetlere karıştırmadan önce, Corso anasının... Telefon son eskudoyu yutarken Corso acele acele suçsuzluğunu savunuyordu. Polis memuru, tabii öyle, hepsi böyle der zaten diyebildi telefonu kapatmadan.

Kız bekleme salonundaydı. Corso birbiri ardına gelen ve hiç anlam veremediği olaylardan iyice sersemlemişti; kızsız tam aksine eşsiz bir beceriklilik örneği vererek, hiçbir pürüz çıkmadan uçakta ikisi için de yer bulmuştu. Corso kızın 'Az önce mirasa kondum' diyerek iki biletin de parasını ödediğini görünce o zamana kadar zavallılığın para sıkıntısı çektiğini düşündüğünü anımsadı ve içinden kendi kendine küfretti. Sonra kız Lizbon-Paris arasında, iki saat süren yolculuk sırasında, bütün sorularını ısrarla yanıtsız bıraktı. Zaman zaman Corso'ya yan gözle kaçamak bakıyor, ama bunun dışında, dalgın, uçağın kanatları altında soğuk havanın oluşturduğu bulutlardan ayırmıyordu gözlerini. Daha sonra da başını kitap avcısının omzuna dayayarak uyumaya başlamıştı ya da uyuyormuş

gibi yapmıştı. Nefes almasından uyanık olduğunu anlamıştı Corso, uyuyor gibi yapmak yanıtlamak istemediği ya da yanıtlamasına izin verilmeyen sorulardan kurtulmak için iyi bir bahaneydi.

Corso'nun yerinde başka kim olsa böyle bir durumda, şiddet kullanılarak kızın maskesini indirirdi. Ama Corso sabırlı bir kurttu; antrenmanlı, avını yakalamak için reflekslerini iyi kullanmayı bilen bir kurt. Ayrıca o anda kız onun gerçeğe tek bağıydı, yoksa şimdi de daha önce olduğu gibi inanılmaz, gerçek dışı açmazlar içinde yüzüp duruyor olurdu. Üstelik senaryonun bu bölümünde artık nitelikli okur ve başkahraman rolüne soyunmuştu ve örülen ağın diğer ucunda, ters taraftan düğüm atan birisi ona göz kırptıyordu, bu her ne demekse...

“Birisi bana tuzak kuruyor,” demişti Corso yüksek sesle, “Gaskonya koyunun dokuz bin metre üzerinde.”

Sonra da bir reaksiyon veya yanıt bekleyerek kıza bakmış, ama kızda hiçbir hareket görememişti. Derin derin nefes alıyordu. Belki de gerçekten uyumuştı ya da Corso'nun sözlerini duymamıştı. Corso kızın suskunluğuna sinirlenerek omzunu çekince başı bir an havada kaldı. Sonra içini çekerek pencereye dayandığını gördü.

“Tabii ki tuzak kuruyorlar,” dedi, uykulu bir sesle ve gözleri kapalı. “En aptal biri bile bunu çoktan fark ederdi.”

“Fargas’a ne oldu?” diye sordu Corso.

Hemen yanıtlamadı. Corso gözünün ucuyla kızın dalgın dalgın önündeki koltuğa baktığını gördü.

“Sen de gördün ya,” dedi kız, birkaç saniye sonra. “Boğulmuş.”

“Kim yaptı?”

Başını bir sağa bir sola salladı ve pencereden dışarı bakmaya başladı. İnce, esmer, kısa ve cilasız tınaklı sol elini, yavaşça koltuğun kenarında kaydırıyordu. Ucuna gelince, sanki parmakları görünmeyen bir şeye değmiş gibi durdu.

“Kimin yaptığı önemli değil,” dedi sonunda.

Corso gülecekmiş gibi ağzını büktü, ama gülmedi. Sadece köpek dişlerini göstermekle yetindi.

“Benim için önemli. Hem de çok,” diye karşı çıktı Corso.

Kız omuz silkti. Bu jestle ikisi için önemli olan şeylerin aynı olmadığını göstermek istemişti. Ya da sıralamaları farklıydı.

Corso daha önce sorduğu bir soruyu yineledi:

“Bu oyunda senin rolün ne?”

“Söyledim ya. Seni korumak.”

Şimdi Corso’ya doğru dönmüştü ve biraz önceki tavrının tersine bu kez gözlerinin içine bakıyordu. Sanki bu bakışlarla aralarındaki mesafeyi yok etmek istiyordu. Yalnız gözleri değil bütün vücudu çok yaklaşmıştı, hem de o kadar yaklaşmıştı ki Corso rahatsız ve şaşkın, içgüdüsel olarak geri çekilmişti. Midesinde, Nikon’un yumruğunun bıraktığı boşlukta, unutulmuş duygular harekete geçmiş, sabırsızlanıyorlardı. Acı yavaş yavaş boşluk duygusuyla beraber geri dönüyordu. Kızın gözleri, sessiz ve Corso’nun anılarından habersiz, kitap avcısının yeniden yeşermeye başlayan eski korkularını yansıtıyorlardı.

“Seni kim gönderdi?”

Göz kapakları saydam irislerin üstünü kapattı, sanki gözlerinin üzerine birer boş sayfa konmuştu. Artık boşluktan başka bir şey görülmüyordu. Kız rahatsız olmuş gibi yüzünü buruşturdu.

“Canımı sıkıyorsun, Corso.”

Dışarıdaki manzarayı seyretmek için başını cama doğru çevirdi. Küçük beyaz noktaların uçuştığı koskocaman mavi leke ileride, uzaklarda sarıya çalan kahverengi bir çizgiyle kesiliyordu. Kara görünmeye başlamıştı. Fransa. Bir sonraki durak, Paris. Ya da gele-

cek sayıda çıkacak bir sonraki bölüm. Kılıç havaya kalkmış, esrarın çözümü SON'da; tam romantik bir tefrika konusu. Corso Quinta da Soledade'yi düşündü: Fıskiyeden damlayan su, havuz, su bitkileri ve kuru yapraklar arasında Fargas'ın cesedi. Sırtının ateş gibi yandığını duyumsadı, sıcaklıktan kurtulmak için yerinde kıınıldadı. Haklı olarak kendini kaçak gibi hissediyordu. Saçma. Kendi isteğiyle kaçmamıştı ki, buna zorlanmıştı.

Kendini yeterince soğukkanlılıkla analiz etmeye başlamadan önce bir kez daha kıza baktı. Belki de bir yerden kaçmıyordu, bir yerlere koşuyordu. Ya da çantasında saklı duran bir muammadan kurtulmak istiyordu. *Anjou Şarabı. Dokuz Kapı*, Irene Adler. Hostes yanından geçerken aptal, profesyonelce bir gülümsemeyle bir şeyler söyledi. Corso düşüncelere dalmıştı, görmeden baktı ona. Keşke öykünün sonunda bulunup bulunamayacağını bilebilseydi. Yoksa o mu yazıyordu öyküyü, adım adım, bölüm bölüm.

Yolculuğun geri kalan kısmında kızla tek bir kelime konuşmadılar. Corso, Orly'e inince kız yokmuş gibi davrandı, ama koridorlarda arkasından geldiğini hissediyordu. Pasaport kontrolüne geldiklerinde kimliğini gösterdikten sonra kızınıkini görebilmek için arkasına baktıysa da görmek istediğini göremedi. Yalnızca siyah deri kılıflı bir pasaport görebildi, o kadar. Üzerinde yazı yoktu ama kuşkusuz bir Avrupa Birliği ülkesi pasaportuydu, çünkü Corso ile aynı çıkıştan geçmişti. Sokağa çıktıklarında, Corso taksiye binip Louvre Concord'daki malum adresi verirken kız, göz açıp kapayıncaya kadar yanına binmişti. Otele kadar gene hiç konuşmadılar. Kız önce indi ve parayı ödemeyi ona bıraktı. Taksi şoförünün bozukluğu olmadığı için Corso biraz gecikti. Sonunda otelin lobisine girdiğinde kız kaydını tamamlamış, arkasında sırt çantasını taşıyan bir otel görevlisiyle asansöre doğru uzaklaşıyordu. Asansöre binerken Corso'ya el salladı.

“Çok şık bir dükkân. *Librairie Replinger, Autographes et documents historiques* yazıyor üstünde. Hem de açık,” dedi kız.

Garsona başıyla bir şey istemediği anlamına gelen bir işaret yaptıktan sonra De Buci sokağındaki kahvenin terasında, masanın üzerinden Corso’ya doğru eğildi. Sokak manzaraları saydam gözlerine oradan da kahvenin vitrinine yansıyor.

“Hemen gidebiliriz.”

Yolculuktan sonra ilk kez sabah kahvaltısında karşılaşmışlardı. Corso, Palais Royal meydanına bakan bir pencerenin önünde gazete okuyordu. Kız günaydın diyerek masaya oturdu ve iştahla kırmış ekmekleri ve kruvasanları mideye indirmeye başladı. Sonra da üst dudağında sütlü kahve izleri, doymuş bir küçük kız edasıyla Corso’ya bakıp, “Nereden başlıyoruz,” demişti.

Ve şimdi de Achille Replinger’in kitapçı dükkânından iki köşe ötedeki kahvede beraberdiler. Kız, Corso günün ilk cinini içerken, ki içinde son olmayacağına değin kuvvetli bir duygu vardı, dükkânın yerini keşfe gitmeyi önermişti.

“Şimdi hemen gidebiliriz,” diye yineledi.

Corso bir süre daha oyalandı. Bir gece önce kızın esmer tenini düşünde görmüştü. Günbatımının uzayan gölgelerinde, elinden tutmuş, ıssız bir düzlükte yürüyorlardı. Ufukta sanki patlamak üzere olan bir yanardağ varmış gibi sütunlar halinde dumanlar yükseliyordu gökyüzüne doğru. Bazen soluk yüzlere rastlıyorlardı, üstü başı toz içinde zırhlı bir asker sessizce onlara bakıyordu, uzak ve soğuk Hades’in asık suratlı Troyalıları gibi. Ova kararıyor, dumanlar daha yoğunlaşıyordu ve ölü savaşçıların değişmeyen, hayaletimsi yüzlerinde onları bir şeylere karşı uyarmak ister gibi bir anlatım vardı. Corso oradan kaçmak istiyordu. Genç kızı arkada bırakmamak için elinden çekiyordu ama hava yoğunlaşıyor, kararıyor, nefes alamıyordu. Bu kaçış yarışı yere doğru uzadıkça uzayan, ağır çekim bir

düşüşle son buldu. Karanlık ateş gibi yakıyordu etrafı. Kızın eli Corso'nun dış dünya ile tek bağı, kaçmayı sürdürmek için tuttuğu eldi. En son duyumsadığı ise elini sıkan bu elin gevşediği ve genç kızın küle dönüştüğü oldu. Gözlerinin önünde, cehennem gibi sıcak ovayı karanlıklar kaplıyor, şimşeği andıran ve yanıp sönen ışıklar zifiri karanlıkta bir hayaletin kafatasına benzer bir şeyler çiziktiriyordu. Düşü anımsamak onu ürkütüyordu. Corso boğazında hissettiği külleri temizlemek ve gözlerinden o korkunç manzarayı silmek için kadehi başına dikti ve kıza baktı. Sabırla Corso'yu bekliyordu, disiplinli, emir bekleyen bir asistan gibi. Oyundaki tuhaf rolünü inanılmaz bir soğukkanlılıkla üstlenmişti. Hatta yüzünde Corso'yu şaşırtan, anlam veremediği içten bir bağlılık ifadesi vardı.

Corso ayağa kalkıp torbasını omzuna asınca o da aynı şeyi yaptı. Acele etmeden Sen nehrine doğru yürüdüler. Kız kaldırımın iç tarafından yürüyordu ve zaman zaman bir tabloya, gravüre veya kitaba bakmak için bir vitrinin önünde duraklıyordu. Gördüklerine gözlerini kocaman kocaman açarak bakıyordu, büyük bir merak ve biraz da özlemle. Eski, antika eşyalarda kendi izlerini arar gibi bir hali vardı; geçmişin, tarihin sayısız felaketlerinden kurtularak hâlâ hayatta kalabilen bu nesnelerle kendi anıları çakışıyormuş gibi.

Sokağın iki tarafında karşı karşıya iki kitapçı dükkânı vardı. Achille Replinger'inki eski bir dükkândı. Dışı cilalı tahtayla kaplıydı. Dükkânın adı yazılı olan tabelanın, *Livres anciens, autographes et documents historiques*, arkasında şık bir vitrin görölüyordu. Corso kıza dışarda beklemesini söyledi, o da karşı çıkmadan kabul etti. Corso kapıya doğru yürürken vitrinin camına baktı ve kızın silüetinin cama yansıdığını gördü. Karşı kaldırımda, ayakta ona bakıyordu.

Kapıyı açınca bir çan sesi duyuldu, içerde meşe ağacından yapılmış bir masa, raflarda antika kitaplar, karton kılıflar içinde gravür dosyaları ve on, on iki kadar da arşiv dolabı vardı. Her

çekmecenin üstündeki küçük metal bir levhaya harfler yazılmıştı. Duvarı, bir çerçeve içinde, imzalı bir yazı vardı: *Fragments du Tartuffe*. Molière. Eşyalar ve bu çerçeveden başka bir de üç güzel gravür asılıydı duvarda: Victor Hugo ve Flaubert'in ortasında Dumas.

Achille Replinger masanın yanında ayakta duruyordu. İriyarı, kırmızı suratlı, kalın bıyıkları ağarmış, kravatın sıktığı gömleğin yakasından gerdanı fışkıran, Porthos benzeri bir adam. Giyimi pahalı ama bakımsızdı: Abartılı bir göbeğin deforme ettiği İngiliz kumaşından bir ceket, beli düşük ve bumburuşuk flanel bir pantolon.

“Corso...” Lucas Corso, Boris Balkan'ın kartını kalın ve güçlü parmaklarının arasında çeviriyordu, kaşlarını çatmıştı. “Evet, anımsıyorum. Geçen gün telefon etmiştiniz. Dumas'yla ilgili bir şeyler öğrenmek istiyordunuz.”

Corso torbasını masanın üstüne koydu ve içinden *Anjou Şarabı*'nın on beş sayfalık elyazması olan dosyayı çıkarttı. Kitapçı bir kaşını kaldırarak sayfaları önüne serdi.

“İlginç,” dedi alçak sesle. “Çok ilginç.”

Astımdan dolayı konuşurken zor nefes alıyordu ve sık sık duraklamak zorunda kalıyordu. Cebinden çift mercekli bir gözlük çıkardı ve takmadan önce tepeden tırnağa konuğunun kılığını inceledi. Sonra sayfaların üzerine eğildi. Doğrulduğunda büyülenmiş gibi gülümsüyordu.

“Olağanüstü,” dedi. “Hemen satın alırım.”

“Satılık değil,” dedi Corso.

Kitapçı şaşırmış görünüyordu. Ağlayacakmış gibi dudaklarını büktü.

“Ben sanmıştım ki...”

“Sadece bilirkişi olarak fikrinizi sormak istiyorum. Tabii zahmetinizin karşılığını ödeyerek.”

Achille Replinger başını salladı, önemli olan para değildi. Aklı karışmıştı ve gözlüğünün üstünden bir süre güvenmiyormuş gibi Corso'ya baktı. Sonra tekrar elyazmasının üzerine eğildi.

“Yazık,” dedi ve Corso'ya biraz merak ve biraz da şüpheyile baktı. Sanki bunları nasıl ele geçirdiğini sorguluyormuş gibi bir hali vardı. “Nereden buldunuz?”

“Bir miras. Ölen yaşlı bir teyzeden miras kaldı. Daha önce görmüş müydünüz bunları?”

Hâlâ şüpheli, Corso'nun arkasına, vitrinden sokağa doğru baktı, ona bu ziyaretin nedenini anlatacak birini arar gibiydi. Ya da uygun bir yanıt arıyordu. Sonunda bıyıkları sahteymiş de yerinde olup olmadığını kontrol ediyormuş gibi bıyığına dokundu ve kaçamak bir gülümsemeyle yanıtladı.

“Burada, Quartier'de insan hiçbir zaman neyi görüp neyi görmediğini bilemiyor... Bu mahalle uzun zamandır kitap ve gravür satıcılarının sık uğradığı bir yer. İnsanlar satmak veya satın almak için gidip gelirler durmadan ve kitaplar, gravürler elden ele dolaşır, birçok kez aynı ellerden geçerler.” Sözün burasında nefes almak için durdu, tekrar gözlerini Corso'ya çevirmeden önce üç kere kısa aralıklarla, derin derin hava çekti içine. “Sanmıyorum,” dedi. “Daha önce hiç görmemiştim bu elyazmasını,” yine sokağa bakıyordu ve yüzü kızarmıştı. “Görseydim hiç kuşkusuz hatırlardım.”

“Dediklerinizden bu yazıların gerçek oldukları sonucunu mu çıkarmalıyım?” diye sordu Corso.

“Eh... Doğrusunu isterseniz, evet.” Kitapçı mavi kâğıtları parmağının ucuyla okşarken soluyordu, sanki eline almak için kendini zor tutuyormuş gibi bir hali vardı. Sonunda bir sayfayı baş ve işa-

retparmaklarının ucuyla tutarak kaldırdı. “Harfler biraz yuvarlak, orta kalınlıkta bir uçla yazılmış, satırlar arasına boşluk bırakmadan ve karalamadan... Çok az noktalama işareti ve olmaması gereken yerlerde büyük harf kullanılmış. Kuşkusuz olgunluk yıllarının Dumas’sı, hayatının ortalarına doğru, *Silahşorlar*’ı yazdığı sıralarda...” Yavaş yavaş heyecanı artıyordu. Sonra birden sustu ve işaret parmağını havaya kaldırdı, Corso bıyık altından güldüğünü ayımsadı, bir karar almış gibi görünüyordu. “Bir dakika bekleyin.”

Üzerinde D harfi olan arşiv dolabına gitti ve kemik rengi karton birkaç dosya çıkarttı.

“Bunların hepsi Alexandre Dumas’ya ait elyazmaları. Yazı hepsinde tıpatıp aynı.”

Dosyaların içinde bir düzineye yakın belge vardı. Kimisi imzasız, kimisinin üstünde A.D. yazılıydı, diğerleri ise imzalanmıştı. Belgelerin çoğu yayımcılara yazılmış kısa notlar, dostlara yazılmış mektuplar ve davetiyelerdi.

“İşte Amerika’ya gönderdiği öz yazılarından biri...” diye açıkladı Achille Replinger. “Lincoln kendisinden elyazısıyla yazılmış bir şey istemiş, o da on dolar ve yüz tane öz yazısını göndermiş, Pittsburgh’da bir yardım kampanyasında satılmak üzere...” Belgeleri birer birer gösteriyordu Corso’ya, gizlemeye çalıştığı ama pek başaramadığı profesyonel bir övünçle. “Şuna bakın, Monte Kristo’daki, Port Marly’de yaptırdığı malikânede verdiği bir yemek için gönderdiği davetiyelerden biri. Bazen yalnız adının ilk harflerini kullanmış, bazen de takma adlar... Ama ortalıkta dolaşan kendi eliyle yazdığı söylenen bütün bu belgeler gerçek değil tabii. Dumas’nın çıkardığı ve sahibi olduğu *Les Mousquetaire* adlı gazetede çalışan Viellot adlı biri Dumas’nın elyazısını tıpatıp taklit edebiliyormuş. Hayatının son üç yılında elleri çok titriyormuş ve yazdıklarını dikte ediyormuş.”

“Niçin mavi kâğıt kullanılmış?”

“Kâğıtları Lille’den getirtirmiş. Dumas hayranı bir yayımcı onun için özel olarak ürettiyormuş... Bu mavi kâğıtları özellikle roman yazarken kullanırmış... Makaleler için pembe, şiirler için de sarı kâğıt kullanırmış... Ayrıca, yazdığı şeye göre kullandığı kalem uçları farklıymış... Mavi mürekkepten nefret edermiş.”

Corso elyazmasının üzerinde düzeltmeler ve karalamalar olan dört beyaz sayfasını işaret etti.

“Ya bunlar?”

Replinger kaşlarını çatı.

“Maquet’ye ait. Yardımcısı Auguste Maquet’nin ilk yazdıklarına Dumas’nın yaptığı düzeltmeler,” yüksek sesle, sahnedeymiş gibi okumaya başlamadan önce bıyığını sıvazladı. *‘Korkunç! Korkunç, diye fısıldıyordu Athos, Porthos şişeleri kırıyor ve Aramis, biraz geç de olsa, rahibi getirmeleri için sağa sola emirler yağdırıyordu...’* Kitapçı derin bir iç çekerek tümceyi tamamlamadan okumayı kesti. Memnun görünüyordu, elindeki kâğıdı göstererek, “Bakınız, Maquet, *‘d’Artagnan’ın şaşkın şaşkın bakan arkadaşlarının arasında son nefesini verdi,*’ diye yazmış. Dumas bu satırın üstünü çizmiş ve başka diyaloglar ekleyerek uzatmış.

“Bana Maquet hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?”

Kitapçı, kararsızlıkla iri omuzlarını kaldırdı.

“Pek fazla bir şeyler söyleyemem.” Ses tonunda yine bir kaçamak seziliyordu. “Dumas’dan on yaş gençti ve onu Dumas’ya her ikisini de tanıyan bir dostu tavsiye etmiş, Gérard de Nerval. Önceleri Maquet pek tutulmayan tarihi romanlar yazıyormuş. Dumas’ya bir tanesinin orijinalini götürmüş: *Buvat’lı İyilik Sever ya da Cellamare Komplosu.* Dumas bu elyazmasını kullanarak *La Chevalier d’Harmental*’lı yazmış ve kendi adına bastırmış. Maquet buna karşılık bin iki yüz frank almış.”

“Bu kâğıtlardaki elyazısından ve yazının şeklinden *Anjou Şarabı*’nın kaç yılında yazıldığını saptayabilir misiniz?”

“Tabii ki saptarım. 1844 yılına ait belgelerdeki yazılara çok benziyor, yani *Üç Silahşorlar*’ın yazıldığı yıl... Beyaz ve mavi kâğıtlar da çalışma biçimine uygun. Dumas ve ortakları bu işi götürü olarak, istek üzerine yaparlarmış. Kahramanların adları, Paris yolculuğu, Milady’nin entrikaları Courtitz’li d’Artagnan’dan alınmış. Sevgilisi Belle Krebsamer’in kişiliğinden esinlenerek hancının karısı ve Madame Bonacieux gibi kadın kahramanlar yaratmış... Avusturya’lı Anne’nin sırdaşı La Porte’nin Anılar’ından da Constance’ın kaçırılış öyküsü doğmuş. Ve çok tanınan elmas ayakkabı tokaları öyküsünü La Rochefoucauld ve Roederer’in *Politik Entrikalar ve Fransız Sarayının İleri Gelenleri* adlı kitabından almışlar... O sıralar beraber yazdıkları tek roman *Silahşorlar* değil, aynı zamanda *Kraliçe Margot* ve *Kırmızı Evdeki Şövalye*’yi de birlikte kaleme alıyorlarmış.”

Replinger nefes almak için yine durakladı. Konuştukça kızarıyor ve kan yüzüne çıkıyordu. Son sözlerini birbiri ardına çabuk çabuk sıralamıştı, bazen de dili dolanıyordu. Karşısındakini sıkmaktan korkuyormuş gibi bir hali vardı, ama bir yandan da bütün bildiklerini anlatmak istiyordu.

“*Kırmızı Evdeki Şövalye* üzerine,” diye devam etti, nefes aldıktan sonra, “ilginç bir fıkra var. Yazmakta olduğu tefrikanın adı *Rougeville*’li *Şövalye* olarak açıklandıktan sonra Dumas aynı isimde bir markiden mektup almış. Bunun üzerine kitabın adını değiştirmiş. Ama bir süre sonra bir mektup daha gelmiş: ‘Sayın Bayım,’ diye yazıyormuş soylu kişi, ‘Romanınıza istediğiniz adı verebilirsiniz. Ailemin son temsilcisiyim ve bir saat sonra beynime bir kurşun sıkacağım...’ Gerçekten de Rougeville Markisi, bir kadın yüzünden intihar etmiş o günlerde.”

Kitapçı ağzını açıp derin bir nefes almaya çalıştı, yine nefesi daralmıştı. Yüzü mosmor olmuştu. Özür diler gibi gülümsemeye çalıştı. Bir eliyle de mavi kâğıtların yanından, masaya tutunuyordu. Corso bitkin bir deve benzetti onu. Porthos'un Locmaria mağarasındaki haline.

"Boris Balkan size haksızlık etmiş, siz de Dumas konusunda gerçek bir uzmansınız. Dost olmanız beni şaşırtmadı," dedi Corso.

"Birbirimize saygımız vardır. Ama ben yalnızca görevimi yapıyorum." Replinger biraz sıkılgan, başını eğdi. "İşine saygılı bir Alsas'lıyım o kadar, benim işim, üzerinde notlar bulunan metinler, kitaplar ve yazarların kendi elyazlarıyla yazılmış belgelerle ilgili. Sadece XIX. yüzyıl Fransız yazarları... Kimin ne yazdığını ve ne koşullarda yazdığını bilmezsem elime geçen belgeleri değerlendiremem. Bilmem anlatabiliyor muyum?"

"Çok iyi anlıyorum," diye yanıtladı Corso. "Profesyonel bir antikacı ile adi bir eskici arasındaki ayrım da bu zaten."

Replinger minnettarlıkla baktı Corso'ya.

"Siz meslekten birisiniz. Hemen belli oluyor."

"Evet," dedi dudak bükerek. "Benim uğraşım dünyanın en eski mesleği."

Kitapçı gülümsedi ve bir kez daha göğsünün hırıltısı duyuldu. Corso duraklamasını fırsat bilerek sözü yine Maquet'e getirdi.

"Bana bu işi nasıl yaptıklarını anlatabilir misiniz biraz," dedi.

"Kullandıkları yöntem biraz karışık." Sanki nasıl çalıştıklarını göstermek istiyormuş gibi ellerini masaya ve iskemlelere doğru hareket ettiriyordu "Önce Dumas yazacağı romanın bir planını yapıyor ve yardımcısına anlatıyor. O da gerekli bilgileri toplayıp genel hatlarıyla öyküyü kaleme alıyor, müsvedde olarak ve beyaz kâğıtlara. Sonra Dumas bunları mavi kâğıda temize çekiyor... Kol-

ları sıvar öyle çalışmış, ya sabahları ya da geceleri. Hemen hiçbir zaman öğleden sonra çalışmazmış. Ne kahve ne de içki içmezmiş çalışırken, sadece Seltz suyu. Sigara da çok nadir. Yayımcılar yeni kitaplar istedikçe, Dumas da hiç durmadan sayfalar doldurur ve Maquet'den daha fazla, daha fazla yazmasını istermiş. Maquet yazdıklarını postayla gönderiyormuş. Her gecikmede Dumas fazlasıyla sabırsızlanırmış.” Küçük bir dosya çıkardı ve Corso'nun önüne koydu. “İşte size bir kanıt; *Kraliçe Margot*'yu yazdıkları sırada aralarındaki yazışmalar. Gördüğünüz gibi Dumas biraz rahatsız. ‘*Acele ediniz; çünkü iki saattir yapacak bir iş bulamıyorum.*’ Bir başka gün, aynı şey. ‘*Acele ediniz, acele ediniz...*’” Yine sustu ve ciğerlerini havayla doldurdu. Sonra *Anjou Şarabı*'nı göstererek devam etti. “Hiç kuşkusuz bu dört beyaz sayfa Dumas'nın eline çok geç, *Le Siècle*'le yetiştirmesi gereken saatten az önce geçmiş olmalı. Bu yüzden temize çekecek zaman bulamamış ve beyaz kâğıtlar üzerinde kendi elyazısıyla düzeltmek zorunda kalmış.”

Çıkarttığı mektupları D harfli arşiv dolabına götürmek üzere dosyasına koyarken Corso, Dumas'nın yardımcısından elini çabuk tutmasını isteyen notuna son bir kez daha göz attı. El yazısından başka, ki yazılar tıpatıp uyuyordu, kâğıt da –kareli mavi kâğıt– *Anjou Şarabı*'nın elyazmasında kullanılan kâğıdın aynısıydı. Ortadan ikiye bölünmüş bir sayfa, kesilen kenar diğer üç kenardan daha az düzgün. Belki de bu kâğıtların hepsi yazarın masasında duran aynı paketten çıkmışlardı.

“Peki, *Üç Silahşorlar*'ı kim yazdı?”

Replinger arşiv dolabını kapatıyordu, Corso'nun sorusunu yanıtlamakta biraz gecikti.

“Öyle bir soru soruyorsunuz ki kesin bir açıklık getirmem olanaksız. Maquet varlıklı bir adamdı, iyi tarih bilgisi vardı, çok okuyordu... Ama onda Usta'nın dehası yoktu.”

“Duyduğuma göre sonunda pek iyi ayrılmamışlar.”

“Evet. Ne yazık ki öyle. II. Isabelle’nin düğünü için İspanya’ya beraber gittiklerini biliyor muydunuz? Hatta Dumas bu yolculuk izlenimlerini anlatan bir tefrika yayımlamıştı, *Madrid’den Cadiz’e Mektuplar* adıyla. Maquet’ye gelince, o da daha sonra Dumas’yı mahkemeye vermiş ve mahkemeden kendisini Dumas’nın on sekiz romanın yazarı olarak ilan etmesini talep etmiş, ama yargıçlar Maquet’in katkılarını birer ön çalışma olarak nitelemişler... Bugün başkasının şöhretini para kazanmak için kullanan kötü bir yazar olarak tanınır. Ancak onu bir sömürü kurbanı olarak görenler de yok değil: Dev’in *zenci kölesi*. ”

“Ya siz ne düşünüyorsunuz?”

Replinger, Dumas’nın duvarda asılı duran portresine kaçamak bir göz attı.

“Daha önce de söyledim, bu konuda dostum Balkan gibi uzman değilim... Yalnızca bu işin ticaretini yapan bir kitapçıyım.” Mesleği ile öznel zevkleri arasındaki ilişkiyi tartar gibi bir an düşündü. “Ama bir şeye dikkatinizi çekmeliyim. 1870 ve 1894 yılları arasında Fransa’da üç milyon kitap ve sekiz milyon tefrika satıldı, hepsinin kapağında *Alexandre Dumas* adı vardı. Maquet ile beraber çalıştıkları sırada, daha önce ve daha sonra yazılmış romanlar. Bu da çok anlamlı bence.”

“*En* azından hayattayken kazanılmış bir şöhret...” dedi Corso.

“Su götürmez. Yarım yüzyıl boyunca Avrupa onun ağzından konuştu. Gemiler her iki Amerika kıtasına onun kitaplarını taşıdılar. Kahire’de, Moskova’da, İstanbul’da ve Chandernagor’da hep aynı maceralar okunuyordu... Dumas yaşamını, zevklerini ve popüleritesini sonuna kadar zorladı. Yaşadı ve yaşamdan keyif aldı, barikatlarda çarpıştı, düellolar yaptı, tekneler yüzdürdü, cebinden

emeklilik maaşları ödedi, sevdi, yedi, dans etti, on milyon kazandı, yirmi milyon harcadı ve yeni doğmuş bir çocuk kadar saf ve masum öldü...” Replinger, Dumas’ın beyaz kâğıtlar üzerindeki düzeltmelerini göstererek, “Bütün bunlar farklı sözcüklerle adlandırılabilir: Yetenek, deha... Ama ne ad verilirse verilsin, doğaçlamayla yazılmış eserler, başkasından çalınma şeyler değil.” Porthos gibi göğsüne vurarak ekledi, “Burada bir şeyler olmalı, yoksa olmaz. Ondan önce hiçbir yazar hayattayken böyle bir şöhrete erişmemişti. Dumas yoktan var etti, Tanrı’yla anlaşma yapmış gibi.”

“Evet,” dedi Corso. “Ya da Şeytan’la.”

Sokağı geçti ve karşıdaki kitapçı dükkânına geldi. Dükkânın önünde tahta masalar üzerinde çadır bezi ile örtülmüş kitaplar duruyordu. Kız hâlâ oradaydı; kitaplara, ağaç üstüne gravürlere, eski kartpostallara bakıyordu. Güneş arkasından geliyor, ensesindeki saçlar sarı sarı parlıyordu. Corso yanına geldiğinde de önündekileri karıştırmayı sürdürdü ve:

“Sen hangisini seçerdin?” diye sordu Corso’ya. Tristan ve Isolde’nin birbirlerine sarıldıkları sepya bir kartpostalla Daumier’in *Gravür Koleksiyoncusu* arasında kararsızdı, ikisini de eline almış, bir birine bir ötekine bakıyordu.

“İkisini de al,” diye önerdi Corso, yan gözle yanlarına yaklaşan başka bir müşteriye bakarak. Adam elini lastikle bağlı bir tomar eski kartpostala uzatıyordu.

Corso birden bir avcı refleksiyle, paketi adamın parmakları arasından sıyırdı. Adam söylenerek uzaklaşırken Corso ele geçirdiği ganimeti incelemeye koyuldu. Aralarında birkaç tane Napolyon döneminden kalma gravür vardı: İmparatoriçe Marie Louise, Bonapart ailesi, İmparator’un ölümü ve son zaferi, eli mızraklı bir Polonyalı asker ve 1814 Fransa seferinden sonra Reims katedrali

önünde düşmandan ele geçirdikleri bayrakları sallayan at üstünde iki hafif süvari. Biraz düşündükten sonra bir de üniformalı Mareşal Ney kartıyla tarih karşısında poz veren Wellington yanlısı bir ihtiyarı da diğer ayırdığı gravürlerin arasına kattı.

Kız da birkaç kartpostal daha aldı. Uzun ve esmer elleri kartonları ve kâğıtları güvenle karıştırıyordu: Robespierre ve Aziz Just'un resimleri, Richelieu'nün kardinal giysileri içinde, boynunda Kutsal Ruh Tarikatı'nın nişanı olan bir boy resmi.

"Günün önem ve ehemmiyetine çok uygun bir resim!" dedi Corso, alaycı bir edayla.

Kız yanıt vermedi. Üst üste duran kitaplara doğru yürüyordu. Güneş, Corso'yu omuzlarından kayarak sarı bir sise boğdu. Corso kamaşan gözlerini yumdu, yeniden açtığında kız ayırdığı büyük forma basılmış bir cildi gösteriyordu.

"Nasıl?"

Şöyle bir baktı. İyi durumda, bez ve deri karışımı ciltli, Leloir'in orijinalleriyle süslenmiş bir *Üç Silahşorlar*'dı. Gözlerini kitaptan kaldırıp kıza çevirdiğinde ağzının ucuyla gülümseyerek, gözlerini ona dikmiş yanıt beklediğini gördü.

"Güzel bir baskı," demekle yetindi. "Bu kitabı okumak mı istiyorsun?"

"Evet, ama bana sonunu anlatmayacaksın."

Corso isteksizce gülümsedi.

"Oysa sana hikâyenin sonunu," dedi kartpostalları düzeltirken, "anlatabilmeyi ne kadar isterdim!"

"Sana bir armağanım var," dedi kız.

Sol kıyıda, sokak kitapçılarının yanı sıra, naylon ve selofan kılıflar içinde asılı gravürler ve nehrin kenarındaki duvarlar üzerine sıra-

lanmış elden düşme kitaplar arasında yürüyorlardı. Bir *bateau mouche* akıntıya karşı yavaş yavaş ilerliyordu. Tekne, yaklaşık beş bin kadar Japon turistin ve bir o kadar da Sony marka video makinesinin ağırlığı altında batmak üzereydi. Yolun karşı tarafında, Visa ve American Express yapıştırmalı şık vitrinlerin ardından kendini beğenmiş antikacılar dışarıyı dikizliyor, Eugenie Grandet'nin Sevr yapımı, çiçekli porselen bidesini kakalayabilecekleri bir Kuveytli veya bir Rus kaçakçı ya da Gineli bir bakanın yolunu gözlüyorlardı. Ve bu kibarlık budalaları, kesin oes'leri, üzerlerine basa basa, *accent circumflexe*'le telaffuz ederlerdi.

“Armağanlardan hoşlanmam,” dedi Corso, alçak ama sert bir sesle. “Bir zamanlar birileri armağan olarak tahta bir at kabul etmişler. Üstündeki etikette Akha işi diye yazıyormuş. Alçak herifler.”

“Kimse kurtulamamış mı?”

“Bir kişi kurtulmuş, çocuklarıyla beraber. Ama denizden çıkan yaratıklar hepsini nefis heykellere dönüştürmüşler. Yanlış hatırlamıyorsam, Helenistik, Rodos ekolu tarzında heykeller. O zamanın tanrıları çok taraf tutarlarmış.”

“Tanrılar her zaman taraf tutarlar,” dedi kız. Nehrin bulanık sularına bakıyordu, sanki sular anılarını sürüklüyorlarmış gibi. Corso kızın düşünceli ve dalgın gülümsediğini gördü. “Tarafsız bir Tanrı görmedim hiç, Şeytan da,” beklenmedik bir hareketle Corso'ya döndü, biraz evvel düşündükleri sanki nehrin sularıyla akıp gitmişti. “Şeytan'a inanır mısın Corso?”

Corso dikkatle kıza baktı, nehir biraz önce gözlerini dolduran imgeleri de beraberinde sürüklemişti. Şimdi yalnızca cam yeşili ve ışık kalmıştı gözlerinde.

“Aptallığa ve cahilliğe inanırım ben,” dedi Corso ve yorgun bir şekilde gülümsedi. “Ve birisi sana sarılıp öpecek olursa darbeyi bu-

raya indireceksin, görüyor musun?” Kasıgım gösteriyordu. “Uyluk kemiğine yakın.”

“Neden korkuyorsun, Corso? Seni öpmemden mi? Yoksa gökyüzünün başına inmesinden mi?”

“Tahta atlardan, ucuz cinlerden ve güzel kızlardan korkarım. Özellikle de armağan vermeye kalkarlarsa. Ve eğer Sherlock Holmes’un sırtını yere getiren kadının adını kullanıyorlarsa.”

Yürümeye devam ettiler ve şimdi ayaklarının altında Pont des Arts’ın tahtaları vardı. Genç kız küçük suluboya resimlerini sergileyen bir sokak ressamının yanında durdu ve köprünün demir parmaklıklarına dayandı.

“Sevdim bu köprüyü,” dedi. “Otomobil yok. Yalnız sevgililer var, bir de şapkalı yaşlı kadınlar ve başı boş insanlar. Tam anlamıyla işlevsiz bir köprü.”

Corso yanıt vermedi. Köprünün metal ayakları arasından geçen teknelere bakıyordu. Bir zamanlar bu köprüde Nikon’un ayak seslerini duymuştu. O da suluboya tablolar satan bir ressamın yanında durmuştu, belki de aynı ressamdı. Notre Dame’ın kulelerinin resmini çekmek istiyordu ama bir türlü fotoğraf makinesinin ayarını yapamıyordu. Yüzünü kırıştırıp durmuştu sinirli sinirli, ışık yandan geliyordu ve çok kuvvetliydi. Bir şişe Bourgogne şarabı ve *foie-gras* almışlardı. Daha sonra otel odasında, yatakta, televizyonun ışığında –ekranda gene Fransızların o çok sevdikleri, bir sürü insanın birden konuştuğu bir tartışma programı vardı– şarap ve *foie-gras* yemişlerdi akşam yemeği olarak. O gün öğleden sonra, köprünün üstünde, Nikon gizlice Corso’nun bir fotoğrafını çekmişti, suçunu akşam, yemek yerlerken itiraf etmişti. Ağzını Bourgogne şarabıyla ıslatıp *foiegras*’lı ekmeğini yerken bir yandan da ayak parmaklarıyla Corso’nun sırtını okşuyordu.

Biliyorum Lucas Corso, fotoğrafının çekilmesinden hoşlanmıyosun, bana kızılıyorsun. Profilden, köprünün altından geçen teknelere bakarken çektim ve sanırım bu kez bayağı yakışıklı çıkarmayı başardım... Nikon, kocaman gözlü bir Yahudi'ydi, bir eskinazi. Babasının Treblinka'daki numarası 77,843, son round'da kampa sesiyle kurtulmuş adamcağız. Televizyonda koca tanklar üstünde bir yerleri istila eden İsrail askerlerini gördüğünde çırılçıp-lak yataktan fırlayıp, gözleri yaşlı ekranı öpmeye başladılar Nikon. Bir yandan da '*Shalom, shalom*' diye fısıldardı, yumuşacık bir ses tonuyla. Tıpkı Corso'ya '*Lucas*' dediği sesiyle. Ve bir gün Corso o sesi duymaz oldu. Nikon, Corso, Pont des Art'da, korkuluklara dayalı, köprünün altından geçen teknelere bakarken, profilden, hanidiyse yakışıklı fotoğrafını hiçbir zaman göremedi.

Başını kaldırdığında yanında Nikon değil başka bir kız vardı. Uzun boylu, yanık tenli, kısa saçlı ve saydam, yeni yıkanmış üzüm rengi gözlü. Bir an şaşkın, etrafında gördüklerini yerli yerine oturtmak istercesine gözlerini kırıştırdı Corso. Şimdi, neşterle keser gibi, profilden dümdüz bir çizgi çizdi, Nikon her zaman siyah beyaz çalışırdı. Siyah beyaz bir Corso daireler çizerek suya düştü, ağaçlardan dökülen yapraklar, teknelerin ve kanalizasyonların tükürdükleri bokların arasında nehrin sularında akıp gitti. Şimdi, ona armağan etmek için elinde deri kaplı küçük bir kitap tutan Nikon değil başka bir kızdı.

“Umarım beğenirsin.”

Jacques Cazotte'nin *Âşık Şeytan*'ı, 1878 baskısı. Açar açmaz, Corso elindeki kitaba tıpkıbasım olarak eklenmiş, birinci baskının gravürlerini tanıdı: Şeytana, önündeki sihirli dairenin içinden *Che vuoi?* diye soran Alvaro, parmaklarıyla saçını düzelten Biondetta, klavsenin başındaki yakışıklı genç... Rastgele bir sayfa açtı.

... Erkek bir avuç toprak ve sudan yaratıldı. Öyleyse kadın neden su damlacıklarından, dünyevi buharlardan ve ışık huzmelerinden, yoğunlaşmış gökkuşağı artıklarından yaratılmasın? Mümkün olan nedir? Ve imkânsız olan ne?

Kitabı kapattı ve gözlerini kaldırdı. Bakışları kızın gülen gözleriyle karşılaştı. Bir teknenin köprüünün altından geçerken suyun yüzünde bıraktığı köpüklerde güneş ışınları oynuyor ve rengârenk pırıltılar kızın teninde yansıyor.

“Gökkuşağı artıkları,” diye okuduğu paragraftan alıntı yaptı Corso. “Gökkuşağı hakkında ne biliyorsun?”

Kız eliyle saçını düzeltti ve gözlerini kısarak yüzünü güneşe doğru çevirdi. Onda her şey ışığa dönüşüyordu: Nehrin yansıması, sabahın aydınlığı, koyu renk kirpiklerinin arasındaki iki yeşil yarık.

“Çok eskiden bana anlatılanları biliyorum... Gökkuşağı yerle gökyüzü arasındaki köprüdür. Kıyamet gününde şeytan atıyla altından geçince paramparça olacaktır.”

“Hiç fena değil. Bunu sana ninen mi anlattı?”

Başıyla yadsıdı. Şimdi yine Corso’ya bakıyordu, dalgın ve ciddi.

“Bileto’dan duydum, bir arkadaşım.” Bu adı söyler söylemez durdu ve kaşlarını çatı, yüzünde sır vermeye hazırlanan birinin şefkatli anlatımını vardı. “En çok atları ve şarabı sever. Ve tanıdığım en iyimser insan... Hâlâ gökyüzüne çıkacağına inanıyor!”

Köprüyü geçtiler. Corso’nun içinde Notre Dame’ın oluklarını süsleyen heykelcikler tarafından izleniyormuş gibi bir duygu vardı. Doğru değildi tabii ki, diğer birçok duygularının doğru olmadığı gibi. Yiğit inşaat ustaları kan ter içinde ama keyifle bir kadeh rakı içmek için oturup gözlerini yukarıya kaldırdıklarında, bu çirkin suratlı, boynuzlu ve keçi sakallı taş yaratıklar onlara bakmıyorlardı. Ne de Quasimodo çingene Esmeralda’ya olan ümitsiz aşkını çan

kulelerinden haykırdığında peşine düşmüşlerdi. Ama orada, kilisenin gölgesinde çekilen filmde, çirkinliğiyle bu heykellere taş çıkaran Charles Laughton'dan ya da Gina Lollobrigida'dan sonra –ikinci versiyon, teknicolor, diye açıklamıştı Nikon– bu mekânı o korkunç Yeni Ortaçağ bekçileri olmadan düşünmek olanaksızdı. Corso perspektifi kuş bakışı gözünde canlandırmaya çalıştı: Pont Neuf, biraz daha ileride, aydınlık sabah saatlerinde, nehrin gri yeşil şeridinin üstünde, dar ve koyu renk Pont des Arts'ın üstünde, çok yavaş sağ kıyıya ilerleyen, küçücük iki silüet. Köprüler ve gökkuşağı, köprülerin kemerleri altından ve ayakları arasından yavaşça seyreden Caronte tekneleri. Dünya kıyıları, iki kıyı arasında akan nehirler, arkalarına bakmadan, bastıkları yere aldırmadan, kayıkçının hakkını vermeden, hareketlerinin sonucunu düşünmeden köprülerden ve geçitlerden geçen erkekler ve kadınlarla doluydu.

Louvre'un karşısına kadar geldiler. Karşı kaldırıma geçmek için bir trafik ışığında beklediler. Corso omzundaki keten torbanın askısına sımsıkı sarılmış, biraz dalgın sağma soluna bakıyordu. Trafik çok yoğun, o sırada önlerinden geçen bir otomobil dikkatini çekti. Ve birden katedralin oluklarını süsleyen heykelcikler gibi taş kesildi.

“Ne oluyor,” diye sordu kız, ışık değiştiği halde Corso'nun kılmıdamadığını görünce. “Bir hayalet görmüş gibisin!”

Görmüştü. Ama bir değil iki tane. Şimdi uzaklaşmakta olan taksinin arka koltuğunda oturuyorlardı ve hararetli hararetli konuşuyorlardı. Bu yüzden Corso'yu görmemişlerdi: Kadın sarışın ve çok çekiciydi, şapkasının tülü gözlerini örtmüştü ama görür görmez tanımişti onu. Kadının yanına oturmuş, kolunu omzuna atmış, yüzünün en yakışıklı tarafını kadından yana çevirmiş, çapkın çapkın parmağıyla sakalını sıvazlayan adam ise Flavio La Ponte'den başkası değildi.

X. ÜÇÜNCÜ NÜSHA

*Herkes onun kalpsiz
olduğunu düşünüyordu.*

Rafael Sabatini, *Scaramouche*

Corso'da pek az insanda bulunan bir etkileme gücü vardı. Bir bahış veya basit bir gülümseme karşılığında insanları koşulsuz olarak kendine bağlardı. Daha önce de sözünü etmiştik, onda karşısındakini kendi saflarına çeken bir şey; yarı yapmacık beceriksizliği mi, takındığı sevimli tavşan suratı mı, dalgın ve zavallı havası mı, ki hiç de zavallı değildi, ne dersiniz deyin işte... Onu ilk tanıdığımızda birçoklarımızın başından geçti. Aynı şey Corso'yu on beş yıldır tanıyan Louvre Concorde otelinin resepsiyonisti Grüber'in de başına gelmişti. Grüber katı ve soğukkanlı, ensesi tıraşlı ve her zaman yüzünde poker müptelasıymış gibi bir ifade olan bir adamdı. 1944'te, on altı yaşında, 18. *Panzergrenadierdivision Horst Wessel* bölümünde askerlik yapmıştı. Bölüğü geri çekilirken bir Rus mermisiyle omurgasından yaralanmıştı. Bu maceradan ona ikinci sınıf bir haç nişanı ve ömür boyu hareket ettiremeyeceği üç omur kalmıştı yadigâr. İşte bu yüzden resepsiyonda dimdik durur, usulcacık, sanki sırtında demir bir korse varmış gibi, hareket ederdi.

"Yardıma ihtiyacım var Grüber," dedi Corso.

"Emredersiniz."

Corso neredeyse resepsiyonistin topuklarının birbirine vurduğunu duydu. Komünizmin düşüşü ve Slav ayaktakımının bölünmesinden sonra Paris'e gelen, Champs-Élysée'ye düşmanca bakarak Dördüncü Reich'ı düşleyen Orta Avrupalı müşteriler bu eski mülteci askerin yaldız kordonlu bordo ceketine bayılırlardı.

"İspanyol uyruklu La Ponte, Flavio ve Herrero, Liana'nın, belki de Taillefer ya da De Taillefer soyadını kullanmıştır kaydını yaptırırken... Hangi otelde kaldıklarını öğrenmek istiyorum."

İsimleri küçük bir karta yazdı ve Grüber'e uzatarak, kartla beraber eline beş yüz frank tutuşturmayı da ihmal etmedi. Corso her zaman bahşiş veya rüşvet verirdi, ama bunu öyle bir tavırla yapardı ki, bugün sana yarın bana der gibi, bu jest arkadaşça bir alışverişe dönüştürdü. Grüber Eurocolor İberia ile gelen İspanyollardan, son derece rüküş kravatlı İtalyanlardan, TWA çantalı ve beyzbol şapkalı Kuzey Amerikalılardan aldığı on zavallı frank için kibarca *merci m'sieu* diye mırıldanırken, Corso'nun verdiği parayı göz kırpmadan ve teşekkür etmeden, eliyle zarif bir yarım daire çizerek ve her zamanki kumarhane görevlisi soğukkanlılığıyla cebine indirdi. Corso da, o da oyunun kurallarını biliyorlardı. Grüber işini, bir zamanlar müşterilerin otel çalışanlarıyla kaş göz işaretiyle anlaştığı zamanlarda, henüz şimdilerde sık rastlanan yeni yetmelerin ortalıklarda pek görünmediği günlerde öğrenmişti.

"Bu adam ve kadın beraber mi kalıyorlar?"

"Bilmiyorum," dedi Corso yüzünü buruşturarak, La Ponte'yi işlemeli bir bornozla banyodan çıkarken ve Taillefer'in dul karısını ipek geceliklerle gözünün önüne getirmeye çalışıyordu. "Ama bu ayrıntı da ilgilendiriyor beni."

Grüber ancak birkaç milimetre eğilebildi.

"Biraz zaman alır," Bay Corso.

“Biliyorum,” dedi lobiyi restorana bağlayan koridora bakarak. Kız oradaydı. Yağmurluğunu koluna asmış, elleri kot pantolonun cebinde, parfüm ve ipek eşarpların durduğu bir vitrine bakıyordu. “Kıza gelince...”

Resepsiyonist tezgâhın altından bir fiş çıkardı.

“Irene Adler,” diye okudu. “Pasaportu İngiliz, iki ay önce çıkarılmış. On dokuz yaşında. Ev adresi 223b Baker Street, Londra.”

“Dalga geçme Grüber.”

“Estağfurullah, Bay Corso. Böyle bir şeye nasıl cüret edebilirim. Pasaportunda öyle yazıyor.”

Kaçın kurası *Waffen SS*, bir şeyler ima edencesine şüpheli şüpheli gülümsüyordu. Corso onun gerçekten güldüğünü yalnızca bir kez görmüştü: Berlin duvarının düştüğü gün. Asker kesimi dik beyaz saçlarını, hareketsiz boynunu, simetrik olarak masanın tam kenarına dayalı ellerini inceledi. Evine geri dönüp artık her şeyin farklı olduğunu görme riskini göze almak için fazla yaşlıydı. Ne Zagreb’in çan kuleleri, ne sevimli sarışın taze ekmek kokan köylü kızları, ne üzerlerinden köprüler geçen nehirlerin aktığı yeşil ovalar kalmıştı. O köprülerin uçtuğunu iki kez görmüştü: İlk kez gençliğinde, Tito’nun gerillaları karşısında geri çekilirken; ikinci kez televizyonda, 1991 güzünde, *chetniks* Sırplarının burnunun dibinde. Onu odasında, bir Avusturya Macar savaşçısının İmparator François-Josef’in sinek pisliği dolu resminin önünde üniformasını çıkarıyormuş gibi, önü sırmalı bordo ceketini çıkarırken imgelemeye çalıştı Corso. Kesin plakçalara Radetzky’nin marşını koyuyor, şerefe bir kadeh Vranac’ı kaldırıyor ve videoda Sissi’nin filmlerini izliyerek otuzbir çekiyordur diye düşündü.

Kız vitrine bakmayı bırakmış, şimdi Corso’yu izliyordu. Corso 223b Baker Street diye yineledi kafasında ve az kalsın kahkahasını

tutamayacaktı. O anda bir otel hizmetkârı yanma gelip de Milady de Winter'ın If şatosunda veya Ruritanya sarayında Richelieu, profesör Moriarty ve Rupert de Hentzau ile onu bir çaya davet ettiğini söylese hiç şaşırmazdı. Bir roman yazıyor olduklarına göre böyle bir davette şaşılabacak bir şey yoktu.

Barones Ungern'in telefon numarasını aramak için bir telefon rehberi istedi. Sonra da kızın bakışlarına aldırmadan, antredeki telefon kabinine gitti. Ertesi gün için bir randevu aldı. Bir numara daha çevirdi, Varo Borja'nın Toledo'daki numarası, yanıt alamadı.

Televizyonun sesi kısılmıştı, ama ekranda bir film vardı: Gregory Peck fok balıkları arasında, bir otelin salonunda kavga ediyor, iki küçük yelkenli yan yana ve sular bir güverteden öbürüne sıçrayarak kuzeye, arkada bıraktığı son kara parçasından on mil uzakta, özgürlüğe doğru ilerliyor. Ekranın sol tarafında, komodinin üstünde, su kesimi çizgisinin altına düşmüş bir şişe Bols, işine dört elle sarılmış yaşlı ve ayyaş bir kumbaracı askeri gibi nöbet tutuyordu, *Dokuz Kapı* ve Dumas'nın elyazmasının durduğu dosyanın yanında.

Lucas Corso sigara dumanı ve devirdiği cinlerle kızaran gözlerini ovuşturmak için gözlüğünü çıkardı. Victor Fargas'ın evinde bir arkeolog kadar özenle İkinci nüshanın şömineden kurtardığı parçaların yatağın üzerine sıralamıştı. Pek işe yarar bir şey yoktu aralarında. Deri ciltlerin koruduğu kapaklar kitabın diğer bölümlerine göre daha az yanmıştı. Kapakların dışında geriye kenarları tamamen yanmış, üstünde ancak birkaç satır olan parçalar kalmıştı. Ateşin etkisiyle kavrularak sararmış bir kâğıt parçası aldı eline: ...*si non obig.nem me. ips.s fecere, f.r q.qe die, tib. do vitam m.m sicut t.m...* Sayfanın alt köşesine aitti parça. Biraz araştırdıktan sonra Birinci nüshadaki ikiz sayfayı buldu. 89. sayfaydı ve ikisinde de yazılar tıpatıp aynıydı. Aynı karşılaştırmayı tanımlayabildiği diğer parçalarla da tekrarladı. On sekiz parçanın yerini bulabilmişti. Di-

ğer yirmi ikisinin yerini bulmak imkânsızdı. Bunlar ya çok küçük parçalardı ya da çok fazla zarar görmüşlerdi. On bir diğer parça ise üzerinde yazı olmayan sayfa kenarı boşluklarıydı. Yalnız bunlardan bir tanesinin kenarında üçüncü ve son rakam olan çarpık bir 7 sayesinde parçanın 107. sayfaya ait olduğunu anlayabildi.

Sigara dudaklarını yakmaya başlamıştı. Corso küçük kalan sigarasını küllükte iyice bastırarak söndürdü. Sonra eliyle şişeye uzandı ve ağzına dayayarak koca bir yudum içti. Kollarını sıvamıştı, üstünde haki renkli, kocaman cepli eski bir gömlek vardı, kravatım gevşetmişti. Televizyon ekranında Boston'lu adam arabanın ön koltuğunda bir Rus prensesini öpüyordu ve ikisi de ses çıkarmadan dudaklarını oynatıyorlar, technicolor bir gökyüzünün altında mutlu, sevişiyorlardı. Odada duyulan tek ses, iki kat aşağıda, Louvre'a doğru akan trafiğin titrettiği camlardan çıkan gürültüydü.

Mutlu sonlar. Eskiden Nikon da severdi böyle biten filmleri. Corso, arkada fon olarak bulutlar ve kemanların eşliğinde süregiden son busenin üstünde beliren *The End*'e bakarken küçük bir kız gibi duygulanan o kadını anımsadı. Bazen bir sinema koltuğunda, bazen de televizyonun karşısında, ağzı peynirli çubuk kraker dolu, başını Corso'nun omzuna yaslayarak uzun uzun ağlardı, hiç ses etmeden ve gözlerini ekrandan ayırmadan. Ekranda görünen Café Rick'te *La Marseillaise* söyleyen Paul Henreid; *Blade Runner*'ın son sahnelerinde ölürken başını yanına eğer Rutger Hauer; Innisfree'de, şöminenin karşısında Maureen O'Hara ile oturan John Wayne; Little Big Horn'un arifesinde Custer ile Arthur Kennedy; Bay Brown'un aldattığı Jim rolündeki O.Toole; O.K. Corral yolundaki Henry Fonda; veya bir kadının şapkasını kurtarmak için plajda yarı beline kadar suyun içinde, sağa sola gülücükler dağıtan, zarif, soğukkanlı, bir çift siyah göz için yanıp tutuşan Mastroianni olması hiçbir şeyi değiştirmezdi. Nikon onu ağlatan bütün bu sahnelerden

hoşlanmaktan gurur duyardı. Gözleri yaşlı, belki de hâlâ yaşıyor olduğum için ağlayabiliyorum derdi gülerek. Ben bu dünyanın bir parçasıyım ve böyle olmak hoşuma gidiyor. Sinema kitlelere mal olmuş, toplumsal, cömert... Yedinci Bölüğün Süvarileri geldiğinde çocuklar alkışlıyor... Televizyonda film izlemek daha da zevkli. İki kişi konuşarak birlikte seyredebiliyor. Oysa senin kitapların bencil. Yalnızlık dolu. Kimileri okumadan yırtılıyorlar. Yalnızca kitaplara ilgi duyan birinin kimseye ihtiyacı olmaz, bu da beni ürkütüyor. Nikon son kalan çubuk krakerini çiğneyerek Corso'nun yüzüne bakıyordu, dikkatle dudaklarını aralayarak, yüzünde belirecek bir hastalığın izlerini arar gibi. "Bazen beni korkutuyorsun."

Mutlu sonlar. Corso uzaktan kumandanın düğmesine bastı ve ekrandaki görüntüler kayboldu. Şimdi o Paris'teydi, Nikon ise Afrika'nın bir köşesinde veya Balkanlar'da hüznle bakan çocukların fotoğraflarını çekiyordu. Bir gün, barda içkisini içerken televizyon haberlerinde, bir an bir imge görür gibi olmuştu. Bir bombardımanın tam orta yerinde, ayakta, korkudan sağa sola kaçışan mültecilerin arasında, saçı arkadan örülmüş, göğsünde fotoğraf makineleri asılı ve 35mm'yi yüzüne yapıştırmış, dumanlar ve alevler arasında bir silüet. Nikon. Hiç sorgulamadan kabullendiği bir sürü evrensel aldatmacalar arasında mutlu sonlardı en saçma olanı. Onlar ermiş muradına, sonsuza kadar mutlu yaşadılar... Ona göre denklemin doğruluğu su götürmezdi, tartışılmazdı. Aşkın, mutluluğun ne kadar sürdüğünü sorgulamak, süreyi *her zaman* yaşamlara, yıllara, aylara, hatta günlere bölmeye çalışmak mı, asla! Kaçınılmaz sona kadar, yani ikisinin arasındaki ilişki bitene kadar, Nikon erkek kahramanın iki hafta sonra teknesiyle Nouvelle Hebrides'de kayalara çarparak yok olabileceğini kabul etmek istememişti. Veya kadın kahramana üç ay sonra bir otomobil çarpabileceğini. Ya da her şeyin bambaşka gelişebileceğini: Aralarından birinin bir başka-

sını sevebileceği, birinin diğerine hınç veya tiksinti duyabileceği, ikisinden birinin eskiye dönmek isteyebileceği. O buseden sonra kaç gece geçmişti gözyaşları, sessizlikler ve yalnızlıklar içinde? Kırk yaşını doldurmadan hangi kanserden ölmüştü adam? Doksan yaşında bir huzurevinde ölmeden neler yaşamıştı kadın? Yakışıklı subayın nasıl bir yaşamı olmuştu yaralarından yalnızca izler kaldığında ve kazandığı savaşlar artık kimseyi ilgilendirmediğinde? İyice yaşlanıp korumasız kalan, çarpışmak ve kendini savunmak için güçleri kalmayan, yaşam rüzgârlarının, aptallıkların, acımasızlıkların, insanlığın sefil koşullarının sağa sola savurduğu insanlar hangi dramları yaşamışlardı?

Bazen beni korkutuyorsun Lucas Corso.

Gece saat on bire beş kala Victor Fargas'ın şöminesinde olanların esrarını çözmüştü, ancak hâlâ olayları aydınlatabilmiş değildi. Umutsuzca esneyerek saatine baktı. Sonra, yatağın üzerinde sıralanmış kâğıt parçalarına bir kez daha göz attı ve gözleri aynada kendi gözleriyle, tahta çerçeveye iliştirilmiş eski bir kartpostalın yanındaki suretiyle karşılaştı. Kartpostalda Reims Katedrali'nin önünde duran süvari erleri resimlenmişti. Kendi görüntüsünü inceledi: Saçları dağılmış, sakalı uzamış, gözlüğü burnunun üzerinde çarpılmıştı, için için gülmeye başladı. O kurt gülüşüyle, kötü, art niyetli, özel durumlar için sakladığı gülüşü. Bu kez durum özeldi. *Dokuz Kapı*'dan ele geçirebildiği yanmamış parçaların tümü metin sayfalarına aitti. Resimlerden ve başlık sayfasından eser kalmamıştı. İki seçenek vardı: Ya bu sayfaların tümü şöminede cayır cayır yanmışlardı ya da büyük bir olasılıkla, birisi kitabı şömineye atmadan resimleri ve başlık sayfasını koparmış ve götürmüştü. Bu birisi, her kimse, çok akıllı bir adam olduğunu sanıyordu. Ya da akıllı bir kadın. La Ponte ve Liliana Taillefer'i beraber gördükten sonra belki de üçüncü çoğul şahıs kullanmak daha uygun olurdu.

Corso'nun keşfetmeye başladığı ipuçları rakibinin yanlışları mıydı yoksa bir tuzak mı, bunu açıklığa kavuşturmak gerekiyordu. Her nasılsa, üzerinde çok kafa yorulmuş yöntemler kullanıyordu ya da kullanıyorlardı.

Söz tuzaktan açılmışken, Corso kapıyı açınca kızla burun buruna geldi. Kapının çalmışını duyması ve açması arasında ancak Birinci nüshayı ve Dumas'nın elyazmasını yorganla örtecek kadar zaman geçmişti. Kız yalınayaktı ve üstünde kot pantolonu ve beyaz penye tişörtü vardı.

"Selam Corso. Umarım bu gece gezmeye çıkmaya niyetin yoktur." Başparmaklarını belini ve uzun bacaklarını sımsıkı saran pantolonun cebine sokmuş, içeriye girmeden koridorda duruyordu. Kötü bir haber bekler gibi kaşlarını çatmıştı.

"Bekçiliği bırakabilirsin," diye rahatlattı kızı Corso. Şimdi gevşemiş, gülümsüyordu.

"Gözlerimden uyku akıyor..."

Corso arkasını döndü ve komodine kadar gidip boş şişeyi aldı, sonra bar görevi gören dolabın önüne çömelip karıştırmaya başladı ve biraz sonra elinde bir şişe cin, büyük bir zafer kazanmış gibi keyifle ayağa kalktı. Bir bardağa içki boşaltıp dudaklarını ıslattı. Genç kız hâlâ kapının önünde duruyordu.

"Bütün resimleri götürmüşler. Dokuzunu da," Corso bardağı tutan eliyle ikinci nüshanın yatağın üstünde duran parçalarını gösteriyordu. "Kalanları da anlaşılmasın diye yakmışlar. Bunun için tamamen yanmamış. Bazı sayfaların yanmadan kalması için özen göstermişler... Böylece kitabın yandığı resmen kabul edilecek."

Kız başını bir yana eğmiş, dikkatle Corso'ya bakıyordu.

"Çok açıkgozsün."

"Tabii öyleyim. Olmasam bu görevi verirler miydi bana?"

Kız odanın içine doğru birkaç adım attı. Corso, halının üstündeki çıplak ayaklarına bakıyordu. Kız ise dikkatle yanık kâğıt parçalarını inceliyordu.

“Kitabı yakan Fargas değil,” diye ekledi Corso. “O zaten böyle bir şey yapamazdı... Ona ne yaptılar? Enrique Taillefer’inki gibi bir intihar mı?”

Hemen yanıtlamadı kız. Bir kâğıt parçası almış üstündeki yazılara bakıyordu.

“Sorularını kendin yanıtla,” dedi bakmadan. “Bu iş için burdasın.”

“Ya sen, sen ne için burdasın?”

Kız ses çıkarmadan, dudaklarını oynatarak okuyordu, sanki daha önce de okumuş gibi. Kâğıdı tekrar yatağın üzerine bıraktığında ağzının ucunda anıları canlanmış gibi gencecik yüzüne yakışmayan nostaljik bir gülümseme belirmişti.

“Biliyorsun, seni korumak için buradayım. Bana ihtiyacın var.”

“Şu anda tek ihtiyacım biraz daha cin.”

Son yudumu içerken dişlerini sıkmış beddua ediyordu, sabırsızlığım ve sıkıntısını belli etmemek için. Hepsinin Allah belasını versin. Zümrüt yeşili, kar veya ışık beyazı gözleri, gülümsemesi, kalp atışlarını hızlandıran uzun ve çıplak boynu. Hassiktir, Corso. Bu yaşta, başında şunca bela varken hâlâ yanık kolları, ince bilekleri, uzun parmaklı elleri düşünüyorsun. Hâlâ aklın bilmem nerde... Kızın penyesine takıldı gözleri, şimdiye kadar iyice bakmaya vakit bulamadığı o nefis göğüslerine yapışmıştı. Onların da esmer ve iri olduklarını düşündü: Beyaz penyenin altında koyu renk bir ten, gölgeli aydınlık bir beden. Bir kez daha boyunun uzunluğu şaşırttı Corso’yu. Boyu onun kadar vardı. Belki de daha uzun.

“Kimsin sen?” diye yineledi, Corso.

“Şeytan,” diye yanıtladı kız. “Âşık Şeytan.”

Ve gülmeye başladı. Cazotte'nin kitabı şifonyerin üstünde, *Azize Hlne'nin Anıları*'nın ve başka kġıtların yanında duruyordu. Genç kız elini sürmeden kitaba baktı. Sonra Corso'ya bakarak parmaġı ile kitaba dokundu.

“şeytana inanır mısın?”

“İnanmam için bana para ödüyorlar. Hiç deġilse bu iş srdġ sürece.”

Kızın hafifçe evet anlamında başını salladıġını gördü, cevabını daha önceden biliyormuş gibi. Dudaklarını hafifçe aralamış, merakla Corso'ya bakıyor, kabul ettiġini gösteren bir yüz hareketi bir işaret bekliyordu.

“Bu kitabı neden seviyorum biliyor musun, Corso?”

“Hayır, neden?”

“nk kahramanı içtenlikli. Aşkı karşısındakini cezalandırmak için basit bir oyun olarak görmüyor. Biondetta şefkatli ve sadık, Alvaro'da hayran olduġu nitelikler şeytanın da insanlarda aradıġı nitelikler: G ve baġımsızlık...” Kırpikleri bir an açık renk gözlerini bir perde gibi örttü. “Bilgiye susamışlık ve bilinçlilik.”

“Bu konuda iyi bilgilendirildiġin belli. Daha başka neler biliyorsun?”

“Hayal edebileceġinden çok fazlasını,” diye yanıtladı kız.

“Hiçbir şey hayal ettiġim yok benim. şeytan hakkında bildiklerim de salt edebiyatta okuduklarım: *Kayıp Cennet*, *İlahi Komedi*, sonra *Faust* ve *Karamazov Kardeşler...*” Kaçamak bir yüz hareketi yaptı. “Benim tanıdıġım Lucifer ikinci elden bir Lucifer.”

şimdi Corso'ya alay eder gibi bakıyordu.

“Aralarından hangisini seçerdin. Dante'ninkini mi?”

“Söz konusu deġil. Çok korkunç. Bana göre fazla ortaaġ şeytanı,” dedi Corso.

“Öyleyse Mefisto’yu mu?”

“O da olmaz. Fazla yapmacık ve kavgacı bir tip. Şaklaban bir avukata benziyor... Zaten fazla sırtkanlara hiç güvenim yoktur.”

“Ya Karamazov’lardaki?” diye sorgulamayı sürdürdü kız.

Corso pis bir koku almış gibi yüzünü buruşturdu.

“O da ikiyüzlü. Tırnaklarının arası pislik dolu bir bürokrat kadar bayağı.” Düşünüyormuş gibi biraz durakladı. “Sanırım Milton’un gökten inen meleğini hepsine yeğlerim,” dedi ve kıza hınzırca bir bakış fırlattı. “Söyletmek istediğin bu muydu?”

Kız gizemli gizemli gülüyordu. Başparmakları hâlâ kalçalarına yapışık kot pantolonun cebinde asılı duruyordu; Corso bu jesti daha önce kimsede görmemişti. Tabii, böyle durmak için öyle uzun bacakları olmalıydı insanın. Yol kenarında, bir omzunda sırt çantası, dünyanın bütün aydınlığını yansıtan o Allah’ın cezası yeşil gözler, tıpkı otostop yapan bir genç kız.

“Lucifer’i nasıl canlandırıyorsun gözünde?” diye sordu.

“Ben ne bileyim...” dedi kitap avcısı yüzünde boş veren bir anlamla. “Sanırım sessiz ve suskun. Can sıkıcı,” diye ekledi sonra da, yüzünü iyice ekşiterek. “Boş bir salonda bir taht üzerinde, hüzünlü, buz gibi soğuk ve monoton, devinimsiz bir ülkenin ortasında.”

Kız bir süre baktı ve ekledi.

“Beni şaşırtıyorsun Corso,” dedi. Ona hayranlık duyuyormuş gibi bir hali vardı.

“Neden? Milton’u herhangi biri okuyabilir. Ben bile.”

Kızın yarım daire çizerek yatağın etrafında, aralarındaki mesafeyi koruyarak döndüğünü gördü, kendiyle lambanın arasına gelene kadar. Bir rastlantı eseri ya da önceden hesaplayarak, hareketi kıızı öyle bir yere getirmişti ki gölgesi yatakta dizili duran *Dokuz Kapı*’nın yanmaktan kurtulan parçalarının üzerine düşüyordu.

“Bedelden söz ettin,” dedi kız, şimdi yüzü karanlıkta kalmıştı, ıııkta yalnızca silueti görünüyordu. “Gurur, özgürlük... Bilgelik. Her zaman bunlar için bir bedel ödemek gerek, ya başında ya sonunda. Hatta cesaretli olabilmenin bile bir bedeli var, sence öyle değil mi? Tanrı’ya karşı çıkmak için cesaret gerektiğine inanmıyor musun?”

Çok yavaş sesle konuşuyordu ve sanki bir fısıltı kapının altından, pencerelerin aralıklarından sızarak odanın içini dolduruyordu, dışarıdaki trafiğin gürültüsü bile bu sessizlikte kayboluyordu. Corso bir kâğıt parçalarıyla kaplı yatağa düşen siluete bir de ayakla ışığın karşısında duran karanlık gövdeye baktı. Ve kendi kendine o anda hangisinin daha gerçek olduğunu sordu.

“Bütün bu başmelekler,” diye ekledi kız ya da gölgesi. Sözlerinde aşığılama ve hınç seziliyordu, hatta iç çekmesinde küçük gören, yenilmiş bir tını duyuluyordu. “Yakışıklı ve kusursuz. Ve bir nazi kadar disiplinli.”

O anda her zamanki kadar genç görünmüyordu. Omuzlarında çok eski bir yorgunluğun karanlık mirasını, başkalarının suçlarını taşıyor gibi bir hali vardı. Corso afallamış, kızın üstüne çöken bu yorgunluğun nedenini sorguluyor gibiydi. Sonuçta belki ikisi de gerçek değildi: Ne yataktaki gölge ne de ışığa karşı duran profil.

“Prado’da bir tablo var. Hatırlıyor musun Corso? Sağa sola pala kılıç sallayan atlılara ellerinde bıçaklarla karşı koymaya çalışan adamlar. Hep düşünmüşümdür, gökten inen melek de isyan ettiğinde bu eli bıçaklı zavallılar gibi bakıyordu, gözlerinde aynı çaresizlik. Umutsuzluğun verdiği cesaret...”

Konuşurken birkaç santim daha ilerlemişti, gölgesi de onunla birlikte, sanki kendi iradesi varmış gibi, Corso’nun gölgesine yaklaşmıştı.

“Bunlar hakkında başka ne biliyorsun?”

“Bilmek istediğimden çok fazlasını.”

Gölgesi bütün kâğıt parçalarını kaplıyordu şimdi ve Corso’nun gölgesine değmek üzereydi. Kitap avcısı içgüdüsel bir hareketle biraz geriledi ve böylece yatağın üstündeki gölgeler bir ışık huzmesiyle birbirlerinden ayrıldılar.

“Düşün bir kere,” dedi kız, aynı dalgın ses tonuyla. “Gökyüzünden inen meleklerin en güzeli, bomboş sarayında tek başına tuzaklar kuruyor... Bilinçli olarak küçümsediği, salt alışkanlıkla yaptığı bu işi yine de en iyi bir şekilde gerçekleştirmeye çalışıyor, böylece hiç değilse biraz olsun üzüntüsünü gizleyebiliyor... Yenik...” dedi kız ve kesik, neşesiz bir kahkaha boğazına tılandı. “Çünkü gökyüzünün özlemini çekiyor.”

Gölgeleri Quinta da Soledade’nın şöminesinden kurtarılan kitap parçalarının üstünde artık birleşmişti. Kız ve Corso, orada, yatağın üstünde başka karanlıkların dokuz kapısının ardındaydılar, yoksa aynı karanlıklar mı? Yanık kâğıt parçaları, eksik kalan kanıtlar, birkaç kez üstü örtülen esrar: Yayımçı, zaman ve alevlerin üstüne örtü çektiği esrar. Enrique Taillefer ayakları boşlukta, robdöşambrının ipek kordonunun ucunda sallanıyordu, Victor Fargas yüzükoyun havuzun kirli sularında yüzüyordu. Aristide Torchia Campo dei Fiori’de cayır cayır yanarken, gökyüzüne bakmak yerine ayaklarının altındaki toprağa bakarak haykırıyordu Tanrı’nın adını. Ve ihtiyar Dumas Paris’te, bütün dünyanın doruğuna çıkmış bir yazarken, Corso’nun o anda olduğu yere çok yakın bir yerde, kitaplığı şeytan üstüne kitaplarla dolu bir karanlık kardinal aynı esrarın iplerine diğer ucundan düğümler atıyordu.

Kız ya da arkadan gelen ışıkla yatağa düşen gölgesi, kitap avcısına doğru yaklaşıyordu. Azıcık daha, çok değil bir adım daha yaklaşması yeterliydi kızın gölgesinin Corso’nun gölgesi altında yok olması için.

“Onu izleyenlerin sonu daha da beter oldu,” dedi kız, ama Corso’nun kimden söz ettiğini anlaması zaman aldı. “Düşerken beraberinde sürükledikleri: Meslekten veya gönüllü askerler, haberciler, hizmetkârlar. Bazen de senin gibi paralı misyonerler... Onu izleyenlerin pek çoğu bir seçim yapmaları gerektiğinin bilincinde bile değillerdi: İtaat etmekle özgürlük arasında bir seçim, Yaradan’ın tarafında olmakla insanların yanında olmak arasında bir seçim. Belki alışkanlıktan, belki de sadık erlerin zaferde ve yenilgide şeflerine karşı olan aptalca bağlılıklarından dolayı gittiler izinden.”

Xenophon’nun peşine takılan On Bin’ler gibi, dedi Corso alaycı bir tonla.

Kız bir an suskun kaldı, tanımın doğruluğu şaşırtmıştı sanki onu.

“Belki de,” diye mırıldandı, “dünyanın dört bucağına dağılmış, yalnızlık içinde, şeflerinin dönmesini bekliyorlar.”

Kitap avcısı bir sigara almak için eğildi ve böylece gölgesini yeniden kontrolü altına almış oldu. Bu arada komodinin üstündeki lambayı da yaktı ve genç kızın karanlık silueti lambanın ışığında yok oldu, yüzü aydınlandı. Açık renk gözlerini Corso’ya dikmişti. Gene çok genç görünüyordu.

“Çok duygulandırıcı,” dedi Corso, “bütün bu eski askerlerin denizi aramaları.”

Kız gözlerini kırıştırdı, sanki yüzü aydınlandığı için Corso’nun ne demek istediğini anlayamamıştı. Artık yatakta gölgeler yoktu. Kitabın parçaları yalnızca yanık birer kâğıt parçasıydı. Pencere açılrsa hemen uçuşmaya başlar, birbirlerine karışırlardı.

Kız gülümsüyordu, Irene Adler, 223b Baker Street. Madrid’deki kahve, tren yolculuğu, Sintra’da o sabah yaşananlar... Savaş kaybedilmiş, lejyonların büyük bir bölümü yenilgiye uğramış... Bu kadar eskileri hatırlayabilmek için kızın yılları yetmezdi. Küçücük, yara-

maz ama masum bir kız çocuğu gibi gülümsüyordu, gözkapaklarında belli belirsiz bir yorgunluk vardı. Uykulu ve sıcak.

Corso yutkundu, içinde bir şeyler onu kıza doğru itiyordu, yarı tenini örten beyaz tişörtü sıyırmak, kot pantolonunun fermuarını aşağıya kadar indirmek ve onu yatağa, karanlıkları çağrıştıran kitabın parçaları üzerine atıvermek. O ılık bedene dalmak ve Tanrı'yla, Lucifer'le, acımasız zamanla, kendi kendinle, ölümle ve yaşamla hesaplaşmak. Ama sigarasını yakıp dumanını üflemeyle yetindi yalnızca. Kız uzun bir süre ona bakakaldı, bir hareket, bir sözcük bekledi. Sonra da iyi geceler deyip kapıya doğru yürüdü. Tam kapıya gelmişti ki Corso kızın ona doğru dönüp yavaş yavaş elini havaya kaldırdığını, işaret parmağı ve orta parmağını birbirine dolayarak iyi şanslar diler gibi bir işaret yaptığını gördü... Dudaklarında sevecen, sıcak ve içten, o bildik gülümseme belirdi. Özlemle gökyüzünü işaret eden kaçak bir meleği andırıyordu.

Barones Frida Ungern gülünce yanaklarında iki sevimli çukurcuk oluşuyordu. Bu haliyle insana son yetmiş yılını hiç durmacasma gülümseyerek geçirmiş ve bu gülümseme gözlerinde ve dudaklarında bir iyilik ifadesi bırakmış izlenimi veriyordu. Çok küçük yaştan beri iyi bir okur olan Corso daha küçücük bir çocukken bile büyücülerin farklı kimliklere büründüklerini biliyordu: Üvey anneler, kötü ruhlu periler, güzel ama vicdansız kraliçeler, burunlarında koca bir et beni olan kötü kalpli ihtiyar kadınlar. Corso, hakkında bütün duyduklarına karşın yaşlı baronesi sık rastlanan hiçbir büyücü sınıfına uygun bulamadı. İlk bakışta gerçek dünyadan elini eteğini çekmiş, yumuşacık düşlerin korumasında, yaşamın zorluklarından uzak hayatını sürdüren yetmişlik bir ihtiyar diye düşünebilirdi insan, eğer gözlerindeki o zeki, keskin, kuşku uyandıran bakışlar ve işliğin sağ kolu boşlukta sallanıyor olmasaydı. Sağ kolu dirseğin üst tarafından kesilmişti. Bunların dışında görünüş olarak

ufak tefek, tombulca bir kadındı. Yatılı bir kız okulunda Fransızca dersi veren bir öğretmene benziyordu. Onu beyaz saçları ensesinde tokalarla tutturulmuş, ayağında kısa beyaz çoraplar ve erkek iskar-pinleri gibi ayakkabılarla ilk gördüğünde Corso işte böyle düşün-müştü.

“Corso, değil mi? Sizi tanıdığımı sevindim, efendim.”

Yaşından beklenmeyecek bir enerjiyle, bütün vücudu gibi ufa-cık, tek elini uzattı; gamzeleri gene çukurlaşmıştı. Fransız aksanın-dan çok bir Alman’inkine benzeyen hafif bir aksanla konuşuyordu. Doğru diye, okuduklarını anımsadı Corso, Von Ungern Mançur-ya’da mı, Moğolistan’da mı öyle bir yerlerde ün kazanmıştı, yirmili yılların başında: Bir tür savaş ağası, Beyaz Rusların, Kazakların, Çinlilerin, asker kaçakları ve eşkıyaların oluşturduğu çapulcular or-dusunun başında Kızıl Ordu’ya karşı savaşıyan son kumandan. Zırhlı trenlere saldırılar, yağmalar, toplu kıyımlar ve benzeri marifetler... Bir sabah, kurşuna dizilmeden önce yaptığı dokunaklı bir söylev vermişti. Belki de baronesin akrabasıydı.

“Kocamın büyük amcası olurdu. Ailesi Rus asıllıymış ve devrim-den hemen önce, biraz parayla Fransa’ya göç etmişler.” Anlattıkları-nda ne özlem ne de gurur seziliyordu. O zamanlar başka zamanlar, başka insanlar, başka kan ilişkileri diyor gibiydi ihtiyar kadının tavrı. O var olmadan önce yaşayan yabancılar. “Ben Almanya’da doğdum, ailem Naziler zamanında her şeylerini kaybetti. Burada, Fransa’da sa-vaştan sonra evlendim.” Pencere içinde duran bir saksıdan kurumuş bir yaprağı koparttı. “Koca tarafımın naftalin kokusuna hiçbir zaman dayanamadım, Sen Petersbourg özelemleri, çarın doğum günü kutla-maları... Bütün bu kutlamalar bana cenaze törenlerini anımsatırdı.”

Corso üstü kitap dolu çalışma masasına, tıklım tıklım raflara bak-tı. Sadece bu odada bin kadar kitap olduğunu düşündü. Deri kaplı, antika ve modern, en nadir ve en değerli kitaplar buradaydı.

“Ya bunlar,” diye sordu Corso.

“Onlar başka, inceleme araçları, ibadet için değil. Çalışmalarım için gerekli hepsi de.”

Zaman değişti, diye düşündü Corso. Artık büyücüler ya da neyin nesiyseler, kocalarının ailesinden söz ediyorlar ve bir kazan yerine kitaplık, fiş kullanıyorlar ve büyük gazetelerin *bestseller* sayfalarında köşeleri oluyordu. Aralık kapıdan diğer odalardaki ve koridordaki kitapları görebiliyordu. Her yer kitap ve saksı içinde bitkilerle doluydu. Dört bir yanda saksılar vardı: Pencereilerin içinde, yerde, tahta raflarda. Çok büyük bir apartman dairesiydi ve kesin çok pahalıydı. Pencereilerden Sen rıhtımları görünüyordu ve Engizisyon alevleri artık çok eskilerde kalmıştı. Genç, öğrenci görünüşlü gençlerin çalıştığı birkaç masa vardı salonda. Bütün duvarlar kitaplarla kaplıydı. Yemyeşil yaprakların arasından yaldızlı ciltler görünüyordu. Ungern Vakfı kütüphanesi Avrupa’nın gizbilim üzerine uzmanlaşmış en büyük kütüphanesiydi. Corso yakınında duran kitaplara şöyle bir göz attı: Nicolas Remy’den *Daemonolatriae Libri*, Francesco Maria Guazzo’nun *Compendium Maleficarum*’u, Ludovico Sinistrari’nin *De Daemonialitate et Incubus et Succubus*’u... Ungern baronesi cinbilimler ve demonoloji üzerine en zengin kataloglardan birinin ve merhum baronun adını taşıyan vakfın sahibeliğinden başka büyü ve büyücülük üzerine yazdığı kitaplarla da ün kazanmıştı. Son kitabı *İsis: Çıplak Bakire*, üç yıldır en çok satılan kitaplar listesindeydi, Vatikan’ın, pagan tanrıçalar ve İsa’nın annesi arasında endişe verici karşılaştırmalar yaptığını öne sürerek kitabı aforoz etmesi, satışları iyice arttırmıştı: Fransa’da sekiz baskı, İspanya’da on iki baskı, katolik İtalya’da ise on yedi baskı yapmıştı.

“Ne üzerine çalışıyorsunuz şu anda,” diye sordu Corso.

“*Şeytan: Tarih ve Söylenceler*. Bir tür aşağılayıcı bir yaşam öyküsü. Yıl başına baskıya hazır olur sanırım.”

Corso bir sıra kitabın önünde durdu, Martin del Rios'un *Disquisitionum Magicarum*'u ilgisini çekmişti. Louvain'de basılmış, ilk örnek, 1599-1600, kara büyüler klasığı.

“Nerede buldunuz bu kitabı?”

Frida Ungern bir an söylemekle söylememek arasında kararsız kaldı. Sonra:

“Madrid’de, 1989 açık artırmasında. Hemşeriniz Varo Borja’ya kaptırmamak için epey çaba harcamam gerekti.” Hâlâ aynı yorgunluğu duyumsuyormuş gibi içini çekti. “Ve bir sürü de para. Paco Montegrifo’nun yardımını olmasa asla elde edemezdim. Tanır mısınız onu? Çok hoş bir adam.”

Corso çapkın çapkın gülümsedi. Claymore’un İspanya temsilcisi Montegrifo’yu yalnız tanımakla kalmıyordu, onunla ortak, pek sıradan olmayan kârlı işler de yapıyorlardı sık sık. Örneğin bir süre önce Salamanca Üniversitesi’nin kütüphanesinden esrarengiz bir şekilde kaybolan Ptolomeo’nun *Cosmographia*’sının, 1456, gotik elyazmasının bir İsviçreli koleksiyoncuya satılması gibi. Montegrifo, elyazmasını bir şekilde ele geçirince satması için Corso’ya başvurmuştu ve sonra her şey düzenli bir gizlilik içinde gelişmişti, Ceniza kardeşlerin fazla göze batan damgayı yok edişlerinin ardından. Kitabı Corso bizzat götürmüştü Lozan’a kadar. Bütün masraflar dahil yüzde otuz komisyon karşılığında.

“Evet tanıyorum,” dedi, parmaklarını *Disquisitionum Magicarum* ciltlerini süsleyen şirazelerde gezdirerek, bir yandan da Montegrifo’nun açık artırmada baronesin kazançlı çıkması için ne ücret aldığını soruyordu kendi kendine. “Martin del Rio’nun kitabına gelince, sadece bir kez cizvit papazların Bilbao’daki kütüphanesinde görmüştüm... Tek kitap haline getirilmiş, deri ciltli ama aynı baskı.”

Konuşurken elini sola doğru, orada duran diğer kitapların üstünde kaydırdı. Aralarında ilginç, ince deri ve kumlu deri kaplı güzel kitaplar vardı. Bir sürü de değersiz kitap, kimisi kötü durumda, genellikle çok kullanılmış. Hemen hepsinin üzerine kurşunkalemle küçük ve sivri bir yazıyla, sık yazılmış, neredeyse birbirine yapışık notlar alınmış, sayfa aralarına uzun beyaz kartonlarla işaretler konulmuştu. Araştırma malzemesi. Tanıdık bir kitaba gelince durdu: Siyah kaplı, yazısız, sırtında beş şiraze olan bir kitap. Üçüncü nüsha.

“Bu kitap ne zamandan beri sizin?”

Tabii ki Corso hiçbir zaman tedbirde kusur etmeyen bir adamdı. Hele olayların bu aşamasında, büsbütün dikkatli olması gerekiyordu. Ama geceyi İkinci nüshanın külleri arasında çalışarak geçirmişti, baronesle konuşurken, kadının ses tonundan bir şeyler sezinlemesine neden olmamalıydı. İhtiyar kadının bakışları, onu genç ve sevimli gösteren gamzelerine rağmen, şüpheliydi.

“*Dokuz Kapı* mı? Bilmem anımsamıyorum.” Çok, çok uzun zamandır, sol elini çabuk ve güvenle hareket ettiriyordu. Büyük bir ustalıkla kitabı raftan indirdi, kenarından tutarak parmaklarıyla başlık sayfasını açtı, sayfa, bazıları çok eski bir sürü *ex-libris*’lerle doluydu. En sonuncusu Von Urgens yazılı bir arabesk figürdü. Üzerinde mürekkeple yazılı bir de tarih vardı. Barones bunu görünce bir an daldı ve sonra başını salladı. “Kocamın armağanı. Çok genç evlendim. Onun yaşı benimkinin iki katıydı... Kitabı 1949’da aldı.”

Modern büyücülerin kötü yanı da bu diye geçirdi içinden Corso, bir gizleri bile olamıyor. Her şey ortada, herhangi bir Kim Kimdir’de veya sosyete dergisinde adlarını bulabiliyordunuz. Barones bile olsalar orta malı oluyorlar. Bayağılaşıyorlardı. Torquemada görse hırsından çatlardı herhalde.

* Kitapseverlerin kitaplarına yapıştırdıkları, üstünde adları ve rumuzları bulunan süslü etiket. (*Meydan Larousse Ansiklopedisi*) (ç.n.)

“Kocanız bu konulara olan ilginizi paylaşır mıydı?”

“Asla. Bu konuda bir tek kitap bile okumadı. Sadece sihirli lambadan çıkan dev gibi benim isteklerimi yerine getirirdi.” İşliğinin boş kolu titriyordu sanki. “Pahalı bir kitapla çok güzel bir inci kolye arasında ayırım yapmazdı...” Bir an duraklayarak şefkatli bir özelemle gülümsedi. “Ama eğlenceli bir adamdı; en yakın arkadaşlarının karılarına kur yapar ve şampanyalı nefis kokteyller hazırlardı.”

Bir an sustu ve kocasının yarım bıraktığı bir kadehi arıyormuş gibi etrafına bakındı.

“Bütün bunları,” eliyle kitaplığı boydan boya işaret eden bir hareket yaptı, “ben topladım, tek tek. *Dokuz Kapı*’yı da iflas etmiş, eski bir Petain yandaşının kataloğunda görüp aldım. Kocam yalnızca çeki imzaladı.”

“Şeytan neden ilginizi çekiyor?”

“Çünkü bir gün onu gördüm. On üç yaşımdaydım ve şimdi sizi gördüğüm gibi gördüm onu karşımda. Kolalı bir gömlek vardı sırtında, başında şapkası ve elinde bir baston. Çok yakışıklıydı, *Grand Hotel*’de Gaigern rolündeki John Barrymore’a benziyordu. Ve çılgınca âşık oldum ona.” Tek eli işliğinin cebinde yeniden düşüncelere daldı, dudakları eskilerde kalmış birilerini çağırır gibi kıpırdıyordu. “Sanırım bu yüzden kocamın ihanetlerine pek aldırmadım.”

Corso önce odada yalnız olup olmadıklarını kontrol eder gibi sağına soluna bakındı ve sonra bir sır verir gibi:

“Bunu çok değil, yalnızca üç yüzyıl önce söylemiş olsaydınız sizi yakarlardı.”

Barones memnuniyet ifade eden, genizden bir ses çıkardı. Gülmesini tutarak o da Corso’ya doğru eğildi, onunkine benzetmeye çalıştığı bir ses tonuyla fısıldadı:

“Üç yüzyıl önce bunu kimseye söylemezdim ki,” dedi. “Ama bugün de beni ateşe vermek isteyecek birçok insan tanıyorum.” Gamzeleri bir gülümsemeye daha eşlik ettiler. Bu kadın hep gülümsüyor diye aklından geçirdi Corso, ama gülen parlak gözleri dikkatle karşısındakini inceliyordu. “Yirminci yüzyılda.”

Dokuz Kapı’yı Corso’nun eline verdi ve yavaş yavaş kitabı karıştırmasını izledi. Aslında Corso bu nüshada dokuz gravür olup olmadığını görmek için sabırsızlanıyor ve kendini zor tutuyordu. Neyse ki hepsinin tam olduğunu görünce, belli etmeden, rahat bir nefes aldı. Demek ki Mateu’nun bibliyografyasında yanlışlık vardı: Bütün nüshalar tamamı. Üçüncü nüsha Varo Borja’nınkinden de, Victor Fargas’ınkinden de, yani şömineye atılmadan önceki halinden, daha eski görünüyordu. Alt kenarı rutubet almıştı ve hemen hemen tüm sayfalarında lekeler vardı. Cildi de iyi bir temizlik istiyordu, ama kitapta başka eksik görünmüyordu.

“Bir şey içmek isler misiniz?” diye sordu barones. “Size kahve veya çay ikram edebilirim.”

İksirler veya sihirli ot çayları içme şansı yoktu demek ki, hatta bir ıhlamur bile. Corso çaresizce, “Kahve,” dedi.

Güneşli bir gündü ve Notre Dame’ın kuleleri üstünden masmavi bir gökyüzü görünüyordu. Corso pencerenin yanına gitti ve kitabı daha iyi inceleyebilmek için tül perdeleri açtı, iki kat aşağıda, kız Sen kıyısındaki yaprakları dökülmüş ağaçlar arasında taş bir bankta, üstünde yağmurluğu, oturmuş kitabını okuyordu. Corso okuduğu kitabın *Üç Silahşorlar* olduğunu biliyordu, çünkü o sabah kahvaltıda masanın üstünde görmüştü kitabı. Kahvaltıdan sonra kitap avcısı Rivoli caddesinde yürümüştü, kız da on beş yirmi metre arkasından. Bile bile görmezlikten gelmişti kızı, o da aradaki mesafeyi korumuştur yol boyunca. O sırada yukarı baktığını gördü. Olduğu yerden Corso’yu elinde *Dokuz Kapı* ile rahatça ayırt edebilirdi ama gördüğünü belli edecek hiçbir hareket yapmadı. Yalnızca Corso pencereden çekilene kadar bakmakla

yetindi, kımıldamadan ve yüzündeki anlatım değişmeden. Yeniden pencereye yaklaştığında kız başı önüne eğik, kitabını okuyordu.

Orta yaşlı bir sekreter masaların arasında geziniyordu ama kahveleri Frida Ungern'in kendisi getirdi. İki fincanı bir tepsiye koymuş rahatça taşıyordu. Corso, baronesin bakışını görünce yardım teklif etmekten vazgeçti ve birlikte çalışma masasının başına oturdular. Tepsiyi masanın üstüne, kitapların, saksıların, kâğıtların ve not almak için kullandığı fişlerin arasına koydu barones.

"Bu vakfı kurma fikri nereden geldi aklınıza?" diye sordu Corso.

"Vakıf olunca vergi oranları düşüyor. Ayrıca gelenler bana çalışmalarımnda yardımcı oluyorlar," diye yanıtladı barones, biraz hüznünlü bir gülümsemeyle. "Yaşayan son büyücü olduğum için çok yalnızlık çekiyordum."

"Hiç büyücüye benzemiyorsunuz," dedi Corso, duruma uygun bir yüz hareketiyle: İçten ve sempatik tavşan. "İsis'i okudum."

Barones kahve fincanını elinde tutuyordu ve kesik kolunu biraz kaldırarak başını öne doğru eğdi, ensesindeki saçı düzeltmek ister gibi hareket yaptı. Hiçbir zaman modası geçmeyen bir jest, dünya var olduğu günden beri, tam başlangıç tarihi bilinmese de, içgüdüsel bir beğenilme merakı.

"Beğendiniz mi?"

O sırada ağzına götürmekte olduğu fincandan çıkan buharların arasından kadına baktı Corso.

"Hem de çok."

"Bazıları o kadar sevmemişler. *L'Osservatore Romano* ne diyor biliyor musunuz? Kitapta verilen bibliyografyada Papalığın İndeksinin bulunmamasından üzüntü duyduklarını yazmışlar. Dediğiniz doğru," çenesiyle Corso'nun masada yanına koymuş olduğu *Dokuz Kapı*'yı işaret ederek ekledi: "Eskiden olsa canlı canlı yakarlardı beni de, Şeytan'dan söz eden bu kutsal kitabı yazan zavallı gibi."

“Barones, gerçekten şeytana inanıyor musunuz?”

“Bana barones demeyin. Komik kaçıyor.”

“Ne dememi istersiniz?”

“Bilmem... Bayan Ungern. Ya da Frida.”

“Şeytana inanıyor musunuz, Bayan Ungern?”

“En azından hayatımı, kütüphanemi, bu vakfı, yıllarca yaptığım çalışmalarımı ve yeni kitabımın beş yüz sayfasını adayacak kadar...” dedi ve dikkatle Corso’yu inceledi. Corso silmek için gözlüğünü çıkarmıştı. Gözlüğünün koruması olmadan gülümsemesi etkisini tamamen kaybediyordu. “Ya siz?”

“Son zamanlarda herkes bana bunu soruyor,” dedi Corso.

“Tabii, çünkü siz de durmadan, okunması inanç isteyen bir kitap hakkında sormalar soruyorsunuz.”

“Aslına bakarsanız ben inançları biraz zayıf bir insanım,” dedi. Bu içtenlikli itirafla Corso kendini tehlikeye atıyordu, ama genelde bu tür itiraflarda bulunduğu daha çok kârlı çıkardı. “Para kazanmak için yapıyorum bu işi.”

Gamzeler yeniden belirginleşti. Corso yarım yüzyıl önce baronesin çok güzel bir kadın olduğunu düşündü. İki koluyla, ufak tefek, güleryüzle büyücülük yaparken gözlerinin önüne getirmeye çalıştı onu... Hâlâ güzel bir yanı vardı bu yaşlı kadının.

“Yazık,” dedi Frida Ungern. “Bu işlerde gönüllü olarak çalışanlar kitabın kahramanının varlığına yürekten inanırlardı... Büyük Albert, Raimundo Lulio, Roger Bacon şeytanın var olup olmadığını değil niteliklerini tartışırlardı.”

Corso gözlüğünü taktı, gülümsemesine biraz şüphecilik katarak:

“O zamanlar başka zamanlardı,” dedi.

“O kadar gerilere gitmek de gerekmiyor. ‘*Şeytan diye bir şey var, yalnız kötülüğün simgesi olarak değil, nesnel bir gerçek olarak...*’ Beğendiniz mi? Bir papa söylemiş bu sözleri, Paul VI. 1974’te.”

“Papa bir profesyonel,” diye hak verdi baronese sakın bir edayla Corso. “Bildiği bir şey vardır kesin.”

“Aslında bir dogmayı doğrulamaktan başka bir şey değil söyledikleri: Şeytanın varlığı dördüncü Latran Meclisi’nde kabul edilmişti. 1215 yılından söz ediyorum...” Durakladı ve biraz kuşkuyla Corso’ya baktı. “Bu bilgiler sizi ilgilendiriyor mu? Kendimi kaptırsam çok fazla bilgiçlik taslayabilirim...” Yeniden gamzeler çukurlaşmıştı. “Her zaman sınıf birincisi olmaya özen göstermişimdir. Bilgiç farecik.”

“Eminim öyleydiniz. Ödül de alır mıydınız?”

“Tabii. Öbür kızlar benden nefret ederlerdi.”

İkisi birden güldüler ve kitap avcısının artık Frida Ungern’in sempatisini kazanmış olduğundan kuşkusuz kalmamıştı. Cebinden iki sigara çıkardı ve birini baronese ikram etti. Barones sigarayı reddetti ama Corso’ya minnettarlıkla bakmaktan kendini alamadı. Kitap avcısı bu jesti görmemezlikten gelerek sigarasını yaktı.

“İki yüzyıl sonra,” diye devam etti barones, Corso sigarasını yanan kibrite doğru yaklaştırırken. “VIII. Inocencio’nun papalığı sırasında, *Summis Desiderantes Affectibus* Doğu Avrupa’nın şeytanlarla ve büyücülerle dolu olduğunu doğruluyordu. Bunun üzerine iki dominik papazı, Kramer ve Sprenger, *Malleus Malleficarum*’u, engizisyoncular için el kitabı olarak kaleme aldılar.”

Corso işaretparmağını kaldırdı.

“Lyon, 1519. Sekizlik gotik forma, yazar adı yok. En azından benim tanıdığım nüshasında.”

“Bravo, hiç fena değil,” dedi barones, şaşırmış görünüyordu. “Benimki daha sonra basılmış,” raftaki bir kitabı gösteriyordu. “Bakabilirsiniz. O da Lyon’da 1669’da basılmış. Ama ilk baskısı 1486’da...” Hoşnutsuzlukla bakışlarını Corso’ya çevirdi. “Kramer ve Sprenger birer aptal ve fanatik, Malleus’ları saçmalıktan başka bir şey değil. Binlerce zavallı onların yüzünden işkenceye uğrayıp yakılmasalardı belki eğlenceli olabilirdi.”

“Örneğin Aristide Torchia gibi.”

“Örneğin. Gerçi o da pek masum sayılmazdı.”

“Onun hakkında ne biliyorsunuz?”

Barones başını salladı, Sonra kalan kahvesini içti ve tekrar başını sallamayı sürdürdü.

“Torchia’lar Venedikli, varlıklı bir tüccar aileydi. İspanya ve Fransa’dan kâğıt ithal ediyorlardı... Genç Torchia Hollanda’ya gidip ciltçilik zanaatını orada, babasının ilişkide olduğu Elzevir’lerden öğrenmiş. Bir süre orada kalmış ve sonra Prag’a gitmiş.”

“Bu anlattıklarınızı bilmiyordum.”

“Görüyorsunuz işte... O sıralar Prag Avrupa’nın büyücülük ve cinbilimleri merkezi, dört yüzyıl önceki Toledo gibi... Şimdi anlıyor musunuz? Torchia, Jean Huss’un heykelinin bulunduğu, Jungmannovo Meydanı’nın yakınındaki Sainte-Marie-des Neiges mahallesine yerleşmiş, büyücülerin bol olduğu bir mahalleye... Ateşin karşısında Huss’un dediklerini biliyor musunuz?”

“*Küllerimden asla yakamayacağınız bir kuğu doğacaktır?*”

“Evet. Sizinle anlaşmak ne kadar kolay. Sanırım siz de farkındasınız, bu da işinizi kolaylaştırıyor...” Barones istemeyerek Corso’nun sigarasından çıkan dumanları içine çekti ve Corso’ya ters ters baktı ama Corso hiç oralı olmadı. “Yayımcımızı nerede bırakmıştık? Aa, evet, Prag’da. İkinci perde: Torchia, Huss’un heykeline

yakın, Sinagog'un bitişiğindeki bir Yahudi evine taşınır. Öyle bir mahalle ki bütün gece evlerde ışıklar yanıyor ve Batıniler sabahlara kadar Golem'in sihirli formülünün nasıl yapıldığını araştırıyorlar. Yayımcı bir süre sonra tekrar ev değıştiriyor ve bu kez de Mala Stranà mahallesine taşınıyor," çapkın bir edayla gülümsedi ve devam etti. "Bütün bunlar sizce ne demek oluyor?"

"Hac gezisi. Ya da bugünlerde moda olan deyimle bilgi ve gör-güsünü artırmak için yapılan bir gezi..."

"Bence de öyle," diye onayladı barones, halinden memnun görünüyordu. Artık Corso'yu iyice benimsemişti ve kitap avcısı baronesin özel şeref listesinde yükselişe devam ediyordu. "Aristide Torchia'nın, o zamanların her türden üç önemli cinbilim merkezi arasında gidip gelmeleri rastlantı değıldi. Ve o sıralar Prag sokaklarında Agrippa ve Paracelso'nun ayak sesleri yankılanıyor, büyü-cülükle ilgili elde kalan son elyazmaları, Metapronto'nun öldürül-mesinden sonra dört bir yana savrulup kaybolan Pythagoras'a ait anahtar bilgiler, bütün bunlar o kentte toplanmıştı..." Corso'ya doğıru biraz eğildi ve bir sır verecekmiş gibi sesini alçalttı, sanki Bayan Marple yakın arkadaşına pastalarda siyanür olduğunu söylüyordu. Devam etti. "Bay Corso, *carmina*'yı, büyü sözcükleri ve *necro-mancia*'yı, ölülerle konuşma sanatını bilenler o zamanlar Prag'da toplanmışlardı." Bir an durdu ve son sözcüğü fısıldamadan önce nefesini tuttu. "Ve de *goecia*'yı..."

"Şeytanla iletişim kurma sanatı," diye tamamladı Corso.

"Evet," diyen barones koltukta arkasına dayandı, zevkten kendinden geçmişti. Gözleri parlıyordu, tam en sevdiğı konuya gelmişlerdi ve sanki bütün bildiklerini anlatmak için zamanı yokmuş gibi acele ediyordu. "Yani Torchia savaşlardan, yangınlardan ve zulümlerden kurtarılan yazıların ve gravürlerin saklandığı yerde yaşıyor... İktidar ve bilginin kapılarını açan o sihirli kitabın kalıntıları arasında: *Delomelanicon*, karanlıkları çağrıştıran sözcük."

Barones bu son sözü abartılı, biraz da yapay bir gizemle, gülümseyerek söylemişti. Sanki anlattıklarını kendisi de pek ciddiye almıyor ve Corso'yu da dikkatli olmaya çağırıyormuş gibi bir hali vardı.

“Çıraklık devresi sona erdiğinde,” diye devam etti barones, “Torchia Venedik'e dönüyor... Bu noktaya dikkatinizi çekerim, çünkü çok önemli: İtalya'da karşılaşacağı zorlukları çok iyi bildiği halde yayımcı Prag'daki görece güvenli ortamı bırakıyor ve İtalya'ya dönüyor. Ve onu sonunda yakılmaya kadar götürecek olan birtakım kitaplar basıyor... İlginç, değil mi?”

“Yerine getirmesi gereken bir misyonu vardı belki de.”

“Evet, ama kimden emir alıyor?” Barones *Dokuz Kapı*'nın başlık sayfasını açtı. “Şu yetkililerin yararına ve izniyle biraz düşündürücü, öyle değil mi? Siz ne dersiniz? Torchia, Prag'da gizli bir tarikata girmiş olabilir ve onu bir inancı yaymakla görevlendirmiş olabilirler. Bir tür havarilik yani.”

“Daha önce söylediğiniz gibi: Şeytan'ın kutsal kitabı.”

“Belki de. Ama Torchia *Dokuz Kapı*'yı yayımlamak için en kötü zamanı seçmiş. 1550 ve 1666 yılları arasında yeni hümanist Platoncular ve gizli Batınlık akımları karanlık şeytani söylenceler karşısında verdikleri savaşı kaybetmek üzereydiler... Giordiano'cular ve John Dee'ciler ya yakılıyor ya da işkence altında ölüyorlardı. Karşı Reform galip gelmiş ve Engizisyon iyice güçlenmişti. İlk başta günahkârları cezalandırmak için kurulan bu kurum, daha sonra kötülüklerini yasallaştırmak için büyücüler, sihirbazlar ve büyücülüğe karşı savaş açıyor. Ve işte tam o günlerde karşılarına şeytanla anlaşma yapmış bir yayımcı çıkıyor... Şimdi doğruya doğru, Torchia de işlerini kolaylaştırmış hani. Bakın, dinleyin.” Birkaç sayfa çevirdi

ve rastgele okumaya başladı. “*Pot. m.vere im.go...*” Kaşını kaldırıp Corso’ya baktı. “Birçok bölümü çözdüm ve çevirdim, kullanılan şifre hiç zor değil. *Balmumundan yapılmış figürleri canlandırabilirim* demek. Ve devam ediyor: *Ayı gökten indirebilir, ölü bedenleri yeniden diriltebilirim...* Nasıl buldunuz?”

“Çocuksu. Bunun için kendini yaktırmak aptallık.”

“Belki; ama belli olmaz... Shakespeare’i sever misiniz?”

“Bazı yapıtlarını.”

“*Gökyüzünde de, yeryüzünde de, senin düşleyebileceğinden çok fazlası var Horacio...*”

“Hamlet. Özgüveni olmayan bir genç.”

“Bu gizemler herkesin erişebileceği şeyler değildir Bay Corso. Hani o mahut kural: *Bilmek ve susmak.*”

“Torchia bu ilkeye uymamış.”

“Biliyorsunuz, Batını’ye göre Tanrı’nın gizli ve çok kötü bir adı var...”

“Tetragrammaton.”

“Evet. Evrenin uyumu ve dengesi ilk dört harfe dayanıyor... Başmelek Cebrail Muhammed’i ikaz etmişti: *Allah yetmiş bin ışıık ve karanlık tülün arkasında saklı. Ve eğer bu tüller kalkacak olursa ben bile yok olurum...* Ama yalnızca Tanrı değil gizli bir ismi olan. Şeytanın da başka bir adı var, yan yana gelen bir sürü korkunç ve fesat dolu harfler. Bu ad söylenince şeytan görünür... Ve şeytanın görünmesi bir dizi korkunç olaylara neden olabilir.”

“Bu anlattıklarınız yeni değil. Yahudilik ve Hıristiyanlıktan çok önce konmuştu adı: Pandora kutusu.”

“Bravo Bay Corso. Aslına bakılırsa ömrümüz yüzyıllardan beri aynı şeylere başka başka isimler vermekle geçiyor: İsis ve Bakire Maria, Mitra ve İsa, 25 Aralık Noel bayramı ya da gündönümü şenliği veya yenilgi bilmeyen güneşi kutsamak için kutluyoruz. Büyük Gregorio’yu anımsayın, daha VII. yüzyılda pagan kutlamalarını Hristiyanlığa kazandırmayı salık veriyordu misyonerlere.”

“Ticari bir içgüdü. Sonuçta bir pazarlama tekniği, müşteri çekmek için... Ama bana Pandora kutuları hakkında bildiklerinizi anlatın biraz da, lütfen. Ve şeytanla yapılan anlaşmaları.”

“Şeytanları şişelere ve kitaplara kapatmak eski bir uygulama... Gervais de Tilbury ve Gerson daha XIII. ve XIV. yüzyıllarda bu alışkanlıkların sözünü ediyordu. Şeytanla yapılan anlaşmalara gelince, bu konuda gelenekler daha da eskilere uzanıyor: Enoch’un kitabından Batını’ye, ve Aziz Jeronim’den tutun da Kilisenin bütün diğer büyüklerine kadar herkes... Bu arada *bilgelik âşığı* olduğu söylenen Piskopos Teofil’i, tarihte adı geçen Faust’u ve Roger Bacon’u da unutmamak gerek... Ne de haclı seferleri sırasında Müslüman Araplar’dan *bilinmesi gereken tüm doğruları içeren* kitabı çalan Papa II Silvestr’ı.”

“Öyleyse bütün mesele bilgi toplamada düğümleniyor.”

“Tabii. Kimse salt gezmek için onca sıkıntıya girip uçurumun kıyısına kadar gitmez. Şeytanı konu alan bilimler Lucifer’i bilgelikle eş tutarlar. Yaratılış’ta, yılan kılığındaki şeytan kendine yabancılaşmış insanın aptallığından kurtulup bilinç ve istenç kazanmasına, usuna sahip çıkmasını sağlayan yaratıktır... Bilinçlenme ve özgürlüğün beraberinde getirdiği tüm acılarla birlikte.”

Akşam kızla yaptığı konuşma daha tazeliğini kaybetmemiştir ve Corso kaçınılmaz olarak kızı anımsadı. *Dokuz Kapı*’yı eline aldı ve bir kez daha ışıktaki göz atmak bahanesiyle pencereye

yaklaştı, ama kız artık orada değildi. Şaşkın şaşkın yolun bir sağına bir soluna, nehir kıyısına ve ağaçların altındaki taş banklara baktı, kızı hiçbir yerde göremedi. Meraklandı ama şimdi onu düşünecek zamanı yoktu. Frida Ungern yeniden konuşmaya başlamıştı:

“Bilmece-bulmaca oyunlarını sever misiniz? Şifreli bilmece-ler türünden? Bir bakıma elinizdeki kitap böyle bir şey işte. Bütün akıllı yaratıklar gibi şeytan da oyunları, bilmeceleri sever. Engelli koşuda yalnız yüksek ruhlar yarışı kazanabilir, güçsüz ve zavallılar yarı yolda kalırlar.” Corso masaya yaklaştı ve kitabı açık olarak masanın üstüne bıraktı. Açık duran sayfa ağaca sarılmış yılanın bulunduğu başlık sayfasıydı. “Yeni yetişkinler, yalnızca kendi kuyruğunu ısırarak bir yılanı başka bir şey göremeyenler daha ileriye gitmeyi hak etmezler.”

“Bu kitap ne işe yarıyor?” diye sordu Corso.

Barones parmağını dudaklarına götürdü, ilk resimdeki atlı gibi. Gülümsüyordu.

“Juan de Patmos diyor ki, İkinci Yaratık’ın hükümdarlığında, Armageddon savaşı bitmeden, *Üzerinde Yaratığın adı, ayırtmacı veya adına tekabül eden sayı olmayan bir şeyi kimse ne satabilir ne de satın alabilir*. Lucas (IV, 13). Günahlardan söz eden öyküsünün sonunda da bize şeytanın, üç kez püskürtüldükten sonra saatin gelmesini beklerken *vakti saati gelince dönmek üzere geri çekildiğini* anlatıyor. Ama sabırsızlık edenlere ona ulaşabilmek, onunla anlaşma yapabilmek için bir sürü açık kapı bırakıyor.”

Ruhunu şeytana satmak için.

Frida Ungern hınzır hınzır gülümsüyordu. “Bayan Marple öğleden sonra sohbetinde, şeytan dedikoduları yapıyor. Şeytan’ın son

marifetinin ne olduğunu bilmiyor musun? falan, filan.. Dediğim gibi işte, sevgili Peggy.”

“Şeytan artık deneyimlerinden ders almıştı,” dedi barones. “Önceleri genç ve saftı, birçok yanlış yapmıştı. Son anda, bazı ruhlar parmaklarının arasından sıyrılmış, elinden kaçmışlardı, hem de yanlış kapıdan, Tanrı aşkı ve merhametine ya da buna benzer kurnazlıklara sığınarak. Bunun için sürenin bitiminde, beden ve ruhlarını hiç pazarlık hakkı tanınmadan teslim etme koşulunu getiriyordu, *ne kurtuluş hakkı ne de gelecekte günahlarının bağışlanması olasılığı olmadan...* Unutuyordum, işte bu kitapta o koşula da yer verilmiş.”

“Şu zavallı dünyanın haline bakın! Lucifer bile yasalar koymak zorunda kalıyor.”

“Onu anlamalısınız. Şimdilerde her şeye düzenbazlık bulaşmış, ruhlar bile kandırılıyor. Müşterileri sıvışıp kaçıyorlar ve anlaşmanın koşullarına uymuyorlar. Şeytan bundan haklı olarak usanıyor.”

“Kitapta daha başka neler var? Dokuz gravürün anlamı örneğin?”

“Aslında hepsi çözümlenmesi gereken birer bilmece. Elde edilen sonuçlar metinle karşılaştırılınca Şeytan’ı çağırmaya yarayan o isim bulunuyor.”

“Peki, işe yarıyor mu?”

“Hayır. Aslı yok.”

“Denediniz mi?”

Frida Ungern çok şaşırılmış görünüyordu.

“Gerçekten beni bu yaşında, sihirli dairenin ortasında, Zebani’yi çağırırken düşünebiliyor musunuz? Rica ederim. Her ne kadar yarım yüzyıl önce John Barrymore’a görünmüş olsa da, jönpromiyeler bile ihtiyarlar. Benim için bu yaşında bir düş kırıklığına

uğramak ne demek olur biliyor musunuz? Ben gençlik anılarımla yaşamayı yeğliyorum, böylesi daha iyi.”

Corso hemen kurnazca yeni bir şaşkınlık ifadesi icat etti.

“Ben sanıyordum ki sizin ve şeytanın... Okurlarınız sizi heyecan dolu bir büyücü olarak görüyorlar.”

“Yanılıyorlar. Benim şeytanda aradığım heyecan değil para,” dedi barones ve etrafına, pencerelere doğru bakındı. “Kocamın bıraktığı bütün serveti bu kütüphaneyi geliştirmek için harcadım ve kitaplarımdan gelen parayla yaşıyorum.”

“Hiç de küçümsenmeyecek bir meblağ doğrusu. Büyük mağazaların kitap bölümlerinin kraliçesisiniz...”

“Ama yaşam da çok pahalılaştı, Bay Corso. Her şey çok pahalı, hele az bulunan kitapları elde edebilmek için sevgili dostumuz Bay Montegrifo’yla anlaşmak gerekiyorsa... Böyle zamanlarda şeytan imdadıma yetişiyor, hepsi bu kadar. Yetmiş yaşında aptal ve para getirmeyen fantezilerle, evde kalmış kızların kulüpleriyle uğraşacak halim yok... Anlatabiliyor muyum?”

Bu kez Corso’ydu gülümseyen:

“Çok iyi anlıyorum.”

“Size bu kitabın,” diye ekledi barones, “sahte olduğunu söylüyorsam bildiğim bir şey var elbette. Çünkü kitabı derinlemesine inceledim... Bir şeyler eksik, boşluklar var. Mecazi anlamda tabii, yoksa kitapta gerçek anlamda hiçbir eksik yok... Benim nüsham Madame de Montespan’a aitmiş, XIV. Louis’nin sevgilisi, kara ayinleri saray gelenekleri arasına sokan baş rahibe... Madame de Montespan’ın arkadaşı ve sırdaşı Madame De Peyrolles’e yazdığı bir mektup var. Mektupta kitabın işe yaramadığından yakınıyor ve diyor ki: ‘...*bu kitapta bilgelerin sözünü ettikleri her şey var*

ama bir kusuru var: Bir türlü anlamını çıkaramadığım bir kelime oyunu üstüne kurulmuş... ’’

“Başka kimlerin elinden geçmiş elinizdeki nüsha?”

“Çok önceleri Saint Germain Kontu’nunmuş, sonra da Cazotte’a satmış.”

“Jacques Cazotte mu?”

“Ta kendisi. 1792’de giyotinle öldürülen *Âşık Şeytan*’ın yazarı... O kitabı okudunuz mu?”

Corso, çekinerek evet anlamında başını salladı. İlişkiler o kadar açıktı ki insanın inanası gelmiyordu.

“Bir ara okumuştum.”

Bir yerlerden telefonun çaldığı duyuldu. Koridordan sekreterin ayak sesleri geldi. Sonra telefon sesi kesildi.

“Yeniden *Dokuz Kapı*’ya dönecek olursak,” diye sözlerine devam etti barones. “Devrim günlerinin dehşetinde izi kayboluyor. Daha sonraki dönemde bazı referanslar var ama çok muğlak: Gerard de Nerval bir makalesinde kısaca bir arkadaşının evinde gördüğünden söz ediyor...”

Corso gözlük camlarının arkasından belli belirsiz gözlerini kırptırdı.

“Dumas’nın dostuydu...” dedi telaşla.

“Evet, ama Nerval kimin evinde olduğunu söylemiyor. Bir daha da hiçbir yerde adı geçmiyor kitabın, ta ki Petain yanlısı kadın sata- na kadar, yani benim elime geçişine kadar...”

Corso artık baronesi dinlemiyordu, dikkati dağılmıştı. Gerard de Nerval bir korse kordonuyla, Madame de Montespan’ın korse- sinin, asılarak ölmüştü... Yoksa Maintenon’un korse kordonu muy-

du? Hangisi olursa olsun Enrique Taillefer'in asılı bulunduğu rob-döşambr kordonuyla bağlantı kurmamak imkânsızdı.

Kapıda görünen sekreter Corso'yu düşüncelerinden uzaklaştırdı. Birisi telefonda Corso'yla görüşmek istiyordu. Kitap avcısı özür dileyerek çalışma masalarının, kitaplıkların ve saksıların arasından geçip koridora çıktı. Köşede, ceviz bir konsol üstünde eski model, madeni bir telefon duruyordu, almacı kaldırılmıştı.

“Buyurun,” diyerek almacı eline aldı Corso.

“Corso?” Ben Irene Adler.”

“Anladım,” dedi ve arkasına, koridora doğru baktı, sekreter kız gitmişti. “Bekçiliği sürdürmemen beni şaşırtmıştı zaten... Nereden telefon ediyorsun?”

“Köşedeki *bar-tabac*'dan. Bir adam evi gözetliyor. Onun için buraya geldim.”

Bir an derin bir nefes aldı, sonra dişleriyle başparmak tırnağının yanındaki şeytan tırnağını kopardı. Olacağı buydu dedi kendi kendine sabırla, bu takip edilme artık manzaranın ya da dekorun bir parçası haline gelmişti. Sonra sormasına gerek olmadığını bile bile sordu:

“Nasıl bir adam?”

“Esmer, bıyıklı ve yüzünde büyük bir yara izi var,” kızın sesinde heyecandan eser yoktu, gayet sakin, tehlikede olduğundan habersizdi. “Siyah bir BMW'nin içinde yolun karşı tarafında.”

“Seni gördü mü?”

“Bilmiyorum ama ben onu görebiliyorum. Bir saattir arabanın içinde. İki kere indi. Bir kere kapıdaki isimlere bakmak için. İkincisinde gazete almak için.”

Corso dişiyle kopardığı ufak deri parçasını tükürdü ve parmağını emdi. Canı yanmıştı.

“Dinle. O adamın ne yapmak istediğini bilmiyorum. Hatta ikizinin aynı takımda oynayıp oynamadığını da. Ama bu adamın sana yakın olmasından hoşlanmıyorum. Onun için hemen otele dön.”

“Saçmalama Corso, ben nerede olmam gerekiyorsa oraya giderim.”

Telefonu kapatmadan ‘Trèville’e selamlar’ demeyi de unutmadı. Corso ise ağlamakla gülmek arası bir hareketle yüzünü buruşturdu. O da kızla aynı fikirdeydi ve onunla aynı şeyleri düşünmek hiç mi hiç hoşuna gitmiyordu. Bu yüzden almacı yeniden yerine koymadan bir süre bekledi. Evet, kız *Üç Silahşorlar*’ı okuyordu ve pencereden onu gördüğünde kitap elindeydi. Üçüncü bölümde, Kralın şövalyelerinin başındaki d’Artagnan, Paris’e yeni geldiğinde Mösyö de Treville’le görüşürken pencereden Rochefort’u görür. Onu izlemek için koşarak merdivenlerden inerken, Athos’un omzuna, Porthos’un kınına çarpar ve Aramis’in mendiline takılır. Treville’e selamlar. Ustaca bir espriydi, hele içtenlikle yapılmışsa. Ama Corso’nun hiç gülecek hali yoktu.

Telefonu kapattıktan sonra koridorun karanlığında bir süre kımıldamadan durdu. Düşünüyordu. Belki de ondan bekledikleri buydu, Rochefort çığırtkanının ardından, elinde kılıç, koşarak merdivenlerden inmek. Kızın telefonu bile bu planın bir parçası olabilirdi, yahut daha sakın kafayla düşünülecek olursa, plana karşı bir önlem, tabii böyle bir plan olduğu varsayılırsa. Ya kız numara yapmıyorsa? Corso herhangi biri için hemen elini ateşe atmayacak kadar deneyimliydi.

Ne zamanlara kaldık, diye geçirdi içinden, bir kez daha. Ne akıl almaz zamanlar. Bunca kitap, film ve televizyon izledikten ve olayları farklı açılardan inceledikten sonra, insanın orijinali kopya-

sından ayırt etmesi bayağı zorlaşıyordu. Ayna oyunları neyi yansıtıyordu, gerçek imgeyi mi, suretini mi veya ikisini birden mi? Yazarın amacı neydi? Aklını kullanmakla kullanmamak arasında hiçbir ayırım yoktu. İşte dedesinin dedesini, onun asker bıyıklarını, barut kokan Flemenk topraklarını nostaljiyle anmak için bir neden daha. O zamanlar hâlâ bayrak bayraktı, İmparator imparator ve bir gül bir güldü. Ne olursa olsun, şimdi Paris'te, Corso'nun bildiği bir şey vardı: İkinci derece bir okur olarak dahi oyunu ancak bir yere kadar kabul edebilirdi. Artık çıplak ayaklı Karmelitler ya da kimin nesiye, rakiplerinin seçtikleri yerde alelacele üç düello yapacak ne yaşı, ne saflığı, ne de isteği kalmıştı. Bundan böyle Rochefort'a iyi geceler demek için bile yaklaşmak gerektiğinde, kendini iyice güvene alacak, bir fırsatını bulursa arkasından ve elinde bir demir sopayla yaklaşacaktı. Toledo'daki dar sokaktan ona borcu vardı, üstelik Sintra'da üstüne bir de faiz binmişti. Corso her zaman borcuna sadık bir insandı. Her zaman ödemeye hazırdı, aceleye getirmeden tabii.

XI. SEN RIHTIMLARI

Bu esrarın çözümsüz olduğunu düşündüren nedenlerle çözümünü içeren nedenler aynı –göründüğünün ötesinde olan karakterden söz etmek istiyorum.

Edgar Allan Poe, *Morg Sokağı Cinayetleri*

“Kullanılan şifre çok basit,” dedi Frida Ungern. “Eski Latin elyazmalarında kullanılan kısaltmaların aynısı. Belki de Aristide Torchia metnin büyük bir bölümünü olduğu gibi başka bir elyazmasından, efsanevi *Delomelanon*’dan aldığı için böyle. Birinci resmin altındaki yazının anlamı bu gizli dili biraz bilen birisi için çok açık: *NEM. PER.V.T QUI N.N LEG. CERT.RIT.*, doğal olarak, *NEMO PERVENIT QUI NON LEGITIME CERTAVERIT* demek.”

“Kurallara uymayan kimse ona erişemez.”

Üçüncü kahvelerini içiyorlardı ve Corso’nun, hiç değilse görünüşte, klana kabul edildiği gün gibi aşıkardı artık. Baronesin memnun, başını salladığını gördü.

“Tamam... Bu gravürdeki herhangi bir öğeyi yorumlayabilir misiniz?”

“Hayır,” diye yalan söyledi Corso, büyük bir soğukkanlılıkla. Oysa gravürdeki şövalyenin gittiği kenti çevreleyen surların dört değil de üç kulesi olduğunu hemen fark etmişti. “Yalnız şövalyenin el hareketi çok anlamlı sanırım.”

“Evet, öyle. Dönmüş parmağını ağzına götürerek yandaşlarına susmalarını salık veriyor... Bu işaret gizbilimcilerin *tacere*’si. Arka planda görülen surlarla çevrili kent kuleleri gizi koruyor. Gördüğünüz gibi kapı kapalı. Onu açmak gerek.”

Corso sinirleri gergin, ikinci gravüre gelene kadar birkaç sayfa daha çevirdi: Başka bir kapının önünde *sağ* elinde iki anahtar tutan keşiş. Alt yazı *CLAUS. PAT.*

“*CLAUSAE PATENT,*” diye deşifre etti barones, rahatlıkla. “*Kapalı olanı açın,* kapılar kapalı... Keşiş, bilimin, araştırmanın, bilgeliğin simgesi. Dikkat ederseniz yanında söylenceye göre Agrippa’ya eşlik eden siyah köpek var. Sadık köpek... Plutarkhos Bram Stoker’e ve onun Drakula’sından Goethe’nin Faust’una dek siyah köpek şeytanın cisimleşmek için kullandığı yaratıkların başında gelir... Lambaya gelince, geçici gücü hor gören filozof Diogenes’e ait. Diogenes’in Büyük İskender’den istediği tek şey gölge etmemesi, güneşini kapamamasıydı.”

“Ya *Teth* harfi ne anlama geliyor?” dedi Corso.

“Pek emin değilim,” diyerek parmaklarıyla gravüre dokundu. “Ama Tarot’daki keşişin yanında ya bir yılan ya da yılanı simgeleyen bir baston vardır. Gizbilime göre yılan ve ejderha sihirli bölgenin veya bahçenin, Altın Post’un bekçileridir, hep gözleri açık uyurlar. Sanat’ın Aynası’dırlar.”

“*Ars diavoli,*” dedi Corso rastgele ve barones dudak bükerek gizemli gizemli gülümsedi. Aslında Corso, Fulcanelli ve daha önce okuduklarında, *Sanatın Aynası* deyiminin cinbilimden değil de simyacılıktan geldiğini biliyordu. Kendi kendine baronesin ona lütfettiği gizlerin ne kadarının bilgelik ne kadarının şarlatanlık olduğunu sordu ve derin bir iç çekti. Kendini bir nehirde, yarı beline kadar suya gömülmüş elinde elek, altın arayan bir adama benzetti.

Barones ne de olsa beş yüz sayfalık bir *best seller* yazmıştı, bu da herkesin harcı değildi.

Corso bunları aklından geçirirken Frida Ungern üçüncü gravüre geçmişti bile:

“Altyazı: *VERB. D.SUM C.S.T. ARCAN.* Yani *VERBUM DIMISSUM CUSTODIAT ARCANUM* demek. *Giz kayıp sözcükte saklı* diye çevirebiliriz. Gravür çok anlamlı: Bir köprü aydınlık kıyı ile karanlık kıyıyı birleştiriyor. Mitolojiden zar oyunlarına dek hep aynı anlamı taşır. Yerle gökyüzünü veya cehennemi birbirlerine bağlamak anlamına gelir, tıpkı gökkuşağı gibi... Bu köprüden geçebilmek için önce kapalı kapıları açmak gerek.”

“Ya bulutlar arasındaki oklu adam?”

Bu kez ses tonu neredeyse onu ele verecekti. Aynı gravünün Birinci ve İkinci nüshalardaki kopyalarında adamın sırtındaki sepet boştu. Üçüncü kitaptaki sepette ise bir ok vardı. Frida Ungern parmağını okun üstüne koymuştu.

“Ok Apollo ve Diana’nın silahı, ilahi gücün ışığı. Tanrıların ya da Tanrı’nın öfkesi. Köprüyü geçecek olanı gözetleyen düşman.” Bir sır verecekmiş gibi Corso’ya doğru eğildi. “Burada ürkütücü bir uyarı anlamına geliyor. Bu tür oyunlara karışmamayı salık veriyor.”

Corso anladığını göstermek için başını sallarken dördüncü gravüre geçmek için sayfaları çeviriyordu. Kafasının içinde bir şeyler kıpırdıyordu sanki ve kapılar açılırken çok fena gıcırđıyorlardı. Şimdi gözlerinin önünde soytarı ve labirent duruyordu, altındaki yazıda *FOR. N.N OMN. A.QUE.* Frida Ungern bunu şöyle çevirdi: *FORTUNA NON OMNIBUS AEQUE: Herkes aynı şansa sahip değildir.*

“Resimdeki soytarı Tarot’daki deli aslında,” dedi barones. “İslam Tanrı’sının delisi. Ve tabii elinde yılan ya da işte o simgesel

baston var. Bir ortaçağ soytarısı. İskambilin Joker'i, herkesin işine yarayan kâğıt. Kader'i simgeliyor. Rastlantı, her şeyin sonu, beklenen veya beklenmeyen son. Zarlara dikkatinizi çekerim. Ortaçağda soytarılar ayrıcalıklı kişilerdi, başkalarına yasaklanan şeyleri yapmaları hoşgörüyü karşılanırdı. Soytarıların bir misyonları vardı: Senyörlere ölümlü olduklarını ve sonlarının diğer bütün insanlarınki gibi kaçınılmaz olduğunu hatırlatmak..."

"Ama altındaki yazı aksini söylüyor," diye karşı çıktı Corso. "*Herkes aynı şansa sahip olamaz.*"

"Doğru. İsyan eden, özgürlüğünü kullanarak kendini tehlikeye atan, kaderini değiştirebilir. Bu kitabın da demek istediği bu zaten. Ve soytarı bunun için, özgürlüğün paradigması. Gerçekten özgür olan tek insan, aynı zamanda en bilge insan. Cinbilim felsefesinde soytarı, simyacıların cıvasıyla aynı işi görür... Tanrılar onları, ruhları karanlıklar ülkesinden geçirmekle görevlendirmişlerdir..."

"Labirent," dedi Corso.

"Evet. İşte şurada," dedi barones, gravürü işaret ederek. "Ve gördüğünüz gibi labirentin giriş kapısı da kapalı."

Ve çıkış kapısı da, diye geçirdi içinden, heyecanını kontrol edemeyerek, bir sonraki resme geçmek için sayfaları çevirirken.

"Bu resmin altındaki yazı daha basit," dedi Corso. "*FR.ST.A.* Sanırım bu yazıyı ben bile çözebilirim. Şansımı denemeye cesaret edebileceğim tek alt yazı bu. Bence bir u ve bir de r eksik: *FRUST-RA*. Bu da *Boşuna* demek."

"Bravo. Çok iyi. Tam da bunu demek istiyor. Alegori de alt yazıya uyuyor. Cimri parasını sayıyor, arkasındaki ölümü simgeleyen iskeletten habersiz. Ölüm elinde kaçınılmaz sonu gösteren iki simge tutuyor: Kum saati ve dirgen."

"Neden dirgen de tırpan değil?"

“Çünkü ölüm biçiyor, şeytansa ürünü topluyor.”

Altıncı gravür, mazgala bir iple bağlanarak bir ayağından asılmış adam... Bu gravüre bakarak bir süre oyalandılar. Frida Ungern eli ve ağzıyla çok basit der gibi sıkıldığını belli eden bir hareket yaptı.

“*DIT.SCO M.R. es DITESCO MORI: Ölüm beni zenginleştiriyor, şeytanın başı yukarıda söyleyebileceği bir söz. Öyle değil mi?*”

“Öyle sanırım. Sonuçta işi bu,” dedi Corso ve parmağını resmin üzerinde gezdirdi. “Asılmış adam neyi simgeliyor?”

“Öncelikle tarotun on ikinci gizini. Ama başka yorumlar da var. Bana göre özverinin değişim getirdiğini anlatmak istiyor. Odin Sagası’nı biliyor musunuz?”

*Yaralıydım, darağacında sallandım,
rüzgârların estiği
dokuz uzun gece boyunca...*

“Çağrışımlarla uğraştığımıza göre,” diye devam etti barones, “Özgürlüğün savunucusu Lucifer, insanlara olan sevgisinden dolayı acı çekiyor. Onları özveri göstererek bilinçlendirmek istiyor ve kendini mahkûm ediyor.”

“Yedinci gravürle ilgili neler söyleyebilirsiniz?”

“*DIS.S P.T.I.R MAG.*, başlangıçta anlamı pek açık değil, ama bana göre geleneksel bir tümce, gizbilimci filozofların çok sevdiği: *DISCIPULUS POTIOR MAGISTRO.*”

“Çıracak ustasını geçer mi demek oluyor?”

“Aşağı yukarı. Kral ve dilenci bu garip, tüm kareleri aynı renk olan bir satranç tahtasının üzerinde satranç oynuyorlar. Onlar oyunlarına devam ederken, biraz ötede bir siyah ve beyaz köpek, İyilik ve Kötülük, birbirlerini parçalıyorlar. Pencereden ay görünüyor. Ay

hem karanlığı hem de analık duygusunu simgeliyor. Biliyorsunuz, mistik bir inanca göre ruhlar öldükten sonra aya sığınır. Benim *İsis* adlı kitabımı okumuştunuz, değil mi? Siyah karanlıkları ve kaygı verici gölgeleri simgeleyen renktir, toprak, gece ve ölümün işareti... Siyah İsis Bakire Maria karşıtıdır, mavilikler içinden geçerek ayın üstüne oturur... Öldüğümüzde İsis'e döneriz, karanlığa, geldiğimiz yere. İsis ikircildir; hem koruyucu hem de tehlikeli... Köpekler ve ayın bir yorumu daha var: Artemis, av tanrıçası, yani Romalıların Diana'sı, ona âşık olanlardan veya kadınlığından yararlanmak isteyenlerden öç almasıyla tanınmıştır... Sanırım ne demek istediğimi anlamışsınızdır."

Corso o anda Irene Adler'i düşünüyordu. Hemen yanıt veremedi.

"Evet. Röntgencileri önce geyik biçimine sokar sonra da üzerlerine köpekleri salarmış," dedi istemeye istemeye ve yutkundu. Gravürdeki birbirine girmiş iki köpek şimdi ona çok korkunç görünüyordu. Kendisi ve Rochefort? "Parçalasınlar diye."

Barones kitap avcısının aklından geçenlerden habersiz Corso'ya baktı ve:

"Sekizinci gravüre gelince," diye devam etti, "anlamını sökmek hiç de zor değil: *VIC. I.T VIR.*, güzel bir slogan, *VICTA IACET VIRTUS*. Yani, *Erdem yenik yatıyor*. Genç ve yakışıklı delikanlının elindeki kılıçla boynunu keseceği soylu genç kız erdemi simgeliyor. Bu arada arka planda, yavaş yavaş ama tam daire çizerek, şans ya da kader çarkı dönüyor. Çarkın üzerindeki üç figür ortaçağın üç dönemini betimleyen üç sözcüğü simgeliyor, *regno* (egemenim), *regnavi* (egemen oldum), *regnabo* (egemen olacağım)."

"Son bir gravür kaldı, bakmadığımız," dedi Corso.

"Evet. Sonuncu ve en anlamlı alegori. *N.NC SC.O TEN.BR. LUX* ki o da kesin *NUNC SCIO TENEBRIS LUX*'ün kısaltılmışı:

Artık aydınlığın karanlıklardan doğduğunu biliyorum... Bu Aziz Yuhanna'nın Apokalypsis sahnesi. Son mühür açılmış, gizli kent alevler içinde, beklenen an gelmiş, Babilonya'lı soylu kadın korkunç ismi ve Yaratığın sayısını söyledikten sonra, yedi başlı ejderhaya binmiş, utku kazanmış ilerliyor..."

"Sonunda bu korkunçluğa erişmek için..." dedi Corso, "Bunca eziyete girmek hiç de akıllıca bir iş değil."

"Sorun o değil. Bütün alegoriler bir tür şifreli betimlemelerdir, bir tür hiyeroglif... Tıpkı bir bilmecede sayı olarak yazılmış l'in, bir iskambil asının ve bir çarpı işaretinin askeri bir ifadeyi oluşturabildiği gibi, burada da resimler ve altındaki yazılar birleştirilince metinle bir bütünlük sağlıyorlar, bir tür ayin yani. Sihirli sözcüğü bulmak için bir formül. *Verbum dimissum* ya da her neyse işte."

"Ve şeytan orada bitiveriyor hemen!"

"Teorik olarak."

"Büyülü sözcükler hangi dilde? Latince mi, İbranice mi yoksa Yunanca mı?"

"Bilmiyorum."

"Madame Montespan'ın sözünü ettiği yanlış kitabın neresinde?"

"Daha önce de söyledim ya, onu da bilmiyorum. Yalnız saptayabildiğim kadarıyla, ayini düzenleyen kimse elde edilen sözcükleri yerleştirebileceği sihirli bir zemin oluşturmalı. Bu zemini oluşturmadan önce de sözcükleri belli bir sıraya koymak gerekiyor, bu sıranın da ne olduğunu bilmiyorum ama *Dokuz Kapı*'nın 158. ve 159. sayfalarından çıkarılabilir. Bakın."

Kısaltılmış Latince metni gösterdi. Sayfanın arasına bir kart yerleştirilmişti, üzeri baronesin küçük ve sivri yazısıyla, kurşunkalemle yazılmış notlarla doluydu.

"Şifreyi çözebildiniz mi?" diye sordu Corso.

“Evet. Daha doğrusu çözdüğümü sanıyorum.” Notlarla dolu fişi Corso’ya uzattı. “İşte.”

Corso okumaya başladı:

*“Labirentin etrafını yılan çevirmiş
Sekiz kapıdan ejderhadan önce geçeceksin.
Ejderha Söz’de saklı gizden yararlanmak isteyecektir.
Her kapının iki anahtarı var:
Birincisi hava, İkincisi madde,
ama her ikisi de aynı şey.
Maddeyi yılanın derisine süreceksin,
güneşin doğuş yönünde
ve karnına Satürn’ün mührünü koyacaksın.
Mühürü dokuz kere açacaksın,
ve ayna yolu yansıtınca
karanlıkları aydınlığa dönüştüren
kayıp sözcüğü bulacaksın.”*

“Nasıl?” diye sordu barones.

“Korkutucu olsa gerek. Ama ben hiçbir şey anlamadım. Ya siz?”

“Söyledim ya, ben de pek bir şey anlamıyorum.” Kitabın sayfalarını çevirdi. Endişeli görünüyordu. “Bu bir yöntem, bir formül. Ama burada bir şey daha var ki olması gerektiği gibi değil. Aslında ne olduğunu bilmem gerekirdi.”

Corso ses çıkarmadan bir sigara daha yaktı. O bu sorunun yanıtını biliyordu: Keşişin elindeki anahtarlar, kum saati... Labirentin çıkış kapısı, satranç tahtası, hale... Ve daha birçokları. Frida Ungern alegorinin anlamını anlatırken Corso hipotezini doğrulayan yeni farklılıklar keşfetmişti: Her nüsha diğerlerinden farklıydı. Yanlışlar

oyunu devam ediyordu ve acele çalışması gerekiyordu, ama bu şartlarda, baronesin burnunun dibindeyken istediği gibi çalışamazdı.

“Kitabı şöyle,” dedi Corso, “sakince gözden geçirebilir miyim?”

“Tabii. Vaktim var, nasıl çalıştığınızı görmek isterim.”

Corso gırtlığını temizledi. Korktuğu başına geliyordu: Rakiplerin işe karışması.

“Yalnız daha rahat çalışırım.”

Böyle demekle hata etmişti. Frida Ungern’in yüzünde kapkara bulutlar uçtu.

“Korkarım ne demek istediğinizi anlayamadım.” Corso’nun kerten çantasına kuşkuyla baktı. “Sizi yalnız bırakmamı mı öneriyorsunuz?”

“Rica edeceğim.” Corso yutkundu ve bakışlarını mümkün olduğu kadar çevirmemeye gayret etti. “Yaptığım iş gizli.”

Barones hafifçe gözlerini kırptırdı. Bulutlar fırtına getireceği benziyordu ve kitap avcısı bütün gayretlerinin bir anda suya düşebileceğini anlamıştı.

“Haklı olabilirsiniz tabii,” dedi Frida Ungern, ses tonu odadaki bütün bitkileri bir anda dondurabilirdi. “Ama bu kitap benim ve benim evimdeyiz.”

Bu durumda kim olsa özür dileyerek geri çekilir ve giderdi, ama Corso böyle yapmadı. Oturduğu yerde gözlerini baronesten ayırmadan sigarasını içmeye devam etti. Bir süre sonra sakıngan bir edayla hafifçe gülümsedi: Poker oynarken yeni kâğıt istemeye hazırlanan tavşan suratı takınmıştı.

“Sanırım ne istediğimi iyi anlatamadım.” Gülümsemeye devam ediyordu ama hâlâ ne anlama geldiği pek açık değildi. Çantasından dikkatle paketlenmiş bir şey çıkardı. “Sadece kısa bir süre kitap

ve notlarımla burada çalışmak istiyorum,” dedi, bir eliyle torbasına dokunurken öbür eliyle paketi baronese uzatıyordu. “Görüyorsunuz, gerekli her şeyi gelirdim yanımda.”

Barones paketi açtı ve içinden çıkanı sessizce inceledi. Eylül 1943'te Berlin'de, Almanca basılmış bir dergiydi, *Iden* adı altında Idus grubunun ayda bir çıkardığı bir dergi. Idus grubunu nazi Almanya'sının yöneticilerine yakınlığı ile tanınan büyü ve astroloji meraklıları oluşturmuşlardı. Corso derginin bir sayfasının arasına bir kart koyarak işaretlemişti. İşaretlenmiş sayfadaki fotoğrafta genç ve güzeller güzeli Frida Ungern, fotoğrafçıya gülümsüyordu. Bir koluyla bir adamın, diğer koluyla başka birinin koluna girmişti, o zamanlar hâlâ iki kolu da duruyordu. Sağ tarafındaki adamın üstünde tipik Bavyera giysileri vardı ve fotoğrafın altındaki yazıda Führer'in özel astroloğu olarak tanıtılıyordu. Barones içinse astroloğun asistanı sayın Frauline Frida Wender deniliyordu. Sol tarafındaki kişi ise çekingen tavırlı, metal çerçeveli gözlüğü olan bir adamdı. Onun da üstünde siyah SS üniforması vardı. Ve *Reichsführer* Heinrich Himmler olduğunu öğrenmek için fotoğrafın altını okumaya gerek yoktu.

Frida Ungern, kızlık soyadı Wender, başını kaldırdı ve Corso'yla göz göze geldiler, ama yalnızca bir an için. Artık o sevimli büyükanne bakışları yoklu gözlerinde. Sonra başını indirdi ve resmin olduğu sayfayı dikkatle kopararak küçük parçalara böldü. Ve Corso büyücülerin de, baroneslerin de, kitaplar ve bitkiler arasında çalışan ihtiyarcıkların da herkes gibi bir fiyatı olduğunu düşündü. *Victa iacel Virtus*. Başka nasıl olabilirdi ki zaten.

Yalnız kalınca torbasından dosyayı çıkardı ve çalışmaya başladı. Pencerenin yanında bir masa vardı, *Dokuz Kapı*'nın ilk sayfasını açıp masaya yerleşti. İşe başlamadan önce tül perdeyi biraz kaldırarak dışarı baktı. Sokağın karşı tarafında gri bir BMW park etmişti,

korkunç Rochefort gözetlemeye devam ediyordu. *Bar-tabac* tarafına da bakındı ama kızı göremedi.

Sonra gelip yerine oturdu ve kendini kitaba kaptırdı: Kâğıdın cinsi, gravürlerin baskısı, bozukluklar ve yanlışlar. Artık üç kitabın sadece biçimde aynı olduklarını biliyordu: Üzerine kitabın adı yazılmamış siyah deri kaplı kapak, beş şiraze, kapaktaki beşgen metal süs, toplam sayfa sayısı, gravürlerin yerleştirildiği sayfalar... Sayfaları tek tek, dikkat ve sabırla inceleyerek Birinci nüsha için başladığı karşılaştırmalı çizelgeleri tamamlamayı sürdürdü. 81., beşinci gravürden hemen sonra gelen beyaz sayfada, baronesin koyduğu bir fişe rastladı. Üzerine şifrenin çözümü ve sayfadaki bir paragrafın çevirisi yazılmıştı:

Kendimi sana adayarak sunduğum işbirliği anlaşmasını kabul edeceksin. Ve bana kadınların sevgisi, genç kızların bekâretini, rahibelerin şerefini, güçlülerin, prenslerin ve din adamlarının saygınlıklarını, servetleri, zevk ve sefahatlerini tattıracağına söz vereceksin. Her üç günde bir cinsel ilişkide bulunacağım ve sarhoşluk başımı döndürecek. Yılda bir kez kanımla imzaladığım bu sözleşmeyi senin şerefine vereceğim bir şölenle yenileyeceğim. Kilisenin kutsal törelerini ayaklarımın altına alıp çiğneyeceğim ve sana tapacağım. Ne ipten ne demirden ne de zehirden korkmayacağım. Hastaların ve cüzzamlıların yanından bedenim kirlenmeden geçeceğim. Özellikle de ilk anne ve babamın cenneti terk etmelerine neden olan Bilgi'ye sahip olacağım. Bu anlaşma gereğince beni hayat kitabından silip ölümün siyah kitabına kaydedeceksin. Ve bugünden sonra insanların dünyasında yirmi yıl mutlu yaşayacağım. Ve sonra seninle, senin ülkeneye gidip, Tanrı'ya lanet okuyacağım.

Aynı fişin diğer yüzünde bir başka sayfadan deşifre edilmiş, ikinci bir paragraf vardı:

Kardeşlerimi, senin kullarını, vücutlarının bir yerinde, şurasında veya burasında bulunan bir yara izinden veya senin işaretinden tanıyacağım...

Corso dua eder gibi, içinden gelerek, alçak sesle bela okudu. Sonra etrafına, duvarları kaplayan kitaplara, kitapların koyu renk, eskimiş ciltlerine baktı ve içlerinden, ta ona kadar tuhaf sesler geliyormuş gibi bir duyguya kapıldı. Raflarda kapalı duran kitaplardan her biri bir kapıydı, arkalarında, derinliklerde, kapalı bir yerlerde kıpırdayan gölgeler, çınlayan sesler ona kadar ulaşmak için kapıları zorluyorlardı.

Salak bir büyü meraklısı gibi tüyleri diken diken oldu.

Sokağa çıktığında gece olmuştu. Kapıda sağına soluna bakındı, endişe edilecek bir şey göremedi. Gri BMW yok olmuştu. Sen nehrinden yükselen ılık buhar nehrin kenarındaki korkuluk duvarının üstünden kaldırımın parke taşlarına yayılıyordu. Nehrin kıyısını yer yer aydınlatan lambaların sarı ışıkları yerde parlıyor, pencereden baktığında kızın oturduğu bankı aydınlatıyordu.

Kıza rastlamadan *bar-tabac*'ya kadar gitti, içerde boş yere, bar-da ve sıkış sıkış masalarda oturanlar arasında kızın yüzünü aradı. İçinde puzzle'ın bir parçası kaybolmuş gibi bir duygu vardı. Rochefort'un yeniden meydana çıktığını haber veren telefonda sonra beyni aralıklarla tehlike sinyalleri veriyordu. İçgüdüleri son olaylarla bir hayli güçlenen Corso boş sokakta, nehirden yükselerek bulunduğu barın kapısına kadar ulaşan sıcak buhara tehlike rüzgârlarının karıştığını seziyordu. Bu rahatsız edici duygudan sıyrılmak ister gibi omuzlarını silkeledi, bir paket Gauloise aldı, hemen ardından göz kırpmadan iki kadeh cini, birbiri ardına, gövdeye indirdi. Burun delikleri açıldı ve her şey yavaş yavaş, iyi ayarlanmış fotoğraf makinesi objektifi gibi, netleşti. Alarm düdüğü uzaklardan gelen bir sese dönüştü. Dış dünyanın yankıları artık kulaklarında

rahatsız etmeden yankılanmaya başlıyordu. Eline üçüncü cin kadehini alıp camları buğulanmış pencerenin yanındaki boş bir masaya oturdu. Sokağa, nehrin kıyılarına ve taş korkuluk duvarlarını aşarak kaldırımlara yayılan ve her otomobil geçişinde hortumlar oluşturan sisi seyretmek istiyordu. Yarım saat kadar, keten torbası yerde, ayaklarının arasında, öylece hareketsiz bir ipucu bekledi. Varo Borja'nın öğrenmek istediği esrarın büyük bir bölümünü çözümlemişti; kitapsever parasını boş yere harcamıyordu.

Bir kere, dokuz resimden sekizinde ne farklılıklar var, artık biliyordu. Üçüncü nüshanın I, III ve VI numaralı gravürleri diğer nüshalardaki gravürlerden farklıydı. Birinci gravürde şövalyenin gittiği kentin surlarında dört kule yerine üç kule vardı. Üçüncü gravürde ok atan savaşçının sırtındaki sepette bir ok vardı, oysa Toledo ve Sintra'daki nüshalarda sepet boştu. Ve altıncı gravürde, adam sağ bacağından asılmıştı, Birinci ve İkinci nüshalardaki ikizlerinde ise adam sol bacağından asılmıştı. Böylece Sintra'da yapmaya başladığı çizelgeyi şöyle tamamlayabilirdi:

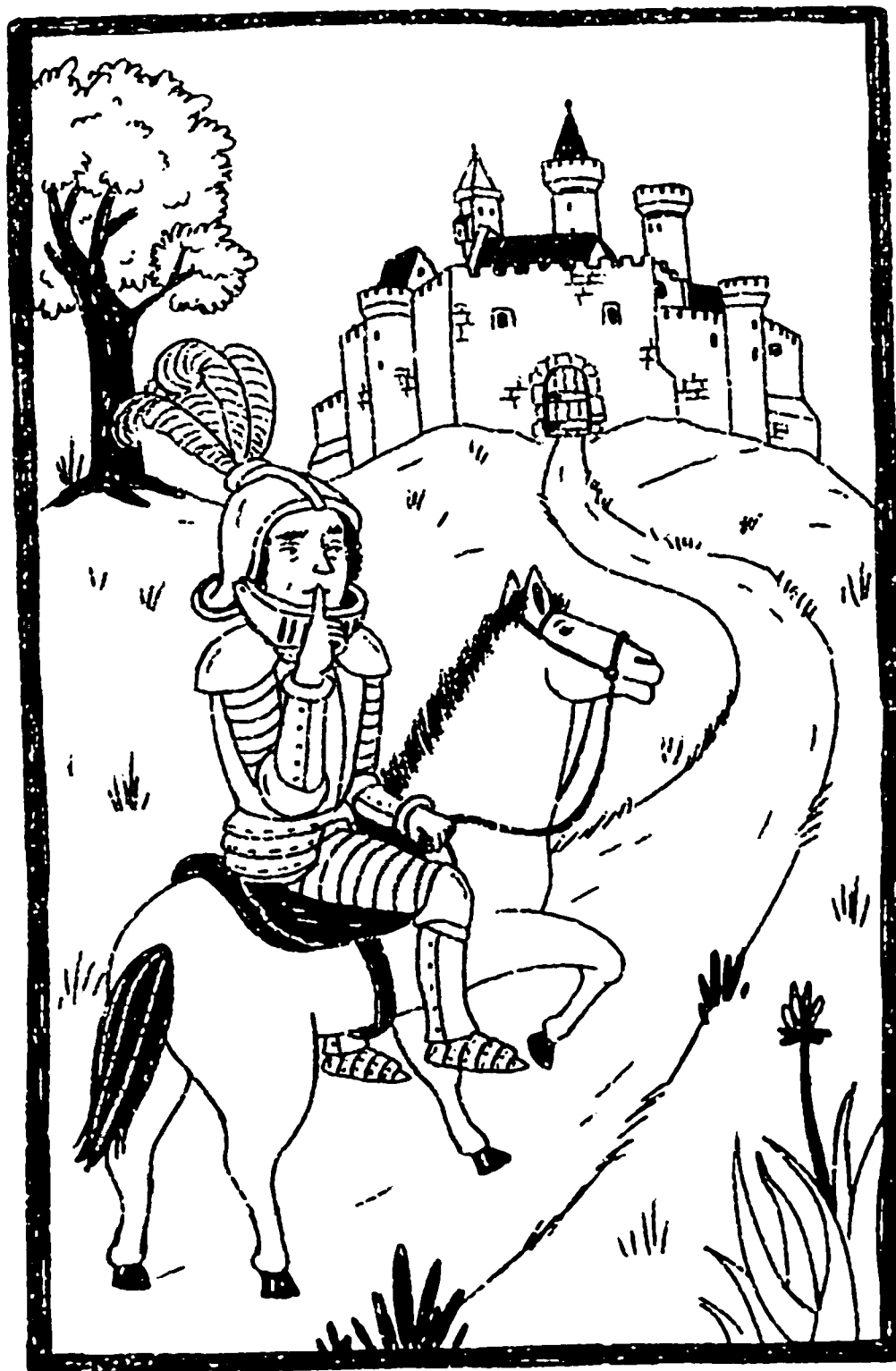
	I	II	III	III	V	VI	VII	VIII	VIII
BİR	DÖRT KULE	SOL EL	OK YOK	ÇIKIŞ YOK	KUM AŞAĞI	SOL AYAK	BEYAZ TAHTA	HALE YOK	AYNI
İKİ	DÖRT KULE	SAĞ EL	OK YOK	ÇIKIŞ VAR	KUM YUKARI	SOL AYAK	SİYAH TAHTA	HALE VAR	AYNI
ÜÇ	ÜÇ KULE	SAĞ EL	OK VAR	ÇIKIŞ YOK	KUM YUKARI	SAĞ AYAK	BEYAZ TAHTA	HALE YOK	AYNI

Sonuç olarak, her ne kadar gravürler ilk bakışta birbirlerinin aynısı gibi görünseler de VIII. gravür dışında bütün diğer gravürleri diğerlerinden farklı yapan bir ayrıntı vardı. Ve bu ayrıntılar üç nüshanın resimleri arasına dağılmıştı. Başta kapris gibi görünen bu farklılıklar oymabaskılar karşılaştırılarak resmi yapanın, yani ressam'ın adının baş harfleri, ve gravürü yapanın, yani yontucu'nun adının baş harfleri incelendiğinde anlam kazanıyordu: *A.T.* ve *L.F.*

Σ

1

α

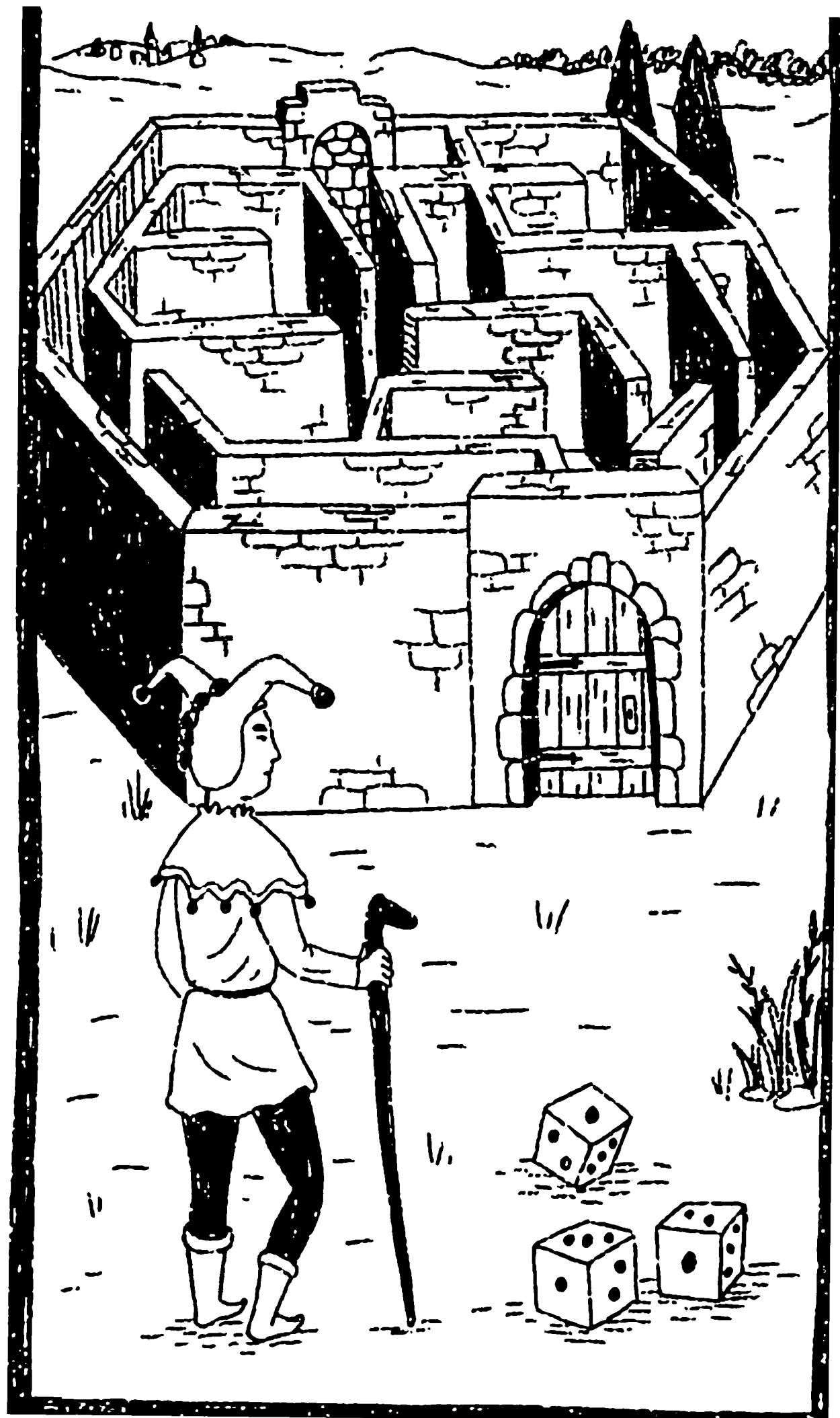

NEM. PERV.T QVI N.N LEG. CERT.RIT

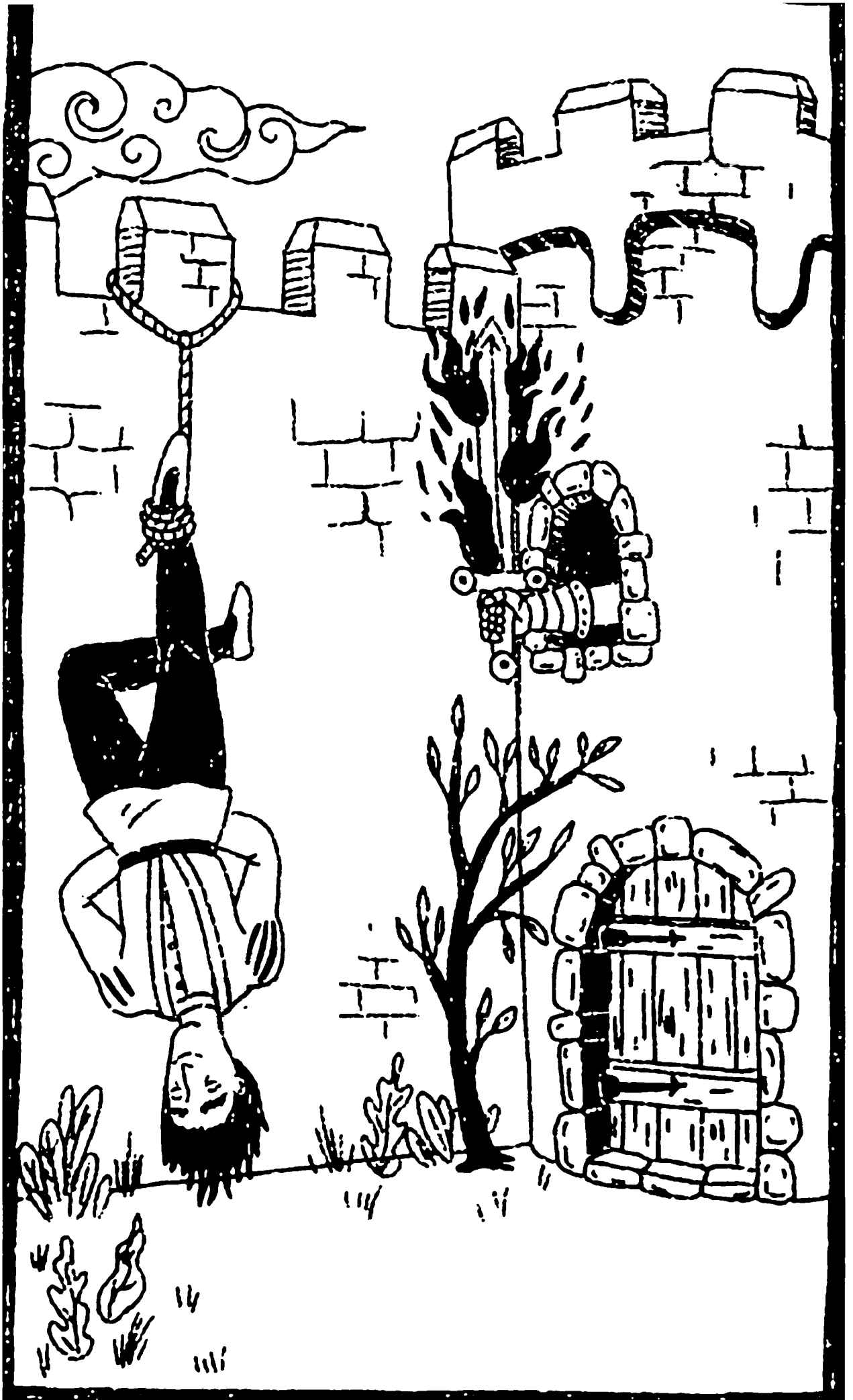

VERB. D.SUM C.S.T ARCAN.

N.NC SCO TEN.BR. LVX

İki çizelge karşılaştırıldığında bazı düşümdeşlikler görülüyordu: Diğer iki yalancı ikizinden farklılıklar gösteren gravürlerde ressamın adının ilk harfleri de değişiyordu. Bu da kitaptaki tüm ağaç üstüne gravürlerin Aristide Torchia'nın gerçekleştirdiğini, yani yontucu'nun o olduğunu gösteriyordu. Ama Torchia'nın adının baş harfleri yirmi yedi resmin yalnızca on dokuzunda orijinal kompozisyonun *ressamı* olarak geçiyordu. Diğer sekiz resmin, ki üç nüsha arasında şöyle dağılmıştı: Birinci nüshada iki, İkinci nüshada üç ve Üçüncü nüshada üç resmin yaratıcısı başkaydı: *L.F.* Bu harfler fonetik olarak bir ismi çağırıyordu: Lucifer.

Kuleler. El. Ok. Labirentin çıkışı. Kum. Asılan adamın ayağı. Satranç tahtası. Hale: İşte farklılıklar bunlardı. Toplam yirmi yedi resimden sekizinin üstünde oynanmış ve diğer sekiz resim olduğu gibi, büyük bir olasılıkla, *Delomelanicon*'daki orijinallerinden kopya edilmişti ve on dokuz resim de değiştirilmişti. Orijinal olmayan on dokuz gravür yalnızca metinleri ve görünüşleri aynı olan üç nüsha arasında paylaştırılmış. Bu yüzden de hiçbir nüsha tek başına bir işe yaramıyor. Yani üç kitaptan hiçbirisi gerçekten gerçek değil ama sahte de değildi. Aristide Torchia'nın itirafı doğru ama eksikti. Gerçekten de tek bir kitap kalmıştı. Ateşten kurtarılmıştı ama bir giz saklıyordu. Evet şifre gravürlerde saklıydı. Üç nüsha arasında paylaştırılmış bir tek kitap kalmıştı ve ancak çırak ustasını arkada bırakırsa çözebilirdi şifreyi.

	I	II	III	III	V	VI	VII	VIII	VIII
BİR	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)
İKİ	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)
ÜÇ	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)

	I	II	III	III	V	VI	VII	VIII	VIII
BİR	DÖRT KULE	SOL EL	OK YOK	ÇIKIŞ YOK	KUM AŞAĞI	SOL AYAK	BEYAZ TAHTA	HALE YOK	AYNI
İKİ	DÖRT KULE	SAĞ EL	OK YOK	ÇIKIŞ VAR	KUM YUKARI	SOL AYAK	ŞİYAH TAHTA	HALE VAR	AYNI
ÜÇ	ÜÇ KULE	SAĞ EL	OK VAR	ÇIKIŞ YOK	KUM YUKARI	SAĞ AYAK	BEYAZ TAHTA	HALE YOK	AYNI

	I	II	III	III	V	VI	VII	VIII	VIII
BİR	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)
İKİ	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)
ÜÇ	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) LF(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)	AT(y) AT(r)

İçkisiyle kuruyan dudaklarını ıslattı ve rıhtıma, yerde uzun gölgeler bırakarak ağaçları aydınlatan lambalara, Sen nehrinin üzerini kaplayan karanlığa baktı. Elde ettiği zafer onu heyecanlandırmamıştı, zor bir işi başarmış olmak birazcık bile olsa doyum vermiyordu artık ona. Bu ruh halini iyi tanıyordu: Uzun süre peşinden koşup bir kitap elde ettiğinde, kitaba rakibinden önce yetişmeyi becerdiğinde ya da bir sürü eski ve değersiz kâğıt arasında nadir bir kitap bulup çıkardığında duyulan o buz gibi ve olağanüstü durgunluk. Başka zaman olsa Nikon’u anımsar, imgeleminde onu, televizyonun önündeki halının üstünde video kasetlere etiket yapıştırırken canlandırırdı. Nikon’un, televizyonda Audrey Hepburn’ün Roma’da bir gazeteciye âşık olduğu filmin müziğine kapılıp, kocaman, koyu renk, hayat dolu gözlerini Corso’dan ayırmadan sallanmasını anımsardı. O günlerde artık bu bakışların ardında bir katılık, bir suçlama gizlenmeye başlamıştı, onları bekleyen kaçınılmaz yalnızlık günlerinin habercisi... Avcı

kurbanının yanına sokularak, hafif bir sesle Nikon demişti; sezgileri şaşırtmıştı onu, belki de ilk kez o gece fark etmişti kadının gözlerindeki o bakışı. Corso peşinden uzun süre koşturduktan sonra yakaladığı avını küçük gören bir kurda benziyordu. Tok ve ihtirastan yoksun, et ve kan karşısında heyecan duymayan bir yağmacı. Avlamaktan başka hiçbir amacı olmayan bir avcı. Yakaladığının avlar gibi cansızsın Lucas Corso. Kendine bayrak yaptığın o kupkuru, çabuk yırtılan kâğıtlar gibisin. Hiçbir duygusal bağla bağlı olmadığın tozlu cesetler, zaten seninle ilgisi yok onların. Ve lanet olsun, umurunda bile değil.

Nikon şu anda duyumsadıklarımı bilse ne derdi diye düşündü Corso. Kasıklarında bir gıdıklanma vardı ve içtiği onca cine karşın ağzı kupkuruydu. *Bar-tabac*'ın küçük masasına oturmuş sokağı gözetliyordu. Dışarı çıkıp çıkmamak arasında kararsızdı. İçerisi aydınlık ve sıcaktı, sigara dumanları ve arkasından gelen uğultular arasında adını koyamadığı, şeklini bilmediği o karanlık tehlikeden geçici olarak korunuyordu. Ama kanına karışan cinin verdiği gevşekliğe karşın, tehlike, Sen nehrinden yükselen korkunç sisin arasına gizlenmiş ve ona doğru geliyormuş gibi, bir duygu vardı içinde. Tıpkı Nikon'un o siyah beyaz yüksek İngiltere yaylalarına bakınca duyumsadığı gibi. Basil Rathbone dikkatli ve hareketsiz, Baskerville'in köpeğinin havlamasını duyuyor.

Sonunda kararını verdi. Son kadehi devirip içki parasını masanın üstüne bıraktı, torbasını omzuna astı, kabanının yakasını kaldırdı ve dışarı çıktı. Sokakta karşıya geçerken iki tarafına baktı, kızın oturup kitap okuduğu taş banka gelene kadar sol rıhtımda, korkuluk duvarının yanından yürüdü. Köprülerden birinin altından geçen teknenin sarı ışıkları Corso'nun etrafında sisten bir hale oluşturdular.

Sen nehri kıyıları ve rıhtımlar bomboştu. Arada bir, bir iki otomobil geçiyordu o kadar. Mazarine sokağının dar geçidinde yoldan geçen bir taksiyi durdurmak için elini kaldırdı ama taksi hızla geçti yanından. Guénégaud sokağının başına kadar yürüdü. Pont Neuf'ü geçerek Louvre'a doğru gitmeyi düşünüyordu. Sis ve karanlık binalar çevreyi daha da karartıyordu. Corso ondan beklenmeyecek kadar endişeli, tehlike kokusu almış bir kurt gibi etraftaki havayı kokluyordu. Sağ elini daha rahat kullanabilmek için torbasını sol omzuna geçirdi ve kararsızlık içinde etrafına bakındı. Tam durduğu o noktada –XI. bölüm: *Entrika yeniden başlıyor*– d'Artagnan Dauphine sokağının köşesinden Louvre'a gitmek için aynı köprüden geçmek üzereyken, karşısına Constance Bonacieux çıkmıştı. Yanında, sonradan Buckingham dükü olduğunu öğrendiği bir soylu vardı. Bu gece macerası, soyluya d'Artagnan'dan yediği bir kılıç darbesine mal olmuştu:

O kadını seviyordum, Milord ve kıskanıyordum...

Belki de tehlike duygusu bir kuruntudan başka bir şey değil de çok okumanın ve ortalıkta esen garip rüzgârların kötü bir tuzağıydı, ama kızın telefonu ve kapıdaki gri BMW hayal ürünü değildi. Uzaklardan saati haber veren çan sesleri duyuldu, Corso ciğerlerindeki havayı boşalttı. İyice saçmalamaya başlamıştı.

İşte tam o anda atladı üstüne Rochefort. Gölgelerin arasından, nehirden fırlamış gibi birden dikilmişti karşısına. Ama aslında duvarın öbür tarafında, aşağıda, rıhtım boyunca peşinden gelmiş ve çabucak merdivenleri çıkıvermiş olmalıydı. Corso ancak yuvarlanarak düşmeye başlayınca fark etti orada merdivenler olduğunu. O zamana kadar hiç merdivenden düşmemişti. Daha uzun süreceğini, basamak basamak veya filmlerdeki gibi sıçraya sıçraya yuvarlanacağını sanmıştı, ama her şey çok çabuk oldu. Sağ kulağının

arkasına yediği ilk profesyonel yumruktan sonra bir şişe cini mideye indirmiş gibi geceyi bulanık görmeye başlamıştı ve dış dünya silikleşmişti. Sersemlemiş olduğu için, orasını burasını taşlara çarparak yuvarlanırken, fazla acı hissetmemişti. Aşağıya indiğinde her tarafı çürük çarık içindeydi ama kendini kaybetmemişti. Belki vücudunun suya düşerken çıkaracağı splash sesini duymadığı için –Conradvari bir ses taklidi diye düşündü, aptalca bir çağrışım yaparak– biraz şaşkındı o kadar. Baş rıhtımın soğuk parke taşlarında, ayakları merdivenin son basamağına dayalı gözlerini kırıştırıp yukarı doğru bakınca Rochefort’un ikişer üçer merdivenlerden indiğini ve üstüne atlamak üzere olduğunu gördü.

Hapı yuttun Corso. O karışıklıkta yarım yamalak düşünebildiği tek şey bu oldu. Sonra da iki girişimde bulundu: Önce Rochefort tam üstünden geçerken bir tekme atmaya kalktı, ama bacağını yeterince hızlı kaldıramayınca, ayağı havada, boşta kaldı. Bu saldırıda başarılı olamadığına göre yapılabilecek tek bir şey kalıyordu, o mahut refleks: Savunmaya geçmek ve alacakaranlıkta saldırıların etkisini azaltmak. Nehrin rutubetli karanlıklarına doğru bir atılım yaptı çaresizlik içinde. Üstelik boğuşurken gözlüğünü de yitirmişti. Muhafız ölüyordu, üstüne üstlük bir de merdivenlerden yuvarlanmıştı. Hâlâ omzunda asılı duran ya da omzuna dolaşmış olan torbasını korumak için üstüne yumuldu. Kimbilir belki de o anda dedesinin dedesi Corso, Lethe’nin* öbür yakasından onu izliyor ve bu hareketini alkışlıyordu. Çabalarının Rochefort’un da beğenisini kazanıp kazanmadığını kestirmek ise çok daha zordu. Wellington gibi Rochefort da İngilizlerin geleneksel becerikliliklerine yaraşacak yeni bir saldırıyı başarıyla gerçekleştirdi: Corso tam böbreklerinin üzeri-

* Cehennem ırmaklarından biri. Söylenceye göre durgun sularından içen ruhlar kendilerini unuturlardı. (*Meydan Larousse Ansiklopedisi.*) (ç.n.)

ne kuvvetle inen bir tekmeyele uzaklardan geliyor gibi duyulan ama gırtlğından çıktığını sandığı acı bir çığılık duydu.

Kurtuluş ümidi yok gibiydi. Kitap avcısının bu işin içinden kendi kendine çıkması imkânsızdı, son ve tek ümidi oradan birilerinin geçmesiydi. Kaderine razı, bir mucizeyi beklemek üzere gözlerini yumdu. Bir an Rochefort'un nefesini çok yakınında duydu. Üstüne eğilmiş torbayı karıştırmaya çalışıyordu, sonra birden omzundan çekildiğini fark etti. Bunun üzerine yeniden gözlerini açtı, tam karşısında merdivenler vardı. Ama yüzükoyun rıhtımın taşlarına kapaklandığı için merdivenleri yatay, tersten ve bulanık görüyordu. Bu nedenle kızın ne yaptığını ilk anda anlayamadı, merdivenlerden iniyor muydu, yoksa çıkıyor muydu? Bütün görebildiği, kot pantolonun sardığı bir çift uzun bacağın basamakları sağdan sola atlayarak inanılmaz bir çabuklukla yaklaşıyor olduğuydu. Bu arada üstünden attığı yağmurluğu havada dalgalanıyordu, daha doğrusu Operadaki Hayalet'in pelerini gibi sisler arasında ekranın bir köşesine doğru uçuyordu.

Merakla daha iyi görebilmek için gözlerini kırıştırdı ve başını kaldırmaya çalıştı. Başını biraz kaldırıncaya, gözünün ucuyla, ters-ten, Rochefort'un sıçradığını gördü. Ve kız birden kısa ama keskin bir haykırıyla son basamaklardan Rochefort'un üstüne atladı. Tok bir ses duyuldu, *pof* ya da *tum*'a benzer bir ses, Rochefort yaydan çıkan bir ok gibi fırladı ve Corso'nun görüş alanının dışına çıktı. Artık yalnızca yan yatmış merdivenler ve boşluk görüyordu Corso. Zorlukla, yanağını taşlara dayayarak başını nehir tarafına döndürdü. Görüntü hâlâ çarpıktı: Bir tarafta yer, diğer tarafta gökyüzü, köprü aşağıda, nehir yukarıdaydı, ama hiç değilse Rochefort ve kız oradaydılar. Corso kızı saniyenin onda biri kadar kısa bir süre, köprü'nün soluk ışıklarına karşı, bir anlık durgunluktan yararlanarak, uzaktan gelen bir melodinin notalarını dinler gibi, bacaklarını ve

kollarını yana açmış olarak gördü. Kızın karşısında bir dizini ve bir elini yere dayamış Rochefort duruyordu. Bu haliyle hakem sekiz, dokuz, on diye sayarken bir türlü ayağa kalkamayan bir boksörü andırıyordu. Köprüden gelen ışık yüzündeki yara izini aydınlatıyordu. Kız bir kez daha tiz ve keskin bir haykırıyla, bir ayağını kaldırıp diğer ayağının üstünde yarım daire çizerek, adamın suratının tam ortasına inanılmaz bir tekme indirmeden önce Corso bir an için Rochefort'un yüzündeki yara izini ve şaşkınlık ifadesini görmüştü.

XII. BUCKINGHAM VE MILADY

O cinayete bir kadın parmağı bulaşmıştı.

Eca de Queiroz, Sintra Yolu Esrarı

Corso merdivenin son basamağına oturmuş bir sigara yakmaya çalışıyordu. Hâlâ sersemliğini tümüyle üstünden atamadığından etrafı iyi seçemiyor, bir türlü sigarayla kibriti aynı hizaya getiremiyordu. Üstelik gözlük camlarından biri kırılmıştı, bu yüzden bir gözünü yumup tek gözle bakmak zorunda kalıyordu. Kibritin ateşi parmakları arasında kıvılcımlar saçmaya başlayınca ayaklarının arasına bıraktı ama sigara hâlâ ağızındaydı. Bu arada kız da torbasından etrafa yayılanları toparlamış ona doğru geliyordu.

“İyi misin?” diye sordu kız.

Yalın bir soruydu. Sesinde ne ilgi ne de endişe duyuluyordu. Hiç kuşkusuz telefonla dikkatini çektiği halde Corso’nun böyle aptalca bir tuzağa düşmesine sinirlenmişti. Corso iyiyim der gibi başını sallamakla yetindi, kafası karışık ve kendini küçük düşmüş hissediyordu. Her şeye karşın Rochefort’un, nasibini almadan önce yüzünde gördüğü anlatımdan memnundu. Kız gerçi pek kendine hâkim olamamıştı ama darbesini iyi hesaplayarak tam yerine indirmişti. Rochefort önce sırt üstü yere yığılmış, sonra da ağızını bile açamadan kalkıp gitmişti. Kız da peşini bırakıp torbayı toparlama-

ya koyulmuştı. Corso'ya kalsa adamı bırakmaz, peşinden gider, hiç içi sızlamadan bildiği bütün entrikaları söyletene kadar bir güzel ıslatırdı onu, ama ayağa kalkacak hali bile kalmamıştı, üstelik kızın buna izin vereceğini de sanmıyordu. Kız Rochefort'un işini bitirdikten sonra torba ve Corso'yla ilgilenmeye başlamıştı.

“Neden gitmesine izin verdin?” diye sordu Corso.

Adamın uzaktan sendeleyerek ilerleyen silueti görülüyordu. Rıhtımın bir dönemecinde, siste kıyıya demirlenmiş hayaletler gibi görünen teknelerin arasında kaybolmak üzereydi. Adam kuyruğu bacaklarının arasına sıkışmış, ağzı burnu birbirine karışmış uzaklaşırken Corso yüzündeki yeni yara izini gözünde canlandırmaya çalıştı. Kızın bu işi nasıl becerebildiğine şaşıyor, bir yandan da için için öç almanın mutluluğunu duyumsuyordu.

“Bu pezevengi sorguya çekebilirdik,” diye yakındı.

Kız yağmurluğunu arıyordu. Sonra gelip yanına, aynı basamağa oturdu ve bir süre yanıt vermeden öylece durdu. Yorgun görünüyordu.

“Yine dönecektir, dedi ve gözlerini nehre doğru çevirmeden önce Corso'ya bakarak ekledi, “Bundan sonra daha dikkatli olmaya çalış.”

Corso ıslanan sigarayı ağzından çıkardı ve elinde çevirerek yırttı.

“Ben düşünmüştüm ki...”

“Erkekler hep düşünürler... Birisi gelip de kafalarını paramparça edene kadar.”

O zaman kızın yaralanmış olduğunu fark etti. Fazla bir şey değildi, burnundan üst dudağına doğru hafifçe kan sızıyor ve dudağının yanından çenesine iniyordu.

“Burnun kanıyor,” dedi aptal aptal.

“Biliyorum,” diye kestirdi attı kız, istifini bozmadan. Parmağıyla burnuna dokundu ve kanlı eline baktı.

“Nasıl yaptı bunu?”

“Neredeyse ben kendim kırıyordum burnumu,” dedi parmaklarını pantolonuna silerek. “İlk başta üstüne atlarken çarpıştık.”

“Bunları sana kim öğretti?”

“Neleri?”

“Gördüm seni, orada, kıyıda,” dedi Corso ve beceriksizce eliyle kızın hareketini öykünmek istedi. “Adamın hakkından gelirken.”

Kız kot pantolonun arkasını silkeleyerek ayağa kalktı, gülümseyordu.

“Bir kere bir melekla kavga ettim. O kazandı ama ben de işin püf noktasını öğrenmiş oldum.”

Şimdi, burnundan sızan kanla, çok daha genç görünüyordu. Torbayı omzuna asmış, toparlanmasına yardım etmek için elini Corso’ya uzatıyordu. Elinin o kadar güçlü olması Corso’yu bir kez daha şaşırttı. Ayağa kalktığında bütün kemiklerinin sızladığını hissetti.

“Meleklerin ok veya kılıçla savaştığını sanırdım.”

Kız başını arkaya kaldırmış, burnunu çekerek kanamayı durdurmaya çalışıyordu. Yan yan, kızgınlıkla baktı.

“Sen çok Dürer tablosu görmüşsün, Corso.”

Başlarına başka bir şey gelmeden Pont Neuf’ten ve Louvre’un bahçesinden geçerek otele geldiler. Aydınlık bir yerden geçerken kızın burnunun hâlâ kanadığını fark etti. Cebinden mendilini çıkardı, ama kız yardım etmek istediğini görünce mendili elinden çekip burnuna kendi götürdü ve Corso’nun ne olduğunu çıkaramadığı, derin düşüncelere dalarak yürümeyi sürdürdü. Corso, yan yana yü-

rürlerken gizli gizli kızı süzüyordu: Uzun ve çıplak bir boyun, kussursuz bir profil, Louvre'un lambalarının puslu ışığında mat bir ten. Torba omzunda, başı hafifçe yana eğik, kararlı ve inatçı bir eda ile ilerliyordu. Zaman zaman, bir köşeyi dönerken, gözleri fıldır fıldır bir o yana bir bu yana dönüyor, mendili burnunda tutan eli yanına iniyordu. Gergin ve tetikleydi. Daha aydınlık olan Rivoli caddesindeki kemerli yola geldiklerinde biraz daha rahatlamış görünüyordu. Artık burnu kanamıyordu ve kurumuş kan lekeli mendili Corso'ya geri verdi. Sanki keyfi biraz daha yerine gelmişti ve Corso'nun aptalca yakalanmasını artık fazla kınamıyor gibiydi. Hatta birkaç kez elini Corso'nun omzuna koymuştu, gezintiden dönen iki eski arkadaş gibi. Bunu büyük bir doğallıkla yapmıştı, belki yorgundu ve birine dayanmak ihtiyacını duyuyordu. Önce bu hareket Corso'nun hoşuna gitmişti, yürümek zihnini açıyordu. Ama sonra rahatsız olmaya başladı. Omzuna dokunulması içinde tuhaf bir şeyleri kıpırdatıyordu. Rahatsızlık değildi aslında bu duygu, hayır, ama beklenmedik bir duyguydu. Ta yüreğinin derinliklerinde bir yerde bir yumuşama duyumsuyordu, içi pralinli çikolatalar gibi.

O gece resepsiyonda Grüber vardı. Kitap avcısının kirli ve ıslak kabanını, camı kırılmış gözlüğünü ve kızın kan lekeleri içindeki yüzünü görünce sorgular gibi baktı bu garip çifte, ama düşüncelerini dışa vurmadı. Sadece saygıyla bir kaşını kaldırıp sessizce başını eğerek Corso'nun emirlerine hazır olduğunu göstermekle yetindi. Corso da bir yüz hareketiyle onu rahatlattı. Resepsiyonist iki anahtarın yanı sıra, kapalı bir zarf içinde, bir de mesaj tutuşturdu Corso'nun eline. Asansöre bindiklerinde tam zarfı açmaya hazırlanıyordu ki kızın burnunun yeniden kanamaya başladığını gördü. Tekrar mendilini çıkarırken zarfı cebine yerleştirdi. Asansör kızın kaldığı katta durunca bir doktor çağırmayı önerdi ama kız başıyla hayır işareti yaptı ve asansörden çıktı. Corso bir an kararsız, ne yap-

ması gerektiğini düşündü ve sonra koridorda halının üstündeki kan lekelerini izleyerek kızın arkasından gitmeye karar verdi. Odaya girince kızı yatağa oturttu ve banyoya gidip bir havlu ıslattı.

“Ensene koy ve başını arkaya doğru kaldır,” dedi Corso.

Kız ağzını açmadan itaat etti. Nehrin kıyısındaki cebbarlığı kalmamıştı sanki, belki de kanamadan dolayı böyle görünüyordu. Corso kızın yağmurluğunu ve ayakkabılarını çıkarttı, yatağa yatırdı ve yastığı iki kat ederek başının altına yerleştirdi. Küçük, yorgun bir çocuk gibi bırakmıştı kendini. Corso banyo ışığının dışında diğer bütün ışıkları söndürmeden önce etrafına bakındı. Banyoda, lavabonun aynasının önünde bir diş fırçasıyla bir diş macunu, bir de küçük bir şampuan şişesi vardı. Bunların dışında görünürde yağmurluğu, bir iskemle üstünde açık duran sırt çantası, *Üç Silahşorlar*’ın yanında bir gün evvel aldığı kartpostallar, gri bir yün kazak, birkaç tişörtle radyatörün üstünde kurumaya konmuş birkaç külot vardı o kadar. Etrafı inceledikten sonra genç kıza baktı. Ne yapması gerektiğini kestiremiyordu. Yatağın kenarına mı yoksa başka bir yere mi oturmalıydı? Rivoli caddesinde içinde duyduğu kıpırtılar sürüyordu, midesinde ya da işte neresindeyse. Ama kızı iyileşmeden, onu o halde bırakıp gidemezdi. Sonunda ayakta durmaya karar verdi. Ellerini cebine sokmuştu ve bir eliyle boş cin şişesine dokunuyordu. Odadaki el sürülmemiş minibara açgözlülükle baktı. Canı öyle bir içki çekiyordu ki.

“Aşağıda, nehir kıyısında çok iyiydin,” dedi bir şey söylemiş olmak için. “Sana teşekkür borçluyum.”

Kız gülümsedi, gözlerinden uyku akıyordu, ama karanlıkta büyüyen gözbebekleri Corso’nun bütün hareketlerini izlemekten geri kalmıyordu.

“Neler oluyor?” diye sordu Corso.

Gözlerini kızdan ayırmadan baktı bir süre, bakışlarında hafiften bir ironi seziliyordu, sanki sorunun anlamsızlığını göstermek istiyormuş gibi.

“Görünüşe bakılırsa sende olan bir şeyi istiyorlar.”

“Dumas’nın elyazmasını mı? Yoksa *Dokuz Kapı*’yı mı?”

Genç kız, belki de bunlardan hiçbirini der gibi hafifçe içini çekti.

“Sen kurnaz bir adamsın, Corso,” dedi sonunda. “Nedenini sezmış olmalısın.”

“Nedenler çok. Ama elimde kanıt yok.”

“Her zaman kanıt gerekmez.”

“O dediğin yalnız polisiye romanlar için geçerli. Sherlock Holmes veya Poirot’nun cinayeti kimin ve nasıl işlediğini düşünmeleri yeter. Geri kalanı icat ederler ve gerçekmiş gibi anlatırlar. Sonra da Watson veya Hastings hayran hayran alkışlayıp ‘Bravo üstat. Tam da öyle oldu’ derler. Ve katil hemen itiraf eder, salak herif, ve iş de orada biter.”

“Ben de alkışlamaya hazırım.”

Bu kez kızın sesi alaylı değildi. Dikkatle Corso’ya bakıyor, ondan bir sözcük, bir işaret bekliyordu.

Corso rahatsızca, kımıldadı.

“Biliyorum,” dedi. Kız hâlâ ona saklayacak bir şey yok der gibi bakıyordu. “Ve niçin diye soruyorum kendi kendime.”

Neredeyse ‘Bu bir polisiye roman değil, gerçek hayat’ diyecekti, ama vazgeçti; olaylar öyle bir noktaya gelmişti ki gerçekten düşseli birbirinden ayıran çizgi iyice belirsizleşmişti. Corso et ve kemikten yapılmış, kimlik kartı olan, adresi bilinen, nesnel varlığının bilincinde olmasına karşın, merdivenlerde olanlardan sonra hâlâ sızlayan kemikleri böyle olduğunu kanıtlıyordu, o anda kendini daha çok gerçekdışı bir dünyada, gerçek biriymiş gibi hissetme eğilimindeydi. Bu da hiç ko-

mik değildi, çünkü bu durumda gerçekdışı biri de pekâlâ kendini gerçekdışı bir dünyada, gerçek biri olarak düşünüyor olabilirdi; yani akıllı deliden ayıran çizgi iyice incelmışti. Yoksa birisi, sapık bir romancı veya ucuz senaryolar yazan bir ayyaş, o anda Corso'yu *gerçekdışı* bir dünyada, kendini *gerçekdışı* bir kahraman olarak düşünen *gerçekdışı* birisi olarak mı görmek istiyordu. Bir bu eksikti diye geçirdi içinden.

Bütün bu düşünceler ağzını büsbütün kurutmuştu. Orada, elleri kabanının cebinde, ağzı şap gibi duruyordu kızın karşısında. Eğer gerçekdışı olsam, diye düşündü, biraz rahatlayarak, tüylerim diken diken olur ve *Ah kader!* diye haykırdım ya da terden alnımda inci taneleri oluşurdu, ama böyle susamazdım. İçki istiyorum öyleyse varım. Bu düşüncelerin dürtüsüyle durduğu yerden hızla minibara doğru fırladı, cin şişesinin kapağını açtı ve içindekini bir dikişte gövdeye indirdi. Minibarın kapısını bir tapınağın kapısını kapar gibi saygıyla kaparken gülümsüyordu. Yeniden etrafındaki nesneler yavaş yavaş dünyadaki yerlerini almaya başlamışlardı.

Odada çok az ışık vardı. Banyonun loş ışığı yanlamasına kızın yattığı yatağı aydınlatıyordu. Çıplak ayaklarına, kot pantolonun sardığı bacaklarına, kan lekeli tişörtüne baktı. Sonra gözleri uzun, çıplak boynuna takıldı. Yarı açık ağzının kenarından köpek dişi görünüyordu ve gözleriyle Corso'yu izlemeye devam ediyordu. Corso yutkundu, cebindeki eli, bu kez de, odasının anahtarına dokundu. Burdan gitmeliydi artık.

“Biraz daha iyi misin?”

Kız ses çıkarmadan başını salladı. Corso saate baktı, ama aslında kaç olduğunu merak etmiyordu. Odaya girdiklerinde radyoyu açtığını anımsamıyordu ama bir yerlerden müzik sesi geliyordu. Melankolik bir Fransız şarkısı. Limandaki bir barda kim olduğunu bilmediği bir denizciye âşık olan bir kızın öyküsünü anlatıyordu.

“Evet, artık gitmem lazım.”

Radyoda kadın şarkıya devam ediyordu. Denizci, beylik öykü, bir daha dönmemek üzere çekip gitmişti, âşık kız barda hayran hayran denizciden boş kalan iskemleye ve masanın üstünde bıraktığı, kenarı hâlâ ıslak bardağına bakıyordu. Corso komodine yaklaştı ve mendilini alıp temiz kalan köşesiyle gözlüğünün sağlam camını sil-di. O sırada kızın burnunun yeniden kanamaya başladığını fark etti.

“Yine mi?” dedi.

Kan tekrar üst dudağından ağzının yanına doğru ince bir çizgi oluşturmuştu. Kız elini yüzüne götürdü ve gülümsedi, acıya aldırmaz gibi kandan lekelenmiş parmaklarına baktı.

“Zıyanı yok.”

“Doktor çağırmalıyız,” dedi Corso.

Kız gözlerini hafifçe yumarak, hayır anlamında usulcacık başını salladı. Odanın yarı karanlığında, başı koyu renk damlaların düştüğü yastıkta, çok zavallı bir görünümü vardı. Corso, gözlüğü elinde, yatağın kenarına oturdu ve mendili uzattı. Yatağa doğru giderken banyodan gelen ışıkla gölgesi kırılarak duvara yansıdı, odanın köşesinde kaybolmadan önce bir an karanlıkla aydınlık arasında kararsızmış gibi duraklamıştı.

İşte tam o anda kız beklenmeyen, garip bir hareketle, mendili pas geçerek kanlı elini Corso’nun yüzüne götürdü ve alnından çenesine doğru dört çizgi çekti. Bu tuhaf okşamadan sonra elini çekmedi ve dokunmaya devam etti. Parmakları ılık ve ıslaktı. Corso o dört çizgiden kanın aşağıya doğru kaydığını duyumsadı. Kapı aralığından gelen ışık kızın açık renk gözlerinde yansıyor. Kaybolan gölgesini kızın gözlerinde bulmak Corso’yu şaşırttı.

Radyodan bu kez de, başka bir şarkının nameleri geliyordu, ama artık ikisi de hiçbir şey duymuyordu. Kız etrafa ateşli ve sıcak

bir koku yayıyor, çıplak boynunda bir damar hafif hafif yükselip iniyordu. Odanın içinde alacakaranlıkta ışıklar ve gölgeler daireler çiziyor, eşyalar bulanıklaşıyor, yavaş yavaş siliniyordu. Genç kız anlaşılamayacak kadar alçak bir sesle bir şeyler fısıldadı, ılık kan lekesini eliyle Corso'nun boynuna yayarken gözleri pırıl pırıl parlıyordu. Corso, dilinde kan tadı kıza doğru eğildi ve hafifçe aralanmış yumuşacık dudaklarını buldu, ta uzaklardan, yüzyılların eskitemediği o hafif ve monoton inleyişler geliyordu kulaklarına. Kısacık bir an, kızın teninde duyduğu kalp atışları Lucas Corso'nun bütün ölülerini yeniden canlandırdı, sanki karanlık ve sakın bir nehrin yoğun suları hepsini sürükleyip geri getirmişti. Ve yine o anda kızın bilincine kazıyabileceği bir isimden yoksun olması onu düş kırıklığına uğrattı.

Her şey yalnızca bir an sürmüştü. Şimdi kitap avcısı yüzünde o bildik anlatım, üstünde kabanı, büyülenmiş gibi aptal aptal yatağın kenarında oturuyordu. Kız kendini geri çekmiş, belini yay gibi bükerek, genç ve güzel bir hayvan edasıyla pantolonunun düğmesini açıyordu. Corso, içinden bir tür hoşgörüyü göz kırpyormuş gibi seyrediyordu kıızı; biraz kuşkulu, biraz yorgun, işi olurluna bıraktığı zamanlarda takındığı tavır vardı yine üstünde. İstekten çok merakla izliyordu. Kız fermuarı aşağıya indirince, bembeyaz külodun altından yanık bir üçgen göründü. Pantolonuyla beraber külotu da sıyırınca, yatağa uzanmış o uzun yanık bacaklar, iki Corso'nun da, soluğunu kesmişti, tıpkı Rochefort'un dişlerini döktüğü gibi. Sonra tişörtünü çıkarmak için kollarını kaldırdı, yüzü bir an için tamamen örtülmüştü. Bütün bu hareketleri olağanüstü bir doğallıkla yapıyordu, ne kırıtkan ne isteksiz, durgun ama şefkatli bakışlarını Corso'dan ayırmadan. Tişörtü yukarı doğru kayarken yanık, taptaze ve sıcacık tenle bembeyaz pamuklu yüzey arasındaki kontrast daha da belirginleşiyordu: İnce bir bel, alacakaranlıkta dimdik duran iri ve

kusursuz göğüsler, bir kuğununkini andıran uzun bir boyun, yarı açık dudaklar ve gözlerinden tavana yansıyan o aydınlık. Ve Corso'nun o iki kristal ya da zümrüt küre içine hapsolmuş gölgesi.

Corso o an, kesin olarak beceremeyeceğini anladı. Hani bazı acı olaylar daha gerçekleşmeden, hatta gerçekleşeceklerini haber veren hiçbir işaret olmamasına karşın, geleceği etkileyen önseziler vardır, işte öyle bir duyguydu. Daha açıkça söylenecek olursa: Corso daha diğer giysilerini yerde duran kabanın yanına göndermeden ayrımına varmıştı başlangıçtaki dikilişin inişe geçtiğini. Hevesi kursağında kalacaktı besbelli. Ya da Bonapartçı dedesinin dedesinin dediği gibi *la Garde recule*.^{*} Tümünden. Bu düşünceler Corso'yu birden daha da beter endişelendirmişti. Bir yandan da ayakta, arkasından vuran banyonun ışığında zavallılığının görünmemesi için içinden dua ediyordu. Bütün dikkatini toplayarak kendini yüzükoyun yatağa, ılık ve esmer bedenine yanına attı. İmparatorun çamurlu Flemenk topraklarında dolaylı taktik dediği taktiği kullanmak istiyordu, yarı mesafeden, kritik noktaya dokunmadan, durum değerlendirmesi yapmak. Yani Grouchy'den yardım gelene kadar kızı okşayıp, boynundan ve dudaklarından yavaş yavaş, acele etmeden öperek kendine zaman tanımak. Ama hayır, hiçbir kıpırtı yoktu. Grouchy görünürlerde yoktu, mendebur cam üfleyicisi savaş meydanından uzakta Prusyalı avına çıkmış olmalıydı. Kız Corso'ya sımsıkı sarılıp, bacağını bacaklarının arasına sokup felaketin büyüklüğünü anlayınca, Corso'nun endişeleri resmen paniğe dönüştü. Kızın biraz şaşkın gülümsediğini gördü. Yüreklendirmeye çalışan bir hali vardı, Sanki 'bravo şampiyon, becereceğini biliyorum' der gibi tatlı tatlı gülümsüyordu. Bir taraftan da durumu düzeltmek için elini uzatmış, şefkatle okşuyordu. Corso parmaklarının dramın olduğu noktaya dokunduğunu duyumsar duyumsamaz tam anlamıyla battı.

* (Fr.) Geri Çark (ç.n.)

Titanik gibi. Tam burundan, dimdik dibe... Orkestra güvertede çalmaya devam ediyordu. Önce kadınlar ve çocuklar. Ondan sonraki yirmi dakika tam bir can çekişmeyle geçti, insanın bütün ömrü boyunca işlediği günahların hesabını verdiği bir can çekişme süreci. İskoçyalı tüfekçilerin sarsılmaz savunmasına çarpan kahramanca saldırılar. Ön saflardaki piyadelerin ufacık zafer ümitleri. Avcı birliği ve hafif silahlı piyadelerin düşmanı gafil avlamak için yaptıkları plansız, başarısız ataklar. Hafif süvarilerin hafif çarpışmaları, zırhlı süvarilerin ağır saldırıları. Bütün bu çabalar aynı kaderi paylaştılar: Gaytacısı Corso'nun burnunun dibinde Gri İskoçyalı bölüğünün marşını çalarken ve yaşlı Muhafız Bölüğü, daha doğrusu bölükten geri kalanlar dişlerini sıkıp nefeslerini tutarak yan gözle saate bakıyorlardı. Wellington ise fethedilemeyen o küçücük Belçika kasabasında bıyık altından gülerek alay ediyordu. Corso kızın omzunun üstünden çaresizlikle etrafına bakınıyor, kafasına bir kurşun sıkmak için bir tabanca arıyordu.

Kız uyuyordu. Onu uyandırmamak için dikkatle elini uzatıp kabanının cebinden bir sigara çıkardı. Sigarasını yaktıktan sonra dirseğine dayanarak kızı seyretmeye koyuldu. Genç kız sırt üstü yatıyordu. Çıplaktı. Başı kurumuş kan lekeleriyle dolu yastıkta arkaya doğru kaymış, yavaş yavaş ve sessizce ağzından nefes alıyordu. Hâlâ ateş ve ılık ten kokuyordu. Corso banyodan gelen ışıktaki bir tarafı aydınlanan, diğer tarafı gölgeler içinde kalan o kusursuz vücudu hayran hayran seyretti. Genetik mühendisliğin en mükemmel yapıtı diye geçirdi içinden. Kimbilir hangi kan, hangi esrar, tükürük, ten, meni ve zaman içinde başka rastlantıların bileşimi sonucunda varılmıştı bu senteze. Bütün kadınlar, insanoğlunun tüm dişileri bu on sekiz ya da yirmi yaşındaki bedene sığdırılmıştı. Kızın kalp atışlarını dinledi; boynuna sızmış kan izine, yumuşak kıvrımlarla sırt kaslarından başlayıp beline, oradan da kalçalarına inen

Çizgiyi izledi gözleriyle. Tenin daha açık renk olduğu, kasıklarının arasında noktalanın, biraz önce Tanrı'nın emrettiği gibi huzurlu bir gece geçirmek için konaklayamadığı o kıvrımlı  gene parmaklarının ucuyla dokunmak için elini yaklaştırdı. Kız duruma çok iyi uyum sağlamıştı. Corso'nun baskından sonuç alamayacağını anlayınca, olayı önemsemeyen, suç ortağı bir tavır takınarak olanları basit bir oyuna çevirmeyi becermişti. Böylece ortamı biraz olsun yatıştırmış, en azından Corso'nun elinin altında ateşli bir silah bulamayınca –yaralanmış bir at gibi kendini  ld remeyince– başını komodinın kenarına vurarak kafasını dağıtmasına engel olmuştu. Evet, Corso o bunalım anında bu seçeneği de aklından geçirmişti. Ama sonunda hırsla duvara şiddetli bir yumruk indirmekle yetinmişti. Öyle bir yumruk ki az kalsın elini kıracaktı. Bu sert hareket, bütün vücudunun gerilmesi kızı da şaşırtmıştı, ağzı açık bakakalmıştı Corso'ya. Elinin acısından haykırmamak iin göstermek zorunda kaldığı çaba biraz olsun sakinleştirmişti kitap avcısını. Başka çıkar yol bulamayınca da işi şakaya vurarak bunun yalnızca ilk otuz denemede başına geldiğini söyleyerek kendiyle dalga bile geçmişti. Kız da kahkahayı basıp sıkı sıkı sarılmıştı Corso'ya ve şefkatle gözlerinden ve dudaklarından öpmeye başlamıştı. Çok aptalsın Corso, hiçbir şey umurumda değil, gerçekten de aldırımıyorum der gibi bir hali vardı. Corso yine de böyle durumlarda yapılabilecek tek şeyi yapmış, becerikli parmaklarını ince bir oya işler gibi en hassas noktalarda gezdirmişti. Böylece sonuç fevkalade olmasa da durumu biraz olsun düzeltmeyi başarmıştı. Sonra kız kendini toparlayıp bir süre sessizce yüzüne bakmış ve dudakları gevşeyip uykuya dalana kadar yavaş yavaş ve istekle  p şm şlerdi.

Sigaranın ateşi karanlıkta Corso'nun parmaklarını aydınlatıyordu. Derin bir nefes daha çekti sigarasından ve dumanını içinde tutabildiği kadar tuttuktan sonra  flledi ve yatağa vuran ışık huz-

mesinde yükselişini seyretti. Bir an kızın nefes alışını duyamadı, telaşla ve daha dikkatle dinledi. Kız uykusunda kaşlarını çatmış, kötü bir düş gören küçük bir çocuk gibi, alçak sesle inliyordu. Bir eli çıplak göğüslerinin altında, öbür eli yüzüne dayalı ona doğru döndü. Corso yüzünü öpmek için kıza doğru eğildi. Kimsin, Allah kahretsin diye geçiriyordu içinden, aksilenerek. Kısa saçlarını, banyodan gelen ışıkla kavisleri daha da belirginleşen belini, kalçalarını okşadı. Bu incecik kavisli çizgide, bir melodide, bir yontuda, bir şiirde, bir tabloda bulabileceğinden çok daha fazla güzellik vardı. Ilık boynunu koklamak için kıza iyice yanaştı, o anda kalp atışları hızlandı ve bedeninin uyandığını hissetti. Sakin ol Corso diye kendi kendini kontrol etmeye çalıştı. Bu kez soğukkanlılığını kaybetmemelisin, paniğe kapılmak yok. Hadi bakalım. Bu dirilişin ne kadar süreceğini kestiremediği için acele acele sigarasını komodinin üstündeki kül tablasında söndürdü ve kıza iyice yaklaşırken bedeninin yanıtını sınıadı, evet tatmin ediciydi. Kendinden emin kızın bacaklarını ayırdı ve nihayet girebildi. Kendini ıslak, konuksever, her yanı sıcacık kaymak, bal kaplı bir cennette buldu. Kız uykuda kırmıldadı, tam uyanmadan kollarını Corso'nun sırtına doladı. Corso boynundan, dudaklarından öpmeye başlayınca da tempo tutar gibi uzun ve tatlı sızlanışlarla kalçalarını oynatmaya başladı. Ve nihayet, bu kez içgüdüsel bir rahatlıkla, hiç zorlanmadan ta diplere, ne zamandır belleğinden silinmiş o derinlerdeki yere doğru ilerlerken kız da gözlerini açmış şaşkın ve mutlu, ıslak kirpikleri arasından yeşil yeşil Corso'ya bakıyordu. Seni seviyorum, Corso. Seviyorumseviyorumseviyorum. Seni seviyorum. Bir ara Corso aynı budalalığı yapmamak için dilini ısırды ve kendini zor tuttu. Hayretler içindeydi, gözlerine inanamıyordu, kendi kendini tanıyamıyordu. Kızın her hareketini yakından, dikkatle izliyor, kalp atışlarını, en ufak bir devinimini, bedenine sımsıkı sarılmış o hem yumuşacık

hem de dipdiri bedeninin en ufak bir gizemini arzularına gem vurmak pahasına da olsa kaçırmak istemiyordu. Sonra birden kıza doğurgan olup olmadığını sormak geldi aklına. Kız önlemlerini aldığını, merak edilecek bir şey olmadığını fısıldayınca, bu kez her şeyiyle, sonuna kadar, ta kalbine yakın bir yerlere kadar daldı.

Uyandığında gün doğuyordu. Kız Corso'ya sarılmış uyuyordu. Onu uyandırmamak için bir süre kımıldamadan öylece kaldı. Olanları ve bundan sonra olabilecekleri düşünmek istemiyordu. Gözlerini yumdu ve bütün varlığıyla kendini o anın mutluluğuna bıraktı. Kız usul usul nefes alıyordu. Irene Adler, 223b Baker Street. *Âşık Şeytan*. Siste Rochefort'un karşısında duran silueti. Mavi yağmurluğunun yavaş yavaş uçar gibi açılarak Sen rıhtımına düşüşü. Ve Corso'nun gözlerine yansıyan gölgesi. Kız bütün sıkıntılardan uzak, rahat ve sakin uyuyordu. Corso ise bir türlü kafasını toparlayıp belleğindeki imgeleri düzene sokamıyor, aralarında mantıklı ilişkiler kuramıyor, olayları yerli yerine oturtamıyordu. O anda mantıklı olup olmamak umurunda değildi aslında. Kendini yorgun ama mutlu hissediyordu. Elini kızın sıcacık kasıklarının arasına soktu ve öylece kaldı. Hiç değilse bu çıplak vücut gerçektir.

Bir süre sonra sessizce kalkarak banyoya gitti. Aynada yüzünde kurumuş kan izleri olduğunu gördü. Sol omzunda bir morluk vardı. Rochefort'la merdivenlerdeki çarpışmanın hatırası. Birkaç kaburgası da hafifçe ezilmişti ve dokununca acıyordu. Elini yüzünü yıkadıktan sonra bir sigara aradı. Kabanının ceplerini karıştırırken Grüber'in mesajını buldu.

Zarfı tamamen unuttuğu için kendine okkalı bir küfür savurdu ama artık yapacak bir şey yoktu. Zarfı açtı ve ışıktaki okumak için tekrar banyoya döndü. Mesaj fazla uzun değildi: İki isim, bir telefon numarası ve bir adres. Acı acı güldü. Sonra yeniden aynaya baktı, saçları başı karışmış, sakalı uzamıştı. Gözlüğünü taktı, bu kırık

camlı gözlükle savaştan çıkmış bir kahramana benziyordu. Yüzünde avının kokusunu almış kötü bir kurt ifadesi vardı. Gürültü etmeden giysilerini ve torbasını aldı, uyuyan kıza bir kez daha baktı. Her şeye karşın olağanüstü bir gün yaşadığını söyleyebilirdi. Ama Buckingham ve Milady'e kahvaltı zehir olacaktı.

Crillon Oteli, masrafları Flavio La Ponte'nin ödemesi için, fazla pahalıydı. Faturaları Taillefer'in dul karısı ödüyor olmalıydı. Concorde meydanında taksiden inip otelin Siena mermeri kaplı lobisinden geçerek 206 numaralı odaya gitmek üzere merdivenlerden çıkarken işte bunları düşünüyordu. Kapıda 'Rahatsız etmeyin' levhası asılıydı ve içerden ses gelmiyordu. Corso yumruğunu sıkarak üç kez kuvvetli kuvvetli vurdu kapıya.

Allahsızın bedenine üç darbe indirdiler ve beyaz balinanın bağlı olduğu halat gerildi...

Nantucket Zıpkıncıları'nın Kardeşliği dağılmak üzereydi. Corso üzülmeye gerekip gerekmediğinden emin değildi. Bir keresinde La Ponte ile *Moby Dick*'e ikinci bir versiyon yazmayı düşünmüşlerdi: İsmail öyküyü yazıyor, elyazmasını kalafatlanmış tabutun içine koyuyor ve *Pequod*'la birlikte sulara gömülüyor. Gemi batarken tek kurtulan okuma yazma bilmeyen, vahşi zıpkıncı Quiequeg oluyor. Zamanla okuma yazma öğreniyor ve arkadaşının yazdığı romanı okumaya başlıyor. Ama görüyor ki arkadaşının yazdıklarıyla kendi anıları birbirini tutmuyor. Bunun üzerine o da kendi versiyonunu kaleme alıyor. *Benim adım Quiequeg* diye başlıyor ve öyküye *Bir Balina* adını veriyor. Zıpkıncılık açısından bakılınca, İsmail ukala bir bilgeydi ama işleri çığrından çıkaran da o olmuştu: *Moby Dick*'in hiçbir suçu yoktu, o da diğer balinalar gibi kendi halinde bir balinaydı. Bütün suç öç almayı her şeyden çok isteyen bir kaptanın suçuydu. *Ayağını kaybetmiş umurunda mı...* Akli fikri fiçileri yağla doldurmakta. Corso barda, masanın etrafındaki sahneyi anımsıyor-

du: Makarova o erkeksi Baltıklı havasıyla tabutu kalafatlamanın faydalarını anlatan La Ponte'yi dinliyor; barın öbür ucundan Zizi kıskançlık dolu gözlerle onlara bakıyor. O zamanlar Corso evinin numarasını çevirince hattın diğer ucundan Nikon'un sesi gelirdi ve Corso onu elleri ıslak karanlık odadan çıkarken gözünün önüne getirdi. *Moby Dick*'i yeniden yazdıkları akşam da öyle olmuştu. Sonunda hep birlikte Corso'nun evine gitmişler, televizyonun karşısına oturup videoya John Huston'un filminin kasetini koymuşlar ve bir yığın şişe boşaltmışlardı. *Raquel*'le yelken açıp kaybolan oğullarını ararken bir başka öksüze rastlayan ihtiyar Melville'in anısına kaldırmışlardı kadehlerini.

O zamanlar her şey bambaşkaydı. Ama şimdi, 206 numaralı otel odasının kapısı önünde, Corso bir arkadaşını ihanetle suçlamak üzere olan birinin duyması gereken öfkeyi duyumsayamıyordu nedense. Belki de politikada, ticaretle ve sekste ihanetin sadece zaman meselesi olduğunu düşündüğü için. Politika söz konusu olmadığına göre arkadaşının Paris'te olmasının nedeni ticaret miydi yoksa seks miydi, işte bunu bir türlü çözümleyemiyordu. Belki de ikisi birden, çünkü La Ponte'nin korkaklığını iyi bilen Corso, sırf para için tehlikeyi göze alabileceğini düşünemiyordu. Anılarını kurcalayarak Liana Tallefer'le kendi evindeki sahneyi gözünün önüne getirmeye çalıştı: Şehvetli ve nefis kalçalar, bembeyaz ten, Kim Novak'ımsı narin bir *femme fatal*... Kaşını kaldırdı, işte arkadaşlık buydu, kitapçı arkadaşının orada olma nedenlerini anlayışla karşılıyordu. La Ponte üstünde pijaması, ayakları çıplak, uykulu gözlerle kapıyı açtığı anda belki de bu yüzden Corso'nun halinde düşmanlık sezememişti. Ve Corso'nun onu odanın öbür ucuna fırlatan yumruğu yüzüne inmeden ağzını hayretle açıp bir şeyler söyleyecek zaman bulabilmişti.

Kimbilir belki de başka koşullarda Corso böyle bir sahne karşısında hayranlık bile duyabilirdi: Lüks bir *suite*, Concord mey-

danındaki dikilitaşa bakan bir pencere, yerde yumuşacık halılar, kocaman bir banyo dairesi... La Ponte yerde ağrıyan çenesini oğuşturarak yediği yumruğun etkisiyle şaşılşan gözleriyle bakmaya çabalıyordu. Liana Taillefer önünde iki kişilik kahvaltı tepsisi, geniş bir yatağa oturmuş, elinde birkaç ısırık alınmış bir dilim kızarmış ekmek, iri beyaz göğüslerinden biri ipek gecelikten dışarı fırlamış, diğeri yerli yerinde, hayretler içinde gözlerini açmış olanları izliyordu. Corso arkasından kapıyı kapatırken soğukkanlılıkla meme uçlarının etrafındaki gölgeler beş santim çapındaymış diye geçirdi içinden. Napalım, geç olsun da güç olmasın.

“Günaydın,” diye selamladı Corso.

Sonra yatağa yaklaştı. Liana Taillefer elinde ısırılmış ekmek dilimi ona bakıyordu. Corso yanına oturdu ve torbasını yere bıraktı. Kahvaltı tepsisine bir göz attı ve kendine bir kahve koydu. Ve kahvesini yudumlayarak kadına döndü:

“Yanlış hatırlamıyorsam,” dedi, tıraşı uzamış çenesi yüzüne keskin bir anlatım veriyordu. “Son görüşmemizde size biraz sert davranmıştım...”

Kadın yanıt vermedi. Ekmeği tepsiye bırakmış, geceliğın dekoltesinden dışarı fırlamış muhteşem uzvunu yerine yerleştirmişti. Corso’ya boş gözlerle, korkusuzca bakıyordu, bakışlarında ne küstahlık ne de kin vardı. Kitap avcısı evinde olanlardan sonra kadının gözlerinden nefret fışkıracağını sanmıştı. Hani kendini ölmüş bil Corso gibi o sözlerden sonra... Ve neredeyse başaracaklardı. Ama hayır, Liana Taillefer’in mavi gözlerinde yalnızca donmuş su birikintilerini andıran buz gibi bir anlatım vardı, o kadar. Kadının bu sakin hali Corso’yu bir öfke patlamasından daha çok endişelendir-di. Onu kocasının lambadan sarkan cansız bedenine kılını kıpırdatmadan bakarken getirebiliyordu gözlerinin önüne. Zavallı Taillefer’in önünde önlüğü, bir eliyle tabağı havaya kaldırmış, Segovya

usulü hazırlanmış domuz yavrusunu kesmek üzere olduğu fotoğrafını anımsadı. Hep birlikte anısına yazmakla oldukları tefrika da kıyaktı hani.

“Allah’ın belası herif,” diye lafı ağzında geveledi La Ponte yatığı yerden. Sonunda görmeye başlamıştı anlaşılan. Aptallaşmış, etrafındaki eşyalara tutunarak ayağa kalkmaya çalışıyordu. Corso hareketlerini ilgiyle izledi.

“Beni gördüğüne sevinmiş görünmüyorsun, Flavio.”

“Sevinmek mi?” Kitapçı çenesini ovuşturuyor, arada bir de bir diş parçası bulma korkusuyla avucuna bakıyordu. “Sen çıldırmışsın. Hem de iyice.”

“Henüz değil ama başarmanıza ramak kaldı. Sen ve yandaşların,” parmağıyla Liana Taillefer’i göstererek ilave etti, “yaslı dul da dahil olmak üzere.”

La Ponte aralarında belirli bir mesafe bırakarak Corso’ya biraz yaklaştı.

“Zahmet olmazsa neden söz ettiğini açıklar mısın?”

Corso elini kitapçının yüzüne karşı tutup parmaklarıyla saymaya başladı.

“Dumas’nın elyazması ve *Dokuz Kapı*’dan söz ediyorum. Sint-ra’da boğulan Victor Fargas’tan, sonra beni gölgem gibi izleyen, bir hafta önce Toledo’da, dün gece de burada Paris’te saldıran Rochefort’tan,” tekrar Liana Taillefer’i işaret ederek, “Milady’den. Ve senden, bu oyundaki rolün her neyse...”

Corso sayarken La Ponte parmaklarına dikkatle bakıyordu ve gözlerini, arka arkaya, beş kez kırptı, her parmak için bir kere. Corso sözlerini bitirince yeniden yüzünü sıvazladı ama bu kez acıdan değil, akli karışmış olduğu için. Yanıt verecek gibi oldu, ama daha

iyi düşünmek için durakladı. Sonunda kararını verdi ve bu kez Liana Taillefer'e dönerek sordu.

“Ne ilgimiz var bütün bunlarla?”

Kadın omuz silkti. Açıklama yapmak istemiyordu, yardımcı olmaya da niyeti yoktu. Yatağa uzanmış, bir yanında kahvaltı tepsisi, yastıklara dayanmış öylece duruyor, kıpkırmızı ojeli tırnaklarıyla ekmeği ufalıyordu. Bunun dışında, kadındaki tek hareket, nefes aldıkça geceliğin cömertçe açık yakasından görünen göğüslerinin inip kalkışıydı. Ve sanki kartları onun açmasını bekliyormuş gibi Corso'ya bakıyordu. Bütün olanlardan ancak bir çiğ bonfilenin etkileneceği kadar etkilenmiş görünüyordu.

La Ponte tepesini, saçların seyrekleştiği yeri, kaşdı. Hiç fiyakalı bir hali yoktu. Üstünde bumburuşuk çizgili pijamaları ve çenesinin sol tarafı yediği yumruktan şişmiş, odanın ortasında tedirgin gözlerle bir Corso'ya bir kadına bakıyordu. Sonunda arkadaşında karar kıldı.

“Bir açıklama istiyorum!”

“Ne tesadüf, ben de buraya senden aynı şeyi istemek için gelmiştim.”

La Ponte yine kararsız, ne yapması gerektiğini bilemeden Liana Taillefer'e baktı. Kendini haklı olarak küçük düşmüş hissediyordu. Başını önüne eğip gözlerini pijamasının düğmelerinde, çıplak ayaklarında gezdirdi. Bu kılıkta kendini bir krizin ortasında bulmak ona acıklı geliyordu. Sonunda yeni bir karar almış gibi Corso'ya banyoyu göstererek:

“Yürü, içeri girelim,” dedi. Sesine saygın bir ton vermek istiyordu ama şiş çenesi sessiz harfleri telaffuz etmesini zorlaştırıyordu. “Sen ve ben.”

Kadın ne düşündüğünü belli etmeden, hareketsiz, hiçbir endişe belirtisi göstermeden, televizyonda sıkıcı bir yarışma seyrederek gibi ilgisiz bakıyordu onlara. Corso bu kadını böyle bırakmamak gerek diye geçirdi içinden, ama o anda aklına yapacak başka bir şey de gelmiyordu. Bir anlık bir duraklamadan sonra yerden torbasını alarak La Ponte'nin arkasından yürüdü. İkisi de banyoya girince La Ponte kapıyı kapattı.

“Bana neden vurduğunu öğrenebilir miyim?”

Kadının onları duymasından korkuyormuş gibi alçak sesle konuşuyordu. Corso torbasını bidenin üstüne koydu, bir an bakışlarıyla havluların beyazlığını kontrol etti ve sakın bir eda ile kitapçıya doğru dönmeden önce lavabonun önündeki tuvalet eşyalarını karıştırdı. “Çünkü sahtekârın, hainin birisin,” diye karşılık verdi. “Çünkü bu işin içinde olduğunu bana söylemedin. Çünkü beni aldatmalarına, izlemelerine, arkamdan vurmalarına izin verdin.”

“Bütün bu dediklerinle hiçbir ilgim yok. Ve arkadan vurulan birisi varsa o da benim,” dedi kitapçı aynada yüzüne bakıyordu. “Aman Tanrım! Şu yaptığına bak. Suratımı dağıttın.”

“Bana bütün bildiklerini anlatmazsan daha da beter ederim.”

“Ne biliyormuşum ki?” La Ponte bir yandan yüzündeki şişkinliği yokluyor bir yandan da delirmişsin der gibi yan gözle Corso'ya bakıyordu. “Saklı gizli bir şey yok, Liana ve ben...” dedi ve aralarındaki ilişkiyi anlatacak bir sözcük arıyormuş gibi durakladı. “Ehem. Gördün işte...”

“Samimisiniz,” dedi Corso.

“Evet.”

“Ne zamandan beri?”

“Portekiz'e gitmek için yola çıktığın günden beri.”

“Fikir kimden geldi?”

“Benden, yani öyle gibi bir şey.”

“Öyle gibi?”

“Evet, onu ziyarete gittim.”

“Niçin?”

“Kocasının kütüphanesini satın almak için bir teklif götürdüm.”

“Durup dururken birden aklına geldi, öyle mi?”

“Evet, yani... Önce o telefon etti. O zaman sana söylemiştim.”

“Haklısın.”

“Kocasının bana sattığı Dumas’ın elyazmasını geri almak istiyordu.”

“Nedenini açıkladı mı?”

“Duygusal nedenler.”

“Sen de buna inandın!”

“Evet.”

“Daha doğrusu nedeni seni ilgilendirmiyordu.”

“Aslına bakarsan...”

“Anlıyorum. Senin istediğin kadını becermek.”

“O da var.”

“Ve kendini senin kollarına attı.”

“Anında.”

“Tabii. Ve balayımızı geçirmek için Paris’e geldiniz.”

“Tam olarak değil. Onun burada yapması gereken bazı işleri varmış.”

“Beraber olabilmeniz için seni de davet etti?”

“Öyle.”

“Oh ne âlâ, değil mi? Bir kuruş harcamadan sevişmeye devam.”

“Evet, biraz öyle.”

Corso münasebetsiz bir hareket yaptı.

“Aşk ne güzel, Flavio. İnsanlar gerçekten birbirini sevince.”

“Utanmazlık etme. Olağanüstü bir kadın. Bilemezsin.”

“Bilirim.”

“Hayır bilemezsin.”

“Sana bilirim diyorum, bi-li-rim...”

“Canın çekiyor değil mi? Tabii, böyle nefis dişiyi kim istemez!”

“Konudan uzaklaşıyoruz, Flavio. Burada, Paris’te kalmıştık.”

“Evet.”

“Benimle ilgili planlarınız neydi?”

“Plan filan yoktu. Seni bugün veya yarın arayacaktık. Elyazmasını almak için.”

“Tatlılıkla.”

“Tabii. Başka nasıl olacak ki?”

“Kabul etmeyebileceğimi hiç düşünmediniz mi?”

“Aslında Liana biraz şüpheliydi.”

“Ya sen?”

“Ben mi? Hayır?”

“Sen hayır, ne?”

“Ben sorun çıkacağını sanmıyordum. Sen arkadaşımsın.”

“Ve sonuçta, *Anjou Şarabı* benim.”

“Anlıyorum. İkinci silahı sensin.”

“Neden söz ettiğini anlamıyorum. Liana olağanüstü bir kadın ve bana tapıyor.”

“Evet, deli gibi âşık olduğu besbelli.”

“Öyle mi diyorsun?”

“Sen tam bir salaksın, Flavio. Benimle olduğu gibi seninle de dalga geçmişler.”

Corso birdenbire bir alarm düdüğü duymuş gibi içgüdüyle fırladı ve La Ponte’yi hızla iterek yatak odasına attı kendini. Liana Taillefer yataktan kalkmış yarı giyinik vaziyette eşyalarını bir valize tıktırıyordu. Bir an için Milady de Winter’ın buz gibi gözlerini üstünde hissetti ve onlar içerde palavra sıkarken kadın bir ses, bir işaret beklemişti. Ördüğü ağın ortasında bekleyen bir örümcek gibi.

“Elveda, Bay Corso.”

Ve nihayet bu üç sözcük çıkmıştı ağzından. Corso bu sözleri duydu. Kalın ve biraz kısık sesini çok iyi anımsıyordu ama gitmek üzere olduğundan başka bir şey demek istediğini anlamadı. Başına geleceklerden habersiz kadına doğru bir adım attı. Odada, başka birisinin varlığını hissetmeden önce olmuştu bütün bunlar: Arkasında, sol tarafta kapının çerçevesine yapışık bir gölge. Yeni bir yanlış yaptığının bilincine varıp da tehlikeye karşı koymak için dönmeyecekmiş gibi bir hareket yaptığında artık çok geçti. Liana Taillefer’in filmlerdeki sarışın ve kötü vamp kadınlar gibi güldüğünü duydu. On iki saatten az bir sürede yediğı ikinci darbe de tam kulağının arkasına, bir önceki darbenin indiğı noktaya indi. Gözleri önünde Rochefort’un buharlaştığını seçebildi.

Yere düşerken bayıldı.

XIII.

İŞLER KARIŞIYOR

Şu anda, içinde bulunduğunuz durum nereden ve avlanma korkusuyla tir tir titriyorsunuz. Eğer ben tren tarifi kadar dakik olsaydım böyle titremeye bile vaktiniz kalmazdı.

Arthur Conan Doyle, *Dehşet Vadisi*

Önce uzaklardan, nereden geldiğini bilemediği bir fısıltı duydu. Kendisine bir şeyler söylendiğini sezinleyerek anlamaya çalıştı. Duyabildiği kadarıyla görünüşüyle ilgili bir şeylerdi. Corso'nun yüzünün ne halde olduğu hakkında en ufak bir fikri yoktu, ama nasıl olursa olsun umurunda değildi. Olduğu yerde sırtüstü uzanmış, rahattı. Gözlerini açmak istemiyordu. Açacak olursa şakaklarındaki ağrının artmasından korkuyordu. Yanağına pat pat vurulduğunu duyumsadı. İstemeye istemeye gözlerini açmaktan başka çare kalmadığını düşündü. Flavio La Ponte hâlâ üstünde pijaması, endişeyle eğilmiş yüzüne vuruyordu.

“Bırak şu suratıma vurmayı,” dedi Corso kızgın bir halde.

Kitapçı ciğerlerindeki havayı boşalttı. Rahatladığı her halinden belli oluyordu.

“Öldün sandım,” diye itiraf etti.

Corso öbür gözünü de açtı ve toparlanmaya çalıştı. Kıpırdar kıpırdamaz kafasının içinde beyninin oynadığını duyumsadı, tıpkı bir tabakta titreyen jöle gibi.

“İyi yumruk indirdi,” diye gereksiz bir açıklama yaptı La Ponte, ayağa kalkmasına yardım ederken. Corso dengesini koruyabilmek için arkadaşının omzuna dayanarak odaya göz gezdirdi. Liana Taillefer ve Rochefort sırta kadem basmışlardı.

“Bana yumruk indireni görebildin mi?”

“Tabii. Uzun boylu esmer biriydi. Yüzünde yara izi vardı.”

“Onu daha önce görmüş müydün?”

“Hayır,” dedi kaşlarını çatarak, üzgün görünüyordu. “Ama Liana sanki iyi tanıyormuş gibiydi... Adamı biz banyoda konuşurken almış olmalı içeri... Ha, bir de, bir dudağı berbat durumdaydı. Patlamıştı. Tentürdiyot sürüp birkaç dikiş atmışlar,” elini yanağına götürdü, şişlik inmeye başlamıştı. “Görünüşe bakılırsa herkes payına düşeni almış.”

O sırada gözlüğünü bulamayan Corso kitapçıya hınç dolu bir bakış fırlattı.

“Anlamıyorum, neden sana dokunmadılar?”

“Aslında niyetleri yok değildi. Ama gerekmediğini, işlerine bakmalarını söyledim. Burada olmamın talihsiz bir rastlantı eseri olduğunu anlattım.”

“Sen de bir şeyler yapabilirdin pekâlâ.”

“Ben mi? Güldürme insanı. Senden yediğim yumruk yeter de artar bile, iki elimle ‘V’ işareti yaptım, böyle... Barış işareti yani. Tuvaletin kapağını indirdim ve oracıkta uslu uslu oturdum onlar gidene kadar.”

“Aslanım benim!”

“*Kimbilir* demektense *acaba* demek daha iyidir. Ha, bak,” Corso’ya dörde katlanmış bir kâğıt uzattı. “Bunu giderken bıraktılar, Monte Kristo marka puro izmaritinin durduğu küllüğün altına sıkıştırdılar.”

Corso yazıyı zorla okuyabildi. Siyah mürekkeple, güzel bir İngiliz el yazısıyla, büyük harfler abartılı bir şekilde uzatılarak yazılmış küçük bir not:

Bu yazıyı getiren yaptıklarını benim emirlerime uyarak devletin selameti için yapmıştır.

3 Aralık 1627 / Richelieu

Corso durumun çok ciddi olduğunu bildiği halde kahkaha atmak için kendini zor tuttu. Bu Rochelle kuşatması sırasında, Milady'nin d'Artagnan'ın başını istemesi üzerine kaleme alınmış bir izin belgesiydi. Sonradan silah zoruyla –*Sok bakalım sokabilirsen, pis çıyan*– Athos'un çaldığı ve öykünün sonunda kadının idamını haklı göstermek için Richelieu'nün karşısına çıkarılan belgenin ta kendisi. Kısacası bütün bu serüvenler bir tek bölüme sığdırılmak isteniyordu... Artık bu kadarı da çok fazlaydı. Corso sendeleyerek banyoya gitti, musluğu açıp başını suyun altına soktu. Sonra suratına baktı. Gözleri şişmiş, sakalı uzamıştı, yüzünden sular akıyor ve şakakları kafasında bir arı kovani varmış gibi zonkluyordu. Tam fotoğraflık bir surat diye geçirdi aklından. Güne iyi başladık...

Aynadan La Ponte'nin yanında durduğunu ve ona bir havlu ile gözlüğünü uzattığını gördü.

“Ha, unutuyordum,” dedi. “Torbanı götürdüler.”

“Orospu çocukları!”

“Bana niye kızılıyorsun, anlamıyorum. Bu filmde benim tek yaptığım bir kurşun sıkmak.”

Corso endişeliydi. Otelin lobisinde bir aşağı bir yukarı yürüyerek hızlı bir çözüm bulmaya çalışıyordu ama her an kaçakları yakalama ümidi daha da azalıyordu. Zincirin son halkası olan Üçüncü nüsha'nın dışında her şey yok olmuştu. Şimdi de sıra, belki de ona gelmişti. Evet, eğer elini çabuk tutarsa onları yakalamak için bir

fırsat olabilirdi bu. La Ponte otel parasını öderken Frida Ungern'e telefon etmek için kabine gitti. Ama telefon meşgul işareti veriyordu. Bir anlık bir kararsızlıktan sonra Louvre Concorde'u aradı ve Irene Adler'in odasını istedi. Bu cephedeki gelişmelerden de pek emin değildi, ama kızın sesini duyunca biraz olsun rahatladı. Ona kısaca olanları anlattı ve hemen Ungern Vakfı'na gitmesini söyleyerek telefonu kapattı. Bu sırada La Ponte hesabı ödemiş Corso'ya doğru geliyordu. Kredi kartını cebine yerleştirirken canı sıkkın görünüyordu.

“Hıncır kadın. Hesabı ödemedi tıymış.”

“Seni iyi kullandı.”

“Onu kendi ellerimle öldürecekim. Yemin ederim.”

Otelin çok pahalı olması ihaneti gözünde daha da büyütüyordu. Artık yarım saat önceki gibi tarafsız değildi. İntikam hırsıyla gözleri dönmüş Achab kadar ciddi idi. Bir taksiye bindiler ve Corso şoföre Barones Ungern'in adresini verdi. Yolda arkadaşına hikâyenin kalan kısmını anlattı: Tren, kız, Sintra, Paris, *Dokuz Kapı*'nın üç nüshası, Fargas'ın ölümü, Sen rıhtımındaki olay... La Ponte başını sallayarak dinliyordu, başlangıçta hayretler içindeydi, sonunda ise bitkin.

“Bir yılanın koynundaymışım,” diye yakındı, ürpererek.

Corso keyifsizdi, yılanların aptalları pek sık sokmadıklarını söyledi ona. La Ponte bir an Corso'nun sözlerini düşündü. Alınmış görünmüyordu.

“Ne olursa olsun,” dedi, “öyle bir kadın ki çıtır çıtır ye. O ne vücut, aman Tanrım!”

Kredi kartının başına gelenleri hatırladıkça kinlenmesine rağmen, sakalını sıvazlarken gözleri parlıyordu.

“Olağanüstü,” diye tekrarladı, yılışık bir sırıtmayla.

Corso camdan trafiğe bakıyordu.

“Buckingham Dükü de aynı şeyleri söylemişti.”

“Buckingham mı?”

“Evet. *Üç Silahşorlar*’da. Elmas ayakkabı tokaları olayından sonra Richelieu, Milady’yi dükü öldürmekle görevlendirir, ama kadın Londra’ya dönünce dük onu yakalatıp zindana attırır. Milady orada da zindancı Felton’u, o da senin gibi bir budala ve üstelik fanatik bir Püriten, baştan çıkarır, kaçmasına ve dükü öldürmek için kendisine yardım etmesine ikna eder.”

“Bu bölümü unutmuşum. Peki sonra bu Felton’a ne oldu?”

“Dükü bıçaklar. Sonra onu da ölüme mahkûm ederler. Cinayet işlediği için mi yoksa aptallıktan mı hüküm giyer, işte bunu hatırlamıyorum.”

“Hiç değilse otel faturasını ödetmemişlerdir ona.”

Taksi Quai de Conti’den geçiyordu, bir önceki gece Corso’yla Rochefort’un boğuştukları yerin yakınından. La Ponte birden bir şey hatırlamış gibi sordu:

“Milady’nin omzunda bir işaret yok muydu?”

Corso başıyla evet dedi. Tam o anda, bir gece evvel yuvarlandığı merdivenlerin yanından geçiyorlardı.

“Evet. Cellatın kızgın demirle dağladığı, canilere konan işaret, cellatın işareti. Athos’la evlenmeden önce de varmış... D’Artagnan onunla yattığında görmüş işareti ve bu keşfi neredeyse hayatına mal oluyormuş.”

“İlginç. Biliyor musun Liana’da da bir işaret var.”

“Omzunda mı?”

“Hayır. Kalçasında. Küçük güzel bir zambak dövmesi.”

“Deme yahu!”

“Yemin ederim.”

Corso dövmeyi anımsamıyordu. Evinde, Liana Taillefer’le olan boğuşma sahnesi öyle birdenbire ve çabuk olmuştu ki bu tür ayrıntılara ayıracak zaman olmamıştı. O olayın üstünden yüzyıllar geçmiş gibi geliyordu şimdi Corso’ya. Öyle ya da böyle, durum kontrolünden çıkmaya başlamıştı. Artık söz konusu olaylar birbiri ardına sıralanan folklorik rastlantılar değildi, karmaşık ve tehlikeli bir plana uyarak gerçekleştirilen eylemlere dönüşmüştü. Ne kadın basit bir parodi oynuyordu, ne de yüzünde yara izi olan o satılık katil. Ortada gerçek bir komplo vardı ve birisi ipleri çekiyordu. Gizli el, işte bütün bu olayların arkasındaki için en uygun takma ad. Hâlâ cebinde duran Richelieu’nün mesajına dokundu. Bu kadarı da artık çok, ama çok çok fazlaydı. Belki de özünde, esrarın çözümü her şeyin bu kadar alışılmışın dışında, romanesk oluşundaydı. Bir zamanlar Allen Poe ya da Conan Doyle’un bir yazısında okuduklarını anımsadı: *‘Bana öyle geliyor ki, bu esrarı çözülemez gibi gösteren nedenlerle çözümünü kolaylaştıran nedenler aynı: Olayların inanılmaz derecede abartılı oluşu.’*

“Hâlâ bütün olanlar muhteşem bir güldürü mü yoksa birilerinin başına bir çorap mı örülüyor, kestiremiyorum,” dedi Corso yüksek sesle, düşüncelerini özetler gibi.

La Ponte koltuğun plastik kaplamasında küçük bir delik bulmuş, parmağının ucuyla büyötmeye çalışıyordu sinirli sinirli.

“Neyse ne, ama benim burnuma kötü kokular geliyor,” dedi La Ponte. Şoförle aralarında emniyet camı olmasına rağmen, alçak sesle konuşuyordu. “Umarım ne yaptığını biliyorsundur.”

“İşin kötüsü de bu ya. Yaptığının doğruluğundan hiç mi hiç emin değilim.”

“Niçin polise gitmiyoruz?”

“Ne diyeceğim onlara? Kardinal Richelieu’nün ajanları, Milady ve Rochefort, *Üç Silahşorlar*’ın bir bölümünün elyazmasıyla, Lucifer’i çağırmak için yazılmış bir kitabımızı çaldılar mı diyeceğiz? Şeytan bana âşık oldu ve yirmi yaşında bir kız kimliğine girerek benim korumamı üstlendi mi diyeceğim? Sen Komiser Maigret olsan ve ben bu argümanlarla karşına çıksam, ne yaparsın, söylesene?”

“Sanırım seni alkol testine tabi tutarım.”

“İyi işte, görüyorsun.”

“Ya Varo Borja?”

“O da bir başka bela,” dedi inler gibi Corso. “Düşünmek bile istemiyorum. Kitabı kaybettiğimi duysa...”

Taksi sabah trafiğinde zorlukla ilerliyordu. Corso sabırsızlıkla saatine baktı. Sonunda bir gece evvel oturduğu *bartabac*’ya ulaştılar. Kaldırımında bir sürü meraklının toplandığını ve yolun kapatılmış olduğunu gördüler. Corso taksiden inerken bir polis ve bir itfaiye arabası görünce dişlerini sıkarak öyle okkalı bir küfür savurdu ki La Ponte yerinde sıçradı. Üçüncü nüsha da yok olmuştu.

Kız meraklıların arasından sıyrılarak, sırtında çantası, elleri yağmurluğunun cebinde, yanlarına yanaştı. Damların üstünden hafif bir duman yükseliyordu.

“Yangın gece üçte başlamış,” dedi kız La Ponte’ye bakmadan, sanki orada değilmiş gibi. “İtfaiyeciler hâlâ içerdelere.”

“Ya Barones Ungern?” diye sordu Corso.

“O da içerde,” diyen kızın yüzünde aldırılmazlıktan çok kabullenmiş, kaderci bir ânlatım vardı. Sanki beklenen oldu der gibiydi. “Cesedi çalışma odasında, kömürleşmiş olarak bulunmuş. Yangın o odada başlamış. Komşuların dediğine bakılırsa kasıtsız bir yangın, iyi söndürülmemiş bir sigara yüzünden çıkmış.”

“Barones sigara içmiyordu ki,” dedi Corso.

“Dün gece içmiş.”

Kitap avcısı polis kordonunun önünde birikmiş insanların başları üzerinden baktı. Pek bir şey görünmüyordu: Binaya dayalı bir kurtarma merdiveninin son basamakları, bir ambulansın yanar söner ışığının pırıltıları... Etrafta polis kasketleri ve itfaiyecilerin koruyucu başlıkları, havada yanık tahta ve plastik kokusu vardı. Meraklılar arasındaki birkaç Amerikalı turist polis kordonunu gözetleyen jandarmanın yanında durmuş birbirlerinin fotoğraflarını çekiyorlardı. Birden bir siren sesi duyuldu ve hemen arkasından sustu. Meraklılardan biri cesedi çıkardıklarını söyledi, ama görmek imkânsızdı. Corso içinden zaten pek görülecek bir şey yok diye geçirdi.

Kızın bakışlarını üstünde hissetti, ama dün gecedен eser yoktu gözlerinde. İçinde bulundukları duruma uygun bakışlardı: Dikkatli, pratik, savaş meydanında durum değerlendirmesi yapan bir askerin bakışları.

“Ne oldu?” diye sordu kız.

“Ben de senin anlatmanı bekliyordum.”

“Bundan söz etmiyorum,” dedi ve La Ponte’yi yeni fark etmiş gibi sordu. “Bu kim?”

Corso kıza La Ponte’nin kim olduğunu söyledi. Sonra La Ponte’ye anlayacağından pek emin olmasa da:

“Sana sözünü ettiğim genç kız, Irene Adler,” diye bir açıklama yaptı.

La Ponte anlamamıştı. Afallamış gözlerle onlara bakmakla yetindi. Önce kıza sonra arkadaşına, en sonunda da selamlamak için elini uzattı, ama kız kendine uzatılan eli görmemişti ya da görmezlikten gelmişti. Bütün dikkatini Corso’ya çevirmişti.

“Torban yanında değil...” dedi kız.

“Yok. Rochefort sonunda götürmeyi başardı. Liana Taillefer’le gittiler.”

“Liana Taillefer de kim?”

Corso genç kıza sert sert baktı ama kızın bakışları sakindi.

“Tesellisiz dudu tanımıyor musun?”

“Hayır.”

Kızın yüzündeki anlatım hiç değişmemişti, ne bir endişe izi ne de şaşkınlık seziliyordu bakışlarında. Öteki Corso, neredeyse masum olduğuna inanacaktı.

“Fark etmez,” dedi biraz düşündükten sonra. “Nasıl olsa gittiler.”

“Nereye?”

“Hiçbir fikrim yok,” dedi ve yüzünü buruşturarak köpek dişini gösterdi. “Ben de sen biliyorsundur sanmıştım.”

“Rochefort’dan da o kadından da haberim yok,” dedi ilgisizlikle, benim onlarla işim yok der gibi bir hali vardı. Corso’nun aklı iyice karışmıştı. Kızdan ufak da olsa bir heyecan belirtisi bekliyordu, ne de olsa Corso’yu savunmaya kendisi talip olmuştu. Hiç değilse suçlayabilirdi, ‘Bir de kurnaz diye geçinirsin, gibilerden bir şey örneğin. Ama genç kız suçlamıyordu bile, yalnızca birisini arıyormuş gibi etrafına bakınıyordu. Corso olanları mı düşündüğünü yoksa o anda aklı yaşamakta oldukları dramlardan uzakta, başka bir yerde miydi, kestiremedi.

“Ne yapabiliriz?” diye bir soru attı ortaya, gerçekten de ne yapması gerektiğini bilmiyordu.

Hedef olduğu saldırılar bir yana, *Dokuz Kapı*’nın üç nüshası ve Dumas’ın elyazması gözlerinin önünde, birbiri ardından küllere karışmıştı. Üstelik, Enrique Taillefer’in intiharı da hesaba katılacak

olursa, arkasında üç ceset vardı ve şimdiye kadar yabana atılmayacak bir servet harcamıştı Varo Borja'nın kesesinden... Varus, Varus: lejyonlarımı geri ver bana.... Lanet olsun, o anda otuz beş yaş daha genç olmayı ve kaldırımın kenarına oturup hüngür hüngür ağlamayı ne kadar isterdi.

“Bir kahve içebiliriz,” diye bir öneri getirdi La Ponte.

Zavalıcık ne yapacağını bilemeden, hadi cesur ol, durum o kadar da berbat değil dercesine gülümsüyordu. Corso, La Ponte'nin gırtlaklarına kadar, ne biçim bir belaya battıklarının ayrımında olmadığını anlamıştı. Ama kahve içme fikri de fena değildi. Zaten o anda kendisinin de aklına yapacak daha iyi bir şey gelmiyordu.

“Bakalım iyi anlamış mıyım,” dedi La Ponte, sakalından birkaç damla kahve damlıyordu. Kruvasanını kahvesiyle ıslatarak devam etti: “1666'da Aristide Torchia özel bir nüsha saklamış. Bir tür koruma önlemi, kitabı üç nüsha arasında paylaştırmış... Doğru mu? İçindeki dokuz gravürden sekizinde farklılıklar var. Ve duayı bulmak için üç nüshayı bir araya getirmek gerek.” Kruvasandan bir ısırık daha aldı ve kâğıt peçeteyle ağzını sildi. “Buraya kadar tamam mı?”

Saint-Germain-des-Prés'de bir kahvenin önünde oturuyorlardı. La Ponte Crillon Oteli'nde yarım kalan kahvaltının acısını çıkarıyordu. Kız, olaylara dışardan bakan tavrını bırakmadan, ses etmeden kamışla portakal suyunu yudumluyordu. *Üç Silahşorlar* masanın üstünde açık duruyordu, zaman zaman okuyor gibi yapıyor, sayfaları çeviriyor, bazen de başını kaldırarak söylenenleri dinliyordu. Corso'ya gelince, sanki olaylar yemek borusunu düğümlemiş gibi zorla yutkunuyor, boğazından hiçbir şey geçmiyordu.

“Tamam,” diye onayladı Corso La Ponte'nin anlattıklarını. İskemlesinde arkaya yaslanmış, elleri kabanının cebinde, kilisenin

kulelerine doğru boş boş bakıyordu. “Ancak Engizisyonun yaktığı kitaplar da aynı şekilde hazırlanmış kitaplar olabilir, yani üç nüshadan oluşan seriler, öyle ki yalnızca bu konuları iyi bilenler üç nüshayı doğru olarak birleştirip gizi çözebilsin...” Kaşlarını kaldırdı, kâbus görüyormuş gibi alnını kırıştırdı. “Heyhat! Artık bunu hiçbir zaman öğrenemeyeceğiz.”

“Peki yalnızca üç nüsha olduğunu kim söylüyor? Belki de dört tane basmıştır ya da dokuz değişik takım.”

“Öyle olsaydı bütün emekler boşa giderdi. Bilinen sadece üç kitap var.”

“Her ne ise, birisi kitabın üç nüshasını bir araya getirip gerçek gravürlerin hepsine sahip olmak istiyor...” La Ponte bir yandan laf yetiştirirken bir yandan da kahvaltısını ağız tadıyla mideye indiriyordu. “Ama değerli bir kitap olması umurunda bile değil. İsteddiği gravürleri elde edip muradına erince kitabı yok ediyor. Ve sahibini öldürüyor. Victor Fargas Sintra’da. Barones Ungern Paris’te. Ve Varo Borja Toledo’da...” dedi ve ağzında lokması durakladı. Düş kırıklığıyla Corso’ya baktı. “Bir dakika, bu savlarda bir yanlışlık var. Varo Borja yaşıyor.”

“Onun kitabı bende. Beni de dün gece ve bu sabah öldürmeye kalktılar.”

“Ağzınla söylüyorsun *öldürmeye kalktılar*. Rochefort seni neden öldürmedi?”

“Bilmiyorum,” dedi Corso nedenini bilmediğini gösteren bir yüz hareketi yaptı. O da kendi kendine aynı soruyu soruyordu. “Eline iki kez fırsat geçti, ama ikisinde de öldürmedi... Varo Borja’nın da sağ olup olmadığını bilmiyorum aslında. Telefonlarıma yanıt vermiyor.”

“Bu durumda o da ölüme aday demektir. Yahut da sanık adayı.”

“Varo Borja zaten başından beri sanık adayı. Bütün olanları örgütlemek için elinde tüm olanaklar var.” Konuşulanları dinlemiyor-muş gibi görünen kızı işaret etti. “Eminim, istese o bize bir açıklama getirebilir.”

“İstemiyor mu?”

“Hayır.”

“Öyleyse ihbar et. Eğer insanlar öldürülüyorsa susmanın adı suç ortaklığıdır.”

“İhbar etmek mi? Gırtlığıma kadar batmış durumdayım bu işe. Sen de öyle.”

Kız okumayı bırakmış onlara bakıyor ve ağzını sadece portakal suyunu yudumlamak için açıyordu. Bakışlarını birinden öbürüne çeviriyor ve sırasıyla bir birini bir öbürünü yansıtıyordu gözleri. Sonunda Corso’da karar kıldılar.

“Ona gerçekten güveniyor musun?” diye sordu La Ponte.

“Yerine göre. Dün gece benim için dövuştü ve çok başarılıydı.”

Kitapçı, kıza bakarak yüzünü buruşturdu, ne düşüneceğini bilemiyor gibi bir hali vardı. Büyük bir olasılıkla koruma görevini nasıl yerine getirdiğini gözünde canlandırmaya çalışıyordu. Bir de kızla Corso arasında ne derece bir yakınlık olduğunu soruyor olmalıydı kendi kendine, çünkü Corso La Ponte’nin sakalını sıvazlayarak yağmurluğun gizlediklerini gözünde canlandırmaya çalıştığını fark etmişti. Kesin olan bir şey varsa o da kız fırsat verecek olsa La Ponte’nin, tüm şüphecilğine karşın, bir şeylere hazır olduğuydu. Böyle zor durumlarda bile Nantucket Zıpkıncılarının eski genel sekreteri ana rahmine dönmeyi özleyenlerdendi. Aslında anasınınki değil, herhangi bir rahme.

“Haddinden fazla güzel,” dedi La Ponte, son kararını bildiriyormuş gibi başını sallıyordu. “Ve de fazla genç. Senin için.”

Corso bu sözleri duyunca gülümsedi.

“Bazen ne kadar yaşlı görüldüğünü bilsen şaşarsın.”

Kitapçı inanmıyormuş gibi ağzını şapırdattı.

“Her zaman gökten böyle armağanlar inmez.”

Kız bu konuşmaya sessizce tanık oluyordu. Ve şimdi sabahtan beri ilk kez gülümsediğini gördüler, komik bir öykü duymuş gibi gülüyordu.

“Çok fazla konuşuyorsun, Flavio Bilmemkim,” dedi La Ponte’ye dönerek. Kızın birden böyle çıkış yapması La Ponte’yi telaşlandırmıştı, sinirli sinirli gözlerini kırptırdı. Kız ise daha beter gülmeye başladı, şimdi yaramaz bir çocuk gibi muzipçe gülüyordu. “Corso’yla aramızda olanlar seni ilgilendirmez.”

Sözü ilk kez kitapçıya yöneltiyordu. La Ponte bir an duraladıktan sonra yardım bekliyormuş gibi arkadaşına döndü, ama kitap avcısı gülümsemekle yetindi.

“Sanırım burada kalabalık ediyorum,” diyerek kalkar gibi yaptı, ama kararsızlık içinde hareketini tamamlamadı, Corso elinin tersiyle dostça koluna vurana kadar bir süre böylece durdu.

“Aptallık etme. Kız bizim tarafımızda.”

La Ponte biraz rahatladı, ama tam inanmış görünmüyordu.

“Öyle ise ispat etsin. Sana bildiklerini anlatsın.”

Corso kıza döndü, aralık dudaklarına, ılık boynuna baktı. Bir an anılarına dönerek hâlâ akşamki gibi kokup kokmadığını sordu kendi kendine. O iki yeşil parlaklık, sabahın cömert ışığıyla her zamanki gibi sakin ve tasasız bakıyorlardı. Ve biraz evvel La Ponte’ye karşı takındığı aşağılayıcı gülümseme kaybolmuştu. Bir kez

daha hissedilmeyen bir nefes, sessiz bir sözcüğe dönüşmüştü, dayanışma ve yardıma hazır.

“Varo Borja’dan söz ediyorduk,” dedi Corso kıza. “Tanıyor musun onu?”

Gülümsemesi dudaklarından uçtu, yorgun ve kayıtsız asker geri dönmüştü. Ama kitap avcısı bu değişimden önce, bir an için, kızın bakışlarında küçümsemeye benzer bir anlatım görür gibi olmuştu. Corso bir eliyle mermer masaya dayanarak:

“Beni kullanmış olabilir,” diye ilave etti. “Ve seni de benim arkama takmıştır.” Birden böyle bir olasılık saçma göründü Corso’ya. Kitapseveri bu kızı kullanarak ona tuzak kurarken düşünemiyordu. “Ya da ajanları Rochefort ve Milady olabilir.”

Kız yanıt vermeden *Üç Silahşorlar*’ı okumaya devam etti. Ama Milady adını duymak La Ponte’nin onuruna dokunmuştu, bir eliyle kahvesini içerken öbür elinin parmağını havaya kaldırarak:

“İşte bunu hiç mi hiç anlamıyorum. *Dokuz Kapı* etrafındaki esrarın Dumas’yla ilgisini yani... Benim *Anjou Şarabı*’nın bütün bunlarla ne ilgisi var?”

“*Anjou Şarabı* senin değil, bir rastlantı eseri eline geçti.” Corso gözlüğünü çıkarmış ışığa doğru tutuyor ve kırık camın bütün bu koşuşturmalara dayanıp dayanamayacağını sorguluyordu içinden. “İşin en karanlık yönü de bu zaten, birkaç ilginç rastlantı var aslında: Kardinal Richelieu, *Üç Silahşorlar*’ın kötü adamı, sanat kitaplarından hoşlanırdı. Şeytan’la yaptığı anlaşmalar onu güçlendirmişti. Richelieu Fransa’nın en nüfuzlu adamıydı. Özetle, Dumas’nın kitabında *dramatis personae*, yani Kardinal’in emrinde çalışan iki sadık ajan var: Rochefort Kontu ve Milady de Winter. Bu kadın sarışın, kötü ruhlu, ve cellatın işareti olan zambak dövmesini taşıyor. Adam esmer ve yüzünde bir yara izi var... Anladın mı şimdi? İkisinde de bir nişan

var. Biz ilişkileri bulmaya çalışıyoruz, öyle değil mi? Vahiy'e göre Şeytan'ın yandaşları Canavar'ın işaretinden tanınıyor.”

Kız başını kitaptan kaldırmadan portakal suyundan bir yudum daha aldı. La Ponte ise yanık kokusu almış gibi ürperdi. Aklından geçirdikleri yüzünden okunuyordu: Görkemli bir sarışınla ilişki kurmak iyi de, bu uğurda erkekliğinden olmak... Haklı bir endişeyle kıpırdandığını gördüler.

“Allah kahretsin! Umarım bulaşıcı bir şey değildir.”

Corso pek öyle acıyormuş gibi bakmıyordu La Ponte'ye.

“Benzerlikler çok fazla, öyle değil mi? Ama daha bitmedi.”

Gözlüğüne hohlayıp sağlam kalan camı kâğıt peçeteyle temizlemeye çalışıyordu. “*Üç Silahşorlar*'da Milady d'Artagnan'ın arkadaşı Athos'un karısı olmuştu. Athos celladın işaretini görünce, ölüm cezasını kendi elleriyle yerine getirmeye karar verir. Kadını boynundan asar ve öldüğünü sanarak oradan ayrılır. Ama kadın ölmemiştir, falan filan....” Gözlüğünü burnunun üstüne yerleştirdi. “Birisi bu hikâyeden çok keyif alıyor olmalı.”

“Athos'u anlıyorum,” dedi La Ponte, Otel Crillon'a ödediği parayı anımsayarak, kaşlarını çatı. “Ben de kendi ellerimle geçirmek isterdim ipi boynuna. Silahşorun karısına yaptığı gibi bir güzel boğmalıydım onu.”

“Ya da Liana Tallefer'in kocasına yaptığı gibi. Gururunu kırmak istemem ama sana karşı hiçbir duygu beslemiyordu, Flavio. Merhumun sana sattığı elyazmasını geri almak istiyordu, o kadar.”

“Hınzır kadın,” diye mırıldadı La Ponte. “Kesin o becermiştir, o bıyıklı, yüzü yarık herifin yardımıyla.”

“Ama hâlâ anlamadığım bir şey var,” diye devam etti Corso. “*Üç Silahşorler*'le *Dokuz Kapı* arasındaki ilişki... Aklıma gelen tek açıklama Dumas'nın da doruktakilerden biri olması. İsteddiği

her şeyi elde etmiş: Şöhret, para, kadınlar. Hayatında her şey dört dürtlük, sanki bir önceliğe sahipmiş, sanki özel bir anlaşma yapmış gibi.. Öldüğünde oğlu, diğer Dumas, mezar taşına şöyle bir şey yazdırıyor: *Yaşadığı gibi öldü; farkında olmadan.*”

La Ponte inanamıyormuş gibi baktı Corso’ya.

“Alexandre Dumas ruhunu şeytana satmış demeye mi getiriyorsun?”

“Hiçbir şey demeye getirmiyorum. Birilerinin arkamdan yazdığı senaryoyu çözmeye çalışıyorum... Bütün bu olayların Enrique Taillefer’in elyazmasını satmaya karar vermesiyle başladığı açık. Esrarengiz olaylar o zaman başlıyor. Taillefer’in intihar süsü verilen ölümü. Benim dul karısını ziyaret etmem ve Rochefort’la ilk karşılaşmam... Hemen o sıralarda Varo Borja’nın üstlenmemi istediği misyon...”

“Bu elyazmasının özelliği ne acaba? Niçin ve kimin için önemli?”

“Hiçbir fikrim yok,” dedi Corso ve kıza baktı. “Belki o bize bilgi verebilir.”

Kızın sıkılmış gibi, gözlerini kitaptan kaldırmadan omuz silktiğini gördüler.

“Bu senin sorunun, Corso,” dedi kız. “Yanılmıyorsam bunun için para alıyorsun.”

“Ama sen de işin içindesin.”

“Bir yere kadar,” diye yanıtladı kız ve anlamı pek açık olmayan, kimseyi bağlamayan bir yüz hareketi yaparak bir sayfa daha çevirdi. “Sadece bir yere kadar.”

La Ponte kızgın Corso’ya doğru eğilerek sordu.

“Hiç çenesini dağıtmayı denedin mi?”

“Kes sesini, Flavio.”

“Evet, kes sesini,” diye tekrarladı kız.

“Ne kadar saçma,” diye yakındı kitapçı. “Şuna bak sanki Mambo Kraliçesiymiş gibi konuşuyor. Sen de ona haddini bildireceğine rahat bırakıyorsun. Beni şaşırtıyorsun Corso. Bu kız ne kadar güzel olursa olsun, sanmıyorum ki...” Uygun bir sözcük arıyormuş gibi kekelemeye başladı. “Bu kabadayı hali de nereden geliyor?”

“Bir keresinde bir başmelekle kavga etmiş,” diye açıkladı kitap avcısı. “Ve dün gece Rochefort’un yüzünü nasıl dağıttığını gördüm... Bu sabah sen kenara çekilmiş, bidenin üstünde otururken beni döven adamı hatırlıyor musun?”

“Helanın üstünde.”

“Fark etmez,” kulağının arkasındaki şişliği gösterdi. “*İmparatorun Menekşelerindeki* Prens Daniel’in pijamalarını giymiş... Fetihlerinde pijama giydiğini bilmiyordum doğrusu.”

“Seni ilgilendirmez.” La Ponte kıza kaçamak bir bakış fırlattı, alttan almaya çalışıyordu. “Geceleri üşüyorum. Ayrıca *Anjou Şarabı*’nı konuşuyorduk,” dedi sözü değiştirmek için elyazmasını bahane ederek. “Araştırmalarından bir sonuç alabildin mi bari?”

“Gerçek olduğunu biliyoruz, iki kişinin elyazısı ile yazılmış: Dumas’nın ve yardımcısı Auguste Maquet’nin.”

“Hakkında soruşturma yaptın mı?”

“Maquet’nin mi? Bize faydalı olabilecek pek fazla bir şey yok. Dumas ile araları bozulmuş, mahkemelik olmuşlar, para istemiş fiilan. Ama ilginç olan bir şey daha var: Dumas hayattayken bütün servetini harcamış ve beş parasız ölmüş, Maquet ise yaşlılığında zengin olmuş, hatta bir şatosu bile varmış. Her biri kendine göre iyi yaşamış.”

“Bu bölümü birlikte mi yazmışlar?”

“Önce Maquet kaleme alıyormuş, müsvedde olarak. Sonra Dumas yardımcısının yazdıkları üzerinde düzeltmeler yaparak hikâyeye

nitelik ve biçem veriyormuş. Konuyu biliyorsun: Milady, d'Artagnan'ı zehirlemek ister.”

La Ponte kaygıyla gözlerini boş kahve fincanına dikmişti.

“Sonuç olarak...”

“Sonuç olarak bence birisi, bir çağdaş Richelieu, *Delomelanicon*'un orijinal gravürlerini ve Dumas'nın elyazmalarını eline geçirdi. Ve nedenini bilmiyorum ama bütün bu olanları çözecek anahatar da bu iki kitapta saklı. Belki de şu anda Lucifer'i çağırmaya hazırlanıyordur. Bu arada sen elyazmasını kaybettin, Varo Borja da kitabını. Bense bütün takımla beraber yenilmiş durumdayım.”

Bir kere daha göz atmak için cebinden Richelieu'nün mektubunu çıkardı. La Ponte de Corso ile aynı fikirde görünüyordu.

“Elyazmasını kaybetmiş olmam önemli değil,” dedi. “Zaten Tallefer'den ucuza kapatmıştım,” diye çapkın çapkın güldü. “Üstelik ödediğim miktarı Liana'dan aynî olarak geri aldım. Ama senin başın belada.”

Corso okumaya devam eden kıza baktı.

“Belki o bize başımdaki belanın ne tür bir bela olduğunu açıklayabilir.”

Çaresizlik içinde, elindeki bütün kozları yitirmiş bir oyuncu gibi yumruğunu masaya indirirken yüzünü buruşturdu. Bu kez de La Ponte itiraz ederek homurdandı.

“Ona hâlâ nasıl güvenilebiliyorsun, anlamıyorum.”

“Söyledi ya,” diye yanıtladı kız sonunda, isteksiz isteksiz. Kaldığı sayfayı işaretlemek için elindeki kamışı kitabın arasına koydu. “Onun koruyucusuyum.”

Corso başını salladı, eğleniyormuş gibi bir hali vardı. Amma da eğleniyordu ha!

“Duydun işte. O benim koruyucu meleğim.”

“Sahi mi? Daha iyi koruyabilirdi. Rochefort torbanı çaldığında neredeydi?”

“Yanımda sen vardın ya.”

“O başka. Ben korkak bir kitapçıyım. Barışçıl. Eylemcilik benim harcım değil. Bir korkaklar yarışmasına katılacak olsam, jüri kesin diskalifiye eder beni. Yarışamayacak kadar çok korkak olduğum için.”

Corso La Ponte’nin söylediklerini pek izleyemedi, o anda bir şey dikkatini çekmişti. Kilisenin çan kulesinin gölgesi yere vuruyordu, oturdukları yerin hemen yanında. Kulenin geniş ve koyu renk silueti yavaş yavaş, güneşin ters yönünde hareket ediyordu. Tepesindeki haçın gölgesi yerde, kızın ayaklarının dibinde, çok yakınındaydı, ama bir an bile olsun ayağına değmemişti. Haçın gölgesi özenle aradaki mesafeyi koruyordu.

Victor Fargas’la ilgili gelişmeleri öğrenmek için, postanedeki bir telefon kabininden Lizbon’u aradı. Haberler hiç de iç açıcı değildi. Pinto savcının raporunu okumuştı: Ölüm nedeni, zorla havuza batırarak boğulma. Sintra polisi cinayet nedenini hırsızlık olarak saptamıştı; bilinmeyen bir kişi veya kişiler tarafından. Haberlerin olumlu yanı, şimdiye kadar olayda Corso’nun adı geçmiyordu. Portekizli, herhangi bir olasılığa karşı, polise yüzünde yara izi olan adamın eşkalini verdiğini de ekledi anlattıklarına. Corso Rochefort’u unutmasını söyledi. Kuş çoktan uçmuştu yuvadan.

Görünüşe bakılırsa durum daha kötü olamazdı, ama öğleye doğru daha beter karıştı. Kitap avcısı, La Ponte ve kızla birlikte otelin lobisine girer girmez ortada kötü bir şeyler döndüğünü anladı. Resepsiyonda yine Grüber duruyordu. Her zamanki sakin görünüşünün arkasında gözlerinde tehlike işaretleri seziliyordu. Ona doğru yaklaşırken Corso resepsiyonistin doğal bir tavırla mektup kutusu-

na bakmak için döndüğünü, sonra bir elini ceketinin yakasına götürerek hafifçe kaldırdığını gördü. Anlamı çok açık, uluslararası bir öykünmeydi bu hareket.

“Durmayın,” dedi Corso, yanındakilere.

Şaşkın şaşkın bakan La Ponte’yi zorla sürüklemesi gerekti. Oysa kız onlardan önce, kararlı ve rahat bir tavırla, dar koridordan Palais Royal meydanına açılan *cafe-restorana* doğru yürümeyi sürdürmüştü. Resepsiyonun önünden geçerken son bir kez Grüber’e baktığında bir elinin masasının üstündeki telefonda olduğunu gördü.

Yeniden sokaktaydılar ve La Ponte sinirli, dönüp dönüp arkasına bakıyordu.

“Ne oluyor?” diye sordu Corso’ya.

“Polisler,” dedi Corso. “Benim odama girmişler.”

“Nereden biliyorsun?” diye sordu bu kez de.

Kızsa soru sormuyor, sadece emir bekler gibi bakıyordu Corso’ya. Corso cebinden bir gece önce resepsiyonistin verdiği, üstünde otelin anteti olan zarfı çıkardı, içinden La Ponte ve Liana Taillefer’in bulundukları yerin yazılı olduğu mesajı alıp yerine beş yüz franklık bir banknot yerleştirdi. Bu işi yavaş yavaş ve sakın, yanındakilere elinin titrediğini sezdirmemeye çalışarak yapıyordu. Kendi ismini karalayıp Grüber’in ismini yazdı, zarfı kapattı ve kıza verdi.

“Bunu kahvedeki garsonlardan birine ver.” Avuçları ter içinde kalmıştı. Elini cebinin astarıyla kuruladı ve kıza meydanın karşı tarafındaki bir telefon kabinini göstererek: “Sonra da beni orada bul.”

“Ya ben?” diye sordu La Ponte.

Şakanın sırası değildi ama Corso neredeyse arkadaşının yüzüne karşı bir kahkaha atacaktı. Ama alaycı bir bakışla yetindi.

“Ne istersen yapabilirsin. Ama korkarım şu andan itibaren gizlenmek zorunda kalacaksın.”

La Ponte’nin onu izleyip izlemediğine aldırmadan, otomobillerin arasından geçerek telefon kabinine doğru yürümeye başladı. Telefon kabininin camlı kapısını kapayıp kartı yerleştirdikten sonra dönüp baktığında La Ponte’nin birkaç metre ileride olduğunu gördü. Zavallı ve korumasız bir hali vardı, korku içinde etrafına bakınıyordu.

Otelin numarasını çevirdi ve resepsiyonu istedi.

“Neler oluyor, Grüber?”

“İki polis geldi, Bay Corso,” diye yanıtladı eski SS. Alçak sesle konuşuyordu ama sakin ve duruma hâkimdi. “Yukardalar hâlâ, odanızda.”

“Bir açıklama yaptılar mı?”

“Hayır. Geldiğiniz tarihi ve dün gece saat iki sularında nerede olduğunuzu sordular. Bilmediğimi söyledim ve dün akşam nöbetçi olan arkadaşım ile görüşmelerini önerdim. Bir de sizi tarif etmemi istediler, çünkü kılık kıyafetinizi bilmiyorlar. Siz gelince haber vermek üzere anlaştık. Ben de şimdi haber verecektim.”

“Ne diyeceksin, peki?”

“Doğruyu, pek tabii ki. Biraz evvel yanınızda sakallı bir bey ile lobiye girdiğinizi ama tekrar çıktığınızı. Genç kadına gelince, onunla ilgilenmediler, onun için ondan söz etmeye gerek görmüyorum.”

“Sağ ol, Grüber,” durdu ve gülümseyerek ekledi: “Suçsuzum.”

“Tabii, Bay Corso. Otelimizin bütün müşterileri öyledir.”

Bir kâğıt hışırtısı duyuldu. “Ah, şu anda zarfınızı getirdiler.”

“Görüşürüz, Grüber. Odamı birkaç gün daha sakla, eşyalarımı almak için dönmeyi düşünüyorum. Bir sorun çıkarsa, kredi kartımın numarasını kullanabilirsin. Ve tekrar teşekkürler.”

“Rica ederim.”

Corso telefonu kapattı. Kız dönmüş, La Ponte’nin yanında duruyordu. Kabinden çıktı ve onlara katıldı.

“Polis ismimi biliyor. Ve bildiklerine göre biri söylemiş olmalı.”

“Bana hiç bakma,” dedi La Ponte. “Zaten başından beri bu hikâye benim boyumu aşıyor.”

Corso acı acı düşündü, onun da boyunu aşmıştı. Olaylar tümüyle kontrolünden çıkmıştı, dümenin başında kimse yoktu, gemi ha bire yalpa vurup duruyordu.

“Senin bir fikrin var mı?” diye, sordu kıza. O, bu esrarla ilgili elinde kalan tek somut ipucuydu, son ümidiydi.

Kız, Corso’nun omzunun üzerinden trafiğe ve Palais Royal’in çevresindeki parmaklıklara doğru baktı. Sırt çantasını yere, bacaklarının arasına koymuştu. Her zamanki gibi sessiz, dalgın ve ciddi, hafifçe kaşlarını çatmış, düşünüyordu. Kendisinden bekleneni yapmamakta inat eden bir çocuk havası vardı. Corso kıza yorgun kurt gülüşüyle bakıyordu.

“Ne yapmalıyım bilmiyorum,” dedi Corso.

Kız, kafasındaki gizli düşüncelerden bir sonuç çıkarmış gibi başını sallıyordu. Ya da sadece Corso’nun ne yapacağını bilmemekte haklı olduğunu söylemek istliyordu.

“Senin en kötü düşmanın yine kendisin,” dedi sonunda, soğuk bir ses tonuyla. O da şimdi yorgun görünüyordu, dün gece otele döndüklerinde olduğu gibi. “Kuruntuların.” İşaretparmağıyla alnına dokundu. “Ağaçlara bakarken ormanda kayboluyorsun.”

La Ponte hıh diye homurdanarak, “Botanik dersini sonraya bırak istersen...” dedi, gittikçe daha da ürkekleşiyor, korkak gözlerle bir jandarma veya polis yanlarına yaklaşıyor mu diye etrafına bakınıyordu. “Buradan hemen çekip gitmeliyiz. Ben kimliğimle bir otomobil kiralayabilirim. Acele edersek yarın sınırı geçeriz. Doğru, yarın 1 Nisan.”

“Kapa çeneni, Flavio.” Corso bir yanıt, bir açıklama bekler gibi kızın gözlerine baktı. Ama o sonsuz yeşilliklerde yalnızca yansımalar görebildi: Meydandaki aydınlık, geçen otomobiller, kendi deforme olmuş, gülünç sureti. Yenik Alman süvarisi. Artık o eski kahramanca yenilgiler kalmamıştı. Hayır.

Kızın yüzündeki anlatım değişmişti. Şimdi ilk kez, sanki akıllıca bir şeyler söylemiş gibi bakıyordu La Ponte’ye.

“Tekrar et bakayım.”

Kitapçı, şaşırmıştı, kekelemeye başladı.

“Araba kiralamak mı?” diye sordu, ağzı bir karış açık. “Çok basit. Uçakta yolcu listeleri var. Trende pasaporta bakabilirler...”

“Onu demiyorum. Yarın günlerden ne?”

“1 Nisan.” La Ponte kravatını düzeltti. “Doğum günüm.”

Ama kız artık onu dinlemiyordu. Eğilmiş, çantasında bir şeyler arıyordu. Doğrulduğunda elinde *Üç Silahşorlar*’ı tutuyordu.

“Okuduklarına dikkat etmiyorsun,” dedi Corso’ya, kitabı uzatarak. “İlk bölümün ilk satırı.”

Corso beklemediği bu jest karşısında kitabı aldı ve şöyle bir göz attı. İlk bölümün başlığı *Baba d’Artagnan’ın üç armağanı* idi. Ve ilk satırı okur okumaz Milady’yi nerede araması gerektiğini anladı.

XIV. MEUNG DEHLİZLERİNDE

*Karanlık bir geceydi.
Pierre du Terrail, Rocambole*

Karanlık bir geceydi. Loire bulanık akıyor ve yükselen suları eski yatağından taşarak küçük Meung kasabasını sular altında bırakmakla tehdit ediyordu. Akşamüstünden beri gök gürlüyor ve aralıklarla çakan şimşekler zikzaklar çizerek yer yer karanlık şatoyu aydınlatıyor, sağnak yağmurun ıslattığı eski, ortaçağdan kalma sokaklarda kamçı darbeleri gibi şakırdıyordu. Nehrin öbür yakasında, ta uzaklarda, fırtına, yağmur suları ve ağaçlardan kopan yapraklar arasında, Tour'dan Orleans'a giden otomobillerin ışıkları geçiyordu sessizliğin içinden. Sanki fırtına yakın dün ve uzak bugün arasında bir sınır oluşturmuştu.

Meung'un tek oteli olan Saint-Jaques hanının bir penceresinde ışık vardı. Pencere sokaktan girilebilen küçük bir balkona açılıyordu. İçerde sarışın, uzun boylu, saçları ensesine toplanmış, cazip bir kadın aynanın önüne geçmiş, giyiniyordu. Etekliğinin fermuarını çekince kalçasındaki zambak dövmesi görünmez oldu. Dimdik durmuş, ellerini arkasında kavuşturarak iri, bembeyaz göğüslerini sarmalayan sutyeninin kancasını ilştiriyordu. Bu işi tamamladıktan sonra üstüne ipek bir bluz giydi ve hafifçe gülümsedi. Bluzun

düğmelerini iliklerken gözlerini aynadaki silüetinden ayırmıyordu. Belli ki güzel olduğunun bilincindeydi ve belki de biraz sonra gideceği randevuyu düşünüyordu. Önemli bir randevusu olmasa geçen on birinde böyle özene bezene giyinmezdi. Aynaya bakarak halinden memnun ama acımasız gülümsemenin nedeni belki de yatağın üstünde yepyeni deri bir dosyada duran Baba Alexandre Dumas'ın elyazması, *Anjou Şarabı*'nın bir bölümüydü.

Yakınlarda bir yerde çakan şimşek pencerenin önündeki balkonu aydınlattı. Biraz ileride, saçaklarından yağmur süzülen küçük bir çatının altında, Lucas Corso sigarasını atmadan önce son bir nefes çekti, yağmurdan ve rüzgârdan daha iyi korunabilmek için kabanın yakasını kaldırdı. İkinci şimşegın ışığında, Corso kocaman bir flaşla aydınlanmış gibi Flavio La Ponte'nin ışık ve gölgeler arasında kıvranan yüzünü seçebildi. Saçlarından ve sakalından sular süzülüyor, acı içinde kıvranan bir rahibi andırıyordu ya da bir Athos'u, üstüne ümitsizliğin suskunluğu çökmüş, cezalı bir çocuk gibi surati asılmıştı. Bir süre başka şimşek görülmedi, ama Corso üçüncü gölgeyi, onlar gibi yağmurdan damın altına sığınmış, yağmurluğunun içindeki Irene Adler'in silüetini gözünün önünde canlandırabiliyordu. Nihayet üçüncü şimşek geceyi bir uçtan öbür uca yararken saçtığı ışık, kiremit damlarda yankılanan gökgürültüsünün eşliğinde kızın kapüşonunun altında gizlenen yüzünden iki yeşil parıltı çaldı.

Meung'a kadar yolculuk hızlı ve gergin geçmişti. La Ponte'nin kiraladığı arabayla göz gözü görmeyen bir havada önce Paris Orleans otoyolu, sonra Tours yönünde 16 kilometre yapmışlardı. Yol boyunca, La Ponte ön koltukta oturmuş, elindeki Bic çakmağın ışığında benzinciden aldıkları Michelin haritasını incelemişti. Akıllı iyice karışmıştı, "Az kaldı, sanırım doğru yoldayız... Kesin doğru yoldayız," deyip durmuştu. Kız suskun, arka koltukta oturuyordu. Karşıdan gelen arabaların farları yüzlerini aydınlattığında Corso aynadan kızın

gözlerinin üstüne dikilmiş olduğunu görmüştü. Evet, La Ponte yolu şaşırmıştı. Kavşağı gösteren levhayı görmemişti ve Blois yolundan uzaklaşmışlardı. Yanlış yolda olduklarını fark edince de yeniden otolya çıkmak için yolun bir bölümünü ters yönde gitmeleri gerekmişti. Corso sıkı sıkı direksiyona sarılmış, şiddetli sağanak yağmurun trafik polislerini karakollarda mahzur bırakması için durmadan dua etmişti. Beaugency. La Ponte ısrarla nehri geçip sola dönmeleri gerektiğini söylemişti ama neyse ki onu dinlememişlerdi. Bir süre 152. karayolunda fırtına ve sağanak yağmur altında ilerlemişlerdi –kitabın birinci bölümünde d’Artagnan’ın geçtiği yoldan– Loire sağ tarafta simsiyah, kükreyerek akıyordu. Corso silecekleri hiç durmadan çalıştırmak zorunda kalmıştı ve yanlarından otomobiller geçtikçe gözlerinin önünde binlerce yağmur damlası dans etmişti. Ve nihayet, boş sokaklar, ortaçağdan kalma damlarla kaplı bir mahalle, çapraz ve haç şeklinde yerleştirilmiş kalasların araları doldurularak yapılmış evleriyle Meung-sur-Loire. Yolun sonu.

“Uzayacağa benziyor,” diye fısıldadı La Ponte. Sırılsıklamdı ve soğuktan sesi titriyordu. “Niye girmiyoruz?”

Corso başını saçaktan biraz çıkararak tekrar içeri baktı. Liana Taillefer bluzun üstüne vücudunun bütün hatlarını meydana çıkaran dar bir süeter giymişti ve şimdi dolaptan uzun, siyah, karnavallarda giyilen pelerinleri anımsatan bir pelerin çıkartıyordu. Bir an etrafa bakınarak, pelerini omzuna vurmakla yatağın üstündeki elyazmasını almak arasında kararsız kaldı. Tam o sırada pencerenin açık olduğunu fark ederek kapamak için cama yaklaştı.

Corso eliyle pencereyi kapamasına mani oldu. Aynı anda çok yakında, neredeyse Corso’nun hemen başının üstünde, bir şimşek çaktı ve yağmurdan ıslanmış yüzünü aydınlattı. Gölgesi pencereye vuruyordu ve elini suçlar gibi korkudan donmuş kadına doğru uzattı. Milady ecinni görmüş gibi korkuyla bir çığlık attı.

Corso pencereyi bırakıp elinin tersiyle kadının suratına öyle bir tokat indirdi ki, elindeki *Anjou Şarabı*'nın sayfaları havaya fırlayarak etrafa yayıldı ve anında sesi kesildi. İçerinin sıcak havasında Corso'nun gözlüğünün camları buğulanmıştı. Liana Taillefer'in üstüne atılmadan önce gözlüğünü aceleyle çıkarıp komodinin üstüne bıraktı. Bu arada Liana Taillefer de kaçmak için kapıya doğru seğirtiyordu. Bir çırpıda, önce bacağından, sonra belinden yakaladı. Kadın çırpınıyor, sağa sola tekmeler savuruyordu. Kuvvetliydi. Corso bir yandan da kendi kendine La Ponte ile kızın hangi cehennemde olduklarını soruyordu. Yardım beklerken Liana Taillefer'i bileklerinden yakalayıp hareketsiz hale getirmek istedi, çünkü kadın durmadan saldırıyor, yüzünü gözünü tırmalamaya çalışıyordu. Birbirlerine sarılmış olarak yatağın üstüne yuvarlandılar ve Corso'nun bir bacağı kadının bacakları arasında kaldı. Burnu kabarık, iri memelerinin arasına sıkışmıştı, o kadar yakından, ince yün süeterin altında inanılmaz yumuşak geldiler Corso'ya. Zamansız bir dikilme duyumsadı ve çaresizlik içinde bir yandan omuzları bir olimpiyat şampiyonunun omuzlarını andıran Milady ile boğuşurken bir yandan da dişlerini sıkarak küfürler yağırdırıyordu. Sana ihtiyacım olduğunda neredesin, diye geçirdi içinden kızgın. İşte tam o anda La Ponte, ıslak bir köpek gibi sularını silkeleyerek, yanlarında bitti. Kırılmış gururunun, ama özellikle de cebini yakan Crillion'un faturasının hesabını sormaya hazırlanıyordu. Bu sahne gitgide daha çok bir linç sahnesini andırmaya başlamıştı.

“İrzına geçmeyi düşünmüyorsundur herhalde,” dedi kız.

Pencerenin pervazına oturmuş onları izliyordu, yağmurluğun kapüşonu hâlâ başında duruyordu. Liana Taillefer çırpınmayı bırakmıştı. Corso kadının üstündeydi, La Ponte ise kolundan ve bacağından yakalamıştı.

Liana Taillefer, “Domuzlar,” diye bağırdı yüksek sesle ve üstüne basa basa.

“Orospu,” diye hırladı La Ponte, boğuşmaktan nefesi kesilmişti.

Bu kısa söz düellosunun ardından hepsi biraz sakinleşti. Kaçamayacağından emin, yatağa oturmasına izin verdiler. Liana Taillefer hâlâ kızgınlıktan afallamış, La Ponte ve Corso’ya kinle bakarak bileklerini oğuşturuyordu. Corso kadınla kapı arasında durdu. Kızsa hep aynı yerde, pencerenin yanındaydı, ama artık pencereyi kapatmış ve kapüşonunu arkaya atmıştı. Yüzünde alayla merak karışımı bir anlatımla Taillefer’in dul karısını seyrediyordu. La Ponte ıslak saçlarını yorganın ucuyla kuruladıktan sonra elyazmasının dağınık sayfalarını toplamaya koyulmuştu.

“Biraz sohbet edelim,” dedi Corso, “aklı başında insanlar gibi.”

Liana Taillefer ateş püskürerek, “Konuşacak hiçbir şeyimiz yok,” diye terslendi.

“Yanıyorsunuz güzel hanımefendi. Şimdi sizi ele geçirdiğimize göre artık polise gidebiliriz. Ya bize anlatırsınız ya da jandarmalara hesap verirsiniz. Buyurun seçim sizin.”

Kaşlarının çatıklığını, telaşlı telaşlı etrafına bakındığını gördüler. Tutulduğu kapandan kaçmak için fırsat arayan bir hayvana benziyordu.

“Dikkat et,” dedi La Ponte. “Eminim bir şeyler planlıyor.”

Kadının gözleri çelik şişler gibi öldürücüydü. Corso rol yapar gibi dudak büktü.

“Liana Taillefer,” dedi. “Yoksa Anne de Breuil mü demeliyiz? Fere Kontesi, bazen Charlotte Backson, bazen Sheffield Baronesi veya Lady Winter adlarını da kullanan ve kocasma da sevgililerine de ihanet eden kadın. Öldürmek, zehirlemek gibi marifetlerinin yanı sıra üstelik Richelieu’nün de ajanı... Daha çok takma adıyla tanınır...” dedi ve sözün burasında anlamlı bir duraklama yaptı. “Milady.”

Konuşmayı kesti, torbasının yatağın altından çıkan sapı ayağına takılmıştı. Liana Taillefer'i ve eline fırsat geçer geçmez kaçmak için kolladığı kapıyı gözetlemeyi bırakmadan torbayı çekti. İçindekileri kontrol etmek için elini soktu ve derin bir oh çekti. Öyle bir oh ki hepsi, kadın da dahil, afallamış suratına bakakalmışlardı. *Dokuz Kapı*, Varo Borja'nın kitabı sapasağlam duruyordu torbanın içinde.

"Bingo!" diye bağırarak kitabı çıkardı ve öbürlerine gösterdi. La Ponte zafer işareti yaptı, sanki Quiequeg zıpkını balinanın yüreğine saplamıştı. Ama kız bu oyunun tarafsız bir seyircisiymiş gibi hareketsiz kalmış, hiçbir heyecan işareti göstermemişti.

Corso kitabı yeniden torbaya koydu. Rüzgâr kızın yanında hareketsiz durduğu pencerenin camlarında ıslık çalıyordu. Arka arkaya çakan şimşekler kızın silüetini bölüyordu. Şimşeklerin hemen arkasından gökgürlemesiyle yağmur damlalarının ıslattığı camlar bir süre titreşiyor, sonra şiddeti azalarak tok bir sese dönüşüyordu.

"Senaryoya çok uygun bir gece," dedi Corso kadına bakarak. "Gördüğün gibi Milady, randevuyu kaçırmak istemedik... Adaleti yerine getirmeye hazırız."

"Gece ve takım halinde, tıpkı o korkaklar gibi," diye karşı çıktı kadın, sözcükler tükürüyormuş gibi dökülüyorlardı ağzından. "Tıpkı o kadına yaptıkları gibi. Bir tek Lille celladı eksik."

"Her şeyin bir sırası var," diye düzeltti La Ponte.

Kadm yeniden toparlanmıştı ve zaman zaman özgüvenini kazanmış gibi görünüyordu. Ağzından çıkan cellat sözcüğü de onu pek etkilememişti ve üzerinde yoğunlaşan bakışlara meydan okur gibi bir hali vardı.

"Görüyorum ki," diye ekledi. "Herkes rolünü iyi bellemiş."

"Buna şaşıracağınızı sanmam," diye yanıtladı Corso. "Siz ve suç ortaklarınız böyle olması için çok özen gösterdiniz..." Acımasız

kurt edasıyla burun kıvırdı, hain ve ciddi görünüyordu. “Ve oyunun bu bölümüne kadar hepimiz çok eğlendik.”

Kadın dudaklarını ısırıldı. Uzun, kan rengi cilalı tırnaklarından biriyle yorganı tırmalıyordu. Corso bu tırnaklara bakarken sanki öldürücü birer şiş diye geçirdi aklından, boğuşurlarken yüzünün ne kadar yakınından geçtiklerini anımsayınca titredi.

“Buna hakkınız yok, hiçbirinizin,” dedi kadın sonunda. “Hepiniz sonradan yaşasınız.”

“Yanılıyorsunuz, biz de sizin gibi oyunun bir parçasıyız.”

“Kurallarını bilmiyorsunuz.”

“Yine yanılıyorsunuz, Milady. Burada olmamız bildiğimizi göstermiyor mu?” Corso gözlüğünü arar gibi etrafına bakındı ve komodinin üstünde olduğunu hatırladı. Gözlüğü taktı ve işaret-parmağı ile burnunun üzerine yerleştirdi. “Asıl zor olan da bu ya, oyunu bilmek, öykünün parçası olmak ve dış dünyanın mantığı ile değil de, metnin içsel mantığıyla düşünmek... Sonrası kolay, çünkü gerçek hayatta birçok şey rastlantıya bağlı gelişse de bir kurguda hemen her şey kurallara bağlıdır.”

Liana Taillefer’in kıpkırmızı tırnağı şimdi hareketsiz duruyordu.

“Romanlarda da mı?”

“Özellikle romanlarda. Burada eğer başkahraman romanın mantığıyla hareket ediyorsa, ki bu suçlunun mantığıdır, kesin aynı sonuca varır. Bu yüzden de kitabın sonunda her zaman kahraman ve hain, dedektif ve katil karşı karşıya gelirler.” Corso kafasını iyi işletebilmekten ve vardığı sonuçtan memnun, gülümsedi. “Nasıl buldunuz?”

“Harika,” dedi Liana Taillefer, alaycı bir ses tonuyla. La Ponte de ağzı açık Corso’ya bakıyordu, ama onun hayranlığı içtendi. “Fray Guillermo de Baskerville, sanırım.”

“Bu kadar yüzeysel olmayın, Milady. Örneğin, Conan Doyle ve Allen Poe’yu unutun. Hatta Dumas’yı bile... Bir an için daha nitelikli bir okur olduğunuzu sanmıştım.”

Kadın, kitap avcısına dik dik baktı.

“Görüyorsunuz, benimle boşuna vakit kaybediyorsunuz,” dedi aşağılayıcı bir tavırla. “Size uygun bir izleyici değilim.”

“Biliyorum. Zaten buraya sizin için değil, bizi ona götürmeniz için geldik.” Kolundaki saate baktı. “Nisanın ilk gününe sadece bir saatten biraz fazla zaman kaldı.”

“Bunu nasıl tahmin ettiğinizi bilmek isterim.”

“Ben tahmin etmedim,” diyerek hâlâ pencerenin yanında duran kıza çevirdi başını.

“Kitabı önüme o açtı... Ve bir araştırma söz konusu olduğunda kitaplar dış dünyadan daha etkindir, kapalı, dış dünyanın rahatsızlık veren etkenlerinden uzak. Sherlock Holmes’ün laboratuvarı gibi.”

“Fiyaka satmayı bırak, Corso,” dedi genç kız, rahatsız olmuş gibi. “Yeteri derecede etkiledin.”

Kadın bir kaşını kaldırıp ilk kez görüyormuş gibi kıza baktı.

“O kim?”

“Kim olduğunu bilmediğinizi söylemeyeceksiniz herhalde... Onu daha önce hiç görmemiş miydiniz?”

“Hayır. Bir genç kızdan söz ettiler ama kim olduğunu, nereden çıktığını söylemediler.”

“Kim söz etti?”

“Bir arkadaşım.”

“Uzun boylu, esmer, bıyıklı ve yüzünde yara izi olan birisi? Du-dağı yarılan? Sevgili Rochefort! Doğru, şu anda nerede olduğunu bilmek isterim. Fazla uzakta olacağını sanmıyorum... Çok seçkin roller seçmişsiniz, ikiniz de.”

Nedense bunu duymak Liana Taillefer'in sakin tavrını etkiledi. Kırmızı cilalı tırnak Corso'nun tenini arar gibi yorgana battı ve gözleri kızgınlık parıltılarıyla buz kestiler.

"Romanın öbür kahramanları daha mı iyi sanki?" Milady başını dikmiş tek tek onlara bakarken gözlerinde aşağılama ve hakaret dolu bir kibir okunuyordu. "Athos bir sarhoş, Porthos bir aptal, Aramis ise iki yüzlü bir entrikacı..."

"Farklı bir bakış açısı," diye onayladı Corso.

"Kapatın çenenizi. Siz benim ne düşündüğümü nereden bileceksiniz?" Liana Taillefer bir an durdu, burnu havada, gözlerini Corso'ya dikmiş, sanki sıra ona gelmiş gibi sözlerine devam etti: "d'Artagnan'a gelince, o hepsinden beter... Sözüm ona iyi kılıç kullanan! Bütün kitap boyunca sadece dört düello yapıyor ve ancak ya Jussac kalkarken ya da Bernajoux yanlış yaparak kör bir atılımla kılıcına takılınca yeniyor rakiplerini. İngilizlerle olan çarpışmada ise ancak rakibinin kılıcım düşürebiliyor, o da bir kerecik. Wardes Kontu'nu yıkması için ise üç tuşe gerekiyor... Cömertliğine gelince," çenesini kaldırdı ve küçümser gibi La Ponte'ye baktı, "d'Artagnan sizin şu arkadaşınızdan bile daha pintidir, arkadaşlarına ilk kez İngiltere'de içki ikram eder, Monk olayından sonra. Yani otuz beş yıl sonra ilk kez."

"Görüyorum ki bu konuda uzmansınız. Tahmin etmeliydim. Bütün o nefret ettiğiniz tefrikalar... Kutlarım. Kocasının eksantrik zevklerinden bıkmış dul rolünü çok iyi oynadınız."

"Hiç de rol yapmıyordum. Onların çoğu işe yaramaz, değersiz eski kâğıtlardan başka bir şey değiller. Tıpkı kendisi, kocam Enrique gibi. Kocam basit bir insandı, hiçbir zaman satır aralarını okumayı beceremedi, altını madenden ayırmayı bilmedi... Hani şu dünyayı dolaşıp fotoğraf çeken ama hiçbir şeyden haberi olmayan aptallar vardır ya, işte aynı onlara benzerdi."

“Oysa siz öyle değildiniz.”

“Tabii ki değilim. İlk okuduğum iki kitabın hangi kitaplar olduğunu biliyor musunuz? *Küçük Kadınlar* ve *Üç Silahşorlar*. Her iki kitap da kendi çapında etkiledi beni.”

“Ne kadar dokunaklı, beni ağlatacaksınız.”

“Saçmalamayın. Bir soru sordunuz, ben de yanıtlıyorum... Bazı okurlar basit insanlardır: Zavallı Enrique. Ve bir de daha derine inen okurlar vardır, basmakalıp tiplerle yetinmeyen: Cesur d’Artagnan, saygın beyefendi Athos, iyi kalpli Porthos, sadık Aramis... Güleyim bari!” Gerçekten de, Milady gibi dramatik bir kahkaha attı... “Bütün bu kahramanlardan aklımda hangi imge kaldı, en fazla kime hayranlık duydum biliyor musunuz? Bilemezsiniz. Kimse bilemez... O sarışın hanımefendiye, bir ideal uğruna tek başına kahramanca savaşan ve dört yalancı kahraman tarafından alçakça öldürülen o kadına... Ve yirmi yıl sonra meydana çıkan yetim oğluna!” dedi ve gururla başını eğdi, gözleri öylesine kin doluydu ki Corso geri çekilmemek için kendini zor tuttu. “O gravürü şu anda gözlerimin önündeymiş gibi, tüm ayrıntılarıyla anımsıyorum: Bir dere, gece, dört serseri, diz çökmüşler ama içlerinde en ufak bir acıma duygusu yok. Ve biraz ileride kadının çıplak boynuna doğru kılıcını kaldıran cellat...”

Birden bir şimşek daha çaktı ve Liana Taillefer’in allak bullak olmuş yüzü, bir ölü gibi bembeyaz boynu, geçmişteki o trajik olayları yaşıyormuş gibi bakan gözbebekleri aydınlandı. Sonra bir kez daha gök gürlemesiyle camlar sarsıldı.

“Aşağılık herifler,” diye tekrarladı kısık bir sesle, dalgın dalgın. Corso bu sözü kim için söylediğini anlayamadı, ona ve yanındakilere mi sövüyordu, yoksa d’Artagnan ve arkadaşlarına mı?

Hâlâ pencerenin yanına mihlanmış gibi duran kız çantasından *Üç Silahşorlar*’ı çıkarmıştı. Tarafsız gözlemci rolünün kurallarına uyararak sakın sakın kitabı karıştırıyor, bir pasaj arıyordu. Aradığı

sayfayı bulunca hiçbir şey söylemeden açık kitabı yatağın üstüne fırlattı. Liana Taillefer'in betimlediği gravür vardı açtığı sayfada.

"Victa iacet Virtus," diye fısıldadı Corso, bu resimle *Dokuz Kapı*'daki sekizinci gravürünün benzerliğine şaşırarak.

Kadm gravürü görünce sakinleşti. Yeniden buz gibi, gururlu ve alaycı bir eda ile kaşını kaldırdı.

"Doğru," diyerek başını salladı. "Ama herhalde d'Artagnan'ın erdemin simgesi olduğunu söylemeyeceksiniz bana. Üç kâğıtçı bir Gaskonyalı... Bir de her nedense kadınları baştan çıkarmakla şöhret yapmış. Bütün kitap boyunca ancak üç kadın tavlayabiliyor ve bunlardan ikisini de sahtekârlıkla. Büyük aşkı koca ayaklı bir burjuva karısı, kraliçenin oda hizmetkârı. Diğeri, alçakça kandırdığı bir İngiliz evlatlık," Liana Taillefer küfreder gibi bir kahkaha attı, "ya *Yirmi Yıl Sonra*'daki özel hayatına ne buyrulur? Kira ödememek için pansiyoncu kadınla cilveleşmesi... Olağanüstü bir Don Juan, evlatlıklar, pansiyoncu kadınlar, hizmetçiler!"

"Ama d'Artagnan Milady'yi de tavlamıştı," diye hınzırca laf attı Corso.

Liana Taillefer'in gözleri yeniden öfkeyle parladı. Eğer bakışlar öldürebilseydi, kitap avcısı o anda cansız yere serilmişti.

"Ona tavlamak denmez," diye yanıtladı. "Alçakça, sahtekârlıkla giriyor yatağına, kendini başkası olarak tanıtarak." Yeniden soğukkanlı tavrını takınmıştı, iki çelik göz Corso'ya çevrilmişti. "Siz ve o, ne korkunç bir çift oluşturdunuz ama."

Dört serseri, diz çökmüşler ama içlerinde en ufak bir
acıma duygusu yok.

La Ponte dikkatle dinliyordu, neredeyse düşünürken beyninin atışları duyulacaktı. Sonra birden bir kaşını kaldırdı.

“Bana ikinizin...” diye kekeledi.

Yardım ister gibi kıza döndü. Her zaman olanlardan en son onun haberi oluyordu. Kız istifini bozmadan, bütün bunların benimle ilgisi yok der gibi izliyordu.

“Ne kadar budalayım,” dedi kitapçı ve pencerenin yanına gide- rek başını çerçevelere vurmaya başladı.

Liana Tallefer kitapçıya bir kez daha küçümseyen bir bakış fırlattı ve Corso’ya döndü:

“Bu adamı getirmek zorunda mıydınız?”

“Aptalım, aptal,” diye kendi kendine söylenmeyi sürdürüyordu La Ponte, başıyla duvara daha sert darbeler indirerek.

“Kendini Athos zannediyor,” diye açıkladı Corso.

“Daha doğrusu Aramis. Budala ve kendini beğenmiş. Sevişirken yan gözle duvardaki gölgesine bakıyor, biliyor musunuz?”

“Sahi mi?”

“Sizi temin ederim.”

La Ponte başını vurmaktan vazgeçti.

“Konudan uzaklaşıyoruz,” dedi, rahatsız olmuştu.

“Çok doğru,” diye arka çıktı Corso. “Erdemlerden söz edelim, Milady. Siz demin bize bu konuda ders veriyordunuz. D’Artagnan ve arkadaşları üzerine...”

“Neden olmasın? Neden kadınları kullanan, para için çarpışan, servet edinmekten başka bir şey düşünmeyen bu yalancı pehlivanlar, efendisi Richelieu’yü kendi seçen ve hayatını tehlikeye atma pahasına ona sadık kalan bir Milady’den daha akıllı, daha cesur ve daha erdemli olsunlar?”

“Ve efendisi için cinayet işleyen Milady.”

“Biraz evvel kendiniz söylediniz, öykünün içsel mantığı.”

“İçsel mi? Bu olaylara nereden baktığımıza bağlı. Kocanızı romanın dışında öldürdüler. Onun ölümü gerçek.”

“Deli misiniz? Enrique’i kimse öldürmedi. O kendini asarak intihar etti.”

“Victor Fargas da kendi başına mı boğuldu? Ve dün gece Barones Ungern mikrodalga fırınım söndürmeyi mi unuttu?”

Diana Taillefer bir La Ponte’ye bir kıza baktı, doğru duyup duymadığını sorar gibi. Pencereden girdiklerinden beri ilk kez şaşırması görünüyordu.

“Neden söz ediyorsunuz?”

“Dokuz gerçek gravürden,” diye yanıtladı Corso. “*Karanlıklar Ülkesinin Dokuz Kapısı*’ndan.”

Kapalı pencereden rüzgâr ve yağmur sesleri arasından kilisenin çan kulesindeki saatin on biri vurduğu duyuldu. Aynı anda hanın koridorunda ve merdivenlerinde çan sesi on bir kez yankılandı.

“Anlaşılan bu öyküye karışan başka çılgınlar da var.”

Dikkatle kapıya bakıyordu. Son çan sesinden hemen sonra kapının dışında bir gürültü duymuştu ve bir an gözleri bir zafer ışığıyla parladı.

“Dikkat et,” diye fısıldadı La Ponte heyecanla. Corso ise bir saniye sonra olacakları ancak o anda anlayabildi. Yan gözle pencerenin yanında dikkat kesilmiş, gergin duran kıza baktı. Damarlarında adrenalin oranının hızla yükseldiğini duyumsadı.

Hepsi kapının tokmağına bakıyordu. Tokmak korku filmlerinde olduğu gibi yavaş yavaş dönmeye başladı.

“İyi geceler,” dedi Rochefort.

Üstünde boynuna kadar düğmelenmiş pırıl pırıl bir yağmurluk, başında bir fötr şapka vardı. Gözleri parlak ve dingindi, yüzündeki yara izi zikzaklar çizerek güneyli görünüşünü daha da belirginleştiren kalın siyah bıyığına doğru uzanıyordu. On beş saniye kadar elleri cebinde, yağmurluğundan süzülen sular ıslak ayakkabılarının etrafında gölcükler meydana getirerek durdu. Kimseden çıt çıkmıyordu.

“Seni gördüğüme sevindim,” dedi Liana Taillefer. Yeni gelen yanıt vermeden kısa bir baş hareketiyle onayladı. Hâlâ yatakta oturan kadın, Corso’yu göstererek, “Can sıkıcı olmaya başlamışlardı,” dedi.

“İnşallah fazla sıkmamışlardır canınızı,” dedi Rochefort. Corso’nun Sintra’daki karşılaşmalarından anımsadığı aynı terbiyeli ses tonu ve aynı belirsiz aksanla konuşuyordu. Kapının eşiğinde kımıldamadan, gözlerini Corso’ya dikmiş duruyordu, La Ponte ve kız orada değillermiş gibi. Üst dudağı hâlâ şişti. Yaranın üstüne iki dikiş atılmıştı ve tentürdiyot lekesi daha çıkmamıştı. Sen rıhtımının anısı diye geçirdi içinden Corso ve merakla kıza baktı, ne surat takındığını görmek istiyordu. Kız ilk anın şaşkınlığını atlatmış, yeniden sahnelenen oyunla pek ilgilenmeyen seyirci tavrını takınmıştı.

Rochefort gözlerini Corso’dan ayırmadan Milady’ye sordu:

“Buraya nasıl gelmişler?”

Kadın belirsiz bir hareketle yanıtladı:

“Akıllı çocuklar,” bir an La Ponte’ye baktı ve hemen gözlerini Corso’ya çevirdi. “En azından bir tanesi.”

Rochefort başını salladı. Gözlerini hafifçe yumarak düşünüyormuş gibi yaptı.

“Anlıyorum. Ama bu işimizi zorlaştıracak,” dedi sonunda. Şapkasını çıkarıp yatağın üstüne atarak ekledi. “Hem de çok.”

Liana Taillefer de aynı fikirdeydi. Etekliğini düzeltti ve derin bir iç çekerek ayağa kalktı. Kadının bu hareketi Corso'yu da harekete geçirdi, ona doğru kararsız ve sinirli bir adım attı. İşte tam o anda Rochefort bir elini yağmurluğun cebinden çıkardı, kitap avcısı solakmış bu adam dedi kendi kendine. Sol elinde küçük, koyu lacivert, neredeyse siyah, kısa namlulu bir revolver vardı. Bu arada Liana Taillefer, Dumas'nın elyazmasını elinden alırken La Ponte'ye yaklaştı.

“Demin söylediklerini tekrar et bakalım, ne diyordun, orospu mu?” diye sordu. Yanına o kadar yaklaşmıştı ve o kadar küçümseyerek bakıyordu ki sanki yüzüne tükürüyormuş gibi bir hali vardı. “Sıkıysa tekrar et de görelim.”

La Ponte tekrar edemezdi, çünkü doğuştan korkaktı. Cesur zıpkıncı tavırları yalnız içkili anlarına özgüydü. Bu yüzden o sözcükleri tekrarlamaktan kaçınarak:

“Ben sadece buradan geçiyordum,” dedi, aradan sıyrılmak için kaçacak delik arayarak.

“Ah, Flavio, sen olmasan ben ne yapardım?” dedi Corso çaresizlik içinde.

Kitapçı özür diler gibi suratını astı.

“Haksızlık ediyorsun,” diyerek kaşlarını çattı ve kıza doğru geri çekildi. Kızın yanını odanın en güvenli yeri olarak düşünmüş olmalıydı. “Aslına bakarsan, bu macera senin maceran, Corso? Senin gibi bir adam için ölmek nedir ki? Hiçbir şey? Bir formalite. Üstelik bunun için sana para da ödüyorlar. Ve zaten hayatın hiç tadı yok,” dedi, Rochefort'un elindeki revolverin namlusuna bakarak. Sonra kolunu kızın omzuna attı ve hüzünlü bir iç çekişle, “Sana bir şey olmasını istemem. Ama olursa, bizim işimiz daha zor, yaşamaya devam.”

“Sen ne domuzsun, sen! Hain.”

La Ponte duyduklarından utanmış gibi baktı arkadaşına.

“Bu sözlerini duymamış olayım, dostum. Şu anda çok sinirlisin.”

“Orospu çocuğu.”

“Bırak bunları da, biz eski arkadaşız. Arkadaşlık da hoşgörü demek değil mi?”

“Sizi kutlarım,” dedi Milady, alaylı bir ses tonuyla. “Her şeye karşın takım ruhunu koruyorsunuz.”

Corso hızla bir şeyler düşünmeye çalışıyordu, her ne kadar o anda düşünmenin bir faydası olacağına inanmasa da. Hiçbir zihin jimnastiği silahı adamın elinden almaya yarayamazdı çünkü. Aslında Rochefort silahını kimseye doğru yöneltmemiştir, biraz isteksizce, sadece göstermenin yeteceğine inanmış gibi bir hali vardı. Corso her ne kadar bu yüzü yara izli adamla hesaplaşmak istiyor olsa da, kendinde bunu yapacak gücü bulamıyordu. La Ponte'den hayır gelmeyeceğine göre güç dengesini kendi tarafına çekmeye yardımcı olabilecek tek insan kızdı. Ama ondan da pek yardım geleceğe benzemiyordu, tabii eğer rol yapmıyorsa. Irene Adler ya da adı her neyse, omuzlarını La Ponte'nin kolundan kurtarıp tekrar pencereye yaslanmış, Corso'nun anlam veremediği bir soğukkanlılıkla onları izliyordu. Anlaşılan oyunun dışında kalmaya kararlıydı.

Liana Tallefer elinde Dumas'nın elyazmasıyla Rochefort'a yaklaştı. Elyazmasını bu kadar çabuk, tekrar ele geçirmekten memnun görünüyordu. Yatağın ayak ucundaki torbanın içinde duran *Dokuz Kapı*'ya aynı ilgiyi göstermemesi Corso'nun tuhafına gitmişti.

“Şimdi?” diye sordu kadın adama, alçak sesle.

Corso, Rochefort'un kendinden pek emin olmadığını gördü. Adam elinde revolver bir o yana bir bu yana bakıyor, kime nişan alması gerektiğini bilemiyordu. Milady'le uzun ve gizli anlamlar taşıyan bir bakışmadan sonra elini cebinden çıkarıp yüzünü sıvazladı.

“Onları burada bırakamayız,” dedi sonunda.

“Götürmemiz de imkânsız,” diye ekledi kadın.

Yavaşça başını salladı, artık biraz önceki kararsızlığı kalmamıştı. Corso adamın elini ona, karnına doğru çevirdiğini gördü ve bütün mide kaslarının bir anda gerildiğini duyumsadı. Bir şeyler söylemek istiyordu ama bir türlü özne, eylem ve tümleci doğru bir şekilde yan yana getiremiyordu. Sadece bir şeyler soracakmış gibi, gırtlaktan gelen boğuk bir ses çıkarabildi.

“Onu öldürmeyeceksiniz değil mi?” diye atıldı La Ponte, yeniden Corso’nun gözüne girmeye çalışarak.

“Flavio,” diye heceledi Corso zorlanarak, ağzı kupkuruydu. “Söz veriyorum, eğer bundan kurtulursam yüzünü darmadağın edeceğim.”

“Sadece yardım etmek istiyordum.”

“Sen git anana yardım et de orospuluk etmesin.”

“Tamam, tamam, kestim sesimi.”

“Evet, kes sesini,” diye lafa karıştı Rochefort, tehdit eder gibi. Taillefer’le bir karara varmışlar gibi son bir kez bakıştılar. Corso gözlerini onlardan ayırmadan kapıyı kapattı. Bok yoluna gitmek-tense... Kalp atışlarını şakaklarında ve bileklerinde duyuyordu. Kafasının içinde bir yerlerde Waterloo davulları gümbürdüyordu. Corso o anda, insanın kendini mutsuzluğun kucağına atmadan hemen önceki o bir anlık bilinç pırıltısında revolverin namlusuyla arasındaki mesafeyi ve revolveri etki alanı dışına nasıl çıkabileceğini, ilk kurşunun ne zaman ateşleneceği ve mermiyi neresine yiyeceğinin hesabını yaparken buldu. Bu beladan sıyrıksız kurtulma şansı çok azdı, ama beş saniye sonra belki bu kadarcık şansı da kalmayacaktı, yani artık borazanlar çalışıyordu. Son saldırıda, en önde kahramanlar kahramanı Ney, İmparator’un yorgun gözleri önünde ilerliyordu.

Karşısında İskoçyalı süvariler değil de Rochefort vardı, olsun, mermi mermiydi. Harekete geçmek için zamanın bitmesine bir saniye kala bütün aklından geçirdiklerinin saçmalığını düşündü. Kendi kendine, “Her şey ne kadar anlamsız,” dedi. Onu bir saniyenin bilmem kaçta biri kadar kısacık bir zaman dilimi içinde göğsünden vuracak olan, ölüm, gerçek ölüm müydü yoksa gerçeküstü mü? Bir hiç mi olacaktı, yoksa yalancı kahramanların Valhalla’sı mı? Keşke o sırtında duyumsadığı yeşil gözler –İmparator mu? Âşık şeytan mı?– alacakaranlıkta onu karanlıklar nehrinin karşı kıyısına geçirmek için orada bekliyor olsalardı.

Ve işte Corso aklından bunları geçirdiği anda Rochefort tuhaf bir hareket yaptı. Zaman istiyormuş gibi boş elini havaya kaldırdı, içinde bulundukları durumda çok anlamsız bir hareketti bu, revolveri tutan öbür elini cebine doğru götürdü. Bütün bu el hareketleri bir an sürdü, sonra yeniden namlu, pek kararlı olmasa da, Corso’ya çevrildi. Ve Corso, kalbi güm güm atarak, kasları gergin, gözlerini yumarak saldırmaya hazırlanırken birden saatin henüz gelmemiş olduğunu anladı ve saldırıdan vazgeçti.

Rochefort odanın öbür tarafına, telefona doğru yürürken Corso hâlâ gözlerine inanamıyordu. Adam önce dış hattı bağlayan numaray, sonra da diğer numarayı çevirdi. Corso olduğu yerden telefonun tonunu duyabiliyordu, sonunda klik diye karşı taraftan açıldığını gösteren bir ses duyuldu.

“Corso burada,” dedi Rochefort ve hattın diğer ucunda bir sessizlik olmuş gibi sustu. Revolveri odanın rastgele bir yerine çevirmişti. Sonra iki kez evet diyerek başını salladı, bir süre daha dinledikten sonra da ‘tamam’ deyip almacı yerine koydu.

“Onu görmek istiyor,” dedi Milady’ye ve ikisi birden bakışlarını Corso’ya çevirdiler. Kadın sinirlenmişti, Rochefort ise kaygılı görünüyordu.

“Saçma,” diye karşı çıktı kadın.

“Görmek istiyor,” diye yineledi diğeri. Milady omuz silkti. Bur-nunu havaya dikerek odanın içinde birkaç adım attı, bir yandan da *Anjou Şarabı*’nın sayfalarını çeviriyordu.

“Peki biz...” diye söze karıştı La Ponte.

“Siz burada kalacaksınız,” dedi, silahın ucuyla işaret ederek. Sonra dudağındaki yara izine dokundu ve ekledi: “Kız da.”

Patlak dudağına rağmen kıza fazla hınç beslemiyormuş gibi bir hali vardı. Dahası Corso adamın kıza bakışlarında biraz merak sez-mişti. Sonra Liana Taillefer’e döndü ve elindeki silahı ona verdi.

“Buradan dışarı çıkmayacaksınız.”

Niçin sen kalmıyorsun burda?

“Benim götürmemi istedi. Böylesi daha emin.”

Milady kabullenmek zorunda kaldı. O gece oynamayı istediği rolün bu olmadığı belliydi. Ama roman kahramanı adaşı gibi o da disiplinli bir tetikçiydi. Silahı alırken arkadaşının eline Dumas’ın elyazmasını tutuşturdu ve endişeyle Corso’yu inceledi.

“Dilerim sana zorluk çıkarmaz.”

Rochefort kendinden emin bir tavırla gülümsedi, cebinden sus-talı, çok büyük bir çakı çıkardı ve sanki ilk kez görüyormuş gibi bir süre inceledi. Dişlerinin beyazlığı yara izinin çevrelediği esmer yüzüyle tam bir zıtlık oluşturunuyordu.

“Sanmam,” dedi, ve Corso’ya yarı dost yarı düşmanca bir el hare-ketiyle yürümesini işaret etti, çakısını da açmadan cebine yerleştirdi. Sonra yatağın üzerinden şapkasını aldı, kapının kilidini iki kere çevi-rerek açtı ve abartılı bir reverans yaparak Corso’ya koridoru gösterdi.

“Ekselansları sizi bekliyorlar,” dedi. Ve işini iyi bilen kiralık ka-til edasıyla güldü.

Hangi görevden söz ettiğini söylememiştir, ama artık önemi yoktur. Corso yanıt verecekmiş yahut soru soracakmış gibi bir hareket yaparak ona doğru döndü. Hareketi çok doğal, şüphe uyandırmayacak bir hareketti. Ve doğruyu söylemek gerekirse o durumda Rochefort'un yapabileceği pek bir şey de kalmamıştı. Belki de bu nedenle Corso merdivenlerden düşmemek için kolları ve bacaklarıyla duvara yaslanarak, kendini Rochefort'un üstüne attığında adam ne yapacağını bilememişti. Corso bu saldırı için hazırlıklıydı. Oysa Rochefort'un durumu farklıydı, bir kere böyle bir saldırı beklemiyordu, üstelik basamaklar dar, duvarlar kaygandı ve tutunabileceği bir yer yoktu. El lambası, her nasılsa sağlam kalmıştı ve Rochefort'un merdivenlerden düşme sahnesini aydınlattı: Rochefort gözleri faltaşı gibi açılmış, Rochefort bacakları havada bir yerlere tutunmaya çalışıyor, Rochefort döner merdivenlerde kaybolmak üzere, Rochefort'un şapkası döne döne merdivenlerden yuvarlanıyor ve son basamaklardan birinde duruyor... Ve kısa bir süre sonra, birkaç metre daha aşağıdan boğuk bir ses, *pum...* Yok, hayır, *pat* diye bir ses. Bunun üzerine rakibine bu rahatsız yolculukta eşlik etmemek için duvara yapışmış hareketsiz duran Corso birden devinim kazanmıştı. Merdivenleri hızla inerken kalbi güm güm atıyordu. Bir an el lambasını yerden almak için eğildi ve nihayet Rochefort'un kıvrılıp kaldığı, acı içinde inlediği merdivenlerin sonuna geldi.

“Görev gereği,” dedi Corso ve yerde yatan rakibinin yüzündeki dostça ifadeyi görebilmesi için lambayı yüzüne tuttu. Sonra adamın kafasına bir tekme attı ve ilk basamağa vuran kafasından çıkan gürültüye kulak verdi. Bir tekme daha atmak için öbür ayağını da kaldırdı, ama buna gerek olmadığını görerek vazgeçti. Rochefort yüzükoyun yere serilmişti ve kulağından kan sızıyordu. Corso nefes alıp almadığına bakmak için üzerine doğru eğildi: Evet, nefes

Kuşkusuz kültürlü bir alçaktı. Üstelik özgüveni ve öğretici bir yanı da vardı. Corso bunun iyi mi kötü mü olduğunu kestiremedi. Dehlize girdiklerinden beri durmadan kafasına takılan bir özdeyişi tekrarlıyordu: Ne şehit oldu ne gazi.... Ama bu esprisini kendi bile yavan buldu.

Yeraltı koridorları her taraftan sular süzülen kemerlerle devam ediyordu. İlerde, bir kenarda bir farenin gözleri parladı ve bir çığlık duyulduktan sonra kayboldu. Lamba koridorun sonunda bulunan, tavanı dehlizin ortasındaki bir sütun üzerine oturtulmuş kemerli kaburgalardan oluşan daire şeklinde bir salonu aydınlattı.

“Ölüleri gömdükleri mahzen,” diye açıklamayı sürdürdü Rochefort, el lambasının ışığını etrafta gezdirerek. Her seferinde konuşmaya biraz daha hevesli görünüyordu. “On ikinci yüzyılda, saldırılar sırasında kadınlar ve çocuklar buraya sığınmışlar.”

Etraflı bilgi vermeye çalışıyordu. Ama Corso, ilginç kılavuzunun bilgilerini değerlendirecek durumda değildi. Gergin ve dikkat kesilmiş fırsat gözlüyordu. Şimdi de döner merdivenlerden çıkıyorlardı. Yandaki küçük pencerelerden, duvarların dışında bütün şiddetiyle süren fırtına içeri süzülüyordu.

“Az kaldı, birkaç metre sonra geliyoruz,” dedi Rochefort, arkasından merdivenleri çıkmaya devam ederek. El lambasından süzülen ışık Corso’nun bacakları arasından basamakları aydınlatıyordu, Rochefort’un sesinde barışçıl bir ton seziliyordu. “Artık bu işin de sonuna yaklaştığımıza göre,” diye ekledi, “size hakkınızdaki düşüncelerimi söylemeliyim: Her şeye karşın, işinizi iyi yaptınız. Kanıtı da buraya kadar gelmiş olmanız... Sen kıyısında ve Crillon Otelinde yaptıklarım için beni hoş göreceğinizi umarım. Görevim gereği...”

Biraz ileride ışıklı bir pencere görünüyordu, ama Rochefort o tarafa gitmedi, sağa döndü. Corso da onu takip etti. Bir süre sarmaşıkla kaplı bir duvarın yanında yürüdüler ve duvarda yarı saklı bir kapıya geldiler. Rochefort bir anahtar çıkardı, kocaman ve paslı bir demir parçası, ve kilide soktu.

“Jeanne d’Arc da bu kapıyı kullanmış,” dedi Corso’ya, anahtarı çevirirken. Son çakan şimşek karanlıklara inen merdivenleri aydınlattı. Bu bir anlık aydınlıkta Corso Rochefort’un gülümsediğini, siyah ve parlak gözlerini, yüzündeki yara izini tekrar gördü. Kendi kendine ‘hiç değilse saygın bir rakip’ dedi. Sahneleme kusursuzdu doğrusu. Corso elinde olmadan bu adama tuhaf bir sempati duymaya başlamıştı. Her kimdiyse, kötü adam rolünü büyük bir ustalıkla oynuyordu. Alexandre Dumas görse çocuk gibi sevinirdi.

Rochefort’un elinde küçük bir el lambası vardı ve onunla aşağıya doğru uzayıp giden merdivenleri aydınlatıyordu.

“Siz öne geçin,” dedi.

Ayak sesleri dehlizin dönemeçlerinde yankılanıyordu. Kısa bir süre sonra Corso ıslak kabanın içinde titremeye başladı. Aşağıdan soğuk, rutubetli, yüzyıllardır kapalı kalmış bir hava yükseliyordu. Lambanın konik ışığında yılların ve rutubetin aşındırdığı basamaklar zor bela seçiliyordu. Merdivenler demir parmaklıklı dar bir koridorda son buldu. Rochefort kısa bir süre sol taraftaki bir çukuru aydınlattı.

“Bunlar Piskopos Thibault d’Aussigny’nin yaptırdığı hücreler,” diye bilgi verdi Corso’ya. “Cesetleri buradan Loire’a atarlarmış. François Villon da burada hapis yatmış.”

Ve cızırtılı bir sesle, dişlerini sıkarak:

*Ayez pitié, ayez pitié de moi...**

* (Fr) Merhamet, merhamet edin bana. (ç.n.)

Corso odadan çıkmadan kıza baktı. Silahı onlara doğru tutan Milady'ye ve La Ponte'ye arkasını dönmüştü, odada olup bilenler onu hiç ilgilendirmiyormuş gibi pencereye dayanmış, şimşeklerin ışığında dalgın, dışarıyı seyrediyordu.

Sokağa çıktılar. Fırtına ve yağmur devam ediyordu. Rochefort Dumas'nın elyazmasını yağmurdan korumak için yağmurluğunun altına saklamıştı. Corso'yu dar yollardan geçirerek kasabanın eski mahallelerine götürüyordu. Hızlı inen iri yağmur damlaları ağaçların dallarını yerinden oynatıyor, gürültüyle su birikintileri ve yolun parkelerine çarpıyordu. Corso'nun saçlarından ve yüzünden sular süzülüyordu. Kabanının yakasını iyice kaldırdı. Kasaba karanlıktı, görünürlerde kimsecikler yoktu. Yollar, ortaçağdan kalma evlerin damları, Rochefort'un sular süzülen şapkasının altından görünen profili, iki adamın ıslak yerde zikzaklar çizen gölgeleri zaman zaman parlayan şimşeklerin ışığıyla aydınlanıyordu. Arkasından sanki şeytan kamçısını Loire'ın çılgın sularına indiriyormuş gibi bir gürüldeme duyuluyordu.

“Güzel bir gece,” dedi Rochefort, gökgürüldemeleri arasında Corso'ya duyurabilmek için sesini yükselterek.

Kasabayı iyi tanıyormuş gibi rahatça, kendinden emin ilerliyor, arada bir de hâlâ yanında olup olmadığını kontrol eder gibi Corso'ya bakıyordu. Aslında boşuna gayret gösteriyordu, çünkü Corso o anda bu adamı cehenneme bile gidiyor olsa sonuna kadar izlemeye kararlıydı ve bu korkunç yolun sonunda gittikleri yer büyük bir olasılıkla cehennem olabilirdi. Arka arkaya çakan şimşekler ortaçağdan kalma bir kemeri, bir çukur üzerinden geçen eski bir köprüyü, bir *Boulangerie-patisserie* levhasını, bomboş bir meydanı, bir kuleyi ve üzerinde *Chateau de Meung sur Loire. XIleme-XIIleme siècles* yazılı bir levha asılı demir parmaklıkları aydınlattı.

alıyordu. Yağmurluğunun ceplerini yokladı, çakıyı, içi para dolu cüzdanı, bir Fransız kimliğini ve Dumas'ın elyazmasının bulunduğu dosyayı aldı. Dosyayı kabanının altına, gömleğiyle kemerinin arasına sıkıştırdı. Sonra lambayı merdivenlere doğru çevirdi ve yukarı çıkmaya başladı. Bu kez bir çırpıda, sonuna kadar çıktı. Merdivenlerin sonunda kalın, demir sürgülü bir kapı çıktı karşısına. Altından ince bir ışık süzülüyordu. Kalp atışlarını yavaşlatmak ve derin bir nefes almak için birkaç saniye bekledi. Esrarın çözümü kapının öbür yanındaıdı. Bir elinde lamba, diğer elinde Rochefort'un şak diye açılan kocaman sustalısı, yüzleşmeye hazırıldı.

Ve de aynen böyle oldu. Corso'nun elinde çakı, saçları karma-karışık ve ıslak, gözleri dönmüş, kütüphaneye girdiğini gördüm.

XV. CORSO VE RICHELIEU

Ben ki onun hakkında koca bir roman yazabileceğimi sanıyordum; meğer ne kadar yanılmışım.

Souvestre ve Allain, *Fantomas*

Öyküleme biçemimizi belirleme zamanı geldi. Polisiye romanlarda kullanılan alışılmış kurallara uyarak buraya kadar okurun da baş kahramanın bildiği her şeyi bilmesi gerektiği inancıyla, iki bölüm dışında, elimden geldiğince olayları Lucas Corso'nun görüş açısından aktarmaya çalıştım. Yalnız birinci ve beşinci bölümlerde, başka çarem kalmayınca karıştım öyküye. Bu iki bölümde de, şimdi üçüncü ve son kez yapacağım gibi, uyum sağlamak için, birinci tekil şahıs ve şimdiki zaman kipinin hikâyesini kullandım. Çünkü kendimden o diye söz etmek doğrusu bana biraz saçma göründü. Reklamımı yapmak istermiş gibi... Her ne kadar Cayo Julius Cesar'ın Galiaslar için yaptığı reklam kampanyasında bu oyunu kullanmasının büyük katkısı olduysa da, böyle bir şeyi kendim için yapmam, haklı olarak, ukalalık olarak nitelenebilirdi. Belki biraz saptırma gibi gelecek, ama bir neden daha var: Bu öyküyü bir Doktor Sheppard Poirot karşılaştırması gibi öykülemek pek orijinal olmasa da –çünkü şimdilerde bu tür yöntemleri artık herkes kullanır oldu– bu türden bir yöntem seçmek bana daha eğlenceli geldi. Sonuçta insan biraz eğlenmek, biraz yaşamak, biraz da kendini sevmek ve başkalarına sevdirmek için

yazmıyor mu? Benim de amaçlarım arasında bunların birçoğu var, tabii. İhtiyar Eugene Sue'nun dediği gibi, sapına kadar kötü ruhlu olan insanlar, bu benzetmeyi kullanmama izin verirsiniz, şaşılacak kadar nadir yaratıklar. Bir an için, benim bu gerçek kötü ruhlu insanlardan biri olduğumu varsayalım, aslında bu varsayım sözü bile fazla ve öykümüze devam edelim.

Şöyle ki, ben, Boris Balkan, orada, kütüphanede konuğumuzu bekliyordum ve birden elinde kocaman bir sustalı çakı, gözleri öç alma hırsıyla parlayan Corso'nun içeri girdiğini gördüm. Yalnız olduğunu farkedince biraz endişelendim ama yine de bu karşılama için takınmış olduğum yüz ifadesini korumayı başardım. Karşılama sahnesinin etkili olması için özenle planlanmış diğer hazırlıklar da tamamdı: Kütüphane yarı karanlık, oturduğum masa şamdanların ışıyla aydınlatılmış, önümde *Üç Silahşorlar...* Ha, bir de üstümde, ama bu tamamen bir rastlantı eseri, kardinal bordosunu çağrıştıran, kırmızı kadife bir ceket vardı.

Ben birinin eşliğinde veya yalnız, kitap avcısını bekliyordum, oysa o karşısında beni bulacağını bilmiyordu. Bu da benim için bir avantajdı ve bu sürpriz faktöründen yararlanmak istedim. Elindeki çakıya gözlerindeki ifade de eklenince korkutucu bir görüntü veriyordu. Bu beni biraz endişelendirmişti. Bunun için güç kullanmak yerine sözcüklerden yararlanmayı yeğledim.

“Sizi kutlarım,” dedim, gelişi okumamı bölmüş gibi elimdeki kitabı kapatarak. “Oyunu sonuna kadar götürmeyi başardınız.”

Odanın öbür ucundan bakakaldı ve itiraf etmeliyim ki yüzündeki şaşkınlık ifadesi gururumu okşadı.

“Oyun mu?” dedi kısık bir sesle.

“Evet, oyun. Gerilim, belirsizlik, ustalık, beceriklilik isteyen bir oyun... Belirli kurallara uyarak ama kendi iradesiyle özgürce

gelişen bir olaylar dizisi, amacı kendi içinde gizli, gerçek hayatta yaşanabilenden farklı bir gerilim duygusu ve yaşam sevinci...” Bu düşünceler benim değildi ama bunu Corso’nun bilmesi gerekmiyordu. “Sizce bu betimleme doğru mu? Samuel ikinci kitabında şöyle demişti: *Çocuklar gelsinler ve karşımızda oynasınlar...* Çocuklar oyunu severler ve çok iyi birer okurdur onlar. Oyunlarını büyük bir ciddiyetle oynarlar. Aslına, bakacak olursanız evrensel etkinliklerin en saygıdeğer olanıdır oyun. Oyunda kuşkuculuğun asla yeri olmaz. Sizce öyle değil mi? İnsan ne kadar inançsız ve şüpheli olursa olsun, eğer oyuna katılmak istiyorsa kurallara uymaktan başka seçeneği yoktur. Yalnız kurallara uyan, kuralları bilen ve iyi kullanan kazanabilir... Aynı şey kitap okurken de geçerli, öykünün kurgusunu ve kahramanlarını kabullenmek gerek, okunanın tadına varmak için.” Laf ebeliğimin istediğim sakinleştirici etkiyi gerçekleştirdiğini düşünerek sözümü burada kestim. “Doğru, yalnız gelmemiştiniz. Beraber geldiğiniz kişi nerede?”

“Rocheftort mu?” Corso hiç de sempatik olmayan bir tavırla burun kıvırdı. “Bir kaza geçirdi.”

“Ona Rocheftort adını mı taktınız? Çok hoş, üstelik çok uygun. Kurallara rahatlıkla uyum sağladığınız belli. Buna niye şaşıyorum ki!”

Corso bu sözlerimi insanı pek de rahatlatmayan bir gülümseme ile ödüllendirdi.

“Son gördüğümde şaşırmış gibiydi.”

“Beni telaşlandırıyorsunuz,” dedim, alaycı bir gülümsemeyle, gerçekten de telaşlanmışım. “Ümit ederim ki kötü bir şey olmamıştır.”

“Merdivenlerden düştü.”

“Ne diyorsunuz?”

“Duyduğunuz gibi. Ama sakın olun. Bıraktığımda kiralık katiliniz hâlâ nefes alıyordu.”

“Aman neyse,” dedim ve rahatsızlığımı belli etmemeye çalışarak gülümsedim. Her şey beklediğimden farklı geliyordu. “Demek biraz şike yaptınız?” Evet... hoşgörüyü karşılıyormuşum gibi ellerimi açtım. “Ziyarı yok canım, meraklanmayın.”

“Ben meraklanmıyorum. Siz meraklanıyor olmalısınız.”

Duymamazlıktan geldim.

“Önemli olan gelmiş olmanız,” diye sürdürdüm sözlerimi, ama bir puan daha kaybetmiştim. “Hile konusunda çok ünlü örnekler var... Theseus labirentten Ariadne’nin ipiyle çıkmıştı. Iason Altın Post’u ancak Medea’nın yardımıyla çalabilmişti... Kauraba’lar *Mahabharata*’nın zar oyununu hile yaparak kazanmışlardı, Akhalar Troyalı’lara pes dedirtmek için tahta atı kullanmışlardı... Vicdanınız rahat olsun.”

“Teşekkür ederim, ama siz bunun için kafanızı yormayın, vicdanım benim kendi sorunum.”

Cebinden Milady’nin dörde katlanmış mektubunu çıkarttı ve masanın üstüne attı. Büyük harflerin biraz çarpık oluşundan kendi yazımı güçlük çekmeden tanıdım. Benim emirlerime uyararak ve devletin selameti için bu mektubu taşıyan gibi...

“Ümit ederim ki,” dedim, kâğıdı şamdana yaklaştırarak, “biraz olsun eğlenmişsinizdir.”

“Zaman zaman.”

“Kutlarım,” dedim, ikimiz de küllükte yanan mektuba bakıyorduk. “Yazın dünyasında akıllı bir okur, onu kurban durumuna düşüren taktiklerden bile zevk alabilir. Ben de eğlencenin oyuna katılmak için çok iyi bir neden olduğunu düşünenlerdenim. Bu öykü yazmak ve okumak için de aynı.”

Elimde *Üç Silahşorlar* ayağa kalktım ve odanın içinde birkaç adım atarak belli etmeden saate baktım, gece yarısına daha yirmi uzun dakika vardı. Raflarda dizili duran eski kitapların sırtlarındaki yaldızlı yazılar parlıyordu. Corso'nun varlığını unutmuş gibi yaparak bir süre kitaplara baktım ve sonra ona doğru dönerek:

“İşte, hepsi orada,” elimle bütün kütüphaneyi içine alan bir işaret yaptım. “Sessiz ve dingin görünüyorlar, ama kendi aralarında konuşuyorlar, her ne kadar birbirlerinden habersiz görünseler de... Aralarında iletişim kurmak için yazarları kullanıyorlar, tıpkı daha fazla yumurta üretmek için yumurtanın kullanılması gibi.”

Üç Silahşorlar'ı raftaki yerine yerleştirdim. Dumas vefakâr dostlar arasındaydı, bir yanında Zevaco'nun *Pardayanlar*'ı diğer yanında Lucus de Rene'nin *Sarı Yelekli Şövalye*'si. Daha epeyce zamanımız olduğuna göre bu sonuncu kitabı elime alıp açtım ve yüksek sesle okumaya başladım:

Saat on ikiyi vurduğunda, Saint Germain de Arxerros 'da, Astuces sokağından aşağıya doğru üç atlı iniyordu. Pelerinlerine sarılmışlardı. Onlar da atlarının çıkardığı keskin nal sesleri kadar emin görünüyorlardı kendilerinden....

“İlk satırlar,” dedim. “Hep o olağanüstü ilk satırlar... Scaramouche'dan söz ettiğimiz sohbetimizi anımsıyor musunuz? *Güldürü yeteneğiyle dünyaya gelmişti... Öyle ilk tümceler vardır ki, bazen insanın bütün hayatını etkiler, öyle değil mi? Örneğin Silahlar ve kahramanlar için söylüyorum türkümü. Bu oyunu bir yakınınızla oynadınız mı hiç? ...mütevazı bir genç, yaz ortasında... ya da şu diğeri: Uzun süreden beri akşamları erken yatıyordum... Ve tabii ki 15 Mayıs 1796'da General Bonaparte Milano'ya girdi.*”

Corso burun kıvırdı.

“Buraya niçin geldiğimi unutuyorsunuz: 1624 Nisan'ının ilk Pazartesi günü, *Roman de la Rose*'un yazarının doğduğu Meung kasabası tam bir karmaşa içindeydi...”

“Çok doğru, bu pasaj da bir ilk bölümden...” diye onayladım. “Siz bu oyunu gerçekten de iyi oynuyorsunuz.”

“Merdivenlerden düşmeden hemen önce Rochefort da aynı şeyi söyledi.”

Bir sessizlik oldu ve saatin on bir kırk beşi vurmasıyla bozuldu. Corso kadranı göstererek:

“On beş dakika kaldı, Bay Balkan,” dedi.

“Evet,” diye doğruladım, bu adamın şeytani bir önsezisi vardı. “Nisanın ilk pazartesisine on beş dakika kaldı.”

Sarı Yelekli Şövalye'yi raftaki yerine koydum ve odanın içinde birkaç adım attım. Corso dingin, beni incelemeyi sürdürüyordu. Sustalı çakı da hâlâ elindeydi.

“Şunu saklayabilirsiniz artık,” dedim, bu sözlerimin Corso üzerinde yapacağı etkiyi pek düşünmeden.

Kapatıp cebine sokmadan önce bir an durakladı, gözlerini üzerimden ayırmıyordu. İyi yaptınız der gibi gülümseyerek yeniden kitaplığı işaret ettim.

“Kitapların yanında insan kendini hiç yalnız hissetmiyor, öyle değil mi?” dedim, bir şeyler söylemiş, olmak için. “Her sayfa bize geçmişten bir günü anımsatıyor, o gün yaşanan heyecanları yeniden yaşıyor bize. Mutlu saatleri beyaz tebeşirle, karanlık anları ise siyah karbon kalemle işaretleyerek. Ben o zaman neredeydim? Hangi prens bana dostu olduğumu söyledi, hangi dilenci bana kardeşim dedi?” Lafı uzatmak için yeni örnekler arayışı içinde bir an durakladım.

“Ve en yakın dostunuz ne biçim bir orospu çocuğu olduğunu-
zu?” diye devam etti Corso.

Bu sözünü onaylamadığımı göstermek ister gibi ters ters bak-
tım. Bu oyunbozan olayları yüceltmek için verdiğim emekleri boşa
çıkarmakta ısrarlıydı.

“Terbiyenizi bozmak zorunda değilsiniz,” dedim.

“Canım ne çekiyorsa onu yaparım, ekselans.”

“Bu *ekselans*da bir taşlama seziyorum,” dedim, iyice huyla-
narak. “Ve önyargılarınıza yenildiğiniz sonucunu çıkarıyorum...
Rochefort kötü bir insan değildi. Onu Dumas, gerçekleri edebi
nedenlerle saptırarak kötü ruhlu yaptı... Madrid’deki kahvede son
görüşmemizde bunu açıkladığımı sanıyordum.”

“Pis bir hile,” dedi, hangimizden söz ettiğini belirtmeden. Du-
mas’ı mı kastediyordu, beni mi?

Hararetle işaretparmağımı kaldırdım, yeniden ve bu kez iyice
açıklamaya hazırlanarak.

“Geçerli bir hile,” diye karşı çıktım. “Gelmiş geçmiş en büyük
romancının kurnazlığı ve dehasının eseri. Ama yine de...” Sözün
burasında acı acı gülümsedim, gerçek bir hüznle. “Saint Beuve
ona saygı duyuyordu ama bir yazın ustası olarak kabul etmiyordu.
Arkadaşı Victor Hugo, Dumas’ın dramatik olayları betimleme ye-
teneğini övüyordu, ama işte o kadar. Çok üretken diyorlardı onun
için, ama biçemi olmadığını ekliyorlardı hemen arkasından da.
Onu insanların acılarını depreştirmek ve incelikten yoksun olmak-
la suçluyorlardı... İncelikten yoksun!” Kitaplıkta yan yana duran
Üç Silahşorlar’a dokundum. “Peder Stevenson’la aynı düşüncede-
yim: Arkadaşlık üzerine bundan daha uzun, daha çetrefil ve daha
muhteşem bir kahramanlık türküsü olamaz. *Yirmi Yıl Sonra*’da ilk
başta kahramanlar birbirlerinden uzaklaşmış gibi görünürler. Artık

olgunluk çağındadırlar, egoisttirler, yaşamın yaptırımlarıyla harışleşmişlerdir ve farklı cephelerde savaş vermektedirler... Aramis ve d'Artagnan birbirlerine yalan söylerler ve hava atarlar, Porthos ondan para istemelerinden korkar... Real Meydanı'ndaki buluşmaya silahlı gelir hepsi ve kavgaya tutuşurlar. İngiltere'de, Athos'un dikkatsizliği yüzünden, hayatları tehlikeye girdiğinde d'Artagnan Athos'un elini sıkmak istemez... *Bragelonne Vikontu*'nda demir maske entrikası sırasında bu kez de Aramis ve Porthos'un eski yoldaşlarıyla araları bozulur... Bütün bu başlarına gelenler hâlâ hepsinin yaşama bağlı olmalarından ötürüdür. Ama o büyük an geldiğinde arkadaşlık her şeyden baskın çıkar. Dostluk büyük şeydir! Sizin de arkadaşlarınız var mı, Bay Corso?"

"Bakın bu iyi bir soru."

"Bence arkadaşlığın en iyi örneğini Porthos vermiştir, Locmarie mağarasında arkadaşlarını kurtarmak için koca bir kaya üzerine çöktüğü zaman. Son sözlerini anımsıyor musunuz?"

"Çok ağır bir yük bu?"

"Doğru!"

İtiraf edeyim, bayağı heyecanlanmıştım. Kaptan Marlow'un pipo dumanları arasında betimlediği şu genç adam gibi Corso da bizden biriydi. Ama aynı zamanda dik kafalı ve hırslı, duygusuz görünmekte inat eden biri.

"Siz," dedi, "Liana Taillefer'in sevgilisi misiniz?"

"Evet," diye itiraf ettim, iyi yürekli Porthos'u aklımdan çıkarmaya çalışarak. "Fevkalade bir kadın, değil mi? Kendine öz tutkuları olan, çok güzel ve öyküdeki Milady gibi sadık bir kadın. İlginçtir, bazen yazında öyle roman kahramanları vardır ki gerçek yaşamdakilere çok benzerler, hatta o romanları okumamış milyonlarca insanın tıpatıp aynısıdırlar. Bu tür kahramanlardan İngiltere'de üç tane: Sher-

lock Holmes, Romeo ve Robinson, İspanyada iki: Don Quijote ve Don Juan. Fransa'da işe bir tek: d'Artagnan var. Ama bakın ben..."

"Gene ayrıntılara girmeyin, Bay Balkan."

"Ayrıntıya girmiyorum, d'Artagnan'ın adına Milady'nin adını ekleyecektim. O da, bir anlamda, Liana gibi olağanüstü bir kadın. Kocasını hiçbir zaman ona layık olamadı."

"Athos'tan mı söz ediyorsunuz?"

"Hayır, zavallı Enrique Taillefer'i kastediyorum."

"Onu bunun için mi öldürdünüz?"

Sanırım afallamam içten görünüyordu. Aslında gerçekten de *iç-tendi*.

"Enrique'in cinayete kurban gittiğini mi söylemek istiyorsunuz? Saçmalamayın lütfen. Enrique kendini astı. Onunki bir intihardı. Sanırım kendi açısından kahramanca bir karardı. Maalesef."

"Size inanmıyorum."

"O sizin bileceğiniz iş. Ama bu hikâyenin kaynağını ve sizin burada bulunmanızın dolaylı nedeni onun ölümü. Bu doğru."

"Öyleyse birer birer anlatın da anlayayım."

Onu bizim saflarımıza kazandırmış olduğumdan emindim. Daha önce de söylediğim gibi, Corso zaten bizden biriydi, kendisi bunun ayrımında olmasa da. Ve işte saat, o arada saatiye baktım, on iki olmak üzereydi.

"*Anjou Şarabı* yanınızda mı?"

Şüphelenmiş, niyetimi bilmek ister gibi bakıyordu, sonunda yenilgiyi kabullenmiş olduğunu sezdim, isteksizce kabanının altından dosyayı çıkarıp gösterdi ve yeniden yerine yerleştirdi.

"Çok güzel," dedim. "Şimdi beni takip edin."

Kitaplığın arkasında gizli bir koridor, şeytani bir tuzak bekliyor olmalıydı ki çakıyı yoklamak için elini cebine soktuğunu gördüm.

“Ona gereksiniminiz olmayacak,” diyerek sakinleştirmeye çalıştım.

Ses çıkarmasa da pek inanmış görünmüyordu. Şamdanlardan birini havaya kaldırdım ve XIII. Louis stili döşeli bir koridordan geçtik. Koridorun bir duvarında enfes bir halı asılıydı: Ulysses İthaka’ya yeni gelmiş, elinde bir yay tutuyor, Penelope ve köpek onu görmekten çok mutlu, arka planda damat adayları toplanmış, olacıklardan habersiz şarap içiyorlar.

“Bu çok eski bir şato ve her köşesi tarih dolu,” dedim. “Sırasıyla İngilizler, Hugh taraftarları ve devrimciler tarafından yağma edilmiş. Hatta savaş sırasında Almanlar da burada karargâh kurmuşlar. Şimdiki sahibi, bir İngiliz milyoner, satın aldığı anda çok harap bir durumdaymış. İngiliz çok sevecen ve sözünde duran bir insan, şatoyu tamir ettirip gayet zevkli bir şekilde döşemiş.”

“Öyleyse sizin burada işiniz ne? Ziyaret saati değil.”

Kurşun bir levhayla kapatılmış bir pencerenin yanından geçerken dışarıyı dinledim. Fırtına nihayet uzaklaşıyor, şimşek çakmaları ve gökgürlemeleri Loire’in karşı kıyısına, kuzeye doğru çekiliyordu.

“Yılda bir gün bize böyle bir ayrıcalık tanıyor,” dedim. “Ne de olsa Meung özel bir yer. *Üç Silahşorlar* gibi bir roman dünyanın herhangi bir yerinde yazılamaz.”

Tahta zemin ayaklarımızın altında gıcırdıyordu. Koridorun köşesinde, XVI. yüzyıldan kalma gerçek bir zırh duruyordu. Biz ilerlerken şamdanın ışığı zırhın göğüslüğüne yansıyor. Yanından geçerken Corso içinde biri var mı der gibi yan gözle baktı zırha.

“Size anlatacağım hikâye on yıl önce başlayan uzun bir hikâye,” dedim. “Paris’te, bir açık artırmada kataloglarda yer almayan tomar tomar belgeler sergileniyordu... Ben o sıralar XIX. yüzyıl Fransız halk edebiyatı üzerine bir kitap hazırlıyordum. O tozlu paketler bir rastlantı eseri elime geçti. Belgeleri gözden geçirirken *Le Siècle*’in eski arşivlerine ait olduğunu gördüm. Hemen hepsi de pek değerli olmayan baskı provalarıydı. Aralarında mavi ve beyaz kâğıtların bulunduğu bir paket dikkatimi çekti: *Üç Silahşorlar*’ın, Dumas ve Maquet’nin el yazısıyla yazılmış orijinal metni. Baskıya gönderildikleri gibi sıralanmış yetmiş yedi bölüm. Birisi, belki de o sıralar gazetenin editörü olan Baudry, baskı provaları yapıldıktan sonra bu kâğıtları saklamış, sonra da unutmuştu...”

Önce biraz yavaşladım, sonra da koridorun ortasında durdum. Corso çok sakın görünüyordu, elimde tuttuğum şamdanın ışığı yüzünü yukarıdan aşağıya doğru aydınlatıyor, gözlerinin etrafında gölgeler dans ediyorlardı. Bütün dikkatini anlattıklarına vermiş, etrafıyla ilgilenmiyor gibiydi; onun tek istediği kendisini buraya kadar sürükleyen esrarı çözmekti. Ama elini çakının durduğu sağ cebinden çıkarmıyordu yine de.

“Bu keşfim,” diye devam ettim, cepteki eli görmemezlikten gelerek, “çok önemliydi. Dumas ve Maquet’nin birbirlerine gönderdikleri notlardan ve mektuplardan, bazı bölümlerin ilk müsveddelerinden bazılarının durduğunu biliyorduk, ama eksiksiz bir el yazmasının varlığından haberimiz yoktu... Başlangıçta bu bulguyu gün ışığına çıkarmayı düşündüm, açıklamalı tıpkıbaskı olarak; ama bunu yapmam için ahlakî bir engel vardı.”

Corso’nun yüzündeki ışıklar ve gölgeler kaybolur gibi oldu ve ağzında koyu bir çizgi belirdi. Gülümsüyordu.

“Demeyin! Ahlakî bir engel! Sizin gibi biri için ahlakî bir engel?”

Yüzünden o alaycı, inanmıyorum diyen gülümsemeyi silmek için şamdanı oynattım, ama başaramadım.

“Çok ciddi söylüyorum,” diye karşı çıktım ve tekrar yürümeye başladım. “Elyazmasından öykünün gerçek yaratıcısının Auguste Maquet olduğu sonucuna vardım... Araştırmayı yapan ve kaba hatlarıyla öykünün çatısını kuran oydu. Sonradan Dumas sonsuz dehası ve öyküleme yeteneğiyle bu hammaddeye hayat vererek onu büyük bir yapıta dönüştürmüştü. Ben böyle olduğunu anlamıştım, ama yazara ve yapıtlarına karşı olanlar başka türlü yorumlayabilirlerdi.” Boş olan elimle onları haritadan siliyormuşum gibi bir işaret yaptım, “Tapınağımı ben, kendi ellerimle taşlamayacaktım, hele bugün içinde yaşadığımız şu niteliksiz ve imgelem yetisi kısır ortamda... Eski-den olduğu gibi kimsenin dahilere saygı ve hayranlık duymadığı bu zamanlarda. Bir zamanlar tefrika okurları ve tiyatro izleyicileri hiç korkusuzca, hainleri ıslıklarla aşağılar, kahraman şövalyeleri alkışlarla ödüllendirirlerdi.” Sözün burasında özlemle başımı salladım. “Ne yazık ki alkışlar artık duyulmaz oldular, çok seyrek duyulanlar ise birtakım saf insanların ve çocukların alkışları.”

Corso beni dinlerken küstah ve alaycı bir tavır takınmıştı. Fikirlerimi paylaşıp paylaşmadığını bilmiyorum ama ahlakî engel olarak getirdiğim açıklamaları kabul etmiş görünmüyordu. Sanırım bunda biraz da fazla kinci biri olmasının etkisi vardı.

“Sonuç olarak...” dedi, “elyazmalarını yok etmeye karar verdiniz.”

Kendini beğenmişlikle gülümsedim. Kurnazlık etmeye çalışıyordu.

“Saçmalamayın. Daha iyi bir şey yapmaya karar verdim: Bir düşü gerçekleştirmek...”

Salonun kapalı kapısının önünde durmuştuk. İçerden hafif bir müzik sesi ve konuşmalar duyuluyordu. Corso kurnazca beni izleyerek kendi kendine, kapının arkasında ne oyunlar saklı olduğunu

sorarken, şamdanı bir sehpanın üstüne bıraktım. Esrarı çözmek üzere olduğumuzun farkında olmadığını anlamıştım. Kapıyı açtım ve:

“İzninizle sizi Dumas Kulübü üyeleriyle tanıştırayım,” dedim.

Hemen hemen bütün üyeler salondaydı. Son kalan davetliler de daha önce gelenlerle ve sigara dumanıyla dolu, konuşmalara hafif bir müziğin karıştığı salonun şatonun girişine açılan camlı kapılarından girmeyi sürdürüyorlardı. Ortada beyaz keten örtülü bir masa, masanın üstünde soğuk yemeklerle hazırlanmış bir büfe vardı: Anjou şarapları, sosisler, Amiens jambonu, Rochela istridyeleri, Monte Kristo marka puro kutuları. Davetliler gruplar oluşturmuşlar, içki içiyor ve farklı dillerde sohbet ediyorlardı. Yaklaşık elli kadar kadın ve erkek vardı salonda. Corso’nun gözlüğüne dokunduğunu, çıkarıp çıkarmamak arasında kararsız olduğunu gördüm. Salondaki bazı simalar basından, sinema veya televizyon dünyasından fazlasıyla tanıdık onun için.

“Şaşırdınız mı?” diye sordum, yüzündeki anlatımı yakalamaya çalışarak.

Suratını asarak başını salladı. Bazı davetliler selamlamak için yanıma geliyorlardı; el sıkışıyor, birbirimize iltifatlar yağıdıyor ve şakalaşıyorduk. Toplantının hoş ve samimi bir havası vardı. Corso yanımda, yataktan düşerek yeni uyanmış biri gibi dolaşıyordu. Onu böyle görmek bayağı eğlendiriyordu beni. Kendisini bazı dostlarıyla tanıştırdım. Güvensiz ve afallamış halinden sapıkça bir keyif duyuyordum. Her zamanki rahat havası yok olmuştu, bu da benim küçücük bir intikamımdı. Sonuçta, koltuğunun altına sıkıştırdığı *Anjou Şarabı* ile gelip beni arayan ve işleri karıştıran o değil miydi?

“Bay Corso sizi arkadaşlarımla tanıştırayım... Bruno Lostia, Milano’lu antikacı. İzninizle. Evet, öyle. Thomas Harvey, tanırırsınız, Harvey Kuyumcuları: New York-Londra-Paris-Roma...Ve Kont Schlossberg:

Avrupa'nın en tanınmış özel resim koleksiyonunun sahibi. Gördüğünüz gibi aramızda her tür insan var: Nobel ödüllü bir Venezuelalı, Arjantin'in eski cumhurbaşkanı, Fas veliahtı... Babasının iflah olmaz bir Alexandre Dumas okuru olduğunu biliyor muydunuz? A, bakın kim geliyor! Tanıyorsunuz değil mi? Bolonya'da göstergebilim profesörü... Onunla konuşan sarışın kadın da Orta Avrupa'nın en etkin yazın eleştirmeni. Gene o grupta, Alba Düşesi'nin yanında gördüğünüz finans dünyasının ünlü kişilerinden Rudolf Villafoz ve İngiliz yazar Harold Burgess. Alpha Press grubundan Amaya Euskal ve ABD'nin en güçlü yayımcısı Johan Cross, O&O Papers, New York. Ve sanırım Achille Replinger'i hatırlarsınız, Parisli kitapçı."

Bu son darbeden sonra Corso'nun yüzünü allak bullak etmenin bir güzel tadını çıkardım, biraz da acıdım diyebilirim. Replinger elinde boş bir kadeh şövalye bıyığının altından sevimli sevimli gülümsüyordu, tıpkı Bonaparte sokağındaki dükkânında, Dumas'nın elyazmasının gerçek olduğunu söylerken olduğu gibi. Beni sarılarak selamladı ve sevecen bir edayla konuğumuzun sırtına vurdu. Sonra da kıpkırmızı yüzlü ve keyifli bir Porthos havası içinde kadehini doldurmaya gitti.

"Lanet olsun," diye fısıldadı Corso, beni kenara çekerek. "Burada neler oluyor?"

"Size dedim ya, uzun hikâye."

"Öyleyse çabuk anlatın."

Masaya yaklaşmıştık. İki kadehe şarap doldurdum, ama Corso kadehini başıyla reddetti.

"Cin," dedi alçak sesle. "Cin yok mu?"

Salonun ucunda bar olarak kullanılan bir dolabı işaret ettim ve oraya kadar beraberce gittik. Dolabın yanına varana kadar da birkaç kez durup birileriyle selamlaşmamız gerekti: Tanınmış bir rejisör, Lübnanlı bir milyoner, İspanyol İçişleri Bakanı... Corso bir Bee-

feater şişesi yakaladı, koca bir bardağı tepesine kadar doldurdu ve yarısını bir dikişte içti. Hafifçe titredi ve gözlüğünün camları ardından –camlardan biri çatlak, diğeri sağlamdı– gözleri parıldadı, şişeyi kaybetmekten korkuyormuş gibi sımsıkı göğsüne bastırıyordu.

“Bana anlatacaktınız,” dedi.

Camlı kapının yanındaki terasa çıkmamızı önerdim. Orada daha rahat konuşabilirdik. Corso beni takip etmeden önce bardağını yeniden, tepeleme doldurdu. Fırtına geçmişti ve başımızın üstünde yıldızlar parlıyordu.

“Sizi dinliyorum,” dedi içkisinden bir yudum alarak. Dudaklarını Anjou şarabıyla ıslatırken hâlâ yağmurdan ıslak olan korkuluğa dayandım.

“*Üç Silahşorlar*’ın elyazmasını ele geçirince aklıma bir fikir geldi,” dedim. “Neden bir dernek kurmuyorduk? Bir tür Alexandre Dumas romanları ve klasik tefrika ve macera romanları severler kulübü... Çalışmalarım nedeniyle bu kulüp üyeliğine aday olabilecek bir sürü insan tanıyordum...” Aydınlık salonu işaret ettim. Kocaman camların ardında gidip gelen, hararetli hararetli sohbet edip tartışan konuklar görünüyordu, bu sahnenin yaratıcısı olarak gururlandığımı saklamaya çalışmıyordum doğrusu. “Bu tür öyküleri incelemeyi, unutulmuş yazarları ve yapıtları ortaya çıkarmayı, yeniden yayımlayıp dağıtımını üstlenecek bir dernek. Belki de size tanıdık gelecek: *Dumas & Co.*”

“Biliyorum,” diye onayladı Corso. “Paris’te yayımcılık yapıyorlar ve son olarak Ponson du Terrail’in bütün eserlerini yayımladılar. Geçen yıl da *Fantômas*’ı yayımlamışlardı... Sizin onlarla ilişkiniz olduğunu bilmiyordum.”

Memnun bir halde gülümsedim.

“Kural böyle. İsimler açıklanmayacak, reklam yapılmayacak... Gördüğünüz gibi bu hem bilgelik isteyen hem de çocuksu bir iş: Yazınsal, nostaljik bir oyun. Eskiden okunanları gündeme getiriyor ve bizi yeniden eski değerlerimize, saflığımıza kavuşturuyor. İnsan olgunlaştıkça Flaubert’ci ya da Stendhal’ci oluyor, Faulkner, Lampedusa, Garcia Marquez, Durrell veya Kafka’yı tartışmaya başlıyor... Birbirimizden uzaklaşıyoruz, hatta birbirimize rakip oluyoruz. Ama aslına bakarsanız, bazı yazarlardan ve sihirli kitaplardan söz edildiğinde hepimizin içinde aynı duygular kıpırdıyor. Kafamızı dogmalarla doldurmadan, yanlış dersler vermeden bize edebiyatı sevdiren bu yazarlar ve bu kitaplar olmuştur. İşte bizim ortak vatanımız: İnsanların gördüklerine değil de düşlediklerine sadık öyküler.”

Sözümü yarıda keserek anlattıklarımın Corso üzerindeki etkisini incelemek istedim. Ama Corso cin bardağını havaya kaldırarak ışığa karşı tuttu, onun vatani bardağın içindeydi.

“O eskidendi,” diye karşı çıktı. “Şimdi çocuklar, gençler ve tüm Allah’ın cezaları, herkes tek uyruklu, hepsi televizyon izliyorlar.”

Kendimden emin savını yadsıdım. Birkaç hafta önce ABC’nin edebiyat ekinde bu konu üzerine bir yazım çıkmıştı.

“Yanılıyorsunuz. Orada bile farkında olmadan eski izler üstünde yürünüyor. Örneğin, televizyonda gösterilen birçok film bu ilişkiyi sürdürüyor. Hani o macera filmleri. *Indiana Jones* bile bu eski macera romanlarının vârisi.”

Corso ışıklı pencerelere bakarak bir yüz işareti yaptı.

“Olabilir... Ama şu içerdekilerden söz ediyordunuz. Onları bu işe nasıl... soktunuz, bilmek isterdim.”

“Bunun gizli bir yanı yok,” diye yanıtladım. “On yıldır bu seçkin derneğin, Dumas Kulübü’nün çalışmalarını yürütüyorum. Dernek her yıl Meung’da bir toplantı yapar. Gördüğünüz gibi tüm

üyeler, hiç şaşmadan, tam zamanında, dünyanın dört bir yanından gelirler bu randevuya. Tüm üyeler, en gencinden en yaşlısına dek hepsi, birinci sınıf okuyucular...”

“Tefrika okurları, öyle mi? Güldürmeyin insanı.”

“Sizi güldürmeye hiç mi hiç niyetim yok, Corso. Bana öyle bakmayın! Siz de biliyorsunuz ki sırf tüketim için yazılan bir roman veya yapılan bir film bile nefis bir esere dönüşebilir: *Pickwick*’ten tutun da *Casablanca*’ya kadar, buna *Goldfinger* da dahil. Halkın bilinçli veya bilinçsiz, koşa koşa izlemeye gittiği beylik kahramanlarla dolu öyküler. Bu tür filmlerin yapım stratejisi entrikaları olduğu gibi ya da ufak tefek değişiklikler yaparak yinelemek, *elocutio*’dan* çok *dispositio*.** Bu bağlamda bir tefrika, hatta bir televizyon dizisi aynı zamanda hem bilinçsiz, orta halli bir izleyici kitlesine, hem de nitelikli, kültür düzeyi yüksek bir kitleye hitap edebilir. Kimileri Sherlock Holmes’ün hayatını tehlikeye atmasından heyecanlanırlar, kimileri ise piposundan, büyütecinden ve şu meşhur *çok basit, sevgili Watson* sözünden hoşlanır. Ama dikkat ederseniz Conan Doyle’de böyle göz boyamalara hiç rastlanmaz. Şemalaşmış kalıplar üstünde ufak tefek oynamalar ve tekrarlar öyle eskilere dayanıyor ki Aristoteles bile *Poetika*’da bu konuya değinmiş. Ve aslına bakarsanız televizyon dizileri klasik tragedyanın veya romantik dramın ya da Dumasvari bir romanın günümüze uydurulmuş, yeni bir evriminden başka nedir ki?.. Bu yüzden akıllı bir okur da bu tür yapıtlardan sonsuz zevk alabilir. Bu arada istisnalar da var tabii, kendine göre, başka başka kuralları olan.”

Corso’nun beni dikkatle dinlediğini sanıyordum, ama o tehlikelerle dolu bir arenaya girmek istemeyen bir gladyatör edasıyla, durmadan başını sallayarak yadsıyordu söylediklerimi.

* (Lat.) Belagat, anlatış biçemi. (ç.n.)

** (Lat.) Kurgu, gösterim. (ç.n.)

“Edebiyat profesörlüğünü bırakın da şu sizin Dumas Kulübü’ne dönün,” dedi sabırsızlanarak. “Ortalıkta dolaşan şu elyazmasına... Diğer bölümler nerede?”

“İçerde,” diye yanıt verdim, salonu göstererek. “Bu derneği elyazmasımn yetmiş yedi bölümüyle örgütledim: En çok yetmiş yedi üye, her birine aksiyon olarak bir bölüm dağıtıldı. Bu dağıtım dikkatle hazırlanan bir listeye uyarak yapıldı ve el değiştirmeler ancak benim başında bulunduğum yönetim kurulunun onayıyla gerçekleşebiliyor... Kulübe girecek her yeni adayın adı uzun uzadıya tartışıldıktan sonra kabul ediliyor.”

“Aksiyonların elden ele geçirilmesinde olduğu gibi mi?”

“Elden ele geçirmek diye bir şey söz konusu olamaz. Kulübün bir üyesi öldüğünde ya da bir üye dernekten ayrılacak olursa elindeki bölümü kulübe iade etmelidir. Elyazmasını yeni bir üyeye verme yetkisi yönetim kuruluna aittir. Bir üye elindeki elyazmasını asla istediği gibi kullanamaz.”

“Enrique Taillefer’in yapmayı denediği gibi mi demek istiyorsunuz?”

“Bir anlamda. Başlangıçta ideal bir adaydı. Ve kuralları çiğneyene kadar da Dumas Kulübü’nün örnek bir üyesiydi.”

Corso kalan cini başına dikti. Boşalan bardağı yosun kaplı duvarın üstüne bıraktı ve bir süre gözleri salonun ışıklarına dikili, sessiz kaldı.

“Bu öldürmek için geçerli bir neden değil,” dedi kısıp bir sesle, kendi kendine konuşur gibi. “İnanamıyorum, bütün bu insanlar...” dedi ve bana baktı, başkaldırır gibi bir hali vardı. “Hepsi tanınmış ve saygın kişiler. Böyle bir şeye nasıl kalkışırlar?”

Sabırsızlığını bastırmak istiyordu.

“İnsanı çileden çıkarmak için birebirsiniz yani... Enrique ve ben çok eski arkadaştık. Her ne kadar edebî tercihleri coşkusuyla kıyaslanamasa da, ortak bir yanımız vardı: İkimiz de bu tür yazına hayrandık... Basımını üstlendiği *bestseller* yemek kitaplarıyla elde ettiği başarı bu işe yeteri kadar zaman ve para ayırmasını sağlıyordu. Şimdi hakkını yememek lazım, başlangıçta kulübümüze üye olmaya hak kazanmış biri varsa o da Enrique’ydi. Bu nedenle kabul edilmesini ben önerdim. Dediğim gibi zevklerimiz aynı olmasa da aynı tutkuyu paylaşıyorduk.”

“Yanılmıyorsam başka şeyleri de paylaşıyordunuz.”

Yeniden yüzünde alaycı bir gülümseme belirmişti, bu da beni sinirlendirdi.

“Sizi ilgilendirmediyi de söyleyebilirdim,” dedim, biraz rahatsız. “Ama size her şeyi anlatmak istiyorum. Liana güzel oluktan öte özel bir kadın. O da doyumsuz bir okur... On altı yaşında kalçasına bir zambak dövmesi yaptırdığını biliyor muydunuz? Taptığı Milady Winter’inki gibi omzuna yaptırmamıştı çünkü ailesinin ve yatılı okuldaki rahibelerin görmesini istemiyordu... Nasıl?”

“Çok duygulandırıcı.”

“Pek duygulanmış görünmüyorsunuz. Yine de sizi temin ederim ki Liana çok saygıdeğer bir kadın... Şey oldu, yani... Birbirimize yakınlık duymaya başladık. Daha önce de kaybolan çocukluğumuzun nasıl hepimiz için unutulmaz bir vatan olduğundan söz etmiştim, anımsıyor musunuz? İşte, Liana’nın vatani da *Üç Silahşorlar*. Bu kitabın sayfaları arasında bulduğu dünyaya hayran olan Liana bir rastlantı eseri bir partide tanıştığı Enrique ile evlenmeye karar verir. İlk tanıştıkları geceyi birbirlerine ezbere *Silahşorlar*’dan bölümler okuyarak geçirirler. Ayrıca, Enrique daha o zamanlar bile çok zengin bir yayımcıydı.”

“Yani gerçek bir yıldırım aşkı...” dedi Corso.

“Niye böyle diyorsunuz, anlayamıyorum. Başta çok içten, güzel bir evlilikti. Ama zamanla Enrique, karısı gibi iyi niyetli birisi için bile, sıkıcı olmaya başlamıştı... Diğer taraftan, çok yakın arkadaşlık ve ben çok sık giderdim evlerine. Liana...” Kadehimi Corso’nun boş bardağının yanına, duvarın üstüne bıraktım. “Kısacası, gerisini hayal edebilirsiniz.”

“Evet, ediyorum zaten.”

“Onu demek istemedim. Benim çok yakın bir yardımcım oldu ve dört yıl önce onun da derneğe girmesine önayak oldum. Şimdi 37. bölümün sahibi, *Milady’nin Gizi*. Bu bölümü onun için ben seçtim, özel olarak.”

“Niye peşime taktınız onu?”

“Bir dakika, sırayla gidelim. Son zamanlarda Enrique sorun yaratmaya başlamıştı. Kârlı yayımcılık işiyle yetinmeyip bir tefrika yazmak istiyordu. Ama yazdıkları korkunçtu. Tam bir felaket, inanın. Hiç utanmadan bu tür yazında ne kadar kitap varsa hepsinden çalıntılar yapıyordu. Kitabının adı...”

“*Ölünün Eli*.”

“Evet. Bu başlık bile çalıntı. En kötüsü de *Dumas & Co.*’nin kitabı basmasını istiyordu. Karşı çıktım pek tabii. Yönetim kurulundan asla geçmezdi. Üstelik Enrique’nin kitabı basmak için bol parası da vardı ve bunu kendisine söyledim.”

“Herhalde hiç hoşlanmamıştır. Kütüphanesini gördüm.”

“Hoşlanmamak? Bu laf az kalır. Çalışma odasında tartışıyoruz. Ufak tefek, şişko gövdesiyle parmaklarının ucunda kalkarak, yüreğine incekmiş gibi çılgın gibi bakışı hâlâ gözlerimin önünde. Çok tatsız bir anı. Bütün hayatını bu kitaba adanmışmış. Ben kim oluyormuşum onun yapıtını değerlendirecek. Bu kitap ebediye-te kalacakmış. Ben taraf tutan ukala bir eleştirmenmişim. Üstelik

karısıyla ilişkim varmış... Bu son sözler beni çok şaşırttı, çünkü ilişkimizden haberi olduğunu sanmıyordum. Liana gece uykusunda konuşmuş, bir gece d'Artagnan ve arkadaşlarına küfürler yağdırırken, onlardan gerçekten tanıyormuş gibi nefret eder, kocasını ilişkimiz hakkında bilgilendirmiş... Ne duruma düştüğümü düşünabiliyor musunuz?

“Çok zor bir durum.”

“Zordan da beter. Ama Enrique bu kadarla da kalmaya niyetli değildi. İşi iyice azıtmıştı. Eğer o iyi bir yazar değilseymiş Dumas da değilmiş. Eğer, insafsızca sömürdüğü August Marquet olmasaymış Dumas hiçbir şey yazamazmış. Bunun kanıtı da kasasmda saklı duran *Anjou Şarabı*'nın beyaz ve mavi yapraklarıymış... Tartışmamız daha da hararetlendi. O beni sahtekârlıkla suçladı, eski zaman dramlarındaki gibi, ben de ona cahil dedim ve kötü niyetle son yemek kitaplarını eleştirdim. Sonunda onu Cyrano'nun pastacısıyla karşılaştırdım... Bunun üzerine ses tonunu Monte Kristo Kontu'nunkine benzetmeye çalışarak 'Öç alacağım' dedi, ve onun gibi elini kaldırarak, 'Sevgili Dumas'nın yaptığı sahtekârlığı herkese duyuracağım, başkalarının kitaplarını kendi adıyla bastırmak nasılmış! Elyazmasını gün ışığına çıkarınca görsünler bakalım bu sahtekâr nasıl ürettiyormuş tefrikalarını. Derneğin yönetmeliklerinin de canı cehenneme! Elyazması benim değil mi, istediğime satarım. Senin de canın cehenneme, Boris.' dedi.”

“Sizi fena yakalamış.”

“Hem de nasıl, ne bana yaptıklarını ne de hor görülen, düş kırıklığına uğrayan bir yazarın nerelere varabileceğini bilemezsiniz. İtirazlarım fayda vermedi, beni kovdu. Sonra Liana'dan satmak için o kitapçıyı, La Ponte'yi çağırdığını öğrendim. Anlaşılan Edmond Dantes gibi kurnazlık etmek istedi. Ucu kendine dokunmadan, şöhretini tehlikeye atmadan bir skandal çıkarmak yani. Siz de böylece

karışmış oldunuz olaylara. Şimdi sizi *Anjou Şarabı*'yla gördüğümde neden şaşırdığımı anlamışsınızdır, herhalde.”

“İyi rol yaptınız.”

“Bir sürü neden vardı beni dikkatli olmaya zorlayan. Enrique öldükten sonra, Liana ve ben elyazmasını kaybettiğimizi düşünmüştük.”

Corso'nun kabanının ceplerinde sigara aradığını gördüm. Sonunda bumburuşuk sigaralarından birini daha çıkarttı. Ağzına koydu ve terasta birkaç adım attı, yakmaya karar veremiyordu.

“Anlattıklarınız saçma. Kendini Edmond Dantes sanan hiç kimse intikamını almadan intihar etmez.”

Başımı sallayarak kabul ettim ama o anda bana arkası dönük olduğu için bu hareketimi göremedi.

“Hepsi bu kadar değil,” dedim. “Tartışmamızdan bir gün sonra Enrique evime geldi ve son bir kez beni ikna etmeye çalıştı... Fena halde sıkılmıştım, üstelik şantaja hiç gelemem. Bu yüzden yaptığımın pek bilincinde olmadan öldürücü darbeyi indirdim: Tefrikanı çok kötüydü, okurken aynı şeyleri daha önce de okuduğum duygusuna kapılmıştım. Yani Enrique bana bir fırsat daha vermişti, kitaplığıma gittim ve pek tanınmayan, geçen yüzyılın sonlarında basılan *Resimli Halk Romanı*'nın eski bir nüshasını bulup getirdim. Amaury dö Verona imzalı bir öykünün ilk sayfasını açtım. Öykünün adı: *Angelique de Gravaillac ya da Lekelenmemiş Şeref*. İlk satırları okumaya başlayınca Enrique'in sarardığını gördüm, sanki Angelique mezarından kalkmış da yanımıza gelmişti. Enrique bir hayalet görmüş gibiydi. Kimsenin hikâyeyi anımsamayacağını düşünerek, Fernandez ve Gonzalez'den çalınmış bölümü dışında ki bu bölüm kitabın tek işe yarar bölümü, diğer öyküyü de satırı satırına kopya etmiş... O halde bir resmini çekmek için fotoğraf makinesinin yanımda olmadığına doğrusu çok hayıflandım sonradan. Bir

elini alnına götürerek ‘Lanet olsun’ dediğini duydum, sonra tek bir sözcük çıkmadı ağzından. Yalnızca, boğuluyormuş gibi genzinden hırıltılar çıkardı. Sonra sırtını dönüp çıktı ve dosdoğru evine gidip kendini lambaya asmış.”

O arada Corso bana doğru dönmüştü. Sigarası hâlâ yanmadan ağzında duruyordu.

“Daha sonra işler iyice karıştı,” diye devam ettim, artık bana inandığından emin olarak. “Elyazması sizdeydi ve ilk başlarda arkadaşınız La Ponte satmaya yanaşmıyordu. Ben kendi başıma Arsen Lüpencilik oynayamazdım. Korumam gereken bir şöhretim var. Bu yüzden elyazmasını geri alma görevini Liana’ya verdim. Yıllık toplantı günü yaklaşıyordu ve Enrique’in yerine yeni bir üye seçilmeliydi. Liana bazı yanlışlar yaptı. Önce sizi görmeye gitti.” Sözün burasında ayrıntılara girmemek için başımı kaşıdım. “Sonra *Anjou Şarabı*’nı sizden geri alması için, La Ponte’nin güvenini kazanmaya kalktı. Ama sizin ne denli zor bir ceviz olduğunuzu bilmiyordu... En kötüsü de Liana uzun zamandır hayran olduğu kahramanın maceralarına benzeyen bir macera yaşamak istiyordu: Tuzaklar, aşklar, takipler ve entrikalarla dolu bir macera. Düşlediklerini gerçekleştirmesi için bu olaylar dizisi olağanüstü bir fırsattı. Böylece hemen harekete geçti ve heyecanla sizi izlemeye başladı. ‘Sana elyazmasını o Corso denen herifin derisiyle ciltlenmiş olarak getireceğim’ diyordu, bana söz veriyordu. Kendisine kaç kere abartmamasını öğütledim, ama yine de asıl hatanın bende olduğunu kabul ediyorum. Onu, *Üç Silahşorlar*’ı okuduğu günden beri gönlünde yatan Milady’yi salıvermeye teşvik ettim.”

“Başka bir kitap da okumuş olabilirdi, örneğin *Rüzgâr Gibi Geçti*. O zaman Scarlett O’Hara’ya özenir, Clark Gable’ın peşine düşer ve beni rahat bırakırdı.”

“İpin ucunu kaçırdığını itiraf etmeliyim. Olayları bu kadar ciddiye almış olması esef verici.”

Corso kulağının arkasını kaşıdı. Ne düşündüğünü anlamak hiç de zor değildi: Liana’dan çok asıl işini ciddiye alan ötekiydi. Yüzünde yara olan adam.

“Rochefort kim?”

“Adı Laszlo Nicolavic. Yardımcı rollere çıkan bir aktör... Birkaç yıl önce, Andreas Fery’nin İngiliz televizyonu için çektiği bir dizide Rochefort rolünü oynadı. Aslına bakarsanız, ne kadar kiralık katil rolü varsa hepsini oynamıştır: *Lagardere*’de Gongaza’yı, *Kartan Blood*’da Levasseur’ü, *Scaramouche*’da La Tour d’Azyr’i, *Zenda Mahkûmu*’nda Rupert de Hentzau’yu... Bu tür roller için biçilmiş kaftan. Ve Dumas Kulübü’ne kabul edilmeye aday Liana’yı heveslendirdi ve bu işte onunla çalışmayı Liana istedi ısrarla.”

“Laszlo da rolünü çok iyi oynadı...”

“Korkarım öyle oldu. Sanırım böylece lehte puan toplayıp kulübe girişini kolaylaştırmak istiyordu... Bir de zaman zaman âşık rolünü de üstleniyor, kanımca.” Modern görüşlü bir insan olduğumu göstermek için hafifçe gülümsedim. Ümit ederim ki inandırıcı olmuşumdur. “Liana genç, güzel ve şehvetli. Diyelim ki ben onun için bitkisel çaylar gibi rahatlatıcıydım, kültürel yanını besliyorum. Laszlo Nicolavic ise aç doğasının daha banal isteklerini karşılıyor.”

“Başka?”

“Pek bir şey kalmadı anlattıklarımın dışında. Nicolavic Rochefort Dumas’ın elyazmasını elinizden almak için fırsat kolluyordu. Bu yüzden arkanızdan Madrid, Toledo ve Sintra’ya gitti. Bu arada Laszlo başarılı olamaz veya siz anlayışsız davranırsanız diye Liana da La Ponte ile Paris’e gitti. Gerisini biliyorsunuz: Siz elyazmasını geri almalarına izin vermediniz, Milady ve Rochefort zor kullan-

mak zorunda kaldılar ve işte buraya kadar geldiniz.” Olayları yeniden aklımdan geçirdim. “Biliyor musunuz? Laszlo Nicolavic’in yerine sizi mi kulübe üye yapsam diye düşünüyorum.”

Bana şaka mı yaptığımı yoksa ciddi mi konuştuğumu sormadı bile. Şekilsiz gözlüğünü çıkarmış siliyordu, olduğumuz yerden binlerce kilometre uzaktaymış gibi bir hali vardı sanki.

“Demek hepsi bu kadar?” dediğini duydum.

“Tabii,” diyerek salonu gösterdim. “İşte kanıtı orada.”

Yeniden gözlüğünü taktı ve derin bir nefes aldı. Yüzünün ifadesi hiç mi hiç hoşuma gitmemişti.

“Ya *Delomelanicon*? Ve Richelieu’nün *Karanlıklar Ülkesinin Dokuz Kapısı*’yla ilgisi?” Yanıma yaklaştı ve bir parmağıyla gömleğimin göğsüne dokundu. O kadar yaklaşılmıştı ki bir adım gerilemek zorunda kaldım. “Beni aptal mı sanıyordunuz? Şimdi bana bu kitapla Dumas arasındaki ilişkiyi, şeytanla yapılan anlaşmayı ve bütün olanları bilmediğinizi söylemeye kalkmayın: Sintra’da Victor Vargas’ın öldürülmesi, Paris’te Barones Ungern’in evinde çıkan yangın. Beni polise ihbar eden siz miydiniz? Peki, üç kitap içinde saklanan tek kitap için ne diyorsunuz? Veya Lucifer’in yaptığı, Aristide Torchia’nın Prag dönüşü *yetkililerin yararına ve izniyle* yeniden bastığı gravürler ve bütün bu Allah’ın belası kargaşa...”

Corso bunları birbiri ardından kusar gibi söylemişti, çenesini saldırgan bir eda ile kaldırarak ve bakışlarıyla beni parçalar gibi. Biraz daha geriledim ve ağzım açık bakakaldım.

“Çıldırdınız mı?” diye itiraz ettim, öfkelenmişim. “Neden söz ettiğinizi söyler misiniz bana?”

Bir kutu kibrit çıkarmıştı ve alevi avucunun içinde koruyarak sigarasını yaktı. Bu arada gözlerini benden ayırmıyordu. Sonra da olayları kendi açısından anlatmaya başladı.

Sözlerini bitirdiğinde ikimiz de sessiz kaldık. Yan yana ıslak duvara dayanmış, salonun ışıklarına bakıyorduk. Corso'nun öyküsü bir sigara içimi sürdü ve bitirince sigarayı yere atıp ayakkabısının ucuyla üstüne bastı.

“Sizce,” dedim, “şimdi ben itiraf etmeliyim, ‘evet, doğru’ demeliyim ve kelepçeleri takmanız için ellerimi uzatmalıyım, öyle mi? Gerçekten bunu mu bekliyorsunuz?”

Yanıtlamakta gecikti. Kendi yüksek sesle anlattıklarını dinlemek, çıkardığı sonuçların doğruluğuna inanmasına yardımcı olmamıştı.

“Yine de,” diye fısıldadı, “bir ilişki olduğu kesin.”

Yere düşen ince ve koyu renk gölgesine baktım. Salondan gelen dört köşe ışık gölgeyi mermer döşemelerde yansıtıyor ve merdivenlerden aşağıya, bahçeye doğru uzatıyordu.

“Korkarım hayal gücünüz size kötü bir oyun oynamış.”

Hafif bir baş hareketiyle yadsıdı.

“Havuzda boğulmuş olarak gördüğüm Victor Fargas hayal değildi, ne de kitapları arasında karbonlaşan Barones Ungern... Bu olaylar oldu. Her ikisi de gerçek. Bu iki hikâye birbirine karışmış, birbiriyle ilişkili.”

“Siz kendiniz de söylüyorsunuz, iki öykü. Belki de siz kendiniz kuruyorsunuz iki metin arasındaki ilişkiyi.”

“Bırakın şimdi ukalalığı. Bütün bu olayları Alexandre Dumas'nın şu mahut bölümü başlattı,” dedi ve bana baktı. “Hep şu Allah'ın cezası kulüp. Sizin oyunlarınız.”

“Suçu bana atmayın. Oyun oynamak yasak değil. Bu hikâye gerçek değil de bir kurgu olsaydı, burada bir okur olarak baş suçlu siz olurdunuz.”

“Saçmalamayın.”

“Saçmalamıyorum. Anlattıklarınızdan çıkardığım sonuç, olaylarla edebiyat bilgileriniz arasında ilişkiler kurarak yanlış sonuçlara varmışsınız. Ama olaylar nesneldir ve sizin kişisel yanlışlarınız onların akışını etkilemez. *Anjou Şarabı* ve öbür esrarengiz kitabın, *Dokuz Kapı*’nın, birbiriyle hiçbir ilgisi yok.”

“Sizler beni öyle bir şartlandırdınız ki...”

“Biz, burada Liana Taillefer, Laszco Nicolavic ve kendimden söz ediyorum, sizi şartlandırmaya filan çalışmadık. Boş bırakılan yerleri siz kendiniz doldurdunuz, sanki bu olaylar dizisi hile ve tuzaklar üzerine kurulmuş bir romanmış ve Lucas Corso da kurnaz bir okurmuş gibi... Hiçbir zaman, hiç kimse size olayların sizin düşündüğünüz gibi olduğunu söylemedi. Bu yüzden de sözünü ettiğiniz öykünün sorumluluğu size ait, dostum... Gerçek suçlu sizin metinler arası kurduğunuz ilişkiler, bu da fazla edebiyat bilginizden kaynaklanıyor.”

“Başka ne yapabilirdim? Harekete geçmek için bir strateji gerekiyordu, elim kolum bağlı oturamazdım. Strateji ne olursa olsun, insanın rakibinin kullandığı ve ileride kullanabileceği taktiklerden bir model oluşturup, atacağı adımları ona göre düzenlemesi gerek... Wellington, Napoléon’un şöyle yapacağını düşünerek böyle yapıyor. Ve Napoléon...” dedi Corso ve durakladı.

“Napoléon ise Blucher’i Grouchy’le karıştırıyor ve yanlış yapıyor, çünkü bazen askeri stratejiler de yazında kullanılan stratejiler kadar tehlikelidir... Şunu kabul etmelisiniz Corso, artık saf okur kalmadı. Her okur bir metni ele aldığı anda onu kendine göre yorumlar, ona kendi aykırı düşüncelerini yansıtır. Her okur daha önce okuduklarının, sinema ve televizyonda gördüklerinin etkisindedir. Yazarın verdiği bilgilere okur kendi bilgilerini ekleyecektir. Tehlike de burada zaten. Bir kitabın verdiği bilgiler genelde nesnel bilgiler-

dir. Fazla kitap okumanız, çok fazla bilgiye sahip olmak sizi yanlış veya gerçeküstü bir rakip üretmeye zorlamış.”

“Veriler yanlıştı.”

“İnat etmeyin. Bazen kötü niyetli bir yazar yanıltmak için olayları saptırabilir, ama bir kitap asla yanlış bilgiler vermez. Siz yanlış okumuş olabilirsiniz.”

Derin derin düşünüyor gibiydi. Hafifçe dönmüş, dirseklerini duvara dayamış bahçeye bakıyordu.

“Öyleyse bir başka yazar daha var,” dedi dişlerini sıkarak, alçak sesle.

Bir süre öylece hareketsiz kaldı. Daha sonra *Anjou Şarabı*’nın olduğu dosyayı kabanının içinden çıkarıp yosun kaplı duvarın üstüne koydu.

“Evet bu öykünün iki yazarı var,” diye yineledi.

“Olabilir,” dedim, Dumas’ın elyazmasına elimi uzatarak. “Ve belki de biri diğerinden çok daha kötü niyetli... Ama benim öyküm bir serüven, polisiye romanın yazarını belki de başka yerde aramanız gerekiyor.”

XVI. GOTİK ROMAN İÇİN BİR KAYNAK

“İşin zor yanı da bu ya...” dedi Porthos.

“Eskiden hiçbir açıklama yapmak zorunda değildik. Savaşıldık o kadar.”

Alexandre Dumas, Bragelonne Vikontu

Corso ensesini şoför koltuğunun arkasına dayamış manzarayı seyreliyordu. Otomobili yolun kenarında bir düzlükte durdurmuştu, kente doğru inmeye başlamadan önceki son dönemeçte. Surlarla çevrili antik kent merkezi nehirden yükselen siste yüzen mavimsi bir adayı andırıyordu. Işıksız ve gölgesiz, başlı başına bir dünya. Soğuk ve puslu Kastilya sabahlarından biriydi. Günün ilk ışıklarıyla damların, bacaların ve çan kulelerinin belirginleşmeye başladıkları bir şafak vakti.

Saate bakmak istedi ama Meung'daki fırtınada içine su dolmuş, camı buğulanmıştı, kadran görünmüyordu. Aynada yorgun bakan gözlerini gördü. Meung-sur-Loire, Nisan'ın ilk Pazartesi artık gerilerde kalmıştı ve şimdi günlerden Salı'ydı. Dönüş yolculuğu uzun sürmüştü. Balkan, Dumas Kulübü, Rochefort, Milady, La Ponte, hepsi geçmişe karışmışlardı artık. Sayfa çevrildiğinde öyküden arda kalan gölgelerdi hepsi de: Yazar tuşa basarak, Q klavyede en alt sırada, sağdaki son tuş, son noktayı koymuştu. Öykü ve kahramanları bu son jestle yalnızca yazılı satırlara, birdenbire uzaklarda kalan hayatlara dönüşmüşlerdi.

Rüyadan uyanışı andıran bu şafak vaktinde gözleri kan çanağı gibi, üstü başı pislik içindeki kitap avcısına son günlerdeki yaşamından sadece üç günlük sakalı ve içinde *Dokuz Kapı*'nın son nüshasını taşıdığı torbası kalmıştı. Bir de kız. O korkunç fırtınadan sonra kıyıya vuran işte bu kadarcıktı. Kızın alçak sesle inlediğini duydu ve dönüp baktı. Yanındaki koltukta, üstünü yağmurluğuyla örtmüş, başını Corso'nun omzuna dayamış uyuyordu. Dudakları aralık, arada bir hafifçe sıçrayarak, usulcacık nefes alıyordu. Sonra tekrar inliyor ve hafiften kaşlarını çatıyor ve yüzünde yeniden o kızgın çocuk ifadesi belirliyordu. Bir eli lacivert kumaşın kenarından dışarı sarkmış, parmakları havaya doğru hafif kıvrık avucunu açmış, sanki biraz evvel elinden bir şey kaçırmış ya da bir şey bekliyor gibi duruyordu.

Corso bir kez daha yolculuğu ve Meung'u, iki gece önce şatoda, yağmurdan ıslanmış terasta Boris Balkan'la yaptıkları konuşmayı düşündü. Richelieu, elinde *Anjou Şarabı*'nın elyazması, biraz merhamet, biraz da hayranlık dolu eski bir rakip gibi gülümseyerek, "Siz çok özel birisiniz, dostum," demişti... Bu sözleri söylerken hem vedalaşmak hem de teselli etmek ister gibi bir hali vardı. Bütün diğer söyledikleri arasında en anlamlısı bu sözler olmuştu, sonra fazla ısrar etmeden içerdeki konuklara katılmasını önermişti. Balkan onunla olmak istemediği için değil tam tersine, ondan ayrılmak istemiyordu, ama Corso'nun kabul etmeyeceğini bildiği için ısrar etmemişti. Corso uzun zaman terasta, dirsekleri duvara dayalı, hareketsiz dalıp gitmişti, sanki yenilgisini içine sindirmek istiyormuş gibi. Yavaş yavaş kendine gelince, önce nerede olduğunu anlamak ister gibi etrafına bakınmış, sonra da ağır adımlarla aydınlık pencerelerden uzaklaşıp rastgele karanlık sokaklarda yürüyerek otele dönmüştü. Bir daha Rochefort'u görmemişti. Saint Jacques pansiyonuna dönünce Milady'nin de gittiğini öğrenmişti. Her ikisi de Corso'nun hayatından çıkıp tekrar geldikleri yere dönmüş, roman kişiliklerine bürünmüşlerdi. Artık, bir satranç tahtası

üzerine sıralanmış taşlar gibi, hiçbir şeyden sorumlu tutulamazlardı. Kızı ve La Ponte'yi bulması zor olmamıştı. La Ponte umurunda değildi ama kızın orada olduğunu görünce rahatlamıştı, çünkü bir an onun da diğer roman kahramanlarıyla beraber kaybolmasından korkmuştu. La Ponte'nin şaşkın bakışları arasında kız elinden çekerek acele acele otomobile götürmüştü. O da Meung şatosunun tozlu kütüphanesinde yok olmasın diye. La Ponte'yi ise dikiz aynasında bırakmıştı, eski, değer vermediği arkadaşlıklarını hatırlatma çabalarına kulak asmadan. Zavallılık, neler döndüğünü anlamamıştı ama sormaya da korkuyordu. Saygınlığını kaybetmiş işe yaramaz zıpkıncıyı bir paket bisküvi ve üç günlük suyla kendi kaderine bırakmıştı: Batavia'ya ulaşmaya çalışın, Bay Bligh. 'Ama sokağın sonuna yaklaştıklarında, Corso frene basmış, elleri direksiyonda, gözlerini farların ışığında asfalta dikmiş bir süre öylece hareketsiz kalmıştı. Kız yanında sorgular gibi gözlerini Corso'ya dikmişti. La Ponte de gerçek değildi. Sonunda Corso uzun bir iç çekişle geri basmış ve kitapçıyı arabaya almıştı. Bütün gün ve ertesi gece onlarla beraber, arka koltukta yolculuk etmişti. Corso onu Madrid'de, bir trafik ışığında bırakana kadar da, bir kez olsun, ağzını açmamıştı. Kitap avcısı ona Dumas'nın elyazmasına bir daha görmek üzere veda etmesini söylediği zaman bile susmuştu. Söylenecek pek bir şey de yoktu zaten.

Corso uyumaya devam eden kızın bacakları arasındaki keten torbaya baktı. Bu yenilgi de acı veriyordu tabii ki. Bilincine bir bıçak darbesi indirilmiş gibi bir sızı duyuyordu. Kurallara uygun, *legitime certaverit*, oynadığından emindi, ama yanlış adımlar atmıştı. Tam olmayan bir zaferin sevinci de zafere ulaşıldığı an yok oluyordu. Yalancıkıtan kazanılmış bir zafer. Olmayan hayaletleri yenmek, rüzgâra karşı yumruk sallamak ya da ses çıkarmadan haykırmak gibi bir şey. Corso'nun uzun süredir kuşkuyla siste asılı duran kente ısrarla bakması da belki bu yüzdendi. Kente girmek için yere inmesini bekliyordu.

Kız, başını omzuna dayamış, hafif ve düzenli nefes alıyordu. Yağmurluğun kıvrımları arasından görünen çıplak boynunu seyretti. Sol elini, parmaklarında kızın sıcak teninin atışlarını duyumsayana kadar yaklaştırdı bu bembeyaz boyuna. Her zamanki gibi taze beden kokuyordu ve etrafa sıcaklık yayıyordu. Vücudunun ince, kıvrımlı hatlarını anıların yardımıyla kolayca çizebiliyordu belleğinde Corso, başından başlayıp beyaz spor ayakkabılarının ve torbanın arasındaki çıplak ayaklarına kadar. Irene Adler. Hâlâ ona nasıl hitap edeceğini bile bilmiyordu, ama alacakaranlıkta çırılçıplak kalçalarının çizdiği kıvrımları, aralık dudaklarını anımsayabiliyordu. Olağanüstü güzel ve sessiz, ateşli gençliğine karşın sakin sular gibi durgun, yüzyıllarca yaşamış kadar bilge. Ve ta derinliklerden Corso'ya ısrarla bakan o açık renk gözlerin parlaklığında yansıyan Corso'nun karanlık sureti.

Gözler, zümrüt yeşili irisler, yeniden Corso'ya çevrilmişti. Kız uyanmış, başını uykulu uykulu Corso'nun omzuna sürüyordu. O anda birden doğruldu, dikkatle etrafına bakındı ve Corso'yu fark etti.

“Selam, Corso,” dedi. Yağmurluğu kayarak ayaklarının yanına düştü. Beyaz penye tişört çevik gövdeyi sıkı sıkı sarmış, muhteşem hatlarını sergiliyordu. “Burada ne yapıyoruz?”

“Bekliyoruz,” dedi Corso, nehirden yükselen siste yüzüyormuş gibi görünen kenti işaret ederek. “Gerçek olana kadar.”

Kız ilk başta ne demek istediğini anlayamadan gösterdiği yöne baktı. Sonra hafifçe gülümsedi.

“Belki de hiçbir zaman gerçek olmaz,” dedi.

“O zaman biz de burada kalırız. Hiç fena bir yer değil... Burada, yukarıda, bütün bu gerçeküstü dünya ayaklarımızın altında,” kıza doğru döndü ve devam etmeden önce bir süre sessiz kaldı. “*Sana her şeyimi veririm, eğer önümde secdeye gelir, bana taparsan...* Buna benzer bir şeyler söylemeyecek misin bana?”

Kız şefkatle gülümsedi. Başını eğdi, biraz düşündü, sonra bakışlarını kaldırdı ve Corso'nun gözlerinin içine bakarak, "Hayır. Ben fakir bir insanım," dedi.

"Evet, biliyorum, bu doğru." Gözlerinde okumasına gerek kalmadan kızın doğru söylediğini biliyordu. "Yanında taşıdığın eşyalar, trende yolculuk ettiğin vagon... Tuhaf. Oysa ta oralarda, gökkuşağının ötesinde, sonsuz olanaklara sahip olduğumu düşünmüştüm." Cebindeki çakının kenarı gibi keskin bir gülümsemeyle devam etti. "Peter Schlehmil'in altın dolu torbası, yahut öyle bir şeyler işte..."

"Yanılıyorsun." Şimdi direnir gibi dudaklarını ısıırıyordu. "Sahip olduğum tek şey kendi benliğim."

Bu da doğruydu ve Corso bunu da başından beri fark etmişti. Kız hiçbir zaman yalan söylememişti. Bir gölgenin peşinden giden saf ama bilge, sadık ve âşık genç kız.

"Anlıyorum," dedi Corso ve elinde bir kalem varmış da bir şeyler yazacakmış gibi bir hareket yaptı. "Peki bana bir belge imzalamak istemiyor musun?"

"Bir belge mi?"

"Evet. Eskiden mukavele denirdi. Şimdilerde, ince bir yazıyla yazılmış, sözleşme dense gerek. Öyle mi deniyor? *Anlaşmazlık halinde, taraflar mahkemesine başvurmayı kabul ederler.* Bak bu doğru, anlaşmazlık durumunda hangi mahkemeye başvurmam gerekir bilmek isterim."

"Saçmalama."

"Niçin beni seçtin?"

"Ben özgür bir insanım," dedi ve derin bir iç çekti, sanki özgürlüğün bedelini fazlasıyla ödüyormuş gibi. "İstediğimi seçebilirim. Herkes özgür olabilir isterse."

Corso ceplerinde buruşuk sigara paketini aradı. Tek bir sigara kalmıştı pakette. Sigarayı çıkarttı, bir süre kararsız baktı, sonra yeniden yerine koydu. Belki daha sonra daha çok ihtiyaç duyabilirdi. "Evet, kesin."

“Sen her şeyi başından beri biliyordun,” dedi. “Birbiriyle ilişkisi olmayan iki hikâye olduğunu. Dumas’ın öyküsü seni hiç ilgilendirmedi... Milady, Rochefort, Richelieu senin için değersiz figüranlardan başka bir şey değildi. Şimdi anlıyorum insanı şaşırtan o soğukkanlı tavırlarını. Herhalde bayağı sıkılmışsındır. *Üç Silahşorlar*’ın sayfalarını çevirip duruyordun, yanlış karelerde oynamama ses çıkarmadan...”

Kız arabanın ön camından masmavi bir sise bürünmüş kente bakıyordu. Bir şeyler söyleyecekmiş gibi elini kaldırdı ama sonra vazgeçti, sanki artık söylemenin faydası yokmuş gibi.

“Senin yanında olmaktan başka bir şey yapamazdım,” diye yanıtladı bir süre sonra. “Herkes bazı yollardan yalnız başına geçmeli. Özgür düşünceden söz edildiğini duymadın mı hiç?” Gülümsemesinde hüznün vardı, “kimimiz özgür olabilmek için çok yüksek bedeller ödüyoruz.”

“Ama her zaman olanlardan uzak durmuyordun. Sen kıyılarındaydın, o gece... Rochefort’un karşısında niçin yardım ettin bana?”

Keten torbaya çıplak ayağının ucuyla dokunduğunu gördü.

“Dumas’ın elyazmasını çalmak istiyordu ama *Dokuz Kapı* da torbadaydı. Gereksiz karışıklıkları önlemek istedim,” dedi ve omuz silkti. “Ayrıca sana vurması hoşuma gitmedi.”

“Peki ya Sintra’da? Fargas’a olanları neden haber verdin bana?”

“Vermeliydim çünkü kitap söz konusuydu.”

“Ya Meung’daki randevu?”

“Ondan haberim yoktu, romandan çıkardım.”

Corso yüzünü buruşturdu.

“Sizler her şeyi bildiğinizi sanırsınız.”

“Yine yanılıyorsun,” dedi, rahatsız olmuş gibi bakarak. “Sonra neden çoğul kullandığını anlamıyorum. Çoktan beri yalnızım.”

Yüzyıllardan beri diye aklından geçirdi Corso. Yüzyıllık yalnızlık, bunda yanılmış olamazdı. Onu çırılçıplakken öpmüştü, kendini gözlerinin aydınlığına bırakarak. O bedenin içine girmiş, teninin

tadını almış, şahdamarının atışını yumuşacık dudaklarında duyumsamış, alçak sesle, korkan bir çocuk gibi ya da gökten inmiş, şefkat arayan bir melek gibi inlemesini dinlemişti. Ve yumruklarını sıkarak uyuduğunu görmüştü, parıldayan giysileri içinde, kusursuz, kendilerine emir veren Tanrı kadar dogmatik, sarışın başmeleklerle dolu kâbuslar görerek.

Şimdi kızın sayesinde, geç de olsa, Nikon'u, onun da kafasını kemiren karabasanları, çaresizlik içinde yaşama sımsıkı sarılmasını anlıyordu. Nikon'un korkularını, siyah beyaz fotoğraflarını, Auschwitz'den kurtulan genlerin ona kadar taşıdığı kötü anıları ve babasının tenine kazılmış numarayı kafasından atmak için gösterdiği boş çabaları, son zamanların icadı değil, tam aksine, insan ve ilenç kadar eski Kara Düzen'in onun için ne anlam taşıdığını, bütün bunları şimdi çok iyi anlıyordu... Çünkü Tanrı ve Şeytan aynı şeydi, ve insanlar her birini kendilerine göre yorumlayabiliyorlardı.

Corso artık bütün bunları biliyordu, ama yine de Nikon'la beraber olduğu zamanlardaki gibi acımasız olmaya devam ediyordu. Taşıyabileceğinden çok daha ağır bir yükü ve Corso, Porthos gibi asil bir yüreğe sahip değildi.

“Senin görevin bu muydu?” diye sordu kıza, “*Dokuz Kapı*’yı korumak? Eğer öyleyse, korkarım madalyayı hak etmedin.”

“Haksızlık ediyorsun, Corso.”

Aynı sözler. Daha önce de yolunu kaybetmiş, küçücük, kırılgan Nikon'dan duyduğu sözler. Acaba şimdi geceleri karabasanlarından kurtulmak için kime sarılıyordur Nikon?

Genç kıza baktı. Belki de payına düşen ceza buydu: Nikon'un anısı. Ama baş eğip kabullenmeye hiç niyeti yoktu. Yan gözle dikiz aynasına bakınca her şeyini kaybetmiş, buruk bir adam gördü.

“Haksızlık mı? Üç nüshadan ikisini kaybettik. Ya o anlamsız ölümler: Fargas ve baronesin öldürülmesi.” Aslında bütün bunlar pek umurunda değildi ama yüz ifadesini daha da abartarak ekledi: “Bütün bu tatsız olayları önleyebilirdin.”

Kız çok ciddi bir tavırla, gözlerini ondan ayırmadan bir baş hareketiyle yadsıdı Corso'nun sözlerini.

“Öyle olaylar vardır ki önlenemez, Corso. Şatolar cayır cayır yanar, insanlar asılır. Bazı köpekler birbirlerini parçalamak için yaratılmışlardır, ve bazı kapılar başkaları geçsin diye açılır...” Başını eğdi ve kaşlarını çattı. “Benim görevim senin sağ salim yoluna devam etmeni sağlamaktı.”

“Başlangıç noktasına geri dönmek için çok uzun bir yolculuk yapmamız gerekti.” Corso siste asılı duran kenti işaret etti. “Şimdi oraya gitmem gerekiyor.”

“Gitmen *gerekmiyor*. Kimse seni zorlamıyor. Her şeyi unutup çekip gidebilirsin.”

“Sonucu öğrenmeden mi?”

“Sınavı vermeden. Sonucu biliyorsun.”

“Çok hoş bir cümle. Ben cehennemde yanarken bu cümleyi mezar taşıma yazdır.”

Kız dizine vurdu, yavaşça, dostça.

“Aptallık etme, Corso. Çoğu kez insanlar farkında olmasalar da olaylar onların istediği şekilde gelişir. Hatta şeytan bile kalıp değiştirerek çıkabilir insanın karşısına. Yahut şekilde değil de özünde farklı olarak.”

“Pişmanlık olarak, örneğin.”

“Evet, ama bilgi veya güzellik olarak da çıkabilir karşısına.” Kızın yeniden endişeyle kente baktığını fark etti. “Ya da iktidar ve servet.”

“Ne olursa olsun, sonuç değişmiyor, mahkûm ediliyorsun,” dedi ve eliyle, sanal bir sözleşmeye imza atıyormuş gibi, daha önce de yaptığı hareketi yineledi. “Ödemen gereken bedel ise ruhunu arıtman.”

Kız bir kez daha içini çekti.

“Sen çoktan ödedin günahlarının bedelini, Corso. Hâlâ da ödüyorsun. Her şeyi, bir trajedide olduğu gibi, sona bırakmak tuhaf bir alışkanlık... Her insan ta başından beri günahlarıyla yaşar. Şeytana gelince, o yalnızca Tanrı’nın yürek acısı, kendi kapanına kısılmış diktatörün öfkesi. Galip gelenlerin kendilerine göre anlattıkları tarih.”

“Ne zaman oldu bu?”

“Senin düşünemeyeceğin kadar çok zaman önce. Ve çok zor oldu. Yüz gün yüz gece, karargâhsız ve ümitsiz çarpıştım...” Dudaklarında belli belirsiz bir gülümseme belirdi. “Benim tek övüncüm bu, Corso. Sonuna kadar mücadele etmiş olmak. Arkamı dönmeden dövüşerek geriledim, yükseklerden düşenler arasında cesaretimi, korkularımı, yorgunluğumu haykırmaktan sesim kısılarak... Savaştan sonra kendimi yapayalnız, boş bir düzlükte yürürken buldum, buz gibi bir sonsuzlukta yapayalnız... Bazen, bugün bile, bu mücadeleyi anımsatan bir işaret çıkıyor karşıma veya eski bir dava arkadaşı gözlerini kaldırmaktan çekinerek geçiyor yanımdan.”

“Öyleyse neden ben? Neden öbür taraftakiler, galipler arasından birini seçmedin? Ben yalnızca 1:5000 ölçekteki savaşları kazanıyorum.”

Kız bakışlarını uzaklara çevirdi, çok ilerilere. Tam o anda güneş ucunu göstermeye başlamıştı ve şafağı ikiye bölen ilk yatay, ince ve kırmızımsı ışık huzmesi doğrudan gözlerinde yansıdı. Yeniden başını ona doğru çevirince yeşil gözlerde parlayan ışık Corso’nun başını döndürdü.

“Çünkü bilinç hiçbir zaman galip gelmiyor. Bir aptal ise baştan çıkarılmaya değmez.”

Sonra dudaklarını yaklaştırarak ağır ağır, sonsuz bir şefkatle öptü Corso’yu. Çok, çok uzun zamandan beri bu anı beklermiş gibi.

Sis yavaş yavaş dağılmaya başlıyordu. Sanki nihayet havada asılı duran kent yeryüzüne inmeye karar vermişti. Günün iyice ağır-

masıyla Alcazar'ın gövdesi, katedralin çan kuleleri belirginleşmeye başlıyor, iki kıyıyı sihirli bir el gibi birbirine bağlayan taş köprünün ayakları nehrin karanlık sularına batmış gibi görünüyordu.

Corso kontak anahtarını çevirdi. Otomobil hareket etti ve boş yolda aşağıya doğru kaymaya başladı. Onlar aşağıya indikçe güneş arkalarında yükseliyor, sırtlarına vuruyordu. Kent yavaş yavaş onlara doğru geliyor, son sis bulutları arasındaki soğuk ve yapayalnız bir dünyaya doğru ilerliyorlardı.

Corso köprüyü geçmeden bir an kararsızlık içinde, kent girişindeki kemerlerin altında otomobili durdurdu. Elleri direksiyonda, başını geriye atıp çenesini öne doğru uzatarak, sorgular gibi baktı: Avcının gergin ve dikkat kesilmiş profili. Gözlüğünü çıkardı ve hiç gerekmediği halde acele etmeden silmeye koyuldu. Gözlerini köprüye dikmişti ama şimdi köprü ona kenarları olmayan, boşlukta asılmış, endişe verici bir yol gibi görünüyordu. Kızın, gözlerini üstünden ayırmadan, her hareketini dikkatle izlediğini biliyordu, ama ona bakmak gelmedi içinden. Gözlüğünü yeniden işaret parmağıyla burnunun üstüne yerleştirdi. Manzara, tekrar netleşmişti ama buz gibi, ürkütücü görüntüsü değişmedi. Bulundukları noktadan karşı kıyı çok uzak görünüyordu ve gölgeler içinde kaybolmuş gibiydi; köprünün ayakları arasından akan karanlık sular, zamanın simsiyah akışını ve Lethe'yi anımsatıyordu. Yok olma korkusu yalnızca bir duygu değil bir gerçektir ve bitmek bilmeyen gecenin bağrına saplanan bir hançer kadar keskin. Corso elini vitesine götürdüğünde nabzının hızla attığını duyumsadı. Kendi kendine geri dönmek için hâlâ zamanı olduğunu söyledi. Dönecek olursa şimdiye kadar olanların hepsini olmamış sayabilir, bundan sonra olması beklenen olaylar da hiçbir zaman gerçekleşmezdi. Tanrı'nın ya da Şeytan'ın uydurması olan *Nunc scio*, yani *Şimdi biliyorum*'un yararı da tartışmaya açıktı zaten. Dudak büktü. Aslında hepsi boş laf. Birkaç dakika sonra nehrin karşı kıyısında ne bulacağını biliyordu. *Verbum dimissum*

custodiat arcanum. Birinci vitese geçip gaza basmadan önce gözlerini gökyüzüne kaldırarak bulutların arasında sepetinde ok olan veya olmayan bir savaşçı melek var mı diye baktı.

Arabadan indi. Dışarda hava soğuktu, biraz olsun ısınmak için kabanının yakasını kaldırdı. Koltuğunun altında *Dokuz Kapı*, arkasına bakmadan sokağı geçerken kızın bakışlarını sırtında duyumsuyordu. Onunla gelmek istememişti ve Corso bilmediği, karanlık bir nedenle yalnız gitmesinin daha uygun olduğunu düşünmüştü. Ev neredeyse sokağın bir ucundan öbür ucuna kadar uzanıyordu. Gri, taş gövdesi ortaçağdan kalma binalarla çevrili dar bir meydanın bir kenarını boydan boya kaplamıştı. Meydanı çevreleyen eski binalar, kepenkleri kapalı pencere ve kapılarıyla sahneyi dolduran hareketsiz, kör ve sağır figüranları andırıyorlardı. Cephe de gri taşlarla kaplanmıştı ve saçak dört heykelcikle süslenmişti: Bir teke, bir timsah, bir yılan ve dudakları aralık bir kadın başı. Bahçe girişindeki kemerin üstünde bir David yıldızı vardı. İç bahçeye demir kafesli bir kapısından geçiliyordu. Bu avlu gibi bahçede demir kapaklı bir kuyu, kuyunun yanında iki Venedik yapımı aslan heykeli vardı. Bütün bunlar kitap avcısı için bilindikti, ama o zamana kadar hiç o an duyumsadığı kaygı ve güvensizlik içinde geçmemişti bu kapılardan, bu bahçeden. Çok eskiden okumuş olduğu bir pasajı anımsadı: *Büyük bir olasılıkla birçok kadın tarafından çokça okşanmış erkekler karanlıklar vadisini daha az pişmanlık duygusu içinde, daha az korkarak geçerler..* Ya da buna benzer bir şeydi. Demek ki beni yeterince okşamamışlar diye düşündü. Ağzı kupkuruydu ve oracıkta yarım şişe Bols için hiç düşünmeden ruhunu satabilirdi. Torbanın içindeki *Dokuz Kapı* ise sanki içinde dokuz gravür değil de dokuz kurşun levha varmış gibi omuzlarını çökertiyordu.

Demir bahçe kapısını ittiğinde tam bir sessizlik kaplamıştı her yanı. Avlunun bir yanından öbür ucuna uzanan, yüzyılların yağmurları ve çoktan yok olmuş ayak izleriyle aşınmış taş yolun üze-

rinde yürürken kendi ayak seslerini bile duyamıyordu. Dar ve dik merdivenler bu yolun sonunda başlıyordu ve merdivenlerin bittiği yerde, tek eğmeçli tonozun altında hantal, üzerine koca koca demir çiviler çakılmış kapı görünüyordu, simsiyah ve kapalı: Son kapı. Corso yüzünü buruşturdu ve kendi kendine alaycı kurt gibi köpek-dişini göstererek sırttı. Bilmeden kendi gülmecesinin ya da kendi yanlışının hem yaratıcısı hem de kurbanı olmuştu. Acımasız eller tarafından özenle planlanmış bir yanlıştı, bir sürü oyuna başvurarak sözüm ona işbirliğine çağrılmış, önce çürütülen ama hemen ardından doğrulanan taktiklerle uğraşmaya zorlanmıştı. Tıpkı bir romanda olduğu gibi. Ama bu bir roman değildi. Yoksa öyle miydi? Bildiği bir şey varsa o da kapının üzerine vidalanmış parlak metal levhada son gördüğü kendi gerçek yüzüydü. Parlak levhada bir isim ve soyadı yazılıydı, bir de bir siluet yansıyordu, kendi silueti, hareketsiz ve karanlık bir siluet. Aydınlığı arkasında bırakmıştı, merdivenlerde, bahçede ve bahçenin gerisinde kalan sokakta.

Zile bastı. Bir, iki, üç kez... Yanıt yoktu. İçerden hiç ses gelmiyordu. Düğmeye basıyor ama zilin çaldığı duyulmuyordu. Bir eliyle cebindeki, içinde tek bir sigara olan pakete dokundu, ama gene sigarayı yakmaktan vazgeçti. Zile dördüncü kez daha kuvvetli bastı. Ve bir kere daha... Ses gelmiyordu. Bunun üzerine yumruğunu iyice sıktı ve birbiri ardından iki kez yumrukladı kapıyı. Ve kapı açıldı. Menteşeler gıcırdamadan, tiyatrolarda duyulan o efekt olmaksızın, büyük bir doğallıkla usulca açıldı. Varo Borja eşikte duruyordu.

“Merhaba Corso.”

Onu karşısında görmekten şaşırmamıştı. Başından ve alnından terler süzülüyordu ve tıraşı uzamıştı; gömleğinin kolları dirseklerine kadar sıvalı ve yeleşimin önü açıktı. Yorgun görünüyordu; gözlerinin etrafında uykusuz geçirilmiş bir gecenin yadigarı, mor halkalar vardı. Gözlerinde tuhaf, zayıf ama yoğun bir pırıltı görölüyordu. Konuşuna

ne o saatte neden orada olduğunu sordu ne de koltuğunun altında getirdiği kitapla ilgilendi. Bir süre öylece hareketsiz, uykusu bölünmüş ya da yapmakta olduğu önemli bir iş yarıda kesilmiş de sadece işinin başına dönmek istiyormuş gibi olduğu yerde kaldı.

Demek ki bu adammış dedi Corso içinden. Bir anda aptallığı cisimleşmiş gibi geldi ona. Evet, tabii, Varo Borja: Milyoner, uluslararası kitapçı, tanınmış kitapsever ve metodik katil. Kitap avcısı yeniden karşısında bulduğu bu çehreyi bir bilimsel araştırma yapıyormuş gibi dikkatle inceledi. Şimdi yüz hatlarını tek tek inceliyor, çok önceden dikkatini çekmesi gereken ipuçlarını orada bulmaya çalışıyordu. Çoktan beri tanıdığını sandığı o bildik fizyonomide o güne kadar ayırdına varamadığı çılgınlık, zulüm işaretleri var mıydı? Ama hayır, hiçbir ize rastlamadı, yalnız zayıf, merak ve tutkudan yoksun bakışlar vardı bu yüzde, zamansız kapıyı çalan adamı görmeyen, dünyadan uzaklara çevrilmiş bakışlar. Ama o Allah'ın cezası kitabın bir nüshası Corso'nun omzunda asılı duran torbanın içindeydi. Ve o, Varo Borja, katil bir yılan gibi peşine düşmüş, Victor Fargas'ı ve Barones Ungern'i öldürmüştü. Yalnız yirmi yedi gravürü bir araya getirip dokuz doğruyu bulmakla kalmamış, bütün ipuçlarını yok ederek, yayımcı Torchia'nın bilmecesini başkalarının çözmesini engellemişti. Bütün bu entrikada Corso, bir varsayımın doğruluğunu kanıtlamak için araç olarak kullanılmıştı. Evet, kitabın üç nüsha arasında paylaştırılmış olduğu varsayımı doğrudu. Bu arada, polis karşısında olayların yükümlülüğünü üstlenecek biri de bulunmuş oluyordu: Corso. Şimdi acı bir buruklukla Quinta da Soledades'de, salonun tavanındaki resmin altında bütün benliğini neden garip bir duygunun kapladığını anlıyordu; Hazreti İbrahim'in sunağındaki kurban, günah keçisi, kendisinden başkası değildi. Ve tabii, her altı ayda bir, değerli birkaç kitap almak için Victor Fargas'ın evine giden de Varo Borja'nın ta kendisiydi. O gün, Corso kitapseveri ziyaret ederken Varo Borja da Sintra'da, bir

yandan yayımcı Torchia'nın esrarını aydınlatmak için hipotezinin doğrulanmasını bekliyor, bir yandan da planını gerçekleştirmek için son hazırlıkları tamamlıyordu, isim yeri doldurulmamış makbuz Borja içindi. Ve Corso o gece Toledo'ya telefon ettiği zaman bu yüzden evinde bulamamıştı Borja'yı. Sonra, Victor Fargas'la son randevusuna gitmeden önce, Corso'yu otelde o aramıştı ve uluslararası bir konferansta olduğunu söylemişti. Bu konuşma sırasında kitap avcısı Varo Borja'nın şüphelerini doğrulamakla kalmamış, esrarın anahtarını da teslim etmişti. Ve böylece Fargas ve Barones'i ölüme mahkûm etmişti. Corso bir anda, içi burkularak, esrarın parçalarının yerli yerine yerleştiğini fark etti. Dumas Kulübü'yle kurulan yanlış ilişkiler dışında, olayların o karmaşık, anlaması güç kurgusu, yani olayların şeytani yönü Varo Borja'mn marifetiydi

“Kitabınızı getirdim,” dedi Corso, *Dokuz Kapı*'yı göstererek.

Varo Borja bakmadan başıyla belli belirsiz evet anlamına gelen bir hareket yaparak kitabı aldı. Sanki arkasından, evin içinden, bir ses bekler gibi biraz döndü. Sonra yeniden Corso'ya dönerek hâlâ neden orada durduğunu anlamamış gibi yüzüne baktı.

“Kitabı verdiniz. Başka ne istiyorsunuz?”

“Paramı,” dedi Corso.

Varo Borja yine anlamamış gibi bakmaya devam etti. Aklının başka yerde olduğu ilk bakışta belli oluyordu. Sonunda Corso'yla başka işi kalmadığını söylemek istiyormuş gibi omuz silkti ve içeri girdi, kapıyı kapatmayı Corso'ya bırakmıştı, isterse orada bekleyebilir, istemezse geldiği yere dönebilirdi.

Corso, antreden çelik bir emniyet kapısıyla ayrılan odaya gelinceye kadar, koridor boyunca peşinden gitti Varo Borja'nın. Pencerelerin kepenkleri inikti, bütün eşyalar, ortada siyah mermer döşemeyi boş bırakacak şekilde, yanlara çekilmişti. Bazı kitaplıkların camlı kapıları açık duruyordu. Odayı yarıya kadar yanmış bir

düzine kadar mum aydınlatıyordu. Erimiş mumlar her tarafa ak-mıştı: Sönük olan şöminenin üzerindeki mermere, yerlere, odadaki diğer eşyaların üstüne. Etrafa kırmızımsı, titrek, odadaki en ufak bir hareketle kıpırdayan bir ışık yayılıyordu. Odanın içini kilise ve mabetlerde duyulan o tuhaf koku doldurmuştu.

Varo Borja, hâlâ Corso'nun varlığından habersizmiş gibi odanın ortasında durdu. Ayaklarının dibinde, yaklaşık bir metre çapında bir daire içine büyük bir kare çizilmişti. Bu büyük kare de dokuz küçük kareye bölünmüştü. Dairenin etrafına Romen rakamlarıyla sayılar yazılmış ve garip nesneler yerleştirilmişti: Bir ip parçası, bir su saati, paslanmış bir bıçak, ejderha biçiminde gümüş bir bilezik, bir altın yüzük, küçük metal bir kapta yanan bir kömür parçası, küre şeklinde bir cam şişe, biraz toprak, bir taş. Ama yerde başka şeyler de vardı. Corso canı sıkılmış gibi suratını astı. Daha önce vitrinlerde yan yana sıralanmış, hayranlıkla baktığı kitaplardan birçoğu pislik içinde, sayfaları koparılmış, yırtılmış, üzerlerine resimler yapılmış ve satırların altları çizilmiş, berbat bir durumda yerde duruyorlardı. Mumlardan bazıları kitapların üzerine konmuştu ve eriyen balmumu kitapların kapaklarına, sayfalara damlıyordu. Bazı mumlarsa iyice küçülmüş ve kâğıtları kavurmaya başlamıştı. Yerdeki bir sürü kitap ve kâğıt arasında *Dokuz Kapı*'nin gravürlerini gördü Corso, Victor Fargos ve Barones Ungern'in nüshalarına ait olanları. Onların üzerinde de mum lekeleri vardı.

Corso felaketin boyutlarına pek önem vermeden eğilerek yerdeki şeyleri incelemeye başladı. *Yedi Kapı*'nin VI numaralı gravürünün yarısı, sol bacağından değil de sağ bacağından asılmış adam, sönmeye yüz tutmuş bir mumun ateşiyle yanmıştı. Birinde siyah, diğerinde beyaz satranç tahtası olan VII. gravürün iki kopyası da, 1512 baskısı *Theatrum diabolicum*'un dağılmış sayfalarının yanında, yerde duruyordu. Valerio Lorena'nın *De magna imperfectaque opera*'sının sayfaları arasından I numaralı gravürün ucu görünüyör-

du. Kitapçının, birkaç gün önce Corso'ya gösterdiğinde neredeyse dokunmasına izin vermediği bu çok değerli kitap şimdi berbat bir durumda, yırtık pırtık, yere atılmıştı.

“Hiçbir şeye dokunma,” dediğini duydu Varo Borja'nın. Dai-renin önünde dalgın dalgın *Dokuz Kapı*'nın kendine ait nüshasının yapraklarını çeviriyordu. Ama kitabı gördüğü pek söylenemezdi. Gözleri daha ilerilere, yerde çizili kare ve daireye, daha doğrusu çok daha ilerilere, yerkürenin derinliklerine çevrilmişti.

Corso bir an için hareketsiz, ilk kez gördüğü birine bakar gibi baktı adama. Sonra yavaş yavaş ayağa kalktı. Ayağa kalkarken etrafındaki mumların ışıkları titredi.

“Sanırım dokunsam da pek bir şey değişmez,” dedi, yerde karmakarışık duran kitapları ve kâğıtları göstererek. “Bütün bu yaptıklarınızdan sonra...”

“Sizin hiçbir şeyden haberiniz yok, Corso. Biliyorum sanıyorsunuz ama hiçbir şey bilmiyorsunuz. Cahil ve aptalsınız. Kaosun rastgele bir durum olduğunu sanıyorsunuz ve ardındaki gizli düzenden haberiniz yok.”

“Bırakın şimdi saçmalamay. Her şeyi mahvettiniz. Buna hakkınız yoktu. Kimsenin hakkı yok.”

“Yanılıyorsunuz. Her şeyden önce bunlar benim kitaplarım. Ama daha da önemlisi işlevsel bir değerleri vardı. Sanatsal ya da estetik bir değerden çok pratik bir değer... İnsan yolunda ilerledikçe başkalarının aynı yolculuğu yapmamalarını sağlamak zorunda. Bu kitaplar bu görevi yerine getirdiler.”

“Pis manyak! Başından beri beni kandırdın.”

Varo Borja duymuyor gibiydi. Elinde *Dokuz Kapı*, hareketsiz, 1 numaralı gravürün olduğu sayfayı inceliyordu.

“Kandırmak mı?” Gözlerini kitaptan ayırmadan konuşuyordu, Corso'yu aşağılamak ister gibi. “Kendinize fazla önem veriyorsu-

nuz. Hizmetinizi size nedenlerimi, planlarımı söylemeden kirala-
dım. İşveren hizmetkârına kararlarını bildirmek zorunda değildir...
Siz benim elde etmek istediğim kitapları bulmakla yükümlüydünüz
ve bu arada yapılması gerekenlerin teknik sonuçlarını da kabul et-
meniz gerekiyordu. Sanırım şu sıralarda Portekiz ve Fransız polis-
leri sizi arıyor olmalılar.”

“Ya siz?”

“Ben bütün olanlardan çok uzak ve emniyetteyim. Ve çok kısa
bir süre sonra da hiçbir şeyin önemi kalmayacak.”

Bunu der demez Corso’nun şaşkınlıktan dışarı fırlamış gözleri
önünde, gravürün olduğu sayfayı kitaptan, *Dokuz Kapı*’dan, koparttı.

“Ne yapıyorsunuz?”

Varo Borja kılı kıpırdamadan başka sayfaları da koparmaya başladı.

“Gemilerimi yakıyorum. Arkamdaki köprüleri yıkıyorum. Ve
Terra incognita’ya dalıyorum...” Dokuz gravürün dokuzunu da ki-
taptan koparmıştı ve dikkatle onlara bakıyordu. “Çok yazık gitti-
ğim yere arkamdan gelemesiniz... Dördüncü gravürün dediği gibi,
herkes aynı şansa sahip olamaz.”

“Nereye gittiğinizi sanıyorsunuz?”

Kitapçı parçaladığı kitabı elinden bıraktı ve kitap yerde duran
diğer kitapların yanına düştü. Dokuz gravüre bakıyor ve bunlarla
daire arasındaki esrarengiz ilişkileri doğrulamaya çalışıyordu.

“Biriyle buluşmaya,” dedi gizemli bir edayla. “Ulu mimarın
geri çevirdiği taşı, denek taşını, felsefi yapıtın temelini bulmaya.
İktidarı bulmaya. Şeytan türlü türlü kılıklara girmekten hoşlanır
Corso, Faust’a yoldaşlık eden siyah köpekten tutun da Aziz Antoi-
ne’in direnişini kırmayı deneyen yalancı meleğe dek. Ama aptallık
fena halde canını sıkar ve monotonluktan nefret eder... Zamanınız
varsa şu ayaklarınızın yanındaki kitaplara bir göz atın. Bazılarında
eski bir gelenekten söz ediliyor ve Deccal’in geri dönüşünün İberyaya

yarımadasında, üç kültürün bir arada bulunduğu bir kentte, balta yarığı gibi yeri delen derin bir nehrin, yani Tajo nehrinin kıyısında gerçekleşeceği yazılı.”

“Bunu mu gerçekleştirmeye çalışıyorsunuz?”

“Başarmak üzereyim. Rahip Torchia bana yol gösterdi: *Tenebris Lux.*”

Yerdeki dairenin üstüne eğilmiş, bazı resimleri etrafına koyuyor, diğerlerini de bükerek veya yırtarak fırlatıp atıyordu. Mumların ışığı yüzünü aşağıdan yukarıya doğru aydınlatıyor, gözlerini çukurlaştırıyor ve yüzüne korkutucu bir anlatım veriyordu.

“Umarım her şey yerli yerine oturur,” diye mırıldandı kısa bir aradan sonra, yüzü kararmıştı. “Yayımcı Torchia da en korkunç ve değerli büyülerini öğreten eski kara büyü ustaları gibi karanlıklar ülkesine giden yolu biliyordu... *Yerin etrafını saran ouroboro, yani hayvan.* Anlıyor musunuz? Yunan simyacılarının ouroboros’u dedikleri; başı bir yılan olan, sihirli daire, bilgeliğin kaynağı. Her şeyin yazılı olduğu daire.”

“Paramı istiyorum.”

Varo Borja, Corso’nun dediklerini duymamış gibi yaptı.

“Bu konuları hiç merak etmediniz mi?” diye devam etti konuşmasına, yüzündeki o iki kara oyuğu Corso’ya çevirerek. “Eski çağlardan beri bütün metinlerde sözü edilen şeytan-yılan-ejderha üçlüsünü araştırmak hiç aklınıza gelmedi mi?”

Dairenin yanında duran kristal kupayı eline almıştı. Kupanın sapları birbirine sarılmış iki yilandı. İçindeki koyu renk sıvıdan birkaç yudum içmek için kupayı ağzına götürdü. Simsiyah, fazla demli çayı andıran bir sıvıydı.

“*Serpens aut draco qui caudam devorit,*” dedi Varo Borja ve boşluğa bakarak gülümsedi. Ağzını elinin tersiyle sildi. Dudakla-

rında ve sol yanağında siyah bir iz kalmıştı. “Onlar hazineyi gözlüyorlar: Bilgelik ağacı, Hesperis’lerin* elmaları, Altın Post...” Oradan uzaklarda, bir rüyada konuşuyormuş gibiydi. “Bunlar eski Mısırlıların daireler halinde resmettiği, aynı maddeden olduklarını ve kendilerine yettiklerini göstermek için kuyruklarını ısırarak o yılanlar veya ejderhalar işte... Hiç uyumayan, mağrur ve bilge bekçiler; kötülerini öldüren ve yalnızca kurallara uygun savaşanlara inanan, gizemli ejderhalar. Kaybolan sözcüğün koruyucuları: Gözlerinizi açan ve sizi Tanrı’ya götüren büyülü sözcükler.”

Corso çenesini oynattı. Hareketsiz ayakta duruyordu, kabanının içinde iyice zayıf bir görünümü vardı; mumların ışığında sanki avurtları daha da çökmüştü, ışık gözkapaklarında oynayıyordu. Ellerini cebine sokmuş, bir eli içinde bir tek sigara kalan buruşuk pakete dokunuyor, diğer eliyle cin şişesinin yanındaki çakıyı tutuyordu.

“Paramı verin diyorum. Burdan gitmek istiyorum,” dedi Corso.

Varo Borja, Corso’nun sesindeki tehditkar tınlamayı pek fark etmemiş görünüyordu, ama keyfi kaçmış gibi yavaş yavaş toparlanmaya çalıştı.

“Para mı?” dedi, Corso’ya yeniden aşağılar gibi bakarak. “Neden söz ediyorsunuz, Corso? Birazdan olacakları anlamıyor musunuz? Gözlerinizin önünde binlerce insanın yüzyıllardır beklediği bir esrar çözülecek... Görmek üzere olduğunuz bu sahneye yalnızca biraz yaklaşabilmek için kaç kişinin yakıldığını, işkenceye uğradığını bilmiyor musunuz? Benimle gelemesiniz tabii ki. Sadece burada durup izleyebilirsiniz. En nankör uşak bile efendisinin başarısına sevinir.”

* Eskiçağda dünyanın batı sınırı olarak kabul edilen adalar, Cabo Verde veya Kanarya Adaları oldukları sanılıyor. Soy ağaçları ve sayıları kesinlikle belli olmayan Batı perileri. Yeryüzü’nün Hera’ya evlilik armağanı olarak verdiği altın elmaları ejderha Ladon ile birlikte bekleyen üç kız kardeş. (*Meydan Larousse Ansiklopedisi*,) (ç.n.)

“Paramı ödeyin, sonra ne haliniz varsa görün. Cehenneme kadar yolunuz var.”

Varo Borja, Corso’ya bakmadı bile. Dairenin etrafında dönerek numaraların yanma koyduğu şeylere dokunuyordu.

“Şu anda cehennemden söz etmeniz çok yerinde, cehennem ve şeytan. Tam da sizin kaba yapınıza uygun bir şaka. Çok işim olmasa sözlerinizi bir gülümsemeyle yanıtlayabilirdim. Siz ne kadar inanmasanız da beni almaya gelecek olan şeytanın ta kendisi.” Bir an sustu ve arkasından, uzaklardan gelen, sesleri dinliyormuş gibi başını çevirdi. “Ve yaklaştığını duyuyorum.”

Dişlerini sıkarak konuşuyor, genzinden tuhaf sesler çıkarıyordu. Söylediklerini bazen Corso’ya, bazen de loş odanın bir yerlerinde, görünmeyen bir üçüncü varlığa söylüyormuş gibiydi.

“Ejderhaya ulaşmadan önce sekiz kapıdan geçeceksin... Anlıyor musunuz? Sözcüğü saklayan hayvan, dokuz numara, son gize sahip olan hayvandan önce sekiz kapı var. Ejderha gözleri açık uyuyor ve o Bilginin Aynası... Sekiz resim artı bir resim. Ya da bir artı sekiz. Juan de Patmos’un Canavar için kullandığı numarayla çakışması bir rastlantı değil: 666.”

Diz çöküp yerdeki mermerin üstüne tebeşirle sayılar yazmaya başladı:

666 $6 + 6 + 6 = 18$ $1-8$ $1+8 = 9$

Sonra utkuyla ayağa kalktı. Bir an için mumlar gözlerini parlattı. Gözbebekleri büyümüştü. Kuşkusuz içtiği siyah sıvının içinde bir tür ilaç vardı. Gözbebeğinin siyahlığı bütün irisi kaplamıştı ve gözünün beyaz kısmı odadaki ışıkla kırmızımsı bir renk almıştı.

“Dokuz gravür veya dokuz kapı,” dedi ve yeniden gölgeler yüzünü bir peçe gibi kapladı. “Gelişigüzel herkese açılmaz bu kapılar... *Her kapının iki anahtarı var, eğer akılcı bir yaklaşımla, Kabala felsefesi ve gerçek felsefenin bakış açısından incelenirse her gravürde bir numara, esrarlı bir cisim ve anahtar bir söz olduğu görülür... Latince sayının Yunanca ve İbranice karşılıklarıyla.*” Corso’ya üzerinde tuhaf işaretler ve karşıtlar bulunan bir kâğıt gösterdi. “Bir göz atın isterseniz. Gerçi siz bunları asla anlayamazsınız ama olsun.”

Aleph	Eis	I	ONMA	Hava
Beth	Duo	II	CIS	Toprak
Gimel	Treis	III	EM	Su
Daleth	Tessares	IIII	EM	Altın
He	Pente	V	OEXE	İp
Vau	Es	VI	CIS	Gümüş
Zayin	Epta	VII	CIS	Taş
Cleth	Octo	VIII	EM	Demir
Teht	Ennea	VIIII	ODED	Ateş

Alnında ve ağzının etrafında ter tanecikleri parlıyordu, sanki mumların ateşi içine işlemiş, bütün bedenini sarmış gibiydi. Dairenin etrafında yavaş yavaş ve dikkatle dönmeye başladı. Birkaç kez duraklayıp bir şeyleri yerleştirmek ister gibi eğildi: Paslı bıçak, ejderha şeklindeki gümüş bilezik...

“*Maddeleri yılanın derisinin üzerine koyacaksınız...*” diye ezberden tekrarlamaya başladı, Corso’ya bakmıyordu. Parmağını değdirmeden dairenin etrafında gezdiriyordu. “Dokuz madde etrafına konacak, gün doğuşu yönünde, sağdan sola.”

Corso ona doğru bir adım attı.

“Bir kez daha söylüyorum. Paramı verin.”

Varo Borja kılını kıpırdatmadan dairenin içindeki kareyi gösteriyordu, Corso’ya arkası dönüktü.

“Yılan Satürn’ün mühürünü yutacaktır... Satürn’ün mühürü sihirli dörtgenlerin en basiti ama aynı zamanda en eskisidir: İçindeki dokuz karede dokuz sayı yazılıdır. Yatay, düşey, çapraz, nasıl toplanırsa toplansın üç karenin toplamı her zaman aynı rakamı verecektir.”

Yere çömeldi ve küçük kareler içine sayılar yazmaya başladı.

4	9	2
3	5	7
8	1	6

Corso bir adım daha atınca üstü sayılarla dolu bir kâğıda bastı.

$4+9+2=15$	$4+3+8=15$	$4+5+6=15$
$3+5+7=15$	$9+5+1=15$	$2+5+8=15$
$8+1+6=15$	$2+7+6=15$	

Cornelio Agripa’nın *De occulta Philosophia*’sının yarı kavrulmuş kapağı üstünde yanan bir mum cazırdıyarak söndü. Varo Borja’yı daire ve dörtgenden başka hiçbir şey ilgilendirmiyordu. Baş önüne eğik, kollarını önünde kavuşturmuş, tuhaf bir oyun tahtası karşısında düşünen bir oyuncuya benziyordu.

“Bir ayrıntı var,” dedi ama artık kendi kendine konuşuyordu, Corso’yla değil. Kendi sesini dinlemek düşünmesine yardımcı oluyordu sanki. “Eskilerin düşünmedikleri, en azından açıkça... Hangi yönde toplanırsa toplansın, yukarıdan aşağıya, aşağıdan yukarıya, soldan sağa veya sağdan sola sonuç hep 15, hep aynı. Ama Kabala anahtarı kullanılacak olursa 1 ve 5 oluyor ki bu iki sayının toplamı da 6 ediyor. Ve bu da sihirli dörtgenin bütün kenarlarında bir yılan, bir ejderha ya da *Canavar* ya da ne dersek diyelim, işte onu oluşturur.

	6	6	6	
6	4	9	2	6
6	3	5	7	6
6	8	1	6	6
	6	6	6	

Varo Borja dairenin önünde diz çökmüş, başını önüne eğmişti. Etrafta yanan mumların ışığı yüzündeki ter taneciklerini parlatıyordu. Elinde tuttuğu bir başka kâğıda yazılmış tuhaf sözcükleri okudu, sırasıyla.

“*Mührü dokuz kez açacaksın*, deniyor Torchia’nın metninde... Bu da elde edilen anahtar sözcüklerin aynı numara ile işaretlenmiş kareye konulması gerektiğini gösteriyor. Böylece, ortaya şu çıkıyor.”

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ONMAD	CIS	EM	EM	OEXE	CIS	CIS	EM	ODED

“Ve yılanın veya ejderhanın üstüne yazılırsa...” Karelerin içindeki numaraları sildi ve içlerine numaraların karşılığı olan sözcükleri yazdı, “o zaman Tanrı’yı rezil edecek şu formül çıkar ortaya...”

EM	ODED	CIS
EM	OEXE	CIS
EM	ONMAD	CIS

“Her şey tamam,” diye fısıldadı Varo Borja son harfleri yazarken. Eli titriyordu. Bir damla ter alnından burnunun üzerine, oradan da yerdeki tebeşire damladı. “Torchia’nın kitabına göre bu kadarı karanlıklara ışık getirecek kayıp sözcüğü bulmak için yeterli, ayna

da bu yolu yansıtabak... Bu terimler Latince. Tek tek hiçbir anlam-ları yok, ama *Verbum dimissum*’un, Şeytan’ın ortaya çıkmasını sağ-layacak formülün özü bu sözcüklerin içinde gizli.”

Dairenin ortasına diz çökmüştü, etrafı işaretler, nesneler ve karelere yazılı sözcüklerle çevriliydi. Elleri o kadar çok titriyordu ki ancak tebe-şir tozuna bulanmış, mürekkep ve mum lekeleri içindeki parmaklarını birbirine geçirerek durdurabiliyordu titremeyi. Sonra dişlerini sıkarak, kendinden emin ve kibirli, deli gibi gülmeye başladı. Ama Corso delir-mediğini biliyordu. Etrafına bakındı, çok az zamanı kaldığının farkın-daydı. Kitapçıya iyice yaklaşmak için ileri doğru bir atılım yaptı. Ama çizgiyi geçip dairenin içine girmekte kararsızdı.

Varo Borja ona kötü kötü baktı, korkularını anlamıştı.

“Hadi, Corso. Benimle okumak istemez misiniz? Korkuyor mu-sunuz yoksa Latinceyi mi unuttunuz?” Işık ve gölgeler hızla yüzün-den geçiyordu, sanki oda etrafında dönüyormuş gibi. Ama hayır, oda yerli yerinde duruyordu, dönmüyordu. “Bu sözcüklerin sakla-dığı gizi merak etmiyor musunuz? Valerio Lorena’nın sayfaları ara-sından görünen I. gravürün arkasında İspanyolcasını bulacaksınız. Ustaların salık verdiği gibi aynaya yansıtın. Hiç değilse Fargas’ın ve Barones Ungern’in neden öldüklerini bilmek için yapın bunu.”

Corso kitaba baktı. Çok nadir, ince deri kaplı, eski bir kitaptı. Sonra yavaşça diz çöktü ve parmaklarının ucuyla, sanki bir tuzakla karşılaşmaktan çekinircesine, dikkatle kitabın sayfaları arasından ucu görünen gravürü yavaşça çekti. Üçüncü nüshadaki, Barones Ungern’in nüshası, I numaralı gravürdü, dört kule yerine üç kulesi olan. Varo Borja arkasına dokuz sözcük yazmıştı:

OGERTNE	EM	ISA
OREBİL	EM	ISA
ONEDNOC	EM	ISA

“Hadi Corso,” diye ısrar etti kitapçı, tiz, kulağı tırmalayan bir sesle. “Kaybedecek bir şeyiniz yok... Kullanın aynayı.”

Evet, gerçekten de hemen oracıkta, yerde sönmeye yüz tutmuş bir mumun yanında bir ayna vardı. Eski ve barok süslemeli, sapı oymalı, sırları dökülmüş bir ayna. Ayna olan tarafı yukarı gelecek şekilde konulmuştu yere. Corso içinde kendini gördü, uzak ve tuhaf bir açıdan, titrek ve kırmızımsı bir ışık huzmesinin ucunda. Kendisi ve sureti, kahraman ve sonsuz yorgunluğu, Azize H       adasındaki kayalıklara zincirlenmiş, can çekişen Bonapart. Kaybedecek bir şeyiniz yok, demişti Varo Borja. Waterloo’da kumbaracı askerlerinin karanlık ve unutulmuş yollarda nöbet tuttuğu, yalnız ve soğuk bir dünya. Kendini son kapının önünde gördü: İkinci gravürdeki keşiş gibi elinde anahtar vardı ve Teht harfi bir yılan gibi kıvrılmıştı omzunda.

Ayağını basmca altta kalan cam   ıtırırdadı. Usulca basmıştı, şiddete başvurmadan. Ayna çatırdayarak parçalandı. Parçalar   imdi Corso’nun suretini daracık gölgelerin uçlarında çoğaltıyordu, binlerce dingin suret. Ama o kadar uzakta,   yle tanınmaz haldeydiler ki Corso endi  elenmedi bile.

“Gece karanlıkların okuludur,” dediğini duydu Varo Borja’nın. H     dairenin ortasında diz     m    , Corso’ya arkasını d  nm     ve onu kaderiyle başbaşa bırakmıştı. Corso eğilip bir mum aldı ve alevi arkasına tersinden yazılmış dokuz sözcük bulunan I numaralı gravürün olduğu sayfanın ucuna doğru tuttu. Sonra parmakları arasında şatonun kulelerinin, atın semerinin, seyircilere bakarak sus işareti yapan atlının cayır cayır yanmasını seyretti. Son kalan parçacığı da elinden bıraktı ve onun da hemen, bir an içinde, havada k  le dönüşüp mumların ışığında yavaş yavaş uçarak yere doğru indiğini gördü. Bunun   zerine dairenin içine girdi ve Varo Borja’ya yaklaştı.

“Paramı istiyorum. Hemen   imdi.”

Kitapçı Corso'yu duymuyordu, her an biraz daha dalıyor gibiydi karanlıklara. Birden kaygılı, bir şeyi merak eder gibi yerde duran nesnelere doğru eğildi, sanki bir şeyin olması gereken yerde olup olmadığını kontrol etmek istiyordu. Kısa bir kararsızlıktan sonra korkunç bir dua okuyormuş gibi birbiri ardından birtakım sözcükler sıralamaya başladı:

“Admai, Aday, Eloy, Agla...”

Corso kitapçıyı omuzlarından yakaladı ve hızla sarstı. Varo Borja'da ne heyecan ne de korku seziliyordu. Kendini savunmak için hiçbir girişimde bulunmadı. Uykuda gezer gibiydi, bir yandan da dua eden bir kurban gibi dudaklarını oynatıyordu. O her zamanki kükreyen aslandan, korkunç cellattan eser kalmamıştı.

“Son bir kez söylüyorum. Paramı ver.”

Corso'nun yapabileceği bir şey kalmamıştı. Karşısında boş boş bakan gözler, varlığından haberi olmayan iki siyah delik vardı. Varo Borja'nın anlamsız bakışları çoktan karanlıklar ülkesinin tepelerine dikilmişti.

“Zatel, Gebel, Elimi...”

Corso hayretler içinde şeytanları çağırdığını anladı. Bu adam dairesinin ortasında, her şeyden uzak, onun varlığından habersiz, tehditlerine kulak asmadan, şeytanları çağırıyordu, adlarını söyleyerek, bilmem kim der gibi.

“Gamael, Bilet...”

Yalnızca ilk tokatta durakladı, Corso elinin tersiyle sol omzunun üstünden suratına bir tokat indirmişti. Gölge inmiş gibi görünen gözlerini etrafta dolaştırdı ve belirsiz bir noktaya dikti.

“Zaquel, Astarot...”

İkinci tokat inince ağzının kenarından ince bir çizgi halinde kan akmaya başladı. Corso kanlanan elini tiksintiyle çekti. Yapışkan,

ıslak bir şeye vuruyormuş gibiydi. Birkaç kez derin nefes aldı, ona kadar kalbinin atışını saydı. Önce dişlerini sıktı, sonra da yumruklarını ve yeniden vurmaya başladı. Kitapçının çarpılan ağzından kan fişkırmaya başlamıştı. Dua eder gibi fısıldamayı sürdürüyordu, şişen dudaklarında sanrısız, acayip, bir şeyden keyiflenmişcesine bir gülümseme vardı. Corso ceketinin yakasından çekerek dairenin dışına sürükledi ve yeniden vurmaya başladı. Varo Borja ancak o zaman acı ve korkuyla inler gibi bir ses çıkardı, ayaklarıyla sağa sola tekmeler savurmaya başladı. İnanılmaz bir çabuklukla gücünü toplayarak Corso'nun elinden sıyrıldı ve emekleyerek daireye kadar sürüklendi. Corso onu üç kez dairenin dışına çekti, üçünde de inatla dairenin içine döndü. Üçüncü girişinde Satürn'ün Mühürü ve harflerin üzerine kan damlıyordu.

“Sic dedo me...”

Yanlış bir şey vardı. Mumun titreyen ışığında Corso kitapçının bir şeyden şüphelenmiş gibi durduğunu ve sinirli sinirli dairenin içindeki nesnelerin yerlerini kontrol ettiğini gördü. Ama su saatinin son damlaları düşüyordu ve Varo Borja'nın zamanı kalmamıştı. Dokuz kareden üçüne dokunarak inanç ve inatla yineledi son sözlerini:

“Sic dedo me...”

Corso ağzında acımsı bir tatla ümitsizce etrafına bakındı, kanlanmış ellerini kabanının eteklerine sildi. O arada birkaç mum daha cazırdıyarak söndü. Kızılımsı karanlıkta kömürleşen fitillerden çıkan dumanlar kıvrılarak yukarı doğru çıkıyordu. Yılancıl duman diye geçirdi içinden, Corso buruk bir ironiyle. Sonra diğer eşyalar gibi kenara itilmiş çalışma masasının yanma gitti, üstündekileri yere savurarak çekmeceleri açtı. Ne para bulabildi, ne de bir çek defteri... Hiçbir şey...

“Sic exeo me...”

Kitapçı dua etmeyi sürdürüyordu. Corso son bir kez kitapçıya ve sihirli daireye baktı. Varo Borja, dairenin içinde diz çökmüş, yere doğru eğilmiş, yüzü darmadağanık ama bakışları hâlâ inançlı, dokuz kapının en sonuncusunu gecenin ve karanlıkların bıçağıyla yarılmış siyah bir çizgi gibi görünen kanlı dudaklarındaki o tuhaf, mutlu gülümsemeyle açmaya çalışıyordu.

“Orospu çocuğu,” dedi Corso, bu sözlerle kontratı feshediyordu.

Avluya açılan tonozun altındaki merdivenlerden inerek grimsi aydınlığa doğru yürüdü. Orada, kuyunun ve mermer aslan heykellerinin yanında, bahçe kapısının önünde bir an durdu, derin bir nefes alarak sabahın serin ve temiz havasını içine çekti. Sonra kabanının cebinde içinde tek bir sigara olan buruşuk paketi aradı. Sigarayı yakmadan ağzına koydu. Böylece bir süre daha hareketsiz durdu, güneşin kente girerken arkasında bıraktığı kızılımsı, yatay ilk ışıkları şimdi meydana bakan gri binalar arasından demir bahçe kapısının gölgesini yüzüne düşürüyordu. Uykulu ve yorgun gözlerini güneşten kaçırmak için yumdu. Sonra güneş ışınları yavaş yavaş Venedik stili aslanların mermer yelelerini okşayarak bütün avluyu kapladı. Etrafa bir aydınlık yayıldı, önce kızılımsı sonra havaya altın tozu saçılmış gibi bir parlaklık. Aydınlık Corso’yu da içine aldı. O anda arkasında bıraktığı merdivenlerden, karanlıklar ülkesinin son kapısının ardından, bu durgun sabah güneşinin ışınlarının hiçbir zaman ulaşamayacağı yerden bir çığlık duyuldu. İnsan çığlığına benzemeyen acı bir haykırış, korku ve umutsuzluk dolu tanınamaz bir ses. Varo Borja’nın sesi olduğunu anlaması kolay olmadı.

Corso demir bahçe kapısını arkasına bakmadan itti. Her adım onu geride bıraktıklarından daha da uzaklaşıyordu, sanki çok uzun zaman önce yavaş yavaş geçtiği bir yoldan şimdi geri geri ve hızla geçiyordu.

Göz kamaştıran güneşin parıldadığı meydanın ortasında durdu. Kız hâlâ arabanın içindeydi. Kitap avcısı, kızın gecenin son karan-

lığında kaybolmadığını görerek sonsuz egoist bir sevinçle ürperdi. Ve işte orada, Corso'ya bakarak tatlı tatlı gülümsüyordu. Kısacık, erkek çocuğu gibi kesilmiş saçları, yanık teni, sakın gözlerini Corso'ya dikmiş, inanılmaz genç ve güzel onu bekliyordu. Ve o olağanüstü altın sarısı aydınlık cam saydamlığındaki yeşil gözlerinde yansiyordu. Corso kıza doğru yürürken sanki eski kentin karanlık köşeleri, çan kulelerinin silüetleri, meydanı çevreleyen kemerler o gülümsemeden gelen ışıkla aydınlanıyordu. Corso yazgısına boyun eğer gibi gölgesine veda etmeye hazır yere baktı. Ama ayaklarının altında gölgesini göremedi.

Arkasında bıraktığı, saçaklarında dört heykelcik olan evden artık Varo Borja'nın sesi gelmiyordu. Ya da belki öyle uzak ve karanlık bir yerlerden haykırıyordu ki sesi bu sokaklara erişemiyordu. *Nunc scio: Şimdi biliyorum.* Ceniza Kardeşler Birinci Nüsha'nın kaybolan gravürünü, çocuksu bir kapris veya koleksiyoncu barbarlığı, yeniden yaparken acaba balmumu mu kullandılar yoksa tahta mı diye sordu Corso kendi kendine. Ceniza Kardeşler'in bembeyaz, ölü eli gibi becerikli elleri gözünün önüne gelince tahta kullanmış olmaları daha akla yakın diye düşündü. Büyük bir olasılıkla Matheu'nun Bibliyografya'sına bakmışlardır. Bu yüzden başaramamıştı Varo Borja: Üç nüshada da son gravür sahteydi. *Ceniza sculpsit.* Sanat aşkı için.

Son sigarasını yakmak için başını eğerken acımasız kurt gibi dişlerini sıkarak sırttı. İşte kitaplar bazen böyle soğuk şakalar yapabiliyorlar dedi. Herkesin hak ettiği bir Şeytan vardır.

Navata. Nisan 1993

